ACADEMIA DE ȘTIINȚE SOCIALE ȘI POLITICE
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ „G. CĂLINESCU"

BIBLIOGRAFIA ANALITICĂ A LITERATURII ROMÂNE VECHI

volumul I

Cărțile populare laice

★★

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

BIBLIOGRAFIA ANALITICĂ A LITERATURII ROMÂNE VECHI

volumul I

Cărțile populare laice

**

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Coperta de: *Damian Petrescu*

ANALYTICAL BIBLIOGRAPHY OF SECULAR POPULAR BOOKS

АНАЛИТИЧЕСКАЯ БИБЛИОГРАФИЯ НАРОДНЫХ СВЕТСКИХ КНИГ

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
71 021 Calea Victoriei nr. 125, Bucureşti, sectorul 1

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

SUMAR

Viața cărților populare și funcția lor literară . . . . . *IX*
Avertisment . . . . . *XXV*

FIZIOLOGUL 243

Manuscrise 243 ◆ Ediții 262 ◆ Bibliografie 262

FLOAREA DARURILOR 265

Manuscrise 265 ◆ Ediții 299 ◆ Bibliografie 304

HALIMA 307

Manuscrise 307 ◆ Ediții 327 ◆ Bibliografie 333

ILIODOR 335

Manuscrise 335 ◆ Bibliografie 343

ISTORIA LUI IMBERIE 344

Manuscrise 344 ◆ Ediții 346 ◆ Bibliografie 346

ISTORIA POAMELOR 347

Manuscrise 347 ◆ Ediții 365 ◆ Bibliografie 366

ISTORIA LUI SKINDER 368

Manuscrise 368 ◆ Ediții 372 ◆ Bibliografie 372

ISTORIA TROADEI, CRONOGRAFE 374

Manuscrise 374 ◆ Ediții 394 ◆ Bibliografie 395, 399

SINDIPA 407

Manuscrise 407 ◆ Ediții 434 ◆ Bibliografie 435

VARLAAM ȘI IOASAF 437

Manuscrise 437 ◆ Ediții 494 ◆ Bibliografie 495

Anexe 501
Indice tematic, de lucrări și de periodice 523
Indice de nume 544
Indice de localități 562
Tabel de manuscrise 566

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

СОДЕРЖАНИЕ

Жизнь народных книг и их литературная функция IX
Примечание XXV

ФИЗИОЛОГ 243
Рукописи 243 ◆ Издания 262 ◆ Литература 262

КНИГА ФЛОРЕС 265
Рукописи 265 ◆ Издания 299 ◆ Литература 304

ХАЛИМА 307
Рукописи 307 ◆ Издания 327 ◆ Литература 333

ИЛИОДОР 335
Рукописи 335 ◆ Литература 343

ИСТОРИЯ ИМБЕРИЯ 344
Рукописи 344 ◆ Издания 346 ◆ Литература 346

ИСТОРИЯ ПЛОДОВ 347
Рукописи 347 ◆ Издания 365 ◆ Литература 366

ИСТОРИЯ СКИНДЕРА 368
Рукописи 368 ◆ Издания 372 ◆ Литература 372

ИСТОРИЯ ТРОАДЫ, ХРОНОГРАФЫ 374
Рукописи 374 ◆ Издания 394 ◆ Литература 395, 399

СИНДИПА 407
Рукописи 407 ◆ Издания 434 ◆ Литература 435

ВАРЛААМ И ИОАСАФ 437
Рукописи 437 ◆ Издания 494 ◆ Литература 495

Приложения 501
Предметный указатель 523
Именной указатель 544
Указатель населенных пунктов 562
Перечень рукописей 566

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

CONTENTS

The Life of Popular Books and their Literary Function . . . . . *IX*
Note to the Reader . . . . . *XXV*

THE PHYSIOLOGUS 243

Manuscripts 243 ◆ Editions 262 ◆ Bibliography 262

THE GIFT OF FLOWERS (FLOWERS OF VIRTOS) 265

Manuscripts 265 ◆ Editions 299 ◆ Bibliography 304

1001 NIGHTS 307

Manuscripts 307 ◆ Editions 327 ◆ Bibliography 333

HELIODORUS AETHYOPICA 335

Manuscripts 335 ◆ Bibliography 343

THE STORY OF PIERRE DE PROVENCE 344

Manuscripts 344 ◆ Editions 346 ◆ Bibliography 346

PORICOLOGOS 347

Manuscripts 347 ◆ Editions 365 ◆ Bibliography 366

THE STORY OF SKINDER 368

Manuscripts 368 ◆ Editions 372 ◆ Bibliography 372

THE STORY OF TROADA, CHRONOGRAPHS 374

Manuscripts 374 ◆ Editions 394 ◆ Bibliography 395, 399

SENDEBAR (STORY OF THE SEVEN WISE MEN) 407

Manuscripts 407 ◆ Editions 434 ◆ Bibliography 435

BARLAAM AND JOSAPHAT 437

Manuscripts 437 ◆ Editions 494 ◆ Bibliography 495

Annex 501
Index of works 523
Name index 544
Place index 562
Table of manuscripts 566

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

VIAȚA CĂRȚILOR POPULARE ȘI FUNCȚIA LOR LITERARĂ

Considerate multă vreme ca scrieri cu funcție minoră, destinate gustului simplu, cărțile populare și-au cîștigat progresiv importanța pe care o au în planul culturii și literaturii naționale și internaționale. Ele se situează azi printre primele scrieri care au făcut legătura, în cadrul literaturilor europene, între străvechi elemente folclorice și creația literară, contribuind la colportarea temelor și motivelor, la formarea limbilor literare vii prin folosirea graiurilor populare, la regrupări naționale și zonale cu caracter specific, precum și la trasarea unor interesante drumuri de migrație pe harta culturală și literară a Europei, nu o dată avînd legături cu lumea și cultura orientală.

În acest context, cărțile populare românești au avut o funcție mai mare decît s-a observat pînă acum, prin deschiderea spre relații multiple și prin caracterul lor instituțional în ce privește participarea la așezarea scrisului literar românesc. Drumurile cărților populare în Europa sînt diverse și complicate, dar se pot distinge artere principale, și anume un *drum de sud*, mediteranean, din Orient prin Bizanț și din Bizanț spre Occident, cu întoarcerea pe același drum, în prelucrări medievale, spre literaturile sud-est europene și de răsărit, precum și un *drum de nord*, cu sens invers, din Franța și Anglia prin literaturile germanice și slave de nord pînă în literaturile slave de est. De asemenea, există un *drum sud-nord* din Bizanț spre literaturile slave de sud și de răsărit, inclusiv literatura română cu prelungirile pînă în literatura polonă, pentru anumite cărți populare de valoare europeană. Dealtfel, cărțile populare coboară și din Polonia spre sud-est, fapt descoperit recent, despre care vom vorbi mai jos.

În rîndul cărților populare, unele, mai ales o seamă de romane populare, au avut o receptare generală în literaturile europene (și chiar dincolo de Europa), precum *Istoria lui Alexandru Machedon*, *Istoria Troii*, *Viața și pildele lui Esop*, *Viața lui Varlaam și Ioasaf*, *Istoria celor șapte înțelepți* (cu numele *Sendabar* în Orient, de unde provine, iar în sud-estul Europei *Sindipa*), *Salomon și Marcolf* (în alte redacții, inclusiv în cea românească, cu numele de *Bertoldo*), *Halima* (*Aravicon Mithologicon*), *Pierre de Provence et la belle Maguelonne* etc. Aceasta nu înseamnă însă că romanele populare au fost, cum se mai crede, simple traduceri în literaturile europene. Ele au suferit, în receptare, modificări și adaptări la fondul de cultură și literatură local. Plecate primordial de la străvechi substraturi folclorice, s-au reînnoit adeseori prin contactul cu spiritul popular național sau zonal. Am arătat lucrul acesta în mai multe studii[1]. *Alexandria*, bunăoară, a luat naștere în Bizanț, a mers în Occident, unde a fost prelucrată în poeme în limba latină (Philippe Gautier de Châtillon, secolul XII) sau în limbi naționale, în

[1] Vezi în special lucrarea noastră *Probleme de bază ale literaturii române vechi*, București, 1972, p. 351—429.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

limba franceză (Lambert le Tort de Chateaudun, Alexandre de Bernay, Pierre de Saint-Cloud, sec. XII), în limba germană (Rudolf von Ems, sec. XII; Ulrich von Eschenbach, sec. XIII), în limba spaniolă (Gonzalo de Berceo, sec. XIII) și, de asemenea, sub formă de romane în limba engleză. Dar cînd versiunea arhiprezbiterului Leon, din secolul al X-lea, *Historia Alexandri Magni, regis Macedoniae*[2], s-a întors, pe drumul de sud, în sud-estul Europei, prin intermediul culturii dalmatine, la sfîrșitul secolului al XIII-lea sau începutul secolului al XVI-lea, ea a reintrat, într-o traducere slavonă, în atmosfera de basm și de stil a zonei de pornire, și-a recîștigat vitalitatea prozatorică și sub această formă a pătruns în literaturile de aci din răsăritul Europei, inclusiv în literatura română și în literatura rusă veche[3]. Direct din versiunea primordială greacă, atribuită istoricului Callisthenes, *Alexandria* a fost, de asemenea, receptată de literaturile Orientului Apropiat: persană, arabă, siriacă, turcă[4]. Deci tot sub formă de roman în proză. În schimb, pe drumul de nord, dinspre Apus spre Răsărit, s-au difuzat atît tipul poemului cavaleresc medieval, pe care-l găsim nu numai în literatura germană, ci și în literatura cehă[5], cît și tipul romanului în proză, intrat în literatura polonă și de aici în literatura ucraineană, unde *Alexandria* pătrunsese și pe drumul de sud-nord, venind din Bizanț. *Alexandria* a pătruns și în literatura ungară, în traducerea lui Gaspar Heltai, apărută în secolul al XVI-lea (ed. a II-a, 1574). Așadar, tipurile vechiului roman popular se regrupează pe zone, în forme și stiluri deosebite.

Fiecare popor a adaptat conținutul romanului într-o structură de zonă și l-a îmbrăcat în forme specifice locale. *Alexandria* originală a inclus un protocol și o atmosferă de curte imperială bizantină, poemele occidentale lansează prin personajul lui Alexandru Machedon idealul „cavalerului" feudal medieval, iar în zona balcanică și est-europeană coboară la ceremonia și expreisa de grai și de viață populare, introducînd anecdota, care se schimbă de la popor la popor, precum și figuri stilistice și poetice, care țin de folclorul local. Am arătat în lucrări aparte asemenea modelări specifice[6]. Într-un fel sînt zugrăvite relațiile dintre personaje în poemele occidentale și altfel în versiunile sud-est europene; într-un fel apare ceremonialul înmormîntării lui Alexandru Machedon în Occident și altfel în sud-estul Europei, unde se apropie de obiceiurile maselor, în redacția românească fiind introduse elemente și din *Cîntecul zorilor*, specific poporului român[7].

Lucrurile s-au petrecut la fel și cu alte cărți populare de răspîndire universală, precum *Esopia*, *Varlaam și Ioasaf*, *Sindipa* etc.

---

[2] Sub acest titlu scrierea arhiprezbiterului Leon a apărut de sub tipar mai tîrziu decît traducerea ei în slavonă, și anume în 1473, la Utrecht, în Olanda. E vorba, deci, de un incunabul reeditat critic de Fr. Pfister, *Der Alexanderroman des Archipresbiters Leo*, Heidelberg, 1913.

[3] Vezi o lucrare asupra textului slavon inițial și a copiilor lui diverse din literaturile slave: Radmila Marinković, *Srpska Aleksandrida. Istoria osnovnog teksta*. Belgrad, 1969, 348 p.

[4] Cf. E. A. W. Budge, *The History of the Alexander the Great, being the Syriac Version*, Cambridge, 1889.

[5] R. Trautmann, *Die altschechische Alexandreis*, Heidelberg, 1916.

[6] Vezi lucrarea noastră *Romane populare românești pătrunse prin filieră slavă: „Alexandria..."*, în Rsl., XIII, 1966, p. 96 și urm.; idem, *Les livres populaires*, în Rsl., XVI, 1968, p. 264 și urm.

[7] Cf. lucrarea noastră *Folclorul românesc în perspectiva comparată*, București, 1971, p. 166—167.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Dar sociologia culturii naţionale şi zonale, în tendinţa de instituţionalizare a unor fenomene, nu se reduce numai la adaptări ale romanelor populare de circulaţie universală, ci se manifestă şi prin cultivarea unor cărţi populare cu răspîndire restrînsă, cu elemente de culoare specific zonală. Este vorba de grupări şi regrupări tematice. Astfel, sînt de menţionat în literaturile germanice *Dil Ulenspiegel* (1515)[8], *Historia von D. Johann Fausten*, 1587 (devenit celebrul *Faust* al lui Goethe, al operelor muzicale ale lui Berlioz, Gounod), *Die Schildbürger* (1598) etc.[9], în literaturile romanice *Tristan et Iseut* (sec. XII), izvor pentru ilustra operă a lui R. Wagner *Tristan und Isolde*, *Paris et Vienne*, roman intrat pe drumul de sud în literatura neogreacă şi de aici în literatura română sub un nume nou, *Erotocrit* (sec. XV), romanul francez stînd, aşa cum a dovedit N. Cartojan întîia oară, la originea romanului grecesc şi a celui românesc[10]; trebuie amintite, de asemenea, *Eurial şi Lucreţia* (1444), romanul umanistului Enea Silvio Piccolomini, devenit şi el popular din chiar versiunea latină *Historia de duobus amantibus*, cu douăzeci şi şapte de ediţii înainte de 1500[11], şi alte asemenea romane. În zona sud-est europeană circulă alte romane populare, necunoscute Apusului sau fără individualitatea pe care o au aci. Astfel, *Istoria lui Archirie şi Anadan*, roman al înţelepciunii populare, intrat din Orient în Bizanţ, a apucat drumul spre nord, pătrunzînd în literaturile sud-slave, în literatura română şi în literatura rusă veche. Acest roman nu a ajuns însă în Occident, dar unele din elementele lui se găsesc în fabulele scrise de Marie de France în secolul al XII-lea şi în folclorul polonez, ceea ce dovedeşte că la baza lor rezidă un vechi substrat folcloric comun al popoarelor[12]. De asemenea, *Istoria lui Skinder*, de origine orientală şi de distincţie literară, cu individualitate de roman numai în literatura română (prin numărul copiilor manuscrise), are consonanţe evidente cu folclorul, fiind înregistrat şi în naraţiuni orale turceşti, fapt nepus în lumină pînă acum[13]. Elementele romanului sînt, dealtfel, larg răspîndite în folclor, fiind vorba de omul care cunoaşte glasul animalelor şi de cultul prieteniei, pentru care nici un sacrificiu nu este prea mare[14]. Aceste două motive se găsesc disparate în texte medievale occidentale *(Vaticinium + Amicus et Amelius)*, iar ca poveste unitară a lor au fost ataşate la sfîrşitul romanului *Pontianus. Dicta aut facta septem sapientum* (1512), care, plecat pe drumul de nord spre răsărit, a intrat în literatura polonă, de aci în cea ucraineană, unde povestea s-a desprins de roman şi şi-a recăpătat individualitatea din folclor, păstrîndu-se în numeroase copii, una dintre ele descoperită de noi în Biblioteca „Saltîkov-Scedrin" din Leningrad[15]. În aceeaşi zonă răsăriteană a pornit din Bizanţ spre nord, peste teritoriul românesc,

---

[8] *Ein kurtzweilig Lesen von Dil Ulenspiegel* (1515), ediţie recentă de Wolfgang Lindow, Stuttgart, 1966.

[9] *Deutsche Volksbücher*, ediţie de Karl Otto Conrady, München, 1968.

[10] N. Cartojan, *Le modèle français de l'Èrotokritos"* în „Revue de Littérature Comparée", 1936, nr. aprilie-iunie, p. 265—293.

[11] Cf. J. Krzyżanowski, *Romans polski wieku XVI*, ed. II, Varşovia, 1962, p. 239.

[12] Cf. I. C. Chiţimia, *L'„Historire du sage Ahikar"* în Rsl., IX, 1963, p. 426.

[13] Jg. Kunos, *Türkische Volksmärchen*, Leipzig, 1907, p. 211 şi urm.

[14] Cf. I. C. Chiţimia, *L'„Histoire de Skinder" en Europe et surtout dans le Sud-est européen*, în *Actes du premier Congrès International des études balkaniques et sud-est européennes* (1966), Sofia, 1971, p. 129—138.

[15] I. C. Chiţimia, *op. cit.*, p. 138.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

și a ajuns pînă în Polonia celebrul roman *Etiopica* al lui Heliodor, fiind pentru prima dată tradus din greceşte în latină, tipărit la Basel în 1552 şi dat circulaţiei europene de către polonezul S. Warszewicki[16], pînă aci fiind tradus doar de Jacques Amyot în limba franceză. Dar se constată şi drumul invers: coborîrea din Polonia spre sud a unui roman rar, de origine spaniolă[17], tradus în latină *(Desiderosus)* şi în alte limbi europene (franceză, italiană, germană, olandeză), între care şi în limba polonă (1589)[18], din care s-au făcut o traducere în limba slavonă (cea mai vechs copie manuscrisă fiind păstrată în ţara noastră)[19] şi o alta în limba română, descoperită de curînd[20].

În felul acesta drumurile cărţilor populare sînt foarte semnificative pentru ce au însemnat relaţiile literare într-o epocă mai veche. Relaţiile literare între Apus şi Sud-estul Europei nu încep la sfîrşitul secolului al XVIII-lea, cum s-a afirmat, ci, după opinia noastră, ele sînt mult mai vechi, cu cîteva secole, datorită cărţilor populare[21].

Asemenea texte au fost mult îndrăgite şi un nou val de prelucrări a apărut şi s-a menţinut în literaturile europene, în secolele XVIII—XIX. În româneşte, Vasile Aaron prelucrează, după *Metamorfozele* lui Ovidiu, legende antice, precum *Piram şi Tisbe* (1807), exact ceea ce făcuse în secolul al XVI-lea spaniolul Antonio de Villegas în opera sa *Piremo y Tisbe*[22]; de asemenea Aaron prelucrează *Echo şi Narţis* (1897), *Istoria lui Sofronim şi a Haritei cei frumoase* (1821), *Leonat şi Dorofata* (1815), motiv de anecdotă populară răspîndit în folclor. Ioan Barac prelucrează pentru prima dată *Ulenspiegel* cu nume românesc *Buhoglindă* (1840), *Halima* (1836—1840), *Istoria lui Arghir şi a prea frumoasei Elena* (1801) după Albert Gyergyai, *Eurial şi Lucreţia* după Piccolomini, iar Anton Pann reia în stil propriu romane orientale, ca *Archirie şi Anadan* (1850, 1854) şi *Nastratin Hogea* (1853), scriere de tipul romanului burlesc, pandantul oriental al lui *Ulenspiegel*.

Toată această panoramă a cărţilor populare n-ar avea prea mare importanţă dacă n-am preciza că, fiind adresate unui larg public, ele au fost scrise într-un limbaj simplu şi viu. Am arătat că faptul acesta s-a petrecut în toate literaturile[23]. Îndrăgite de scriitori, aceştia au fost îndemnaţi să scrie la fel. Împotriva teoriei sale, Heliade-Rădulescu, care învăţase să citească şi să scrie pe textul *Alexandriei*[24], creează pînă la urmă capodopere în cea mai naturală şi vie limbă (vezi *Zburătorul)*. Gr. Alexandrescu, M. Kogălniceanu, M. Eminescu, M. Sadoveanu[25] şi alţii au înţeles şi preţuit frumuseţea cărţilor populare, procedînd personal

---

[16] S. Warszewicki, *Heliodori Aethiopicae historiae libri X*, Basel, 1552.

[17] Titlul romanului spaniol anonim din secolul al XVI-lea este *Espejo del religioso.*

[18] Vezi traducerea polonă făcută de Gaspar Wilkowski, intitulată *Desiderosus abo Ścieżka do miłości bożej*, Cracovia, 1589.

[19] Cf. Paul Mihail, *Două manuscrise necunoscute din secolul al XVIII-lea*, în Rsl., X, 1964, p. 463—464.

[20] Paul Mihail, Zamfira Mihail, *O traducere românească inedită a scrierii religioase spaniole „Desiderie"*, în „Mitropolia Olteniei", 1973, nr. 7—8, p. 585 şi urm.

[21] Vezi I. C. Chiţimia, *Comparatismul şi perspectivele lui în studiul cărţilor populare*, în *Studii de literatură comparată*, Bucureşti, 1968, p. 116.

[22] Cf. Juan Chabas, *Historia de la literatura española*, Havana, 1967, p. 122.

[23] I. C. Chiţimia, *Les livres populaires . . .*, p. 259—262.

[24] Ion Heliade-Rădulescu, *Dispoziţiile şi încercările mele de poezie*, în „Curierul de ambe sexe", ed. II, Bucureşti, 1862, p. 1717.

[25] Vezi *Alexandria — Esopia, cărţi populare*, text revăzut de Mihail Sadoveanu, Bucureşti, 1966 (BPT, nr. 16).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

la identificarea valorilor de expresie din graiul și creația poporului. Aceasta este o latură a rolului și a caracterului instituțional al cărților populare.

Dar din acest punct de vedere, al aspectului instituțional, se pot adăuga noi considerații: cărțile populare românești s-au păstrat și s-au difuzat în majoritate în manuscrise, păstrate în arhive și adunate progresiv în incinta Academiei Române, în biblioteca sa, constituind un tezaur inestimabil. Savanții care le-au studiat în chipul cel mai aprofundat au fost legați de Academie și de rosturile ei prin cercetare și studii: B. P. Hasdeu[26], Moses Gaster[27], N. Cartojan. Astfel, pentru sinteza sa *Cărțile populare în literatura românească* (2 vol., 1929—1938, ed. a II-a, 1973), N. Cartojan a trebuit să facă zeci de ani cercetări și investigații în manuscrise miscelanee și de tot felul pentru descoperirea și identificarea cărților populare românești. A fost o muncă mult mai grea decît a altor specialiști străini: Görres[28], Nisard[29], Cheap[30], Lutz Mackensen[31], Julian Krzyżanowski[32], care au avut la îndemînă tipărituri, ușor de găsit și de mînuit. Cercetarea a fost totuși înlesnită de faptul că manuscrisele se găseau în mare măsură la un loc, adunate prin grija predecesorilor, între care un loc de merit deosebit îl ocupă Ion Bianu. Oameni deci de capacitate într-o instituție de greutate, care a prețuit prin ei cultura poporului și a sprijinit fără preget cercetările în domeniul graiului, al folclorului și al cărților populare.

*

Cărțile populare au jucat un rol universal și au avut o importantă funcționalitate literară.

În primul rînd, prin ele în cea mai mare măsură s-a făcut trecerea de la literatura folclorică orală la literatura scrisă, încă din evul mediu, mergîndu-se progresiv la literatura de creație individuală în secolele următoare. În al doilea rînd, pornind de la vechi baze folclorice, cu mituri și legende, cărțile populare au colportat, de-a lungul veacurilor, teme și motive, reluate adesea de marile creații literare. Din acest punct de vedere ele se pretează în cel mai înalt grad la studii de literatură comparată.

Într-adevăr, de origine orientală (*Varlaam și Ioasaf*, *Sendabar*, *Istoria înțeleptului Achiquar* și altele) sau de origine europeană antică și medievală (*Heliodori Aethiopica historia*, *Vita et fabulae Aesopi*, *Alexandria*, *Romanul Troii*, *Pierre de Provence et la belle Maguelonne*, *Salomon und Marcolphus*, *Till Ulenspiegel*, *Bertoldo* și altele), romanele populare au căpătat circulație universală în bună parte, iar în traducerile și în prelucrările în limbi naționale, ele au fost turnate în structuri stilistice modelate local de veacuri, adesea în forme de tip folcloric. Mai mult, fiind scrise în limba vie a maselor populare, au deschis gustul

---

[26] Cf. lucrarea noastră *Folcloriști și folcoristică românească*, București, 1968, p. 54—56.
[27] *Ibidem*, p. 285—288, 294—298.
[28] Johann Joseph Görres, *Die teutschen Volksbücher*, Heidelberg, 1807.
[29] Charles Nisard, *Histoire des livres populaires ou de la littérature de colportage*, 2 vol., Paris, 1854.
[30] John Cheap, *The Chapman's Library*, 3 vol., Glasgow, 1877—1878.
[31] Lutz Mackensen, *Die deutsche Volksbücher*, Leipzig, 1927.
[32] Julian Krzyżanowski, *Romans polski wieku XVI*, ed. I, Lublin, 1934.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

pentru o limbă literară care nu s-a rupt prin forme artificiale de graiul poporului, aceasta mai ales în zona sud-est europeană.

Transpunerea în limbi naţionale, într-o variată cromatică lingvistică şi în structuri stilistice specifice, le-a dat întotdeauna o revitalizare literară nepieritoare. Din păcate, în afară de literatura germană[33], franceză[34], engleză[35], română[36], polonă[37] şi, parţial, alte cîteva, nu există sinteze complete pentru cărţile populare din fiecare literatură şi nici reeditări ale *ediţiilor princeps* sau editări ştiinţifice ale textelor cu circulaţie manuscrisă, păstrate în biblioteci, pentru a putea trece la studii comparate sub toate aspectele: motive literare păstrate sau înlocuite, cristalizări compoziţionale locale, locuţiuni sau elemente lexicale rare sau necunoscute încă, cu valoarea lor plastică şi poetică particulară, de relevat comparativ.

Am propus cîndva[38] şi credem că ar fi necesare organizarea şi publicarea unei colecţii universale (eventual sub egida unui for internaţional), după un sistem unitar[39], cel puţin a celor mai reprezentative cărţi populare, pentru a aprofunda cercetările comparatiste, pe scară mare sau pe grupe de literaturi, structural apropiate. Atunci s-ar vedea spiritul creator şi inventiv al popoarelor, iar cărţile populare nu ar mai fi considerate simple transpuneri dintr-o limbă în alta, la simpla dibuire a expresiei şi a scrisului, aşa cum mai cred unii cercetători.

Studiul comparatist va putea urmări nu numai diversele redacţii şi versiuni ale aceleiaşi cărţi, ci şi elementele receptate de la un tip de carte la altul, ceea ce ar învedera o dată mai mult spiritul de inovare. Pe aceeaşi cale şi în context folcloric pot fi valorificate mai bine cărţi populare cu răspîndire circumscrisă (restrînsă), cum sînt *Doctor Faustus, (Historia von D. Johann Fausten dem weitbeschreyten Zauberer und Schawarzkünstler)*[40] în literatura germană, *Historia Attilae* în literaturile maghiară şi polonă[41], *Istoria lui Skinder* în literatura română[42] etc.

Cărţile populare se înscriu şi pe zone de circulaţie, fiecare zonă cu o importanţă proprie. Zona orientală asiatică a împins spre Europa o serie de cărţi care au devenit celebre şi de mare răspîndire sau au ajutat la restructurarea genurilor şi a motivelor, aşa cum a operat, de exemplu, prelucrarea arabă *Kalila wa Dimna* a lui Abdallah Ibn al-Moqaffa, după celebra carte indică *Panchatantra. Kalila wa Dimna*, tradusă

---

[33] Johan Joseph Görres, *Die teutschen Volksbücher*, Heidelberg, 1807; Lutz Mackensen, *Die deutschen Volksbücher*, Leipzig, 1927 etc.

[34] Charles Nisard, *Histoire des livres populaires ou de la littérature de colportage*, 2 vol., Paris, 1854; W. Würzbach, *Geschichte des französischen Romans*, Heidelberg, 1912.

[35] John Cheap, *The Chapman's Library*, 3 vol., Glasgow, 1877—1878.

[36] N. Cartojan, *Cărţile populare în literatura românească*, 2 vol., Bucureşti, 1929, 1938.

[37] J. Krzyżanowski, *Romans polski wieku XVI*, Lublin, 1934 (ed. II-a, Varşovia, 1962).

[38] I. C. Chiţimia, *Livres populaires dans les littératures slaves et la littérature roumaine, leur fonction littéraire nationale et l'importance en plan universal*, în „Romanoslavica", XVI, 1968, p. 258.

[39] Pentru limbile mai puţin accesibile (cunoscute) s-ar putea da, lîngă textul original, traducerea lui într-o limbă de circulaţie universală.

[40] Ediţia princeps din 1587 reprodusă în *Deutsche Volksbücher* herausgegeben von Karl Otto Conrady, München, 1968, p. 59—243.

[41] Vezi J. Krzyżanowski, *op. cit.*, p. 48 şi urm.

[42] M. Gaster, *Geschichte des Kaisers Skinder, ein rumänisch-byzantinischer Roman* (I), Atena, 1937; *Cărţile populare*, ediţia I. C. Chiţimia, Dan Simonescu, t. I, p. 323.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

întîi în greceşte în secolul al XI-lea, sub titlul *Stephanitis kai Ichnilatis*[43], apoi în secolul al XIII-lea, în latină de către Johannis de Capua: *Liber Kalilae et Dimnae*[44] şi în spaniolă *(Calila y Dimna)*[45], a avut răsfrîngeri, importante în cristalizarea fabulei cu naraţiune dezvoltată, faţă de fabula esopică scurtă, şi aceasta se observă pe scară mare în Europa, întîi la scriitorul polonez Biernat de Lublin de la începutul secolului al XVI-lea, apoi la La Fontaine, Krîlov, Gr. Alexandrescu, care au avut cunoştinţă de cartea amintită şi de tipul fabulei orientale[46].

Zona sud-est europeană, a doua, implicit teritoriul românesc, a fost o placă turnantă între Orient şi Occident, transmiţînd, pe de o parte, valorile Orientului către Occident, iar pe de alta propriile sale valori în cărţi populare şi într-o direcţie şi în cealaltă, dacă amintim măcar rolul jucat de romanul lui Alexandru cel Mare în Europa apuseană şi în literaturile turcice, unde eroul a devenit un Iskender, cu acţiuni fantastice de tipul prozei populare[47].

În fine, zona occidentală a receptat şi transformat în structuri poematice ceea ce i-au transmis celelalte zone în proză, apoi a dat ea însăşi naştere unor noi scrieri populare locale, care au apucat drumul invers spre răsăritul Europei[48].

Cărţile populare româneşti s-au constituit în adevărate punţi de legătură europeană şi în felul acesta ele pot sta la baza studiilor privind definirea şi înţelesul funcţiei literare îndeplinite de acest tip de scrieri. După cum se ştie, în literatura română au pătruns şi s-au adaptat cărţi populare din Occident prin contactul cu literaturile sud-slave, bizantină şi neogreacă, de asemenea din Orientul Apropiat, din literatura polonă şi rusă, din maghiară. La rîndul său, literatura română a transmis cărţi importante unor literaturi vecine.

Important este faptul că contactele literare interzonale europene au avut loc datorită cărţilor populare mult mai de vreme decît au crezut specialiştii. De pildă, între Occident şi sud-estul Europei acestea apar încă din evul mediu şi nu numai la sfîrşitul secolului al XVIII-lea şi începutul secolului al XIX-lea, cum afirma în 1966 bizantinologul André Mirambel la primul Congres internaţional de studii sud-est europene care a avut loc la Sofia[49]. Dealtfel, marele învăţat român N. Cartojan afirmase deja că cele dintîi relaţii literare ale românilor cu Occidentul

---

[43] În această redacţie a circulat cartea în Europa Orientală pînă tîrziu (vezi şi RESEE, X, 1972, p. 453 şi urm.).

[44] Publicată şi adnotată de J. Derenbourg: J. de Capone, *Directorium vitae humanae alias Parabola antiquorum sapientum*, Paris, 1887. Scrierea a fost utilizată în sec. al XII-lea de Pedro Alfonso în culegerea sa de fabule *Disciplina Clericalis*.

[45] Editată între alţii de J. Alemany Bolufer, *La Antigua version castellana del „Calila y Dimna"*, Madrid, 1915; cf. şi Felix Karlinger, *Einführung in die romanische Phiologie*, München, 1969, p. 255.

[46] Vezi studiul nostru *L'évolution du type de la fable ésopique dans les littératures européennes*, în „Revista de istorie şi teorie literară", XIX, 1970, nr. 3, p. 377 şi urm.

[47] Vezi E. Kostiuhin, *Aleksandr Makedonskij v literaturnoj i fol'klornoj tradicji*, Moscova, 1972.

[48] Romanele occidentale *Pierre de Provence et la belle Maguelonne*, *Mélusine*, *L'Histoire d'Octavien*, intrate întîi în literatura germană şi de aici în cea polonă, au ajuns pe această scară pînă în literatura ucraineană. De asemenea, în literatura ucraineană au parvenit *Gesta Romanorum*, *Till Eulenspiegel* prin intermediul literaturii polone şi *Buovo d'Antona* pe o altă cale. Vezi, între altele, V. D. Kuzmina, *Rycarskij roman na Rusi*, Moscova, 1964.

[49] A. Mirambel, *Le développement des littératures du Sud-est européen en relation avec les autres littératures de la fin du XVIIIe siecle a nos jours*, Sofia, 1966, p. 5—10.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

s-au petrecut, pe drumul cărților populare, cu mult mai din vreme decît în epoca modernă[50].

Important este și faptul că literatura română conține în mare măsură cărțile populare reprezentative, de circulație europeană, precum și unele fără mare difuzare, dar valoroase pentru perspectiva studiilor comparate. Trebuie spus de la început că, datorită muncii neobosite a lui N. Cartojan, care a lucrat cu manuscrise nici măcar ordonate, nu cu tipărituri[51], cărțile populare românești au intrat într-o sinteză excelentă, care a dat o imagine clară asupra originii și existenței lor și a ajutat studiile ulterioare.

Ca în toate literaturile, și în literatura română s-a început cu literatură apocrifă: *Adam și Eva*, *Legenda Duminicii*, *Proorocirea Savilei* *Lemnul crucii* și multe altele, cu apocalipsuri profane, cum ar fi *Apocalipsul Maicii Domnului*, *Apocalipsul apostolului Pavel*, *Apocalipsul apostolului Ioan*, *Moartea lui Avraam* etc., și, de asemenea, s-au prelucrat multe legende hagiografice, precum *Viața sfîntului Alexie*, cu o mare răspîndire în Europa[52], *Legenda sfîntului Sisinie*, *Legenda sfintei Vineri*, *Viața sfîntului Eustatie Plachida*, *Legenda lui Avgar*, *Sfîntul Gheorghe și balaurul* și așa mai departe. În cartea sa, N. Cartojan a pus în evidență interferențele folclorice ale acestor scrieri pentru domeniul românesc, dar lucrurile trebuie duse mai departe și cercetate comparativ cu redacțiile în alte limbi, fiindcă numai așa se poate observa spiritul inovator al fiecărui popor. Aceste scrieri au o savoare de limbă și de poezie veche, mai ușor sesizabile prin comparație.

Trebuie spus că multe dintre scrierile apocrife și profane s-au constituit și răspîndit sub acțiunea bogomilismului[53], a cărui influență a fost o vreme pe nedrept diminuată, pentru că nu e nevoie să avem în fiecare scriere apocrifă semnele clare ale bogomilismului, ci să observăm că se depărtează vizibil de interesele bisericii și de cărțile canonice[54], atmosferă dezlănțuită și extinsă în multe zone europene de grupări de tip bogomilic: patareni, catari, albigenzi etc. În ultima vreme, importanța culturală a mișcării bogomilice este tot mai mult recunoscută[55].

---

[50] N. Cartojan, *Elemente occidentale în literatura veche românească*, curs universitar București, 1926—1927; idem, *Les premiers éléments occidentaux dans la littérature roumaine*, în „Revue de littérature comparée", 1934.

[51] Cîteva considerații ale noastre în „Limbă și literatură", 1975, nr. 1, p. 159—162: *N. Cartojan în istoriografia literară românească*; vezi și RITL, 3/1966, p. 471—477.

[52] Vezi, recent, Felix Karlinger, *Der Alexius-Stoff*, în *Berichte im Auftrag Internationalen Arbeitsgemeinschaft für Forschung zum romanischen Volksbuch*, herausgegeben von Felix Karlinger, Seekirchen, 1974, p. 68 și urm: idem, *Frammenti sulla divulgazione del motivo di Sant' Alessio nella letteratura neolatina*, în RITL, 1/1976, p. 21—28; despre cărțile populare românești, vezi și Irmgard Lackner, *Volksbuch und Volksbuchforschung in Rumänien zu den wichtigsten Problemen der Terminologie und Klassifizierung*), *ibidem*, p. 71 și urm.

[53] Asemenea scrieri bogomilice au fost publicate de Jordan Ivanov, *Bogomilski knigi i legendy*, Sofia, 1925 (ediție nouă fototipică, Sofia, 1970).

[54] Ideile bogomililor sînt cunoscute din predica arhipresbiterului Kozma contra lor vezi Henri-Charles Puech și André Vaillant, *Le Traité contre les Bogomiles de Cosmas le Prêtre*, Paris, 1945).

[55] Bibliografia despre răspîndirea bogomilismului este din ce în ce mai bogată: R. Runciman, *Le Manischéisme médiéval*, Paris, 1948; D. Angelov, *Bogomilstvoto v Bălgaria*, Sofia, 1947 (ed. II; 1961); E. Turdeanu, *Apocryphes bogomiles et apocryphes pseudobogomiles*, în „Revue de l'historie des religions", t. 138, 1950, p. 22—52, și t. 139, 1950, p. 176—218; Anton Balotă, *Bogomilismul și cultura maselor populare din Bulgaria și Țările Române*, în „Romanoslavica", X, 1964, p. 19—71; G. Wild, *Die bogomilische Häresie in einigen südsla-*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

În ordinea trecerii de la aceste scrieri apocrife la cele cu caracter laic se înscriu textele de educație moral-religioasă, cum este *Floarea darurilor*, după cartea italiană din secolul al XIII-lea *Fiore di virtù*, care a atras, după părerea noastră, peste tot pe cititori nu atît prin recomandarea virtuților și combaterea viților, cît mai ales prin istorioarele ilustrative însoțitoare, care păstrau încă ingenuitatea folclorică, ca de pildă, *Legenda Casiei*[56] sau celebrul motiv al *Îngerului și sihastrului*, cu îndepărtate origini folclorice[57], cu integrare, apoi, în diferite cărți populare[58] și persistență încă în folclorul popoarelor pînă în timpul nostru. În același context și tip structural de scrieri vechi intră *Fiziologul*[59], care are elemente de interdependență cu *Fiore di Virtù* și cu alte cărți populare. Bunăoară, *Legenda inorogului*[60] a fost introdusă în *Fiore di Virtù*, în *Varlaam și Ioasaf*, în legende hagiografice[61] și în numeroase alte scrieri. În ce privește fondul românesc, este importantă precizarea din versiunea rusească a *Florii virtuților* din 1592, anume că traducerea acesteia din urmă s-a făcut după un text în limba română, la rîndul lui tradus direct din italiană. Deși încercările de circumscriere a acestei redacții românești, plasată uneori la sfîrșitul secolului al XV-lea[62], n-au convins pe specialiști, precizarea rămîne totuși semnificativă prin claritatea știrii : „*Kniga flores*", (*dorovaniam*) *prevedena z vloskago jazika na voloski* („Cartea virtuților", tradusă din limba italiană în românește), cea ce însemna un contact literar direct între Romania orientală și cea occidentală[63]. Dealtfel, în vremea respectivă, sub domnia lui Ștefan cel Mare și mai tîrziu, relațiile cu Italia au fost dintre cele mai strînse. În orice caz, admițînd că este vorba de o traducere românească nu direct din italiană, ci printr-o versiune sîrbocroată din secoul al XV-lea, așa cum există o traducere în copie între manuscrisele românești (*Codex Neagoeanus* din 1620), nu mai puțin valoros este faptul că literatura română a intervenit în drumul de legătură dintre literaturile occidentale și literaturile slave răsăritene[64]. În ultima vreme, acțiunea acestei versiuni românești față de versiunile slave este considerată de mai mare amploare și se pregătește o ediție științifică a tuturor versiunilor, inclusiv

---

vischen Volksliedern, în „Die Welt der Slaven", IX, 1964, p. 258—276; Ivan Dujčev, *I Bogomili nel paesi slavi e la loro storia*, în *Atti del Convegno Internazionale sul tema „L'Oriente cristiano nella storia della civiltà*, Roma, 1964; A. Borst, *Die Katharer*, Stuttgart, 1953; D. Roché, *L'Eglise romaine contre les cathares albigeois*, Narbonne, 1969; Vladimir Topenčanov, *Boulgres et Cathares*, Paris, 1971.

[56] Jean Psichari, *Cassia et la Pomme d'or*, în „Annuaire de l'Ecole pratique des Hautes Etudes", 1910—1911, section phil., Paris, 1910, p. 5—53.

[57] Anton Schönbach, *Die Legende vom Engel und Waldbruder*, Viena, 1901 (extras din „Sitzungberichte der k.—k. Akademie der Wissenschaft", secția fil., CXLIII, 1901).

[58] Vezi *Gesta Romanorum*, ed. H. Oesterley, Berlin, 1872, cap. CIII.

[59] Fr. Lauchert, *Geschichte der Physiologus*, Strasburg, 1889; Max Goldstaub, *Die Entwicklung des lateinischen Physiologus*, Leipzig, 1892.

[60] Vezi studiul motivului datorat lui E. Kuhn, *Der Mann im Brunnen*, în *Festgruss an Otto von Böhtlingk*, Stuttgart, 1888, p. 68—76.

[61] P. Skarga, *Żywoty świętych*, Cracovia, 1585.

[62] N. Smochină, *O traducere românească din secolul al XV-lea a cărții „Floarea Darurilor"*, în „Biserica Ortodoxă Română", 1962, nr. 7—8, p. 712—738.

[63] Vezi și P. Olteanu, *„Fiore di Virtù" dans les versions slaves traduites du roumain*, în „Romanoslavica", XVI, 1968, p. 273—304.

[64] Vezi și studiul nostru *Literatura sîrbocroată veche — punte de legătură între Țările Române și Occident*; în *Actele simpozionului dedicat relațiilor sîrbo-române* (Vîrșeț, 22—23. V. 1970), editate la Pančevo, 1971, p. 71 și urm.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

a originalului italian[65], ceea ce va ajuta mai ales la studiul structurilor literare diverse de la literatură la literatură, pe baza acestui text şi, eventual, a altora care vor fi editate similar. Se vor putea studia mai bine, comparativ, motivele literare cu funcţie universală. În fond, ne interesează cristalizarea formelor literare, lexemul creator, nu simpla detectare de izvoare şi descoperirea de filiaţii seci.

În rîndul aceloraşi scrieri moral-religioase se încadrează şi romanul popular *Varlaam şi Ioasaf*, cu origini, după cum se ştie, în literatura indică *(Viaţa lui Buddha)*, dar cu prelucrări creştine, în Asia Mică şi în Europa, dintre cele mai variate şi semnificative, considerăm noi, din punct de vedere literar[66].

O versiune românească a acestuia din anul 1649, datorată unui mare erudit, Udrişte Năsturel, descinde dintr-o redacţie sud-slavă, dar mai tîrziu s-a realizat una într-un înnoitor colorit stilistic[67], probabil după o versiune bielorusă (Kutein, 1637), ultima realizată după versiunea latină a lui Iacob Billius, pe drumurile nordice de întoarcere ale romanului dinspre Apus spre Răsărit, prin intermediul culturii polone. S-au mai făcut două traduceri din italiană în secolul al XVIII-lea, ceea ce dovedeşte că acest roman, ca şi altele, a întins culturii româneşti punţi de legătură spre diferite centre culturale. Şi acest roman a interesat, se pare, mai mult prin partea lui anecdotică, plină de savoare în multe locuri, decît prin partea dogmatică, redusă considerabil în multe còpii. Dealtfel, există circa treizeci de parabole (în toate versiunile universale ale romanului cunoscute azi), dintre care unele au constituit motive de întinsă circulaţie în folclor şi în literaturile lumii, şi singure aceste motive ar putea constitui obiectul unor interesante studii. Apoi *Cîntecul pustiei*, care se găseşte numai în variante româneşti şi slavo-ruse şi are interferenţe cu „cîntecele de înstrăinare" folclorice, nu poate fi socotit sursă pentru acestea din urmă, cum s-a crezut (nici nu există în toate versiunile romanului), ci tocmai invers : cîntecul a fost modelat din fondul folcloric pentru structura şi funcţia romanului, ulterior doar, acesta difuzînd nişte imagini ale cîntecului în anumite colinde din timpul sărbătorilor de iarnă. Aşadar, descifrarea raportului dintre folclor şi literatura populară scrisă este una din chestiunile mereu pasionante în cercetare.

Dar înclinarea spre literatura detaşată de dogme şi precepte religioase s-a manifestat din vreme nu numai prin filoane laice infiltrate în scrieri cu tentă religioasă, ci şi prin scrieri de-a dreptul laice. Între aceste cărţi populare se încadrează romanul lui Alexandru cel Mare. Pornit din Bizanţ, acest roman a avut (împreună cu *Esopia*) cea mai mare răspîndire dintre toate cărţile, în diferite prelucrări în proză şi în poeme medievale occidentale, datorite lui Philippe Gautier de Châtillon în latineşte, lui Lambert le Tort, Pierre de Saint-Cloud, Alexandre de Bernay în franceză, lui Rudolf von Ems[68], Ulrich von Eschenbach în ger-

---

[65] P. Olteanu, *Fiore di Virtù*, studiu introductiv şi texte (ms.)

[66] Un studiu introductiv al lui Jan Janów la ediţia S. Piskorski, *Żywot Barlaama i Iozafata*, Liov, 1935, este, de fapt, o excelentă monografie asupra răspîndirii şi funcţiunii romanului.

[67] Fragmente din această redacţie vezi în *Cărţile populare în literatura românească*, ediţie de I. C. Chiţimia şi Dan Simonescu, Bucureşti, 1963, t. II, p. 287 şi urm.

[68] Rudolf von Ems a creat un poem şi pe tema romanului *Barlaam und Josaphat*, cu acelaşi titlu.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

mană, unui anonim în limba cehă[69] etc. De asemenea, din Bizanţ a pătruns în literatura bulgară şi rusă, precum şi în literaturile din Orientul Apropiat. Dar redacţia latină occidentală s-a întors spre răsăritul Europei pe două drumuri: pe unul de nord, prin literatura polonă, pînă în literatura ucraineană[70]; pe altul de sud, printr-o adaptare sîrbocroată, pe coasta dalmatină în secolul al XIII-lea, pătrunsă apoi în literatura română şi mai departe în literatura rusă[71]. Din limba română s-a făcut mai tîrziu şi o traducere bulgară[72]. Reflexele romanului în scrieri europene şi în folclor sînt numeroase (între altele în *Infernul* lui Dante, cap. XIV). El şi-a pus amprenta pe un tip de erou care a devenit în istorie de modă. Napoleon însuşi e un asemenea geniu eroic. Romanul a avut deci o funcţie literară şi militar-politică. A trezit eroisme demne şi de multe ori false.

Versiunea românească, păstrată într-o copie tîrzie (*Codex Neagoeanus*, 1620), s-a efectuat în secolul al XVI-lea; ea a fost pusă sub tipar cu remanieri în 1794, s-a reeditat de nenumărate ori şi ridică interesante probleme de structură şi de stilistică în contextul celorlalte versiuni. Versiunea latină a intrat în zona sud-est europeană propice folclorului şi a suferit modificări în acest sens. De aceea cercetătorilor li s-a părut că nu pot identifica precis textul din care s-a tradus, fiindcă de fapt romanul n-a fost tradus aidoma, ci prelucrat, De pildă, la moartea lui Alexandru cel Mare, în versiunea latină şi în reproducerile acesteia pe drumul de nord spre est (versiunea polonă), macedonenii bărbaţi spun cîteva fraze de lamentare:

Versiunea latină	*Versiunea polonă*
Melius fuerat nobis omnibus mori tecum, quia post mortem tuam regnum non stabit. Vae nobis, ubi nos dimittis? (Mai bine era să murim şi noi toţi cu tine, decît după moartea ta ţara să dispară. Vai nouă, unde ne alungi?)[73].	Mai bine era pentru noi toţi să murim, decît să te vedem pe tine săvîrşindu-te în faţa noastră. Ştim că, după moartea ta, ţara noastră va fi spulberată. Vai nouă, nefericiţilor, cui lăsăm pe stăpînul nostru, Alexandru?[74].

În fragmentul acesta, versiunea sîrbocroată pune în gura Ruxandei, soţia lui Alexandru, un bocet tipic sîrbesc, în care sînt chemaţi „munţii şi dealurile şi marea şi frumoasele grădini cu pomi roditori să plîngă cu ea. Şi lacrimile ei să curgă rîu şi să înece munţii cu amarul ei". În schimb, în versiunea românească, cînd Ruxanda invocă „să plîngă şi să se întri-

---

[69] Poemul ceh editat recent de V. Vážný, cu studiu introductiv de Fr. Svejkovský: *Alexandreida*, Praga, 1963. În poemul englez *Romance of Perceforest*, începuturile Angliei sînt legate de expediţiile lui Alexandru cel Mare.

[70] J. Krzyżanowski, *op. cit.*, p. 279.

[71] Vezi Radmila Marinković, *Srpska Aleksandrida*, Belgrad, 1969. XV, 1967, p. 109—116; vezi şi lucrarea publicată de Ines Köhler, *Der neubulgarischen Alexanderromen*, Amsterdam, 1973, cu referinţe la rolul *Alexandriei* româneşti.

[72] G. Dančev, *Traduceri ale „Alexandriei" din limba română în limba bulgară*, în Rsl.

[73] Fr. Pfister, *Der Alexanderroman des Archipresbyters Leo*, Heidelberg, 1913, p. 129,

[74] *Historia o żywocie Aleksandra Wielkiego* (1550), ed. Julian Krzyżanowski, Cracovia, 1939, p. 144 (trad. noastră); vezi şi lucrarea noastră *Probleme de bază ale literaturii române vechi*, Bucureşti. 1972, p. 390.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

steze cu ea, munţii şi codrii[75], rîurile şi izvoarele, soarele şi luna etc.", scrierea nu face decît să introducă imagini din *Cîntecul zorilor*[76], bocet ancestral existent, în amploarea lui, numai în folclorul românesc[77].

Dar în privinţa structurii stilistice se poate merge mai departe. În versiunile sîrbocroată şi română, corespondenţa lui Alexandru cel Mare în scrisori e mai bogată decît în versiunea latină şi în cea polonă, însă, în timp ce în textul sîrbocroat se păstrează protocolul şi stilul diplomatic de curte imperială bizantină, plină de fast, în textul românesc, scrisoarea ingenuă a Olimpiadei către Alexandru devine a unei simple femei de ţară care îşi are feciorul plecat în neagra străinătate[78].

Iată dar cum într-un text ca *Alexandria* se observă spirit inovator, potrivit nu numai cu o zonă de cultură specific populară, ci şi cu tradiţia şi matricea culturală a fiecărui popor[79].

Acelaşi lucru îl învederează şi romanul *Istoria preaînţeleptului Archirie*[80]. Dar aci vrem să arătăm în plus altceva. Acest roman, de provenienţă orientală, a circulat numai la slavii din sud-estul Europei şi la români. Totuşi elemente componenţiale ale conţinutului său se află şi în folclorul sau în literatura altor popoare, ceea ce dovedeşte că nu e vorba de urme ale lui, ci de elemente folclorice independente, pe care el însuşi le-a captat şi care au persistat pe arie mondială. Astfel, anecdota lupului care învaţă carte, dar e cu gîndul la oi se află imprimată şi într-una din fabulele scrise de Marie de France din secolul al XII-lea: *D'un prêtre qui mit un loup à lettre*, după cum aceeaşi anecdotă se găseşte concentrată într-un proverb polonez, deşi nici aci romanul n-a fost receptat: „Mów, wilku, *Pacierz*, a wilk: owca, baran" (Spune, lupule, *Tatăl nostru*, iar lupul zice oaie, berbece).

Este clar că romanul acesta oriental şi adaptările lui europene stau pe un străvechi fond folcloric, schimbările paremiologice[81] (de proverb) din conţinutul lui merg pînă la noi opere, cum s-a întîmplat la Anton Pann: *Înţeleptul Archir cu nepotul său Anadam* (1854). Substrat folcloric au şi alte romane populare, în special orientale şi sud-est europene.

Caracter înnoitor dovedesc apoi alte cărţi populare româneşti, dar ne interesează laturi noi ale lor în perspectivă europeană. De exemplu, *Viaţa şi pildele lui Esop* au intrat în literatura română atît direct din limba greacă, cît şi pe drumul ocolit din nord, dintr-o versiune latină tipărită la Amsterdam (1672), tradusă în limba rusă şi pusă în circulaţie în răsăritul Europei cu text latin şi rusesc (1700)[82]. Dacă precizăm că *Esopia* pătrunsese în literatura rusă mai din vreme, direct din greceşte, şi pe urmă din versiunea latină a lui Abstemius şi dacă ţinem seama de drumurile ei în celelalte literaturi europene şi de încrucişarea acestor

---

[75] Codrul este unul din elementele fundamentale în poezia populară lirică a românilor.

[76] Vezi lucrarea noastră *Folclorul românesc în perspectivă comparată*, Bucureşti, 1971, p. 189 şi urm.

[77] I. C. Chiţimia, *Probleme de bază ale literaturii române vechi*, Bucureşti, 1972, p. 391.

[78] *Ibidem*, p. 389.

[79] În *Alexandria* există şi alte elemente modificate, legende înlocuite, proverbe schimbate episoade altfel narate.

[80] Vezi *Probleme de bază*, p. 403 şi urm.

[81] Vezi Fr. Nau, în *Histoire et sagesse d'Ahikar l'Assyrien*, Paris, 1903, a arătat schimbările sau înmulţirile de proverbe între versiunile romanului.

[82] Vezi lucrarea noastră *Probleme de bază* . . , p. 380.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

drumuri cu cele ale cărții arabe *Kalila wa Dimna*, în versiuni occidentale și orientale, ne explicăm ușor cristalizarea fabulei culte, de tip scurt, după Esop, teoretizată de Lessing și agreată de Ignacy Józef Krasicki și Tolstoi, și de tip dezvoltat, după modelul oriental, creată de o serie de scriitori (amintiți mai înainte): La Fontaine, Krîlov, Gr. Alexandrescu etc.[83].

Peripeții de călătorie au avut și celelalte cărți populare. *Aethiopica* lui Heliodor, cu circulație manuscrisă a originalului grecesc în Europa Centrală, a pătruns în literatura română tot din greceşte în secolul al XVIII-lea, dar cu mult mai de vreme acest roman erotic era cunoscut intelectualilor români într-o altă versiune, polonă sau latină[84], căci fusese tradus pentru prima dată în latineşte de polonezul St. Warszewicki și tipărit la Basel (1552), cu numeroase reeditări în diverse orașe europene. Reflexele lui în Europa au fost din cele mai simțite, între altele prin traducerile lui Jacques Amyot în franceză (1547) și A. Zschorn în germană (1559).

O soartă interesantă prezintă romanul *Istoria Troii*. Plecat întîi din literatura greacă sub forma a două opere ale lui Diktys Kretanus, *Ephemeris belli Trojani* și Dares Phrygius, *De excidio Trojae*[85], acest roman a fost preluat în poem medieval de Benoit de Saint-Maure, în secolul al XII-lea, iar de Guido delle Colonne în latină în secolul al XIII-lea: *Historia destructionis Trojae*; romanul a avut reflectări în Boccaccio, *Filostrato*, Chaucer, *Troylus and Chriseyde*, Herbort von Fritzlar, *List von Troye* (circa 1200), Konrad von Würzburg, *Buch von Troye* (1287) etc. În literatura română a intrat tot din lumea romanică, după cum tot de aici a intrat în literaturile sîrbocroată și bulgară, precum și în literatura greacă[86]. Dar în literatura română (de asemenea la slavii de sud) romanul a fost colportat și de cronografe bizantine cu mult înainte[87]. Deci căile de acces au fost multiple, iar vitalitatea lui a fost destul de mare și în alte literaturi: în literatura cehă a constituit prima și cea mai veche tipăritură (*Trojanská kronika*, 1468), iar în literatura polonă a inspirat, între alte opere, pe marele liric Jan Kochanowski să scrie interesanta dramă *Odprawa posłow greckich* (1578), precum și pe alții, pînă la genialul St. Wyspiański în *Achilleis* (1903). Romanul a avut deci un ecou care a străbătut dintr-o literatură în alta și de la un scriitor la altul, iar în această înstrunare europeană există și tonuri vechi româneşti.

O mare răspîndire a avut și romanul burlesc, alcătuit de Giulio Cesare Croce, *Astuzie sottilissime di Bertoldo* (1592), pentru considerentul că se întîlnea peste tot cu elemente de folclor arhirăspîndite și existente în componența sa și pentru că se apropia de alte romane de același tip, și ele cunoscute, precum *Viața lui Esop*, *Salomon und Markolf*, *Till Ulenspiegel* etc. Cu baze în literatura orientală (legenda *Salomon și Așmedai*) și în legendele și scrierile europene, unde istețimea lui Așmedai

[83] Vezi nota nr. 46.

[84] N. Cartojan, *Cărțile populare*, t. II, p. 272.

[85] S-au păstrat numai în aceste traduceri latine din secolele IX—V e. n., deși autorii au trăit cu mult înainte. Au fost luate și drept mistificări.

[86] Pentru versiunile slave sud-dunărene, vezi ediția excelentă a tînărului cercetător italian Mario Capaldo, *Il romanzo di Troia slavo meridionale*, vol. II, Milano, 1973.

[87] Vezi *Cărțile populare*, ediția I. C. Chițimia, Dan Simonescu, t. I, p. 85 și urm.; vezi recent și R. Constantinescu, K.—H. Schroeder, *Die rumänischen Version der „Historia Destructionis, Troiae"*, Tübingen, 1977, 427 p. (versiunea românească și traducere germană).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

se întruchipează în multiple alte personaje: Kitovras la ruși, Markolf la germani, Merlin la francezi, Saturn la englezi etc., peste care s-a suprapus *Bertoldo*, romanul lui Croce s-a bucurat de o acustică specială, căci a fost tradus și tipărit în greceşte la Veneția în 1646, tradus apoi în protugheză (1743)[88], tradus și tipărit în spaniolă (1745) și în franceză (1750), iar la scurt interval de timp din această ultimă versiune, care eliminase vulgaritățile, s-a efectuat o adaptare germană: *Der italienische Aesopus oder Bertholds satyrische Geschichte* (Frankfurt și Leipzig, 1751). Tocmai această versiune germană stă la baza cărții populare româneşti puse sub tipar de Petru Bart la Sibiu în 1799, sub titlul *Viața lui Bertoldo*. Faptul nu este fără importanță, fiindcă, deși se făcuseră traduceri din greceşte (păstrate în manuscrise), redacția aceasta a avut cea mai mare difuzare și a fost singura tipărită în secolul al XVIII-lea, alături de *Alexandria* (1794), receptată prin filieră sîrbocroată, și de *Esopia* (1795), venită prin filieră rusească, tipărite de același Petru Bart [89]. Dacă ținem seama de existența și de drumurile altor cărți, precum *Sindipa* (*Sendabar*) și *Halima*, venite din Orient, sau de romanele cavalereşti franceze *Erotocritul* (*Paris et Vienne*), *Imberie și Margarona* (*Pierre de Provence et la belle Maguelonne*), toate intrate prin filieră neogreacă, de asemenea de romanul spaniol *Espejo de religiosos* (1548), receptat pe drumurile nordice prin intermediul literaturii polone și ruse sub titlul *Deziderie*[90], atunci putem observa că sînt puține literaturile care să fi avut barierele deschise spre toate arterele culturale importante ale Europei. Iar cărțile populare româneşti, adunate la un loc, probabil că nu se găsesc în totalitatea lor în nici o altă literatură. Astfel, romanul *Istoria lui Skinder*, preluat din limba turcă (singura carte populară din turceşte), nu se află, după cercetările noastre, ca individualitate literară decît în literatura română. Făcînd investigații, l-am găsit încorporat doar în finalul poveștilor celor șapte înțelepți din *Sendabar*, în redacția occidentală intitulată *Pontianus*, *Dicta aut facta septem sapientum*, tipărită la Strasbourg în 1512 și la Viena în 1526. Narațiunea, o probă de prevestire, prin cunoașterea graiului animalelor, și alta de caldă preietenie, existente și în folclor, nu se află sub forma aceasta în celelalte redacții occidentale ale romanului. Redacția *Pontianus* a intrat în literatura polonă și de aci în cea ucraineană, unde povestea lui Skinder (sub alt titlu) s-a copiat și în mod separat[91]. În orice caz, versiunea românească independentă ajută mult la definirea individualității unei scrieri orientale înglobate nu numai în *Pontianus*, dar și în *Gesta Romanorum* (împreună cu *Pontianus*).

În final, ținem să arătăm că în general „copiile" diferitelor cărți populare româneşti nu sînt reproduceri întocmai, ci în dese cazuri scrieri noi, cu remanieri serioase, omisiuni de text și adaosuri de episoade și

---

[88] N. Cartojan, *Cărțile populare*, II, p. 381.

[89] S-a făcut și o prelucrare direct din italiană, publicată în Galați în 1875 de Editura Nebunelli (cf. N. Cartojan, II, 377), sub titlul *Viclenitile meșterului Perdaf*.

[90] Cf. Paul Mihail, *Două manuscrise necunoscute din secolul al XVIII-lea*, în Rsl., X, 1964, p. 462. Romanul s-a difuzat în limba polonă sub titlul *Desiderosus*, avînd, probabil, la bază versiunea latină a romanului spaniol, care s-a tradus în latineşte, franceză, italiană, germană și a lăsat urme vizibile în literatura cultă europeană.

[91] Am încercat să lămurim mai bine problema romanului în comunicarea *L'„Histoire de Skinder" en Europe et surtout dans le Sud-est européen*, în *Actes du premier Congres International des Etudes sud-est européennes* (1966), vol. VII, Sofia, 1971, p. 129—138.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

motive, ceea ce învederează bibliografia analitică a acestor cărți-manuscrise[92], pregătită și publicată în lucrarea de față[93].

Cărțile populare românești, remodelate pe un substrat viu de cultură locală și folclorică, și-au mărit vitalitatea, au reîmprospătat expresia poetică, au fost apreciate de scriitorii români și au devenit în literatura română un argument împotriva artificializării limbii literare prin exagerările etimologizante. În contextul literaturii populare europene, ele constituie puncte de sprijin pentru studiul comparatist. Existența și drumurile lor completează în geografia culturii harta universalității unor scrieri cu importantă funcție literară și cu mare receptivitate în masele de cititori de pretutindeni, ceea ce deschide cîmp de cercetare pentru sociologia literaturii.

I. C. CHIȚIMIA

[92] Tiparul a fost de obicei la dispoziția instituției religioase, s-au scos cărți religioase, dar cărțile populare și scrierile istoriografice s-au difuzat prin copii manuscrise.

[93] Cf. Mihai Moraru și Cătălina Velculescu, *Bibliografia analitică a literaturii române vechi*, I. *Cărțile populare laice*, sub redacția lui I. C. Chițimia, partea I, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1976; partea a II-a, București, 1978.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

AVERTISMENT

Partea a II-a a *Bibliografiei analitice a cărților populare laice* continuă prezentarea manuscriselor, a ediţiilor şi a bibliografiei de referinţă, după metoda folosită în partea I. În acest volum sînt cuprinse cărţile populare, orînduite alfabetic, de la *Fiziolog* pînă la *Varlaam şi Ioasaf*.

Nu am inclus în *Bibliografie*, cu poziţie specială, traducerea lui Ion Barac, *Toată viaţa, isteţiile şi faptele minunatului Tilu Buhoglindă*, cunoscută, începînd din 1840, numai în ediţii, pentru că, deşi cu origini în celebra carte populară *Till Ulenspiegel* (1515), pătrunderea ei în literatura română nu mai este situată în cadrul literaturii române vechi. În aceeaşi situaţie se află şi prelucrarea lui Anton Pann, *Năzdrăvăniile lui Nastratin Hogea*. Aceste cărţi pot fi totuşi urmărite cu ajutorul prezentei bibliografii, datorită includerii lor în indicii finali. Există de asemenea în această bibliografie o serie de texte (istorioare, pilde, versuri cu caracter popular) cărora, deşi nu li s-a acordat cîte un capitol special, li se poate totuşi urmări circulaţia graţie faptului că s-a făcut descrierea completă a miscelaneelor de cărţi populare (vezi *Poliţion şi Militina*),

La capitolul despre *Istoria Troadei* a fost inclusă şi bibliografia despre cronografe în general, căci, după cum se ştie, această carte populară s-a desprins şi din cronografe şi a circulat apoi independent. Descrierea manuscriselor de cronografe va fi cuprinsă în volumul II al *Bibliografiei analitice a literaturii române vechi: Istoriografia literară*.

I.C.C.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Manuscrise

Ms. BAR 1436

1695 Transilvania

Ff.44^{v}—48^{v}

f.44^{v} : Pentru pedeapsa leului. XL ; f.45^{r} : Pilda de pil. XLI ; f. 45^{v} : Cuvînt de zimbru. ⟨XLII⟩ ; f.46^{r} : Pentru indrop. XLIII ; f. 46^{v} : XLIV. Pentru inorogul ; XLV. Pentru stratocamil spun ; f.47^{r} : Pilda vlăturului. XLVI ; f.47^{v} : XLVII. Pilda gheunoaei ; XLVIII. Pilda străcului ; f.48^{r} : Cuvînt de lup. XLIX ; Pilda boului./L ; f.48^{v} : LI. Pilda preveghetoarei.

f.48^{v} : Coneţ Darovaniia. Pis⟨ah⟩ m⟨esea⟩ţ⟨a⟩ av⟨gu⟩st, 17 dni. 1695. Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Esopie*.

Ms. BAR 1151

1777 Ţara Românească

Ff. 156^{v}—171^{r}

f.156^{v} : *Pildele pasărilor*. Cap. 1.⟨Pentru finix⟩. f.157^{v} : Pilda a doa, pentru pajără ; f.158^{r} : Pilda a treia, pentru fenicsu ; f.159^{r} : Pilda a patra, pentru pilu ; f.159^{v} : Pilda a cincea, iar pentru pil ; Pilda a şasea, pentru cerbu ; f.160^{r} : Pilda a şaptea, pentru vultur ; f.160^{v} : Pilda a optu, pentru aspidă ; f.161^{r} : Pilda a noao, pentru gorgoniia ; f.162^{r} : Pilda a zăcea, pentru zîmbru ; f.162^{v} : Pilda a unsprezece, pentru idrop ; f.163^{v} : Pilda a doaosprezece, pentru vip ; Pilda a treisprezece, iar pentru vip ; f.164^{r} : Pilda a patrusprezece, pentru ghieonoie ; f. 164^{v} : Pilda a cinsprezece, pentru porumbu ; f.165^{r} : Pilda a şasisprezece, pentru păun ; f.166^{r} : Pilda a şaptesprezece, pentru stîrcu ; f.166^{v} : Pilda a optusprezeace, iar pentru stîrcu ; Pilda a noaosprezece, pentru cocor ; f.167^{v} : Pilda a doaozăci, pentru ariciu ; f.168^{r} : Pilda a doaozecişiuna, pentru şarpe ; f.168^{v} : Pilda a doaozecişidoao, pentru bou ; f.169^{v} : Pilda a doaozecişitrei, pentru inorod⟨*sic*⟩ ; f.170^{v} : Pilda a doaozecişipatru, pentru zgripsor ; f.170^{v} : Pilda a doaozecişicinci, pentru broaşte.

Ms. a fost copiat de Andonachi Berheceanu sin Ioan Crucescu, originar din Moldova, ciubucciu la clucerul Manolachi Basarab în Bucureşti. f.13^{v} : Iubiţi ai mei fraţi, într-a cui mînă va intra această carte să o iubia⟨s⟩că şi să o cetească între oameni şi cine te va

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

pohti ca să i-o dai să izvodească, cu toată inima, frate, să i-o dai, ca să o scrie cu toță inima, că de nu vei da-o, mare păcat vei avea. Frățiorilor, vă rog cu lacrămi ferbinți şi cu rădăcina inimii ca să o dați să o scrie cine vă va pohti. Încă şi să nu te roage cineva, dacă vez⟨i⟩ că pi cei ce iubeşte cărțile sau iubeşte a scrie, încă îl fă cu cuvînt dulce să o iubiască şi să te roage a să nevoi de a o scrie. Şi vă rog, frațiorilor, cine va avea această carte, sau va scri-o, să să roage şi pentru mine, păcătosul, şi să zică Doamne miluesți-l şi Doamne iartă-i păcatile robului tău Andonachi . . . (v. *Copişti* . . . , p. 21—22).

Ms. a fost în posesia lui Gaster (v. *infra*, *ediţii*). Conţine : Tîlcul sf. Liturghii, Legenda Duminecii, Voinicul şi moartea, Cele 12 Vineri, Trepetnic, Apocalipsul Maicii Domnului, Întrebarea sf. Macarie, Roata lui Solomon, Avestița, Amulete, Rugăciuni, Moartea lui Avraam, Esopie (ff.68^{v}—111^{v}), Istorii biblice din cronograf, Archirie şi Anadan (ff. 148^{v}—156^{v}; text fragmentar), Ceasuri bune şi rele, Întrebări şi răspunsuri, Paraclisul Precistei, Învățături şi pilde religioase.
Este descris în *CM*, IV, p. 201—207.

Ms. BAR 2100

Cca. 1785 Ţara Românească

Ff. 245^{r}—252^{r}

f.245^{r} : De aici înceapem a scriie pentru hiiară şi pentru pasări, care ce trai au şi traiul lor ce pildă are . . .
Pentru finez. *Inc* : Auziţi dar această pasăre ce⟨să⟩ chiiamă finez . . . ; Pentru vultur; Pentru neesit; Pildă.
f.245^{v} : Poveaste iară pentru finezi; Pildă : Pentru aceaia, o, amară nepriceaperea; Pentru pil; f.246^{r} : Tîlc; Cuvînt pentru leu; Pildă; Cuvînt pentru zîmbru; Pildă; f.246^{v} : Pildă pentru cerb; Pildă; Pildă pentru ţinorog; Pildă; Pentru bou; f.247^{r} : Pildă; Pentru lup; Pildă; Pentru vulpe.; Pildă.

f.247^{v} : Pînă aici am scris pentru hieri, iară de aici înainte vom scrie pentru gadini; Pilda pentru gorgonie; Pildă; Pentru aspidă; f.248^{r} : Pildă; Pentru şarpe; Pildă; Pildă pentru endrop care lăcuiaşte în marea, domn fiind tutulor peştilor; f.248^{v} : Pildă; Cuvînt pentru hinei; Pildă; Cuvînt pentru pasări; Pentru vultur; f.249^{r} : Pildă; Cuvînt de şoim şi de hereţ; Pilda; Pentru stratocam⟨i⟩l; f.249^{v} : Pildă; Pentru grepsor; Pildă; Pentru cocor; f.250^{r} : Pildă; Cuvînt pentru stîrc; Pildă; Pentru păune; f.250^{v} : Pildă; Pentru porumb; Pildă; Cuvînt pentru turturea; Pildă; f.251^{r} : Cuvînt pentru privighietore; Pildă; Pentru gheonore; Pildă; Pentru pupăză; Pildă; f.251^{v} : Pentru rîndunea; Pildă; Cuvînt pentru potîrnichie; Pildă; f.252^{r} : Cuvînt pentru albină; Pildă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.252^{r} : *Des.* : . . . afară de cetate plîngînd şi tînguindu-te fără de mîngăiare.

Ms. are 281 ff. Mai conţine :

f.1^{r-v} : A celui întru sfinţii părintelui nostru Isaieiu pusnicul. Cuvînt XXVII ; Pentru : Ia aminte de sine-ţii. *Des* : . . . totdeauna taci şi nicidecum nu grăi nefi⟨i⟩nd trebuinţă . . .

ff.2^{r}—85^{v} : / *colontitlu* : A sfîntului Simeon, Noul Cuvîntător de Dumnezău. /

Inc. : . . . de ai slujire, întru slujire, de ai lucrare cu mîinile, la lucrarea cu mîinile . . .

f.6^{v}. A prea cuviosului părintelui nostru Simeon Noul Cuvîntător de Dumnezău. Pentru cum să cadea petreace călugări⟨i⟩ şi cum să cade a sluji fraţilor celor după Dumnezău şi pentru fraţii cei ce nu petrec cu grije. Cap II.

f.16^{r} : A prea cuviosului părintelui nostru Simeon Noului Cuvîntători de Dumnezău : Pentru lucrarea cea duhovnicească şi ce era lucrarea sfinţilor celor de demult şi cum vom putea să săvîrşim aceasta şi să fim părtaşi precum şi aceia de prea sfîntul Duh, luînd aminte vieţuind ⟨ ! ⟩. Cuvînt III.

f.22^{r} : Pentru dragostea cea desăvîrşit⟨ă⟩ şi ce iaste lucrarea aceiia şi pentru că de nu ne vom nevoi încă de aicea a fi părtaş⟨i⟩ de Sfîntul Duh, nici credincioş⟨i⟩, nici creştini putem fi şi nici fii lui Dumnezău ne vom numi. Cuvînt IV.

f.25^{v} : Pentru că să cade a fugi de omeni cei pierzători şi a să depărta de cuvintele lor şi a să rădica cătră lucrarea cea dreaptă şi pentru că să cade a luo aminte de avem întru noi ceale dintru fericirile lui Hs. şi pentru lacrimile umilinţăi. Cuvînt V.

f.38^{r} : Pentru pocăinţă şi pentru umilinţă din care lucruri să poate ciştiga aceastea şi cum că fără de lacrămi nu iaste cu putinţă a întra cineva întru curăţie şi nepătimire. Cuvînt VI.

f.50^{v} : Dumnezăeşti cîntări ale doriri⟨i⟩ ale celui întru sfinţi ⟨părintelui⟩ nostru Simeon Noul Cuvîntători de Dumnezău, carele au fost egumen şi preot mînăstirei sfîntului Mamant⟨*sic*⟩. Cuvînt VII.

f.52^{r} : Ce iaste călugărul şi ce iaste lucrarea lui şi ce feali de înălţime şi de vedeare dumnezăiască au ajuns acest dumnezăesc părinte. Cuvînt VIII.

Învăţătură călugărilor carie s-au lepădat acum de lume şi de ceale din lume şi pentru ce feali de credinţă să cade a avea cineva cătră părintele său. Cuvînt IX.

f.53^{r} : Alfavita pe stihuri poruncind şi îndreptînd pre cel ce s-au lepădat acum de lume a să urca spre vieţuire mai desăvîrşită. Cuvînt X.

f.54^{r} : Cea de patru stihuri arătate acestuiaş a dorirei cei cătră Dumnezău. Cuvînt XI.

Poruncire întru pocăinţă şi cum că împreunîndu-să, adecă făcîndu-să tot una voia cea trupească cu voia cea duhovnicească face pe om văzător de Dumnezău. Cuvînt XIII. ⟨*sic*⟩.

f.55^{v} : Pentru că cela ce iubeaşte pre Dumnezău dintru tot sufletul, uraşte lumea şi ceale din lume. Cuvînt ⟨XIII ?⟩

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.56^{r} : Pentru că mai bine iaste a să îndrepta de alţii decît a învăţa pre cei ce nu să supun. Că nici o dobîndă nu iaste a să sîli ca să mîntuiască pre alţii, iar pre sine, pentru îndreptarea acelora să să piarză. Cuvînt XIV.

f.56^{v} : Întrebăciunea sfîntului; Răspunsul lui Dumnezău.

f.59^{r} : Mulţămire către Dumnezău în locul darului ce s-au învrednicit de la dînsul şi cum că iaste înfricoşată şi îngerilor vrednicia preoţii şi egumenii. Cuvînt XV.

f.62^{v} : Pentru descoperirea cea de gînd a lucrării luminei cei dumnezăeşti şi lucrării cei de gînd şi dumnezăeşti a vieţăi cei cu fapte bune. Cuvînt XVI.

f.65^{v} : Învăţătură pentru lăpădarea de lume. Cuvînt XXII.

f.69^{r} : Pentru cea fără de vreame sfărîmarea inimii. Cuvînt XXIII.

f.77^{r} : Pentru rugăciune. Cuvînt XXIV.

Pentru luorea aminte : Întrebare : Ce iaste luorea aminte şi cum să învredniceaşte cineva a afla aceasta ne rugăm ca să ne înveţi.

ff.79^{v}—85^{v} : Pentru multe fealiuri de luore aminte şi de rugăciune.

f.81^{r} : Pentru luore aminte cea de-a treia.

f.81^{v} : Pentru multe fealiuri ale al treilea luori aminte şi ale rugăciunii.

f.86^{r} : Cuvîntul al sfîntului Varsonufie. *Inc.* : De nu va ajuta omului lucrarea cea din lăuntru.

f.86^{r}—89^{r} : Învăţătură a marelui Vasilie pentru înfrînarea poftelor şi pentru rugăciune. *Inc.* : Neîncetat vă rugaţi fără de mînie.

f.89^{r-v} : A sfîntului Dorothei, pentru îndrăznirea. *Inc.* : Ce dar aşa goneaşte frica lui Dumnezău.

ff. 90^{r}—92^{v} : Cuvîntu al sfîntului Evgarie, pentru umilinţa sufletului.

ff.93^{r}—100^{v} : Cuvînt înainte alcătuit sau înainte al lătorii ⟨călătorii ?⟩ celor ce vor vrea s⟨ă⟩ cetească această carte a sfîntului Grigorie Sinaitul şi să nu greşască înţăleagerea ce iaste într-însa.

ff. 100^{r}—101^{r} — *discontinuu.*

f. 101^{r} — *fragment ultim din* Spunere pre scurt a lui Grigori Sinaitul pentru tăceare.

ff.101^{v}—108^{v} : Iară a acestuia vedeare adevărată pentru tăcere şi pentru rugăciune, încă şi pentru seamnele darurilor şi ale înşelăciunilor şi ce iaste osăbirea căldurii şi cum că fără de îndreptatori lesne întră înşelăciunea. Capete XIV. Cap I.

f.102^{r} : Cap II ; f.103^{r} : Pentru cum să cade a afla lucrarea. Cap. III ; f.103^{v} : Cap IV ; f.104^{v} : Cap V ; Cap VI ; f.105^{r} Cap VII ; f.105^{v} : Pentru lucrare. Cap VIII ; Cap IX ; f.106^{r} : Pentru înşelăciune. Cap X ; f.106^{v} : Cap XI ; Cap XII ; f.107^{v}. Pentru căldura darului. Cap. XIII ; f.108^{v} : Iară a acestuia şi Grigorie Sinaitul pentru tăceare, cum să cade a şedea într-însa. *Des.* : . . . aşteptarea întru acestea iaste născătoare durerilor celor trupeşti şi celor sufleteşti.

ff.109^{v}—110^{r} : Tutulor de obşte vă trimitem molitvă şi blagoslovenie. *Inc.* : Precum neguţătorii adeasă îşi cercetează socoteala şi îşi iau sama atît cheltuelilor . . .

f.110^{r}—^{v} : Filaret **Мил⟨о⟩сти Божию** episcop Rîmnicului . . . *Inc.* Cucearnice prot⟨o⟩poape Ioane, sud Gorj blagoslovenie . . . ⟨*pentru cercetarea celor care, în urma cazurilor dese de moarte*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

din „boală de inimă" au început să creadă în pricolici, să dezgroape morţii şi să-i ardă. „Căci acest eres au fost numai în vremile vechi cu care să amăgea şi să înşela elinii". Se recomandă osfeştaniia, stropirea mormintelor, care ar fi tămăduirea cea adevărată; 1785, aprilie 17. F⟨i⟩l⟨a⟩r⟨e⟩t. ⟨*pecete desenată*⟩.

ff.111^{r}—146^{r} : A fericitului Nil de la Soresca⟨*sic*⟩ pusnicul cuvînt înainte întru a sa carte întru care s-au ⟨arătat ?⟩, de la care s-au zis pentru lucrarea cea de gînd şi cum vom să ne învăţăm aceasta.

f.113^{r} :Scrierea cuvintelor aceluiaşi sfînt stareţi Nil Pusnicul pentru cu sîrguire a ne împotrivi patimilor. Cuvînt I ; f.116^{r} : Pentru luptarea nostr⟨ă⟩ către aceastea cu poomerea ⟨*sic*⟩ lui Dumnezău şi cu păzirea inimii, adecă cu rugăciunea şi cu fără de grija minăţăi⟨*sic*⟩ a birui pre aceastea întru carele iaste şi pentru daruri. Cuvînt II ; f.123^{v} : Pentru cum şi cu ce a ne întări în vreamea năpădirii războielor aceştii gînditoare nevoinţă. Cuvînt III ; f.125^{r} : Pentru cuprinderea a toată lucrarea în viiaţa noastră. Cuvînt IV ; f.126^{v} : Pentru fealiul luptări⟨i⟩ noastre şi a biruinţăi asupra celor opt mai stăpînitoare gînduri ⟨pă⟩timaşe. Cuvînt V ; f. 127^{r} : Cel dintîi gînd pătimaşi, pentru lăcomiia pîntecelui ; f.127^{v} : Pentru măsura mîncării ; f.128^{r} : Pentru vreamea mîncări⟨i⟩ ; f.128^{v} : Pentru fealiul mîncări⟨i⟩ ; f.129^{r} : Al doilea gînd, al curvii ; f.131^{v} : Pentru pomenirea morţii şi pentru înfricoşata judecată cum a ne învăţa pentru aceastea ca să agonisim pre acest gînd în inimă. Cuvînt VII ; f.137^{r} : Pentru tăceare şi fără de grija cea adevărată carea iaste omorîrea despre toate. Cuvînt X ; f.139^{r} : Pentru că nu fără de vreame şi cu ceale ce să cade măsurării aceaste lucrări să cade a face ; f.142^{r} : Aceluiaş sfînt stareţ Nil Pusnicul poruncire către ucenici săi şi tutulor cu cuvi⟨i⟩nţă iaste a o avea aceasta ; f.146^{r} : Sfărşitul cărţii fericitului Niil Pusnicul de la Sorsca ;

ff.146^{v}—150^{v} : Din cartea sf⟨î⟩ntului Simeon arhiepiscopul Thesalonicului pentru mîntuitoarea numire şi chiemare a Domnului Nostru Is. Hs., fiul lui Dumnezău, adecă pentru dumnezăiasca rugăciune cea cu adevărat făcătoare de Dumnezău. Cap 294 ; f.146^{v} : Cap 295. Pentru fericiţi părinţii noştri Calist patriiarhul şi Ignatie ; f.147^{v} : Cap 297. Cîte cuprinde această dumnezăiască rugăciune ; f.149^{r} : Cum că toţi creştinii, preoţi, monaşi şi mireani toţi sînt datori să să roage în numele lui Is. Hs. după puteare, de nu totdeauna, măcar la vremea cea orînduită. Cap 297.

f.150^{v} : Aceastea puţine s-au luat din cartea Sfîntului Simeon, arhiereul Solonului, ceale ce arată pentru dumnezăiasca rugăciune, adecă : Doamne Isă Hsă, fiul lui Dumnezău miluiaşte-mă. Că de aceasta nu iaste mai mult cuvîntul întru aceaste sfinte scripturi.

ff.151^{r}—153^{v} : Lucru de jale şi de multă plîngere vrednic văz acuma întru cei ce poartă sfîntul cin călugăresc. Că mai niminea nu ştiu pentru acest lucru dumnezăesc, că de la mică pînă

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

la mare s-au aşezat pe cetirea ceastă din afară : Arătare pentru graiurile ce să cuprind în dumnezeiasca rugăciune.

ff.154^{r}—157^{r} : Cuvînt pentru păzirea inimi⟨i⟩ plin de folos al lui Nichifor celui din singurătate.

ff.157^{v}—164^{r} : Înainte-cuvîntare spre capete ale fericitului Filotheiu Sinaitu. Această înainte cuvintare iaste făcută de stareţul Vasilie cel de la Poiana Mărului.

ff.164^{v}—167^{r} : Pentru lepădarea de ale lumii şi de lume. Din fealiuri de scripturi.

ff.167^{v}—169^{r} : Întrebări şi răs⟨p⟩unsuri ale sfinţilor părinţi.
Inc. : Cum iaste cu datorie a tăcea în chilie.

f.169^{r-v} : Întrebări şi răspunsuri ale sfîntului Varsonofie. *Inc.* : . . . Întrebare : Pentru ce aşa curviia luptă pre om.

ff.170^{r}—172^{r} : A pre⟨a⟩cuviosului părintelui nostru Nil Sinaitul pentru opt gînduri.

ff.172^{r}—173^{r} : Din viaţa prea cuviosului părintelui nostru Filimon Pusnicul. Cuvînt pentru fără de grija minţăii.

f.173^{r-v} : De ale sfîntului Isaac Sirin pentru lucrul de mîini şi de iubirea de argint. Cuvînt 37.

ff.173^{v}—176^{r} : A prea cuviosului părintelui nostru Isaac Sirin, episcopul Nicăviei pusnicul, de rînduiala celor noii începători şi aşezarea şi ceale . . . ⟨?⟩ acelora.

ff.176^{r}—180^{v} : A aceluiaşi, pentru păzirea şi ferirea de cei slabi şi leaneşi, cum că din apropiiarea acelora împărăţeaşte pre om leanea şi slăbiciunea şi să umple de toată patima necurată şi pentru păzire pre sine de apropiiarea celor mai tineri ca să nu să spurce mintea întru ale curvii gînduri. Cuvînt VIII.

ff.181^{r}—185^{r} : A acestuiaşi dup⟨ă⟩ întrebări şi răspunsuri. Cuvînt XXI.
Inc. : Întrebări : Cu care legătură să ţine inima a nu alerga la cele reale . . . ?
f.184^{r} : Pentru luorea-aminte de sine.

ff.185^{r}—187^{v} : Ale marelui Vasîlie [Vasîlie] cuvinte de sihăstriie.

ff.188^{r}—198^{v} : Aceluiaşi sfînt Vasîlie, cuvînt al doilea sihăstresc.

ff.199^{r}—205^{r} : Pentru sihăstriie. / Pentru vieţuirea călugărească. / Aceluiaşi. Cazanie a treia. Cuvînt III.

f.205^{v} : A marelui Vasîlie. Cuvînt al patrulea. Pentru ce să zice chipul călugăresc — chip îngeresc şi la ceale ce zice călugărul cînd să călugăreaşte şi cum să făgăduesc toţi că vor păzi şi ce au a pătimi daca nu le vor păzi.

ff.210^{v}—217^{v} : A celui întru sfinţi părintelui nostru Vasîlie, arhiepiscopul Chiesarii Capadochii cel Mare. Cuvînt foarte de folos pentru viiaţa călugărească.

ff.218^{r}—219^{v} : Cazanie sihăstreasc̆ă a sfîntului Vasilie. *Inc.* : Să cade călugărului înainte decît cealelalte.

f.220^{r-v} : Pentru chinovie adecă pentru opştimea călugărilor.

ff.221^{r}—226^{r} : Sfătuirea a cuviosului şi prea înţăleptului Damaschin ipodiiaconului şi Studitului către monaşii cei ce vor să să călugărească, pre scurt, aceluiie s-au făcut pre urmă episcop Litiei şi Rednisu (?) şi mai nainte rînduit de Poniia⟨?⟩.

ff.226^{v}—239^{v} : Apologhiia carea iaste pe⟨n⟩tru potolirea scîrbelor omului ce să află în nevoi şi în izgoniri şi în năcazuri izvodite spre

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

scurt după sfatul sfîntului apostol Pavel carele grăiaşte: Mîngîiaţi unul pre altul şi să zidească fieştecarele pre aproapele său.

f.240^{r} : ⟨*Fragment predică*⟩: Amar ţie călugăre, că ai luoat cinul călugăresc.

ff.241^{r}—245^{r} : *Copii de pe înştiinţări domneşti şi bisericeşti* : (1783, dich. 10 : copie după poruncă domnească a lui Mihail Constandin Suţu pentru păzirea sărbătorilor şi cinstirea bisericii; 1785, avg. 8 : întărire a înştiinţării domneşti de mai sus; 1779, noemv. 9 : copie de pe o scrisoare a lui Filaret, episcopul Rîmnicului, către dascălul Ioan .. „am înţăles că nu ai uitat pîinea şi sarea care ai mîncat la mănăstire", .. „ne-am bucurat cum că te afli la învăţătura copiilor din Tîrgu Jiului", îl felicită pentru căsătorie, îi trimite 4 1/2 coţi de postav; 1782, mart. : Iosif protosinghelul către protopopul Ioan, sud. Gorj — îndrumări privitoare la urmarea tipicului pentru slujbele care se vor face înaintea Paştilor, îi cere acestuia din urmă să numească un om care să vegheze la desfăşurarea după tipic a slujbelor în toată plasa; 1783, dich. 23 : Filaret, episcopul Rîmnicului, către protopopul Ioan ot sud. Gorj — pentru că multe biserici sînt dezvelite sau neîngrădite, de „întră dobitoacele în tinda besearecii", iar altele sînt fără odoare, este nevoe ca protopopul Ioan să meargă din biserică în biserică, în toată plasa, să facă un „catastih curat şi lămurit de starea fieştecăriia besearici ... de la ce veleat iaste făcută", o listă de odăjdii şi cărţi, pe care să le dea în păstrare, cu semnătură, preoţilor de ispravă şi să aibă o evidenţă a grămăticilor trimişi la hirotonisire cu o cercetare amănunţită a moralităţii acestora; 1784, oct.1 : Filaret, episcopul Rîmnicului către protopopul Ioan ot Tîrgu Jiului — îl anunţă că a primit „catastişelul cerut" şi că „pentru lipsa cărţilor tare ne-am mirat cum pînă acum aţi săvîrşit slujba fără cărţi, că aceastea sînt ceale mai trebuincioasă"; se dau amănunte cu privire la preţul cărţilor; 1783, avg. 12 : Filaret episcopul Rîmnicului către protopopul Ioan ot sud. Gorj — îi recomandă, dată fiind schimbarea domniei, să meargă prin sate şi să atragă atenţia preoţilor şi diaconilor asupra comportamentului lor ... „nici să mai înţăleagem că vreuni din preoţi sau diiaconi merg pe la cîrciumi şi pe la alte proaste adunări" ... „să trimiţi la Craiova cu pricina vinei lor în scris ca să-şi ia căzuta certare cu închisoare şi bătaie şi cu oprire de darul preoţii"; să nu umble călugări striini prin judeţ; 1784, dich. 30 : acelaşi, pentru cercetarea preoţilor care la botez nu miruesc copiii; îi cere să trimită bani pentru legatul cărţilor).

ff.245^{r}—252^{r} : *Fiziolog* (v. *supra*).

ff.252^{v}—258^{r} : *Pilde religioase.*

f.258^{v} : *Predică.* A sfîntului Macarie.

f.259^{v} : A sfîntului marelui Vasilie întrebare de precestanie.

f.260^{r-v} : *Sfaturi călugăreşti.*

f.261^{r} : Începătura seamnelor celor bune ale părintelui Duleii. De viiaţa sfîntului Pasie, forte frumose.

ff.261^{v}—264^{r} : Care iaste a celui întru sfinţi a părintelui nostru Antonie de la muntele Sinaiului. Întrebare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.264^{v} : Pentru tăceare.
Pentru umileniia cea curată.
f.269^{v} : Pentru curvie.
f.271^{v} : Pentru să nu faci nici un lucru bun la arătare.
ff.279^{r}—281^{v} : Învăţătura sfîntului Amon că patru sînt lucruri reale care de va avea omul unul dintr-însele, nici să poate pocăi, nici rugăciunea lui nu o primeaşte Dumnezău.
Des. : . . . însă nu cu urgiia ta stăpîne, ci cu iubirea cea de omeni şi aşa au petrecut un an între . . .

---

ff.215^{v}—278^{v} : Acea sfînte / [sfînte] / pravilă / călugărească / fi⟨i⟩n⟨d ?⟩ a ⟨proto⟩popului Ion / o⟨t⟩ Tîrg J⟨i⟩ului / ce s-au c⟨ă⟩lugărit la mort⟨e⟩ / i s-a pus numele / Io[n]sif/ şi soţiia lui / s-au călugărit / tot atunci / şi i s-⟨a⟩u pus / numele / Onofria/schimna ⟨?⟩ / şi au închinat / aceas⟨t⟩ă ⟨s⟩fîntă / carte / la sfîntu[n] schi[n]t / La⟨i⟩n⟨i⟩ci / şi cine va înst⟨r⟩iina-o / di la schit / să fie supt / blăstăm / şi cine va ceti / şi a fost multi / părinţi / eu, Toader ⟨?⟩ monah ⟨?⟩ Ioan er⟨o⟩monah ⟨?⟩ / eu, schimca ⟨?⟩ Atanasil, / eu, Gărasim muna⟨h⟩, / Filaret muna⟨h⟩, / eu, Iosufe muna⟨h⟩ / eu, Nicodim, muna⟨h⟩ / . . .
f.241^{v} : Шолико писахъ Іѣмнд.
La ff.81^{r}, 109^{r}, 136^{r} alte semnături de călugări: Pantelemon ieromonah, Ioachim ieromonah, Damian monah din schitul Lainici.
f.37^{v} : La leat 1784, cu ajutoriul lui Dumnezău, au început a-m eşi cîte un păr albu prin barbă.
f.136^{v} : Scris-am şi eu, robul lui Dumnezău, Gligorie sin Costandi te locu ⟨?⟩ ce-m zic şi căp⟨i⟩t⟨an⟩ ot Tîrgu Jiiului ţinere de minte : Dumnealui Mihai căp⟨i⟩t⟨an⟩ Harnăutu e ctitoru sfîntului schit Lainici, fiind stareţi popa Iosif.⟨17⟩97,iuni⟨e⟩ 23.
f.100^{v} : *sigiliu* (al schitului Lainici ?).
cop. ant. int. : Andrei Probariu ⟨?⟩.
Biblioteca Academiei Române. Mss. Pateric. Sec. XVIII. Din Biblioteca Ghenadie Enăceanu, episcopul Rîmnicului. Dăruit 1 nov. 1902.

---

205 × 320. Leg. orig. în hîrtie şi piele, det.

Ms. BAR 3275

1799 Ţara Românească

Ff.5^{r}—17^{r}

f.5^{r} : Cuvînt de înţelepciune smerită. *Inc.* : Zis-au oarecine către proorocul Samoil pentru Ieliseiu : . . .
f.5^{v} : Pentru firea finiezului. Auziţi de aceast⟨a⟩ pentru pasărea ce să chiiamă finiez . . .
f.6^{r} : Pent⟨ru⟩ vîltur ; Pentru pasărea neiiasitul, adică pelican ; Pilda est⟨e⟩ aş⟨a⟩ ; f.6^{v} : Iar pentru pasărea finiez ; f.7^{r} : Pildă pentru pil ; f.7^{v} : Pentru leu, că leu este împărat tut⟨u⟩ror herilor. Cuvînt pentru leu ; f.8^{r} : Cuvînt pentru zimbru ; Pilda ; Cuvînt pentru cerbu ; Pilda ; f.8^{v} : Pentru

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

inorog; Pilda; f.9^{r}: Pentru bou. Cuvînt; Cuvînt pentru lup; f.9^{v}: Pildă; Cuvînt pentru vulpe; Pilda; f.10^{r}: Pentru fiiara gorgoniia; f.10^{v}: Pilda; Cuvînt pentru aspidă; f.11^{r}: Pilda; Cuvînt pentru şarpe; f.11^{v}: Pildă; Cuvînt pentru endrop; f.12^{r}: Pilda; Cuvînt pentru hiniia; Pilda este aşa; f.12^{v}: Cuvînt pentru vîltur; Pilda; Cuvînt pentru şoimu şi hăreţu; f.13^{r}; Pildă; Cuvînt pentru stratocamil.; f.13^{v}: Pilda; Pentru gripsor cuvînt; f.14^{r}: Pildă; Cuvînt pentru cocor.; Pilda; f.14^{v}: Cuvînt pentru stîrcu; Pilda; f.15^{r}: Cuvînt pentru păune; Pilda; Pentru porumbu; Pilda; f.15^{v}: Pentru turturea; Pilda; Cuvînt pentru privighitoare; Pilda; f.16^{r}: Pentru ghionoae; Pilda este aşa; Pentru pup⟨ă⟩ză cuvînt; Pilda; f.16^{v}: Cuvînt pentru rîndunea; Pilda; f.17^{r}: Pentru potîrniche; Pilda; Cuvînt pentru albină; f.17^{v}: Pilda.

f.17^{v}: *Des.*: . . . că apoi vei rămînea afară din cetate, plîngînd şi jăluindu-te în veci . . .

Ms. are 184 ff. Mai conţine:

ff.1^{r}—3^{v}: *Fragment din* Cuvînt pentru Adam şi Eva. *Inc.*: . . . la mine, eu n-am crezut cine este Domnul mieu . . . ⟨*conf. num. orig. lipsesc 5 f.f*⟩.

f.4^{r}: *Fragment din* Cuvînt pentru lemnul crucii.

ff.4^{r}—5^{r}: Pentru capul lui Adam.

ff.5^{r}—17^{v}: *Fiziolog, v. supra.*

ff.18^{r}—145^{v}: *Învăţături moral-religioase, minuni, hagiografii.*

f.18^{r}: Cuvînt cu pildă pentru suflet şi pentru trup. *Pilda orbului şi a şchiopului.*; f.19^{r}: Tîlcul.

f.19^{v}: Cuvînt pentru un bărbat anume Eustathie, cum ş-au petrecut viiaţa.

f.21^{r}: Minunea sfîntului Nicolae pentru un covor ce au făcut.

f.23^{v}: Altă minune a sfîntului Nicolae pentru popa Hristofor ce l-au scos de l⟨a⟩ tătari.

f.25^{r}: Altă minune a sfîntului Nicolae pentru un voinic.

f.26^{r}: Cuvînt pentru Avraam; f.28^{v}: Aiciea spunem cum au învăţat Sarra pre Avraam.

f.29^{r}: Cuvînt pentru sfînta troiţă.

f.31^{r}: Pentru Ismail cum l-au dus în pustie cu mumă-sa Agara.

f.32^{r}: *Viaţa lui Eustathie Plachida.* ⟨*v. f. 19^{v}; aici, conf. num. orig., lipsesc 4 ff.*⟩

f.46^{v}: Cuvînt pentru Melhesedec.

f.50^{r}: Pentru cele patru mueri care s-au dat muncii pentru un păcat carele l-au lăsat neispoveduit.

f.52^{v}: Înfricoşată a nemilosîrdii pildă. *Inc.*: Scrie dascal Simeon că în părţile Ţării Frînceşti, aproape de Spalath . . .

f.55^{r}: *Din* Minunile Mîntuitorului. *Pildă pentru nelegiuire.*

f.56^{r}: Iarăşi scrie la diologul⟨?⟩ Chesarie că au murit oarecare iubitor de bani . . . ⟨*Dialogus miraculorum*⟩.

f.56^{v}: Pentru oarecare fămee moartă ce i-au plecat copil ei la dînsa de l-au hrănit şi, dup⟨ă⟩ cîtăva vreme înviind, au vestit minunea.

f.60^{v}: Minunea a sfîntului şi marelui Gheorghie pentru o fată ce au izbăvit de la un balaoru.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

ff.68^{v}—69^{r} : *Fragment din* Floarea Darurilor. *Inc.* : Aristip, filosoful de l⟨a⟩ Nicheia fu întrebat de oarecine, este de folos a s⟨ă⟩ însura.
Des. : Iar muerea cea înţeleaptă, cununǎ bărbatului său este. Cine află muere bună, bună bucurie află i proci.

f.69^{v} : Orînduiala ce s⟨ă⟩ făcea odată cînd făcea cinevaş fecior de suflet.

f.71^{r} : Molitva pentru năjit.

f.72^{r} : Cuvîntul sfîntului Vasilie celui Mare carele au scos pre un om de l⟨a⟩ diiavolul.

f.77^{v} : Poveste de folos a coconii Mariiei rugătoar⟨e⟩ de Precista *(Minunea fecioarei cu mîinile tăiate)*.

f.86^{v} : Această învăţătură este pentru învierea morţilor.

f.90^{r} : Cînd vrea să umble Precista Maica Domnului Nostru Is. Hs. să vază toat⟨e⟩ muncile cîte sînt pre pămînt, unde să muncescu păcătoşii.

ff.101^{v}—103^{r} : *Pilde călugăreşti din Pateric.*

f.103^{v} : *Cuvinte pentru deşertăciunea lumii, din Solomon, sf. Iacov, Isus Sirah ş.a.*

f.107^{v} : Pentru sfintele icoane care vor fi foarte stricat⟨e⟩ ce trebue să să facă de dînsile.

ff.109^{r}—110^{v} : *Pildă religioasă.*

f.111^{r-v} : Cum să face diiata.

f.111^{v} : *Pildă religioasă.*

f.112^{v} : Pentru trufie. Învăţătură foarte frumoasă. ⟨*din Livada Florilor, cartea a IV-a, cap XLII*⟩.

f.122^{r} : Spunerea sfîntului Ioan Cucuzel.

ff.126^{r}—145^{v} : Luna lui mart în 17 zi : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Alexie, omul lui Dumnezeu.

ff.147^{v}—158^{r} : Mîna lui Damaschin. 1800, fevr⟨uarie⟩ 19 ⟨*reproduce un alt text din* 1752 — *v. f. 149*^{v}⟩.

f.159^{r} : Gromovnic al lui Iraclie împărat carile au fost numărător de stele.

f.169^{v} : Molitva la arie.

f.170^{r} : Engomion cîntăreţilor. Darul cî⟨n⟩tării.

f.174^{r} : Molitva de deochiu copiilor.

f.175^{r} : Slujba la copii ce-s cu firea grea, care cu anevoe a învăţa carte.

f.176^{r} : Altă molitfă.

f.177^{r} : Molitfa cînd merge copil să înveaţe carte.

f.178^{r} : Rugăciune pentru cei ce să călătorescu ori în ce cale.

ff.178^{v}—181^{r} : Beiu Abdula . . . (*text despre Bekri efendi cel beţiv*).

ff.181^{r}—183^{v} : *Versuri* : Istoriia epurilor.

f.184^{r} : Tropar ce s⟨ă⟩ cîntă la mese. Glas VI.

f.184^{r-v} : Oraţie din casă.
Des. : . . . Deci dar după ce au săvîrşit Dumnezeu această minunată şi frumoasă zidire au socotit cu . . .

---

f.46^{v} : Şi am scris eu, Ioniţă dasc⟨al⟩ la leat 1799, sept⟨emvrie⟩ 17⟨v. *Copişti* . . . , p. 131⟩.

f.147^{r} : 1800, fev⟨ruarie⟩ 19.

f.145^{v} : De cînd cutremurul cel mare de demult leat 7246 ⟨1738⟩, miercuri în Rusalii.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

De cînd ciuma cea de demult cînd au fost şi ciumă şi foamet⟨e⟩. Leat 7225⟨1717⟩.
Cînd s-au făcut pace după bătaia muscalilor celor de demult cu turcii şi s-au ⟨dus⟩ muscalii din ţară. Leat 1774.
De cînd s-au cutremurat pămînt⟨ul⟩ în zioa de Vinerea Mare. Leat 1802.

f.146^{r} : *alf. tranz.* : Fost-am şi eu, mai josu însemnatu la sfinţiea sa părintele protopop Ioniţă hartofilax. 1849, mar⟨tie⟩ 28. Ioan Dimmian cel mai păcătos decît toţi.

Fost col. sp. 3179/3.

---

150 × 205. Ff. albe : 158^{v}, 173^{v}. Num. orig. cu chirilice (Ff. lipsă : la început 10 ff. ; între ff. 3—4 : 3 ff. ; 31—32 : 4 ff. ; ff. 95—96 şi 146—147, cîte o filă).

Ms. BAR 1282

Cca. 1801—1806 Transilvania

Ff. 188^{r}—192^{r}

f.188^{r} : Aicea înainte arătăm şi viiaţa păsărilor celor sălbatice şi a hiarălor ; Pentru finix ; f.188^{v} : Pentru pajer ; f.189^{r} : Pentru turturoiu ; f.189^{v} : Pilda aspidei ; f.190^{r} : Pentru gorgonie ; f.190^{v} : Pilda pentru zimbru ; Pildă de edron ⟨endrop⟩ ; f.191^{r} : Pildă de ghionoae ; f.191^{v} : Pildă pentru porumb ; f.192^{r} : Pildă de păun.

---

f.21^{v} :1801.

f.86^{v} : Mihai Ghiga, scris-au cu mînă de ţărînă, în inoarie, în 14 zile, anu 1806.

f.177^{r} : Sasca, 2 fevr⟨uarie⟩, 1809. Mihai Ungurianu. Dăruit Academiei de G. Străin, de la Bozovici (Banat), la 29 sept, 1900.

Ms. are 193 ff. Conţine omilii, Descoperirea sf. Liturghii, Minunea sf. Gheorghe, rugăciuni, bocet, vieţi de sfinţi, Floarea Darurilor (v. -), Legenda Duminecii, pilde religioase din Ilie Miniat, Legenda lui Satanail, Legenda lui Avgar. Vezi *CM*, IV, p. 442—447.

Ms. BAR 3590

1808 Ţara Românească

Ff. 101^{r}—113^{v}

f.101^{r} : Cuvînt pentru smerita înţelepciune. *Inc.* : Zis-au oarecine către Samuil proroc, pentru fiiul lui Iesei cel dintîiu . . . Firea sau traiul finizului. f.102^{r} : Pildă ; Pentru aceaia, o, amară nepriceapere . . . ; Pentru vultur ; f.102^{v} : Tîlc ; Pildă pentru neisitu ; Tîlc ; Cuvînt de şoim şi de hîrăţ ;

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.103r : Pildă. Cuvînt pentru stratocamil;
f.103v : Pildă. Cuvînt pentru gripsor;
f.104r : Pildă. Cuvînt pentru cocor. Pildă.
f.104v : Cuvînt pentru stîrc; Pildă.
f.105r : Cuvînt pentru corb; Pildă. Cuvînt pentru păune.
f.105v : Pildă. Cuvînt pentru porumb.
f.106r : Pildă. Cuvînt pentru turturiţă; Pildă. Cuvînt pentru privighitoare; Pildă. Cuvînt pentru gheonóie;
f.106v : Pildă. Cuvînt pentru pupăză; Pildă.
f.107r : Cuvînt pentru rîndurea; Pildă.
f.107v : Cuvînt pentru potîrnichie; Pildă. Cuvînt pentru albină; Pildă.
f.108r : De aicea înainte scriem pentru hieri; Pildă pentru pil.
f.108v : Tîlc. Cuvînt pentru leu carele iaste împărat tuturor hiiarălor;
f.109r : Pildă. Cuvînt pentru zîmbru;
f.109v : Pildă. Cuvînt pentru cerb;
f.110r : Pildă. Cuvînt pentru inorog; Pildă. Cuvînt pentru bou;
f.110v : Pildă. Cuvînt pentru lup;
f.111r : Pildă. Cuvînt pentru vulpe; Pildă. Cuvînt pentru gorgonie;
f.111v : Pildă.
f.112r : Cuvînt pentru aspidă. Pildă. Cuvînt pentru şarpe;
f.112v : Pildă. Cuvînt pentru endrop, carele iaste în marea domn tuturor peştilor;
f.113r : Pildă. Cuvînt pentru hinei.
f.113v : Pildă. *Des.* : . . . pentru aceaia să cinsteşti şi pre cei mari şi pre cei mici, ca să-ţ fie toţ priiateni.

Ms. are 130 ff. Conţine :

ff.1r—80v : Cărticică care cuprinde multe lucruri spre folos. ⟨Reproduce ediţia din 1806 — Bucureşti. *BRV*, II, poz. 692⟩; Cuvînt înainte pentru alcătuirea trupului. Cap I.
Inc. : Statul şi alcătuirea fiinţii omeneşti iaste făcut dintru aceaste patru : Umezeală, Căldură, Răceală şi Uscăciune . . .
ff.78v—80v : Doftorii pe lunile anului.
ff. 79v—80r : ⟨*Zile bune şi rele pentru scosul sîngelui*⟩; f. 80v : Zilele ceale reale care le-au spus Dumnezeu lui Moisi în muntele Sinai . . .

ff.81r—85v : Întrebările şi răspunsuri ale blagocestivului împărat Leon cel înţelept cu dascalul său din theologhiia sfinţilor bogoslovi.
Incomplet. Des. : . . . Cine fură păstori în Vithleaim, unde au născut Hristos. Răspuns : Petru şi Luca şi Pavel . . .

ff.86r—98r : Călindari ce să cuprinde pe anii : 1722, 1834 . . . 1946 ⟨*BRV*, II, poz. 692⟩.

ff.98v—99v : Творенїа ѡ здѣ пророка ѡт рождетство Хр⟨іс⟩тово. ⟨*Coliadnic*⟩.
Inc. : Duminecă de să va întîmpla Crăciunul, iarna va fi îndoită şi rea . . .

ff.99v—100v : Spunere de la Schici ⟨?⟩. ⟨*Zodiiac*⟩.
Inc. : La ghenarie în 8 zile, vine soarele la zodiia Vărsător . . .

f.114v : *Însemnări.*

f.115r : Altă doftorie aflată de la mulţi prietini . . . ⟨1⟩844, octom⟨vr⟩ie. Ion Paişanu.

ff.115v—117v : Cuprinsul (ff. 62—76) cărţii *BRV*, II, poz. 692.

f.118r : *Reţete*⟨lit. latine⟩ . . . *pentru răceală etc.*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

ff.121^{r}—124^{r} : Cuprinsul (ff.17—32).
ff.128^{r}—130^{v} : Trepeatnic de seamne omenești.
Inc. : Vîrful capului de să [să] va clăti . . .

f.78^{r} : Această cărticică care acum întîiași dată s-au tălmăcit de pre limba leșască pre limba rumânească, care cuprinde întru sine multe lucruri și învățături și povățuiri și doftorii spre folosul de obște, atît oamenilor, cît și dobitoacelor, care lucruri și doftorii întîi au fost cercate, apoi tălmăcite și apoi tipărite și acum prescrisă dupre cum să veade și s-au tipărit acum la leat 1806 și s-au tălmăcit de Gavriile⟨Vinețchi⟩Avgi Basa. Pentru care rog pre tot pravoslavnicul cetitor, ca orice alunecări veți afla, ori din cuvinte, ori din slove, să îndreptați cu duhul blîndeațelor, neponosluindu-ne ca și dum⟨neavoastră⟩ să vă învredniciț ertării de la cel lesne ertător Dumnezeu. Al tuturor plecat și cătră Dumnezeu rugător Ioachim iero⟨monah⟩ schevr⟨o⟩fil⟨a⟩cs Bistriți⟨i⟩ Bărbătesc⟨u⟩. 1808.
f.98^{r} : Mart⟨ie⟩ 24⟨?⟩, 180[0]8. S-au prescris și acest calindari și celealalte dintr-această cărticică de mult păcătosul și nevreadnicul preoțești și călugărești Ioachim ier⟨omona⟩h schevr⟨o⟩filacs Bistriți⟨i⟩ Bărbătesc⟨u⟩.
f.113^{v} : Această carte este compusă de mine Tudorache Hristea. Doctor de ochi, adică cunoștință familieară. ⟨*lat.*⟩.
f.114^{v} : 1883, Ianuarie, 7. Această carte ce se coprinde lucruri medicale și altele o am cititu și eu subt semnatu Tudorache Hristescu. Acel care ecze⟨r⟩citu operație de ochi. Tóte cele coprinse mai sus, scrise de mine cu condeiu de her și cu mîna de pamîntu, adică mîna o să putrezească, ear numile mieu, cine o citi aici o să-l pomenească. ⟨*marg.*⟩ Adică aceasta cunoștință ce am eu subtu semnatu de bóle de ochi este o cunoștință familieară prachtică. T. H.
f.120^{v} : Această carte este a mea a subt semnatului cumpărată de la un cîrciumar cu prețu de patruzeci de lei vechi, în anul 1882, octom. 1. Tudorache Hristea, cel ce am cunoștință de ochi cu nevedere de-i vendic. ⟨*Același mai semnează la ff.* 11^{v}, 39^{r}, 53^{r}, 61^{v}, 81^{r}⟩.
ff.113^{r}—120^{v} : *Cheltuieli gospodărești din* 1816—1826. *Alte calcule, socoteli gospodărești etc. din aceeași perioadă la ff. 125^{r}—127^{v} și pe cop. post. int.*
f.118^{r} : *Listă de cheltuieli din 1871.*
cop. ant. int. : Cumpărat de la Alb. Zwiebel, la 7 maiu 1908.

140×200. Ff. det. : 86, 128—130. Num. orig. a filelor și colilor între ff. 1 și 115. Leg. orig. în carton și piele.

Ms. BAR 938

1810 Transilvania

Ff. 352^{r}—355^{r}

f.352^{r} : Cuvînt de înțelepciunea smerită.
f.352^{v} : Pentru firea fiinezului ; Pentru vultur ; f.353^{r} : Pentru pasărea neiasitul adecă pelican ; Pildă iaste așa ; Iar de trăește

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

cineva viiaţă lungă; Iar pentru pasărea fiinez; f.353^{v}: Pildă pentru pil şi pentru alte hieri şi pasări, pildă pentru pil; f.354^{r}: Pentru leu care iaste împărat tuturor hierilor, cuvînt pentru leu; Pilda; Cuvînt pentru zîmbru; f.354^{v}: Pildă; Pildă pentru cerbu; Pildă pentru inorog.

Ms. a fost copiat de Ioan sin Stoica Şăitanu (f.355^{v}) din Turcheş-Săcele (f.5^{r}) în 1810. Cuprinde: Cronograf, Cuvînt pentru Adam şi Eva, Cuvînt pentru cinstita cruce, Viaţa sf. Vasilie cel Nou. Este descris în *CM*, III, p. 150—155.

Ms. BAR 2158

Cca. 1810 Ţara Românească(?)

Ff. 19^{v}—24^{v}

f.19^{v}: Zis-au oarecine către prorocul Samuil pentru feciorul lui Iesei . . .

f.20^{r}: Pilda pentru pasărea ce să cheamă fineez; f.20^{v}: Pentru firea acestii pasări fineez; Pentru vîltur; Pentru pasărea neiasit, adecă pelican; f.21^{r}; Pilda iaste aşa; Iar de trăiaşte cineva viaţă lungă; Pildă pentru fil şi pentru alt⟨e⟩ hează şi pasări; Tîlcu; f.21^{v}: Leul iaste împărat tuturor herilor; Cuvînt pentru zîmbru; Tîlcul; f.22^{r}: Cuvînt pentru cerbu; Tîlcu; Cuvînt pentru inorog; Tîlc; f.22^{v}: Cuvînt pentru bou; Tîlc; Cuvînt pentru lup; f.23^{r}: Tîlc; Cuvînt pentru vulpe; Pilda; Cuvînt pentru gorgoniia; f.23^{v}: Tîlc; Cuvînt pentru aspidă; Tîlcul; f.24^{r}: Cuvînt pentru şarpe; Tîlcu; Cuvînt pentru edrop; f.24^{v}; Tîlcu; Cuvînt pentru hinie; Tîlcu.

Des.: . . . . pentru aceia şi pre cei mici să-i cinsteşti şi pre cei mari.

Ms. are 26 ff. (o filă nenumerotată). Mai conţine:

ff.1^{r}—2^{v}: Pentru învierea morţilor, în ce chip va fi, şi va fi într-acestaşi chipu.

Inc.: Va fi învierea morţilor duminecă şi va fi în zioa de Paşti . . .

f.3^{r}: Molitva Precestii cînd vru să umble Precesta Maica Domnului Nostru Isus Hristos să vază toate muncile cîte sînt pre pămînt unde să muncesc păcătoşii.

Inc.: Sfînta prea slăvita Maica Domnului nostru Isus Hristos să sue în muntele Eleonului.

f.3^{r}: *Incomplet. Des.* . . . şi zisără către arhagghelul Mihail: Bucură-te, Mihaile, slujitorul lui Dumnezeu . . .

ff.9^{r}—12^{r}: Cuvînt pentru Adam şi Eva.

Inc.: Adam cînd era în rai mai nainte de greşală, toate le avea după voia sa.

ff.12^{r}—13^{r}: Cuvînt pentru cinstita cruce şi pentru ceale doao ale celor doi tîlhari.

Inc.: După ce au îngropat pre Adam cu cununa care era în capu lui.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.13^{r-v} : Pentru capul lui Adam.
Inc. : Iar capul lui Adam sta în rădăcina aceia.
ff.13^{v}—15^{r} : Cuvînt de smerită înţălepciune.
Inc. : Avraam s-au născut întîi de la facerea lumii, ani trei mii trei sute şi treizăci şi doi.
f.15^{r-v} : Aicea spunem cum au învăţat Sarra pe Avraam.
Inc. : Şi deacă au aflat Avraam har de la Domnul petrecea cu Sarra amîndoi bine.
ff.15^{v}—16^{v} : Cuvînt pentru sfînta troiţă.
Inc. : Iar Avraam avea totdeauna învăţătură a nu mînca făr de oaspeţi.
ff.16^{v}—17^{r} : Pentru Ismail cum l-au dus în pustie cu mumă-sa Agarra.
ff.17^{v}—18^{r} : Cuvînt pentru Isaac.
Inc. : Isaac au crescut în casa tătîne-său.
ff.18^{r}—19^{v} : Cuvînt pentru moartea lui Avraam şi cum l-au hrăpit.
Inc. : Avraam vieţuia în casa lui, bătrîn fiind . . .
f.25^{r} :*Ciornă. Început diiată.*

---

f.25^{v} : S-au scris în zilele . . .

---

150 × 205. Ff. albe : 3^{v}—8^{v}, ff. nenum. I, 25^{v}. Frontispicii : f.1^{r}.

Ms. BAR 3218

1820 Moldova

Ff. 58^{v}—59^{v}

f.58^{v} : Poveste vulturului fórte de folos.
Inc. : Vulturul este botezat şi tuturor pasirilor este împărat.
f.59^{v} : *Des.* : . . . lîngă tine că vei cumpăra cum vei vre . . . 1820.

Ms. are 109 ff. Conţine :
ff.2^{r}—6^{v} : / Catavasiia botezului /.
Acefal. Inc. : Auzitu-s-au, Doamne, glasul tău carele au zis ; glasul celui care strigă în pustie cînd ai tunat preste ape multe... ⟨conf. num. orig. cu arabe lipsesc 7 ff.⟩.
ff.6^{r}—9^{r} : Catavasiia strateniei.
ff.9^{v}—12^{r} : Catavasiia Bunei vestiri.
ff.12^{v}—21^{r} : Catavasiia Floriilor.
ff.21^{v}—31^{v} : Catavasiia Paştelui.
ff.32^{r}—35^{r} : Catavasiia la Înălţarea Domnului şi la Sfînta Troiţă.
ff.35^{v}—39^{r} : Catavasiia Adormirii Maicii Domnului.
ff.39^{v}—42^{r} : Catavasiia la cinstita cruce.
ff.42^{v}—44^{r} : Octomvrie 14. La preacuvioasa Paraschiva.
ff.44^{r}—46^{v} : Noiemvrie 8. La Sfinţii voevozi Mihail şi Gavriil.
ff.46^{v}—48^{v} : ⟨Dechemvrie 6⟩. La sfîntul Nicolae. *Incomplet. Des.* : . . . . . pentru aceasta ai cîştigat cu smerenie ceale înalte, cu sărăciia ceale boga⟨te⟩ . . . ⟨conf. num. orig. lipseşte 1 f.⟩.
ff.49^{r}—51^{v} : / Troparele Învierii /.
ff.51^{v}—52^{v} : / Rînduiala utrenii /. Duminicile în postul mare după Evanghelie.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

ff.52^{v}—54^{r} : / Rînduiala liturghii /. La sfînta liturghie a marelui Vasilie. f.53^{r-v} — *textul grecesc.*
ff.54^{v}—58^{r} : ⟨*Viaţa sfîntului Haralambie*⟩. *Inc.* : În zilele răului credincios ⟨îm⟩părat Sevir.
ff.60^{r}—62^{r} : ⟨*Oraţie de nuntă în versuri*⟩. *Inc.* : Că noi sîntem soluri împăr⟨ă⟩teşti / Umblam cu cărţi împărăte⟨şti⟩ . . .
ff.62^{v}—63^{v} : ⟨*fragmente de rugăciuni în greceşte şi româneşte, încercări condei*⟩.
ff.64^{r}—83^{r} : / Rînduiala psalmilor /.
Acefal. Inc. : . . . Domnul am strigat şi m-au auzit din muntele cel sfînt al lui.
ff.83^{v}—105^{r} : / Icoasele sfîntului Nicolae /.
ff.106^{r}—109^{v} : / Rînduiala utrinii /.

---

f.59^{v} : 1820.
ff.6^{v}, 12^{r}, 21^{r}, 31^{r-v}, 35^{r}, 39^{r}, 42^{r}, 52^{v}, 54^{r} : 1819 — ⟨datele copierii catavasierului de către „Hagi Petrachie Craiovan, dascal", între 28 ianuarie şi 20 aprilie⟩.
f.1^{r} : Cumpărat de la d-l V. A. Danila din Galaţi la 25 iunie 1905.

110×170. Num. orig. cu arabe (ff.1—54) şi cu chirilice (f. 64—105). File lipsă sau greşeli de numerotaţie : 23—24, 48—49. File albe : 105^{v}, deteriorate 83, 84.Desene : f.54^{r}. Frontispicii, iniţiale ornate : 6^{v}, 9^{v}, 12^{v} etc.

Ms. BAR 4274

1832 Moldova

Ff. 1^{r}—40^{v}

f.1^{r} : A lui Damaschin arhiereul Studitului adunare de la filosofii cei vechi pentru firi osăbirilor a oaricărora vietăţi . . . 1832, iuli⟨e⟩ 28.

f.1^{r} : Pentru vultur.
f.2^{v} : Pentru cocoş. Pentru privighitoari.
f.3^{r} : Pentru urs.
f.4^{r} : Pentru rîs. Pentru painjin.
f.4^{v} : Pentru aspidă.
f.5^{r} : Pentru capră.
f.5^{v} : Pentru vulpe.
f.6^{v} : Pentru bou.
f.7^{r} : Pentru broaşti.
f.7^{v} : Pentru ghip.
f.8^{r} : Pentru cocoară.
f.8^{v} : Pentru ciof.
f.9^{r} : Pentru alt ciof de mare. Pentru delfin.
f.10^{r} : Pentru drachin. Pentru fildeş.
f.12^{r} : Pentru erodiu.
f.12^{v} : Pentru ariciul de pe uscat.
f.13^{r} : Pentru arici de marea. Pentru viperă.
f.13^{v} : Pentru cerbu.
f.14^{r} : Pentru ivis.
f.14^{v} : Pentru ihnivmon.
f.15^{r} : Pentru corb.
f.16^{r} : Pentru chien.
f.16^{v} : Pentru cuc. Pentru chinamomi.
f.17^{r} : Pentru cîini.
f.17^{v} : Pentru cipocamp ⟨*sic*⟩.
f.18^{r} : Pentru crocodel.
f.19^{r} : Pentru chitul de marea.
f.20^{r} : Pentru chefal.
f.20^{v} : Pentru merla de marea. Pentru vulpe de marea.
f.21^{r} : Pentru racul de marea.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.21^{v} : Pentru chestreu.
f.22^{r} : Pentru cîine de rîu. Pentru leu.
f.23^{v} : Pentru lup.
f.24^{r} : Pentru laurac.
f.24^{v} : Pentru albină.
f.26^{r} : Pentru miţă sălbatică. Pentru şoarece.
f.26^{v} : Pentru mreana de marea. Pentru melonurul.
f.27^{r} : Pentru şoarecile cel de uscat. Pentru furnici.
f.27^{v} : Pentru raţă.
f.28^{r} : Pentru mandihor.
f.28^{v} : Pentru inorog.
f.30^{r} : Pentru navarast. Pentru măgarul sălbatic.
f.30^{v} : Pentru şarpe.
f.31^{r} : Pentru alt şarpe.
f.31^{v} : Pentru alt şarpe. Încă pentru alt şarpe.
f.32^{r} : Pentru viermi.
f.32^{v} : Pentru barză. Pentru potîrnichi.
f.33^{v} : Pentru polipod. Pentru scoică.
f.34^{r} : Pentru struth.
f.35^{r} : Pentru sălămîzdră. Pentru guştiriţă sau şopîrlă.
f.35^{v} : Pentru scariu. Pentru sarg.
f.36^{r} : Pentru sipii. Pentru păun.
f.36^{v} : Pentru turturică.
f.37^{r} : Pentru grier.
f.37^{v} : Pentru tarand. Pentru troct.
f.38^{r} : Pentru turturi de mare. Pentru scroafa sălbatică.
f.38^{v} : Pentru fassa.
f.39^{r} : Pentru frisna. Pentru falag.
f.39^{v} : Pentru alt falag. Pentru fisal. Pentru gîscă.
f.40^{r} : Pentru rîndunică.
f.40^{v} : Pentru hamileun.

f.40^{v} : *Des.* : . . . Iar el îl tragi după dînsul pînă ce ajungi la locul unde are borta şi îndată lăsînd lemnul întră în bortă şi aşa să izbăveşti de primejdie.

Ms. are 42 ff. Mai conţine :
f.41^{r-v} : ⟨*Rugăciuni*⟩ ; La naştire Domnului ; La botezul Domnului ; La Florii zî tot acel de sus stih ; La Paşti ; La Înălţare Domnului ; La Pogorîrea Duhului Sfînt.

---

f.1^{r} : 1832, iuli⟨e⟩28 ; f.40^{v} : Ghenad⟨ie⟩ puhovnic ⟨?⟩ ; f.42^{v} : *Listă obiecte îmbrăcăminte* ; f.nenum.I^{v} : *Însemnări casnice* ; f. nenum.I^{r} : Cumpărat de la Isr. Kuppermann, la 14 Maiu 1914.

---

170 × 220. Num. orig. cu arabe.

Ms. BAR 3548

1832 Moldova

Ff. 1^{r}–39^{r}

f.1^{r} A lui Damaschin arhiereul Studitului adunare de la filosofii cei vechi pentru firea osebirilor a oarecărura vietăţi.

f.1^{r} : Pentru vultur ;
f.2^{v} : Pentru cocoş ;
f.3^{r} : Pentru privighitoare ;
f.3^{v} : Pentru urs ;
f.4^{r} : Pentru rîs ;
f.4^{v} : Pentru painjîn. Pentru aspidă ;
f.5^{r} : Pentru capră ;
f.6^{r} : Pentru vulpe ;
f.6^{v} : Pentru boul ;
f.7^{v} : Pentru broaşte. Pentru ghip ;
f.8^{r} : Pentru cocoară ;
f.8^{v} : Pentru ciof ;
f.9^{r} : Pentru alt ciof de marea ;
f.9^{v} : Pentru delfin ;

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.10r : Pentru drachin;
f.10v : Pentru fildeş;
f.11v : Pentru erodiu;
f.12v : Pentru ariciu de pe uscat;
f.13r : Pentru ariciul de marea. Pentru viperă;
f.13v : Pentru cerbul;
f.14v : Pentru ihnivmon;
f.15r : Pentru corbul;
f.16r : Pentru cuc;
f.16v : Pentru chinamomi. Pentru cîine.
f.17r : Pentru ipocampul;
f.17v : Pentru crocodel;
f.18r : Pentru chit de mare;
f.19r : Pentru chefal;
f.19v : Pentru mierla de mare;
f.20r : Pentru vulpe de mare. Pentru racul de mare;
f.20v : Pentru chestreu. Pentru cîine de rîu;
f.21r : Pentru leu;
f.22v : Pentru lup;
f.23r : Pentru lavrac. Pentru albină;
f.24v : Pentru mîţă sălbatecă. Pentru şoareci;
f.25r : Pentru mreană de mare. Pentru melanorul;
f.25v : Pentru şoarecele cel de pre uscat. Pentru furnici;
f.26v : Pentru raţă. Pentru mandihoru;
f.27v : Pentru inorog.
f.28v : Pentru navcrat;
f.29r : Pentru magariul sălbatec. Pentru şarpe;
f.29v : Pentru alt şarpe;
f.30r : Pentru alt şarpe. Încă pentru alt şarpe;
f.30v : Pentru viiarme;
f.31r : Pentru barză. Pentru potîrniche;
f.31v : Pentru polypod;
f.32r : Pentru scoică;
f.32v : Pentru struth;
f.33r : Pentru sălămîzdră;
f.33v : Pentru guştiriţă sau şopîrlă. Pentru scaru;
f.34r : Pentru sargu;
f.34v : Pentru sipie. Pentru păun;
f.35r : Pentru turturică;
f.35v : Pentru grier. Pentru tarandul;
f.36r : Pentru troctul. Pentru turturica de mare;
f.36v : Pentru triglu. Pentru scroafa sălbatecă;
f.37r : Pentru fassa;
f.37v : Pentru frina. Pentru falaggul;
f.38r : Pentru alt falaggu. Pentru fisal. Să află în rîul Indiei un peşte mic;
f.38v : Pentru gîscă. Pentru [f]rînpeşte dunică;
f.39r : Pentru hameleon;
f.39v : Pentru broasca de mare.

f.39v : 1832, avg⟨ust⟩9. ⟨?⟩ diiacon.
cop. post. int. : Am cetit şi eu mai jos iscălitul pre această istoriie cu soiuri de lucruri (?) unde am dat o bună cugetare nobilului scriitoriu. La 1834, oc⟨tom⟩v⟨rie⟩ 30.
f.45v : Şi eu iarăş cetind am lăudat buna înţălegere şi iubire de ştiinţă a nobilului scriitor. 1834, dec⟨hem⟩vrie 20. Iancu (?).
f.39v : *Însemnări, cugetări, cîteva versuri.*
f.nenum.I : De la M-rea Văratic. Dăruit de Administraţiunea Casei Bisericii. Şed. 14 Novembre 1908.

180 × 230. Iniţiale ornate : ff.1r, 2v, 3r etc. Num. orig. cu arabe a paginilor şi a colilor. Leg. orig. în carton, det. Ff. albe : 40—45.

Ms. BAR 5299

1832 Transilvania

Ff. 24r—25r

f.24r : Cuvînt pentru Solomon; Cuvînt de înţelepciunea cea zmerită; Cuvînt înainte;

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.24^{v} : Pentru firea finezului. *Inc.* : Auziţ pentru această pasăre ce să chiiamă finez, cari iaste de mare cît păunele . . .

Incomplet. Des. : . . . şi din cenuşa aceia să naşte un vearme şi prencet din vermile acela iară să face finez ca şi întii şi zboară la Araviia . . .

Ms. are 100 ff. Mai conţine :

ff.1^{r}—6^{r} : / Cuvînt pentru Adam şi Eva /.
Acefal. Conf. num. orig. lipsesc 2 ff. Inc. : . . . îmbrăcăminte noo, atuncea am auzit glas din ceriu strigînd arhanghelu pre îngeri, zicîndu-le : . . .

f.6^{r} : Cuvînt pentru cinstita cruce şi pentru ceale 2 cruci ; f.8^{v} ; Pentru capul lui Adam ; f.10^{r} : Cuvînt pentru Avram ; f.13^{v} : Aici spunem cum au învăţat Sarra pre Avram ; f.14^{r} : Cuvînt pentru sfînta troiţă ; f.17^{r} : Pentru Izmail cum l-au dus în pustietate cu mumă-sa Agara ; f.18^{r} : Cuvînt pentru Isac ; f.19^{v} : Cuvînt pentru moartea lui Avram ;

ff.24^{r}—25^{r} : *Fiziolog*(*v. supra*).

ff.25^{v}—38^{r} : Cuvînt înainte pentru lauda minuni⟨i⟩ a sfîntului şi marelui mucenic Gheorghie ce au făcut în viiaţă mai nainte de muceniia sfinţii sale.

f.27^{r} : Minunea sfîntului şi marelui mucenic Gheorghie pentru o fată ce o au izbăvit de la un bălaur.

f.38^{v} : Viaţa sfîntului Evstatie Plachida şi fămei⟨i⟩ lui Patina şi doi feciori ai lor.

f.60^{v} : Viiaţa prea cuviosului părintelui nostru Efrem Siriianul.

f.69^{v} : Cuvînt pentru Menthilsedec, feciorul lui Melhil.

f.75^{v} : Viaţa sau cuvînt pentru un bărbat anume Eustatie cum ş-au săvîrşit viiaţa lui.

f.78^{r} : Minunea sfîntului Nicolae pentru un covor ce au făcut.

f.81^{v} : Altă minune a sfîntului Nicolae pentru popa Hristofor ce l-au scos de la tătari.

f.83^{r} : Altă minune a sfîntului Nicolae pentru un voinic.

f.85^{r} : Aici spune la Otăcinic pentru trei mueri ce era în pustie într-o peşteră.

f.86^{v} : Cuvînt de înţelepciunea cea zmerită asupra celor ce să închină la idoli, adecă la dumnezei de lemn.
⟨*Pilda privighetorii*⟩.

f.87^{v} : Aici spune de un preot ce au botezat un cocon mort.

f.88^{r} : Poveste de alt preot ce au căzut într-on păcat de curvie.

f.91^{r} : Scara cărţii.

ff.92^{r}—97^{v} : Aici s-au mai pus şi acestea verşuri frumoase.
f.92^{r} : ⟨*Verşul străinătăţii*⟩ : Săracă străinătate/ Mult ai fost fără dreptate . . .
f.95^{v} : Cîntarea lui Bonă Parte cînd l-au dus la robie : Ticălosul Bonă Parte / Stînd în pămînt de departe . . .

---

f.90^{v} : Cu ajutorul lui Dumnezeu celui sfînt am silit cînd am putut, zioa, noaptea, de am scris şi încă cel ce va ceti cu duhul blîndeaţelor să îndrepteaze unde va vedea vreo zminteală pentru că om pămîntesc nu pote a nu zminti cevaş, că nimenea nu iaste fără zminteală, fără numai putearnicul Dumnezeu,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

acela iaste fără greşale totdeauna, acum şi pururea şi în vecii veciilor . . .

f.92^{r} : Aceasta carte o am scris eu Ioan Felea, adecă parie di pă cartea carea o am primit de la Nicolae Felea paroh. 1832.

f.97^{v} ⟨*lat.*⟩ : Ianos Fellea. Paroh.

f.92^{r} : Aceasta carte iaste a dumnealui L. Ion Theodor Sîrbu [din?] din satu Abrud. 1843.

190×225. Ff. albe : 98—100. Desene : f.10^{r}, f.38^{r}. Iniţiale ornate, ornamente, frontispicii : ff.6^{r}, 10^{r}, 23^{v} etc. Num. orig. cu arabe (greşită la f.54—55).

Ediţii

1886 M. Gaster, *Il Physiologus rumeno*, în „Archivio glottologico italiano", X (1886), p. 273—304. Reproduce textul din ms. Gaster **90** (ms. BAR **1151**) copiat de Andonache Berheceanu, originar din Moldova, în Bucureşti, la 1777 (*vezi supra, mse*).

1914—1916 C. N. Mateescu, *Un Fisiolog românesc din veacul al XVIII-lea*, în „Calendarul revistei Ion Creangă pe anul 1914" p. 40 sq., şi în revista „Ion Creangă", 1914, p. 2, 36, 58 ; 1915, nr. 9, p. 257 ; nr. 10, p. 274 ; nr. 11, p. 298 ; nr. 12, p. 320 ; 1916, nr. 1, p. 8—11 ; nr. 2, p. 39 ; nr. 3, p. 67 ; nr. 4, p. 103. Titlul manuscrisului publicat este : *Oare care cunoştinţe dela filosofii vechi pentru firea şi obiceaiurile oare cărora jivini, adunate de preaînţeleptul între arhierei, Chir Damaschin Studitul.* Manuscrisul a fost copiat de dascălul Nicolae Duma în 1774.

1934 Margareta Mociorniţă, *Traduceri româneşti din „Fisiolog"* (*Cel mai vechi text*), „în Cercetări literare" I (1934), p. 83—101. Reproduce în facsimil textul ms. BAR **1436** (p. 93—101) şi în transcriere (p. 88—82) şi publică extrase din ms. Gaster **90** (BAR **1151**), ms. BAR **938** şi ms. BAR **2158**.

Bibliografie

1. M. Gaster, *Il Physiologus rumeno*, „Archivio glottologico italiano", X, 1886—1888, p. 273—304.

Este publicat *Fiziologul* în limba română (şi traducerea în italiană) după manuscrisul de la 1777. Importanţa textului românesc stă în faptul că presupune o redacţie slavă a *Fiziologului*, necunoscută pînă atunci specialiştilor.

2. Fr. Lauchert, *Geschichte des Physiologus*, Strasburg, 1889.

Prezintă informaţii şi despre circulaţia *Fiziologului* la slavi şi la români (Inf. luată din K. Krumbacher, *Geschichte der Byz. Lit.*, München, 1897, p. 876).

3. Fr. Lauchert, *Zum Physiologus*, „Romanische Forschungen" hrsg. von K. Vollmöller, V, 1890, p. 3—36.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Prezintă informații despre circulația *Fiziologului* la slavi și la români. (Inf. luată din K. Krumbacher, *Geschichte der Byz. Lit.*, München, 1897, p. 876.)

4. G. Polivka, *Zur Geschichte des Physiologus in den slavischen Literaturen*, în „Arch. f. sl. Phil.", XIV, 1891, p. 374—404, și XV, 1892, p. 246—273.

Pentru a stabili legătura dintre textele slave ale *Fiziologului*, precum și filiația manuscriselor, este folosit drept termen de comparație textul românesc publicat de Gaster.

La Muzeul „Rumjanțev" din Moscova se afla un manuscris ce cuprindea *Floarea darurilor*, tradusă din românește în rusește de ieromonahul Ruskin (traducerea în românește se făcuse din italiană de Gherman Valahul; *loc. cit.*, XV, 1892, p. 272).

5. Robert Reinsch, *Das Tierbuch des normandischen Dichters Guillaume Le Clerc*, Leipzig, 1892.

Cuprinde informații și despre prezența *Fiziologului* la slavi și la români (p. 156—183). (Inf. luată din K. Krumbacher *Geschichte der Byz. Lit.*, München, 1897, p. 877.)

6. Vezi *V* și *I* nr. **12**.

7. D. Russo, *Răspuns unui critic nepregătit*, „Conv. lit.", XLII, 1908, vol. II, p. 259—262 (reprodus în volumul *Studii și critice*, 1910).

Este urmărită circulația motivului *amărită turturică* în literatura română, atît sub influența *Fiziologului*, cît și în afara lui.

8. D. Russo, *Studii și critice*, București, 1910.

Învățăturile lui Neagoe au fost influențate de *Varlaam și Ioasaf*, de *Fiziologul* și de *Alexandria* (p. 8, 15).

Vezi și *Fiz.* nr. **7**.

9. C. N. Mateescu, „Ion Creangă", VII, 1914, nr. 1, p. 2—5; VIII, 1915, nr. 9, p. 257—258; IX, 1916, nr. 1, p. 8—11.

Vezi *Ediții supra*.

10. Vezi *V* și *I*, nr. **13**.

11. Vezi *Troia* nr. **11**.

12. Vezi *Esopia* nr. **12**.

13. V. Bogrea, *Note semantice*, „D.R.", III, 1922 — 1923, p. 812—813.

Aici sînt explicate unele cuvinte din *Fiziologul* publicat de C. N. Mateescu în revista „Ion Creangă".

14. Vezi *V* și *I* nr. **15**.

15. Vezi *Fiore* nr. **6**.

16. A. Eckhardt, *Középkori, természetem lelét a magyar Költésztben*, „Egy. Phil. Közl.", LIII, 1929, p. 81—99.

Aici apar și considerații asupra circulației *Fiziologului* la români.

17. R. Feraru, *The first rumanian lyric poet Ienache Văcărescu* în *Todd Memorial Volumes Philological Studies*, vol. I, New York, 1930, p. 144—145.

Traduce poezia lui I. Văcărescu, *Amărită turturea* în limba engleză și face un scurt istoric al motivului, prelulnd afirmațiile lui Hasdeu de la 1879.

18. L. Kàntor, *Kölcsónhatás a magyar és román népköltészetben*, în „Az Erdelyl Múzeum-Egyesület . . . Nagybanyan, 1932, aug. 25—28. Napjain tartott titzenegyedik vándergyülésének Emlékkönyve", Cluj, 1933, p. 29—31.

Autorul susține că motivul „amărită turturea" a trecut din Transilvania în Moldova.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Rec. : **a.** A. P. Todor, „Rev. ist. rom.", III, 1933, p. 444—445. (Vezi C. H. Niculescu, „Studii italiene", II, 1935, p. 220—222.)

19. St. Arapu, *Amărîtă turturea*, „Dimineaţa", XXX, 1934, nr. 9376, p. 9.

D. Russo a arătat că motivul „amărîtă turturea" îşi are originea în *Fiziolog*. De aici a trecut în obiceiurile şi poezia populară (rezumat după „Cercet. lit", vol. II, 1936, p. 157).

20. Margareta D. Mociorniţă, *Traduceri româneşti din „Fiziolog"* (*Cel mai vechi text*), „Cercet. lit.", I, 1934, p. 83—101.

Relatează că cel mai vechi text a fost copiat în 1693 de Costea Dascălul de la Biserica Şchei din Braşov, manuscris păstrat de Academia Română sub nr. **1436**. Reproduce manuscrisul şi dă facsimile din el.

Rec. : **a.** N. I/orga/, *Cronică*, „Rev. ist.", XX, 1934, p. 392; **b.** N. B/ănescu/, „Byz. Zeit", XXXV, 1935, p. 161.

21. C. H. Niculescu, *Motivul „Amărîtă turturică"*, „Studii italiene", II, 1935, p. 220—222.

Avînd iniţial un sens religios, motivul s-a laicizat. În literatura română a intrat prin *Fiziolog* şi *Fiore di virtù*; s-a răspîndit în folclorul din toate regiunile dacoromane, centrul de iradiere părînd a fi Muntenia.

22. Vezi *Erot.*, nr. **8**.

23. „Arhiva", XLIII, nr. 3—4, 1936, p. 182—185; XLIV, 1937, p. 167—171.

24. D. Botta, *Scholie la Colindul Cerbului*, „Arta şi tehnica grafică", caiet 2, 1937, p. 34.

Caută originea cerbului din colinde, fără a aminti vreodată *Fiziologul* (vezi *infra*, nr. **25**).

25. M. Golescu, *Scholie la Scholia: Colindul cerbului*, RFR, V, 1938, nr. 6, p. 666—668.

La baza motivului cerbului care vorbeşte sînt influenţe din *Fiziolog* (inorogul).

26 M. Golescu, *Lumea aceasta deşartă şi amăgitoare*, „Cronica numismatică şi arheologică", 1938, nr. 109, p. 28.

Pe o piatră de mormînt de la biserica Bărboi din Iaşi, executată în secolul al XIX-lea, pelicanul mai este încă figurat cu semnificaţia dată de *Fiziolog*.

27 M. Golescu, *Simbolica animală în sculptura veche*, RFR, VI, 1940, p. 230.

Reprezentările de animale din ornamentaţia sculpturală inspirate din *Fiziolog* sînt: pajura, porumbiţa, cerbul, acvila bicefală, leul etc.

28. I. Barnea, *Legenda pelicanului...*, BOR, LXI, 1943, p. 225—229.

Legenda pelicanului, prezentă încă în Egiptul antic, s-a răspîndit la noi prin *Fiziolog*.

29. M. Golescu, *Motive de animale în sculptura decorativă şi semnificarea lor simbolică în arta religioasă*, „Bul. Com. Mon. Ist.", XXXVI, 1943, p. 36—42.

Sînt prezentate elemente decorative care dovedesc influenţa *Fiziologului* (uneori şi a *Esopiei*, p. 37) asupra artei decorative româneşti.

La BAR este o copie a *Florii darurilor* (p. 47), executată de mitropolitul Antim.

Rec. : **a.** I. Chiţimia, „Rev. ist. rom.", XVII, 1947, p. 175—177.

30. Vezi *Cronogr.* nr. **64**.

V. *Bibl. gen. Studii*: **14, 24, 26, 34, 35, 39, 51, 57, 58, 61, 63, 77, 79, 80, 81, 94, 95, 107, 116, 120, 142.**

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Manuscrise

Ms. BAR 4620

Sec. XVI (sfîrșit) — Moldova (?)

Ff. 457r – 627v

Inc. : Дарь ѡ Любви. Глава пръва.
Любовь вѣрныи съ радостїѫ и с чистым срдцем ес⟨т⟩ же єдин дѣло велико . . .
Liubovul credincios și cu bucurie cu inemă curată iaste un lucru mare . . .

f.477r : Ради завистїѫ злобѫ. Глав⟨а⟩ к̃в̃.
Зависть оубо идеже ес⟨т⟩, велико зло ес⟨т⟩ любви . . .
Băsăul unde iaste, mare răutate liubovului . . .

f.481v : Благодѣть радости. Глава р̃г̃.
Радос⟨ть⟩ идеже е:⟨т⟩, єдина вещь любовнаа ес⟨т⟩ . . .
Bucuriia unde iaste, un lucru de-al liubovului iaste . . .

f.482r : Ради злобѫ жалости. Глав⟨а⟩ д̃.
Жалос⟨ть⟩ оубо ес⟨т⟩, злобѫ радости, ꙗко же и Макропїе рѣч⟨е⟩ . . .
Jalea este răutatea bucuriei, cum grăiește și Macropie . . .

f.485r : Бл⟨а⟩г⟨о⟩д⟨ѣ⟩ть съмиренїю. Глав⟨а⟩ е̃.
Съмиренїе ес⟨т⟩, ꙗкоже гл⟨аг⟩ол⟨ет⟩ с⟨вѣ⟩тыи Пернадонь: ес⟨т⟩ добродѣтель оумѹ . . .
Pacele iaste, cumu grăiaște sveatii Parnadon, bunătatea menteei . . .

f.488r : Ради гнѣвливом злобѫ. Глав⟨а⟩ s̃.
Гнѣвь ⟨*sic*⟩ гл⟨аг⟩ол⟨ет⟩ Аристотельес ⟨т⟩ зло срдце д⟨оу⟩ши . . .
Măniia grăiaște Aristotel iaste rău inemiei sufletului . . .

f.494r : Благодѣть милости. Глав⟨а⟩ ѕ̃.
Мил⟨о⟩сти ес⟨т⟩, ꙗкоже гл⟨аг⟩ол⟨ет⟩ с⟨вѣ⟩тыи Авгѹстин, давати нищомѹ ꙗко да имаши въ д⟨оу⟩ши твоеи м⟨и⟩л⟨о⟩сти.
Mila iaste, cum grăiește și sveatii Avgustin, să dai săracului ca să afli milă sufletului tău.

f.498r : Ради злобѫ нем⟨и⟩л⟨о⟩сти. Глав⟨а⟩ и̃
Нем⟨и⟩л⟨о⟩сти ес⟨т⟩ мнѡго зло въ м⟨и⟩л⟨о⟩сти и ес⟨т⟩ въ пѧтиѫ дѣлѣѫ . . .
Nemilostea iaste mult⟨ă⟩ răutate nemilosteniei ⟨*sic*⟩și iaste în cinci lucrure . . .

f.499v : Бл⟨а⟩годѣти щедрѡты. Глав⟨а⟩ ѳ̃.
Щедръ ес⟨т⟩ чл⟨овѣ⟩кѣ иже нѣкѣѳ, нж евтин, ꙗкоже гл⟨аг⟩ол⟨ет⟩ Аристотель . . .
Eft⟨i⟩niia iaste să nu fie omul scump, ce să fie evtin, cum grăiaște Aristotel . . .

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.507v : Злоба скѫпости. Глав⟨а⟩ і҃.
Скѫпости ес⟨т⟩ зло щедрωты, ꙗко гл⟨агол⟩ет Тѹлїе: ꙗко егда имат чл⟨овѧ⟩къ вѧщьшее скѫпости и събирати правденаа и неправденаа . . .
Scumpeatea iaste răutatea evtiniei, cum grăiaşte şi Tulie, cînd are omul scumpeate forte să adune dereapte şi nederepte . . .

f.513r : Бл⟨а⟩г⟨о⟩д⟨ѣ⟩ть наказанїю. Глава аі҃.
Наказанїе ес⟨т⟩, ꙗкоже гл⟨агол⟩ет мѫдрыи, добродѣтель любовїѫ и ес⟨т⟩ въсѧ мирскаа творенїа въ мерена . . .
Pedepsiia iaste, cum spun înţelepţii, bunătate liubovului şi sînt faptele lumiei socotite . . .

f.516v : Ради злобѫ разблюдости. ⟨Глава ві҃⟩.
Сии рѣчь сладкїи рѣчи.
Разблюдости ес⟨т⟩ злобѫ наказанїа, ꙗкоже гл⟨агол⟩ет и Андроникь : . . .
Răsfăţar⟨ea⟩ iaste răutatea pedepsiei, cum grăiaşte şi Andronic : . . .

f.520v : Дарь провидѣнїа. Глава гі҃.
Провидѣнїа ес⟨т⟩ егда чл⟨овѧ⟩къ Хощет нѣкое дѣло сътворити и Хощет пръвое провидѣти како Хощет быти до послѣдка.
Prevedearea iaste cînd va omul să facă vrun lucru şi va întăiu să prevază cum va fi lucrul pînă apoi.

f.528v : Ді҃. Ради злобѫ боуиствоу. Глав⟨а ді҃⟩.
Боуиство ес⟨т⟩ лѹдости, ꙗкож⟨е⟩ рече Платон, ꙗко многоразънствїа имат . . .
Nebuniia ce iaste, cum spune Platon, iaste în multe chipure nebuniia . . .

f.532v : Дарь правдости. Глава еі҃.
Правденое ес⟨т⟩, ꙗкоже гл⟨аголе⟩т и Андроник, ꙗко кто Хощет писати да раздѣлѣет добре вещи.
Dereptatea iaste, cum grăiaşte Andronic, că cineva să scrie, să împarţă şi să curăţeaze bine lucrul.

f.540v : Злобѫ неправости. Глав⟨а⟩ ѕі҃.
Неправда ес⟨т⟩ злобѫ дарь правды, ꙗко гл⟨аголе⟩т и Макропїе, ꙗко егда сѫдит нѣкто неправдено . . .
Nedereptatea iaste răutatea darului dereptăţiei, cum şi Macropie grăiaşte : Cînd giudece cineva rău pre nedrept . . .

f.545r : Дарь простости. Глав⟨а⟩ зі҃.
Простости ес⟨т⟩ вѣрованїе, ꙗкоже и Терензїе гл⟨аголе⟩т : ꙗко да имаши чистѫ и дос⟨то⟩инѫѧ вѣрѧ . . .
Dereptatea iaste credinţa, cum şi Terenzie dzise, ca să aibă curată şi dăstoinică credinţă . . .

f.548r : Ради злобѫ кривости. Глав⟨а⟩ иі҃.
Кривости ес⟨т⟩ съпротивна правости . . .
Strîmbătatea iaste protivnic dereptăţiei . . .

f.554r : Дарь истинныи. Глав⟨а⟩ ѳі҃.
Істина ес⟨т⟩, ꙗкоже гл⟨аголе⟩т с⟨вѣ⟩ты⟨и⟩ Авгѹстинь...
Adevărul iaste cum grăiaşte şi sveatii Avgustin . . .

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.558^{v} : к. Злобѫ лъжи. Глав⟨а⟩ к̀.
Лъжа ес⟨т⟩ съпротивна истинны . . .
Minciuna iaste protivnică adevărului . . .

f.563^{v} : Дарь крѣпости. Глав⟨а⟩ к̀а̀.
Дарь крѣпости ес⟨т⟩, ꙗкоже гл⟨агол⟩ет и Макропїе въ три вещи . . .
Darul tăriei iaste, cum grăiaşte şi Macropie, în trei lucrure . . .

f.568^{v} : Злобѫ Хѵдости. Глав⟨а⟩ к̀в̀.
Хѵдости ес⟨т⟩ и страХ и злобѫ крѣпости . . .
Tîcăloşia iaste frica şi răutatea tăriei . . .

f.572^{v} : Дарь великод⟨ов⟩шїа. Глав⟨а⟩ к̀г̀.
Великод⟨ов⟩шїе, ꙗкоже рече и Тѵлїе . . .
Mare sufleţiia iaste, cum grăiaşte şi Tulie . . .

f.574^{v} : Злобѫ възношенїѧ. Глав⟨а⟩ к̀д̀.
Възношенїе ес⟨т⟩ злобѫ великод⟨ов⟩шїа, ес⟨т⟩ въ три вещи . . .
Nălţimea iaste răutatea maresufleţiei şi iaste în trei lucrure . . .

f.579^{r} : Дарь съставныи. Гл⟨ава⟩ к̀ѐ.
Ставь ес⟨т⟩ иже не может кто прѣложити оѵма своего . . .
Tocmăt iaste omul cine nu-ş poate schimba mintea lui . . .

f.582^{v} : Злобѫ несъставнѧѧ. Глав⟨а⟩ к̀ѕ̀.
Несъставное ес⟨т⟩ злобѫ даром, ꙗкоже реч⟨ѥ⟩ и Присїам . . .
Netocmeala iaste răutate darurelor, cum zice şi Prisiam . . .

f.586^{r} : Дарь съмотренїю. Гл⟨ава⟩ к̀з̀.
Съмотренїѧ ес⟨т⟩, ꙗкоже рече Тѵлїе . . .
Socoti⟨n⟩ţa iaste cum zice Tulie . . .

f.593^{v} : Гл⟨ава⟩ к̀ѝ. Злобѫ несъмотренїѧ.
Несъмотренїе ес⟨т⟩ злобѫ съмотренїа, ꙗкоже реч⟨ѥ⟩ и Дамаскын . . .
Nesocotinţa iaste răutatea socotinţeei, cum zice şi Damaschin . . .

f.595^{v} : Дарь смѣреномѫдрїѧ. Гл⟨ава⟩ к̀ѳ̀.
Смѣреномѫдрїе ес⟨т⟩, ꙗкоже Оригїнїе реч⟨ѥ⟩ . . .
Plecarea înţeleaptă iaste, cum şi Orighinia zis⟨ă⟩ . . .

f.600^{v} : Злобѫ высокомѫдрїѧ. Гл⟨ава⟩ л̀.
Высокомѫдрїе ес⟨т⟩ злобѫ смѣреномѫдрїю, ꙗкоже реч⟨ѥ⟩ и Пристотел . . .
Naltă mîndrie iaste răutatea smeareniei, cum grăiaşte Aristotel . . .

f.604^{r} : Дарь въздръжанїю. ⟨Глава⟩ л̀д̀.
Въздръжанїе ес⟨т⟩ великыи дарь . . .
Postul iaste mare dar . . .

f.607^{r} : Ради злобѫ wбъıденїа. Гл⟨ава⟩ л̀в̀.
Объıденїе ес⟨т⟩ злобѫ въздръжанїѧ . . .
Mîncarea cu asupră iaste răutatea văzdrăjaniei . . .

f.610^{r} : Дарь евнѹшствѹ. Гл⟨ава⟩ л̀г̀.
Евнѹшьство ес⟨т⟩ ѹдръжанїе блѫда . . .
Famănul iaste să se ferească de curvie. . .

f.615^{v} : Гл⟨ава⟩ л̀д̀. Злобѫ блѫдныѧ.
Блѫд иже ес⟨т⟩, злобѫ чистоты . . .
Curviia unde iaste, răutate curăţiei . . .

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.621^{v} : Гл⟨ава⟩ ѧ҃. Дарь мерениѣ.
Мерениѣ ес⟨т⟩, такоже гл⟨агол⟩ет и Ѵндронникь . . .
Măsura iaste cum grăiaşte şi Andronic . . .

Incomplet. Des. : Şi a doa zi alease ceriul de apă şi o împărţi . . .

Ms. are 627 ff. Mai conţine *Cîntări religioase* (în limba slavonă) la Bobotează, Înălţarea sf. Cruci (f. 1^{r}), la Naşterea Domnului (f. 36^{r}), la Bobotează (f.77^{r}), la Întîmpinarea Domnului (f. 113^{v}), în Sîmbăta lui Lazăr (f.140^{v}), în Sîmbăta Mare (f.163^{r}), de Paşti (f.189^{v}), la Schimbarea la faţă (f.212^{v}), la Adormirea Maicii Domnului (f. 236^{r}), la Naşterea Maicii Domnului (f. 257^{v}), în Sfînta seară la „Doamne, strigat-am“ (f. 259^{r}), la slujba Sfintelor patimi ale Mîntuitorului (f. 266^{v}), în Sfînta Vinerea Mare la vecernie (f. 301^{v}). Între ff. 333^{r} şi 361^{v} urmează rugăciuni (text slavon cu titluri româneşti; titlul românesc al capitolului este : *Decie începuse săn⟨ă⟩tăţile*; reproducem în continuare titlurile subcapitolelor din Pinax, cu indicarea filelor ms-ului unde se găsesc acestea) :
f.333^{v} : Pentru mila lui Dumnez⟨eu⟩ ; f. 335^{r} : Pentru ruga Pr⟨e⟩cisteai ; f.336^{r} : Pentru cinstită cruce ; f.337^{r} : Pentru ruga lui Ioan Cr⟨e⟩s⟨ti⟩t⟨e⟩l ; f.338^{v} : Pentru rug⟨a⟩ îngerilor ; f.339^{v} : Pentru rug⟨a⟩ ap⟨o⟩s⟨to⟩lilor ; f.340^{r} : Pentru ruga prorocilor ⟨sveatii Ilie⟩ ; f.341^{r} : Pentru ruga lui s⟨vea⟩tîi Gheorghie ; f.341^{v} : Pentru ruga lui s⟨vea⟩tîi Dimitrie ; f.343^{r} : Pentru ruga altor moncenic ; f.343^{v} : Pentru ruga s⟨vea⟩tîi Ioan Novîi ; f.344^{r} : Pentru ruga trei mare s⟨vea⟩t⟨i⟩l⟨nici⟩ ; Pentru ruga lui s⟨vea⟩ti Nicol⟨ae⟩ ; f.346^{v} : Pentru ruga svenţilor o⟨te⟩ţi ; f.347^{v} : Pentru rug⟨a⟩ preaoţilor ; f.348^{r} : Pentru rug⟨a⟩ fămei preapodobnîei ; f.349^{r} : Pentru rug⟨a⟩ pr⟨ea⟩p⟨o⟩d⟨o⟩bneai Paras⟨chevi⟩ ; f.350^{r} : Pentru ruga totor svenţilor ; f.350^{v} : Pentru săn⟨ă⟩tatea lui voevod ; f.351^{v} : Pentru săn⟨ă⟩tatea maicei lui vod⟨ă⟩ ; f.352^{v} : Pentru săn⟨ă⟩tat⟨ea⟩ doamnei ; f.353^{v} : Pentru săn⟨ă⟩tatea cocoanilor ; f.355^{r} : Pentru săn⟨ă⟩tatea făcioarilor ; f.356^{r} : Pentru săn⟨ă⟩tatea boiarilor ; f.356^{v} : Pentru săn⟨ă⟩tatea voinicilor ; f.357^{v} : Pentru acoperemîntu a toţ⟨i⟩ creştin⟨ii⟩ ; f.358^{r} : Cîndu vor vrea să ⟨să⟩ scoală de la masă ; f.358^{v} : Cîndu vor vrea să încalece ; f.359^{r} : Pentru sufletul moarţilor ; f.360^{r} : Cine-ş va aduce mente de păcate.

Între ff.362^{r} şi 376^{r}, text slavon, *Podobii alese* (под⟨о⟩бны изврaнны), între ff. 377^{r} şi 420^{r}, text slavon, *Învăţătură pentru calcularea zilei Paştilor*, *Mîna lui Damaschin* (f. 393^{v}), *Selenodromion* Лѣтникъ съ типикомь. Творѣнїе монaха филиппа (f. 404^{v}) ; la f. 420^{v} se află textul unei rugăciuni în lb. slavonă, iar între ff.421^{r} şi 456^{v} un *Gromovnic*, text slavon (Iсѣ громовникь двнадесѧтим м⟨ѣ⟩с⟨ѧ⟩цемь . . . .

Pentru însemnare copist (Ioan de la Putna), v. f. 35^{v} (semnalare Al. Mareş, în comunicarea susţinută la Cercul de filologie al Facultăţii de limba română — Bucureşti. În aceeaşi comunicare Al. Mareş argumentează datarea manuscrisulni în perioada 1592—1604).
f.317^{v} : в лѣт⟨о⟩ 7220⟨1712⟩.
f.522^{r} : Eu, Ioniţi, velet 7259⟨1751⟩.
f.376^{v} : Eu, Ioniţi, să se ştii di c⟨î⟩nd am şezut în Pu⟨t?⟩na, velet 7259 ⟨1751⟩.
f.361^{v} : Să s⟨ă⟩ ştie cînd s-au hir⟨o⟩tonit episcop părintele Dosoftei în scaunu Răd⟨ă⟩uţului la vleat 7259⟨1750⟩, în luna lui noemvri în 2⟨?⟩ zîle. Scris-am ierodiiacon Gherman.
Mitropolit Iacov tot atunce la vleat 7259 noem⟨vrie⟩ 14 zile.
f.608^{v} : Am scris la vleat 1782 (1752?)

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.621ᵛ : . . . ⟨?⟩ Theodoriu Purnic. . . ⟨?⟩, posesor ⟨?⟩ ⟨însemnare din 1830-40 cca.⟩.
f.627ᵛ : ⟨ştampilă, posesie⟩ : Prof. dr. Eugen Kozak.⟨acelaşi la f.1ʳ şi 522ʳ⟩.
Fost ms. slav. **106** (*BAR*).

Ms. BAR 559

Sec. XVII (inceput) Transilvania(?)

Ff. 77ʳ—86ᵛ

f.77ʳ : Скара кн⟨и⟩ѕѣ г⟨лаго⟩лем⟨и⟩ Цвѣт Дарованїѡм приложена бивша ѡт грьцьскыѧ въ словенескы.
Глав⟨а⟩ а҃.
f.78ᵛ : Злоба завистїе. Глав⟨а⟩ в҃.
f.79ᵛ : Дарь радос⟨ти⟩. Глав⟨а⟩ г҃.
: Злоба жалост⟨и⟩. д҃.
f.80ʳ : Дарь покаа⟨нїю⟩. е҃.
: Злоба гнѣва. ѕ҃.
f.80ᵛ : Дарь м⟨и⟩л⟨о⟩стини. з҃.
f.81ʳ : Злоб нем⟨и⟩л⟨о⟩стини. и҃.
f.81ᵛ : Дарь щедротамь. *În text se află cap. X⟨ї⟩.* Злоба скопости, *iar cap. „Pentru darul evtinşugului" este cap. IX.*
f.82ʳ : Дарь наказанїю. аї҃.
: Злоб лицемѣрїю. вї҃.
f.82ᵛ : Дарь проповѣдѣнїю. гї҃. *În text, titlul capitolului este* : Дарь провидѣнїю.
злоб безѹмїю. дї҃.
f.83ʳ : Дарь правдѣ. еї҃.
злоб неправдѣ. ѕї҃.

дарь вѣрѹ.зї҃.
злоб невѣрїю. иї҃.
дарь истиннъı. ѳї҃.
злоб неистинѣ. к҃.
дарь крѣпостї. ка҃.
злоб некрѣпостї. кв҃.
дарь великанїю. кг҃.
злоб вьзношенїю. кд҃.
дарь сьставѹ. кѕ҃ ⟨*sic*⟩.
дарь сьмотрению. кз҃.
злоб несьмотренїю. ки҃.
дарь смереномѹдрїю. кѳ҃.
злоб несмереномѹдрїе. л҃.
дарь вьздрьжанїю. ла҃.
злоб невьздрьжанїю.лв҃.
дарь чистотѣ. лг҃.
злоб блѹдѹ. лд҃.
да⟨рь⟩ мѣрѣ. лі҃.
Ff. 84ʳ-86ᵛ — versiune din sec. XVIII.

f.77ᵛ : дарь лобовни. Глав⟨а⟩ а҃.
Darul libovului. Gl⟨ava⟩ I.
Libovul credincios cu bucurie şi cu inimă curată iaste lucru mare . . .

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ff.78^{r}—83^{v} au numai text românesc cu titluri de capitole în slavonă şi română; de la f.84^{r}, textul slav şi cel românesc sînt alăturate, pe două coloane.
Am reprodus tot „Cuprinsul" . . . cărţii, deşi textul ms-ului nu conservă cartea în întregimea ei. De la f.84^{r} urmează capitolele: „Pentru nesocotinţă, Pentru mândrie" (f. 85^{v})/ text discontinuu/, „Darul văzdrăj⟨a⟩niei" (f. 86^{r}).

f.86^{r} *Des.* : . . . să aibă văzdrăjanie li⟨m⟩ba omului. Solomon dzis⟨e⟩: Cum . . .

Ms. are 86 ff. Mai conţine un *Triod* slavo-român, un *Gromovnic a lui Iraclie împărat carele au fost numărătoriu de stele*, *Psalmii* (fragmente). Scriere imitînd tiparul. Mai multe file deteriorate. Încercări de condei şi ciorne de scrisori pe mai multe file.
f.2^{v} : Scris-am eu, Vasirion de la . . .
Pe f.84^{r}, cu lat. : Această foaie s-a tăiat pentru facsimile la opul *Documente* . . . şi s-a lipit iară prin mine. Ilarion Puşcariu. 1888.
Ms. a făcut parte din biblioteca lui Gh. Lazăr.
Pt. descr. ms-ului, *v. CM*, II, p. 310, şi Ilarion Puşcariu, *Documente pentru limbă şi istorie*, I, Sibiu, 1889, p. 4 sqq. De asemenea, v. bibliografia capitolului de faţă.

Ms. BAR 3821

1620 Transilvania

Ff. 78^{r}—126^{v}

f.78^{r} : Dulce învăţetură din tote capetele cărţilor lu Hs. şi a svinţilor apostoli ş-a prorocilor ş-a mai marilor pătriarşi preacuvinoş⟨i⟩ părinţi din carte ce s⟨ă⟩ chiam⟨ă⟩ Albinuşe. Poveste. Pilda postului svîntu cela marel⟨e⟩ de folosenie sufletului.
ff.125^{v}—126^{v} : Începuiu scara S⟨vea⟩t⟨o⟩vo Darovanie. *Reproducem „Scara . . ." cu indicarea filelor ms-ului la care se află capitolele ⟨mai multe capitole sînt redate parţial⟩.*

I. Pintru liubovu —
II. Pintru zavistie —
III. Pintru liubovul bucuriei —
IV. Pintru jale spune —
V. Pintru pace spune —
VI. Pintru pace iarăşi —
VII. Pintru nem⟨i⟩l⟨o⟩stenie —
VIII. Pintru eftinie —
IX. Pintru scumpete — f.87^{r}.
X. Pintru pedapsa — f.90^{r}.
XI. Pintru răsfăţare şi reotate — f.91^{r}.
XII. Pintru lauda — f.92^{r}.
XIII. Pintru hiclenie — f.94^{r}.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.126r : ⟨XIV⟩. Pintru nebunie — f.96r.
⟨XV⟩. Pintru proştii — f.101r.
⟨XVI⟩. Pintru strimbătate — f.103r.
⟨XVII⟩. Pintru trăpenie — f.104r.
⟨XVIII⟩. Pintru ticăloşii — f.104v.
⟨XIX⟩. Pintru măreţul — f.105v.
XX. Pintru netocmala — 108v.
XXI. Pintru socotinţa — f.110v.
XXII. Pintru pohta nesocotită — f.112v.
XXIII. Pintru curvie — f.114r.
XXIV. Pintru muerile — f.115r.
XXV. Pintru trufie — f.118v.
XXVI. Pintru postul — f.119r.
XXVII. Pintru păcatele — f.121r.
XXVIII. Pintru lăcomie — f.121v.
XXIX. Pintru famenul — f. 122r.
f.126v : ⟨XXX⟩. Pintru curtenie — f.122v.
⟨XXXI⟩. Pintru împărăţie lumiei — f.124r.
f.225r. *Des.* : Iar Theodora fu împărătesă de această lume ticalnică şi trecătoare şi înşelătoar⟨e⟩.

---

f.126v : Di în voe Tatălui şi di în cu ajutoriul Fiiului şi cu săvrăşitul Duhului Svînt.
Adecă eu, mult greşit şi ticălos popa Ion di în sat Simpetru scriş această carte ce să chiamă Alixandrie şi cu Darovanie şi mă usteniu cât putuiu şi o scriş să cet⟨e⟩ască şi s⟨ă⟩ socotiască bine ce
f.127r : es⟨te⟩ împărăţie ceştii lumi/deşartea şi măngănoas⟨ă⟩. Pintr⟨u⟩ ace dom⟨ne⟩voastră încă vă rog pr⟨e⟩ toată firea de om cui Dumnezău o va da această carte a ceti sau a scrie, socotiţi şi mai bine ce voiu fi greşit sau cuvînt nesfră⟨şi⟩t sau slovă neîmplută. Iar domnevoastră să deregeţi şi să nu mă blăstemaţi, ce s⟨ă⟩ ziceţi Dumnezău erte. Să vă erte şi pre voi Dumnezău la învricatul judeţ, când va zice : Viniţi blagosloviţii de părintele meeu de moştiniţi împărăţie ceia gătită
f.127v : voa / din tocmala lumiei, ce tu, milostiv domn Is.'Hs., aceia ne dă . . .
Începusă a să scrie această carte ce s⟨ă⟩ cheam⟨ă⟩ Alixa⟨n⟩drie în luna lui cireşeriu 15 zil⟨e⟩ şi să sfrăşi în luna făurariu în 15 zil⟨e⟩, v⟨ă⟩leat 7128, а от рож⟨дества⟩ Х⟨ристо⟩ва 1622 ⟨*sic*⟩, кроѹг слънцоѹ 16, а лоѹни 3. Злато число 3, темелие 3, оу село еже наречет сь симпетроѹ. Зач⟨ало⟩ ⟨и⟩ конць — Хс. ⟨v. *Copişti* . . . , p. 130—131⟩.

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Alexandrie.*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. 101 (107)

Bibl. Fil. Acad. Cluj-Napoca

Sec. XVII (sfîrşit) Transilvania

Ff. 61r—92v

Text bilingv pe două coloane. Titluri numai în slavonă.

f.75r : *Inc.* . . . es⟨te⟩ lucru fireasc oarecum şi trage omul spre fire.⟨Cap. I⟩

f.77v : Ог Бернис воспѧт, întorce-te înderet. Помилиѫсѧ. Am greşit⟨*însemnare copist*⟩.

f.80v : Ради завистіа злобоу. Глав⟨а⟩ в҃.

f.84r : Бл⟨а⟩годат радости. Глав⟨а⟩ г҃.

f.84v : Ради злоби зависти. Гл⟨ава⟩ д҃.

⟨*După f.86v, urmează cap V la*⟩ :

f.61r : Благодат съмирение. Глав⟨а⟩ є҃.

f.63r : Ради завистіѧ злоб. Глав⟨а⟩ ѕ҃.

f.68r : Благодати м⟨и⟩л⟨о⟩сти. Глав⟨а⟩ з҃.

f.70r : Ради злоби нем⟨и⟩л⟨о⟩сти. Глав⟨а⟩ и҃.

ff.71r—74v : ⟨*Text discontinuu.*Darul evtiniei.
Se continuă la f.87r⟩.

f.87r : Злоби скѹпости. Г⟨лава⟩ і҃.

f.90v : Бл⟨а⟩г⟨о⟩датъ наказанїѧ. Гл⟨ава⟩ аі҃. Pedepsia este cum spun înţelepţii bunătatea liubovului . . .

f.92v : *Des.* : . . . a VI fu moarte în dobitoc întîiu ce naşte . . .

Ms. are 151 ff. Mai conţine :

ff.1r—58v : Învăţătur⟨i⟩ alese şi tocmite pentru petreacerile sfinţilor bătrîni ermonaş⟨i⟩ şi pustnici. *Inc.* Spusu-ne-au oarecine de un călugăr că ruga pre Dumnezeu să-l spodobească . . .

Conţine 37 de povestiri între care următoarele titluri :

f.8r ⟨Vedenia sfîntului părintelui Cozma⟩.

f.19v : ⟨VI⟩. Pentru a nu osăndi pre nime poveaste . . .

f.25r : ⟨XIV⟩ Scriem şi de puteare a sfîntului Theodor Prepădobnic.

f.53r : ⟨XXXIII⟩ Părintele Daniil.

ff.59r—60v : ⟨Text bilingv slavo-român⟩. O пеленї Іоудова в҃ї знаменаныѫ. De neamul lui Iuda 12 semnaţî . . .

ff.61r—92v : ⟨*v. supra. Floarea Darurilor*⟩.

ff.93r—140v : ⟨*Apocalipsul lui Ioan Bogoslovul*⟩.
Dezlegările ceale negrăite de descoperirile ale lui Ioan B⟨o⟩goslov ; spune de sfrăşit şi scrie descoperirea lu Ioan, cela ce grăiaşte dumnezeiaşte aşa.
Inc. : Văzuiu îngerul lu Dumnezeu pogorîndu-să de în cer . . .
f.97r : Descoperirea lui Is. Hs. ce-i fu lui Dumnăzeu de spuse robului său cele ce se cade să fie curund . . .
f.113v : Zicere la biserica Laodichiei către îngerul. Gla⟨va ⟩ 9.
⟨*locuri libere pt. iniţiale şi titluri*⟩.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.129^{r} : Pentru noi de multe ori chinuiaşt⟨e⟩ lumea, soarel⟨e⟩ şi lun⟨a⟩, şi pămîntul să cutremur⟨ă⟩.

f.136^{v} : Şi al treilea înger trîmbiţă şi rîurile apelor întru amărîciune mutară. Slov⟨o⟩ 24.

f.137^{r} : Şi după ce trămbiţă al IV⟨-lea⟩ înger, a treia parte de soare şi de lună întunecă. Glav⟨a⟩ 25.

f.138^{r} : De al cinci[înci]l⟨ea⟩ înger ce au eşit dentru adîncul predesuptului; de lăcuste şi în multe fealuri de chipur⟨i⟩. Slov⟨o⟩ 27.

f.140^{v} *Des* : ⟨Ş⟩i lumină şi al VII-le înger şi auziiu un glas de în 4 corniri ale oltariului de aur de înaintea lu Du⟨mnezeu⟩ . . .

f.141^{r} : ⟨*Psalm cu titlul în slavonă, greacă şi română, dar cu textul, incomplet, numai în greacă*⟩ : Aceasta este rumăneşte **къ избраное конводѣ**. ⟨*în josul paginii*⟩ : Aceasta e : **Хвалите г⟨оспод⟩а съ небесѣ**.

ff.141^{v}—151^{v} : *Lexicon de nume proprii, scurt fragment (de la Avvakyr pînă la Asidei).*

⟨ Cf. *Lexiconul* lui Pamvo Berînda, 1627, III, p. 332⟩.

---

f.58^{v} : Scris-am cu Vlad deîn Şutănga ⟨Şugatag ?⟩ vl⟨eato⟩ 7190 roj⟨denie⟩ lui Hs. 168 . . ⟨80 *apare dedesupt — în rînd fiind* 70 : 1682 ?⟩, mes⟨ea⟩ţ martea.

⟨*v. şi însemnarea de la f.*77^{v}⟩.

Pe aproape toate filele ms-ului se află însemnări, încercări de condei, ciorne acte, chezăşii, începuturi de scrisoare, dintr-o epocă mai tîrzie (1738—1743), din regiunea Albei Iulii. Le reproducem numai pe cele care pot prezenta oarecare importanţă pentru circulaţia ms-ului :

f.87^{v} : Să se ştie că această carte iaste a lui Parota Gheorghie şi au rămas di la tatăl dumnealui, răposatul Danil.

f.8^{r} : Eu, Parota Gheorghie rusul di Săbiel . . .

f.131^{v} : Gheorghe Parota logofăt.

f.145^{r} : Şi am scris eu Parota Gheorghe din Carlova diiac.

f.90^{r} : Parota Gheorghe, om neamiş . . .

f.109^{r} : ⟨*lat*⟩ Georgius Parota de Alba Carolina.

⟨*Alba Iulia*⟩

În afara numelui lui Parota Gheorghe, în însemnări mai apar Popa Petre de la Ampoiu (f.8^{v}); Ştefan ot Belgrad (f.8^{v}); părintele Ivan ot Zlatna (f.46^{v}; *la această filă apare anul* 1743), Constantin Zugravul şi Gheorghe Zugravul, de la Daia—Sebeş (f.128^{r}, f.145^{v}), Lăndar Mihai (f.133^{v}), Chiril Cotoară (f.122^{r}), protopop Ioan de la Carlova din Maeri Belgradului (f.124^{r}); apare şi numele lui Ioan Inochentie Klein, dar în ciorne acte. Însemnările şi încercările de condei sînt în slavonă, greacă, latină, română.

---

150 × 190. Num. orig. cu chirilice numai a primelor 50 ff. Scriere imitînd tiparul.

V. N. Comşa. *Manuscrisele româneşti de la Blaj*, 107, p. 112—113.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 1436

1695 Transilvania

Ff. 13r–44v

f.13r : С⟨вѧ⟩таа Дарованиѥ. Carte aleasă din toate cărţile dulce învăţătură omului.

Întăi.

Pentru liubovul credincios şi cu bucurie şi cu inimă curată.
f.16r : 3 rînduri îmbătrînesc omul.
f.17r : Pentru zavistii răutăţilor spune aşea.
f.18r : Pentru bucuriia spune. III.
f.19v : IV. Pentru pace grăiaşte Scriptura.
f.20r : Pentru măniia grăiaşte. V.
Pentru măniosul spune. VI.
f.21v : VII. Pentru m⟨i⟩l⟨o⟩stea.
: VIII. Pentru eftiniia spune.
f.23r : Pentru scumpeatea spune. IX.
f.25r : Pentru răsfăţarea răutăţii. X.
f.26r : Pentru lauda grăiaşte. XI.
f.26v : XII. Pentru socotinţa grăiaşte aşea.
f.28v : XIII. Pentru nebuniia omului.
f.29r : Pentru nebunul spune. XIV.
: Pentru giudecătoriu scrie aşea. XV.
f.29v : XVI. Pentru cei tari şi putearnici.
XVII. Pentru m⟨i⟩l⟨o⟩steniia.
f.30r : Pentru moartea omului spune. XVIII.
f.30v : XIX. Pentru răutatea şi pentru strămbătatea.
f.31r : Pentru oamenii proşti scrie aşea. XX.
f.31v : XXI. Pentru omul viclean.
f.32r : Pentru răutatea veninului. XXII.
f.32v : XXIII. Pentru furtişagul.
XXIV. Pentru minciuni spune.
f.33v : XXV. Pentru trufiia spune aşea.
f.34r : XXVI. Pentru ticăloşiia.
f.34v : XXVII. Pentru măreaţele.
f.35r : Pentru folosul spune sveati Efrem. XXVIII.
f.35v : XXIX. Pentru tăriia cuvăntului spune.
f.36r : Pentru netocmala răndurealei. XXX.
f.36v : XXXI. Pentru tocmala cea bună.
f.37v : XXXII. Pentru socotinţa.
f.38v : Pentru nesocotinţa omului. / XXXIII.
f.39r : Pentru curviia spune aşea. XXXIII.
f.39v : XXXIV. 5 lucruri pierd bucatele omului.
f.40v : XXXIV. Pentru postul.
f.41v : XXXV. Pentru păcatele.
f.42r : Pentru famănul. XXXVI.
f.43r : Pentru curteniia. XXXVII.
f.43v : XXXVIII. Pentru năravul cel bun.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.44r : Pentru muerile au scris Theodosie împărat. XXXIX.
f.44v : *Des.* : . . . Aşea iaste muerea şi are fire drăcească şi amăgitoare şi vicleană şi amară ca veninul.

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Esopie*.

Ms. BAR 1154

1702 Ţara Românească

Ff. 282r—283r

Floarea Darurilor

Fragment bilingv (slavo-român) din cap I : *Pentru dragoste. Inc.* : Încă muiarea cîn⟨d⟩ are învăţătur⟨ă⟩ se luminează de minte . . .

Des. : . . . и рече : аз есим Иполит, отвръзети ми. И стражїи портари . . . ⟨şi zise : eu sînt Ipolit, deschideţi-mi. Şi păzitorii portari⟩ . . .

Ms. are 283 ff. şi mai conţine : Tetraevanghel, Cîntări religioase, Faptele apostolilor, Molitvenic, Omilii. Este descris în *CM*, IV, p. 213—215. A fost copiat de Teofil grămăticul de la Rucăr ⟨v. *Copişti* . . . , p. 256⟩, care semnează în limba slavonă (scris normal şi în criptogramă). Fost ms. Gaster **93**.

Ms. BAR 5454

1754—1762 cca. Moldova

Ff. 55r—70r

Floarea Darurilor. / Solomon aşe ne grăeşte . . . /

f.55r *Inc.* : Zis-au Solomon : Cine n-are dragoste şi lobov, n-are nimic . . . ⟨Textul este greşit legat ; după f.60v trebuie să urmeze f. 63r, apoi f.63v şi f.61r—v ; între ff. 61 şi 62 lipseşte o filă⟩.

f.61r : ⟨Păcatul pizmei⟩.

f.62r : ⟨Pentru bucurie⟩ : Bucurie este unde este liubov . . .

f.64r : ⟨ Păcatul întristării⟩ : Jele este răutate bucurii⟨i⟩ . . .

f.65r : Darul ⟨păcii⟩ : Şi să pote să să închipuiască pace unii pasăre ce o chiamă castor . . .

f.66r : ⟨ Păcatul mîniei⟩ : Aristotel zis⟨ă⟩ pentru mînie . . .

f.68r : ⟨Pentru milostenie⟩ : Vidie zis⟨ă⟩ : Omul de n-ar fi greşit, milă n-ar avea . . .

f.69v : ⟨Păcatul nemilostivirii⟩ : Nemilostivire este multă răutate milostenii . . .

f.70r *Des.* : . . . cine să bucură de răul altue şi el n-a însăra fără de scîrbă . . .

Ms. are 190 ff. Mai conţine :

f.2r : Sinicsari celor 12 luni cu mîna anului pe scurt.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.7^{r} : ⟨*scurt fragment despre anii vieţii Maicii Domnului*⟩.
f.7^{v} : Rînduiala osfeştan⟨ii⟩ cei mici.
f.12^{r} : Către ovrei a cărţi⟨i⟩ sfîntului apostol Pavel cetenie.
f.13^{r} : Eva⟨n⟩ghelie de la Ioan : În vreame aceea s-au suit Isus în Ierusalim . . .
f.21^{v} : Molitva de boala dobitoacelor la oi, la vaci . . .
f.22^{v} : Molitva care o grăeşte arhiereu⟨l⟩ sau dohovnicul de ertare de toate păcatile . . .
f.25^{v} : Molitva pentru blăstăm şi giurăminte . . .
f.26^{v} : Molitvă la dezlegare de blăstăm . . .
f.27^{r} : Ectenii a morţi la părăstasă la masă . . .
ff.37^{r}—51^{v} : Gromovnic a lui Iracliia împărat, ⟨a⟩stronom şi cetitor de stele, ştiind planitile şi zodiile, filosof fiind . . .
ff.52^{r}—54^{r} : Chinurile Domnului Nostru Isus Hristos şi Mîntuitoriului Nostru, cîte chinuri au răbdat pentru mîntuire şi spăsănie noastră . . .
ff.55^{r}—70^{r} : *Floarea Darurilor* (v.-).
f.70^{v} : Molitva babi⟨i⟩ cînd ⟨î⟩i moaşe la naştere.
ff.71^{r}—76^{v} : Trepetnic de sămne omineşti sau arătare . . . .
f.76^{v} : Aceste sînt din astrologhie scoasă toate.
ff.77^{r-v} : Ceasuri bune ; ceasuri rele ; ştiinţă de planite, ce zi şi ce ceas stăpîneşte.
ff.78^{r}—82^{r} : ⟨*Întrebări şi răspunsuri despre*⟩ : Tîlcul Blajinilor.
f.82^{v} : Pravilă pe⟨n⟩tru călugări di la sfi⟨n⟩ţ⟨ii⟩ păr⟨in⟩ţi şi pentru preuţ⟨i⟩ şi pentru cei se sînt supt plecare celor mai mar⟨i⟩.
f.90^{r} : Învăţătura sf⟨î⟩ntului marele Vasile de călugări . . .
f.93^{r} : De petrecere lui s⟨vea⟩tii Pahomie cel Mare.
f.98^{r-v} : De cetire călugărului în chi⟨lie⟩ şi pentru metanii cu⟨m⟩ şi cît⟨e⟩ să facă . . .
f.99^{r} : Pentru spunere zilelor cîte s⟨în⟩t într-un an . . .
f.109^{r} : Pentru dohovnic şi pentr⟨u⟩ ispovedani⟨e⟩.
f.111^{v} : Crugul soarelui.
f.112^{r} : Crugurile lunilor.
ff.112^{v}—116^{r}. Pascalie.
f.116^{v} : Calindar acum întiia rumânesc, aşezat de pe cel sîrbesc pe limba rumânească, ca în veci să slujască că şi cel slovenesc într-acesta chip au fost, fiind de un astrolog la Kiev scos, de un mare dohtor muscal s-au tă⟨l⟩măcit, într-acesta chip acum izvodit. Şi precum l-am aflat, în veci l-am azşezat⟨*sic*⟩. În Braşev, vev⟨ruarie⟩ 20.1733. În numele lui Isus Hristos, cînd s-au început această carte au fost di la Hristos pînă acum 1733, iară acum 1762, cel mar⟨e⟩ 7270. Di la zidire lumii 7241, di la potop 4959, di la stri⟨c⟩are Sodomului 3816,
f.117^{r} : di la începutul 4/monar⟨hii⟩ . . . di la izvodire puştilor cu meşteşugul lui Gherman călugăr 35⟨?⟩, de cînd este tipografie 293. Acum este 7270, cel mic 1762.⟨v. *BRV*, II, p. 48—poz. 207⟩.

Urmează titluri din Calendar :

f.133^{r} : Pentru sămînţă arătare forte de trebă totdeuna în toţ⟨i⟩ ani⟨i⟩ aşa . . .

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.136^{r} : Crugul soarelui şi mîna anului.

f.136^{v} : Crugul lunii şi crugul cerului.

f.137^{r} : Rînduiala voscres⟨e⟩niilor şi a glas⟨u⟩rilor peste an.

ff.139^{r}—156^{r} : Naştere şi ştirbare lunilor.

ff.156^{v}—178^{v} : Catavasii : ff.156^{v}—159^{v} — Catavasiile la [na]naştere lui Hristos ; ff. 159^{v}—162^{v}— Catavasie botezului lui Hristos ; ff.162^{v}—163^{v} — Catavasi⟨ile⟩ streteni⟨i⟩ Domnului Hristos ; ff.163^{v}—164^{v} — Catavasă ⟨*sic*⟩ Precisti⟨i⟩ ; ff.164^{v}—168^{v} — Catavasie Flori⟨i⟩lor ; ff.168^{v}—173^{r}—Canunu Paştilor ; f.173^{v}—175^{r} — Catavasi⟨i⟩ la ⟨ ?⟩ Rusali⟨i⟩ ; ff.175^{r}—176^{v} — Catavasiile Uspenii ; ff.176^{v}—178^{v} — Catavasi⟨i⟩ la cinstita cruce.

ff.178^{v}—181^{v} : Podobiile glasurilor pe 1 НЕБЕСНН.

f.182^{r} : Pentru curgere sîngelui din nas la bărbaţ⟨i⟩ şi la femei după fire să scrie aceste slove din gios ⟨*amulet*⟩.

---

ff.182^{v}—183^{r} : Scara cărţi⟨i⟩, unde, ce este scris anume.
Conform scării pe filele lipsă se mai găsea : Ceassornic şi Steaoa.

ff.183^{v}—185^{r} : Predoslovie către pravosla⟨v⟩nici⟨i⟩ cetitor⟨i⟩. Să să ştie că asta carte este izvodit⟨ă⟩ dintr-o carte tiparnic⟨ă⟩ di la stoliţ⟨ă⟩ tipărit⟨ă⟩ di la împărăţie Muscului, cumu-i Gromovnicul şi Cherindariul şi Rojdeniţa şi Pascalie şi Mîna anului şi Epactele lunilor şi Mîna lui Damaschin şi Crugul luni⟨i⟩ şi Crugul soarelui, crinciul⟨*sic*⟩ Pascalii, Osfeştanie, Sinicsariul cu Mîna anului, molitvă de post [molitvă de post], molitvă de blăstăm, molitvă de giurămînt, molitvă de dezlegare a tot blăstămul la om mort, molitvă la boală de dobitoace la vaci şi la oi de toată neputinţa, molitva babi⟨i⟩ de apă, pentru paminte⟨*sic*⟩ la mas⟨ă⟩, truparile morţilor, molitva de sfinţit vasă şi veşminte şi cruci şi icoane, molitvă la vreme
f.184^{r} de săcetă, molitvă la vreme de ploe / multă, canunul Crăciunului, canunului Bobotezi⟨i⟩, canunul stretenii, canunul Precistii, canunul Floriilor, canunul Paştilor, canunul Ispasului, canunul Uspenii, canunul Cruci⟨i⟩, podobiile glasurilor, voscresniile, trepetnic, pravilă călugărească, învăţătură de călugăr⟨i⟩, învăţătură pentru dohovnici, canoane din pravilă pre lege a bogate păcate pe scurt pentru patimile Domnului Nostru Isus Hristos cît au răbdat din grădină pînă la Cina ce de taină, molitvă cucernică către Domnul Savaoth, otpusturile praznicilor, otpusturile zililor. Aceste toate sînt scris⟨ă⟩ din izvod tipartnic, iară altile sînt scris⟨ă⟩ din izvod cu mîna, ce am socotit că sînt de trebă, acele am scris. Deci pentru
f.184^{v} aceasta mă rog lui Dumnezeu / de ertare şi frăţiilor vostre de îndreptare. Cum nu este cu putinţă să fiie ceriul făr de nuori şi mare fără de valur⟨i⟩ şi pămîntul făr de scîrbe, aşe nu este cu putinţ⟨ă⟩ să nu fie omul fără de greşală, dar eu, păcătos, cum să nu greşesc, fiind neputincios şi neînvăţat şi prostan şi cu sufletul şi cu trupul şi cu minte şi cu gîndul şi cu cugetul şi cu inima şi fapta şi cu lucrul şi cu toate sînţirile mele fiind neputincios şi am putut să greşesc ca om neputincios ce sînt, macar că m-am silit cît am putut ş⟨i⟩ să nu greşesc, ce poate tot am greşit, pentru aceia mă rog să

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

îndrepta⟨ţi⟩ cu duhul blîndeţelor or ce-ţ⟨i⟩ găsi greşit în slove sau în cuvinte, îndreptaţ⟨i⟩ şi vă veţ⟨i⟩ îndrepta, ertaţ⟨i⟩ şi vi s-a erta voo, lăsaţ⟨i⟩ / şi vi s-a lăsa voo, că bine ştiţi ce zice Sfînta Scriptură, că cu ce măsur⟨ă⟩ veţi măsura, cu aceia vi s-a măsura voo şi încă mai scuturat şi îndesat
f.185r şi vărsîndu-să dintr-însa, pentru aceia mă rog şi eu frăţiilor vostre să-m ertaţi greşala şi Dumnezeu să vă erte şi să vă gruţ⟨e⟩⟨*sic*⟩ şi pentru mine, un păcătos şi un greşit şi osîndi⟨t⟩ şi de mine încă să fiţ⟨i⟩ ertaţ⟨i⟩ şi blagosloviţi de vlădica Hristos şi de mine de un păcătos. Stareţ şi nacealnic ermonah Pahomie. 7270⟨1762⟩.

Ff.186r–v, 187r reproduc ff.175r–v, 176r.

La f.187v : Facere din zisa proroculul⟨*sic*⟩ de naştere lui Hristos în ce zi să va tîmpla, cum va fi anul.

La f.189r : Zile rele(nefaste).

F.190r–v : Însemnări.

---

f.54r : Şi am scris eu, ermonah Pahomiia ot Lapoş, precum am găsit la Otecinic, aşe am scris, nice n-am adaos, nici n-am lăsat nimică; precum am aflat, aşe am aşezat, fie numele Domnului binecuvîntat, de acum şi pînă în veci. Amin.
Le⟨a⟩t 7262⟨1754⟩.

f.70r : Stareţ ermonah Pahomiia. ⟨*text criptografiat*⟩.

f.111v şi 112r : Le⟨a⟩t 7270⟨1762⟩.

f.116r : Ermonah, stareţ şi mai[i] micul tuturor, nacialnicul Pahomiia ⟨*text criptografiat*⟩.

f.21r : Le⟨a⟩t 1762.

f.173r : Coneţ. Le⟨a⟩t 7270⟨1762⟩.

f.188v : Coneţ. 7270⟨1762⟩.⟨v. *Copişti* . . . , p. 171—172⟩.

f.58r : Popa Moisi Mahruş.

f.1r : Aceasta carti esti bunătati cele ce ari omul pe lume, şi buni şi rele ci-s. Preutul Neculaiu.
— Să să ştii de cînd am venit la acest schit la anul 1829. Tanasachi Robescu⟨?⟩.

f.188v : Dimitrachi Cornu⟨?⟩. 1839.

f.nenum. I : 61/1940. Ms. provenit de la schitul Cotumba, comuna Brusturoasa, jud. Bacău. Dăruit de G-l. Rosetti la 9.IX.1940.

150×200. Num. orig cu chirilice. Între ff. 36 şi 37 lipsesc 4 ff, între 76 şi 77, o filă, între 77—78, o filă. Ornamente, frontispicii : ff.2r, 7v, 21r etc. Desene : f.1v (,,Vasile Velican''), f.37r (,,Va⟨r⟩laam ; Vasilie ; Vladimir ; Arcadie astrolom i Iraclie ţar''), f.54v (,,Solomon împărat ; Be⟨i⟩zede ; Ţarița''), f.82v (,,Sv. Vasilie ; Pavel ; Petru''), f.112r (,,Stareţ Pahomi⟨e⟩, ermonah, mult păcătoso⟨*sic*⟩, nacealnicul, let . . . ''), f.135—IIv (,,Ermonahul Pahomiia stareţul, nacealnic ; ermonah Parthenic ⟨uce⟩nicu, leat 7260⟨1762⟩ ; schit ; beserică ; chilie stareţului Pahomiie ; chilie''), f.135—IIIv (,,De Athinav scoasă din astrolomie'' ⟨sub desen o criptogramă cu dublă încifrare⟩), f.184v (,,Marie pururе ficioară ; Salomie''), f.185—IIr (,,Ermonah Pahomie, stareţ şi nacealnic, mult păcătos. Le⟨a⟩t 7270, faor 5, le⟨a⟩t 1762''). Alte desene : ff.7v, 12r, 15r, 22v, 51v, 174v.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 5476

Sec. XVIII (mijloc) Moldova

Ff.1^{r}—122^{v}

f.1^{r} : Pentru dragoste. Cap I.
f.17^{v} : Păcatul pizmei. Cap II.
f.20^{v} : Pentru bucuriia. Cap III.
f.21^{r} : Păcatul întristării. Cap IV.
f.24^{v} : Pentru pacea. Cap V.
f.27^{r} : Păcatul mînii⟨i⟩. Cap VI.
f.32^{r} : Pentru milostenie. Cap VII.
f.35^{r} : Păcatul nemilostivirii. Cap VIII.
f.37^{r} : Pentru îndurarea. Cap IX.
f.43^{r} : Păcatul scumpeatii. Cap X.
f.46^{r} : Pentru îndreptarea. Cap XI.
f.49^{r} : Păcatul îmbunării. Cap XII.
f.51^{r} : Pentru înţălepţie. Cap XIII.
f.56^{r} : Păcatul nebunii. Cap XIV.
f.58^{v} : Pentru dreptatea. Cap XV.
f.63^{r} : Păcatul strîmbătăţii. Cap XVI.
f.66^{v} : Pentru îndreptarea. Cap XVII.
f.68^{v} : Păcatul înşelăciunii. Cap XVIII.
f.72^{v} : Pentru adevărul. Cap XIX.
f.75^{r} : Păcatul minciunii. Cap XX.
f.78^{r} : Pentru puterea. Cap XXI.
f.81^{r} : Păcatul temerii. Cap XXII.
f.83^{r} : Pentru bărbăţiia sufletului. Cap XXIII.
f.85^{r} : Păcatul înălţării. Cap XXIV.
f.87^{r} : Pentru întărirea. Cap XXV.
f.90^{r} : Păcatul neîntăririi. Cap XXVI.
f.92^{r} : Pentru socotinţa. Cap XXVII.
f.96^{v} : Păcatul nesocotinţii. Cap XXVIII.
f.98^{r} : Darul înţelepţii smerite. Cap XXIX.
f.103^{r} : Păcatul mîndrii⟨i⟩. Cap XXX.
f.107^{r} : Darul ţinerii. Cap XXXI.
f.108^{v} : Păcatul nesaţiului. Cap XXXII.
f.110^{v} : Pentru ficiorie adecă curăţie. Cap XXXIII.
f.114^{r} : Păcatul curvii⟨i⟩. Cap XXXIV.
f.122^{v} : *Des.* : Şi seamnele bl⟨a⟩-gorodii sănt aceasta : ca să fii slobod . . .

Discontinuităţi : ff.4—5 : Eu, Solomon, împăratul Ierusalismului, am pus în inima mea ca să cercu . . .

. . . slujirea lui şi-l rugaiu pre el ca să mă dea dragostii lui.

ff.118—119 : Şi făcînd aceasta întrebă împăratul pre copil . . .

. . . darul măsurii iaste vrednic. Pentru aceia şi eu l-am pus mai apoi de toat⟨e⟩ bunătăţile.

Marginal, între filele 1^{r}—65^{r} sînt scrise o serie de cugetări.
Copist : Luca Ioasaf ⟨*v. Copişti* . . . , p. 140⟩.

---

cop. post. int. : însemnări, calcule gospodăreşti.
cop. ant. int. : . . . la vălet 7207.

Pent⟨r⟩- un crin ce-au fost perit / şi de mult veştejit.

f.1^{r} : Văzut de noi la facerea inventarului astă-zi 20 Noemvrie 1907.

---

120 × 170. Num. orig. cu chirilice. Leg. orig. în hîrtie şi piele.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 1756

1762

Ff. 1^{r}—58^{v}

Cop. ant. int. : *Floarea Darurilor*, carte foarte / frumosă şi de folos fieştecăruia / creştin carele va vrea se se împo- / dobească pre sine cu bunătăţi, / de pre grecie scoasă pe românie în zile- / le prea luminatului dom⟨n⟩ / Ioann Costantin Basarab voevod. / Cu bl⟨a⟩gosloveniia prea sfinţului ⟨*sic*⟩ mitropolitului / chir Theodosie, cu îndemnarea şi cu chieltuiala dumisale, Constantin păh⟨arnic⟩ Sarachii s⟨î⟩n Gheorghie dohtor Crit⟨eanul⟩ şi s-au tipărit în sfînta mănăstirea Sneagov. Leat 7208 iun⟨ie⟩. De smeritu eromonah Anthim Ivireanul. ⟨*v. ediţii* — 1700⟩.

ff.1^{r}—4^{r} : Sînt reproduse, cu greşeli neînsemnate : dedicaţia către domn, prefaţa lui Costantin Sarachin şi „predoslovia făcătoriului aceştii cărţi".

f.4^{v} : Capetele aceştii cărţi aratate anume.

f.5^{v} : Pentru dragoste.⟨Capul I⟩.

f.13^{v} : Pentru păcatul pizmii. ⟨Cap II⟩.

f.15^{r} : Pentru bucurie. ⟨Cap III⟩.

Pentru păcatul întristării. ⟨Cap IV⟩.

f.17^{r} : Pentru pace. ⟨Cap V⟩.

f.18^{r} : Pentru păcatul mîniei. ⟨Cap VI⟩.

Text discontinuu : ⟨Pentru milostenie⟩.

f.20^{v} : Pentru păcatul nemilostivirii. ⟨Cap VIII⟩.

f.21^{v} : Pentru îndurare. ⟨Cap IX⟩.

f.24^{v} : Pentru păcatu scumpetii. ⟨Cap X⟩.

f.26^{r} : Pentru îndreptare. ⟨Cap XI⟩.

f.27^{v} : Pentru păcatul mîngîiarii viclene. ⟨Cap XII⟩.

f.28^{v} : Pentru înţelepţie.⟨Cap XIII⟩.

f.30^{v} : Pentru păcatul nebuniei. ⟨Cap XIV⟩.

f.31^{v} : Pentru dreptate. ⟨Cap XV⟩.

f.33^{v} : Pentru păcatu nedreptăţii. ⟨Cap XVI⟩.

f.35^{r} : Pentru întărirea dreaptă. ⟨Cap XVII⟩.

f.35^{v} : Pentru păcatul înşălăciunii. ⟨Cap XVIII⟩.

f.38^{v} : Pentru adeverul. ⟨Cap XIX⟩.

f.39^{v} : Pentru păcatul minciunii. ⟨Cap XX⟩.

f.40^{v} : Pentru putere. ⟨Cap XXI⟩.

f.42^{r} : Pentru păcatul teamerii. ⟨Cap XXII⟩.

f.42^{v} : Pentru bărbăţiia sufletului. ⟨Cap XXIII⟩.

f.43^{r} : Pentru păcatul înalţerii. ⟨Cap XXIV⟩.

f.44^{r} : Pentru înterire. ⟨Cap XXV⟩.

f.45^{r} : Pentru păcatu neîntărirei. ⟨Cap XXVI⟩.

f.46^{r} : Pentru socotinţa. ⟨Cap XXVII⟩.

f.47^{v} : Pentru păcatul nesocotinţii. ⟨Cap XXVIII⟩.

f.48^{v} : Pentru darul înţelepţiei smerite.⟨Cap XXIX⟩.

f.50^{r} : Pentru păcatul trufiei.⟨Cap XXX⟩.

f.51^{v} : Pentru darul ajunerii. ⟨Cap XXXI⟩.

f.52^{v} : Pentru păcatul nesaţiului.⟨Cap XXXII⟩.

f.53^{r} : Pentru feciorie.⟨Cap XXXIII⟩.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.54^{v} : Pentru păcatul curviei.⟨Cap XXXIV⟩.
f.57^{r} : Pentru măsurare.⟨Cap XXXV⟩.

f.58^{v} : S-au scris la leat 7270⟨1762⟩.
cop. post. int. : Însemnări gospodăreşti din 1767, liste de cheltuieli, încercări condei.
ff.37^{v}—38^{r} : *Listă datornici.* (*Moldova*?).
Izvod de datorie ca ⟨să⟩ se ştie. (Nume : Trifon, Griţco, Palade, Toader Fortun⟨ă⟩, Ioniţă Hîncul etc.).
Coli speciale ms. 2356/1952.
Fost ms. **6516.**

155×210. Ff. 7^{v}—10^{r} : deteriorate parţial. Discontinuităţi în text ff. 19^{v}—20^{r} : *Des.* : încă pre vrăjmaşul tău cel vechiu să nu-l crezi. *Inc.* : Loghin au zis : cel ce ⟨n-are⟩ milă de altul. Leg. orig. deteriorată (hîrtie şi pînză).

Ms. BAR 2369

1764 Transilvania

Ff. 2^{r}—71^{v}

Floarea Darurilor

Inc. f. 2^{r}⟨*conf. num. orig. lipsesc* 23 *ff.*⟩ : . . . acicea iaste vătămarea sufletului ca să greşăşti altuia fără pricină i poţi să aseameni nemilo⟨s⟩tivirea vasilescului . . .

f.3^{r} : / Pentru îndurare /.
f.7^{v} : Păcatul scumpeatii. Cap X.
f.10^{r} : Pentru îndreptare. Cap XI.
f.12^{r} : Păcatul îmbunării. Cap XII.
f.14^{r} : Pentru înţelepţie. Cap XIII.
f.17^{v} : Păcatul nebunii. Cap XIV.
f.19^{v} : Pentru dreptate. Cap XV.
f.23^{v} : Păcatul strîmbătăţii. Cap XVI.
f.26^{r} : Pentru îndreptarea. Cap XVII.
f.28^{r} : Păcatul înşălăciunii. Cap XVIII.
f.31^{r} : Pentru adevărul. Cap XIX.
f.33^{v} : Păcatul minciunii. Cap XX.
f.36^{r} : Pentru putere. Cap XXI.
f.38^{v} : Păcatul teamerii. Cap XXII.
f.40^{r} : Pentru bărbăţia sufl⟨e⟩tului. Cap XXIII.
f.41^{r} : Păcatul înălţării. Cap [cap] XXIV.
f.43^{r} : Pentru întărire. Cap XXV.
f.45^{r} : Păcatul neîntărirei. Cap XXVI.
f.46^{v} : Pentru socotinţa. Cap XXVII.
f.50^{v} : Păcatul nesocotinţei. Cap XXVIII.
f.51^{v} : Darul înţelepţiei smerite. Cap XXIX.
f.55^{r} : Păcatul trufiei. Cap XXX.
f.58^{r} : Darul ţinerii. Cap XXXI.
f.59^{v} : Păcatul nesaţiului. Cap XXXII.
f.61^{r} : Pentru fecioriia adecă curăţiia. Cap XXXIII.
f.63^{v} : Pentru păcatul curviei. Cap XXXIV.
f.67^{v} : Pentru măsurare.Cap XXXV.

f.71^{v} : Şi s-au scris aceasta cărţăluieă în sat în Brateiu la anul 7202⟨*sic*⟩, 1764 de Simion diiacul din Hiatfalău.⟨*v. Copişti* . . . , p. 218⟩.
f.II^{v} : Atsaszte karte iaszte a luy Gearge Sofronie⟨?⟩nemici.
f.1^{r} : Dăruit de d-nii D. Comşa şi V. Tordăşanu dela Sibiiu la 18 Aprilie 1903.

110×170. Num. orig. a filelor.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 2215

Sec. XVIII (a doua jumătate) Ţara Românească

131 ff.

f.1^{r} : *Floarea Darurilor*. Carte foarte frumoasă şi de folos fieştecăruia creştin carele va vrea să se împodobească pre sine cu bunătăţi. De pre grecie scoasă pre rumânie în zilele prea luminatului Domn Io Costandin Basarab voevod, cu blagosloveniia prea sfinţitului mitropolit chir Theodosie. Cu îndemnarea şi cu chieltuiala dumnealui Costandin pah. Sarachin sîn Gheorghie doftorul Criteanu şi s-au tipărit în sfînta mănăstire în Sneagov la anii 7208, luna iulie.
Şi s-au prescris acum de Grigorie ierodiacon.

f.1^{v} : Preadoslovie a făcătorului cărţii aceştiia cătră cetitoriu.

f.2^{v} : Capete ale cărţii aceştiia.

Reproducem titlurile capitolelor din pinax cu indicarea filelor manuscrisului.

Pentru dragoste. Cap I—f.4^{r}.
Păcatul pizmei. Cap II—f.20^{r}.
Pentru bucurie. Cap III—f.23^{r}.
Păcatul întristării. Cap IV—f.23^{v}.
Pentru pace. Cap V—f.27^{v}.
Păcatul mîniei. Cap VI—f.29^{v}.
Pentru milostenie. Cap VII—f.34^{v}.
Păcatul nemilostivirii. Cap VIII—f.37^{v}.
Pentru îndurare. Cap IX—f.40^{r}.
Păcatul scumpeatei. Cap X—f.46^{v}.
Pentru îndreptare. Cap XI—f.49^{v}.
Păcatul mîngîierii vicleane. Cap XII—f.52^{v} (Păcatul îmbunării).
Pentru înţelepţie. Cap XIII—f.54^{v}.

f.3^{r} : Păcatul nebuniei. Cap XIV—f.59^{v}.
Pentru dreptate. Cap XV—f.62^{v}.
Păcatul nedreptăţii. Cap XVI—f.67^{v} (Păcatul strîmbătăţii).
Pentru întărirea dreaptă. Cap XVII—f.71^{r} (Pentru îndreptarea).
Păcatul înşălăciunii. Cap XVIII—f.73^{r}.
Pentru adevărul. Cap XIX—f.77^{v}.
Păcatul minciunii. Cap. XX—f.80^{v}.
Pentru puteare. Cap XXI—f.83^{v}.
Păcatul teamerii. Cap XXII—f.86^{v}.
Pentru bărbăţiia sufletului. Cap XXIII—f.89^{r}.
Păcatul înălţării. Cap XXIV—f.90^{r}.
Pentru întărire. Cap XXV—f.93^{r}.
Păcatul neîntărirei. Cap XXVI—f.95^{r}.
Pentru socotinţă. Cap XXVII—f.97^{r}.
Păcatul nesocotinţei. Cap XXVIII—f.102^{r}.
Darul înţelepţiei smerite. Cap XXIX—f.103^{v}.

f.3^{v} : Păcatul trufiei. Cap XXX—f.108^{v}.
Pentru darul ajunării. Cap XXXI—f.112^{v} (Darul ţinerii).
Păcatul nesaţiului. Cap XXXII—f.114^{r}.
Pentru feciorie. Cap XXXIII—f.116^{v} (Pentru fecioriia adecă curăţiia).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Păcatul curviei. Cap XXXIV—f.120^{r}.
Pentru măsurare. Cap XXXV—f.125^{r}.
f.131^{r} : *Des.* : . . . şi toate dobitoacele care sînt deasupra pămîntului. Iară a 7 zi odihni de lucrarea lui.

---

f.1^{r} : Şi s-au prescris acum de Grigorie ierodiacon.
f.131^{r} : S-au scris în sfînta episcopia Rîmn⟨icului⟩ de smeritul Grigorie ierod⟨iacon⟩ cu chieltuiala sfinţii⟨i⟩ sale părintelui iconomu chir Nectarie. ⟨v. *Copişti* . . . , p. 93—94⟩.

---

120 × 170. Frontispicii, ornamente : ff.1^{v}, 4^{r}, 131^{r}. Num. orig. a filelor şi colilor. Leg. orig. în carton şi piele. Manuscrisul conţine 3 ff. albe nenum. la sfîrşit şi 7 ff. albe nenum. la început. Din biblioteca lui Ghenadie Enăceanu, episcopul Rîmnicului (cop. ant. int., f.3^{v}). Dăruit în 8 decembrie 1901 de Min. Cult. şi Instr. Publice.

Ms. BAR 2250

Sec. XVIII (a doua jumătate) Moldova

Ff. 1^{r}—24^{v}

Floarea Darurilor

Acefal. Inc. : Sfîntul Isidor au zis : Cel ce viiaţueşte în pace, viiaţuiiaşte adev⟨ă⟩rat . . . ⟨*din cap : Pentru pace*⟩.

f.2^{r} : Păcatul mînierii. Cap VI.
f.6^{v} : Pentru m⟨i⟩lostenia. Cap VII.
f.7^{r} : Păcatul temerii. Cap 22.
f.9^{r} : Pentru bărbăţiia sufletului. Cap 23.
f.10^{r} : Păcatul înălţării. Cap 24.
f.12^{r} : Pentru întărire. XXV.
f.14^{r} : Păcatul neîntăririi. Cap XXVI.
f.17^{v} : Darul înţălepţiiai smerite. Cap 29.
f.20^{r} : Păcatul trufiiai. Cap 30.
f.24^{r} : Darul ţinerii. Cap 31.

Discontinuităţi în text : *ff.* 6—7, 14—15, 16—17, 21—22⟨*v. infra*⟩ :

f.14^{v} : . . . pentru că nu poate să postească nici altă cevaş să facă şi îndată-i zisă săhastrul : Încai . . . ; f.15^{r} : . . . carele ca să zică ce va şti mai rău filosofului şi unul zisă : Care neam eşti tu, Candite ? ; f.16^{v} : . . . Eu sint domnul domnilor . . . ⟨*det.*⟩, iară ei sînt robii robilor ⟨m⟩ei, adecă . . . ⟨*din cap : Pentru socotinţă*⟩ ; f.17^{r} : . . . Platon au zis : Nu este în lume păcat mai rău decît nesocotinţa ; f.21^{v} : . . . nici să zboare cu îngerii la ceriu . . . ; f.24^{r} : . . . ⟨fa⟩cere, să-l facă cu cuvinte grozave tînjind cînd face darul şi să căeşte să-l facă.

Ff. 22 şi 23 greşit legate. Trebuiau legate astfel : f.22 (Păcatul întristării) la începutul ms-ului, iar f.23 (Pentru dragoste) înaintea f.22 tot la începutul ms-ului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

*Des.*f.24^{v} : Încă au pus limba pre din nontru în gură trii părețĭ și cel dintîiu părete este fălcile . . .

Ff. 2^{v}, 6^{r}, 15^{r}, 17^{r}, 19^{v}, 20^{v}, 21^{r} etc. : ciorne scrisori, copii acte, încercări condei etc.

f.1^{r} : Inițiale încadrate : M. Șt.

f.1^{r} : Însemnare a lui Gr. Crețu : *Floarea Darurilor* copiată după ediția munteană de la Snagov 1700 de un Moldovan. Vezi . . . ⟨?⟩ la cap VI, apoi *dua . . . împregiur*. De la Agapi o am. Gr. Crețu. Huși 1880. Sînt 24 foi.

Fost ms. **6404**.

105 × 155.

Ms. BAR 3775

Sec. XVIII (a doua jumătate) Moldova

Ff. 2^{r}–58^{v}

Floarea Darurilor

f.2^{r} : Pentru dragoste. Cap I.
f.9^{v} : Păcatul pizmii. Cap II.
f.11^{r} : Pentru bucurie. Cap III. Păcatul întristării. Cap IV.
f.13^{r} : Pentru pace. Cap V.
f.14^{r} : Păcatul mînierii. Cap VI.
f.16^{v} : Pentru milostenii. Cap VII.
f.18^{r} : Pentru păcatul nemilostivirii. Cap VIII.
f.21^{v} : Păcatul scumpetii. Cap X.
f.23^{v} : Pentru îndreptare. Cap XI.
f.24^{v} : Păcatul îmbunării. Cap XII.
f.25^{v} : Pentru înțălepție. Cap XIII.
f.28^{r} : Păcatul nebuniei. Cap XIV.
f.29^{v} : Pentru dreptate. Cap XV.
f.31^{v} : Păcatul strîmbătății. Cap XVI.
f.33^{v} : Pentru îndreptare. Cap XVII.
f.34^{r} : Păcatul înșălăciunii. Cap XVIII.
f.36^{r} : Pentru adevărul. Cap XIX.
f.37^{v} : Păcatul minciunii. Cap XX.
f.38^{v} : Pentru puteare. Cap XXI.
f.40^{r} : Păcatul temerii. Cap XXII.
f.41^{r} : Pentru bărbățiia sufletului. Cap XXIII.
f.41^{v} : Păcatul înălțării. Cap XXIV.
f.42^{v} : Pentru întărire. Cap XXV.
f.43^{v} : Păcatul neîntăririi. Cap XXVI.
f.44^{v} : Pentru socotință. Cap XXVII.
f.46^{v} : Păcatul nesocotinții. Cap. XXVIII.
f.47^{v} : Darul înțălepciunii smerit⟨e⟩. Cap XXIX.
f.49^{v} : Păcatul trufiei. Cap XXX.
f.51^{r} : Darul ținerii. Cap XXXI.
f.52^{r} : Păcatul nesațiului. Cap. XXXII.
f.53^{r} : Pentru feciorie adecă curăție. Cap XXXIII.
f.54^{v} : Păcatul curviei. Cap XXXIV.
f.57^{r} : Pentru măsurarea. Cap XXXV.

f.58^{v} : *Des.* : ... Solomon au zis : Acolo ⟨unde⟩ est⟨e⟩ rușine, est⟨e⟩ credință, încă cel ce s⟨ă⟩ temi de rușine la tinereți, est⟨e⟩ semn bun.

Însemnări istorice.

f.1^{r} : La velet 1769, săpt⟨emvrie⟩ 20 zile au venit moscalii în Moldova și glavnoi comandir a toată oaste, adică feldmar⟨e⟩șal era graf Petru Alecsandrovici Romeneţov și, făcînd pace cu turcii,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

s-au dus moscalii din Moldova la velet 1775 ghe⟨narie⟩ 1 şi i-au bătut pe turci şi i-au gonit pînă piste Dunăre la Şumla / şi ţara Moldovii şi ţara Muntenia li-au dat moscalii înapoi turcilor / ⟨*pasajele dintre bare — adăugate ulterior*⟩. Şi domnu au pus Împărăţie turcească la Moldova pe Grigorie Alecsandru Ghica v⟨oe⟩v⟨o⟩d la zăce a lui dechemvrie 1774 şi au întrat în Iaş la velet 1775 ghe⟨narie⟩ 1 fiind mărie sa la Moldova, iar la Ţara Românească s-au făcut domnu Alecsandru Ipsilant, care au fost posl. la Moldova la Grigori vodă Calemah, / fecioru lui Enachi aga care au venit de la Ţarigrad /.

f.1^{v} : Şi la let 1775 fev⟨ruarie⟩ 22 au întrat doamna mării sale Grigori Alecsandru Ghica v⟨oe⟩v⟨o⟩d în Iaş dinpreună şi cu o be⟨i⟩zade, duminică în zioa lasatului de săc de brînză, viindu de la Ţarigrad. La 1775 maiu 24 au întrat în Iaş o beizade ca de 7 ani şi o domniţă a mării sale lui vodă, care beizade şi domniţă fiindu bolnavi n-au venit cîndu au venit doamna, ce au triimis mărie sa pe doftorul Fotachi de li-au adus şi ducîndu-le înainte mării sale, n-au cunoscut pe mărie sa / fiindu de multă vreme nevăzuţi /.

f.59^{v} : La 1777 oc⟨tomvrie⟩ 1, duminică noapte spre luni s-au tăiet Grigorie vodă Ghica la casăle de beilic de Ahmet beiu capugi baş şi s-au făcut domnu Costandin Dimitrie Muruz v⟨oe⟩vod.

f.60^{v} : La let 1774 oc⟨tomvrie⟩ 16 zile la 3 ceasuri de noapte s-au cutremurat pămîntul şi huetul au venit din sus şi cîndu s-au cutremurat pămîntul eram în gios cu vădrăritul la ţinutul Tecuciului, la ocolu Bîrladului şi eram la satul Umbrăreştii în dial la Condre, şăzîndu la mas⟨ă⟩, s-au cutremurat. Năstas⟨e⟩ Scorţ⟨e⟩scu⟨ ?⟩.

f.59^{v} : La 1778 av⟨gust⟩ 18 vineri noapte spre sîmbătă s-au tăet Manolachi Bogdan vel vornic şi Ioan Cuza biv vel spat⟨ar⟩ în başca den nuntru din curte, fiind acolo închiş, într-ace noapte şi tăindu-li-să capetile li-au pus pe laviţă la poarta curţii, şezîndu de diminiaţ⟨ă⟩ pînă la amiază-zi ⟨i⟩, văzîndu-le tot norodul, în zilele mării sale Costandin Muruz v⟨oe⟩vod / şi

f.60^{r} : s-au tăet de un Pavăl căp⟨i⟩t⟨an⟩ de la Cosăuţ⟨i⟩ ot Soroca fiindu închis / în temniţă cu pricină de vinovăţie călcării de hotar /.

La let 1781 sîmbătă octomv⟨rie⟩ 9 noapte spre duminică la 6 ceasuri şi giumătate s-au cutrămurat pămîntul foarte tare şi au venit cutremurul din sus.

Cop. post. int. : De mult ce am cetit, am şi urît şi nemai avînd ce face, am scris pe această cartea, fiind şi bade Costand⟨in⟩ Goroveiu.

Satul Poenile Oancii, ţinut Ro⟨man⟩, ocol Siretului di Sus.

f.33^{r} : . . . apr⟨ilie⟩25, ⟨1⟩868.

La f.59^{r-v} : *Cîntări bisericeşti.*

cop. ant. int., f. anexă : corespondenţă între I. Tuducescu şi T. Dumitrescu la 11 februarie 1905 (Tuducescu roagă să-i fie arătat manuscrisul lui Haşdeu spre a se vedea dacă este cel pe care acesta din urmă îl uitase la Arhivele Statului).

---

150 × 205. Num. orig. cu arabe. Leg. orig. în carton şi piele.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 1264

1778 Moldova

F. 126^{v}

Floarea Darurilor. Cap 28.

Inc. : Desocotinţa este mari răutate cînd va omul să umble . . .

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Istoria Troadei*. *CM*, IV, p. 393—397 ; *Copişti* . . . , p. 205.

Ms. BAR 1234

1781 Ţara Românească

Ff. 28^{r}—30^{v}

f.28^{r} : Cuvinte de învăţătură din florile darului celor grăite de în⟨ţe⟩-lepţi dascali, de Solomon înţeleptul şi de alţi sfinţi dascali. ⟨*fragment*⟩.

f.82^{r} : Şi s-au scris în luna lui fev⟨ruarie⟩ 24 pînă la martie 2, la anul de la Hristos 1781, în oraşul Craiovii. E pisah az smerit între ermonaş mnoghe greşnic din sfînta mănăstire Căldăruşani.

f.39^{r} : Şi am scris eu, care iaste acum la Cra⟨i⟩ova. Şi am scris eu, Scar-⟨la⟩t⟨?⟩ Ioan.⟨v. *CM*, IV, p. 333⟩.

Ms. are 115 ff. şi mai conţine : scrieri de polemică religioasă, Întrebări şi răspunsuri, Pilde filosofeşti (fragmentar), versuri istorice (Uciderea lui Grigorie Ghica), Istoria pentru luarea Ţarigradului, Descoperirea sf. Liturghii, Minunea sf. Gheorghe cînd s-au întors de la oaste. Provine de la palatul Mogoşoaia. Este descris în *CM*, IV, p. 332—333.

Ms. BAR 1125

1784 Ţara Românească

Ff. 79^{r}—94^{r}

Floarea Darurilor

f.79^{r} : Pentru libovul credincios.
f.83^{v} : Pentru zavistiia ; f.84^{v} : Pentru jalea ; f.86^{v} : Pentru mînie scrie Aristotel ; f.87^{v} : Pentru milostivire ; f.90^{v} : Pentru răsfăţare ; f.93^{r} : Pentru nebunie.
Incomplet. Des. : . . . să-şi piarză şi sufletul dup⟨ă⟩ avuţie. Şi iar fu om cum era.

f.94^{r-v} : Să să ştie că astă carte cu sfinte şi dumnezeeşti minuni şi învă-ţături s-au scris de mîna lui Theodorache sin Gheorghe ot mah⟨a⟩laoa Lucaci⟨u⟩lui din zilile răp⟨osa⟩t⟨u⟩lui întru feri-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

cire mării sale Nicolae Co⟨stan⟩din Caragea voevod, la leat 1784, ghen⟨a⟩r 18 şi s-au legat cu cheltuiala Lucăi, logofăt de div⟨a⟩n, în zilile mării sale Nic⟨o⟩lae Petru Mavrogheni voevod, la leat 1787. Şi oricare vreunul neajunsu de minte să va ispiti a o lua într-ascunsu, anathema şi afurisit să fie de 313⟨*sic*⟩ sfinţi părinţi de la Nicheia, herul şi pietrile să să sfărame, iar trupul aceluia să nu să mai sfărame în vecii nesfîrşiţi. Amin. Asemenea să fie şi cel ce o va găsi-o şi nu o va da-o la stăpîn. Luca, logofăt de div⟨a⟩n.⟨semnătura lui Theodorache sin Gheorghe Luca la f.76^{v}; v. *Copişti* . . . , p. 248—249⟩.

Ms. are 96 ff. şi mai conţine : amulet, stihuri la pecete, Pilde filosofeşti. Este descris în *CM*, IV, p. 132—134. Fost ms. Gaster **64**.

Ms. BAR 1155

Cca. 1785 Moldova

Ff. 139^{r}—143^{v}

Floarea Darurilor

Inc.: Cap I. Pentru dragoste.
Des.: . . . precum o dăvă⟨d⟩eşti şi Achinatul Thoma pentru că nimine iubeşte pe vreun om . . .

Pentru descrierea generală a ms-ului, *v. Alexandrie, Archirie şi Anadan. CM*, IV, p. 215—221, *Copişti* . . . p. 9—10.

Ms. BAR 276

1788 Ţara Românească

Ff. 7^{r}—142^{v}

f.1^{r} : *Floarea Darurilor*. Carte folositoare fieşte-căruia creştin care va vrea să să împodobească pre sine cu bunătăţi, de pe grecie scoasă pre românie în zilile prea luminatului Domn ⟨Ioan Costandin Băsărabă voevod⟩.
⟨urmează predoslovia reprodusă după ediţia de la Snagov din 1700 — v. *ediţii*⟩.

---

f. nenum. I : Această carte-i a florilor şi a scris-o Apostol, logofătul de divan beteag de un ochiu. Şi⟨a⟩ scris-o cîte 4 părale de coală, lui M⟨a⟩nole Br⟨a⟩ş⟨o⟩van. Leat 1788, mai 15. M⟨a⟩nole Br⟨a⟩ş⟨o⟩van.⟨v. *Copişti* . . . , p.9⟩.

Ms. a fost dăruit Bibliotecii Academiei de părintele V. Mangra în ianuarie 1894 şi este descris în *CM*, I, p. 623—624.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. 6

Bibl. Fil. Acad. Cluj-Napoca

1794 Transilvania

Ff. 2^r-70^r

f.2^r : *Floare Darurilor.*

Carte foarte frumoasă şi de folos fieştecăruia creştin carele va vrea să să împodobească pre sine cu bunătăţi.De pre grecie scoase pre rumânie în zilele prealuminatului domn Ion Costandin Basarab voevod. Cu bl⟨a⟩gosloveniia prea svinţitului mitropolitului kyr Theodosie, cu îndemnarea şi cu cheltuiala dumnealui Costandin păh⟨arnic⟩ Sarachin sin Gheorghe dohtorul Criteanul.
Şi s-au tipărit în sfînta mănăstire în Sneagov văleatu 7208, luna iun⟨ie⟩ de smeritul i⟨e⟩r⟨o⟩monah Anthim Ivireanul. ⟨*v. ediţii, 1700*⟩.

ff.2^r-3^r : Capetele aceştii cărţi.

Reproducem numerotarea capitolelor, cu indicarea filelor ms-ului:

f.3^r—I ; f.12^v—II ; f.14^r—III ; f.14^v—IV ; f.16^v—V ; f.18^r—VI ; f.20^v—VII ; f.22^v—VIII ; f.23^v—IX ; f.27^r—X ; f.29^r—XI ; f.30^v—XII ; f.31^v—XIII ; f.34^r—XIV ; f.35^v—XV ; f.38^v—XVI ; f.40^r—XVII ; f.41^r—XVIII ; f.43^r—XIX ; f.44^v—XX ; f.46^r—XXI ; f.48^r—XXII ; f.49^r—XXIII ; f.49^v—XXIV ; f.51^r—XXV ; f.52^r—XXVI ; f.53^r—XXVII ; f.55^v—XXVIII ; f.56^r—XXIX ; f.58^v—XXX ; f.60^v—XXXI ; f.61^v—XXXII ; f.63^r—XXXIII ; f.64^v—XXXIV ; f.67^r—XXXV.

---

f.3^r : 1794.
f.70^r : 1794, fev⟨ruarie⟩ 14.

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Archirie şi Anadan.*
Vezi N. Comşa, *Manuscrisele româneşti de la Blaj*, 6, p. 15—20.

Ms. BAR 1204

1794 Ţara Românească

Ff. 1^r-111^v

Floarea Darurilor

Conţine 36 de capitole (Cap 36. Pentru cinstea şi neaverea). Este descris în *CM*, IV, p. 288—289, şi *Copişti . . .*, p. 134—135. Pentru însemnări şi provenienţă, v. *Esopie.*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 2188

1794 Țara Românească

F. 37v

Floarea Darurilor

Fragment din cap. I: Despre dragoste.
Inc.: Dragostea şi vrerea cea bună şi facerea de bucurie . . .
Des.: . . . şi vine întru poftire şi să porneşte pofta inimi⟨i⟩ şi doreşte ca să aibă . . .

Ms. are 94 ff. Mai conţine :
f.1r : *fragment din Epistola pentru ţinerea Duminicii.*
f.2r : Visul prea sfintei născătorei de Dumnezeu.
f.2v : Epistoliia a Domnului Dumnezeul nostru Is. Hs. ce au venit din cer.
f.9v : *fragment din* Cîntecul pustiei : *Inc.:* Căci nu mai am o soţie / Ca să trăescu în pustie . . . ; *Des.:* Fiind hrănit în pustie / Proslăvesc în curăţie / De acum pînă în vecie / Mila Domnului să fie / Şi cu mare veselie.
f.10r : Epistoliia Domnului nostru Iisus Hristos carele au trimis din cer pre pămînt pentru păcatele noastre şi pentru răutăţile care le facem noi pentru că nu păzim sfînta biserică şi nu facem milostenie . . .
f.18r : Această carte este arătată în ţeara bătrînilor în Muntele Maslinilor înaintea a sfîntului arhanghelul Mihail.
f.20r : Visul Maicii Domnului.
f.21r : Rugăciunea Maicăi Precisti cînd au vrut sfinţiia sa să vază toate muncile unde să muncescu sufletele păcătoşilor.
f.28r : Apocaalipsis pentru învierea morţilor şi pentru a doă ⟨în⟩vier⟨e⟩ a Mîntuitorului nostru Is. Hs.
f.31v : *Oraţie:* Dumneavoastră cinstiţi boeri, aceasta este steaoa care au proorocit Verhovie Culbalan zicînd că va răsări o stea din Iacov.
f.32r : Oraţiia nunţi⟨i⟩: Marile şi prea puternicul Dumnezeu ce au făcut cerul şi pămîntul, soarele şi toate podoabele.
f.33r : *Versuri moralizatoare* : Aşa ne grăeşte Domnul / Ca să ascultaţi cu tot omul.
Des.: Nici mă poţi lua pre mine / Ca să aibi soţie cu tine.
f.34r : *Poricologos* (v.-).
f.35v : *Leacuri:* Bujorul mare tărie are . . .
f.36r : Avezuha, aripă Satani⟨i⟩.
f.37v : *Floarea Darurilor (v. supra).*
f.38r : *Oraţie* : Cinstite jupîne, oblînduitorul⟨*sic*⟩ a eşit . . .
f.39r : Istorie. Istoriia lu Gligorie vodă Ghica : În toată lumea s-au vestit / Ce nu mai s-au pomenit . . .
f.43r : Întru această lună ⟨octombrie⟩ în 27 dă zile prăznuim pomenirea sfîntului cuviosului părintelui nostru D⟨imitri⟩ cel Nou de la Ba⟨sarabov⟩.
f.48v : *Sindipa* (v.-).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.51r : *Minunile Maicii Domnului:* Pentru orbul carele l-au tămăduit şi l-au luminat apa ce să numeşte izvor priimitor de viiaţă. Minune V.

f.55r : Pentru cele doosprezece Vineri Mari care sînt lăsate de folos creştinilor dă la Elefterie filosoful creştinesc şi dă la filosoful Tarasie jidovescu.

f.59r : Luna lui iunie în 12 zile pentru naşterea şi prunciia preacuviosului părintelui nostru Onofrie cel Mare.

f.64r : Cuvînt de suflet folositor de la o tainică.

f.66r : Istorie foarte îndulcitoare şi de folosu sufletului (*din* Livada Florilor⟩.

f.70r : Istoriia pentru cei doi tîlhar⟨i⟩ ce s-au răstignit cu Hristosu.

f.72r : Astronomişeşti cuvinte.

f.72v : Pentru zăpadă şi grindină.

f.74r : Luna lui octomvrie în 2 zile : Viiaţa sfîntului Andrei celui nebun pentru Hs.

f.94v : *Des.:* Deci sîrgueşte ca florile acelea să le faci întru dul . . .

---

f.28r : 1794.

f.34r : 1794 septemvrie 14.

f.43r : 1794 dechemvrie 16, Bucureşti.

f.48v : 1794 dechem⟨v⟩r⟨ie⟩ 17, Buc⟨u⟩re⟨şti⟩.

f.58v : Iulie 19 la anul 1849. Mare războiu s-au făcut în Ardeal la oraşul Sighişoara muscali cu unguri cît au rămas din unguri 1200 într-o zi morţi şi din muscali ca o sută.

f.53r : *Însemnare meteorologică din 1856.*

f.64r : 1859, 14 deche⟨mv⟩r⟨i⟩e.

Ff.1r, 42v, 74r : *Însemnări ale lui Gr. Creţu.*

f.1r : De la o călugăriţă de la monastirea Zamfira (Prahova). La mijloc o poezie despre vodă Ghica, muntenească. Marina Dimitreasca, căreia i-a rămas de la un unchiu călugăr bătrîn pe care nu l-a apucat.

Fost col. sp. mse. 128/950.

---

120 × 175.

Ms. BAR 483

Sec. XVIII (sfîrşit) — Ţara Românească

Ff. 1r–61r

Floarea Darurilor

f.1r : Preadoslovie a făcătoriului cărţii aceştii cătră cititorul. ⟨v. *ediţii 1700*⟩.

f.1v : Capetele aceştii cărţi. ⟨sînt reproduse titlurile capitolelor la fel ca în ediţia sus-amintită ; cap. 35 : *Pentru măsurare* există numai parţial în text, v. f.59v⟩.

---

f.27r : Iezechil monahu pe⟨?⟩ soilu⟨?⟩.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. a aparţinut mănăstirii Căldăruşani pe cînd era stareţ acolo Meletie arhimandrit (v. f.1^{r} şi f.61^{v}), iar apoi Facultăţii de Teologie din Bucureşti (v. f.1^{r} şi f.61^{v}). F.16^{r} : albă.
Ms. este descris în *CM*, II, p. 222—223.

Ms. BAR 1166

Sec. XIX (început)

Ff. 24^{r}—29^{v}

Floarea Darurilor

Inc.: . . . ci să ne rugăm ca să nu intrăm în năpaste . . .
Des.: . . . pentru că din mînie să naşte războiul, neîngăduinţa şi . . . ⟨*fragmente din capitolele 4, 5, 6*⟩.

Ms. are 33 ff. şi mai conţine : Istoria luării Ţarigradului (fragment), Legenda Duminecii, Visul Precistei, Întrebarea sf. Macarie cu îngerul, Molitfa sf. Sisoe, Viaţa sf. Alexie, Cazanie, Darurile celor trei magi. A aparţinut lui M. Gaster (ms. **105**). Este descris în *CM*, IV, p. 243—244.

Ms. BAR 1282

Cca. 1801—1806 Transilvania

Ff. 57^{r}—58^{r}

f.57^{r} : *Floarea Darurilor — fragment.*
Inc.: Cel ce are lubov po⟨a⟩te să să închipuiască cu o pasăre ce să chiiamă calandranonu . . .
f.58^{r} : *Des.:* . . . Iar Solomon zice : mai bună iaste bunătatea bărbatului decît . . .

f.21^{v} : 1801.
f.86^{v} : Mihai Ghiga scris-au cu mînă de ţărînă în inoarie, în 14 zile, anu 1806.

CM, IV, p. 443 ; vezi şi *Fiziolog.*

Ms. BAR 6064

1806 Transilvania

Ff. 1^{r}—84^{v}

ff.1^{r}—4^{r} : Sînt reproduse dedicaţia şi predoslovia ediţiei *Florii Darurilor*, Snagov, 1700, ⟨*v. ediţii*⟩.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.4^{r-v} : Capetele aceştii cărţi.
〈Reproducem titlurile capitolelor din *Pinax* cu indicarea filelor manuscrisului〉 :

f.4^{v} : Pentru dragoste. Cap I.
f.16^{r} : Păcatul pizmii. II.
f.18^{r} : Pentru bucurie. III; Păcatul întristării. IV.
f.21^{r} : Pentru pace. V.
f.22^{v} : Păcatul mîniei. VI.
f.25^{v} : Pentru milostenie. VII.
f.27^{v} : Păcatul nemilostivirii. VIII.
f.29^{r} : Pentru îndurare. IX.
f.33^{r} : Păcatul scumpeatii. X.
f.36^{r} : Pentru îndreptare. XI.
f.37^{r} : Păcatul mîngîierii vicleane. XII.
f.38^{v} : Pentru înţelepţie. XIII.
f.41^{v} : Păcatul nebuniei. XIV.
f.43^{r} : Pentru dreptate. XV.
f.46^{v} : Păcatul nedreptăţii. XVI.
f.48^{r} : Pentru întărirea dreaptă. XVII.
f.49^{v} : Păcatul înşelăciunii. XVIII.
f.52^{r} : Pentru adevărul. XIX.
f.54^{r} : Păcatul minciunii. XX.
f.55^{v} : Pentru puteare. XXI.
f.57^{v} : Păcatul teamerii. XXII.
f.59^{r} : Pentru bărbăţiia sufletului. XXIII.
f.59^{v} : Păcatul înălţării. XXIV.
f.61^{v} : Pentru întărire. XXV.
f.62^{v} : Păcatul neîntărirei. XXVI.
f.63^{v} : Pentru socotinţă. XXVII.
f.66^{v} : Păcatul nesocotinţii. XXVIII.
f.67^{v} : Darul înţelepţiei smerite. XXIX.
f.70^{v} : Păcatul trufiei. XXX.
f.73^{r} : Pentru darul ajunării. XXXI.
f.74^{r} : Păcatul nesaţiului. XXXII.
f.75^{v} : Pentru feciorie. XXXIII.
f.77^{v} : Păcatul curviei. XXXIV.
f.81^{r} : Pentru măsurare. XXXV.

---

f.84^{v} : Fraţilor cititori, fiţi mie crezători / şi greşalelor îndreptători. / Că prin multe locur〈i〉 voiu fi greşit, / că cu scrisul m-am grăbit / şi slovă proastă am făcut. / Ci-mi fiţi crezători / şi lipselor plinitori / şi cătră Dumnezeu pentru mine rugători.
f.85^{r} : S-au scris această carte ce să chiamă Floarea Darurilor prin osteneala mea robul adevăratului Dumnezeu, smeritul, nevreadnicul şi mult păcătosul Petcu Nicolau. Braşov, 20 dechemvrie 1806.

Ms. are 288 ff. Mai conţine la ff. 85^{r}—215^{v} : rugăciuni, irmoase etc., legate ulterior cu manuscrisul *Florii Darurilor*, dar scrise de acelaşi copist (Rugăciunea întîiu cătră prea sfînta născătoarea de Dumnezeu ce să citeaşte duminecă seara).
f.216^{r} : Întrebări şi răspunsuri pentru tainele care le ţine biserica răsăritului cea pravoslavnică.
f.224^{r} : Minunile prea sfintei de Dumnezeu născătoarei şi pururea fecioarei Mariei care au fost la păgîni proroci ţi; carele mai nainte de începaperea ei cu arătarea lui Dumnezeu o au ştiut şi o au scris în cărţile sale şi o au mărturisit oamenilor şi o au slăvit. Minunea I. Sibila Persica cu duhul prorocesc . . .
f.258^{r} : Aprologhia adecă răspundere alcătuită pe scurt întru mîngîierea grijii omului celui ce iaste în nevoi, în izgoniri şi în dosădire . . . / . . . / Care s-au scos de pre limba slovenească pre limba românească.
f.282^{v} : Molitva pentru gîndurile ceale reale.
f.283^{r} : Cuvînt pentru poslușanie.
f.283^{v} : Seamnele ceale ce sînt de părintele Ioan Colavo.
f.284^{v} : De părintele Teodor.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.287^{v} : A celui dintru sfinţi părintelui nostru Athanasie patriarhul Alixandrii învăţătură.

f.284^{v} : Anul 1807, 26 martie. S-au scris. Petcu Nicolau în Braşov, ⟨v. şi f. 288^{r}⟩.

Cumpărat de la Anticariat la 4 nov. 1964.

170 × 225.

Ms. BAR 1524

Cca. 1811 — Moldova

Ff. 14^{v}–37^{r}

f.14^{v} : Această carte să chiamă *Floare Darurilor.*
ff.14^{v}–15^{r} : Predoslovie către pravoslavnicii cititori.
f.37^{r} : Însămnare capitilor aceştii cărţi.
Reproducem pinaxul cu însemnarea filelor în numerotaţia bibliotecii. Ms. este copiat după ediţia din 1808 ⟨?⟩.

Pentru dragoste. Cap I–f.15^{r}.
Pacatul pizmii. Cap II–f.18^{v}.
Pentru bucurie. Cap III–f.19^{r}.
Pacatul întristării. Cap IV–f.19^{v}.
Pentru pace. Cap V–f.20^{r}.
Pacatul mînierii. Cap VI–f.20^{v}.
Pentru milostenie. Cap VII–f.21^{v}.
Pentru pacatul nemilostivirii. Cap VIII–f.22^{r}.
Pentru îndurare. Cap IX–f.22^{v}.
Pacatul scumpetii. Cap X–f.23^{v}.
Pentru îndreptare. Cap XI–f.24^{r}.
Pacatul îmbunării. Cap XII–f.24^{v}.
Pentru înţălepţie. Cap XIII–f.25^{r}.
Pacatul nebuniei. Cap XIV–f.25^{v}.
Pentru dreptate. Cap XV–f.26^{r}.
Pacatul strîmbătăţii. Cap XVI–f. 27^{r}.
Pentru îndreptare. Cap XVII–f. 27^{v}.
Pacatul înşălăciunii. Cap XVIII–f.27^{v}.
Pentru adevăr. Cap XIX–f.28^{v}.
Pacatul minciunii. Cap XX–f.29^{r}.
Pentru putere. Cap XXI–f.29^{v}.
Pacatul temerea. Cap XXII–f. 30^{r}
Pentru bărbăţie sufletului. Cap XXIII–f.30^{v}.
Pacatul înălţărea. Cap XXIV–f. 30^{v}.
Pentru întărire. Cap XXV–f.31^{r}.
Pacatul neîntăririi. Cap XXVI–f.31^{v}.
Pentru socotinţă. Cap XXVII–f. 31^{v}.
Pacatul nesocotinţei. Cap XXVIII–f.32^{v}.
Darul înţelepţiei smerite. Cap XXIX–f.32^{v}.
Pacatul trufiei. Cap XXX–f.33^{v}.
Darul ţinerii. Cap XXXI–f.34^{r}.
Pacatul nesaţiului. Cap XXXII–f.34^{v}.
Pentru feciorie adecă curăţie. Cap XXXIII–f.34^{v}.
Pacatul curvii. Cap XXXIV–f.35^{r}.
Pentru măsurare. Cap XXXV–f.36^{r}.
f.36^{v} : Sfirşit şi lui Dumnezeu laudă.

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Arghir şi Elena.*

Ms. BAR 6056

Cca. 1818–1820 — Ţara Românească

Ff. 15^{r}–25^{v}

f.15^{r} : Cap 20.
Inc.: Pentru minciună scriie în scriptură Rîmului că era o jupîneasă ce o chiema Irina . . .

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.15^{v} : Cap 26. Darul tarieei, cum grăeşte şi Măcronie în trei lucrură au tăria trupul[l]ui . . .
f.17^{r} : Cap 23. Pote să să închipuiască mare-sufleţiia şoimul⟨u⟩i, că mai bine va el să-şi lasă pui să moară . . .
f.17^{r} : Cap 24 : Zisă Solomon : Mai bine nume bun decît avuţiia . . . ⟨Păcatul înălţării⟩.
f.17^{v} : Cap 26. Pentru reotatea netocmelii ⟨s⟩crie la Oteşnic că era un tîlhari ce făcuse multe răle pre pămînt . . .
f.18^{v} : Cap 27. ⟨Pentru socotinţă⟩.
f.19^{v} : Cap 28. ⟨Pentru nesocotinţă⟩.
f.20^{r} : Cap 29. ⟨Darul înţelepţiei smerite⟩.
f.20^{v} : Pentru mîndriia. Cap 30.
f.21^{r} : Cap 31. ⟨Darul ţinerii⟩.
f.21^{v} : Cap 32. ⟨Păcatul nesaţiului⟩.
f.22^{r} : Pentru fameni. Cap 33.
f.23^{r} : Cap 34. ⟨Pentru curvie⟩.
f.24^{r} : Cap 35. ⟨Pentru măsurare⟩.
La sfîrşitul capitolului urmează un text din cap. I : Pentru dragoste, iar apoi la f.25^{r} din cap II : Păcatul pizmei.
Des. : f.25^{v} : Sfete Grigorie zisă că nu este mai mare păcat decît zavistiia şi unde este ea nici o dată nu este pace.

Ms. are 67 ff. Mai conţine :
ff.1^{r}—3^{v} : *Fragment învăţătură religioasă.*
f.4^{r} : Descîndecul⟨*sic*⟩ de brîncă.
ff.4^{r}—9^{v} : Cuvîntul sfîntului Vasilie care au scos pre om de la deavol.
ff.10^{r}—14^{r} : *Întrebări şi răspunsuri. Inc.:* Dumnezău pre Adam făcu în luna lui martie în 25 de zile, dar cine făcu şapte lucruri rele . . .
ff.15^{r}—25^{v} : *Floarea Darurilor (v. supra).*
f.26^{r} : *Fragment escatologic.*
f.26^{v} : *Versuri greceşti.*
ff.27^{r}—54^{v} : *Însemnări, ciorne scrisori, note gramatică grecească, versuri religioase.*
f.55^{r} : Cuvîntul din apocălipsisul sfîntului Ioan Blagoslovul pentru sfîrşitul lumii . . .
ff.56^{v}—63^{r} : *Listă de cheltuieli, moşia Poroina 1819 (greceşte), ciorne hrisoave domneşti (de la Ioan Alexandru Suţu, Ioan Gheorghe Caragea).*
f.62^{r} : Poveste împreună şi cîntic *(versuri lumeşti).*
f.63^{v} : *Cîntare religioasă* (Auziţi acestea toate / Noroade, neamuri şi gloate . . .).
f.66^{r} : *Cîntecul pustiei.*
ff.66^{v}—67^{v} : *Ciorne (porunci către zapciii plăşilor Baia şi Ocolul de jos, sud. Mehedinţi pentru cercetarea şi catagrafierea locuitorilor din plăşile respective).*

---

f.54^{r} : Şi am scris eu, Ristea Constandin ot Ţăr⟨a⟩ grecească în satul Poroină, l⟨eat⟩ ⟨1⟩818, avg⟨ust⟩ 8.
f.14^{v} : Borcoş Constantin din comuna Batoţi, plasa Blanhinta ⟨*lat.*⟩.
f.50^{v} : Această dumnezeească şi folositoare istorie s-au citit şi de mine supt-iscălitul din ceput şi pînă în sfîrşit pe cînd eram la d-lui D. Constandin Dimitriu în Severin.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.58^{r} : S-au recitit de Anton, 1861, apr⟨ilie⟩ 25. Severin.

---

130 × 180. Ff. albe : 45^{v}, 50^{r}, 56^{r}, 57^{r}, 59^{r}, 61^{r}, 65^{r}.

Ms. BAR 1761

Sec. XIX (început) Moldova

Ff. 5^{r}—139^{r}

Inc. f. 5^{r} : Pentru dragoste.

ff.139^{v}—140^{v} : Însemnare capetelor aceştii cărţi.

La ff. 46^{r}—53^{v} este reprodus încă odată cap IX sub titlul Pentru îndurari, cap XI, iar la ff.53^{v}—58^{r}, cap X Păcatul scumpetii. Numerotaţia din Pinax nu corespunde cu cea a ff. din manuscris. Reproducem numerotaţia capitolelor cu indicarea filelor manuscrisului :
I—f.5^{r}; II—f.17^{r}; III—f.20^{r}; IV—f. 20^{r}; V—f.25^{r}; VI—f.27^{r}; VII—f.32^{r}; VIII—f.35^{r}; IX—f.37^{r}; X—f.42^{v}; XI—f. 58^{r}; XII—f.61^{v}; XIII—f.65^{r}; XIV—f.70^{v}; XV—f.73^{v}; XVI—f.79^{v}; XVII—f.83^{v}; XVIII—f.85^{v}; XIX—f.89^{v}; XX—f.92^{v}; XXI—f.95^{r}; XXII—f.98^{r}; XXIII—f.99^{v}; XXIV—f.101^{r}; XXV—f.103^{v}; XXVI—f.105^{v}; XXVII—f.107^{r}; XXVIII—f.111^{v}; XXIX—f.113^{r}; XXX—f.117^{r}; XXXI—f.120^{v}; XXXII—f.122^{r}; XXXIII—f.124^{v}; XXXIV—f.128^{r}; XXXV—f.133^{r}.

f.139^{v} : Prin osteneala diorthosiri⟨i⟩ smeritului între preoţi Iolin ⟨*sic*⟩ Stefanovici, paroh la Bolgar⟨s⟩eghi. ⟨v. *ediţii, 1808*⟩.

Ms. are 153 ff. Mai conţine :

f.141^{r} : *Amuletă* (Pecetluescu-ţi, Sătano, cu numele Tatului şi al Fiiului şi al Sfîntului Duh Amin . . .)

f.142^{r} : Trepetnicul cel mare pentru sămnele omeneşti scoasă din limba elenescă la ani 1743.

f.150^{r} : Arătare ci însămneză noiţăle la unghiile mînilor.

ff.151^{r}—153^{v} : *Liste de cheltueli, însemnări gospodăreşti, calcule.*

---

f.2^{r}, ff.3^{v}—4^{r} : *Listă de persoane (1839, 1842), însemnări (1839) etc.*

f.1^{v} : *Cugetare din 1843 semnată* : Costachi.

f.1^{r} : N. Paladi. Huşi. Gr. Creţu, 187 . . *(creion, lat.).*

f.2^{r} : *Însemnare a lui Gr. Creţu* : Cuprinde, pe lîngă cartea morală de la început, un trepetnic scos din limba elinească la 1743. Vezi numele diortositoriului înainte de tabla materiilor cătră sfîrşitul. Hîrtiea e de la Kronstadt din 1826. Sînt însemnări din 1839. Prin urmare cartea trebue să fie de pe la 1830. Creţu.

---

100 × 160. Num. orig. a paginilor cu arabe (incompletă ; num. bibl. greşită : f.23). Mai mulţi copişti.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 1305

Sec. XIX (început)

67 ff.

f.1^{r}. : *Inc.* : . . . ⟨bi⟩nelui şi folosinţăi cei sufleteşti şi trupeşti ai obştescului bine . . .
⟨Ms. reproduce textul ediţiei de la Braşov, 1807 — vezi *BRV*, II, poz. 718, p. 498⟩.

Ms. provine din fondul Tache Anastasiu. A fost cumpărat de BAR de la văduva prof. Iosif Fleischer din Suceava la 6/19 iulie 1900. Vezi *CM*, IV, p. 502.

Ms. BAR 5555

Sec. XIX (început) Ţara Românească

Ff. 1^{r}—83^{v}

f.1^{r}; *Floarea Darului.*

Această cărticică ce să numeşte Floarea Darului am găsit-o scrisă de tipar şi văzînd că este foarte folositoare am socotit că bine este s-o scriu; pe care am şi început cu ajutoru lui Dumnezeu al tuturor. Al tuturor cetitorilor întru Hristos frate Averchie monah.

Reproducem numerotarea capitolelor, cu indicarea filelor manuscrisului: I—f.1^{v}; II—f.13^{v}; III—f.15^{v}; IV—f.15^{v}; V—f.18^{v}; VI—f.20^{v}; VII—f.23^{v}; VIII—f.26^{r}; IX—f.27^{r}; X—f.31^{r}; XI—f.33^{v}; XII—f.35^{v}; XIII—37^{r}; XIV—f.40^{v}; XV—f.42^{r}; XVI—f.45^{v}; XVII—f.48^{r}; XVIII—f.49^{r}; XIX—f.52^{r}; XX—f.53^{v}; XXI—f.55^{v}; XXII—f.58^{r}; XXIII—f.59^{r}; XXIV—f.60^{r}; XXV—f.61^{r}; XXVI—f.62^{v}; XXVII—f.63^{v}; XXVIII—f.66^{v}; XXIX—f.67^{v}; XXX—f.70^{v}; XXXI—f.73^{r}; XXXII—f.74^{r}; XXXIII—f.75^{v}; XXXIV—f.77^{v}; XXXV—f.80^{r}.
f.84^{v}: Însemnarea capetelor aceştii cărţi ⟨*incomplet*⟩.

f.85^{r-v}: *Listă de echivalenţe între sfanţi şi lei.*
. . . ⟨fe⟩vruarie în 24.

Fost în posesia lui D. A. Pappasoglu.

175 × 215. Num. orig. a paginilor cu arabe. Greşeală de numerotaţie la ff.41—42. F. 57^{v}: albă.

Ms. BAR 3507

Sec. XIX (început) Ţara Românească

Ff. 9^{r}—30^{v}

ff.9^{r}—10^{v}: *Este reprodusă predoslovia ediţiei din 1807.*
f.11^{r}: Pentru dra⟨go⟩st⟨e⟩. Cap 1.
f.20^{v}: Păcatul pizmii. Cap 2.
La f. 21 este reprodus încă odată titlul capitolului şi începutul lui.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.22^{r} : Pentru bucurie. Cap 3.
f.22^{v} : Păcatul întristării. Cap 4.
f.23^{v} : Păcatul mînierii. Cap al 6.
f.26^{v} : Pentru milostenie. Cap VII.
f.28^{r} : Pentru păcatul nemilostivirii. ⟨Cap. VIII⟩.
Greşit legat. După fila 22^{v} trebuie să urmeze ff.29, 30, apoi f.30^{v} :
Pentru pace. Cap 5., *apoi f.23, 24 etc.*
Des. f.28^{v} : . . . Erimiia au zîs : Nu da inimă ră celui trist ca să nu cază în deznădăjduire . . .

---

ff.1^{r}—7^{v} : Pentru că umilinţa tae toată înălţarea şi trufiia omenească şi preface sufletul întru izvor de lacrămi. Cuvînt din Crini⟨i⟩ Ţarenii.
f.7^{v} : Spunere ce iaste înfricoşat dracilor. *Inc.* : Să tem dracii foarte de şase fapte bune : de flămînzire, . . .

---

f.8^{r} : Înse⟨m⟩nare de cîţi bani au cheltuit la lucru vii sfintii mănăstirii Sinaiia cum să vede mai în jos. Lei par⟨ale⟩ . . .
Pantiiliimon monah.

170×230. Fost ms. BAR 1233.

Ms. BAR 4213

Sec. XIX (început) Moldova

Ff. 3^{r}—10^{v}

Inc. f. 3^{r} ⟨*conf. num. orig. cu arabe lipsesc 18 ff.*⟩ : . . . ⟨Ber⟩nad, curăţirea minţi⟨i⟩, blîndeţea suflet⟨u⟩lui, dulceaţa inimii, odihna vieţii, lungimea prietenii şi soţiia dragosti⟨i⟩ şi poţi ca să asemini pacea unui dobitoc, castor . . .
f.4^{v} : Păcatul mînieri⟨i⟩. Cap 6.
f.7^{r} : Pentru milostenie. Cap 7.
f.8^{v} : Pentru păcatul nemilostiviri⟨i⟩.
f.9^{r} : Pentru îndurare. Cap 9.
Des. : f.10^{v} : . . . Hs. au zis : Dările împodobescu sufletulu omului şi cu . . .

Ms. mai conţine :
ff.11^{r}—16^{v} : Întrebări şi răspunsuri. *Text greco-român pe două coloane.*
Inc. : Acest oraş atîta s-au pustiit încît au venit parimiia : Mare oraş, mare pustietate.
Des. : Care sînt cele mai vrednice de cuvîntat cetăţi a Biotiei ?
ff.17^{r}—38^{v} : *Reţete (în limba latină).*
ff.38^{v}—47^{v} : *albe*
ff.48^{r}—86^{r} : *scrisori, copii de acte, rezoluţii etc. din Moldova, 1829—1852.*
Ff. albe : 50^{r}, 51^{v}, 52^{r-v}, 54^{r}, 58^{r}, 60^{r-v}, 61^{v}, 62^{r-v}, 64^{r-v}, 65^{v}, 66^{r-v}, 68^{r}, 69^{v}, 72^{v}, 73^{r-v}, 77^{r}, 79^{v}, 81^{r-v}, 83^{v}, 85^{r}, 86^{v}, 87^{r}.

Formatul filelor care conţin *Floarea Darurilor* : 150×200.
Cumpărat de la Marcu Pollack la 15 iunie 1913 (f. 2^{v}).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 3626

1840 Moldova

Ff. 2^{r}—64^{v}

f.2^{r} : Carte ce să numeşte *Floare Darurilor.*
Pentru dragoste. Cap I.
f.10^{r} : II ; f.11^{r} : III ; f.11^{v} : IV ; f.13^{v} : V ; f.14^{v} : VI ; f.17^{r} : VII ; f.18^{v} : VIII ; f.19^{r} : IX ; f.22^{r} : X ; f.24^{r} : XI ; f.25^{r} : XII ; f.26^{r} : XIII ; f.28^{v} : XIV ; f.30^{r} : XV ; f.32^{r} : XVI ; f.33^{v} : XVII ; f.34^{v} : XVIII ; f.36^{v} : XIX ; f.37^{v} : XX ; f.39^{r} : XXI ; f.40^{r} : XXII ; f.41^{r} : XXIII ; f.41^{v} : XXIV ; f.43^{r} : XXV ; f.44^{r} : XXVI ; f.45^{v} : XXVII ; f.48^{r} : XXVIII ; f.49^{r} : XXIX ; f.51^{v} : XXX ; f.54^{r} : XXXI ; f.55^{r} : XXXII ; f.56^{v} : XXXIII ; f.58^{r} : XXXIV ; f.61^{r} : XXXV.

f.64^{v} : Sfîrşit şi lui Dumnezeu laudă.
Această carte s-au scris de mine gios iscălitul a căruia şi iaste. Nicolai Pop⟨o⟩vici. ⟨*acelaşi semnează şi pe f.1^{r-v}*⟩.
S-au început ianuarie în 7 zile.
S-au sfîrşit martie în 6 zile.
La leat 1840.

---

f.1^{v} : De la M-rea Vorona. Dăruit de Administraţiunea Casei Bisericei, şed. 14 nov. 1908.

---

110 × 175.

Ms. BAR 3239

1842 Moldova

Ff. 1^{r}—142^{r}

f.1^{r} : *Floarea Darurilor*, carte foarte folositoare atît sufleteşte cît şi trupeşte de pre una de tipar de mini gios iscălitul la anul 1842 oct⟨om⟩v⟨rie⟩, M⟨anoil⟩ T⟨eodoru⟩.

f.1^{v} : Însămnare capitilor aceştii cărţi.
Manuscrisul reproduce ediţia din 1808 de la Braşov, v. BRV, II, 718, p. 499. Indicăm în ordine filele la care se află titlurile celor 35 de capitole.

f.6^{v} ; f.22^{v} ; f.25^{v} ; f.26^{r} ; f.30^{r} ; f.32^{v} ; f.37^{r} ; f.39^{v}, f.41^{r} ; f.46^{v} ; f.50^{r} ; f.52^{r} ; f.54^{r} ; f.59^{r} ; f.61^{v} ; f.66^{r} ; f.69^{r} ; f.71^{r} ; f.75^{r} ; f.77^{v} ; f.80^{r} ; f.83^{r} ; f.85^{v} ; f.86^{v} ; f.89^{r} ; f.91^{r} ; f.93^{r} ; f.97^{r} ; f.98^{v} ; f.102^{v} ; f.106^{r} ; f.108^{r} ; f.110^{r} ; f.113^{r} ; f.118^{r}.

ff.3^{r}—6^{r} : Predoslovii către pravoslavnicii cititori. (*Reproduce prefaţa ediţiei din 1808.*)

---

f.141^{v} : S-au sfărşit de scris oct⟨om⟩v⟨rie⟩ 19, anul ⟨1⟩842. Manoil Teodoru.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.142^{r} : Cuvîntare cătră iubitorii cetitori.
Rogu-vă pre dumnevoastră iubiţilor cetitori ca, ori unde veţi afla vreo alunecare în slove sau în cuvinte, treciţi cu videre şi ertaţi, că nu esti cu putinţă a scrii sau a prescrii cineva şi a nu greşi, ci dum⟨nea⟩v⟨oastră⟩ îndreptaţi cu duhul blîndeţălor căci numai unul este fără de greşale Isus Hristos şi eu rămîn ca o supusă slugă cătră Dv., iubiţilor ci⟨ns⟩tiţi cetitori. Manoil Teodoru.
f.142^{v} : *Iniţialele încadrate ale copistului.*

110 × 180. Leg. orig. carton. Num. orig. (arabe).

Ms. BAR 1328

1849—1862 Ţara Românească

Ff. 69^{r}—70^{v}

f.69^{r} : *Floarea Darurilor — fragment.*
Inc. : Prea înţeleptul Pithagor⟨a⟩ zice : iarba vearde să face la loc apătos . . .
f.70^{v} : *Des.* : . . . spurcă sufletul, întunecă mintea şi naşte curvie şi îngraşă trupul.

f.162^{r} : 1849, ianuarie, 25.
f.7^{v} : 1862, oct⟨omvrie⟩, 8. Efimiea schimonahi⟨a⟩ Piscupeasca ; şi cine va citi ⟨î⟩i rog să zică : Dumnezeu să o erte.
Ms. a făcut parte din biblioteca episcopului Dionisie al Buzăului. Dăruit BAR de Ministerul Cultelor şi Instrucţiunii Publice la 17 septembrie 1897.

Ms. mai conţine predici religioase, fragmente din *Varlaam şi Ioasaf*, *Cuvînt pentru lemnul sfintei cruci*, *Tîlcul sf. Liturghii*, fragmente din *Pateric*, rugăciuni ; vezi *CM*, IV, p. 563—566.

Ediţii

1700 *Floarea Darurilor* / Carte foarte frumoasă şi de folos / fieşte căruia creştin, carele va / vrea să se împodobească pre sine / cu bunătăţi. / De pre Grecie scoase pre Rumânie. / În zîlele prea luminatului domn Ioann / Constandin Băsarab Voevod. / Cu bl⟨a⟩gosloveniia prea sfinţitului Mi- / tropolitului Kyr Theodosie. / Cu îndemnarea şi cu cheltuiala dumnealui / Constandin Păh⟨arnic⟩ Sarachin s⟨î⟩n dohtorul Criteanul. / Şi s-au typărit în sfînta mănăstire în / Sneagov. / Vă leato 7208⟨1700⟩. M⟨e⟩s⟨ea⟩ţ⟨a⟩ Iul⟨ie⟩ / De smeritul Ier⟨o⟩monah Anthim Ivireanul. / VI + 82 ff.
I^{v} Stihuri asupra stemei ⟨ lui Constantin Brîncoveanu⟩. Cu mijlocul corbului Dumnezău cel mare / Domnului Constandin deade-i armă tare / Prea cinstita cruce ca să biruiască / Pre ai săi vrăjmaşi şi să stăpînească / În mulţi ani cu pace într-a sa moşie / Hs. dăruiască-i multă veselie. *Versurile sînt identice cu cele din* Învăţături creştineşti, Snagov, ianuarie 1700. ⟨ v. *BRV*, I, p. 391 şi 393⟩.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

II[r] Prea creştinului, prea luminatului şi prea înălţatului Domnului şi stăpînitoriului a toată Ţara Românească, Domnului [Domnului] Ioann Constandin Basaraba Voevod, acea plecată pînă la pămînt închinăciune.

La acecea⟨*sic* : acela⟩ carele şi iaste şi încă iubeaşte mai mult să fie, prea înălţate şi făcătoriu de bine al mieu Doamne, prea plină de flori de multe feliuri ale darurilor şi ale bunătăţilor, dela unul carele dobîndeaşte în toate zîlele acea bună miroseală a florilor celor izvorîtoare de dar, alt ce ar fi fost mai vreadnic ca să-i aducă dar? Decît iarăşi flori înţelegătoare ale darurilor, precum iaste
II[v] obiceaiul, / şi plăcute, precum şi la marele Okean, din rîurile ceale hrănite pururea dintr-însul, cu tare şi grabnică curgere să aduce apă vie şi dulce. Aşadar şi Mării tale ceale nalte blîndeaţe sînt înpodobite cu tot feliul de flori, nu putrezitoare şi trecătoare şi lesne veştejitoare, precum sînt ale trandafirilor şi ale crinilor şi ale micşinealilor, iachinthul şi ale narchesului, şi ale altora, ce cu flori ale roditoarilor şi izvorîtoarilor de dar, şi prea mirositoarilor bunătăţi. Arătată iaste în toată lumea, nu numai de priiatini ce şi de înşişi vrăjmaşii ne-tăgăduită, că în cea dumnezăiască livade a prea fericitului Mării tale ruşaşte direptatea ca un trandafir,
III[r] albeaşte bărbăţiia ca un crin, învineţescu blîndeaţele ca micşineale/le, mohorîţeaşte înţelepţiia ca iachintul, strălucească curăţiia ca narchisul. Înflorind cu florile ceale bine mirositoare au mirăzmit toată lumea mai mult de cît toate florile dăruirii, creşterea de talanţi, milosîrdiia, facerea de bine şi milostivirea a prea multelor şi nenumăratelor darurilor Mării tale. Dintr-o îndulcită ca aceasta şi înviitoare miroseală de multe ori şi eu nedăstoinicul şi netreabnicul robul Mării tale îndulcindu-mă, m-am nevoit în tot chipul ca să puiu înaintea nălţimii Mării tale mintea mea cea mulţămitoare. Şi iată cu ajutoriul lui Dumnezău mărgînd spre închinarea sfîntului Muntelui Athonului, în cea grădina Maicăi Preacestii, şi aflînd multe şi prea înfrumuşiţate sfinte cărţi strălucind cu înălţate înţe-
III[v] lepciuni, şi căutîn / d cu amăruntul, am aflat şi această carticea carea să chiamă Floarea darurilor, scrisă în limba grecească; o am adus cu mine aicea, şi întîmplîndu-se prea cuviosul Ieromonah Filothei sfîntagoreţul a veni pînă aicea în ţară, l-am îndemnat după putinţa-mi spre osteneală de o au întorsu spre cea de moşie şi de obşte limba noastră rumânească, pentru ca să fie bine priimită de lăcuitorii acestuiaş loc; carele şi typărindu-o precum să veade, viu acum, măcar că şi nedăstoinic sînt, şi o aduc robeaşte în raiul cel mare al multelor şi de multe feliuri de daruri izvorîtoare, şi bine mirositoare şi prea frumoase flori ale blîndeaţilor Mării tale, ca o micşoară floricică, ci însă mirositoare foarte şi către toţi cititorii de suflete folositoare, rugîndu-mă şi cucerindu-mă
IV[r] cu genuche ple/cate nălţimii Mării tale, ca un smerit şi netreabnic rob, ca să spodobească a o priimi, ca un micşor semn al pohtii meale cei mulţămitoare, precum au priimit şi Domnul cei doi bani acei văduvei săracei, cu carele închinînd mă plec şi pre mine cu totul rămîind pururea,

Al blîndeaţilor Mării tale, nevreadnic şi netreabnic rob,
Constandin Păharnic Sarachin
s⟨î⟩n Gheorghie Dohtor Criteanul. /

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

IV^{v} Preadoslovie a făcătoriului cărţii aceştiia cătră cititori.

Eu am făcut ca acela care iaste într-o livade mare şi frumos înflorită, şi culeage vîrfurile erbilor şi florilor celor mai frumoase, pentru ca să facă o cunună. Aşa şi eu am cercat şi am cules şi am adunat din cărţile carele spun pentru bunătăţi şi pentru greşale, şi puiu şi arăt bunătatea şi o îndireptez cu scripturile celor înţelepţi şi cu Dumnezeiasca Scriptură; şi după aceasta puiu greşala cea înprotiva bunătăţii, şi împarţu această carte în capete îndireptate, pentru mai curîndul şi mai de grabul ori ce vei vrea să afli
V^{r} şi să deprinzi lucrul bunătăţii. Direpţ aceaia mi-e voia, / această micşorea facere de carte să se chiame „Floarea Darurilor". Şi de s-ar tîmpla ceva greşală, sînt cu adeverinţă, cum că iaste întru ştiinţa aceluia carele o ceteaşte, şi eu pînă acum caz la pedepsa lor şi las greşala mea.

V^{v} Capetele aceştii cărţi

Pentru dragoste. — Păcatul pizmii. — Pentru bucurie. — Păcatul întristării. — Pentru pace. — Păcatul mîniei. — Pentru milostenie. — Păcatul nemilostivirii. — Pentru îndurare. — Păcatul scumpeatii. — Pentru îndreptare. — Păcatul mîngîiarei ficleane. — Pentru înţelepţie. — Păcatul nebuniei. — Pentru dreptate. — Păcatul
VI^{r} nedreptăţii. — Pentru întărirea dreaptă. — / Păcatul înşălăciunii. — Pentru adevărul. — Păcatul minciunii. — Pentru puteare. — Păcatul teamerii. — Pentru bărbăţiia sufletului. — Păcatul înălţării. — Pentru întărire. — Păcatul neîntărirei. — Pentru socotinţă. — Păcatul nesocotinţei. — Darul înţelepţiei smerite. — Păcatul trufiei. — Pentru darul ajunării. — Păcatul nesaţiului. — Pentru feciorie. — Păcatul curviei. — Pentru măsurare.

Vezi *BRV*, I, poz. 119 p. 393—395. Aici sînt indicate reeditările din 1807, 1808, precum şi o ediţie la Sibiu în 1814 (probabil cea din 1834) şi una de la Bucureşti, în 1864, din care nu am văzut exemplare. B. G. E. F. R. indică numai ediţiile din 1700, 1807 şi 1808. Exemplarul BAR I 17090, legat împreună cu *Învăţături creştineşti* (I 17089), conţine o serie de însemnări, din care reproducem : f. nenum. mijloc : Această sfîntă cărtice care să chiam⟨ă⟩ Învăţături creştineşti şi Flore Darurilor, că sînt amundoo legate la un loc, am cumpărat-o den Ţarigrad dela Petre care fusese mărgelar la prăvălie în Buc⟨u⟩reşti, iar eu slujiiam la dumnelui Steriia, v⟨e⟩l căp⟨itan⟩ za Cerneţi, fiind trimis de măriia sa Ion Constandin Basarab voivod capichihaia la Poartă, eu eram la dumnealui copil den casă ş-am cumpărat carte aceasta t⟨a⟩l⟨eri⟩ 2 şi am scris aici în zilile mării sal⟨e⟩ domnului nostru Io Ioan voivod cînd eram călăraş de Ţarigrad, dec⟨hemvrie⟩ 28 dn⟨i⟩ vă l⟨ea⟩t 7227 ⟨1718⟩. Robul lui Dumnezeu Soare ceauş⟨?⟩.

f. nenum. post. : Az mnog⟨o⟩ greaşni⟨i⟩ Statie diacul ot selo Huşi scris⟨?⟩ ce am fost cu Iamandi capichehaoa moldovschii la Baba la Isuf paşea sarascher, şi domnu au fost în Moldova Antiohie C⟨antemir⟩ voevod a 2 domnie v⟨ă⟩ l⟨ea⟩t 7215 de⟨chemvrie⟩ 8 dn⟨i⟩. 1706; f. nenum. post. : Această sfîntă cărticea şi sînt 2 cărţi într-însa, una să chiemă Carte creştinească, alta să chiemă carte Flor⟨ea⟩ Darurilor şi au fost a Peatrii neaguţ⟨ă⟩torul den Bucureşti şi a îmbrăcat 300 de tal⟨e⟩ri pe marfă şi a rugat Dumnezeu ca s⟨ă⟩ mergă la Ţarigrad ca s⟨ă⟩ vînză marfa aceia să e

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

alt fel de marfă să fie iar în Bucureşti şi a întrat de la Brăil⟨a⟩ în corabie şi a mers 5 lun⟨i⟩ pe Mar⟨e⟩ Negră şi au venit pîn la un loc, de-acii s-au spart corabie şi abie au scăpat cu sufletul şi au întrat într-alt⟨ă⟩ corabie şi au venit pîn în Ţarigrad şi au mers la saraiul muntenesc şi au şezut acolo şi era Sterie căpitanul capechihae la Portă şi eram eu, So⟨a⟩r⟨e⟩ copil în cas⟨ă⟩ la căp⟨i⟩t⟨an⟩ şi am cumpărat aceast⟨ă⟩ carte drept ban⟨i⟩ gata tal⟨e⟩r⟨i⟩ 2, le⟨a⟩t 7214⟨1706⟩ fevrarie 15. Şi am şăzut în Ţarigrad luni 6 şi decie am venit iar în ţara. *Pe alte file* : Listă a domnilor Ţării Româneşti, însemnări, ciorne, *iar pe filele de sub legătură se află un text religios slavon.* ⟨v. bibliografia capitolului, **13**⟩.

1807 *Floarea* / *Darurilor* / Foarte folositoare fieşte căruia / Creştin, atîta sufleteşte, / cît şi trupeşte. / Acum a dooa oară Typărită Româneşte / în zilele : / Înălţatului Împăratului nostru / Franţişcus al Doilea. / Fiind Gubernator Exţelenţiia sa / Grof Banfi Gheorghie / Cu Blagosloveniia prea cinstitului / Conzistorium ne unit din Mare / Prinţipatul Ardealului. / Cu toată cheltuiala Dumnealor Fraţilor / Constantin şi Ioann Boghici. / În Privileghiiata Typografie din Braşov. / Prin Typograful Ioann Henning./ 1807.
IV + 173 + 2.

Preadoslovie

II^{r} Cătră pravoslavnicii cetitori.

Aflînd aceasta carte ce să chiamă Floarea Darurilor, după greceşte pre limba românească întoarsă, typărită din vechi în Sneagov, încă şi într-alte limbi să află, iarăşi typărită, însă româneşte foarte arar şi în puţine locuri să află, pentru carea îndată am făcut cearere către Domnealor fraţilor de bun neam născuţi kyrii Constandin şi Ioann Boghici, rugîndu-i să bine voiască a porunci ca
II^{v} în typografiia Domnealor încredinţată a să typări / aceasta folositoare carte ; carii ca nişte rîvnitori şi poftitori sporiului şi binelui şi folosinţei cei sufleteşti şi trupeşti ai obştescului bine, cu bucurie şi cu dragoste, prin îngăduinţa, ţensura şi slobozeniia înaltei stăpîniri, fără prelungire au lăsat a să typări. Dintru carea fieşte care pravoslavnic creştin şi cetitori, atîta sufleteşte cît şi trupeşte, a să îndulci cu această nepreţuită doftorie, cu dovedire din dumnezeiasca Scriptură şi a tuturor dascalilor şi filosofilor politiceşti ; căci fieşte care cap din aceste 35 de capete într-însa aflătoare, are învăţătură mai întîi moralicească, al doilea filosoficească
III^{r} şi al treilea istoricească, din carea fieşte care dof-/ toriia şi nectarul (adecă dulciaţa nepreţuită), atîta sufleteşte cît şi trupeşte, poate a să folosi, şi a suge, şi vindecare patimilor sale a dobîndi, căci după cum la boale, osebite doftorii, şi leacuri sînt orînduite a să întrebuinţa, aşa şi la această carte, în fieşte care cap osebite folosuri şi tămăduiri ale patimilor să află, numai cel ce citeşte să fie cu luare aminte, şi să urmeaze învăţăturii şi sfătuirii întru dînsa cu îndestulare aşezate, ca albina carea zboară cu mare osteneală, şi cu sănătoasă înţelepciune, şi luare aminte preste cîmpuri şi livezi şi grădini, din floare în floare, agonisește ei-ş hrană folositoare,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

III^{v} alegînd numai ceale mai bune flori care sînt spre întrebu/ inţarea ei cea cu folos, pre carea toţi cei înţelepţi o aduc înainte, în învăţăturile sale, pentru pildă, ca şi noi să urmăm bărbăţiei cei cu înţelepciune şi cu mare osteleală a ei, adecă : a ne osîrdui şi sili, în toată viaţa noastră ca să facem a pururea acel fealiu de fapte care sînt spre cinstea, lauda şi folosul nostru, şi următorilor noştri ; înplinind tot deauna cu tot sufletul nostru porunca lui Dumnezeu, carea zice : să iubeşti pre Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, şi pre vecinul tău ca însuşi pre tine ; cătră care cale şi această mică carte ce să cheamă Floarea Darurilor ne va povăţui, ca să putem cu lesnire a dobîndi mai sus pomenitul folos, numai să ur/
IV^{r} măm şi să înplinim cu fapta învăţătura într-însa cuprinzătoare.

Direpţ aceia cuprindeţi-o, pre aciastă mică cu bun miros floare, în sînul dragostei cei creştineşti, ca prin cetire îndeletnicinduvă, şi cu fapta a urma şi înplini învăţătura cea adevărată a ei să vă înpărtăşiţi rodului şi dulcelui miros (atîta sufletesc cît şi trupesc), carele dintr-însa veţi culege întru blagosloveniia trupească şi fericirea vecinică sufletească.

Al tuturor smerit plecat,

Ierei Ioann Stefanovici.
Paroh bisericii din Bolgarseg⟨hiul⟩
Braşovului.

Vezi *BRV*, II, poz. 718, p. 498—499.

1808 *Floarea* / *Darurilor* / Foarte folositoare fieşte căruia / Creştin, atîta sufleteşte, / cît şi trupeşte. / Acum a dooa oară Tipărită Românește / în zilele : / Înălţatului Împăratului nostru / Franţiscus al doilea. / Fiind Gubernator Excelenţiia sa / Grof Banfi Gheorghie / Cu Blagoslovenia prea Cinstitului / Conzistorium ne Unit din Mare / Prinţipatul Ardealului. / Cu toată Cheltuiala Dumnealor Fraţilor / Constandin şi Ioann Boghici. / În Priveleghiiata Typografie din / Braşov. / Prin Typograful Fridrihi Herfurg. / 1808.
IV + 172 + 1

Prefaţă reprodusă după ediţia din 1807 şi semnată : Ierei Ioan Stefanovici, paroh bisericii din Bolgarseghiul Braşovului. La sfirşitul textului se arată că şi corectura s-a făcut de acelaşi paroh.

Vezi *BRV*, II, poz. 740, p. 531.

1834 *Floarea* / *Darurilor* / foarte folositoare / fieştecăruia Iubitoriu de cetire, atît / sufleteaşte, cît şi trupeaşte. / Care mai întîiu s-au fost tradus din greceaşte în / rumâneaşte, şi tipărită în Tipografia din Zna — / gov în Ţara Rumânească, iară la anul 1808 ti- / părită în Braşov după acel Orighinal ; iară / acum a treia oară tipărită în Sibiiu în / Tipografia lui G. Klozius / Preţul unuia este 2 sfanţihi / Să află de vînzare la D. Iosif Romanov şi / Cumpaniia, şi la D. Visarion Rus dela / Bărăţie păste drum. 1834.

I—II : Înnainte cuvîntare / către iubitori cetitori ! ⟨v. *Anexa* **22**⟩.
I—138 : ⟨35 titluri de capitole⟩.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

139—140 : Însemnarea / capetelor aceştii cărţi.
Ex. BAR I 155933 provine din Biblioteca Mitropolitului Moldovei şi Sucevei, Iosif Naniescu. Donată Academiei în 1894.

1864 *v. supra p. 301.*

Bibliografie

1. Vezi *Alex.* nr. **14.**

2. M. Gaster, *Îngerul şi sihastrul (studiu comparativ)*, „România liberă", XII, 1888, nr. 3328, 3329, 3331, 3332.

Se dau informaţii despre originea şi circulaţia povestirii *Îngerul şi sihastrul* (între altele este citată *Floarea Darurilor*, tipărită în 1700, la Snagov).

3. Vezi *Fiz.* nr. **4.**

4. M. N. Speranski, *Переводные сборники изречени в славяно-русской писменности*, Moscova, 1904, p. 533—534, nota II.

Este descris ms. **2748** de la Biblioteca „V. I. Lenin" din Moscova, care cuprinde traducerea din românește în slavonă a *Florii darurilor* făcută la 1492 (greşit, 1592) de ieromonahul Veniamin Ruskin, cu menţiunea că în românește se tradusese din limba italiană, de Gherman Valahul. (Inf. a fost luată din BOR, LXXXI, 1962, p. 713, nota 4).

5. R. Ortiz, *Per la storia della cultura italiana in Rumania*, Bucureşti, 1916, p. 207—208.

În timpul lui Constantin Brîncoveanu a fost tradusă prin intermediar grecesc şi tipărită cartea italiană *Fiore di virtù.*

6. N. Cartojan, *„Fiore di virtù" în literatura românească*, „An. Acad. Rom.", secţ. lit., seria III, tom. IV, mem. 2, 1928, p. 85—191, 7 ilustr.

Traducerile în românește s-au făcut fie din sîrbește, fie din greceşte. Cele din sîrbeşte se păstrează în două variante diferite, care derivă dintr-un prototip unic, acum pierdut. Prima transpunere s-ar fi făcut în Ardeal, în secolul al XVI-lea, printr-un intermediar sîrbesc defectuos, după o ediţie italiană.

Tot dintr-o limbă slavă sînt făcute şi cele două traduceri din manuscrisul nr. **559** — BAR —, care a aparţinut lui Gh. Lazăr. Numărul mic de pagini păstrate nu permite însă discutarea lor.

Versiunea tipărită în românește sub titlul *Floarea darurilor*, Snagov, 1700, este o transpunere a versiunii greceşti tipărite pentru prima dată la Veneţia, în 1529, care a fost tradusă ea însăşi din limba italiană, preluînd, se pare, un text manuscris anterior incunabulelor. Această traducere din greceşte în românește, tipărită, s-a răspîndit ulterior prin copii manuscrise.

Dintr-o menţiune pe un manuscris slav aflat la Moscova ar rezulta că *Floarea darurilor* a fost tradusă din română în slavă la anul 1592 şi că, anterior, fusese tradusă în română din limba italiană. Nu există încă dovezi în spirjinul acestei afirmaţii.

Sînt publicate, în paralel, cîteva capitole din *Codex Neagoeanus*, ms. **1436** şi ediţia din 1700.

Sînt indicate punctele comune cu *Fiziologul* (p. 87—90), *Varlaam şi Ioasaf* (p. 85) şi *Alexandria* (p. 98).

Este descris un manuscris din Braşov, copiat la sfîrşitul secolului al XVII-lea, care cuprinde un *Gromovnic* tradus din greceşte (deosebit de cele cunoscute), *Fiziolog*, *Sindipa*, *Esopia*, *Cronograf* etc. (p. 100, nr. 3; p. 101, n. 2).

Rec. :

a. R. Dragnea, „Ramuri", XII, 1928, p. 400;

b. I. R., „Transilvania", LIX, 1928, p. 664.

Prezentare pe scurt a lucrării despre *Fiore di virtù* şi, în introducere, a celei despre *Alexandria;*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

c. D. Simonescu, „Conv. lit.", LXI, 1928, p. 343—344.

Menționează că autorul „ne arată cea mai veche redacțiune a *Sindipei filosoful*, corectînd în multe locuri pe Gaster";

d. C. Tagliavini, „St. rumeni", III, 1928, p. 176—181;

e. M. Ștefănescu, „Slavia", IX, 1930, p. 605—616;

f. N. Iorga, „Rev. ist.", XIV, 1935, p. 332—333.

7. N. Cartojan, *„Fiore di virtù" dans la littérature roumaine*, „Arch. Rom.", XII, 1928, nr. 4, p. 501—514.

Aceleași concluzii ca în „An. Acad. Rom.", cu accentuarea legăturilor cu celelalte variante europene.

8. Vezi *Fiz.* nr. **21**.

9. Vezi *Fiz.* nr. **29**.

10. Pandele Olteanu, *Cursuri Universitare*, „Luceafărul", V, 1962, nr. 22 (105), p. 11.

Fiore di virtù s-a tradus în secolul al XV-lea din italiană în română, apoi, la sfîrșitul aceluiași secol, din română a fost tradusă în slavona răsăriteană. Aceasta este versiunea păstrată în manuscrisele bilingve de la BAR.

Tema *Amărîtă turturea* nu a fost luată de Coresi din traducerea românească.

11. N. N. Smochină și N. Smochină, *O traducere românească din sec. al XV-lea a cărții „Floarea darurilor"*, BOR, LXXX, 1962, nr. 7—8, p. 712—741.

În anii 1478—1484, *Floarea darurilor* a fost tradusă din limba italiană în limba română de Gherman postelnic, apoi pîrcălab de Cetatea Albă. La anul 1492, nu 1592, ieromonahul Veniamin a tradus-o din românește în slavă. În 1523, pe teritoriul Moldovei circula *Floarea darurilor* în manuscris bilingv româno-slav (ms. **4620**—BAR). Textul românesc al acestui manuscris este o copie a traducerii lui Gherman din secolul al XV-lea, iar textul slav este o traducere a textului românesc. Ms. **559** (BAR) este un text bilingv slavo-român, în care traducerea s-a făcut din slavă în română, dar versiunea românească este o traducere independentă de a pîrcălabului Gherman. Sînt descrise și alte manuscrise ce cuprind fragmente din *Floarea darurilor*,

12. D. Bogdan, *Corespondența lui I. Bogdan cu slaviștii ruși*, București, 1964.

M. N. Speranski îl ruga în 1891 pe I. Bogdan să-i trimită date despre *Floarea darurilor*, care fusese tradusă din românește în rusește (p. 916, 258 anexa 46).

13. L. Bacîru, *Povestea unei cărți sau .. O carte cu poveste*, „Rev. bibl.", XVIII, 1965, nr. 2, p. 97—100.

Cu ajutorul însemnărilor manuscrise marginale sînt urmărite peregrinările unui exemplar din *Floarea darurilor*, din ediția de la Snagov, 1700 legat împreună cu *Învățături creștinești*.

14. Al. Duțu, *Contribuții documentare la Tratatul de istoria literaturii române*, „Steaua", XVI, 1965, nr. 9, p. 120—121.

Floarea darurilor, tipărită la 1700 într-o nouă traducere, care a circulat anterior în copii manuscrise, operă a unui autor laic, nu a călugărului Tomasso Gozzadini, conține pasaje despre noua noblețe, inspirate fie direct din *Convivio* a lui Dante, fie din izvorul acestuia, *Summa* lui Peraldo.

15. Șt. Bîrsănescu, *Filozofii de la Sucevița*, „Mag. ist.", I, 1967, nr. 8, p. 13.

Se spune că Grigore Țamblac a adus de la Veneția un exemplar din *Fiore di virtù*.

16. T. Cantemir, *Precizări în legătură cu imprimarea „Florii darurilor" din* 1700, „L. și lit.", 1968, vol. 16, p. 175—179.

Este descrisă o copie manuscrisă din 1715 a cărții *Floarea darurilor*, al cărei original a stat, probabil, la baza ediției din 1700. Izvorul traducerii după care s-a făcut tipărirea este ediția greco-italiană de la Veneția din 1649.

18. N. Smochină, *Cine a tradus în sec. al XV-lea „Floarea darurilor" în românește?*, „Mag. ist.", II, 1968, nr. 7—8, p. 49—51.

Autorul aduce argumente lingvistice cu date din text, în sprijinul următoarelor afirmații: *Floarea darurilor* a fost tradusă în rusă la anul 1492 și nu 1592; traducerea nu s-a făcut direct din italiană, ci prin intermediul unei traduceri în românește: transpunerea din italiană în română s-a făcut la Mănăstirea Putna, unde există o copie din 1523 (nu 1592) a acestei vechi traduceri.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

19. P. Olteanu, *„Fiore di virtù dans les versions slaves traduites du roumain*, „Rsl", XVI, 1968, p. 273—304.

Prin analiza lingvistică a textului românesc din ms. **559** BAR (tradus după un text slavon ce la rîndul lui provenea tot dintr-un text românesc) se dovedește că : 1) traducerea inițială română s-a făcut din italiană (la sfîrșitul secolului XVI), nu din greacă sau slavă ; 2) între textul italian și textul slavon de la Praga (Muzeum Regni Bohemiae — cota IX H.23) și Moscova (Biblioteca „V. I. Lenin" ms. nr. **2748**) a existat un intermediar românesc, din păcate nedescoperit.

Tot prin analiza limbii se dovedește că textul românesc al manuscrisului bilingv slavo-român nr. **4620** BAR este influențat de traducerea românească din italiană (pierdută) și este mai apropiat de textul slav al ms. **559** (tradus din română) decît de textul slavon, lîngă care stă în manuscris.

V. Bibl. gen. Studii : **1, 2, 6, 8, 9, 14, 16, 17, 23, 25—28, 30—33, 35, 39, 43, 49, 53, 54, 57, 58, 61, 63—65, 74, 77, 79—81, 84, 95, 99, 107, 116, 120, 122, 126, 132, 140—142.**

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Manuscrise

Ms. V 15

Biblioteca Centrală Universitară Iaşi

1771 Moldova (?)

Ff. 80^{r}–102^{r}

f.80^{r} : Istorie veache a lui Arun Reşăd împăratul de Bagdat. *Inc.* : În vremile vechi era la Bagdat un împărat . . .

Copist : Luca.
Data copierii : 20 decembrie 1771.

V. Mircea Anghelescu, *Prima traducere românească din „Halima"*, în „Limba română", nr. 3, an. XXI (1972).

Ms. 5

Bibl. Mănăstirii Sf. Ioan cel Nou — Suceava

1778–1779 cca. Moldova

Ff. 18–262

f.146^{r} : Istorii persăşti scoase de pre limba grecească pre limba românească.⟨partea a doua⟩.

Acefal. Inc. : . . . cerului în chip de viţel, acesta cînd m-au văzut au zberat şi au îngenuncheat la picioarele mele ⟨*conform num. orig. lipsesc 17 ff.*⟩.
În ms. figurează următoarele titluri de capitole (filele sînt indicate în numerotaţia originală) :
f.18^{r} : Sfîrşitul istoriei primului bătrîn cu gazela ; f.19^{v} : Istorie al doile bătrîn şi a celor doi negri cîini ; f.22^{v} : Istorie păscariului ; f.25^{r} : Istorie împăratului elenilor şi a doftorului vraciu Duvan ; f.36^{v} : Istorie tînărului împărat cernitului ostrov ; f.47^{v} : Istorie celor trei dervişi şi a celor cinci giupînesă din Vavilon ; f.56^{v} : Istorie întîiului derviş, feciorul împăratului ; f.60^{v} : Istorie al doile derviş, fecior împăratului ; f.71^{r} : Istorie al treile derviş, feciorul împăratului ; f.81^{r} : Istorie zodierului ; f.87^{v} : Istorie a lui Calif ; f.91^{r} : Istorie a lui Sebah Talasinu ; f.93^{v} : Istorie întîile taxidu (călătorie) a lui Sebah Talasinu ; f.100^{v} : Spunere al doile călătorie ; f.107^{v} : Călătorie al triile a lui Sebah Talasinu ; f.115^{r} : Spunere la 4-le călăt⟨orie⟩ a lui Sebah Talasinu ; f.123^{v} : Istorie a 5-le taxidu a bogatului

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Sebah; f.129^{v}: Istorie al şasele taxidu a lui Sebah Talasinu; f.137^{r}: Istorie al şaptele şi de pe urmă taxidu a lui Sebah Talasinu; ff.145^{r}—146^{r}: *Însemnări şi titlul părţii a doua — v. supra, v. însemnări*; f.146^{r}: Istorie a lui Calif Aron Araşid; f.158^{v}: Istorie cucoani⟨i⟩ ce s-au găsit în sac; f.164^{r}: Începire istoriei lui Abduh Barsi; f.181^{r}: Istorie împăratului Ruscadu şi a împăratului Cherstanid; f.187^{r}: Istorie împăratului din Teba şi a împărătesi⟨i⟩ Nazaluchilor; f.193^{r}: Istorie lui Mochebal; f.202^{v}: Începire istoriei lui Ruscad şi a împărătesi⟨i⟩ Cherstanid; f.211^{v}: Începire şi sfîrşitul istorii a Faruhnazi⟨i⟩, fata împăratului Caşmirului; f.230^{r}: Istorie lui Culuf; f.242^{v}: Istorie frumoasei Dălara, împreună cu a lui Calif; f.261^{v}: Istorie împăratului Fadla, feciorul lui Minostoriu, împăratul Musulului.

Discontinuităţi în text: ff.150—153, 236—256.

---

f.146^{r}: 1779, ghen⟨uarie⟩ 21.

f.145^{v}: Aciastă carte istoricească ci să numeşte Halima iaste foarte minunată în istoriile sale politiceşti, care iaste driaptă a dumisale Nobel Herr ⟨*cu gotice*⟩ Vasile Tăutu, de însăşi mîna sa scrisă în moldovineşte.

— Am cetit pe aciastă minunată istorie pînă la sfîrşit, la marte 1797. Misail Toacă, Lehr⟨er⟩ von Sutzawa⟨*cu gotice şi latine*⟩.

— Şi eu cel mai jos iscălitu pe această istorie am cetit. Istoriile sînt minunate, dar nu sînt adevărate . . . ⟨?⟩.

— ⟨1⟩798, ian⟨uarie⟩, 1. Miron didascalos.

— Această minunată carte de la profesorul din Schutzawa la anul 1797.

— Petrache Daşchievici. Peter Daschieviecz, studiosus primae gramatical classis zu Czernovicz, pro anno 1846.

---

150 × 200. Num. orig. a filelor cu greşeli la ff. 101 şi 212. Desen ornamental: f. 145^{v}.
Descris după I. Zugrav: *Un vechi manuscris cu „Istorii persăşti" din Biblioteca Mănăstirii Sf. Ioan cel Nou de la Suceava*, în „*Mitr. Mold. şi a Sucevei*", an. XLIII (1967), nr. 11—12, p. 702—705.

Ms. BAR 1067

Cca. 1779 Moldova

Ff. 71^{r}—78^{v}; 118^{r}—131^{r}

Halima

f.71^{r}: Istorie uni⟨i⟩ feti di-mpărat cu-n alv⟨a⟩giu; f.74^{r}: Istorie lui Abul-Hasim, carilea au fostu trăitoriu într-o cetate anumi Bagdat, care iara supt stăpînire împăratului Aron dela Bagdat; f.118^{r}: Istorie a unui neguţitoriu din Ţarigradu, ce s-au numit negustoriul cel frumosu; f.123^{r}: Istorie lui Huz împăratul dela Bagdat, pentru o fimei dela care înşelîndu-se avea casavetu. *Textul primei istorii este incomplet. Des.*: . . . vrînd ca s-o ia el n-au dat-o . . .

Pentru descrierea generală a ms-ului v. *Bertoldo*. Fost ms. Gaster **6**. Este descris în *CM*, IV, p. 23—29 şi în *Copişti* . . . , p. 24.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 2636

1782—1786 Transilvania

Ff. 1^{r}—252^{r}

f.1^{r} : Aravicesc mythol⟨o⟩ghicon care cuprinde povestiri şi întîmplări foarte iscoditoare şi frumoase. Alcătuite întîi pe limba aravicească prin prea învăţatul şi înţeleptul Derviş Ampumpechir, iară acum întîi din italieneşte tălmăcite pre limba Grecească şi tipărită, care cu multă osîrdie s-au îndreptat, precum cealelalte tomuri, aşa şi acesta, nu după Talieneşte, ci după greceaşte, rumâneaşte, precum cealelalte doao tomur⟨i⟩, aşa şi tomul al treilea la anul 1782, iul⟨ie⟩ 27. În Şchieiu Braşovului.

f.1^{v} : Aravicesc povestitoriu întru care cuprinde povestiri şi întîmplări foarte iscoditoare şi împodobite. Urmarea istorii împăratului Mpedredin Lolul şi a vizirului Talmuc ce să polecrea Melanholicos.

f.3^{v} : Istoria feciorului de împărat Seif Multuc şi a chipului Alghemalii.

f.19^{v} : Istoria fetii de împărat Malchii a împăratului Serendiv de la Indiia.

f.29^{v} : Urmarea istoriei împăratului Vedredin Lolul şi a viziriului lui.

f.32^{r} : Istoriia lui Malec şi a fetii de împărat Shirina.

f.55^{r} : Urmarea istorii lui Vedredin Lolul şi a viziriului lui.

f.70^{r} : Istoriia împăratului Ormoz ce să polecriia împăratul cel fără de scîrbă şi a împărătesii Reziia.

f.96^{r} : Istoriia înţeleptului Avichena.

f.107^{r} : Urmarea şi sfîrşitul istoriei împăratului Ormoz ce să poreclea fără întristare.

f.115^{r} : Urmarea istoriei lui Vedredin Lolu şi a vezirului său celui de taină.

f.116^{r} : Istoriia frumoasei Arughiei.

f.130^{r} : Urmarea istoriei lui Vedredin Lolul şi a vezirului său celui de taină.

f.132^{v} : Istoriia întîmplărilor celor înfricoşate ale lui Ambulvar, celui ce să chiamă marilui iscoditor călătoriu. I.

f.133^{v} : Întîia întîmplare a lui Ambulvar.

f.143^{v} : A doao întîmplare a lui Ambulvar.

f.150^{v} : A trea întîmplare a lui Ambulvar.

f.153^{v} : A patra întîmplare a lui Ambulvar.

f.159^{v} : A cincea întîmplare a lui Ambulvar.

f.165^{v} : A şasea întîmplare a lui Ambulvar.

f.173^{r} : Urmarea istoriei întîmplărilor celor înfricoşate a lui Ambulvar ce să porecleşte marelui iscoditor I ⟨întîia⟩ călătoriea.

f.176^{r} : A şaptea întîmplare a lui Ambulvar.

f.185^{r} : A opta întîmplare a lui Ambulvar.

f.195^{v} : A noao întîmplare şi sfîrşitul istoriei sale a lui Ambulvar.

f.200^{r} : Săvîrşitul istoriei lui Vedredin Lolu şi a celor doi tovaroşi ai lui.

f.201^{v} : Istoriea a celor doi fraţi, vameş⟨i⟩ de văzduh, Adin şi Dalic.

f.228^{r} : Istoriea a întîmplărilor celor înfricoşate ale frumoasei Respinei.

---

f.252^{r} : Sfîrşitul basmei cei araviceşti. 1786, mart⟨ie⟩ 30. Braşov.

---

ff.253^{r}—254^{r} : Scară pentru istoriile ce să află întru acest tom al III.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.78^{v} : Şi am scris eu Ioniţă dă la Vorniceşti⟨?⟩ ⟨v. şi f.91^{v}⟩. Copiat de mai multe mîini (v. ff.97^{r}—106^{v}; 109^{v}—113^{v}; 119^{v}—127^{v}; 128^{v}—152^{v} etc.).
cop. post. int. : 1806.
cop. ant. int. ⟨*cu latine*⟩ : Nicolaus Alexander.
Luat de la Museul de Anticităţi (1903).
f.166^{r} : ⟨*ştampilă*⟩ : Biblioteca Centrală.

180×225. Ff. albe : 174^{v}, 255. Leg. orig. în carton şi piele, cu ornamente. Num. orig. (cu arabe) a paginilor, a colilor şi a capitolelor. Ştampile ale Bibliotecii Centrale Bucureşti.

Ms. BAR 2587

1783 Ţara Românească

Ff. 2^{r}—247^{v}

f.4^{r} : Aravicon mithologhion.
Istoriia lui Sofi Aidin, împăratul Indiei.
f.2^{r} : Scara tomului dintîiu.
Istoria lui Sofi Aidin împăratul Indiei. List 1 — f.4^{r}.
Basn: măgariul, boul şi plugariul. List 5 — f.8^{r}.
Istoria neguţătoriului şi a zmeului. List 8 — f.11^{r}.
Istoriia întîiului bătrîn şi a cerboaicii. List 10 — f.13^{r}.
Istoriia bătrînului al doilea şi a celor doi ciini negri. List 12 — f.14^{v}.
Istoriia pescariului. List 13— f.16^{r}.
Istoriia împăratului elinilor şi a doftorului Duvan. List 15 — f.17^{v}.
Istoriia tînărului împărat al ostroavelor melanilor. List 22 — f.24^{v}.
Istoriia celor trei dervişi şi a celor cinci cocoane din Vavilon. List 25 — f.29^{v}.
Istoriia întîiului derviş, feciorul de împărat. List 33 — f.35^{v}.
Între ff. 35^{v} şi 36^{r} lipsesc, după numerotaţia copistului, 14 ff.
Istoria dervişului al doilea, feciorul de împărat. List 35—f.35^{r}.
Istoriia dervişului al treilea, feciorul de împărat. List 41—f.41^{r}.
Istoriia Zoidiei. List 46—f.36^{r}.
Istoriia Aminaii. List 49—f.39^{r}.
Istoriia lui Sevah Thalasino. List 51—f.40^{v}.
Istoriia călătoriei întîiu a lui Sevah Thalasino. List 52—f.42^{r}.
Istoriia călătoriei a 2 a lui Sevah Thalasino. List 56—f.45^{v}.
Istoriia călătoriei a 3 a lui Sevah Thalasino. List 60—f.49^{v}.
Istoriia călătoriei a 4 a lui Sevah Thalasino. List 64—f.53^{v}.
Istoriia călătoriei a 5 a lui Sevah Thalasino. List 68—f.57^{v}.
Istoriia călătoriei a 6 a lui Sevah Thalasino. List 71—f.61^{r}.
Istoria călătoriiei a 7 şi ceii de săvîrşit a lui Sevah Thalasino. List 75—f.65^{r}.

A tomului al doilea

Urmarea istoriilor care Halima povesteaşte lui Sofi Aidin, împăratul Indiei. List 80—f.69^{v}.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Istoriia Faruhnazii, fata împăratului Cazmiriei. List 80—f.69v.
Istoriia lui Calif Arun Arahsid. List 82—f.71v.
Istoriia întîmplărilor bogatului Abdul Barsi. List 85—f.75r.
Istoriia doamnei ce s-au aflat într-un sac. List 88—f.78r.
Urmarea istoriei lui Abdul Barsi. List 92—f.81v.
Istoriia împăratului Ruscad şi a împărăteasii Cheristanii. List 101—f.91r.
Istoriia împăratului Thembii şi a împărăteasii Naimanilor. List 105—f.94v.
Istoriia lui Mocval şi a Dilnovaţii. List 109—f.99r.
Urmarea istoriei lui Ruscad şi a împărăteasei Cheristanii. List 113—f.103r.
Urmarea şi sfîrşitul istoriei Faruhnazii, fata împăratului Cazmiriei. List 118—f.108r.
f.2v : Istoriia curioazelor întîmplări ale lui Culuf. List 127—f.116v.
Istoriia frumoasei Dilarei împreună cu Culuf. List 128—f.117v.
Urmarea şi sfîrşitul istoriei lui Culuf şi a frumoasei Dilarei. List 133—f.123r.
Istoriia împăratului Calaf şi a featii împăratului Chinei. List 139—f.128v.
Istoriia împăratului Fadlal, feciorul lui Minortoc, împăratul Musulului. List 141—f.131r.
Urmarea şi sfîrşitul istoriei împăratului Calaf şi a featei împăratului Chinei. List 152—f.141v.
Istoriia împăratului Vedredin Lolu şi a veziriului lui. List 158—f.148r.
Istoriia veziriului Talmuc, carele să porecliia Melancholicos şi a Ţelichii, featei de împărat. List 159—f.148v.
f.160r : Însemnează că curgirea istoriilor ce povesteaşte Halima şi urmarea istoriei a împăratului Vedredin Lolu şi a vezirului său Talmuc ce să porecleaşte Mîhnit, să orînduiaşte la al treilea tom.
f.161r : Tomul 3.

A tomului al 3.

Urmarea istoriei împăratului Vedredin Lolu şi a veziriului său Talmuc, carele să porecliia Melanholicos. List 171—f.161r.
Istoriia lui Seif Moltuc, feciorul de împărat şi a icoanei Aglemalei. List 172—f.161v.
Istoriia Malcăi, fata lui Serendiv, împăratul Indiei. List 177—f.167r.
Urmarea istoriei împăratului Vedrin Lolu şi a veziriului lui. List 181—f.170v.
Istoriia lui Malec şi a featii de împărat Shirina. List 181—f.171r.
Urmarea istoriei lui Vedrin Lolu şi a veziriului lui. List 189—f.178v.
Istoriia împăratului Ormoz carele să porecliia împărat fără întristare şi a featei de împărat Reţiia. List 193—f.183r.
Istoriia înţeleptului Avichena. List 202—f.191v.
Urmarea şi sfîrşitul istoriei împăratului Ormoz, carele să porecliia fără întristare. List 205—f.195r.
Urmarea istoriei lui Vedredin Lolu şi a veziriului lui şi a tainicului lui. List 208—f.198r.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Istoriia frumoasei Arughiei. List 209—f.198^{v}.
Urmarea istoriei lui Vedridin Lolu, a veziriului lui şi a tainicului lui. List 214—f.203^{v}.
Istoriia minunatelor întîmplări ale lui Ambulvar carele să porecliia mare călătoriu. Călătoriia întîiu. List 215—f.204^{v}.
Întîmplarea întîiu a lui Ambulvar. List 215—f.205^{r}.
Întîmplarea a 2 a lui Ambulvar. List 219—f.208^{v}.
Întîmplarea a 3 a lui Ambulvar. List 221—f.211^{r}.
Întîmplarea a 4 a lui Ambulvar. List 222—f.212^{r}.
Întîmplarea a 5 a lui Ambulvar. List 226—f.214^{v}.
Întîmplarea a 6 a lui Ambulvar. List 227—f.216^{v} / .

f.3^{r} : Urmarea istoriei minunatelor întîmplări ale lui Ambulvar carele să polecriia mare călătoriu. Călătoriia a doao. List 230—f. 220^{r}.
Întîmplarea a 7 a lui Ambulvar. List 231—f.220^{v}.
Întîmplarea a 8 a lui Ambulvar. List 234—f.224^{r}.
Întîmplarea a 9 a lui Ambulvar şi sfirşitul istoriei lui. List 238—f.228^{r}.
Sfîrşitul istoriei lui Vedredin Lolu şi a celor 2 tovaroşi ai lui. List 240—f.229^{v}.
Istoriia celor doi fraţi zmei, Adil şi Dalic. List 241—f.230^{v}.
Istoriia înfricoşatelor întîmplări ale frumoasei Respinei. List 251—f.240^{v}.

f.247^{v} : *Des.* : O mie şi una de zile trecură povestind Halima împăratului Aidin istoriile, carele le socoti cu mare mirare atît isteţimea ţinerii . . .

---

f.4^{r} : A lui Rafail ig⟨um⟩en Hurezului tîlmăcită şi scrisă cu a sa chieltuială, 1783, apr⟨ilie⟩ 10.

f.3^{r}, 36^{r}, 183^{r} : Bibl. colegiului Sf. Sava (ştampilă).

f.3^{v} : Ministerul Cultelor şi Instrucţiunei Publice din Ţeara Românească. Această carte fiind adusă de la sf. Monastire Cozia spre a se depune în Biblioteca Naţională se încredinţează de acest Ministeriu.
Ministrul N. A. Niculescu ⟨?⟩.

f.nenum. ant : Biblioteca Academiei Române. Mss. „Arabicon mithologicon". Sec. XVIII. Luat de la Museul de Anticităţi din Bucuresci conform Înaltului Decret Regal No. 519 de la 10 Februarie 1903.

f.1^{v} : ⟨*cca. 1840*⟩ : Orce va ceti omul cu mintea întriagă şi cu dreaptă socoteală, nu să smintească, ear cel uşor de minte şi cele bune i să par nepotrivite minţi⟨i⟩ lui.

230×275. Frontispicii, desene : ff.4^{r}, 240^{v}. Ff. albe : 160^{v}, 248^{r-v}. Num. orig. cu chirilice. Leg. orig. în piele, uzată.

Ms. BAR 1362

1786—1787 Ţara Românească

Ff. 2^{r}—78^{v}

f.2^{r} : *Halema* scoasă după turcie pă rumânie. 1786, dichemv⟨rie⟩ 20. f.3^{v} : Istoriia lui Ghiuzel Ghiorgache ; f.12^{r} : Istoriia a celor doi hoţi ; f.18^{r} : Istoriia celor doi calici ; f.22^{v} : Halima. Vizi-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

rul încă are fete doaoă : pe cea mare o chema Halima, iar pă cea mică Armira ; f.23^{v} : Halima au zis : Taică, eu voiu să fiu mireasă împăratului, apoi măcar să pieiu ; f.26^{r} : Halima începu a spune soru-si într-acest chip : . . . ; f.29^{r} : Împăratului i-au plăcut istoriia, dar au venit vremea să să scoale la închinăciune şi i-au zis : Fii ertată şi să-mi mai spui şi mîine ; A doaoă zi dimineaţă, s-au dăşteptat Amira şi striga pă Halima. Halima au început într-acest chip a spune ; f.31^{r} : Vizirul are oareşce bucurie, dar frica dă la inimă nu-i iese, ştiind turburarea împăratului, numai aştepta din zi în zi cînd să ia capul feti⟨i⟩ şi apoi iar să mira ce pricină este dă atîta vreme dă o lăsă vie ; Ostoson⟨?⟩ Halima dimineaţa au început a spune într-acestaş chip ; f.39^{v} : Ian vedeţi, fraţilor, că cine umblă cu dreptate scapă dă la moarte ; f.64^{r} : Abdul isprăvi vorba şi au dat hamalului o sută dă galbeni şi i-au zis să vie şi mîine ; f.67^{v} : Al doilea dărvişu ; f.71^{r} : Hanu Misa încă-i zise : Să fii în pace şi porunci să aducă şi pă al treilea dărvişu ; Al treilea dărvişu ; f.72^{v} : Vizirul au răspunsu pre toţi.

---

f.78^{v} : Aceasta Halema este a stolnicului Cozmi⟨i⟩, omul dumn⟨ea⟩lui biv vel logofăt Scarlat Greci⟨anu⟩, scrisă în cursul anilor dă la Hristos 1787, isprăvită la luna lui fev⟨ruarie⟩ în 6 zile şi începută la ghen⟨arie⟩ în 20 dă zile, i proci. ⟨17⟩87, noemv⟨rie⟩ 8.

Ms. mai conţine *Alexandrie* (v. —) şi este descris în *CM*, IV, p. 624—626.

Ms. BAR 2861

Sec. XVIII (sfîrşit) Moldova

Ff. 23^{r}–52^{r}

f.23^{r} : Cuprindirea istoriilor tomului acestui dintîi pe listuri.
Început lui Aidin împărat Hindiii. List 1—f.24^{r}. Măgaru, bou şî argatu. List 15—f.30^{v}. Niguţătoru şi cu tilonu. List 24—f.35^{r}. Bătrînu dintîi cu cerboaica. List 30—f.38^{r}. Bătrînu al doilea cu doi ciini. List 33—f.40^{r}. Bătrînul al triile. List 37—f.42^{r} ⟨*titlul nu figurează în text*⟩. Păscaru. List 38—f.42^{v}. Împăratul Elenilor şi a dofturului Duvan. List 42—f.44^{r}. Vînatul peştilor celor di 4 feluri şi cu glas. List 53⟨*titlul nu figurează în text*⟩. Tînărul împărat a ostrovelor Melanos. List 63. ⟨*Restul titlurilor figurează numai în scară*⟩ : Trei dervici şi 5 cucoani de la Vavilona. List 80. Derviciul dintîi, fiiul împăratului. List 95. Derviciul al doilea, fiiu împărat⟨u⟩lui. List 102. Derviciul al treile, fiiu împăratului, şi moarte fiiu⟨lui⟩ bătrînului. List 116. Zoidiia. List 131. Amina. List 140. Săvah Thalasinon. List 145. Întîia călătorie a lui. List 146. Al doile călătoriia. List 158. Al triilea călătorie. 167. Al patrăle călătorie. 177. Al cincile călătorie. 189. Al şăsăle călătorie. 198. Al şăptele călătorie. 211.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.52^{r} *Des.* : Istoriia aceasta au plăcut piste măsură împarat⟨u⟩lui Aidin şi e-au zis Halimei el⟨?⟩ : Spune-ţ istoriia ta pentru că sînt dorit să aflu sfîrşit⟨ul⟩, zicînd întru sineş că-i voi dărui viiaţa pînă cînd me-a povesti acest fel de istorii . . .

---

f.1^{r} : Ioniţă erei ot Şofrăneşti sin popa Nicolae ⟨?⟩ ot Coteni ⟨?⟩.

f.11^{r} : Ioniţă dascal.

1808 aprilie 23. Ermonah Grigori.

Prec⟨u⟩m să s⟨e⟩ ştie că m-am aşezat ca să fiu dascal la biserica cuconului Grigori Cuza în Şofrăneşti într-un an de zile şi tocmala ne-au fost să-m de dum⟨nealui⟩ cincisprezăci lei ban⟨i⟩ şi puţină iarbă şi eu să am a sili cu biserica şi a căuta la ctitori; făina d⟨e⟩ prescurii . . . , iar de n-am plini să nu éu nimica şi pentru credinţa m-am iscălit, 1808 iun⟨ie⟩ 2⟨?⟩. Eu Ioniţa dascal.

f.53^{r} : ⟨*Însemnări cu caracter istoric*⟩ : Scara. Cîţ domni am apucat într-acest velet înainte de cînd s-au făcut paci.

1790 — S-au făcut pace.

1791 — Au venit Mărie Sa Alexandru vodă Moruz dinpreună şi cu turcii de au făcut contrahturile păcii, puindu-l şi pe mărie sa domn Moldaviei şi au domnit ca 6 luni şi s-au făcut domn la Bucureşti.

1792 — Au venit Mărie Sa Mihai vodă Suţul şi au domnit vro 2 ani şi 6 luni şi s-au mazilit 1795.

1795 — Au venit mărie sa Alexandru vodă Calimahu şi au domnit . . .

Însemnări, cheltuieli gospodăreşti, încercări condei etc.: f.5^{r}, f.22^{r}, f.21. F.56^{r-v}— însemnarea zilelor în care popa nu a slujit, etc.

f.2^{r} : Cumpărat de la Isr. Kupperman din Iaşi la 31 oct. 1903.

---

210 × 330.

Ms BAR 4136

Cca. 1800—1804 Ţara Românească

Ff. 1^{v}—229^{v}

f.1^{v} : Aravicesc Mithologhicon ce cuprinde povestiri întîmplătoare mult iscoditoare şi frumoase.

Povestirea cea dintîiu a istorii înţeleptului Aidin împăratul Indii.

f.13^{v} : Basmul măgariului, boului şi al plugariului.

f.23^{r} : Istoria neguţătoriului şi a vameşului.

f.29^{r} : Istoriia bătrînului celui dintîiu şi a ciuti⟨i⟩.

f.34^{r} : Istoriia bătrînului al doilea şi a celor doi cîini negri.

f.39^{v} : Istoriia păscariului.

f.45^{r} : Istoriia împăratului celui elinesc şi a dohtorului său Duvan.

f.64^{r} : Istoriia împăratului celui tînăr al împărăţii⟨i⟩ sînurilor melanilor.

f.78^{v} : Istoriia celor trei derviji şi a celor cinci doamne ale Vavylonului.

f.94^{v} : Istoria dervişului celui dintîiu, fiiului împăratului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.100^{v} : Istoriia dervişiului al doilea, fiiul împăratului.
f.117^{r} : Istoriia dervijului al treilea, fiiului împăratului.
f.131^{v} : Istoriia Zoidii.
f.141^{v} : Istoria Aminei.
f.147^{r} : Istoriia lui Sevah Thalasinul.
f.149^{v} : Istoria călătorii cea dintîi a lui Sevah Thalasinul.
f.160^{r} : Povestea călătorii cei de-a doao a lui Sevah Thalasinul.
f.163^{r} — *descrierea rocului* ⟨*cu roşu*⟩.
f.170^{v} : Călotoriia ⟨*sic*⟩ a treia a lui Sevah Thalasinul.
f.181^{v} : Spunerea călătorii a patra a lui Sevah Thalasinul.
f.195^{r} : Istoriia călătorii a cincea a lui Sevah Thalasinul.
f.203^{v} : Călătoriia lui Sevah a şasea.
f.217^{r} : Istoria. Istoriia a călătorii cei mai de pre urmă a lui Sevah Thalasinul.
f.229^{v} : *Des.* : . . . Însă dar te rog să-m spui şi de aci înainte cîte feluri de istorii vei fi ştiind asemenea, la ceasurile ceale rînduite, cînd am pîrlej să fiu la o împreunare cu tine şi la o vorbă, carea iaste singură desfătarea şi dezmirdarea mea, pohta, bucuriia şi veseliia. După aceste cuvin⟨te⟩ . . . ⟨*det.*⟩.

---

f.1^{r-v} : . . . le greaţă a le vedea, necum a-ş încărca grumazul cu cetirea spre înţelegerea lucrurilor celor ce trag spre ceale cereşti şi sufleteşti, m-am îndemnat şi eu precum s-au îndemnat acel dascal care după italieneşte o au tălmăcit greceaşte, iară eu nu după italieneşte ci după diialectul grecesc, împărţit în trei tomur⟨i⟩ o am întors în limba noastră părintească rumânească, iară în trei tomuri, ca ori carele să va îndulci cu cetirea din tomul cel dintîi să ceae şi al doilea şi al treilea, pentru aceia, din cetitor⟨i⟩ de va găsi cinevaş vreo minciună din tălmăcire, să nu pue la ponos, ci de vreme ce toate istoriile acestea sînt minciun⟨i⟩ să socotească şi aceia în numărul celoralalte şi să priimească cu drag această osteneală ce am făcut cu tălmăci / rea şi cu scrisoarea. Octomvrie 31.
f.90^{r} : Scris-am eu . . . ⟨*şters*⟩. 1804. ⟨*v. şi f.125*^{r}⟩.
f.98^{r} : Scris-am eu, Oprea . . .
f.117^{v} : Aceasta carte ce este cu minciuni cine au ţesut au fost foarte om bă⟨snuitor?⟩. A eşit o forte minune. Oprea⟨?⟩, scris-am eu.
f.2^{v} : Am cetit şi eu într-această carte şi nu am aflat al[e]te celea nici ceva de folos, numai basnuri şi minciuni de cele ce trebue a spune muerilor şi fetelor ca⟨re⟩ torc, ca să le sporească la furcă.
f.139^{r}, cop. ant. int., cop. post. int. : Însemnări gospodăreşti, calcule, încercări condei. Cele de pe cop. post. int. indică circulaţia ms-ului în Transilvania.
f.1^{r} : Cumpărat de la Alb. Zwiebel în Iunie 1911.

170×220. Num. orig. cu arabe a colilor şi paginilor (greşeli— f.46^{v}). Leg. orig. în carton şi piele.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 3187

1806 Moldova

Ff. 1^{r}–276^{r}

f.1^{r} : Arăpască pildă a cuvintelor, cari cuprinde multe pofticioasă şi frumoasă istorii şi Scara cărţii aceştie.
Istorie înţeleptului împărat Aindin. List 1 — f.2^{r}.
Istoriia măgariului cu boul şi cu argatul. List 13—f.14^{r}.
Istoriia neguţătoriului şi cu a zmăului. List 23—f.23^{r}.
Istoriia bătrînului dintîi şi a cerboaici⟨i⟩. List 29—f.30^{r}.
Istorie bătrînului al doile şi a celor 2 cîini. List 34—f.34^{v}.
Istorie păscariului. List 39—f.40^{r}.
Istorie împăratului elinilor şi a doftorului Duvan. List 44—f.44^{v}./

f.1^{v} : Istorie tînărului împărat ostroavelor Melanos. List 65—f.65^{r}.
Istorie celor 3 dervici şi a celor cinci cucuoani dila Vavilon. List 82—f.83^{r}.
Istorie întîiului dirvici, fiiul împăratului. List 103—f.103^{v}.
Istorie derviciului al 2, fiiul împăratului. List 111—f.111^{v}.
Istorie derviciului al 3, fiiul împăratului. List 131—f.132^{r}.
Istorie Zoidii. List 151—f.160^{v}.
Istorie Aminalii. List 163—f.172^{v}.
Istorie lui Săvah Thalasîno. List 169—f.179^{r}.
Istorie ai călătorii d⟨i⟩ntii a lui Săvah. List 170—⟨*recte 172*⟩—f.182^{v}.
Istorie a 2 călătorie ⟨Săva⟩h. List 186—f.195^{v}.
Istorie a 3 călătorii a lui Săvah. List 200—f.210^{r}.
Istorie a 4 călătorii. List 214—f.223^{v}.
Istorie a 5 călătorii a bogatului Săvah. List 230—f.239^{v}.
Istorie a 6 călătorii. List 240—f.250^{r}.
Istorie a 7 călătorii şi sfîrşit lui Săvah. List 254—f.264^{r}.

---

f.276^{r-v} : Însămnează şi cuprindere istoriilor cari să făgăduieşte Halima să spui împăratului cari să cuprind în tomul al doile şi de vremi ce tălmăcitoriul aceştii cărţi să făgăduieşte să tălmăcească şi tomul al doile cu toată silinţa ce obicinuită cînd va / vide pe pofticioşii cetitori care vor căuta pe tomul acesta cu silinţă şi aşa nu să vor lenevi şi la dare celui de al doile, păzind această tălmăcire şi rînduială la drig⟨uire ?⟩ istoriilor. Sfîrşitul tomului dintîi.

f.277^{r} : Din pierierghiia ce-am avut a ceti pe cărţile istoriilor găsind în trii tomuri în istoriile Halimalii ce li spune împăratului Aindin multi lucruri ciudate şi vrednice de petrecire de vreme cînd să află cineva învăluit cu ginduri supărătoari, iar cei ci vă veţ întîmpla a ceti, orici greşală veţ afla, îndreptaţ cu duhul blîndeţelor. Şi s-au scris aceasta de cel mai jos iscălit cu toată cheltuiala d⟨umi⟩sale vat⟨af⟩ Vasile Lepădat, la leat 1806, mart⟨ie⟩26.
Dascal Meletie ot Popeşti.

f.1^{v} : 1806.

cop. ant. int. : Cumpărat dela Isr. Kupperman din Iaşi, la 6 martie 1907.

---

150 × 210. Num. orig. (num. bibl. greşită : de la f.150^{v} se trece la 160^{r}).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 2432

1808 Țara Românească

Ff. 1^{r}–112^{v}

f.1^{r} : Istorii arăpești întru care să coprinde povești și întîmplări foarte frumoase și vrednice de ascultare. Tîlcuite pă limba arăpească dă înțeleptul derviș Abumbechiru, iar acum după limba grecească s-au tîlmăcit în limba rumânească în zilile domnii Mării Sale Co⟨stan⟩di⟨n⟩ Alexandru Ipsiland v ⟨oe⟩-v⟨o⟩d fiind domn și purtătoru de grijă asupra armii rosești ce să afla în pămîntul Valahii veniți asupra othomanilor. Tomos protos. La leatu 1808, martie în 28, de Scarlat Barbul Tîmpeanul.

f.3^{v} : Scară de cele ce să coprinde într-acest tomos protos.

Istoriia înțeleptului Aidin împăratu Indii. List 1–f.4^{r}.
Istoriia măgarului, a boului și a plugarului. List 6–f.9^{r}.
Istoriia neguțătorului și a zmeului. List 10–f.12^{v}.
Istoriia bătrîn⟨u⟩lui cu a cerboaicei. List 12–f.15^{r}.
Istoriia bătrîn⟨u⟩lui de al doile, cu cele 2 cățele negre. List 14–f.17^{r}.
Istoriia pescarului. List 17–f.19^{v}.
Istoriia împărat⟨u⟩lui elinesc și a dohtorului Duvan. List 19–f.21^{v}.
Istoriia tînărului împărat de la ostroavile negre. List 28–f.31^{r}.
Istoriia celo⟨r⟩ 3 derviș⟨i⟩ și a celor 5 cocoane de la Vavilon. List 35–f.38^{r}.
Istoriia celui dintîi derviș, feciorul de împărat. List 43–f.46^{r}.
Istoriia celui deal doilea derviș, feciorul de împărat. List 47–f.49^{v}.
Istoriia celui de al treilea derviș, fecioru de împărat. List 55–f.58^{r}.
Istoriia Zoidii. List 63–f.66^{r}.
Istoriia Amini⟨i⟩. List 68–f.70^{v}.
Istoriia lui Sevah Thalasin. List 70–f.73^{r}.
Istoriia călătoriii dintîi a lui Sevah Thalasi⟨n⟩u. List 72–f.74^{v}.
Istoriia a 2 călătoriii a lui Sevah Thalasi⟨n⟩u. List 76–f.79^{r}.
Istoriia a 3 călătoriii a lui Sevah Thalasi⟨n⟩u. List 82–f.84^{v}.
Istoriia a 4 a lui Sevah Thalasi⟨n⟩u. List 87–f.89^{v}.
Istoriia a 5 călătoriii a lui Sevah Thalasi⟨n⟩u. List 93–f.96^{r}.
Istoriia a 6 călătoriii a lui Sevah Thalasi⟨n⟩u. List 98–f. f.100^{v}.
Istoriia a 7 călătoriii a lui Sevah Thalasi⟨n⟩u și a sfîrșit⟨u⟩-lui călătoriilor lui. List 104–f.107^{r}.

f.4^{r} : Istorii arăpești prin care să coprinde povești foarte cu pierderghie și frumoase.

---

f.112^{v} : Să însămnează că urmarea istoriilor cară să făgăduește să povestească Halima, să coprinde în cel de al doilea următoru

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

tom, de carele tîlmaciul să făgăduește de a scriie și pă cel de al doilea cu toată obicinuita silință și prothimiie, cînd va vedea pă cititori, că aleargă întru căutare și au rîvnă ca să asculte pe acest dintîi tom și așa va urma de a scoate la lumină și pă celelalte istorii ce să coprinde în tomul de al doilea, pohtindu-vă sănăt⟨a⟩t⟨e⟩.
Sfîrșitul tomului dintîi.

---

f. nenum. ant. : Biblioteca Academiei Române. Mss. : Istorii arăpești. Tălmăcite 1808. Luat de la Museul de Anticități din Bucuresci conform Înaltului Decret Regal No. 519 de la 10 Februarie 1903. Ștampila : Museul de Anticități din Bucuresci.

f.1^{r} : No. 155/B. C. 27 iulie 1891. ⟨Biblioteca Centrală⟩.

190×265. Ff. albe : 1^{v}, 2^{r-v}, 3^{r}, 113^{v} albe. Frontispicii, ornamente : ff. 3^{v}, 112^{v}. Num. orig. cu chirilice. Leg. orig.

Ms. BAR 6059

1813—1814 Moldova

Ff. 1^{r}—102^{v}

f.1^{r} : Istoriele și întîmplările marelui împărat Carmelezan ; acest împărat au fost fiu marelui împărat Shahaman.

f.1^{r} : *Inc.* : Viind numita zi, soltana Halima, după rînduiala ce au făcut împăratului Aidin, după cum am zis la tomul întîi, au început a-i spune ace minunată și cu drag o a asculta ciniva, istoriia a lui Carmelezan împărat . . .

f.13^{r} : Istoria lui Merzavan cu orînduiala lui Carmelezan și a împărătesăi Mbaduera de la China.

f.27^{r} : Carti ce au scris Carmelezan cătră fiică împăratului Mbaduera.

f.35^{r} : Istoriia fiiului împăratului Mbaduerii după despărțire lui Carmelezan și altele.

f.42^{r} : Urmare istoriei lui Carmelezan după despărțire Mbadueri⟨i⟩.

f.57^{v} : Istoriia fiilor de împărat Ambiiad și Asăl, fiii împăratului Carmelezan.

f.82^{r} : Istoriia fiiului de împărat Asăl și întîlnire cu frate-său Ambiiad și sfîrșirea istoriei lui Carmelezan și altele.

f.102^{v} : Sfîrșitul istorii lui Carmelezan și cu toati altele urmări a lui.

---

f.1^{r} : 1813, ghen⟨a⟩r 2.

f.102^{v} : S-au început aciastă istorie de scris de la 2 ghenar și au luat sfîrșit la 25 ghenar 1814. De mini Iordachi Ursache⟨?⟩ s-au scris aciastă istori⟨e⟩.

f.103^{v} : 1821, ghenar 28. Pentru ca să să știe de cînd s-au cutremurat pămîntul la noao ceasuri pol de noapte. Ghenar 28.

170×235. F. 103^{r} — albă. Num. bibliotecii omite f. 52. Fost ms. 42/1964.
Vezi bibliografia capitolului, nr. **13.**

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 3456

1815 Moldova

Ff. 373^{r}—380^{v}

f.373^{r} : În vreme vechi era un ⟨îm⟩părat şi apucîndu-să la vorbă cu viziriul său pentru multe cele, iar sfîrşind întrebările aceleşi, au început aceste Istorii turceşti din Halimaoa turcească şi grecească, tomul întîi, tălmăcită moldoveneşte de mine, mai gios iscălitul, la anul 1815, mart⟨ie⟩ 12, în vreme mării sale domnu⟨l⟩ui nostru Scarlat Alecsandru Calimah v⟨oe⟩v⟨o⟩d. Costachi Năsta⟨c⟩.

f.373^{v} : Istorie întîi. Împăratul cătră vizăriu. *Inc.* : O, Tolmuc, la aceste la cîte mi-ai spus nu este pre de mirare că ai tot voe ră . . . ⟨*cap I din tomul III*⟩.

f.379^{v} : Istorie ⟨fetei de împărat Malca⟩. *Inc.* : Eu sînt fata împăratului di Săred iv . . .
Des. : . . . dar văzînd că sînt întemeetă la minte şi că nu-l putem suferi, înainte me cu toate darurile mi să arăta . . .

Ms. are 382 ff. Mai conţine :

f.1^{r}—6^{r} : *Genealogie biblică de la Adam pînă la Sardanapal, traducere din lb. slavonă, note pentru cronograf — v. infra : conform num. orig. lipsesc 7 ff. de la începutul ms-ului. Inc.* : Şerpile întîi îmbla în piciore . . .

ff.7^{r}—317^{v} : / Cronograf a-mpăraţilor. /
Nová adunarea di istorii începînd di la faptul lumii pînă la anul ci-i 7194⟨1686⟩ în zilile bl⟨a⟩gocistivului nostru domnu Ioan Constantin voevod şi de Dumnezău dăruiţ⟨i⟩ ai săi fii Ioan Antohie voevod şi Ioan Dimitrie voevod, cîndu în mare greu petreceam ţările de nepăci ; era împăraţi s⟨î⟩nţi creaştineşti Ioan şi Petru cu sora lor Sofie la Rosiia cea mare ; era leşilor crai Sobeţchie Ioan al 3-lea, la neamţi Leopold acil bun şi milos de apăra dispre păgîni besearica sfîntă. Dară noi începem cu Moisi.
Inc. : La-nceput fece Dumnedzău ceriul şi pămîntul . . . ⟨Prelucrare a lui Dosoftei după *Νέα Σύνωψις Διαφόρων Ἱστοριων* a lui M. Kigalas, Veneţia, 1650. Exemplarul BAR II 170.343 are însemnări marginale ale lui Dosoftei. Vezi descrierea detaliată a acestei părţi a ms-ului în *Bibliografia literaturii române vechi*, II : *Istoriografia literară* — Dosoftei⟩.
f.72^{r} : Letopiseţ pentru împărăţie romanilor şi pentru Ennias voevodul ce au mărs la Italiia ; f.77^{r} : Catalog de monarhii Rîmului pre scurt ; f.102^{r} : Împărăţie marelui Constantin întîiului împărat creştinesc şi aftocrator. Şi di-a rîn⟨d⟩ alalţi împăraţi a Ţ⟨a⟩rigradului cîţi au împărăţit pînă astăzi în Ţarigrad ; f.312^{r} : Pentru prada Ţarigradului cînd dobîndir⟨ă⟩ turcii, scrisă-i de Martin Crusie în carte Turcăgreţiei.

ff.318^{r}—365^{r} : *Genealogia lui Mahomet* ; *articole ale credinţei ortodoxe* (cf. şi ms. BAR **86**).
f.318^{r} : Rodosloviia lui Moameth şi cum s-au crescut legea lui şi dintr-însul să trag împăraţii turceşti ; f.327^{r} : ⟨*articole*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

ale credinţei⟩; f.333^{r}: Din letopiseţul părintelui Nectarie, patriarhul de Ier⟨u⟩s⟨a⟩lim, pre scurt povestea de naşterea şi viaţa lui Mahmet; f.339^{v}: ⟨Pentru sfintele soboare⟩; f.344^{v}: ⟨Pentru sfintele icoane⟩; f.358^{r}: A fericitului Ioan Damaschin izdanie adeverită a pravoslavneca credinţă că-i nepostignită dumnezăire şi că nu să cade a cerca ş-a iscodi cele ci nu sint date noă de la sînţii proroci şi apostoli şi evanghelişti.

ff.365^{r}—369^{v}: *Traducere a lui Dosoftei din prologul dramei „Erofili" a poetului cretan George Chortatzis* ⟨*v.* Al. Elian, *„Dosoftei, poet laic", în „Contemporanul", 26 mai 1967*⟩.
Inc.: Sălbatecă-s, hieratecă, întunecată-m faţă . . .

f.372^{r}: *Versuri la stema Moldovei.*
Inc.: Capul cil di buor o fiară vestită,/ Sămneadză putere ţărîi nesmintită . . .

f.373^{r}—380^{v}: *Halima*⟨*v. supra*⟩.

---

f.339^{r}: Suptu Meemet hiiu-său, din 1648, pînă astăzi, la 1685, mai 14.

f.323^{v}: ⟨De la luarea Ţarigradului⟩ 236 de ai sînt acum.⟨1689⟩.
: În 7197, iun⟨ie⟩17, în Strii am scris. ⟨Dosoftei⟩.

f.339^{r}: Aceasta carte o am scris eu, Gavril diiacul sin diiacul ot tîrgu Focşeani în zilili preluminat⟨u⟩lui şi înălţatului nostru şi oblăduitoriu ţării Moldovii, Mărie sa Ion Grigorie Ghica v⟨oe⟩v⟨o⟩da la vălet 7240⟨1732⟩, cînd era dumnealui Niculai vel căpitan di Greceni / În Moldova / . ⟨*v. Copişti . . .*, p.73⟩.

f.371^{r}: În zilili luminatului dumnu Mării Sali lui Ioan Grigoriie Ghica Voivoda în dumnia a doua a Mării Sali în ţara Moldovii, cari iaramu eu vel căpitan za Greacini şi iaram la Sărăţini în casăli finului Antofiie Strătilă mazil ot Sărăţini.

f.371^{v}: *Însemnări familiale din* 1733—1735, 1739 *ale lui* Niculai vel căpitan⟨*v. supra, v. şi f. 372*^{r}: Aniţa . . . fata lui Costandachi, logofăt mare la Moldova; *f.371*^{v}: ⟨*acelaşi*⟩ . . . în tîrgu, în Bucureşti, cînd eram eu polcovnic . . . ⟩.

f.196^{v}: Să să ştie de cîndu s-au născut fiică-mea Ileana, în zilili pre luminatului domnu Ioan Teodor ⟨ Calimachi: 1758—1761⟩ v⟨oe⟩vod.

f.369^{v}: Co⟨stan⟩d⟨in⟩ Grece⟨anu⟩ stol⟨ni⟩c la le⟨a⟩t 1763 dic⟨hemvrie⟩3.

f.317^{r}: Si s⟨ă⟩ ştie de cînd am strîns o agiutorinţe mazileasc⟨ă⟩ patru⟨?⟩ dăjdii ş-am cîşligat 15 lei, eu, Lupu . . ⟨?⟩ la velet 7272⟨1764⟩ . . . cene⟨?⟩.

f. nenum. I^{r}: Această carte esti a me, dăruită de tatăl meu, Ştefan Năstac, biv vel căp⟨itan⟩ dă Eş⟨i⟩, mie, Costachi Năstac. 1813, nov⟨embrie⟩ 30.

cop. post. int.: Carte aceasta este a vărului Costachi Năstac şi cini să va ispiti ca să o furi, să fiie afurisit şi blăstămat de toţ îngerii şi de toţ sfinţi. Costachi Tud⟨o⟩r. Hel⟨iştieni⟩. 1816, deche⟨mvrie⟩ 26.

f.382^{v}: În 6 zili mart⟨ie⟩ au venit poruncă pen⟨tru⟩ moscalii ci sînt îngropaţi în satul nostru Hilişti⟨eni⟩.
Să să ştii de cînd s-au născut fiiul nostru Fotachi la anul 1823, av⟨gu⟩st, 3.
Să să ştie de cînd s-au născut fiica noastră D⟨o⟩mnica, la anul 1831.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.nenum. I^{r} : Această carti ci să numeşte hronograf iaste a me, dăruită de logofătul Iarcu, mie, lui Niţă Popovici. 1831, fevruare, 2 zile.

f. nenum. I^{v} : Tituluş. Această carte ci să numeşte Hronograf iaste a me, dăruită [dăruită] de logofetu Iarcu Athanasiu şi cine s-ar ispiti să o fure să fiia lepădat de Hs. şi de bisărica Domnului Dumnezeu şi Mîntuitoriului nostru Is. Hs., carile ari stăpîniri preste cei vii şi preste cei morţi şi au zidit ceriul şi pămîntul cu cuvîntul şi toate cele ce sînt pre dînsul. Şi eu am scris cu mînă de ţărînă şi cu buză de lut am vorbit, ca să fiu şi eu pomenit, eu, mai micul între toţi. Ioniţă Popov⟨ici⟩. 1834, fevruar 21.

f.1^{r} :⟨*alf. tranz.*⟩ : A Seminariei de Huşi. ⟨*ştampilă a Seminarului din Huşi ; v. şi f.72*^{r}⟩.

f.6^{v} : ⟨*lat.*⟩ Cronograf împăraţilor. Nouă adunare de istorii începînd de la 7194 (1686) înainte. Scris de Gavril Dascalu 7240 (1732). Focşani—Hilişti. Din biblioteca de conservare a Seminarului de Huşi. Dedicată de Arhimandr⟨it⟩ul Melhisedec Ştefănescu. Interzis a se utiliza afară din institut.

cop. ant. int. : Primit de Muzeul Naţional de Antichităţi cu adresa no. 241 din 4 Novembrie 1909.

f.nenum.III^{v} : ⟨1⟩818, iuli⟨e⟩ 20, gioi la 9 nou⟨ă⟩ ciasuri fără şesi menuti s-au cutremurat pămîntul şi huetul au venit dispri parte crivăţului, şi-am însămnat ca si ⟨să⟩ ştie. Costachi Năstacu. În Heleştieni.

1819, maiu, 27, marţi la 2⟨?⟩ ciasuri din zi s-au cutremurat pămîntul, fiind învălit ceriul cu noorii, şi am însămnat ca să si ştii. Costachi Năstacu.

1819, iunii, 16, luni la 3 ciasuri 2 menuti s-au cutremurat pămîntul însă foarti încet, şi am însămnat ca să să ştii. Costachi Năstac.

f.nenum.II^{r} : Să să ştie de cînd s-au cutremurat pămîntul în anul 1834, april, 24, marţi în săptămîna ce luminată, sara la 3 ceasuri fără şapti menute, şi au venit huetul dintre apus şi dintre amiază noapte, şi am însămnat ca să să ştiea. Hilişti⟨eni⟩. Ioniţă sin preot Ioan.

---

165 × 215. Desene ornamentale în peniţă : f. nenum. II^{v}, ff.1^{r}, 2^{r-v}, 3^{r}—5^{r}, 7^{r-v} etc. Frontispicii color : ff. 7^{r}, 72^{r}, 102^{r} etc. Ff. albe : f. nenum. III^{r}, 71^{v}, 317^{v}, 322^{v}, 381^{r}. Num. orig. cu chirilice. Leg. orig. în lemn şi piele.

Ms. BAR 5902

C ca. 1817 — Ţara Românească

Ff. 2^{r}—16^{r}

*Fără titlu. Inc.*f.2^{r} : Era doi împăraţi fraţi, anume Aidin şi Shazinan . . .

f.12^{r} : Istoriia neguţătoriului cu zmei.

*Incomplet. Des.*f.16^{r} : Deci după puţin văzură un nor de [de] pulbere şi apropiindu-se de către dînşi⟨i⟩.

---

f.1^{v} : 1817, apr⟨i⟩l⟨ie⟩ 17, am intrat eu la . . . Ioan Met⟨o⟩c . . .

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.99^{v}—100^{r} : Însemnări cu caracter familial din : 1829, 1830, 1831 etc.
f.80^{v} : Moşiia Conţeşti. ⟨*Însemnări gospodăreşti*⟩.
f.99^{v} : Zamfir Costachi ⟨?⟩ 1822.
cop. ant. int., f.1^{r}, f.17^{r} : Ilie Constantinescu, profesor pensionar în Caracal. 1939 April 18, Bucureşti.
Fost ms. **967.**

110×180. Num. orig. cu arabe. Leg. orig. piele, cu ornamente.

Ms. BAR 5499

1818 Transilvania

Ff. 1^{r}—163^{r}

f.1^{r} : Aravicesc băsnuitori ce cuprinde povestiri şi întîmplări mult iscoditore şi frumose, alcătuite de pre limba aravicească de prea învăţatul de⟨r⟩viş Ampumpechir. Acum întîi din italieneşte tălmăcită pe limba noastră cea grecească şi în tipari dată cu multă osîrdie îndreptată. Iară de pă limba grecească în dilectul nostru cel mai prost, fără de gramatică şi nu tipărită, ci numai tîlmăcită, precum la cel dintîi am spus, osîrdiia ne voiam nevoi şi la cel de al treilea, nu pentru vrediniciia dăscălii, ci pentru săvîrşirea sau a binelui sau a răului.
Tomul al doilea. 1788.
Braşov ⟨1⟩818, fevruarie, 22.
Către iubitorii de învăţătură cetitor⟨i⟩.

f.1^{v} : După ce am văzut buna cerere şi priimire care au /dobîndit tomul cel dintîi al aceştii cărţi ce să numeşte Mythologhion aravicesc mai vîrtos văzînd rîvna cetitorilor cum că poftesc să vază la lumină şi ceelantă curgere acestui Mythologhion cum le făgăduisem la tomul cel dintîi, pentru aceia iată că vă aduc şi pă al doilea şi pă al treilea, care va fi şi cel de pre urmă, măcară că hotărisem cum istoriia acestui Mythologhion să o închiem în patru tomuri, dar de vreme ce tîlmăcitorul au socotit cum că aceasta carte de să va scote în patru tomuri, poate să facă îngreuere cetitoriului atît pentru cheltuială, cît şi pentru cetanie, numai am hotărît cu cale să aduc pre cele mai frumose şi mai iscoditore istorii şi să scot afară pre cele care n-au dulceaţă şi iscodire prentru ⟨pre înăuntru⟩; s-au alcătuit numai în trei tomuri şi după cum aţ aflat în tomul cel dintîi istorii meşteşugariţe iscoditore şi vrednice
f.2^{r} : de cetit, aşa am nădejde că şi într-aceste doo / următore, adecă într-al doilea şi într-al treilea le veţ afla şi mai cu dulceaţă şi mai vrednice la cetit. Ci cîţ le veţ priimi, să le priimiţ cu acea rîvnă cu care aţ priimit şi pă cel dintîi, ca să priimească şi tîlmăcitorul mai multă sîrguinţă ca să dea la luminare şi alte iscodiri şi de îndestulare cărţi. Fiţ sănătoş.

Aravicesc băsnuitori ce cuprinde povestiri şi întîmplări multe cu iscodiri frumose.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

istoriilor care Halima povesteşte înţeleptului A⟨i⟩din, împăratul Indii.

f.2^{v} : Istoriia Faruhnazii, fetii împăratului al Cazmirii.

f.7^{r} : Istoriia lui Calif Arun Araxid.
f.14^{r} : Istoriia cea întîmplătore a lui Amptul Barei ⟨*sic*⟩ celui bogat.
f.20^{v} : Istoriia domne⟨i⟩ ceea ce s-au aflat într-un sac.
f.26^{r} : Urmarea istorii lui Amptul Barei.
f.43^{r} : Istoriia împăratului Ruscad şi a împărătesii Chiristanii.
f.48^{v} : Istoriia împăratului Thempii şi a împărătesii neimanilor.
f.56^{v} : Istoriia lui Mocval şi a Dilnovaţi⟨i⟩.
f.63^{r} : Urmarea istorii lui Ruscad şi a împărătesii Chiristani⟨i⟩.
f.71^{v} : Urmarea şi săvîrşirea istorii Faruhnaz⟨ii⟩, fetii împăratului Cazmirii.
f.86^{r} : Istoriia iscoditorelor întîmplări ale lui Calaf.
f.89^{r} : Istoriia frumosei Adilaras, împreună cu a lui Culuf.
f.98^{r} : Urmarea şi săvîrşirea istorii lui Culuf şi a frumosei Dilara.
f.108^{r} : Istoriia împăratului Calaf şi a împărătesii Chinei.
f.113^{r} : Istoriia împăratului Fudlal, feciorul lui Minotorc, împăratului de la Musul.
f.131^{v} : Urmarea şi săvîrşirea istorii împăratului Calaf şi a împărătesii Chinei.
f.142^{r} : Istoriia împăratului Vedredin Lolul şi a vizirului său.
f.143^{r} : Istoriia vizirului Talmuc, ce să numea Melaholicos şi a împărătesii Telichei.
f.163^{r} : Însămnează că obicinuinţa istoriilor cari povesteşte Halima şi urmarea împăratului Vedredin Lolul şi a vizirului său Talmuc, ce să numeşte Melaholicos, va urma şi în tomul al treilea, cari, după obicinuinţă să tipăreşte, carele va fi şi cel de pre urmă şi va cuprinde şi săvîrşirea acestui aravicesc Mithologicon. Sfîrşitul tomului al doilea : 1818, Dechemvrie, 1. Braşov. Scara istoriilor ce cuprinde în tomul al doilea.

---

185 × 220. Num. orig. cu arabe a paginilor. Leg. orig. în carton şi piele. Frontispicii : ff. : 1^{r}, 131^{v}, 143^{r}. Ştampile : Rusan Finiser Vanzetor de carti : ff. 1^{r}, 163^{v}.

Ms. BAR 1260

Sec. XIX (început) Moldova

55 ff.

Halima

Acefal. Inc. : . . . îţi făgăduesc a o isprăvi, zice Halima . . .
f.1^{r} : Mithos. Măgariul, boul şi argatul ; f.3^{v} : Istoriia negustoriului şi a zmeului ; f.5^{r} : Istoriia bătrînului cel dintîi cu cerboaica ; f.6^{v} : Istoriia al doilia bătrîn şi a celor 2 cîini negri ; f.8^{r} : Istoriia pescariului ; f.9^{v} : Istoriia împăratului eline⟨s⟩c şi a lu⟨i⟩ Duvan doftoru⟨l⟩ ; f.15^{v} : Istoriia noului împărat

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

al melaonon ostrovelor celor negre; f.19^{r} : ⟨Istoriia celor 3 dervişi şi a celor 5 cocoane de la Vavilon⟩; f.21^{r} : Istoriia întîiului derviş, fiiul împăratului anume Califăr; f.22^{v} : Istoriia dervişului al doilea, feciorul împăratului; f.26^{v} : Istoriia dervişului al treilia, feciorul împăratului; f.30^{r} : Istoriia Zoidii; f.32^{v} : Istoriia Aminalii; f.34^{v} : Istoriia lui Sevah celui dup⟨ă⟩ mare; f.35^{v} : Istoriia întîiul căl⟨ă⟩torii a lui Sevah cel dup⟨ă⟩ mare; f.38^{v} : Spunere drumului al doile a lu⟨i⟩ Săvah cel de pe mare; f.41^{v} : Drumul cel d-a treilia a lui Sevah; f.44^{r} : Spunere a 4 călătorii a lui Sevah al mări⟨i⟩; f.47^{v} : Istoriia 5 călătorie a bogatului Sevah; f.49^{v} : Istoriia a 6 călătorii a lui Sevah al mării; f.53^{r} : Istoriia a 7 şi sfîrşitul călătoriilor a lui Sevah cel dup⟨ă⟩ mare; f.54^{r} : Cartia carele coprind⟨e⟩ cea întru sine diosebit⟨ă⟩ tîlcuire.

Incomplet. *Des.* : . . . dup⟨ă⟩ atîtia toate pria slăvite întîmplări nu este drept ca să mă odihnescu pîn⟨ă⟩ în sfîrşit să mă . . .
Text discontinuu : *ff. 18—19.*

Ms. a aparţinut lt.-colonel D. A. Pappasoglu. Este descris în *CM*, IV, p. 376—377.

Ms. BAR 2563

Sec. XIX (început) Ţara Românească (?)

Ff. 1^{r}—4^{v}

f.1^{r} : Istoriia lui Aidin, împăratul Indii.
Incomplet. Des. : . . . deci făcîndu-să sear⟨ă⟩ au chiemat Aidin împăratul pă veziriul său şi i-au poruncit să şaz⟨ă⟩ pă loc pînă vor veni el pest⟨e⟩ cîteva zile. Şi schimbîndu-ş⟨i⟩ porturile amîndoi . . .

---

f.1^{r} : ⟨*ştampilă*⟩ : Biblioteca Lt.-colonel D. A. Pappasoglu. Fost ms. rom. **5993**.

170×225. Desene în peniţă, ornamente : ff. 1^{r}, 2^{r-v}, 3^{v}.

Ms. BAR 5501

1826 Ţara Românească

Ff. 3^{r}—109^{v}; 116^{r}

f.3^{r} : Istoriia lui Sofi Aidin împăratului dela Indiia.
f.10^{r} : Măgariul, boul şi plugariul.
f.14^{r} : Istoriia neguţătoriului şi a zmeului.
f.17^{v} : Istoriia celui dintîi bătrîn şi a cerboaicii.
f.19^{v} : Istoriia bătrînului celui de-al doilea şi a cîinilor celor doi negri.
f.22^{v} : Istoriia pescariului.
f.25^{r} : Istoriia împăratului elinilor şi a dohtorului Duvanu.
f.35^{v} : Istoriia tînărului împărat dela ostroavele ceale neagre.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.43^{v} : Istoriia celor trei dirvişi şi a celor 5 cocoane ale Vavilonului.⟨*deasupra, completat* : Bagdatului⟩.
f.52^{r} : Istoriia întîiului dirvişi, fiiu de împărat.
f.55^{v} : Istoriia celui de-al doilea derviş, fiiul împăratului, fecior de împărat.
f.65^{r} : Istoriia alui al treilea derviş, fecior de împărat.
f.73^{r} : Istoriia Aminai.
f.76^{r} : Istoriia lui Sevah cel călători de pă mare.
f.77^{v} : Istoriia călătorii cei dintîi a lui Sevah Th⟨alasinon⟩.
f.82^{r} : Povestirea la a 2 călătorie a lui Sevah Th⟨alasinon⟩.
f.86^{v} : Istoriia a treia a călătorii lui în chipul ce urmează : A treia călătorie a lui Sevah Th⟨alasinon⟩.
f.91^{r} : Povestea a patra călătorii a lui Sevah Th⟨alasinon⟩.
f.96^{v} : Istoriia a cincea călătorii a bărbatului Sevah Th⟨alasinon⟩.
f.101^{r} : Istoriia a 6 călătorii a lui Sevah Th⟨alasinon⟩.
f.105^{r} : Istoriia a şaptea şi cei mai după urmă călătorii a lui Sevah Th⟨alasinon⟩.
f.109^{v} : *Des.* : . . . şi pentru încredinţarea acestora o au dăruit şi cu alte daruri scumpe împărăteşti, poftind ca să auză şi alte minu⟨na⟩-te poveşti şi istorii de la dînsa. ⟨*v. şi f.116*^{r}⟩.

---

f.116^{r} : Şi s-au săvîrşit de prescris la leat 1826, sept⟨em⟩ vrie, 13.
ff.1^{r}, 2^{r}, 3^{r}, 67^{v} : Ioan Popescu, preot ⟨*posesor*⟩.

Ms. are 116 ff. Mai cuprinde :
f.110^{r} : Stihuri pă luna lui ianuarie. ⟨Calendar rimat⟩ : Cînd e zăpada împietrită / Şi saniia isprăvită / Ce stai inimă întărită / În sanie nesuită . . .
f.111^{r} : Alte stihuri : Odată de voe bună / Doi tineri să împreună.
f.111^{v} : O poveste foarte de folos celor ce vor voi a asculta pentru un voinic viteaz ce s-au întîlnit cu moartea.
f.116^{r} : *Fragment din Halima, legat greşit* : *Des.* : . . . bucuros cu toată inima îţi voi povesti şi alte istorii mai frumoase decît acestea şi vrednice de ascultare.
f.116^{v} : Însemnare pentru semnile vremilor cum în jos arată.
ff.1^{v}, 116^{r} : *Însemnări de cititor din 1844 şi din 1859.*

200×225 Discontinuităţi în text :
f.67^{r} : ⟨*copist*⟩ : Aici lipseşte puţintel din istorie, fiind că au fost foaea ruptă de unde am scris. Însă nu mult, numai 4 rînduri.
f.67^{v} : ⟨ *copist*⟩ : Aici iar asemenea lipsesc 4 rînduri şi însemnaiu ca să să ştie.
f.95^{r} — f.96^{r} : *Des.* : decît a mă face hrană şi jertfă fiarelor celor mîncătoare de oameni uriiaşilor . . .
Inc. : O coroană împărătească de aur cu pietrii scumpe . . .

Ms. BAR 6016

Sec. XIX (început) Ţara Românească (?)

Ff. 2^{r}—129^{r}

f.2^{r} : *Inc.* : . . . nu vrea nici într-un chip a auzi de numele lor. Ei i s-au părut cum să au văzut un cerb în vis carele să prinsăse în nişte curs⟨e⟩ de vînători . . .

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.3^{r} : Istoriia lui Calif Arun Arihsid.
f.7^{v} : Istoriia întîmplări⟨i⟩ lui Abdul cel bogat.
f.11^{r} : Istoriia doamni⟨i⟩ cari s-au aflat într-un sac.
f.14^{v} : Urmarea istorii lui Abtul Barşi.
f.25^{r} : Istoriia împăratului Rucsad şi împărătesi⟨i⟩ Cheristani⟨i⟩.
f.28^{v} : Istoriia împăratului Dembi şi împăr⟨ăt⟩esi⟨i⟩ a naiminilor.
f.34^{r} : Istoriia lui Mocval şi a Dilnovaţi⟨i⟩.
f.38^{v} : Urmarea istorii a lui Rucxad şi al împărătesei Cheristini⟨i⟩.
f.44^{r} : Urmarea şi sfîrşitul istorii a Faruhnazi⟨i⟩, feti⟨i⟩ împăratului Cazmirni⟨i⟩.
f.54^{r} : Istoriia întîmplărilor celor curioazi ale lui Caluf.
f.55^{v} : Istoriia frumoasei Dilari⟨i⟩ împreun⟨ă⟩ cu Caluf.
f.62^{v} : Urmarea şi sfîrşitul istorii a lui Caluf şi a frumoasei Dilari⟨i⟩.
f.70^{r} : Istoriia împăratului Caluf şi a împărăt⟨e⟩si⟨i⟩ Chinei.
f.73^{v} : Istoriia împăratului Fadlal, feciorul lui Minostot, împăratului musul.
f.88^{r} : Urmarea sfîrşitului istorii al împăratului Caluf şi a împărătesei ai Chin⟨i⟩.
f.98^{r} : Istoriia împăratului Vedredin Lolu şi a vizirului său.
f.99^{r} : Istoriia al lui vizir Talmuc ce să policrea Molchit şi al feti⟨i⟩ de împărat Tilichi⟨i⟩.
f.116^{v} : Însămnează că curgerea istori⟨i⟩ al împăratului ce povest⟨e⟩şte Halima şi urmarea istori⟨i⟩ a împăratului Vedredin Lolu şi a vizirului său Talmuc, ce să poricleşte Mîhnit să orînduieşte la al treilea tom.
Istoriia înfricoşatelor întîmplări ale Răspini⟨i⟩ cei frumoase.
f.129^{r} : *Incomplet. Des.* : . . . care fiind bătrînă pest⟨e⟩ puţină vreme au şi murit. Respina au arătat oarece împotrivire a nu priimi ...

f.nenum. post. ⟨*cu latine*⟩ : Ionescu N. Alecsandru.

180×250. Num. orig. cu arabe corespunde celei a bibliotecii.

Ms. BAR 5562

1839 Moldova

Ff. 1^{r}—26^{r}

f.1^{r} : Istorie lui Bulgasim, neguţătoriul de la Bastra. 1839, mai, 15.
f.8^{v} : ⟨Istoria lui Abdul cel bogat (Abdul Barsi)⟩.
f.12^{r} : ⟨Istoria doamnei ce s-au aflat într-un sac⟩.
f.16^{r} :⟨Urmarea istoriei lui Abdul Barsi⟩.
Incomplet. Des. : . . . că în sara dentîi atîta pedeapsă i s-au întîmplat, cît l-au bătut cu bicele, iară cele mai grele munci i să gătisă pe al doile sară, alte straşnice munci şi pedepsă de către Abul vătah vizăr . . .

f.26^{r} : Sărbătorile ce sînt oprite a nu să lucra preste tot anul.Ianoare.

f.26^{v} : La 15 ghenar 1840 sara feizu⟨?⟩ mult au tunat şi au fulgerat de multe ori şi au ploot tare, dece spre ştiinţă s-au însămnat aice.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Să să ştie de cînd m-am luatu întru însoţire cu Anica, fată mare, fiica iconomului Gavril, în vrîstă de 16 ani, şi eu de 19 ai, şi ne-am cununat în Duminica Vamişului şi a Farisăului, adică în 24 a luni⟨i⟩ lui Ianoare, la anul 1854, şi pentru ca să fie ştiut m-am şi iscălit, / Dimitrie Iperontu ⟨?⟩ /.

175 × 225. Nr. inv. 22/1940.

Ms. BAR 1170

1871

313 ff.

Halima (localizare)

Poveşti localizate de Ion Hagi Tudorache, pentru fiica şi fiul său, după traducerea lui Gherasim Gorjan ⟨v. *ediţii*⟩; f.1^{r}: Basmul cu Busuioc pescaru; f.5^{r}: Istoria împăratului elinesc şi a lui Diogen, medicului său, spusă de Busuioc pescarul smeului ce se afla în urcior; f.19^{r}: Istoria tînărului împărat al insulilor negre; f.29^{r}: Istoria smeului şi a neguţetorului; f.39^{r}: Istoria măgarului şi a boului; f.45^{r}: A fost odată o babă şi un unchiaş; f.49^{r}: Nunta vulpi⟨i⟩ cu cotoiul; f.55^{r}: Un cioban surd îşi păzea nişte capre; f.58^{r}: Istoria lui Borcănel; f.72^{r}: Al treilea voiajiu al lui Borcănel; f.89^{r}: Al patrulea voiaj al lui Borcănel; f.102^{r}: Istoria împăratului Turcibei şi a fetei sale Frusina; f.131^{r}: Istoria junelui împărat al Kinei şi a împărătesi⟨i⟩ Rubiniţa; f.150^{r}: Urmare istoriei lui Rudolf, împăratul Kinei, şi a Rubiniţei; f.160^{r}: Istoria lui Alexandru, feciorul de împărat, şi a Elenei, fata împăratului Kinei; f.196^{r}: Istoria împăratului Bunea şi a vezirului său Negoiţă; f.197^{r}: Istoria vezirului Negoiţă, ce s-a numit trist, şi a prinţesei Cercela; f.213^{r}: Istoria prinţului Pepenaş şi a portretului Zambili⟨i⟩, fata de împărat, care o spune Pepenaş împăratului Bunea şi vezirului său Negoiţă; f.228^{r}: Istoria lui Alecu Pînzaru şi a prinţesi⟨i⟩ Smărăndiţa, povestită de el însuşi împăratului Bunea, vezirului Negoiţă şi prinţului Pepenaşu; f.248^{v}: Istoria împăratului Pătlăgică, ce s-a numit fără mîhnire, şi împărătesei sale Regina; f.257^{v}: Istoria filosofului şi preaînţeleptului Pascal Ghiulom; f.270^{r}: Istoria lui Ostropel voiajorul, povestită împăratului Bunea, lui Negoiţă vezirul şi lui Pepenaş prinţul: f.292^{r}: Al doilea voiaj al lui Ostropel.

Fost ms. Gaster **109**. Este descris în *CM*, IV, p. 246—247.

Ediţii

1835—1838 *Halima* / *sau* / *Povestiri mitologhiceşti* / *arabeşti* / pline de băgări de seamă, şi de întîmplări / foarte frumoase, şi de mirare. Compuse în limba Arabească de preaînvăţatul / derviş Abubechir, / şi traduse din alte limbi streine în cea românească / de /I. Gherasim Gorjan / Profesorul.
Tomul întîiu /1835. ⟨163 p.⟩.
I. Iubitorilor de citit şi de istorii! precuvîntarea lui Gherasim Gor-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

jan.〈 v. *Anexa* **23**〉. Tomul al doilea. 1835. 235 p. 〈v. *Anexa* **23**〉. Tomul al treilea. 1837. 265 p.〈v. *Anexa* **23**〉. Tomul al patrulea şi mai după urmă. / 1838/ Să află de vînzare la librieria cea rumunească în Bucureşti la D.I. Romanov, şi I. Popovici, şi la Visarion Rusul, cîte 4 tom. La Iaş la D. D. Nica, — în Focşani la D. Hrist, Hagi Calciu — şi în Craiova la D. Gr. Dimitriu, Marchita.231 p. 〈v. *Anexa* **23**〉.
〈Volumul al patrulea cuprinde, la sfîrşitul *Halimalei*, pe 8 p.: *Cuvînt zis la cea de şapte ani desgropare a oaselor răposatului întru fericire şi bunului patron Filip treti Logofăt din Veleni de Munte, în beserica de aci numită a lui Filip.*〉.

1836—1840 *O mie şi una de nopţi* / Istorii Araviceşti / sau / *Halima* / întîiaş dată tradusă din Nemţeşte / de / Ioan Barac / Maghistratul Translator al Bra-/ şovului. / Tomu I / Cu Cheltuiala Domnului / Rudolf Orghidan / dată în tipar în / Braşov, / 1836.
f. nenum. I : Admittitur. Josephus Lamás. Censor.
f. nenum. II : Cătră Cetitori. Cuvîntul înainte al lui Rudolf Orghidan- 〈v. *Anexa* **24**〉.
I—XX : Cuvînt înainte al lui Ioan Barac.
XXI—XXII ; Scară a tomului dintîiu.
cop. post. : S-au tipărit la Ioan Gătt în Braşov. 126 p. Nopţile I—XIV.
Tomul al doilea. 137 p. *Nopţile* XIV—XVII.
Tomul al triilea. 186 p. *Nopţile* XVII—XLI.
Tomul al patrulea. 186 p. *Nopţile* XLI—LXXI.
Tomul al cincilea. 232 p. *Nopţile* LXXI—CXII.
Tomul al şaselea. 206 p. *Nopţile* CXII—CLXX.
Tomul al şaptelea. 223 p. *Nopţile* CLXXI—CXCVIII.
Tomul al optulea.173 p. *Nopţile* CXCIX—CCXXV.

1839 Povestire arabică vrednică de băgare de seamă. Găsită în manuscris şi îndreptată de Stanciu Gheorghiescu, Bucureşti, Tipografia Pitarului Constantin Pencovici, 1839.
p. 3—5 : Scrisoare a lui Stanciu Gheorghiescu către Anton Pann şi răspunsul acestuia 〈v. *Anexa* **25**〉.
p. 7—70 : Povestire arabică. *Istoria pescarului nevoiaş şi a califului Arun Areşid.*

1843 *Cei trei fraţi gheboşi / sau / Trei bărbaţi / şi / o muiare. O istorie comică.* În versuri alcătuită de Ioan Barac, translator. Braşov, s-au tipărit în tipografia lui I. Gătt, 1843, 34 p.
Exemplarul BAR I 70396 a făcut parte din Bibl. Colegiului Sf. Sava.

1844 〈*Cei trei*〉 / *Fraţi gheboşi / sau / trei bărbaţi / şi / o muiare. O istorie comică.* În versuri alcătuită de I. Barac, translator, Braşov, s-au tipărit în tipografia lui Ioan Gătt, 1844, 34 p.

1857 *Halima / sau / Povestiri mitologhiceşti arabeşti pline de băgări de seamă şi de întîmplări foarte frumoase, şi de mirare.*
Compuse în limba arăbească de preaînvăţatul derviş Abubechir şi traduse din alte limbi streine în cea românească de I. Gherasim Gorjan, profesorul.
Editorii Rusu şi Petrin.
Tomul întîiu. 1857.139 p. Tomul al doilea. 199 p. Tomul al treilea. 231 p. Tomul al patrulea. 196 p.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Alfabet de tranziție. Sînt reproduse precuvîntările lui Gherasim Gorjan la fiecare tom⟨*v. Anexe* la ediția 1835—1838⟩. Tomul al patrulea cuprinde și *Cuvînt la cea de șapte ani desgropare . . .* ⟨v. 1835—1838, t. IV⟩.

1877 O ediție din acest an a traducerii lui Gherasim Gorjan indică Dorothea Sasu-Țimerman ⟨ *v. bibliografia capitolului*, poziția 7, p. 199⟩; probabil că este vorba despre ediția din 1899⟨*v.* —⟩.

1879 *Calendarulu / Halimalei / sau / a 1001 de nopți / pe anulu / 1879.*
Ilustrat cu mai multe gravure. Colecțiunea H. Wartha.
Bucuresci, Editura Librăriei „Gregore Luis", strada Lipscani, 19 și 20. Noua Typ. Națională „C. N. Rădulescu", str. Academiei. 24.
În afara calendarului propriu-zis, tipăritura conține : *Historia celoru trei calenderi, fii de regi și a celoru cinci dame din Bagdad* (p. 3—68).
La p. 68 se află următorul „Avis. Pentru anulu viitoru voru urma povești și mai frumose, între altele : *Minunatele întîmplări ale lui Simbad calatorul pe mare*".

1880 *Calendarul / Halimalei / seu / 1001 de nopți / pe annulu bissectu /*, 1880.
Ilustrat cu mai multe gravuri. Colecțiunea H. Wartha, anul III. Bucuresci. Editura Librariei Gregore Luis. Typ. Națională „C. N. Rădulescu".
În afara calendarului propriu-zis, tipăritura conține *Istoria lui Sinbad marinarul* (p. 3—64).

1880 *Alaedin sau Istoria unui vrăjitor.* Tradusă din limba germană de Leon Wolff, București. Typ. Națională „C. N. Rădulescu", 1880, 85 p.

/1881/ */ O mie și una de zile . /* Fără foaia de titlu. Conține : *Istoria lui Baltazar și a frumoasei Repsima. Istoria lui Alghird și a miraculosului său inel. Întîmplările celor trei frați sau celor trei regi*, 159 p. (cu ilustrații).

1887 *O mie și una de zile. Cele mai frumoase basme arăbești și persane scrise de Califul Osman.* Tradus în limba română de H. S. , București. De vînzare la H. Steinberg, Librar Antiquar . . . și la toate librăriile din țară, 1887, 142 p. (cu ilustrații).

1887 *Calendarul / Halimalei / pe anul /* 1887.
Bucuresci. Editura Tipo-Litografiei Dor. P. Cucu. Bulevardul Elisabeta Domna, 8. 1887.
În afara calendarului propriu-zis (în care apare și *Călindarul Mahomedan* după stilul nou), tipăritura conține *Istoria lui Codadad și a fraților sei* (p. 3—43), *Istoria prințului Zeyn Alasnam și a regelui smeilor* (p. 44—69), *Istoria lui Beder, prințul Persiei, și a Gioherei, princesei regatului de Semandal* (p. 70—165) și *Istoria adormitului deștept* (p. 166—278).

1889 *Alaeddin sau Istoria unui vrăjitor.* Tradusă din limba germană de Leon Wolff, Bucuresci. Librăria, „H. Steinberg", 1889, 78 p. (cu ilustrații).

1892 *Aventura unui cocoșat. Istoria secretarului.*⟨În volumul⟩ : *Fulger, / gróza Cațaonilor, / grozavul căpitan de haiduci /* de / Panait Pope-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

scu, Craiova. Editura Librăriei Române „Filip Lazăr", 1892. p. 55—77.

1893 *Alaeddin sau Istoria unui vrăjitor.* Reproducere neschimbată a ediţiei din 1889.

1894 *Halima. Povesti arabe.*
Traduse dupe Galland ⟨ Antoine ⟩ de Gr. I. Ralet. Revăzute şi concentrate cu îngrijire dupe cei mai buni autori.
I. *Istoria lui Codadan şi a fraţilor săi*
II. *Istoria Prinţesei de Deryabar*
III. *Istoria prinţului Zeyn Alasnam şi a regelui smeilor*
IV. *Adormitul deştept.* ⟨v. 1887, *II*⟩, Bucuresci, Editura Tipo-Litografiei „Dor. P. Cucu", 1894. 278 p.

1894 *Aventura unui cocoşat. Istoria secretarului.* ⟨În volumul⟩ : *Fulger, gróza Caţaonilor . . .* ⟨v. 1892; reproducere neschimbată⟩. Craiova, Editura Librăriei Române „Filip Lazar & Comp.", 1894.

1897 *Califul Osman.*
O mie şi una de zile. Cele mai frumoase basme arăbeşti şi persane. Tradusă în limba română de H. S., Bucureşti, Editura Librariei „H. Steinberg", 1897, 122 p. (cu ilustraţii).

1897 *Halima sau 1001 de nopţi. Istorii arabiceşti. Întîiaşi dată tălmăcite după limba nemţească de Ioan Barac* (1770—1848). Reproducere după originalul din 1836, Editura Librăriei „N. I. Ciurcu", Braşov, 1897.
BAR nu posedă tomul întîi al acestei ediţii. Foaia de titlu este reprodusă după tomul al doilea.
Tomul II. 271 p. Conţine nopţile 23—84; tomul III. 319 p. Conţine nopţile 84—178; tomul IV. 236 p. Conţine nopţile 178—220. Exemplarul BAR II 233 864 a aparţinut lui Liviu Rebreanu.

1899 *Halima sau Povestiri Mitologiceşti Arabeşti pline de băgări de seamă şi de întîmplări foarte frumoase şi de mirare* / . . . / compuse în limba arăbească de preaînvăţatul Derviş Abubekir şi traduse din alte limbi în cea românească de I. Gherasim Corjan ⟨*sic*⟩, profesor. BAR posedă numai Al douilea tom, tipărit la Bucureşti, în Editura Tipo-Litografiei „Dor. P. Cucu", 1899.
În tom sînt reproduse precuvîntările lui Gherasim Gorjan din ediţiile anterioare.

/ **1908** / *O mie şi una de nopţi* / *Povestiri arabe*/, Editura Heller, str. Sf. Ionică, No. 3, Bucureşti.
Tipografia „Horia Carp & Marinescu". Sf. Dumitru, 5. 45 de fascicule paginate în continuare (718 p.). Conţin 173 de nopţi. Pe coperta ultimă este anunţat: „Un nou şi senzaţional roman în fascicole: *Regele Pumnalului*".

1908—1909 *Halima sau O mie şi una de nopţi.* Traducere de Ioan Barac revăzută de Em. Gîrleanu. Cu două reproduceri după ediţia de la 1836, Bucureşti, Editura Librăriei „Socec & Co." Societate Anonimă, 1908. No. 7. Biblioteca Românească Enciclopedică „Socec", 92 p. / No. 8. 1909.
p. 7—10: Introducere.⟨M. Dragomirescu⟩.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

p.11 : Notiţă biobibliografică Ioan Barac.
p. 13—26 : *Prefeţele lui Rudolf Orghidan şi Ioan Barac* (v. 1836—1840.
Poveştile sînt republicate de Em. Gîrleanu în 1910, în „Universul literar şi artistic", nr. 20—27.

/**1910**/ *O mie şi una de nopţi / Minunata poveste / a lui / Ali baba / şi alte cinci poveşti* /, Biblioteca pentru toţi, / No. 917 / Bucureşti, / Editura Librăriei „Universala" Alcalay & Co., / Calea Victoriei, 27. 87 p. Ultimele două poveşti sînt traduse de V. Demetrius.

/**1910**/ *O mie şi una de nopţi / Minunata istorie a lui/ Ali baba / şi / a celor patruzeci de hoţi nimiciţi de / o roabă.* Biblioteca pentru toţi⟨917⟩, Bucureşti,/ Editura „Librăriei Universale Leon Alcalay",/ Alcalay & Co., / Calea Victoriei, 37.

Faţă de volumul din aceeaşi colecţie, cu acelaşi număr (v. *supra*), ediţia aceasta are două povestiri mai puţin : *Povestea orbului* şi *Povestea unui moşneag şi a doi cîini negri*. 95 p.

/ **191..**? / *Din O mie şi una de nopţi. Povestea lui Simbad Marinarul, călătorul pe mări.* Bucureşti, Depozitul „R. O. David & M. Şaraga", 47 p.

/ **1916** / *Alaedin. Istoria Vrăjitorului African cu Lampa fermecată şi inelul miraculos*, Bucureşti, Tipografia „Concurenţa", 48 p. v. 1880, 1889, 1893.

1921 *Povestiri din Halima.* Cartea întîia şi a doua, Casa Şcoalelor. Biblioteca pentru popor. No. 11 şi 12, Bucureşti, Tipografia „România Nouă", Th. I. Voinea, 1921, 214 p.

/ **1922** / *O mie şi una de nopţi* / Opera complectă / Traducere de / Liviu Rebreanu, Fundaţia culturală / „Principele Carol" / , Bucureşti, Editura „Ancora", 2 volume (vol. 1 — Introducere de L⟨iviu⟩ R⟨ebreanu⟩ — v. *Anexa* **26** ; 8 fascicule, 244 p., 28 de nopţi ; vol. 2, fasciculele 9—12, 127 p., nopţile 28—40). Ilustraţii de Petre Aurel Constantinescu.

1923 *Povestiri / din / Halima* / Cartea întîia / Bucureşti, Tipografia „România Nouă", Str. G-ral Dona, 26. Theodor I. Voinea / 1923, 143 p. Cartea a doua, p. 147—220.

/ **192...**? /*Din / O mie şi una / de nopţi* / (*Halima*) /, Bucureşti, Editura „Librăria nouă" Carol P. Segal, Calea Victoriei, 70, 157 p.

/ **1926** / *Povestiri alese din O mie şi una de nopţi.* Editura „Cartea Românească", Bucureşti, 136 p. (cu introducere ; ilustraţii color în text).

/ **1933** / *Halima / sau / povestiri din O mie şi una de nopţi.*
Traducere din limba germană Anton Marcu, Bucureşti, Editura „Ţicu I. Eşanu", 151 p. Volumul mai conţine : *Povestea lui Agib Ecar Haurid şi a prea frumoasei Lakme* (p. 152—158) şi reclame pentru volume din Editura Ţicu I. Eşanu : *Aladin şi lampa minunată, Ali Baba, Ileana Cosînzeana şi Făt-Frumos, Basme, Anecdote Trăznite* — culese şi originale, *Gruia cel voinic şi moş Novac cel isteţ, Tîndală, Făt-frumos, Domniţa alungată, Fraţi de cruce, Fata din Dafin, Paloş — spaima smeilor, Năsdrăvăniile lui Păcală, Inelul fermecat, Inima de aur.*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

/ **193**. . . ? / Califul Osman. *Povestiri din O mie şi una de zile.* În româneşte de Anton Marcu, Bucureşti, Editura Librăriei „Ţicu I. Eşanu", 111 p.

/ **1936** / *Din O mie şi una de nopţi.* Trei poveşti pentru copii. *Bărbierul şi vopsitorul, Pasărea fermecată, Harun al Raşid.* Editura „Socec & Co. S. A.", Bucureşti, Biblioteca Noastră, 168 p.

/ **1937** / *Aladin sau Lampa miraculoasă.* În româneşte de Bunicuţa. Editura Librăriei „Socec & Co. S. A.", Bucureşti, 12 p. (cu ilustraţii color).

/ **1941** / *Trandafirul mării şi alte poveşti din O mie şi una de nopţi şi de la alte popoare.* Povestite pentru tineret de Moş Nae (N. Batzaria). Coperta şi desene de pictorul Pascal şi de alţii. Editura ziarului „Universul", Bucureşti, 96 p.

/ **194**. . . ?/ *O mie şi una de nopţi* / povestite pentru tineret de Moş Nae (N. Batzaria). Ilustrate de pictorul Pascal. Editura ziarului „Universul", Bucureşti, 144 p. (cu ilustraţii color).

/ **1942** / *Abu-Hasan. Poveste din O mie şi una de nopţi.* Adaptare de Moş Ene ⟨Mihail Drumeş⟩. Editura „Bucur Ciobanul S. A.", 32 p. nenumerotate. Ilustraţii de Marga Ştefănescu.

/ **1942** / *Lampa fermecată. Poveste din O mie şi una de nopţi.* Prelucrare de Moş Ene⟨Mihail Drumeş⟩. Editura „Bucur Ciobanul S. A." 32 p. nenumerotate. Ilustraţii de Marga Ştefănescu.

/ **1942** / *Ibrahim cîrpaciul. Poveste din O mie şi una de nopţi.* Adaptare de Moş Ene⟨Mihail Drumeş⟩. Editura „Bucur Ciobanul S. A.". Cartea mai cuprinde şi povestea *Rubinul fermecat*, 32 p. nenumerotate. Ilustraţii de Marga Ştefănescu.

1947 *Nopţile Şeherezadei* ⟨povestite de⟩ Eusebiu Camilar. Editura de Stat, 1947, 412 p. (cu ilustraţii).

1956—1963 *1001 de nopţi.* Basme arabe povestite de Eusebiu Camilar. Editura Tineretului, / Bucureşti /, 1956, 541 p. (vol. I conţine un *Cuvînt al povestitorului la începutul nopţilor*), 1959; II; 487 p.; / 1961 /; III; 324 p. Ilustraţii de Angi Petrescu-Tipărescu, / 1963/; IV; 311 p. şi o *Încheiere.*
Ediţia are mai multe tiraje. În 1961 apar din nou volumele I şi II ale ediţiei.

1957 *Aladin şi Lampa fermecată.* (Din *1001 de nopţi).* Basm arab povestit de Eusebiu Camilar, 1957. Editura Tineretului, 47 p. Ilustraţii de Tia Peltz.

/ **1963** / *Ali Baba şi cei patruzeci de hoţi.* Basm arab istorisit de Eusebiu Camilar. Editura Tineretului. Colecţia „Traista cu poveşti", 46 p. Ilustraţii de Noël Roni.

/ **1965** / *Ali Baba şi cei patruzeci de hoţi.* Supliment de tiraj la ediţia din 1963.

1966 (în cont.) *Cartea celor o mie şi una de nopţi.* Traducere de Petre Hossu. Traducerea versurilor de D. Murăraşu. Editura pentru literatură, / Bucureşti /, Biblioteca pentru toţi.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

I. *Povestea hamalului cu fecioarele.* Nopțile 1—24. V—LIX : Prefață de Ovidiu Papadima.
În nota de la p. IV se anunță că ediția va fi continuată în circa 12 volume, constituind traducerea integrală a ediției franceze a lui J. C. Madrus (t. I—XVI, 1899—1904) și a celei a lui Eug. Fasquelle (f. a., t. I—VIII), Ediția aceasta din B. P. T. este continuată pînă în prezent.

/ **1968—1969** / *1001 de nopți.* Basme arabe istorisite de Eusebiu Camilar. Editura Tineretului, / București /, 2 volume. I : 644 p.; II : 627 p. Ilustrații de Angi Petrescu-Tipărescu. Reluare a ediției din 1956—1963.

*

Texte din *Halima* au apărut și în diverse periodice, dintre care, după Dorothea Sasu-Timerman (vezi bibliografia capitolului, poz. 7) și după Constantin Eretescu, *Les "Mille et une nuits" en Roumanie*, în „Romano-arabica", II, p. 50, citățm; „Luminătoriul", 1888, nr. 40, „Gazeta Transilvaniei", 1891, nr. 177; „Drapelul" (Lugoj), nr. 44—48, colecția de traduceri „Astra", 1915—1916, nr. 39; „Adevărul literar și artistic", 1937—1938; „Revista Fundațiilor", 1942, nr. 8 (Mihail Sadoveanu). Pentru texte apărute în diverse manuale, vezi studiile citate *supra*.
Vezi și *Lucrări generale, II, 2, p. 409—449*, unde sînt reproduse fragmente după ms. BAR *2587*.

Bibliografie

1. W. Rudow, *Die Gestalten des romänischen Volksglaubens*, „Romänische Jahrbücher", IX, 1893, p. 494—509.

Sînt menționate cîteva motive ce apar și în cărțile populare, amintindu-se legătura cu aceasta din urmă numai în treacăt.

2. Vezi *Alex.* nr. **26e**.

3. Gh. Duzinchievici, *Manuscrise vechi*, „Cercet. ist.", II—III, 1926-27, p. 249—250.

Este descris un manuscris care cuprinde 18 povești din *Halima*.

4. P. Mihailovici, *Manuscrise și cărți românești în Jugoslavia*, „Arhivele Basarabiei", II, 1930, p. 301—304.

În biblioteca Patriarhiei din Karlowitz se găsea și un exemplar din *1001 nopți*, Brașov, vol. II. 1836 (traducerea lui Ion Barac).

5. G. Dăianu, *Izvorul povestirii Abu-Hasan a lui I. L. Caragiale*, RFR, VIII, 1941, nr. 11, p. 433—444.

Este urmărit modul în care Caragiale a transformat o poveste din ciclul *Mille et une nuits* din ediția lui A. Galland (poveste care nu se găsește în traducerile românești tipărite).

6. Vezi *Sindipa* nr. **11**.

7. Dorothea Sasu-Țimerman, *Les Mille et une nuits, dans la littérature roumaine*, „Studia et acta orientalia", II, 1960, p. 189—205.

Prima traducere românească păstrată a fost făcută în 1782, la Șcheii] Brașovului.

Sînt citate manuscrise de la BAR, care cuprind părți din *Halima*. Se enumeră apoi textele tipărite în secolul al XIX-lea, care au la bază traduceri din limba greacă sau germană.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Secolul al XX-lea are ca element nou prelucrările făcute de mari scriitori, care redau textului, pe lîngă farmecul faptelor în sine, și pe acela al limbajului și al atmosferei.

8. C. Bărbulescu, *Analiza istorică a basmului românesc „Fata cu mînile tăiate"* (A Th. 706), „Rev. etnogr. folc.", XI, 1966, nr. 1, p. 28, 30.

Basmul, foarte răspîndit, se găsește în *1001 de nopți*.

9. V. Eftimiu, *Petre Dulfu și Păcală. Evocare*, „Gaz. lit.", XIII, 1966, nr. 47, p. 3.

Snoave atribuite lui Păcală apar în *O mie și una de nopți* și în folclorul altor popoare.

10. Ilie T. Bădicuț, *O mie și una de nopți în ediție nouă*, „Gaz. lit.", XIV, 1967, nr. 8, p. 8.

Sînt amintite circulația cărții populare *Halima* în limba română, precum și prezența altor cărți de origine arabă (*Archirie și Anadan, Sindipa, Varlaam și Ioasaf*) și legăturile cu *Esopia*.

Ediția în discuție și prefața ei sînt aspru criticate.

11. I. Zugrav, *Vechi manuscrise cu „Istorii persăști" din biblioteca mănăstirii Sf. Ioan cel Nou de la Suceava*, „Mitrop. Mold. Suc.", XLIII, 1967, nr. 11—12, p. 702—705.

Manuscrisul cuprinde 30 de povestiri din cele 200 care apar în ediția de la Veneția, 1757, cu titlul *Aravicon Mitologicon*. Față de cele trei traduceri în română, cunoscute (Brașov, 1782; Hurez, 1783, și a lui Scarlat Barbu Tempeanul, în 1808), aceasta este una nouă, mai timpurie (prima însemnare datează din 1779) și mai completă. Sînt amintite celelalte cărți populare copiate în Bucovina.

12. Martin Naht, *Informații istorice și sociale privitoare la români în „Halima" tradusă de Gherasim Gorjan*, „Limbă și lit.", 1969, vol. XXIII, p. 223—227.

Gherasim Gorjan introduce pasaje noi, în care se reflectă preocupări și situații din Țara Românească la începutul secolului al XIX-lea.

13. M. Anineanu, *Povestea lui Camaralzaman. Un episod necunoscut din Halima*, RITL, XIX, 1970, nr. 2, p. 291—294.

Într-un manuscris de la începutul secolului al XIX-lea a fost găsită o povestire din *Halima*, care nu figurează în nici una din variantele românești manuscrise sau tipărite. Această povestire a fost tradusă, probabil, din greceşte.

V. *Bibl. gen. Studii*: **1, 2, 9, 14, 19, 20, 23, 27, 28, 31, 33, 39, 41A, 50, 53, 54, 61, 62, 77, 107, 108, 110, 115, 116, 119, 121, 141, 144.**

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Manuscrise

Ms. BAR 347

Sec. XVIII (a doua jumătate) Moldova

Ff. 2^{r}–169^{v}

f.2^{r} : Carte I. A lui Iliodor istorie ethiopicească.
f.26^{r} : Iliodor. Carte II.
f.48^{v} : Carte III.
f.59^{r} : Iliodor. Carte IV.
f.73^{r} : Iliodor. Carte V.
f.91^{v} : Sfîrşit cărţii al cincile.
f.92^{r} : Tomul al doile. Iliodor. Carte VI.
f.103^{r} : Iliodor. Carte VII.
f.123^{r} : Iliodor. Carte VIII.
f.136^{r} : Iliodor. Carte IX.
f.150^{v} : Iliodor. Carte X.
f.169^{v} : *Stihuri ale tălmăcitorului* : Iliodor, darul soarelui să tălmăceşti...

Ms.a fost dăruit Academiei Române de către D. A. Sturdza.

f.1^{r}, 170^{r} : albe. Num. orig. cu arabe a paginilor. Ornamente : f.92^{r}. Ms. este descris în *CM*, II, p. 62.

Ms. BAR 355

1773 Moldova

87 ff.

f.1^{r} : A lui Iliodor istorie ethiopenească. Cartea a 6.
f.13^{r} : A lui Iliodor. Cartea a 7.
f.34^{v} : A lui Iliodor. Cartea 8.
f.49^{r} : A lui Iliodor. Cartea a 9.
f.65^{r} : A lui Iliodor. Cartea a 10.
f.87^{v} : Stihuri alcătuite în verşuri de dumnealui numitul tîlmăcitor, cătră cetitori.
f.1^{r} : 1772, apr⟨ilie⟩ ⟨*în centrul frontispiciului*⟩.

f.1^{v} : Tîlmăcitu-s-au această istorie ce să deosăbeaşte în zeace capet⟨e⟩ şi în doao tomuri, din limba cea alesă ellinească, de dumnea⟨lui⟩ loghiotatul Kyr Thoma 2 logofet, prin oserduitoarea dorire a prea Sfinţitului episcop al Romanului Kyrio Kyr Leon, spre cea după putinţă a limbii moldoveneşti deschidere şi

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

adăogire. Şi s-au scris cu condeiul şi prin osteneala mînii, de mine Grigorii Ilievici, pisariul Sfintei Mitropolii a Moldovei, isprăvindu-să de scris la anul de la Hs. 1773, mart⟨ie⟩. cop. ant. int. : Cumpărat 4/16 Maiu 1899. Lei 30.

CM, II, p. 70; *Copişti* . . . , p. 115—116.

Ms. BAR 60

1781 Moldova

Ff. 1^r—103^r

f.1^r : Iliodor. C⟨ar⟩tea VI.
f.16^r : Iliodor. Cartea VII.
f.42^r : Iliodor. Cartea VIII.
f.59^r : Iliodor. Cartea IX.
f.78^r : Iliodor. Cartea X.

f.103^v : *Stihuri ale tălmăcitorului* : Iliodor, darul soarelui să tălmăceşti . . .

f.103^v : Această carte iaste scoasă de pre limba elinească de dum⟨nea⟩lui Thoma gramatic a Sfintei Mitropolii din Eşi. Iar acum s-au scris cu toată cheltuiala dum⟨i⟩sale Ilie Carp, fiiul dumisale Vasile Carp, sulger.
Şi s-au scris ds mine Costandin Burghele, fiind în episcopie Romanului, la velet 1781, mart⟨ie⟩ 20. Co⟨sta⟩ndin Burghele⟨v. *Copişti* . . . , p. 23—24⟩.

Ms. provine din Biblioteca Şcheiană. Este descris în *CM*, I, p. 143—144.

Ms. BAR 3531

1782 Moldova

Ff. 72^r—214^v

f.71^v : Istorie Ethiopicească din vreamea Elinilor care să numeaşte Iliodor, ce să împarte în zece capete şi în II tomuri.
f.72^r : A lui Eliodor istorie ethiopicească. Cuvînt I.
f.107^r : Ili⟨o⟩dor. Carte II.
f.144^r : Iliodor. Carte III.
f.163^r : Iliodor. Carte IV.
f.185^v : Iliodor. Cartea V.

f.214^v : *Des.* : ⟨ *det.*⟩ . . . tînguindu-mă . . . şi ale acelora nici . . . ispitind a mă împre . . . pre însumi întru năde . . . ce le-am ajutat nicăiri . . . dinşii poprindu-mă bătrî . . .

Ms. are 214 ff. Mai conţine :

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

ff.2^{r}—71^{v} : Istorie răsepireii Ierusalimului.
f.11^{r} : Istoriia Ierusalimului. Istorie cetăţii.
f.11^{v} : Muntele al II⟨-lea⟩
f.15^{v} : Istorie bisericii.
f.53^{r} : Semnele Ierusalimului.
f.68^{r} : Iară Petron Peer istornicul scrie mai în scurt într-acesta chip.
f.71^{v} : Ce de la aceastea istorie de plîngere veche să treacem la altele [la altele] şi mai vechi a scrie.
Sfîrşitul cărţii a răsipirii Ierusalimului.

Legătura ms-ului este făcută din filele unui manuscris al *Învăţăturilor lui Neagoe Basarab.*

---

f.2^{r} : Această carte minunată ce să află scrisă la început Istoriia răsipirii Ierusalimului, iară după aceasta altă Istorie Ethiopicească ce să numeaşte Iliodor cartea dintîi. Istorie foarte frumoasă spre îmbogăţirea minţii celui ce va vrea ca să să îmbogăţască pre sine cu înţălepciunea. Iaste a dumisale Costantin Paladie spatar mare. S-au scris cu toată cheltuiala dumisale în Tîrgul Neamţului, de mine cucernicul şi mult păcătosul Andriotax⟨i⟩-tul dascal ot Nemţu i tipograf. Let 1782 iun⟨ie⟩ 24.

f.2^{v} : Leat 1782. Costanti⟨n⟩ Paladie. Andriotaxida. ⟨v. *Copişti* . . . , p. 5—6⟩. Pe filele 1^{r} şi f. nenum. I^{v} se află o însemnare referitoare la *Învăţăturie lui Neagoe Basarab* :
. . . pe de laturea aceştii cărţi . . . ⟨*det.* ⟩ . . . vodă acum le vedeţi şi eu mă rog şi v . . . ⟨*det.* ⟩ . . . blîndeaţelor că cei ce veţ vrea ca să vă îndulciţi de aceaste cuvinte şi cu dragoste v . . . ⟨*det.*⟩ . . . / a vă scrie să ştiţ văzînd această puţintică prublică ⟨*sic*⟩ că vă înştiinţez cum că aceast⟨ă⟩ ⟨f⟩oarte frumoasă şi minunată carte ce să chiamă cartea lui Ion Neagoe voevod să află în iz⟨v⟩odu mieu şi iaste scrisă carte mare fiind pe 6 conţuri de hîrtie şi, cine îm va plăti cu cearirea dragostii sale şi cu tocmală, eu aceluia o voi scrie cu iubită a mea cucearnică şi cu pre plecată dragoste, că aceasta pre toate cărţile le cuprinde întru ale ei frumoas⟨ă⟩ şi minunate învăţături ; la aceasta vă înştiinţez şi sînt al dumniavoastră pre plecat întru Hristos. Andriotaxi⟨da⟩ dascal ot Neamţu.

f.71^{v} : Cumpărată şi numărată între cele cărţi ce au dat Dumnezeu a mă sluji cu ele. C. A.

f.3^{r}, f.214^{r}, f.215^{r} : Doc. răm. de la Gr. Tocilescu. Dăruite Academiei Române. Facultatea de Litere — Bucureşti. Şedinţa 5 martie 1910.

---

220 × 320. Frontispicii : ff. 2^{r}, 3^{r}, 72^{r}. Desen : f.2^{v}. Mai multe file deteriorate.

Ms. BAR 4837

1784 Moldova

Ff. 3^{r}—237^{v}

f.1^{r} : Iliodor.
f.3^{r} : Iliodor. Cuvînt I.
f.25^{r} : Cuvînt II.
f.55^{v} : Cuvînt III.
f.72^{r} : Iliodor. Cuvînt IV.
f.94^{r} : Cuvînt V.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.123^{r} : Cuvînt VI.
f.138^{v} : Cuvînt VII.
f.168^{r} : Cuvînt VIII. 8.
f.187^{v} : Cuvînt IX.
f.209^{r} : Cuvînt zece.

Urmează la f. 237^{v} cunoscuta notă a traducătorului și versurile (Iliodor, darul soarelui să tălmăceşte . . .), *incomplete.*

---

f.1^{r} : Această istoriia ci să numeşti Iliodor scrisu-s-au cu toată cheltuiala dumnealui Necolaiu Cant⟨a⟩ biv vel pah⟨arnic⟩ în zilile pre înălţatului şi luminatului domnu Alexandru Costandin Necolai voevod, întru întîia domniia a mării sale, în Iaş. Alexandru Ciohoran. 1784 av⟨gu⟩st 20 dn⟨i⟩. ⟨v. *Copişti* . . . , p. 29⟩.

cop. ant. int. : Însemnare gospodărească din satul Băhna⟨şe⟩ni.

Din biblioteca lui Ştefan Sihleanu (v. f.1^{r}, 3^{r} etc.), donată în anul 1925.

190×280. Discontinuități în text (după f. 7 lipsesc două ff., după f.121 lipsesc 2 ff.). Num. orig. a paginilor cu arabe (greşeli : ff. 67, 231). Leg. orig. în carton şi piele. Ff. albe : 122^{v}, 238^{r-v}. Ornamente, frontispicii colorate la filele unde se află titluri de capitole. Desene : f.2^{v} (legenda : *Istornec Iliodor*), f. 122^{r} (legenda : *Haricliia*).

Ms. BAR 2774

1784 Moldova

Ff. 2^{1} – 98^{v}

f.2^{r} : Tomul al doilea a lui Iliodor. Cartea a VI : f.15^{v} : Iliodor. Cartea a VII ; f.40^{r} : Iliodor. Cartea a VIII ; f.56^{v} : Iliodor. Cartea a IX ; f.73^{r} : Iliodor. Cartea a X ;

f.98^{r} : *Urmează cunoscuta notă a traducătorului şi versurile* (Iliodor, darul soarelui să tălmăceaşte . . .).

---

f.98^{v} : Această cartea, ce să numeaşte Iliodor, s-au scris după cum să veade de mine Grigore Hudeci pisar ot Episcopie Rom⟨a⟩nului, la velet 1784, av⟨gust⟩ ⟨v. *Copişti* . . . , p. 101⟩.

f.1^{r} : Această carte ci să numeşte Iliodor este a me şi am împrumutat pe dumnialui logofătul Ianacachi di la dumnialui spătariul Dumitrache Beldiman. 1821 fevr⟨uarie⟩ 12. Costache Carp⟨ ?⟩.

f.1^{r} : Dăruit de d-l. Titu Maiorescu, şed. 28 Maiu 1904.

Fost în posesia lui Mihai Eminescu (v. sublinierile ; v. Al. Elian, *Eminescu şi vechiul scris românesc*, „St. şi cerc. bibliogr.", I, 1955).

215×340. Num. orig. cu chirilice.

Ms. BAR 57

1785—1786 Moldova

Ff. 3^{r} – 213^{r}

f.3^{r} : Carte întîiu a lui Eliodor istorie etheopicească.
f.26^{v} : Iliodor. Carte II ; f.52^{v} : Iliodor. Carte III ; f.64^{v} : Iliodor. Carte IV ; f.84^{r} : Iliodor. Carte V ; f.108^{r} : Iliodor. Carte VI. Le⟨a⟩t 1785 dec⟨hemvrie⟩ 20. S-au isprăvit de ⟨s⟩cris acest tom.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.121^{v} : Iliodor. Carte VII. f.148^{v} : Iliodor. Carte VIII ; f.166^{r} : Iliodor. Carte IX ; f.186^{r} : Iliodor. Carte X ;
f.213^{r-v} : *Stihuri ale tălmăcitorului* : Iliodor, darul soarelui să tălmăceşte...

---

f.213^{r} : Au luat sfîrşit carte lui Eleodor. Această cart⟨e⟩ o am scris eu, To⟨a⟩der Jora, biv vel pit⟨ar⟩ la anul 1786, fev⟨ruarie⟩ 25.
f.213^{v} : Această carte iaste scoasă de pre limba elenească de Thoma Gramaticul ce au fost la Sfînta Mitropolie din Eşi. Iar acum s-au scris cu a me mînă şi ostenelă de pe o cart⟨e⟩ a dum⟨nealui⟩ sulgerului Vasile Carpu, la anul 1786, fev⟨ruarie⟩ 25. Toader Jora biv vel titar⟨*sic*⟩ ⟨v. *Copişti* . . . , p. 137—138⟩.

Ms. mai conţine versuri din psaltire (psalmul 23) la f.1^{r} şi *Suret de la Congresul din Rahchebah*⟨?⟩ *în Slezïia*. Este descris în *CM*, I, p. 135—136.

Ms. BAR 2868

1792 Moldova

Ff. 2^{r}—90^{v}

f.1^{r} : Iliodor care să împarte în doao tomuri.

Tomos 2.

Iaste a dumisali Ioniţi Sturza vel stol⟨ni⟩c. Acum a treia oară perigrapsit de mine nevrednicul şi mai micul între dascali Alexandru Athanasiu. Cu toată cheltuiala dumisali mai sus numitului boeriu. La leat 1792, martie, 23.
f.2^{r} : Iliodor. Cartea 6. Istorie ethiopicească ; f.13^{v} : Iliodor. Cartea 7 ; f.36^{r} : Iliodor. Cartea 8 ; f.51^{v} : Iliodor. Cartea 9 ; f.68^{r} : Iliodor. Cartea 10.
f.90^{v} : Sfîrşit ca acesta au luat alcătuirea. . . etc. v. *supra. Stihuri :* Iliodor, darul soarelui să numeaşte . . .

Pentru însemnarea copistului — v. titlul ; ⟨v. *Copişti* . . . , p. 11⟩.
Posesie : f.1^{v} : ⟨*lat.*⟩ „I. S". şi, la aceeaşi filă : „Ioan Sturza stolnec" în mijlocul stemei cu coroană princiară deasupra.

Manuscrisului îi sînt anexate 4 ff., care conţin oferta lui Alexandru St. Sturza, făcută Academiei Române :

Bârlad 20 septembre 1904

Onorate Domn,

Sub plic recomandat vă trimet Istoria lui Eliodor scrisă pentru boerul Ioniţă Sturdza care în urmă a fost domn al Moldovei. Această carte din punctul de vedere al frumoasei limbi cu care este tâlcuită are o însămnătate nepreţuită, după cum vă ve-ţi⟨*sic*⟩ putea convinge. Aproape nici un barbarism şi un stil care ar lăsa visători pe mulţi stilişti din ziua de azi, deşi scrisă acum 120 ani, când limba ce o vorbim astăzi era prada dascalilor şi scribilor publici de atunci.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Mi se pare că există vreo două exemplare în toată ţara de acelaş cuprins, dar după cât ştiu din sorginte sigură aceste exemplare sunt departe de suferi o cât de palidă comparaţie cu prezentul exemplar ce / vi-l trimet. Dacă preţiozitatea ⟨*sic*⟩ acestui volum din punctul de vedere a celor spuse mai sus precum şi ca foastă⟨*sic*⟩ proprietate a Domnului Ioan Sturdza (purtând şi iscălitura sa) ar putea face pe Academia Română amatoare de acest op, atunci sunt dispus a-l ceda Academiei, în schimbul unei drepte plăţi a valorei volumului.

Mulţi particulari, amatori, îmi au oferit preţuri care nu le-am judecat acceptabile faţă cu importanţa opului; sper că Academia Română îmi va acorda un preţ satisfăcător şi pentru aceasta las aprecierei onorabilului seu Bibliotecar taxarea acestui volum cu cunoscuta sa competinţă, a-mi comunica preţul ce Academia este dispusă a-mi acorda şi dacă acest / preţ îmi va conveni sunt gata a ceda înaltei Instituţiuni volumul al II din Istoria lui Eliodor (vol. I a fost distrus de incendiu).

Astfel fiind aştept răspunsul d-voastră şi vă rog să primiţi civilităţile mele

Al dumneavoastră,
Alexandru St. Sturza
Bârlad

f. nenum. III — Al. St. Sturza acceptă preţul de 60 de lei, deşi i se pare „relativ mic". Banii sînt trimişi la 29 sept. 1904.

f. nenum. IV^{v} — însemnare a lui Iuliu Tuducescu:
„Menţiune despre *Stolnicul Ioan Sturza* am găsit între fişele documentelor Academiei la anul 1801 (22/LXIII) într-o carte domnească. Iscălitura lui ca *Stolnic* nu i-o am găsit. Am găsit însă iscălitura lui ca *Spătar* la 1814 (ms. **1669**—f.88) şi ca *Vornic* la 1818 (între hîrtiile Cuzeştilor). Ambele iscălituri se aseamănă în liniamente generale, dar diferă în mărime faţă de iscălitura de pre manuscriptul acesta.

1904, sept., Iuliu Tuducescu."

Cop. ant. int.: Dăruit de d-l Dim. A. Sturdza, la 7 Aprilie 1905.

200×310. Num. orig. a filelor. Leg. orig. în carton şi piele.

Ms. BAR 2605

Sec. XVIII (sfirşit) Moldova

Ff. 1^{r}—94^{r}

f.1^{r}: A lui Iliodor. Cuvînt I. Istorie ethiopicească.
f.21^{v}: Iliodor. Cuvînt II; f.43^{v}: Iliodor. Cuvînt III; f.55^{v}: Iliodor. Cuvînt IV; f.72^{v}: Iliodor. Cuvînt V.

cop. ant. int.: A lui Iliodor Istorie ethiopicească. Sec. XIX. Luat de la Museul de Antichităţi (10 febr. 1903).
În 1881 ms. se afla în posesia unei biblioteci particulare (v. pecetea de pe coperţile interioare).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

195×315. Num. orig. cu arabe a filelor. Leg. orig. în carton și piele.

Ms. BAR 5046

Sec. XVIII (sfîrșit)

Ff.3^{r}–64^{r}

f.3^{r} : A lui Iliodor. Cuvînt I. Istorie ethiopicească.
f.17^{v} : Iliodor. Cuvînt II ; f.33^{r} : Iliodor. Cuvînt III ; f.41^{r} : Iliodor. Cuvînt IV ; f.51^{r} : Iliodor. Cuvînt V.

f.1^{r} : Les Ethiopiques ou Amours de Theagénè et de Chariclée, par Héliodore, évêque de Tricca en Théssalie.
N. B. On sait qu' Héliodore florissait au temps de l'empereur Théodose et de son fils, mais on ignore la date de sa naissance et celle de sa mort.
cop. ant. int. : Din bibl. mitr. Partenie. 1921 Apr.

240×350. Ff. albe : 1^{v}–2^{v}, 64^{v}–66^{v}. Num. orig. a paginilor (cu arabe) și a colilor (cu chirilice).

Ms. BAR 506

Sec. XVIII (sfîrșit)

Ff. 1^{r}–104^{r}

f.1^{r} : A lui Iliodor istorie ethiopicească. Cuvînt I ; f.25^{r} : Iliodor. Cuvînt II ; f.51^{r} : Iliodor. Cuvînt III ; f.64^{r} : Iliodor. Cuvînt IV ; f.82^{r} : Iliodor. Cuvînt V.

f.1^{r} ⟨*alf. tranz.*⟩ : Etiopica sau amorul lui Theaghenes și al Eraclei.

CM, II, p. 252.

Ms. BAR 3581

1804 Moldova

Ff. 1^{r}–131^{v}

f.1^{r} : A lui Iliodor istorie ethiopinească . . . Cartea a VI ;
f.21^{v} : A lui Iliodor. Cartea a VII ; f.55^{r} : A lui Iliodor. Cartea a VIII ; f.78^{v} : A lui Iliodor. Cartea a IX ; f.102^{r} : A lui Iliodor. Cartea a X.
f.131^{v} : Sfîrșit ca acesta au luat alcătuire întîmplărilor celor ethiopenești a lui Theaghen și a Haricliia. Care o au alcătuit bărbat finicean, emisinean la neam, din cei despre răsărit, fiiul lui Theodosie, Iliodor . . .

Ms. are 135 ff. Mai conține :
ff.132^{r}–135^{r} : Copiia de pe jaloba ce au dat tot norodul din tîrgul Iașii înălțimii sali Scarlat Calimah vvod . . . ⟨pentru rechemarea lui Ven. (Costachi) în scaunul metropolitan⟩.
f.135^{r} : Noi tot norodul. 1813, ghenarie, 1.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

La legat notele marginale ale textului *Ethiopicelor* au fost parţial deteriorate; f.1^{r} ⟨în centrul frontispiciului⟩ : Costachi. 1804.
f.nenum. I. Cumpărat de la Ihel Şaraga din Iaşi. 24 Maiu 1908.

170×200. F. 135^{v} : albă. Frontispicii, iniţiale ornate : ff. 1^{r}, 21^{v}, 55^{r} etc.

Ms. BAR 2769

1811 Moldova

Ff. 38^{r}—109^{v}

f.38^{r} : A lui Iliodor istorie ethiopenească. Cartea 6.
Inc.: Iar Cnimon şi Calasif la oarecare parte a casăi cei de bărbaţi odihnindu-se . . .
f.46^{v} : A lui Iliodor. Cartea a 7; f.63^{v} : A lui Iliodor. Carte 8; f.76^{v} : A lui Iliodor. Cartea 9; f.90^{r} : A lui Iliodor. Cartea a zăcea.

f.109^{r-v} : Sfîrşit ca acesta au luat alcătuirea întîmplărilor celor ethiopieneşti a lui Theaghen şi a Haricliei. Care o au alcătuit Finicean, emisinean la neam despre cei dela răsărit, fiiul lui Theodosie, Iliodor. / Tălmăcitu-s-au această istorie ce să deosăbeaşte în zăce capete şi în doaă tomuri den limba cea aleasă. Ellinească de dumnealui loghiotatul kyr Thoma 2 log⟨o⟩făt prin osîrduitoarea dorire a prea sfinţitului episcop al Romanului kyrio kyr Leon spre cea după putinţă a limbii deşchidere şi adăogire şi s-au scris în vremea acea de Grigorie Ilievici, pisariul sfintei mitropolii al Moldaviei den Iaşi, la anii 1773, luna mart⟨ie⟩. Iară acum mai pre urmă am scris-o eu pentru mine spre zăbava şi iglindisirea pre lîngă altele a vieţii mele şi a celor ce vor ceti. Şi cui va rămînea după al meu sfîrşit să mă pomenească pre cel mai mic şi mai nevrednic între cărturari, Grigorie Cumpănă, cîntăreţul.
S-au scris la anii 1811 apr⟨ilie⟩, în sfînta Episcopie Huşului, unde mă aflam slujind.
Urmează : Stihuri alcătuite în versuri de dumnealui numitul tălmăcitoriu.

Cătră cetitori

Iliodor, darul soarelui să tălmăceşte / Ceale ce au alcătuit cu strălucire le vesteşte . . .

Pentru descrierea generală a ms-ului, vezi *Erotocrit, Varlaam şi Ioasaf.*

Ms. BAR 3259

Sec. XIX (început) Moldova

Ff. 1^{r}—114^{v}

Acefal. Inc. : . . . de multe ori şi de jărtve s-au fost apucat împreună şi cîte oarece m-au fost întrebat şi din cuvintele cele sfinte. f.2^{r}*:* Iliodor. Cartea 3; f.31^{v} : Iliodor. Cartea 4; f.71^{r} : Iliodor. Cartea 5.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Incomplet. Des.: . . . fiind supuşi la voile ceale făr de leage a tîlharilor pentru că de ce feliu de lucruri să apuca, mai nepăşind încă la u⟨scat⟩ . . . ⟨*lipsesc circa 6 ff.*⟩.

---

f.31^{r} : No. 756585, 1829, iuni⟨e⟩ 23. Ştefanachi Zercălescu (?).
f.114^{v} : ⟨*ştampila*⟩ : De la fraţii Şaraga—Iaşi.
Fost col. sp. 3024/55.

---

120 × 170. Num. orig. a filelor cu arabe.

Ms. 506
Bibl. Fil. Acad. Cluj-Napoca

Sec. XIX (început) Moldova(?)

Ff. 2^{r}—157^{r}

f.2^{r} : A lui Iliodor. Cuvînt întîi. Istorie ethiopicească.
f.38^{v} : Iliodor. Cuvînt 2 ; f.77^{v} : Iliodor. Cuvînt 3 ; f.99^{r} : Iliodor. Cuvînt 4 ; f.126^{r} : Iliodor. Cuvînt 5.

---

160 × 230. Ff. albe : 1^{r-v}, 157^{v}—159^{v}. Num. orig. a paginilor, cu arabe. Fost ms. **167** în Biblioteca Episc. gr.-cat. române din Oradea (cf. Dr. Iacob Radu, *Manuscriptele Bibliotecii Episcopiei greco-catolice române din Oradea Mare*, în „*Acad. Rom., Mem. secţ. ist*''., seria III, t.1, mem. 6, 1923, p. 291 (31).

Pentru **ediţii**, vezi *Bibl. gen.*, *Ant. I*, *vol. II*, **2**, şi *Ant. II*, **13.**

Bibliografie

1. Vezi *Alex.* nr. **33 c.**

2. M. Marinescu-Himu, *Romanul grecesc Etiopica al lui Heliodor*, „Hrisovul'', V, 1945, p. 42—61.

După ce se discută cine a fost autorul, locul şi timpul alcătuirii romanului, precum şi răspîndirea lui în Europa, este cercetată versiunea românească. Sînt descrise cele 12 manuscrise păstrate, toate din Moldova şi toate derivînd din acelaşi prototip comun : o traducere ce s-a pierdut aparţinînd lui Toma, logofătul Mitropoliei şi profesor la şcoala domnească. Copia cea mai veche este din 1772—1773. Traducerea este greoaie, deşi sînt şi fragmente interesante.

3. Vezi *Skinder* nr.4.

V. Bibl. gen. Studii : **14, 23, 25—27, 31, 32, 36, 39, 53, 61, 75, 77, 101, 107. 110, 116, 121, 132.**

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Manuscrise

Ms. BAR 1817

1789 Țara Românească

Ff. 132^{r}–144^{v}

f.132^{r} : Istoriia lui Imberie, feci⟨o⟩r împăratului al Proveņţii.
f.135^{v} : Cum Imberie s-au dus la Moriia şi cumu s-au cununat cu cocoana craiului ce să chiamă Margarona.
f.138^{v} : Cum s-au dus tineri⟨i⟩ la Proveņa şi cum s-au pierdut lui Imberie engolfiu şi cum au ajuns rob şi cum s-au răscumparat de un sultan turcesc.
f.139^{v} : Cum Margarona au zidit o biserică la Proveņa şi cum s-au găsit engolfiu.
f.140^{v} : Cum Imberie să făcu domnu în ţara Cairului şi cum au plecat la patriia lui.
f.141^{v} : Cum Imberie s-au dus la casele cele de streini ale Margaroni⟨i⟩ şi cum i-au povestit însuş ei ce au păţit.
f.143^{v} : Cum Margarona au înştiinţat pe împărăteas⟨ă⟩ şi mare veselie s-au făcut pentru întoarcerea lui Imberie.
f.144^{v} : *Des.* : . . . şi trăiră amîndoi, cu lum⟨i⟩nata Margarona, care să iubea amîndoi totdeauna cu veselie cît le-au fost viaţ⟨a⟩ aceasta.

---

f.144^{v} : Aceasta este scoasă rum⟨â⟩neşte dup⟨ă⟩ elinica, care şi eu am caris-o ⟨*sic*⟩ de l⟨a⟩ cel ce au scos aceasta. Nec⟨u⟩l⟨ae⟩ logof⟨ă⟩t. 1789 sept⟨em⟩v⟨rie⟩ 15.⟨Ioniţă Şoimescu, cf. ms. BAR **1820** — v. *Copişti* . . . , p. 239–241⟩.

Ms. are 274 ff. Mai conţine :
ff.1^{r}–44^{r} : Viaţa sfîntului Vasile cel Nou şi Vămile văzduhului.
ff.44^{v}–70^{v} : Învăţătura a doo în dumineca lăsatu-secului de carne, de muncile matcii focului şi de viiaţa de veci.
f.59^{r} : Partea a dooă ; iar acelaşi cuvînt : Fericita viiaţă a veacului ce va să fie şi de plata sfinţilor.
f.72^{r} : Istoriia pentru robiia slăvitei cetăţ⟨i⟩ Ţarigradului, care să numeşte Costandinopoli şi Roma cea nooă, precare o au robit al doilea Mahmet şi al optulea sultan turcesc la anu de la Hs. l⟨ea⟩t 1453.
f.95^{r-v} : Pentru moştile împăratului Co⟨stan⟩d⟨in⟩ (acestea sînt slovele care le-au tîlcuit Ghenadie patriarh).
ff.96^{r}–128^{r} : Istoria pentru surparea sfintei cetăţi Ierusalimului, proorociia Domnului Nostru Is. Hs. care s-au făcut după întruparea sa la anul 72.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Incomplet. Des.: . . . pentru aceia îl numiia jidovii rău sfînt, iar cînd să apropie . . .

ff.129^{v}—130^{r} : ⟨*Leacuri*⟩ : Însemnare dă dohtorie pentru ohtică şi tuse cum în jos arată. Dohtorie dă gură i dă dinţi cînd te doare. Dohtorie dă trînji.

ff.132^{r}—144^{v} : *v. —supra.*

f.147^{r-v} : *Despre circumstanţele scrierii şi răspîndirii satirei versificate „Măceşul şi grădinarul".*

f.148^{r} : Măceşu şi Grădinaru.

f.153^{r} : Satiră pentru prinţu Bibescu (Un ţăran la tîrgu să duse / Peşte vrînd a-ş tîrgui).

ff.173^{r}—274^{v} : Istoria Ţării Româneşti.

f.182^{v} : De aicea să începe istoriia lui Mihaiu voevod.

f.274^{v} : *Des.:* . . . şi mergîndu Preda spăt⟨aru⟩ Pîrşcoveanu cu cărţi la Beciu la boiar⟨i⟩.

(v. *Istoria Ţării Româneşti*, ediţie critică de C. Grecescu şi D. Simonescu, Edit. Acad. R. P. R., Bucureşti, 1960, p. XLIX).

---

f.70^{v} : Slavă lui Dumnezeu în troiţă, celui ce mi-au ajutat şi am şi săvîrşit acestea pînă aici, cu ajutor şi cu daru său şi cu mila sa, eu, păcătos robul lui Dumnezeu. 1789, avg⟨u⟩st, 24. Neculae logofăt, ca să fie pentru pomenire.

f.71^{r} : Această sfîntă şi dumnezeiască carte, ce să coprinde întru sine viiaţ⟨a⟩ prea cuviosulu⟨i⟩ părintelui nostru Vasilie cel Nou şi învăţătura a dooă de muncile matcii focului şi de viiaţ⟨a⟩ de veci şi de fericita viiaţa veacului ce va să fie şi de plata sfinţilor, o am scris-o eu, păcătos robul lui Dumnezeu, cel mai jos numit, cu ajutor şi cu daru şi cu mila lui Dumnezeu ca să-m fie pentru pomenirea mea şi a părinţilor miei în veci. Şi dumneavoastră, pravoslavnici creştini, cei ce vă veţ întîmpla a o ceti şi veţ găsi niţcareva cuvinte sau slove sau niţcareva încurcături la scrisoare, să nu blestemaţ, nici să ponosluiţ, ce să îndreptaţ, şi să ertaţ ca şi milostivu Dumnezeu să vă erte pre voi.

Nec⟨u⟩lae logof⟨ă⟩t sin Ursachi. 1789 avg⟨u⟩st 24.

f.195^{v} : Pis⟨a⟩h Vintil⟨ă⟩ logofăt s⟨î⟩n Radului logofăt. Mai, 8, 7140 ⟨1732⟩. ⟨*privitor la textul Istoriei Ţării Româneşti*⟩.

---

f.144^{v} : În luna lui octomv⟨rie⟩, 7 zile, la leat 1789, au plecat măriia-sa, Nec⟨u⟩lae Petru Mavroghen v⟨oe⟩v⟨o⟩d la Giurgiu pentru frica muscalilor i a nemţilor şi la 29 de zile tot a lui octomv⟨rie⟩, leat ⟨17⟩89 luni searea au întrat nemţii în Buc⟨u⟩reşti cu mare isihie şi rămasă(?) 3 zile vineri dimineaţ⟨ă⟩ la leat ⟨17⟩90 au plecat la ordie către Giurgiuv.

f.71^{r-v} : La leat 1799, fevroarie, 8, marţi la 7 ceasuri di⟨n⟩ zi au venitu maziliia lui Costandin Gheorghie Hangerli voivod şi după măriiia sa au venit Alexandru Muruzu voiuvod, întru a doo d⟨o⟩mnie./

Iar la 18 zile viindu Catifi — başă de la Ţarigradu cu ferman împărătescu, vineri la 7 ceasuri din zi au luat capu şi trupu lui l-au aruncat la scară d⟨o⟩mnească cu mare necinste şi la unsprizece ceasuri i-au ardicatu trupu mării sale spre îngropare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.129^{r} : La leatu 1804, la avgust 28 în domniia mării sale lui vod⟨ă⟩ Co⟨stan⟩din Ipsilant s-au întîmplat de s-au aprinsu Bucureşt⟨ii⟩ şi au arsu Tîrgul Dinnăuntru totul : 1900 de case cu prăvălii cu totul.

f.131^{v} : La leat 1808, noemv⟨rie⟩ 15, duminecă seara la 5 ceasuri s-au născut fiul nostru Manolache, pe care l-au botezat dumnealui clucer Ioan Faca.

La leat 1810, mart⟨ie⟩ 11, vineri la 7 ceasuri din zi s-au născut fiiul nostru Alexandru, pe care l-au botezat dumnealui cumnat Teodorak⟨i⟩ Presecean ⟨?⟩.

La leat 1812, septemv⟨rie⟩ 12, marţi la . . . ceasuri din si ⟨*sic*⟩ s-au născut fiica noastră Sevasti, pe care au botezat-o dumnealui stol⟨ni⟩c Co⟨sta⟩nd⟨in⟩ ce au fost isprav⟨ni⟩c la sud. Saac.

La leat 1814, fevr⟨uarie⟩ 23, luni sear⟨a⟩ la . . . ceasuri din noapte s-au născut fiiul nostru Ioan în sat Ceptura, aflîndu-ne băjănari dă înfricoşat⟨ă⟩ năprasnic⟨a⟩ bola ciumi⟨i⟩.

f.129^{r} : La leat 1829 noemv⟨rie⟩ 13, mercuri spre joi, cînd să prăznuieşte sfîntul Apostol Filip şi lăsat secu de postol naşter⟨i⟩ lui Hs. la 11 ⟨?⟩ ceasuri din noapte s-au întîmplat mare şi înfricoşat cutremur, care nu s-au mai pomenit, din care cutremur s-au întîmplat mari pagube surpîndu multe sfinte biserici şi case. Iar la leat 1834 ⟨?⟩ vara pre vremea secer⟨ii⟩ s-au întîmplat o boală foarte groaznecă ce să numea holer morbuz mare; această boală nu s-au mai pomeni⟨t⟩ şi au fost pe faţa a tot pămîntul de care mulţi au căzut dupe cai pre drumuri şi au murit, de care boală li s⟨ă⟩ schimba chipurile şi să făcea foarte groazneci. Şi am scris eu cel iscălit ca să fiu apururea pomenit. Ioan Şoimescu.

f.227^{v} : . . . Şoimescu.

f.275^{r} : Alecu Şoimescu.

---

145 × 200. Ştampile posesie f.71^{v}: Biblioteca mitropolitului Moldovei şi Sucevei Iosif Naniescu. Dăruită Academiei Române în 1894. Pecete inel: ff. 221^{r}, 222^{r} etc. Num. orig. a filelor şi a colilor. Ff. albe: 130^{v}—131^{r}, 145^{r}, 146^{r}, 152^{v}, 153^{v}—172^{v}. Ff. deteriorate 1^{r}—4^{r}. Leg. orig. în piele.

Ediţii

Textul *Istoriei lui Imberie şi a Margaronii* este editat în întregime (v. *Lucrări generale*, *Ant.* II, 2, p. 11—25) după manuscrisul de mai sus.

Bibliografie

V. *Bibl. gen. Studii:* 46, 53, 61, 64, 76, 77, 107, 110, 116, 121.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Manuscrise

Ms. 13 620

Biblioteca Acad. de Ştiinţe a U. R. S. S. Leningrad

1773 Moldova

Ff. 25^r-29^v

f.25^r: Istorie pómilor şi a tuturor legumilor.

Ms. are 82 ff. Mai conţine :
ff.1^r-10^r : ⟨*Întrebări şi răspunsuri*⟩.
f.2^v : Întrebările şi respunsurile ale blagocistivului chir Leon împerat cu dascalul, din theologhie sfinţilor, că era bun creştin şi blagocistiv.
ff.10^v-11^v : Truparele dimineţii cînd va să meargă omul pre cale.
f.11^v : ⟨*Întrebări şi răspunsuri — continuare*⟩.
ff.12^r-13^v : ⟨*Simbolul literelor*⟩.
ff.14^r-19^v : ⟨*Simboluri liturgice*⟩.
f.20^r : ⟨*Întrebări şi răspunsuri — fragmentar*⟩.
ff.21^r-24^v : ⟨*Legenda Sfîntului Sisoe*⟩.
ff.25^v-29^v : ⟨*Poricologos*⟩. ⟨v. *supra*⟩.
f.29^v : ⟨*Sator-Arepo*⟩.
ff.31^r-35^r : A lui Eraclie împărat, carile au fost numărătoriu de steli, are acesti sămn⟨i⟩ şi aşe începi toti zodiele, din luna lui martu.
ff.35^r-38^r : ⟨*Gromovnic*⟩.
f.48^v : ⟨*fragment Trepetnic*⟩.
ff.49^r-55^r : ⟨*Legenda Duminecii*⟩.
ff.56^r-63^v : ⟨*Trepetnic*⟩.
ff.64^r-65^v : ⟨*Tîlcul rugăciunii Tatăl Nostru*⟩.
ff.66^r-68^v : ⟨*Întrebări şi răspunsuri*⟩.
ff.69^r-70^r : ⟨*Jocuri de societate*⟩.
ff.70^v-82^v : ⟨*fragment literatură apocaliptică*⟩.

---

f.30^r : Cînd s-au început această carti au fost de la Hristos pînă acum 1773 ; de la zidire lumii 7281 ; . . .
f.48^v : Această carti este a lui Stăvărache sin Costii ot I⟨s, r⟩ghen ⟨?⟩. În inventarul lui Polihronie Sîrcu, ms. a avut nr. **69**.
În aceeaşi bibliotecă la cota **13.7.37** se păstrează un manuscris care conţine *Versul pustiei* din *Varlaam şi Ioasaf*, sec. XVIII. ⟨v. *art. cit., infra*⟩.

95×160. Leg. orig. det.
După G. Strempel, „St. şi cerc. bibliogr''., XII, 1972, p. 24.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 3518

Sec. XVIII (a doua jumătate) Țara Românească

Ff. 6r – 10r

f.6r : Poveaste de împărăția poamelor, cînd împărăția preste toate poamele preaslăvita gutue și oblăduia vestitul chitru, dar boerii divanului care era . . .

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Archirie și Anadan.*

Ms. BAR 575

Cca. 1780 Țara Românească

F. 132v

f.132v : Începuiu a scriia de împărăție preslăvitei gutie în luna lui ianuariia în 20 de zile.
Incomplet. Des.: . . . atunci să împlu împăratul de scîrbă și de mîniie și grăi zîcîndu : Strugule, ai mărturii bune . . .

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Anexa* **1. a,** p. 501.
CM, II, p. 330; *Copiști* . . . , p. 243.

Ms. BAR 3384

Sec. XVIII (sfîrșit)

Ff. 118r – 119v

f.118r : Începuiu a scrie de împărăție preaslăvitului gutiiu.
Des.: . . și de garduri să să lovească și în tină să să tăvălească și barba să-ș borască și cînii să o lingă. Atuncea să sculară toț domnii și împărații și zisără : Mulțămim, împărate, că dreaptă lege făcuși.

Ms. are 151 ff. Mai conține :
f.2r : Astrolomie. Planitele scoase de acum înainte de la leatul 1778, pînă la leatul 1889, însă văleaturile ce să văd înainte scrise stăpînește planita anului a văleatului celui dintîi care este umblătoriu la rînd cu cele din jos ce vor să vie tot o planită care să vede aci scrisă.
f.24v : Copiia unii scripturi care s-au aflat la un loc ce să chiamă Achila, la anul de la Hs. 1580. S-au adus această scriptură în Țarigrad acum întîe în zilele prea sfințitului patriarhului a toată lumea chir Irimie la anul de la Hs. 1589 în luna lui Aprilie, la edictionul 9. Copia ce au dat Pontie Pilat i proci.
f.28r : *Întrebări și răspunsuri. Catehism.* Aicea să știi ce este credința legii creștinești.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.30^{r} : Sfinţii carii să prăznuesc preste tot anul. Luna lui Septemvrie are zile 30 . . .

f.35^{r} : Selino dromion. Adecă umbletului şi naşterea lunii, în ce zi, în ce ceas şi în ce minut să întîmplă.

f.47^{r} : Ceasornic. Aceasta este steaoa Ţitira care are putere într-acesta chip.

f.49^{v} : Însămnare pentru zilele cele ce au spus Domnul lui Moisi că sînt trei zile rele în lună.

f.51^{v} : Crugul lunii pre deasupra Paştile jidoveşti.

f.52^{r} : Numărul de aur pre deasupra themelia lunii.

f.52^{r} : Cluciul a 532 de slove a Pashalii.

f.59^{r} : Oraţie nunţii de ertăciune. Cînd va să é pre mireasă de la socri cei mici. ⟨*în versuri*⟩.

f.61^{r} : Oraţie de colăcerie la nuntă cînd merg să é fata adecă pă mireasă zice : . . ⟨*în versuri*⟩.

f.63^{r} : ⟨*Predoslovia pravilii.* ⟩ *Inc.:* Toţi ceia ce sîntu creştini pravoslavnici cine va ceti ca să înţeleagă. Cum izvorăsc şi esu toate apele din mare şi împărţindu-se să răşchiră prin toate vinele pămîntului . . .

f.64^{v} *Des.:* Dupe tocmeala şi nevoinţa măriei sale domnului Io Vasilie voevoda şi a tuturor nevoitorilor acelor din tîiu, mi s-au dat învăţătură şi mie unuia mai mic, plecat tuturor de obşte robul lui Dumnezeu Nichifor Sălageanul ⟨*numele este şi în criptogramă*⟩, de am prefăcut acestă pravilă pentru îndreptare tuturor greşiţilor.

ff.65^{r}—109^{v} : Pravile împărăteşti alese din sfitocul împăratului Iustinian pentru multe feliuri de judecăţi cu tot raspul lor rînduite pre 252 de începuturi.

Pravilă pentru plugariu şi pentru alţi lucrători de pămînt. Pricina întîi.

ff.65^{r}—72^{r} : Aceasta este scara pentru toate cîte să află întru această pravilă.

f.73^{r} : Pravile tocmite, alease şi scoase.

f.73^{v} : Pentru plugari. Pricina dintîiu.

f.78^{r} : Pentru furtuşagul. Pricina a dooa.

f.79^{v} : Pentru păstori ce să zice văcarii şi boarii ce pasc cirezi penp *(sic: pe cîmp)*. Pricina a treia.

f.81^{r} : Pentru paguba ce fac dobitoacele. Pricina a patra.

f.82^{r} : Pentru pagube ce să vor face în ţarina. Pricina a cincea.

f.83^{r} : Pentru ucidere dobitoacelor. Pricina a şasea.

f.85^{r} : Pravilă pentru pomi. Pricina a şaptea.

f.86^{r} : Pravilă pentru arsuri şi toate feliurile de pojar. Pricina a opta.

f.86^{v} : Pravilă pentru năimiţi. Pricina a nooa.

f.87^{r} : Pentru ceia ce vor zidi sau vor răsădi pre locul altuia. Pricina a zecea.

f.88^{r} : Pravilă pentru mori. Pricina a unsprăzece.

f.88^{v} : Pravile împărăteşti pentru furtişaguri. Pricina XII.

f.90^{r} : Pentru furi cari ţîn drumurile fără de arme. Pricina a trisprăzece.

f.97^{r} : Pentru vama cea domnească. Pricina a patrasprăzece.

f.99^{r} : Pentru ceia ce fură în pizma cuiva cu batjocură. Pri-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

cina a cincisprăzeacea.
f.105^{v} : Pentru seamnele furtuşagului. Pricina a şaisprezece.
f.110^{r} : Împăraţii ce s-au orînduit cu stăpînirea împărăţii turceşti şi fieş⟨t⟩ecare împărat care cît au stăpînit i proci.
f.111^{r} : Vezirii ce s-au orînduit cu stăpînire.
f.111^{v} : Rînduiala domnilor ce s-au orînduit cu stăpînirea domniilor a scaunului Ţării Rumâneşti din descălecătoarea ţării din văleat de la Hs. 1290.
f.113^{r} : Rînduiala crailor ce s-au orînduit cu stăpînirea scaunului Ţării Leşeşti din descălecătoarea ţării s-au numit prinţip⟨i⟩ 19 cu stăpînire, iară de aci înainte au fost crai 38 cu stăpînire şi s-au făcut de toţi 57.
f.114^{r} : De cînd s-au botezat leaşii, ruşii şi Litva; Pentru unele ţări, cetăţi, stăpîniri şi tîrguri, care din ce vreme s-au făcut.
ff.115^{v}—117^{v} : Rînduiala domnilor ce s-au orînduit cu stăpînire domniilor a scaunului Moldovei din descălecătoarea ţării din văleat şi pînă acum la văleat 7254⟨1746⟩; ⟨*lista merge pînă la 1749, la domnia lui Constantin Racoviţă*⟩.
ff.118^{r}—119^{v} : *Poricologos⟨v. supra⟩*.
f.120^{r} : *Rugăciune; grecește.*
f.120^{v} : Învăţătură pentru tainele bisericii de obşte.
ff.121^{r}—143^{r} : *Paschalie (Mîna lui Damaschin).* ⟨ v. *însemnări*⟩.
f.143^{r} : Sfîrşitul Calindariului. Pînă aicea vine toate învăţătura planitelor, după cum arată anii cu figura lor. Şi de aicea înainte avem altă învăţătură, iară de treabă. Fev⟨ruarie⟩ 18, 1787.
f.143^{v} : Pentru sămînţă arătare.
f.144^{r} : Pentru lemne de casă; Pentru tăiatul părului; Pentru înţărcatul copiilor ş. a.
f.144^{v} : Spunere de casnici.
ff.144^{v}—150^{v} : Zodiac.
f.147^{v} : Arătare pentru ceasurile zilii şi ale nopţii, ce planită, ce ceas stăpîneaşte şi ce putere are.
f.150^{v} : Sfîrşitul Calandariului şi lui Dumnezeu laudă.

---

f.121^{r} : Nichifor ⟨ *criptogramă*⟩ dascal. Şi am scris eu, mai sus iscălit, acest meşteşug a mînii lui Sfeti Ioan Damaschin ce să numeşte Pashalie, la v⟨e⟩let 1782, mesiţa martie 12⟨*v. şi f.64^{v}, 143^{v}*⟩.
f.151^{r} : ⟨*criptograme*⟩*:* Nichifor.
f.80^{v} : Ierei Zaharie . . . ot⟨?⟩ Neamţu. 1793, avgust, 15.
f.150^{v} : 1804, ghenarie 30, perirea soarelui, la 9 ceasuri din zi.
f.151^{r} : 18[0]14, luna apr⟨ilie⟩ 14, au ni⟨n⟩s omăt de o palmă

---

145 × 205. Num. orig. cu chirilice a colilor. Desene: f.3^{r} (reproducere frontispiciu de tipăritură; lemma: „Auzit-am, văzut-am, ştii, taci"; atît desenul acesta, cît şi cel de la f.3^{v}, atestă faptul că ms. reproduce un *Calendar* tipărit în Ţara Românească la 1778, necunoscut), f.3^{v} (stema lui Alexandru Ipsilant, domn al Ţării Româneşti; deasupra stemei, titlul: Asupra peceţii, stihuri poetice, a Ţării Rumâneşti cu buna ferice; versurile următoare lipsesc), f.125^{r}. Ornamente: ff.33^{v}, 63^{r}, 65^{r} etc. Ff. albe: 2^{r}, 34^{r-v}, 46^{r-v}, 50^{r}—51^{r}, 58^{v}, 62^{v}, 72^{v}, 125^{v}.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 284

1784 Transilvania

Ff. 103^{v}–105^{v}

f.103^{v} : 1784, iuni⟨e⟩, 24. Lăzăret Timiș.
Aicia însămnezi istoriia pómelor și a tuturor legumelor.

f.105^{v} : Acesta carte s-au cumpăratu adecă s-au vintu de la împărțală de la taica moșu, de la dumnélui răposatu Nicula Voine, și mă iscălescu eu cu totu neamul, eu, Ales⟨an⟩drața⟨?⟩/fecioară curată adev⟨eresc ?⟩/. 1793, deche⟨m⟩vr⟨i⟩e 28.

Ms. a fost dăruit BAR de către d-na Blebea din Brașov. Mai conține : *Istoria Țării Românești* (de la Leon vodă la Constantin Brîncoveanu), *Plîngerea lui Adam și a Evei la izgonirea din rai*, descîntec, *Cîntecul zorilor*. Este descris în *CM*, I, p. 630—631.

Ms. BAR 1735

Cca. 1790 Țara Românească

Ff. 25^{r}–29^{r}

f.25^{r} : Povestea de împărățiia poamelor, cîndu împărățea peste toate poamele preaslăvita Gutue și oblăduia vestitul Chitru . . .

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Archirie și Anadan*.

Ms. BAR 2188

1794 Țara Românească

Ff. 34^{r}–35^{v}

f.34^{r} : Împărățiia poamelor și a tutulor legumelor.

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Floarea Darurilor*.

Ms. BAR 830

Sec. XVIII (sfîrșit) Țara Românească

Ff. 13^{v}–14^{v}

f.13^{v} : Cîndu împărățea preaslăvita gutue și oblăduia fericitul chitru . . . *Incomplet. Des.:* . . . și veni înaintea împăratului gutue și îngenuche ceapa . . .

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Esopie*.
CM, III, p. 78—81 ; *Copiști* . . . , p. 30, 31, 165.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 3820

Sec. XVIII (sfîrşit) Transilvania

Ff. 274^{r}—280^{r}; 282^{r-v}

f.274^{r} : Împărăţiia Pómelor şi a tuturor legumilor.

Ms. are 295 ff. Mai conţine :

ff.4^{r}—206^{v} : Pildele filosofeşti de pe limba cea próstă grecească tălmăcite rumâneşte.
〈Reproducem aici însemnarea copistului, întrucît se referă numai la textul *Pildelor filosofeşti*〉 :
f.207^{r} : Şi s-au scris aceste Pilde filosofeşti după cartè Tiparnică de robul lui Dumnezeu erei Gheorghe şi de un copil al mieu Rodion la anul 1775, mai 21. Cînd lăcuiam la oraşul Prejmir. 〈v. *Copişti* . . . , p. 82. Pentru textul *Pildelor* . . . , v. şi însemnare cititor, f.1^{r}〉.

ff.207^{v}—234^{v} : *Învăţături moral-religioase.*
f.211^{v} : Cap 2. Pentru ca să nu se bucure omul de cinste fórte şi de mărirea omenească că sînt amăgitoare.
f.216^{v} : Pentru ca să nu ne mîndrim nici cu un lucru în lumea aceasta.
f.218^{r} : Pentru că întru tóte totdeauna să cuvine a ne smeri înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor.
f.218^{v} : Scrie Marcu Evanghelistu. Glav〈a〉 50. Pentru judecata cea viitóre. Partea dintîi.
f.221^{r} : Pentru că în lumea aceasta nu este nici un lucru de odihnă numai întru singur Domnul Dumnezeu este odihnă vecinică.
f.229^{r} : Pentru ca să nu fim iubitori de argint, ci să avem nădejde numai spre singur Dumnezeu.
f.234^{v} : Pentru ca să răbdăm vitejaşte ce ne vin asupră.

ff.235^{v}—243^{v} : Povestea sfîntului Sison.
ff.244^{r}—257^{v} : Întrebări şi răspunsuri alese din sfintele scripturi *(Inc.* : Că ce zicem : Hs au înviiat?).
ff.258^{r}—266^{v} : Povestea sfîntului Nicolae dela Mira Lichiia.
ff.267^{r}—271^{v} : Altă învăţătură pentru sfînta ispovedanie fórte de folos.
ff.272^{r}—273^{v} : Catavasiile la naşterea domnului nostru Is. Hs.
ff.274^{r}—280^{r} : *Poricologos (v. supra); f. 282 trebuia legată între ff. 279—280.*
ff.280^{v}—283^{v} : Leacurile bojorului.
ff.284^{r}—288^{v} : Pentru minte şi pentru noroc (Mintea şi norocul s-au întîlnit într-un loc . . .).
ff.289^{r}—290^{v} : *Leul şi iepurele.* Iara un leu şi ducea toate pasările plocon de mîncare şi toate gadinile . . .
f.291^{r} : *scurt fragment 〈Cele 12 Vineri Mari?〉*

Pt. copist *Poricologos* — Rodion〈?〉 *(v. însemnarea supra).*
f. 1^{r} : La anul 1807 〈?〉, april 17, am cetit Pildele filosofeşti şi am zis : Dumnezeu să erte pe cel ce o au scris. Pop〈a〉 Vasile Groz〈a〉 Proto〈pop〉.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

ff.1^{v}—3^{v}; 11^{v}; 124^{r}; 211^{v}; 257^{v}; 280^{v}; 288^{v}; 290^{v}—295^{r}: Însemnări, ciorne, desene dintre 1850—1900, din zona Turcheș (Maria Petcu — 1867; Ioan și Radu Petcu — 1874; Stroe Macovei — 1893).
cop. ant. int.: Dăruit de d-l D. Comșa, profesor în Sibiiu, la 18 Februarie 1905.

65 × 95. Leg. orig. în piele cu ornamente.

Ms. BAR 3372

Sec. XVIII (sfîrșit)

Ff. 4^{v}—6^{r}

f.4^{v}: Cînd împărățiia preaslăvitul gutui și oblăduia vestitul chitru ...

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Alexandrie, Esopie.*

Ms. BAR 2989

Sec. XVIII (sfîrșit) Moldova

Ff. 112^{v}—114^{r}

f.112^{v}: Împărățiia poamelor și tuturor legumilor.

Ms. are 115 ff. Mai conține:
ff.1^{v}—112^{r}: Semnele vinirii lui Antihristu care s-au tipăritu din porunca précreștinului marelui împăratu Petru Alexievici, stăpînul a toată marea și mică și alba Rusie cu blagoslovenie a tot [tot] sfințitului sobor întru împărătiască și mare cetatea a Moscului. În anul de la zidiri lumii 7212 și di la nașterea lui Hs. 1703.
ff.112^{v}—114^{r}: v. *supra.*
f.114^{r}: Pricesnile peste săptămînă.
ff.114^{v}—115^{v}: *rugăciuni (grecește), socoteli gospodărești, însemnări posesie etc.*

Mai mulți copiști (ff.2^{r}—37^{v}; 53^{r}—103^{r}; 38^{r}—52^{r}; 103^{v}—114^{r}).
cop. ant. int.: Să să știe de cîndu am citit eu într-această carte. Neculaiu Ivir. L⟨ea⟩t 7285, avgust 3.⟨1777⟩.
cop. post. int.: Neculaiul, velet 7275, septem⟨vrie⟩ 30.⟨1768⟩. Toma Sticlariu Tighiian *(același pe f. 115^{v}— gr. și rom. scris de Nastase Șlican⟨?⟩).*
ff.114^{v}—115^{r}: *Însemnări cititor, gr. și rom. din 1804* (Matei Costandin? din Iași).
f.1^{r}: Această carte ce să numește a lui Antihrist este a mé a numit⟨u⟩lui Veniiamin monah Bannul din mănăstire Rîșca și-m este și mie dar de la preutul Gheorghie de la sfet⟨i⟩ Spiridon; iar cine ar lua-o fără știre mé să fie neertat de Domnul Dumnezău și de Maica Precista și de 12 apostol⟨i⟩ și de 318 părinți de

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

la Nicheia. Şi am scris la velet 1795, săpt⟨emvrie⟩, 25. Mo-n⟨a⟩h Veniiamin.

f.2^{r} : Această carte o am de la răposatul Veniamin, dăruită spre a-l avea întru pomenire şi am însemnat aice pentru ştiinţa. Ioan ieroshimonah şi d⟨u⟩h⟨o⟩v⟨nic⟩. 1843, iunie 8.

cop. ant. int. : De la m-rea Râşca. Dăruit de Minist. Cult. şi Instr. publ. Administr. Casei bisericei cu adresa N-o. 24100 din 1 Decem. 1904 *(v. şi f. 3^{r})*.

170×245. Num. orig. ff. 3—38. Leg. orig. în lemn şi piele cu ornamente.

Ms. BAR 1728

1809 Moldova

Ff. 125^{r}—127^{r}

f.125^{r} : Cî⟨n⟩d împărăţé proslăvita gutue şi împărăţeia ublăduia cinstitul schitru⟨*sic*⟩ era sabornicesc rodiia.
Des.: . . . dintru unu părete într-alt să să trîntescă, în tină să să tăvălescă, barbile să-ş ocărască . . .

Ms. are 131 ff. Mai conţine :

ff. 1^{v}—7^{v} : *Roata norocului (bobi)* : Aceasta iaste după cugetul său gîndul omului să dé demineţa cu grăunţu de grîu p⟨e⟩ nemîncate şi să gîndescă ce ari a face, ori bine, or rău în voi slovile ori de bini, ori de rău.

f.9^{r} : Rugăciunile noastre de seara priimeşti-le sfinte Doamne . . . (v. *textul la f.12)*.

f.9^{v} : Aici spune de bolnav de cîndu l-au lovit boala în ce zi de ale săptămînii.

ff.10^{r}—11^{v} : *Coliadnic.* De naştire lui Hs, cîndu să va întîmpla spune ce va să fie . . .

ff.11^{v}—82^{r} : *Rugăciuni de sîmbătă seara, podobii.*

f.82^{r} : Verşurile lui Adam pen greşala lui (Veniţi toţ cei din Adam / Şi cu fii lui Avram . . .).

f.83^{v} : Zapisul cel dat di Adam la mîna diiavolului pe⟨n⟩tru fii lui (Iar Satana văzind / Pre Adam pămîntul lucrînd . . .).

f.87^{v} : *Versul răstignirii lui Hs.* (Astăz cel prea lăudat / Îngerul cu mare sfat . . .).

Ff. albe : 88^{v}, 90^{v}—122^{v}, 123^{v}—124^{r}, 129^{r}, 130^{r}, 131^{v}.

f.127^{r} : Şi aciastă stihi este scosă de pe limbă ilenescă de mulţi învaţaţ dascăli tălmăciţi. 1809, marte 15. (Ioniţă Vasile, v. f.1^{r}, f.4^{v} etc).

f.7^{v} : Hs. să mă blagoslovescă, robul lui Dumnezău, Ioniţă.
Leat 1807, luna lu martie, 13 zile.

f.63^{v} : Thoma diac ot Cucu⟨teni ?⟩.

f.82^{r} : Veleat 1806, maiu 8.

f.88^{v} : La veleatul de la zidire lumii 7314⟨1806⟩, avgust 15. Thoma diiac.

f.130^{v} : 1812, de cîndu s-a dus muscali şi a pos Prutu hotar. S⟨ep⟩tem⟨vri⟩e 18.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.131^{r} : 1818 de cîndu au sărit ţara cu zu⟨r⟩ba la Calimahu voevod pentru calitiruri ⟨?⟩, în Iulii 15 urmi şi au vinit Suţu voevod.
f.1^{r} : *Însemnare Gr. Creţu:* Am cumpărat-o de la un anticariu din Iaşi, 1884 septemvrie. Gr. Creţu. Vezi versurile şi datele 1806, 7314 şi iscălitura lui Thoma diiac la urmă.

130 × 185. Frontispicii : ff. 12^{r}, 21^{r}, 30^{v} etc. Leg. orig. în lemn şi piele. Încercări condei : ff. 4^{v}, 8^{v}, 89^{r} etc.

Ms. BAR 5210

Cca. 1811—1813 Transilvania

Ff. 37^{r}—38^{v}

f.37^{r} : Împărăţia Pómelor.

Ms. are 66 ff. Mai conţine :
ff.4^{r}—7^{v} : Cuvînt pentru Solomon.
ff.8^{v}—17^{r} : Cuvî⟨n⟩t învăţători.
Cînd au intrat Precesta în iad să vază muncile cîte sînt pre Pămînt unde [unde] să muncesc Păcătoş⟨ii⟩.
Incomplet. Des: Aceştea care sînt într-această bucurie mare de să bucură cu atîtea bunătăţi . . .
ff.18^{r}—26^{v} : *Minunea sfîntului Gheorghe cu balaurul.*
ff.27^{r}—28^{r} : *Mintea şi norocul.*
f.29^{r-v} : Urmare de rugăciune pentru izbăvirea celor ce pătimesc de învăluiri şi de asuprelele duhurilor celor necurate şi rugăciune de blesteme asupra ⟨ace⟩loraş duhuri viclene, face preotul leturghie rugînd pre Dumnezeu cu deadinsul ca prin darul lui să-i ajute. Dela proscomidie aduce parte pentru bolnav zicînd această mol⟨i⟩tvă.
ff.30^{r}—34^{r} : *Cîntecul lui Adam la izgonirea din rai.*
ff.34^{v}—36^{v} : Rîndul celor 12 Vineri Mari.
ff.37^{r}—38^{v} : *Poricologos (v. supra).*
ff.39^{r}—44^{v} : *Vedenie sfîntului Macarie cu îngerul, în pustie.*
Incomplet. Des.: . . . Domnul va zice, cum n-aţi făcut unuia din cei mai mici bine, nu me-aţi fă⟨cut⟩ . . .
ff.46^{r}—57^{r} : Viiaţa a patriarhului Avram.
ff.57^{v}—58^{v} : Învăţătură pentru tăbac. Scoasă dela Oteşnic.
f.59^{r-v} : ⟨Minune de la sf. Gheorghe pentru nişte copii care s-au făcut a sluji sfînta liturghie⟩.
f.60^{v} : ⟨*Rugăciune*⟩.
f.62^{r} : ⟨Descoperirea sfintei liturghii ; *numai titlul*⟩.
ff.64^{v}—66^{v} : ⟨Mîna anului şi Zodiac⟩.

f.60^{v} : ⟨*lat*⟩. Ioance Praiz ongezamfiarrium ⟨?⟩. Zibiu, 1811.
f.2^{r} : Această carte este a mea a lu Ion Popovici.
f.34^{r} : 1813. Fre . . . ⟨?⟩. Die 17.
f.1^{r} : Bucur Murgea. Ioan Gean⟨ă⟩ logofăt.
f.8^{r} : Scres-am eu, Ioan Geană dascălul ⟨?⟩ Pridealul forte bine şi fromos, rîndurile derepte la anul 1823 frevruaree⟨*sic*⟩.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.45^{r} : Cetit-am şi eu, păcătosul Ioan Hamgiu din Predeal, în această carte şi e frumos lucru. Ioan Hamgiu. Aprelie.
f.1^{v} : *Însemnare din 1828 şi listă cheltuieli gospodăreşti.*
f.nenum. I^{v} : Cuprinsul Predeal Brau.

185×220. Frontispicii, iniţiale ornate (culori) : ff. 1^{r}, 33^{v}, 34^{v} etc. Ff. albe : 2^{v}—3^{v}, 17^{v}, 24^{r-v}, 45^{v}, 62^{v}—64^{r}.

Ms. BAR 2379

Sec. XIX (inceput) Moldova

Ff. 39^{r}—42^{v}

f.39^{r} : Istorie Poamelor.
Des.: Să sculă toţi boerii cei mare în picioari şi zisă: Amin, să fie cuvîntul deplin. Coneţ.

Ms. are 86 ff. Mai conţine :
ff.3^{r}—29^{r} : *Calendar.*
La aceşti ani ce scrii într-această tablă, la toţi iaste planeta Saturnus şi spuni pe cum va fi în fieştecare anu, după cum arată înainte.
f.31^{r} : Doftorii di înflătură.
f.32^{r} : Întrebarea înţăleptului cu lume. ⟨*Divanul lui D. Cantemir*⟩.
f.38^{v} : *Des.:* Lume zisă : Dacă nu mă vei, pas⟨ă⟩ sănătos că alţii mă roagă . . .
ff.39^{r}—42^{v} : *Poricologos (v. supra).*
f.44^{r} : Istorii di un părinte şi di al său fiu. *Inc.:* Un om la Avtina ş-au lipădat pre feciorul său di la moştinirea părinţască . . .
f.46^{r} : Istorii di un domn şi di o slugă. *Inc.:* Un domn ş-au mînat sluga la tîrg să cumperi un cal foarti frumos şi mari . . .
f.47^{r} : Di un bărbat şi di o muiare. *Inc.:* A unui om s-au înecat muiarea întru un rîu. El o căuta pre rîu în sus . . .
f.48^{r} : Pildă di un crai. *Inc.:* La un crai oariundi vinit-au un om şi au lăudat înaintia craiului caii din Araviia . . .
ff.49^{v}—50^{r} ; 52^{v}—55^{v} : Pomelnic care este datoriu călugărul sau mireanul în toate zileli după sfîrşitul pravilii chilii sale cu toată omilinţa şi cu osîrdii a ceti.
f.73^{v} : Probă ⟨?⟩. Întrebari ucenicului pre dascalul său . . .
ff.74^{r}—86^{r} : Canonul îngiriului la Toţ Sfinţii. *Inc.:* Sfinţilor mai marilor vo⟨i⟩voz⟨i⟩ Mihaile şi Gavriile, izbăviţi-mă di bîntuiala vrăjmaşului . . .
Des.: . . . să nu să os⟨i⟩ndască pri frateli meu ca bini să fii cuvîntat în vecii vecilor.

f.29^{r} : Acest calindari l-am scris de pe altul pentru dumnealui moşu Ioan Popa căp⟨i⟩t⟨a⟩n de mazili. Iordachi Sav⟨a⟩. 1810, dec⟨hem⟩v⟨rie⟩ 4.
f.73^{v} : Iordachi Manolachi (?), 1831, iulie.
f.55^{v} : Iordachi Dumitru (?). 1833, av⟨gus⟩t 6.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

ff.49^{r}, 72^{v}, 73^{r}, 74^{r}, 86^{v} : Însemnări familiale şi gospodăreşti din 1829—1831.
Ff. albe : 1^{v}—2^{v}, 29^{v}—30^{v}, 43^{r-v}, 45^{v}, 46^{v}, 47^{v}, 50^{v}—52^{r}, 56^{r}—71^{v}.

110 × 165. Desene, ornamente : ff. 14^{v}, 18^{v}. Leg. orig. în carton şi piele, deteriorată.

Ms. BAR 2747

Sec. XIX (început) Transilvania

Ff. 24^{v}—26^{v}

f.24^{v} : Împărăţia Poamelor.
Inc. : Cînd împărăţea prea slăvitul gutui, para, măru era scripturi sau scristori mari . . .
Des. : Atuncea auzi împăratul el forte să mînie pre strugure zicînd : Strîmb să fii spînzurat, de cuţit cîrn tăiat, dă voini[ni]ci . . .

Ms. are 26 ff. Mai conţine :
ff.1^{r}—6^{r} *Teatru religios.*
Inc. : . . . care iaste împărat împăraţil⟨or⟩ şi d⟨om⟩n d⟨om⟩nilor şi am văzut şi eu steaoa lui Hs. la răsărit şi am venit cu toată osîrdia mea să mă închin lui.
Des. : . . . pămîntul de vie au înghiţit-o şi acolo în cetate încuiată viaţa i-au gătat.
ff.6^{r}—10^{r} : Cîntece de stea (Începutul cîntărilor de la stea : În oraş în Vitleem . . . ; Steaoa de sus răsare . . ; Veaste noaă şi minunată . . . ; Pînă nu greşisă Adam . . . ; Trei crai despre răsărit . . . ; Veniţi toate neamurile . . . ; Noi acum, ortacilor . . .).
ff.10^{v}—23^{v} : *Folclor dăscălesc* :
f.10^{v} : Oraţie. Eei, vai de mine, frate Mărtine . . . ; f.11^{v} : Cîntarea lui Iosif ; f.13^{r} : Cîntare lumească : Mărie, mîndră Mărie ; f.13^{v} : Oraţie : Şi eu sînt un diac . . . ; f.14^{v} : Altă oraţie : Şi eu sînt un diac / Cît un gînsac . . . ; f.15^{v} : Altă oraţie : Fugi d-aci, mincinosule . . . ; f.16^{r} : Altă oraţie : Eu iară aş grăi una . . . ; f.17^{r} : Oraţie Melheor *(din Irod)* : Eu sînt pruncu ce trăesc. ; f.18^{r} : Oraţie *(la Crăciun)* ; f.18^{v} : Cîntare lumească : Şi asară alaltăsară . . ; f.19^{r} : Cocoană, cocoană / faţă dă icoană . . . ; f.20^{r} : Subt umbra gardului / Şade muma Pandrului . . ; f.22^{r} : Altă cîntare : Cine-m treace pre colea pre uliţă . . . ; f.22^{v} : Cîntar⟨e⟩ a feati⟨i⟩ ⟨Land⟩rului : Pre marginea Duneri⟨i⟩ . . .
ff.19^{v}—20^{r} : *Titluri din cuprinsul ms-ului.*
f.24^{r} : *albă.*
Fost col. sp. mse. 48/1939 ; fost ms. **5906.**

105 × 170.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 1652

Sec. XIX (cca. 1815—1821) Transilvania

F. 91v

f.91v : Împărăţia Poamelor. ⟨*fragment scurt. Îl reproducem în întregime*⟩ : . . . că în vremia de demult / Poamele au început / Între ele sfăt ⟨?⟩ mare / . . . din iale mai mare. / Aşa ele au aşezat / Pre gutue a fi împărat / Care să oblăduiască / Şi lor să le poruncească / Şi vestitul cimbru / Încă era foarte mîndru / Cu a sale cracuri înalte / Vr⟨i⟩nd să fie mai mar⟨e⟩ ca alte / Iară săbornica rodie / Poruncitoare mare era să fie. / Mărul era să fie craiul / Vrînd să întreacă i s mălai ⟨?⟩ / Iar . . .

Ms. are 92 ff. Mai conţine :

f.1r : Zioa Paştilor : Îngerul au strigat cei pline de dar : Bucură-te, fecioară . . .

f.2r : Pentru muerea ce au zămislit în sîmbăta Paştilor.

f.3r : Întrebarea sfîntului Macarie cu îngerul lui Dumnezeu pentru sufletile dreptţilor şi ale păcătoşilor.

f.5v : Viaţa sfîntului Alexie, omul lui Dumnezeu.

f.12r : Cuvînt pentru un zlătariu care cu rugăciune au făcut de s-au ridicat un munte . . .

f.14r : Cuvînt pentru pilda ce să tîlcueşte de trupul omenesc şi de suflet şi învierea morţilor.

f.14v : Tîlcul.

f.15r : Pentru milosteniia că cei ce dă milostenie săracilor, lui Hs. dă . . .

f.16r : Cuvînt pentru Theodor neguţătoriul carele au luat aur împrumut de la un jidov . . .

f.17v : Pentru cocoana Marchia care s-au dat de maşteră-sa să o omoare slugile şi să-i aducă mînile în Ţara Frîncească.

f.22r : Pentru o muere care au jungheat pre doi copii ai ei.

f.30v : Epistoliia Domnului. Epistoliia Domnului Nostru Is. Hs. [. . .].

f.34v : Viiaţa sfintei Iuliene.

f.40v : Minunile Precestii cînd au mers în iad ⟨de⟩ au văzut muncile păcătoşilor.

f.44v : Învierea morţilor va fi în zioa de Paşti şi atuncea va ⟨veni⟩ marele voivod al ceriului, arhanghelul Mihail şi va trîmbiţa.

f.46v : ⟨ *Vămile văzduhului*⟩ : Vama I. De vorbe deşarte.

f.47v : Martie 31. Mucenia şi patimile acelui dintru sfinţi părintelui nostru sfîntului mucenic Ipatie, făcătoriul de minuni.

f.60v : Deslegat de blestem.

f.61r : Viiaţa şi patima sfîntului şi marelui mucenic Theodor Stratilat.

f.66v : Cuvîntul sfîntului Athanasie pentru icoana Domnului nostru Is. Hs.

f.67v : Pentru întristăciunea sărăcii⟨i⟩.

f.68v : Pentru muerea ce au căzut în păcat cu fiiul ei. ⟨*f.70r–v, lit. latine*⟩.

f.71r : Pentru copilul cel de jidov carele s-au precestuit cu ceelalţ copii creştineşti.

f.71v : Pentru Ioan Pusnicul pre carele au vrut diavolul să-l ⟨p⟩rilostiască ⟨?⟩ cu cuminecătura.

f.72r : Minunea sfîntului Nicolae pentru un tînăr anume Nicolae.

f.73r : Viaţa sfîntului mucenic Haralampie.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.78^{r} : Stihuri : Mare mucenice sfinte / Haralampie al nost părinte.
f.78^{v} : Verşul botezului : În marginia rîului / În apa Iordanului.
f.79^{r-v} : ⟨*Colindă*⟩ : Astăzi cel prea lăudat / Îngerul marelui sfat.
f.80^{r} : Verşul lui Adam : Veniţi toţ cei din Adam / . . .
f.81^{v} : Cîntecul Evei cînd eşia prin porţile raiului aşa plingea şi zicea : O, sufletul mieu ce voi face / Nădeajde de ajutoriu de unde voi trage.
f.82^{v} : Certat-am de mine Doamne : Doamne Ise Hse, / Tu ne eşti zori frumoase.
f.83^{v} : ⟨*Versuri la îngroparea unui tînăr, Constantin*⟩ : Mult amăgitoare lume / Toate cîte ai sînt glume.
f.86^{r-v} : ⟨*Versuri la îngroparea unei tinere fete*⟩ : Bunurile omeneşti / Nu-s, numai nişte poveşti.
f.86^{v} : ⟨*Colinde*⟩ : Acum toţ cu frică / Cu mare grijă.
f.87^{r} : Acum ceasul mi-au venit / Eu lumea o am părăsit.
f.88^{r} : Vithanie, frumos nume / Poate să lăuda în lume.
f.88^{v} : Cînd s-au văzut Iosiv legat / Cu amar s-au supărat.
f.89^{r} : Verşul Preacesti⟨i⟩ : O, mult dorit, fiiul mieu, / Veacinicule Dumnezeu.
f.91^{v} : Împărăţia Poamelor ⟨v. *supra*⟩.
Verşul lui Napolion.

---

f.1^{r} : Şi aceasta am scris-o în zioa Paştilor. Giorg Martin.⟨*numele cu latine*⟩.
f.nenum. I : Aceasta carte este a mia. Ioan Martin ⟨*numele cu latine*⟩.
f.60^{r} : Acest sfînt au murit de 7 ori şi această carte este a lui Gheorghe Martin din Recea, paroh i unit.
Wassile Poppa ⟨?⟩ ⟨*lat.*⟩.
Gheorghe Martin din Theleki Recea.
f.60^{v} : Giorg Martin paroh. ⟨*acelaşi semnează şi la f.81^{r}, f.90^{v}*⟩.
f.90^{v} : Această carte este a lui Gheorghe Opriş din sat Dridiff.
f.92^{v} : *Însemnări din 1828 în limba maghiară.*
f.78^{r} : David Martin.

---

165 × 210. Frontispicii, ornamente : f.12^{r}, f.14^{r}, etc. Num. orig. cu arabe greşită în mai multe locuri. Ff. albe : 1^{v}, 91^{r}.

Ms. BAR 2242

1829 Moldova

Ff. 1^{r}–5^{v}

Inc. : . . . iconomisa, strafida, maica călugăriţă, nohotul, botul ghiionoi, ⟨ma⟩zirea fără de cap . . .
Des. : Să să răstogolească, a doo zi să să trezască . . .

Ms. are 39 ff. Mai conţine :
f.7^{r} : *Începutul alfabetului grecesc (litere de tipar).*
f.8^{r} : Amur di mueri bătrî⟨nă⟩ : Ci mai umbli să iubeşti / Nu vezi ci bătrînă eşti . . .
f.10^{r} : Pentru muere ce să socoteşti pre săni frumoasă.
f.11^{r} : Puicile să le răsfăţ / Atîta numai doresc . . .

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.11^{v} : Necredinţa muerilor : O, mueri fără dreptate / Suflet plin di strîmbătate . . .

f.12^{v} : Necazul muerilor asupra bărbanţilor : Bărbaţi nicredincioşi / Vicleni şi mincinoşi . . .

f.13^{r} : Sfatul muerilor în ci chip să iubească : Eu vă rog, mueri pre toate / Să nu fiţi întiresate . . .

f.14^{r} : Pentru mueri ci să socoteşti pre sini frumoasă : Ci ti ţii înfumurată / Că eşti atîta di dilicată . . .

f.15^{r} : Nistatornica : N-am pominit nici o dată / Aşa inimă nidreptă . . .

f.16^{r} : Pentru cari iubeşti pi altu : Ah, amoari, ah, noróci, / Pentru tini p⟨e⟩pt⟨u⟩l îm cóci . . .

f.17^{r} : Pentru cii cari fac părăsîri di amoriu : Ah, din ci lanţuri scăpaiu / Acum sîmţ că răsuflăi . . .

f.18^{r} : Pentru cii cari putrigonirisăsc la amuriu . . .

f.19^{r} : Amori di mueri bătrîni . . .

f.21^{r} : Pentru cei ce se bucură la zăstri şi ia mueri urăti : Fraţi bărbaţi ori di ci cinsti / Cîţi aveţi gust di însurari . . .

f.23^{v} : Pentru bărbaţi cari să însoară bătrîni şi vre să ia mueri tîn⟨ără⟩ : Nu vedeţi voi ticăloşi / Că sînteţi neputincioşi . . .

De la f.28^{r}, alt caiet :

f.28^{r} : *Irozi.*

Inc.: Al 3 craiu Egaşpaor zice cătră . . ⟨*det.* ⟩ . . . Melchior . . .

ff.31^{r}—36^{v} : *Cîntece de stea.*

f.31^{r} : În oraşul în Vifleim / Veniţi boiari de vedeţi . . .

f.32^{r} : Steao sus răsare / Cu o tainâ mare . . .

f.32^{v} : De obşte bucurie sufletească / Din ceata ucenicească . . .

ff.33^{v}—36^{v} : Copie de pă acesti din urmă cîntări.

Sînt reproduse încă o dată, cu mici schimbări cîntecele de mai sus.

ff.37^{r}—39^{v} : *Continuare Irozi.*

Inc.: Craiu Valtazar zice cătră Irod : O, Iroade, viclean tare...

Des.: Apoi cîntă toţi crai⟨i⟩ în gerunche îna . . . ⟨*det.* ⟩ . . . : O, Doamne, împărate sfinte / Primeaşte ş-a noastră cinste . . .

---

ff.5^{v}—6^{r} : Să să ştie cine au făcut această carte în zîoa de / duminecă Istorie poamelor, tot cel ce va ceti această istorie să zică : Dumnezeu să-l erte, cu fasole fierte şi cu bobul înflorit, să-i pară bine de va auzi că au murit ; s-au scris această istorie de mine, păcătosul, 1829⟨?⟩, ianuarie în 27 ; Gligorie Ciocîrlie cas . . .⟨?⟩ ; preţul aceştii istorie am ostenit, osteneala mea este o leţcă . . . întreagă.

f.13^{v} : 1829, mai, 3.

f.27^{v} : Cetind şi eu în această istorie am rămas pre mulţămitu. Anul 183 . . ⟨*det.* ⟩, noembrie 10. Tot în acest an m-am şi căsăto⟨rit⟩.

f.28^{r} : Să să ştii că la 27 zăli, săpt⟨emvrie⟩ 1847 au perit soarile după amiaza . . ⟨*det.* ⟩ . . .

ff.6^{r},22^{v}, 24^{r}, 25^{r-v} : *Însemnări, ciorne acte (din ţinutul Bacăului, ocolul Bistriţii de jos), socoteli gospodăreşti etc.*

110×180 (ff. 1—27) şi 130×185 (ff. 28—39). Ff. albe : 6^{v}, 7^{v}, 27^{r}. Fost col. sp. 2366/1952 ; **fost ms. 6507.**

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 5188

1834 Moldova

Ff. 48^{v}—49^{v}

Inc. : . . . Mărul iara logofăt mare, năramza, vornic di ţara di gios, lămîe, vornic di ţara di sus, strugurul, hatman mare.
Des. : . . şi aşa au fost judecata strugurului şi cu a cepii.

Ms. are 86 ff. Mai conţine :
f.1^{r} : Începutul a multi feliuri di pricini scoasă din alti cărţi tiparniceşti şi istorii di mînă cum şi leacuri şi cele şi vreo cîteva comedii şi istorii di a împăratului Theodosii pentru pricina zavistii şi pentru di . . . ⟨ ? ⟩. numile scriitoriului în veci. Amin. 1834, ghenar 31. Dumitrachi Po⟨po⟩vici, dascal, Măcreştii.
ff.2^{r}—3^{r} ; 4^{r}—10^{v} : Aciastă sfîntă ipistolie ci a căzut în / tr-o pieatră din cer din trăsnit în ţara bătrînilor în muntile Maslinilor la Irusalim.
f.11^{r} : Începutul pricinii zavistii scosă la Finic. ⟨*Legenda mărului Evdochiei*⟩.
f.13^{v} : Începutul întrebărilor şi a răspunsurilor celor din . . ⟨ ? ⟩. *Text pe două coloane.*
Des. : f.19^{v} : . . . Cîndu au înviet Hs., clătitu-s-au pieatra au ba. — Ba nu s-au clătit şi peceţile încă au fost pre petră.
f.20^{r-v} : ⟨*Călătoria Precistei pre la munci*⟩. *Inc.* : . . . sau din sfinţii muceniţi nu ş-au adus aminte di noi. . .
f.21^{r} : Începutul Catihisului cu ajutoriul lui Dumnezeu.
Inc. : În⟨trebare⟩ : Pentru ci te numeşti tu creştin ?
f.29^{r} : Tripesnic di să⟨m⟩ni.
Inc. : Chica di să va clăti, la oste vei mergi . . .
ff.32^{v}—38^{v} : Începutul cîntărilor di ste.
f.32^{v} : Astăzi cel pre lăudat / Îngerul marelui sfat. . .
f.34^{r} : Trei crai di la răsărit . . .
f.35^{r} : Auziţi aceste toate, / noroade şi gloate . . .
În oraş în Vifleim . . .
f.35^{v} : Steoa di sus răsare . . .
f.36^{r} : O, dulcile mieu părinte / Dumnezăule cinstite . . .
f.36^{v} : Doamne Isuse Hse, / Tu iaşti ază pre frumoase . . .
f.37^{r} : În Vifleim s-au născut Hs . . .
f.37^{v} : Slavă să-aibă dincetată / Mărire nenumărată . . .
f.38^{r} : *Cana Galileii.*
f.38^{v} : Aşa ni grăiaşte Domnul / Ca să asculte tot omul . . .
Des. : Cîndu be şi să vesăleşte / atunce ia îl găsăşte. . .
f.39^{r-v} : ⟨*Zodiac*⟩. *Acefal. Inc.* : . . . la miezul nopţii. Săptemvirii în 8 şi-n 18 şi 28 steoa între miezul nopţii şi între răsărit. Învăţătură în scurt arătătoare pentru cele şapte planite, Soarile, Jupiter.
f.39^{v} : Arătare pentru seminţi.
f.40^{r} : Arătari pe⟨nt⟩ru alti lucruri diosăbite.
f.41^{v} : Vreo cîtiva doftorii scoasă din alte cărţi tiparnice.
f.43^{v} : Psalmii ci să zic la orici vreme di întîmplare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.43^{v} : ⟨*Amulete*⟩. Hristos au inviet.
Răţătă di leac pentru cursul lacrămilor din ochi.
f.44^{v} : Învăţătură pentru cîndu nu poate naşte fimeia copilu.
Istorie omului leniş. ⟨*Greerele şi furnica*⟩.
f.46^{r} : Învăţătură pentru friguri.
f.47^{r} : Aciasta carte este di desfăcut orici fapt ar fi făcut.
Inc. : Bună sara craiu nou, lună luminată . . .
f.47^{v} : Sfaturi pentru făcut cerneală.
f.48^{r} : Ucenicul au întrebat : Dascale, ci voi faci să moştineascu vi[de]eaţa di veci.
f.48^{v} : *Poricologos* (*v. supra*).
f.49^{v} : ⟨*Semnele anului*⟩. La luna lui săptemvirii are luna ceasuri 12.
f.53^{r} : Stihuri scoasă di pre azbuche.
f.55^{r} : ⟨*Versuri*⟩. Dorul mieu şi a dumitale / Facă-l Dumnezău o floare . . .
f.56^{r} : Un ⟨s⟩tih diosăbit al mieu. Dumitrachi Popovici. Oh, ticăloasă lumi înşălătoare / Cu totul amăgitoari . . .
f.57^{v} : ⟨*Întrebări şi răspunsuri*⟩. În⟨trebare⟩ : Care sînt acele şapte izbînde care au zis Dumnezău lui Cain că di şapte ori i să va izbîndi pentru păcatele lui.
f.58^{r} : Stihuri pentru clivititori. Stihuri pentru clivitiri care sînt şi pentru mine.
f.60^{r} : ⟨*Oraţii*⟩. Iartăciu⟨n⟩e la nuntă *(versificată)*.
f.63^{r} : Închinăciune păharului după iartăciune şi după masă *(versificată)*.
f.64^{v} : Dizlegare mesăi cum dă voe vornici la a mînca *(versificată)*.
f.66^{r} : *Cugetare din Floarea Darurilor.*
ff.67^{v}—68^{r} ; 71^{r}—72^{r} ; 73^{r}—74^{v} ; 75^{v}—86^{v} : *Socoteli* ; zilele la boeresc — 1834 ; Izvod di cîtă pîine s-au vîndut pre la unii şi alţii din sat nostru, din alte sate, din let 1834 mai 18 ; Prubă di zapis cum să faci cîndu tocmeşti argat sau oricum ; Prubă di mărturie ; Prubă cum să faci răvaş cînd vrei a trimite la un neam al tău mai mare ; Cheltuieli ale moşiei în 1834 ; *Însemnări meteorologice* ; *însemnări familiale din 1842—1844, 1857* ; *Încercări condei etc.*
ff.68^{v}—70^{v} : Rînduială ci să faci la umblare Irodului.
ff.72^{v}—73^{r} : Vreo cîtiva comedii din let 1834. Puni rămăşag cu cini vei vre, ori pi cît ar vre.
f.74^{v} : ⟨*Învăţături*⟩. Dar di la voi şi pîră la noi prăpastii mare s-au întîmplat, aşa şi tu, o, copile, să nu te înalţi cu gîndul . . . 1834, April, 4.
f.76^{r-v} : Începu⟨tu⟩l conăcării şi la ceale ale nunţilor.
ff.82^{v}—84^{r} : Arătarea pentru numărul arăpesc cari să politiceşti acum cu numărul moldovinesc ci s-au aşăzat într-acestă tablă pînă la un milion di milioani.

---

f.1^{r} : Dumitrachi Po⟨po⟩vici, dascal, Măcreştii. 1834, ghenar 31.
Acelaşi mai semnează la ff.3^{v}, 48^{v}, 56^{r}, 59^{v} etc.
f.66^{v} : Aceşti trătaş di mini s-au scris mai micul între dascali cu mînă dă ⟨ţă⟩rînă am scris şi cu buză di lut am vorbit ca să fiu şi eu pominit, fiindu dascal la Onceştii di Sus ci să numesc Măcreştii. 1834, Mart 15. Am sfîrşit di scris. Dumitrachi Pop⟨o⟩vici. Şi am scris lui Ioan Dobraniş. Măcreşti.
f.70^{v} : Ioan Dobraniş. *Acelaşi mai semnează la f.74^{r} etc.*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.75^{v} : Să să ştie di cînd s-au cutremurat pămîntul la anu 1838, ghenar 11, marţi spre mercuri la al 4 ceas din noapte spre pomenire muceniţ⟨ii⟩ Tatiiani⟨i⟩.

f.85^{v} : Adus de dl. Iorga şi dat Academiei.

155 × 210. Ff. albe : 1^{v}, 75^{r}, 77^{r-v}, 79^{v}—82^{r}. Num. orig. a paginilor cu arabe (ff. 1—56 ; discont. : ff. 19—20 : lipsesc 2 ff. ; ff. 38—39 : lipsesc 1 ff). Ornamente : ff.2^{r}, 3^{r}, 4^{r} etc. F.86^{r} — deteriorată.

Ms. BAR 5503

1838 Moldova

Ff. 23^{v}—25^{r}

f.23^{v} : Istorie. De cînd au împărăţit poamele şi legumile ce sînt de hrană norodului.

Ms. are 40 ff. Mai conţine :

ff.1^{r}—23^{r} : Cartea Agathaghel. Cap I.
(f.6^{r} : Cap al II ; f.7^{r} : Cap al III ; f.8^{v} : Cap al IV ; f.9^{v} : Cap al V ; f.12^{r} : Cap al VI ; f.13^{v} : Cap al VII ; f.17^{r} : Cap al VIII ; f.19^{r} : Cap al IX : f.20^{v} : Cap al X).
f.23^{r} : Sfîrşitul hrismoaselor lui Ieronim Agathaghel şi celui în trei feţe lăudat Dumnezeu slavă şi putere. Şi scriitoriul aceştii cărţi este Gheorghie Necolau. Prescrise de pe altă carte, anume Agathagghel, la anul ⟨1⟩838 : 28.

ff.23^{v}—25^{r} : v. *supra*.

ff.25^{v}—26^{r} : Istorie. Pentru sfinţirea besericii ce să numeşte acum monastirea Neamţului după numele rîului . . .
f.26^{r} : Această istorie s-au aflat întru o sfîntă Evanghelie sîrbească, scrise cu mîna pe pergament, ci iaste şi pînă astăz întru această sfîntă monastire a Neamţului.

ff.26^{r}—28^{r} : Istorie pentru prea sfîntă icoană a prea sfintei stăpînăi noastre născătoarei de Dzeu şi pururea fecioarei Mariei ce s-au aflat în scrisorile sfintei mitropolii ai Moldaviei, scrise de preasfinţitul Gheorghie, mitropolitul Moldaviei la văleat 1423.
f.28^{r} : Iară cînd au fost Nicolae gramaticul la monast⟨i⟩rea Neamţului de au tălmăcit istoriia aceasta de pe acele hrisoave împărăteşti şi patrierheşti în zilele lui Ştefan Gheorghie voevod era vileatul de la Hs. 1655, fevruar 17, iară de la bătrînul Alexandru voevod era vileatul 1401.

ff.28^{v}—30^{r} : *Predică. Inc.* : Hristos pre sufletul cel păcătos îl cheamă cătră sineş.
f.30^{r} : Această alcătuire este a preasfinţitului Tihon, episcopul Voronejului, şi s-au tipărit în tipografia Chievopecerschii la anul 1838.

ff.31^{r}—36^{v} : Cuvînt la dominica tuturor sfinţilor.

f. nenum. I : Agathaggel, prescrisă de Gh. Necolau — 1838.
Ms. a fost în posesia Muzeului „N. Iorga" din Botoşani, sub nr. de inv. 11/3 (ştampile pe ff. nenum. I şi II^{v} ; 36^{v}).

150 × 200. Num. orig. cu arabe. Ff. albe : I, II, 30^{v}, 37^{r-v}, 38^{r-v} şi 2 ff. nenum. la sfîrşitul ms-ului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 4756

Cca. 1856 Transilvania

Ff. 31r–32r

f. 31r: Împărăţia Pómelor

Ms. are 81 ff. Mai conţine: colinde, cintări lumeşti şi religioase, versuri patriotice, Cîntarea lui Bunăparte (ff. 28v–30v), Predicaţia ţiganilor (ff. 33r–39r). Provine de la Nic. Danciu din Caransebeş. Copist: Alexie Popovici (f.8v: 26 dec. 1856).

120×180.

Ms BAR 4493

Sec. XIX (mijloc) Ţara Românească

Ff. 2r–2 bis –3r

Inc.: Cînd împărăţa preaslăvita gutue şi oblăduea preacinstita chitră . . .
Des.: . . . dintr-un părete într-altul să să lovească, prin noroe ca porcii să să tăvălească.

Ms. are 20 ff. Conţine snoave versificate (Anton Pann):
f.2r: *Acefal. Inc.*: Grădini mici mirositoare / Feli de feli de tămîioară . . .
ff.2r–3r: *Poricologos (v. supra).*
f.3r: Fostul la Ţaligrad: Vladule de unde vii / Ăi fost poate la vie . . .
f.4r: ⟨Ţă⟩ranu cu curcanu: Viind la tîrgî un ţăran / În braţă cu un curcan . . .; *Ff. lipsă. Des.*: Pentru că el ca un prost / Mîncînd la ţară tot post . . .
f.5r: *Acefal. Inc.*: Şi cu ochi în sus privea. / ⟨O⟩ ghindă s-a slobozit . . .
f.5r: Adălmaşul: Măi badeo, unde ai plecat / Un cunoscut l-a întrebat . . .
f.5v: Beţivul şi fiul său: Un tînăr neguţători / Avea tată băutori . . .
f.6v: Dofturu de păduichi: Un leneşi şiret odată / Iea cărămidă pisată . . .
f.7v: Minciuna şi adevărul: Un boeri sluga îş bătusă . . .
f.9r: Într-o cetate era doi bărbaţi . . .
f.9v: *Note muzicale.*
: Maştera: O văduvă oarecînd / Un mic copilaş avînd . . .
f.10r: Vînătorul: Un vîn⟨ă⟩tori în pădure / Văzu pe urs mîncînd mure.
f.11r: ⟨Doi prieteni şi ursul⟩. *Acefal. Inc.*: Ca să vază dacă suflă / Iar el săracu să umflă . . .; Mortul tocmit: Un ţigan lăeţi de cort / Avînd să îngroape un mort . . .
f.11v: Pantaloni roş: Un ţigan rîvnisă foarte / Pantaloni roşi să poarte . . .
f.14v: De unde ştii că sînt agiu: Odată un negustori / Fiind pă drum călători . . .
f.15r: Ursul şi Adam: Cînd ziditorul cel sfînt / Făcu toate pre pămînt . . .
f.15v: Lupul pocăit: Un lup dacă a îmbătrînit / Într-o zi ce i-a venit . . .
f.16v: Cerşitorul călători: Trei cerşitori au plecat / Să să ducă la un sas ⟨*sic*: sat⟩.
f.17r: Cine ştie carte are patru ochi: Un ţăran tot auzind / Pe uni, alţi, vorbind . . .
f.18r: Oaspeţi şi gazda: Un grec din sate plugari / Plecînd cu al său măgari . . ⟨*incomplet*⟩.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.19^{r} : Hotăritu de moarte : Mai demult în alte veacuri / Doftori, deşi da leacuri . . .

f.20^{v} : Toporul şi văcşoara ⟨?⟩ : Un ţigan meşter fierari / Vecin fiind cu-n plugari . . . ⟨*incomplet*⟩.

---

f.3^{r} : Anghelescu Ioan.

f.1^{r} : Versuri. Culegere. Scris de Ioan Angelescu (1860). Cumpărat dela B. Pohl, la 18 Fevruarie 1916.

---

120 × 180.

Ediţii

1852 Anton Pann, *Culegere de proverburi sau POVESTEA VORBII. De prin lume adunate şi iarăşi la lume date.* Partea 1. Bucureşti, 1852, În tipografia lui Anton Pann.
Capitolul *Despre beţie iarăşi* : Fiind că şi următoarea poveste este a rădăcinei beţiei, o alăturăm aici. *Inc.* : Cînd a fost odată pre pămînt aleasă/Nobila Gutue poamelor Crăiasă . . .

1888 Anton Pann, *Povestea vorbii*, Editura „Philip Lazar", Craiova, Biblioteca populară, partea a II-a. *Istoria poamelor*, fără titlu, la p. 52—62.

Cca. 1893 Anton Pann, *Culegere de proverbe sau Povestea vorbii*, Bucureşti, Editura Librăriei „Carol Müller", în col. „Biblioteca pentru toţi", nr. 16. Cu o notă de prezentare, nesemnată. *Istoria poamelor*, fără titlu, la p. 99—106.
Tot din această perioadă, o ediţie apărută în aceeaşi colecţie (Biblioteca pentru toţi", nr. 16—16 bis) la Editura Librăriei „Universala" Alcalay conţine *Istoria poamelor*, la p. 97—104. Din această ediţie există exemplare care au pe copertă : Editura „Viaţa Românească".

1904 Anton Pann, *Opere complete.* Povestea vorbii — O şezătoare la ţară — Nastratin Hogea — Înţeleptul Arghir — Osebite anecdote. Ediţie populară, Bucureşti, Minerva, 1904. *Istoria poamelor* la p. 58—63. Vezi şi *Anexa* **11**.

1909 Ediţia a doua (v. *supra*), apărută tot la „Minerva", conţine *Istoria poamelor* la p. 62—67.

1925 Anton Pann, *Culegere de proverburi sau Povestea vorbei. De prin lume adunate şi iarăşi la lume date.* Cu introducere, biografie, note, indici şi glosar de Gh. Adamescu, Bucureşti, Editura „Cartea Românească", 2 vol. ; vol. I, p. 104—111 : *(Osîndirea Strugurelui).*

1936 Anton Pann, *Povestea vorbii*, Editura „Scrisul Românesc", Craiova. La p. 79—86, cap. *Despre beţie iarăş : Povestea poamelor şi a legumelor* ; vezi şi *Studii generale*, **74**, p. 41.

1937 Anton Pann, *Scrieri alese.* Ediţie ilustrată, cu studii şi explicări. Îngrijită de Paul I. Papadopol, Editura „Cultura Românească", col. „Clasicii noştri", 1937. Ediţia conţine la p. 54—61 : *Legenda Strugurelui*, la p. 443—457 : *Istoria prea înţeleptului Arghir*, iar la p. 317—338 : *Năzdrăvăniile lui Nastratin Hogea.*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

/ **1942** / Anton Pann, *Opere alese*, I, *Povestea vorbei*, cu un studiu critic şi glosar de N. Mihăescu, Editura „Cugetarea", Bucureşti, f. a. La p. 86—91: *Povestea poamelor şi a legumelor.*

Cea. 1942 Vezi *Archirie şi Anadan*, ediţii, p. 163. Tot din această perioadă, la Editura „Cartea Românească", în col. „Pagini alese din scriitorii români", nr. 66, apare o ediţie conţinînd *Judecata strugurelui* şi fragmente din *Povestea vorbii.*

/**1943** / Ediţia a II-a completă şi ilustrată din *Povestea vorbii*, reluare a ediţiei M. Gaster din 1936 *(vezi supra).* Tot acum mai apare o ediţie din *Povestea vorbii* la Editura „Muncă şi Lumină", *(Povestea poamelor şi a legumelor*, la p. 74—82) şi o alta la „Casa Şcoalelor", care conţine *Povestea . . ,* la p. 88—95.

1953 Anton Pann, *Pagini alese*, ediţie îngrijită de I. Fischer, E S. P. L. A., în col. „Biblioteca pentru toţi", 1953, 2 vol.; vol. I, p. 190—197 : *Povestea poamelor.*

/ **1958** / Anton Pann, *Povestea vorbii*, / Bucureşti, 1958 /, E.S.P.L.A., text stabilit şi glosar de I. Fischer, precuvîntare de Ion Roman, ilustraţii de Eugen Taru. La p. 103—109 : *Povestea poamelor.*

1963 Vezi *Archirie şi Anadan, ediţii*, p. 164. *Povestea poamelor* în vol. II, p. 97—104.

1967 Anton Pann, *Povestea vorbii*, ediţie îngrijită de I. Fischer, prefaţă de Şerban Foarţă, / Bucureşti /, Editura pentru literatură, în col. „Biblioteca pentru toţi", 1967, vol. I. La p. 117 : *Povestea poamelor.* Ediţie reluată în **1971.**

Pentru publicaţii în periodice, vezi bibliografia capitolului, **1, 3, 5, 8, 9** şi BGEFR, poz. 6630; vezi şi Gh. Cardaş, *Poeţi munteni pînă la Unire*, p. 128—135; pentru ms. editat de M. V. Demetrescu, vezi *bibl. cronografe*, poz. **10** şi **27**; în „Şezătoarea", XXV (1929), p. 113—116, text *Poricologos*, publicat de M. Gaster după un codice Matei Voileanu, în care *Istoria poamelor* fusese introdusă de copistul Ioan Luca, în 1809.

Bibliografie

1. M. Gaster, *Die rumänische Condemnatio Uvae*, „Zeit. f. r. Phil.", III, 1879, p. 399—407.

Publică — cu o scurtă introducere şi în transcriere cu litere latine — textul *Istoriei poamelor* din A. Pann, *Povestea vorbii*, Bucureşti, 1852, I, p. 119—127. Este dată şi traducerea germană.

2. Vezi *Cronogr.* nr. **10.**

3. [C. N. Mateescu], „Ion Creangă", IV, 1911, nr. 22, p. 376; V, 1912, nr. 10, p. 290.

Într-o notă la textul din *Poricologos*, publicat în revistă, se enumeră ediţările anterioare şi se spune că încă se mai păstra o copie care este posibil să-i fi aparţinut lui Anton Pann.

4. N. Iorga, *Cronica (Rodia)*, „Rev. ist.", IV, 1918, p. 163.

În revista „La Chronique", 1841, p. 341, Buchon publicase povestea *Rodia*, comunicată de „domnişoara Sevastiţa Şuţu, fiica bunei şi blîndei domniţe Maria Şuţu". Povestea a apărut şi în româneşte, în volumul *Poveşti greceşti*, cu autorul necunoscut, şi în „Neamul românesc", oct., nov. 1918.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

5. N. Iorga, *Un cîntec ardelenesc nou*, „Rev. ist.", VIII, 1922, p. 161—166.

Într-un manuscris găsit la Sătmar (Transilvania) se găseşte şi *Istoria poamelor şi a legumelor*, în proză, alături de citeva alcătuiri în versuri ale unui călugăr.

6. Vezi *Cronogr.* nr. **27.**

7. Vezi *Esopia* nr. **18.**

8. Ioana Andreescu, *Istoria poamelor*, Studiu. Text. Facsimile, „Cercet. lit.", vol. II, 1936, p. 79—102.

Studierea manuscriselor (cel mai vechi dintre ele, ms. BAR **284**, fiind din 1784) duce la concluzia că traducerea s-a făcut în Ţara Românească, de unde s-a răspîndit în Moldova şi în Transilvania. Răspîndirea s-a făcut prin copii şi prin repovestiri orale. *Povestea* a fost cunoscută chiar între oamenii mai puţin culţi.

Anton Pann a versificat-o ; prima dată a fost tipărită sub această formă în 1847, la Bucureşti (*Proverburi sau Povestea vorbii*).

În final se dă o ediţie critică a manuscriselor cunoscute şi se publică în facsimil textul luat ca bază (cel mai vechi, din 1784).

Rec.: a. Vezi *Cronogr.* nr. **43.**

9. A. Camariano, *Poricólogos şi Opsarologos grecesc*, „Cercet. lit.", III, 1939, p. 33—40.

După ce se face istoricul *Poricologosului*, sînt cercetate traducerile româneşti, făcute după un text neogrecesc, şi anume după una din tipăriturile veneţiene din secolul al XVIII-lea. Sînt enumerate manuscrisele şi textele româneşti tipărite ; se stabileşte filiaţia lor. A existat o singură traducere copiată şi recopiată de diverşi copişti.

Este publicat textul de bază (cel care se apropie cel mai mult de prototipul grecesc), altul decît la Ioana Andreescu şi prelucrarea lui Anton Pann (cea care se depărtează cel mai mult de prototip).

Rec.: a. D. C. Amzer, „Deutsche Literatur Zeitung", LXI, 1940, Caiet 39—40, p. 904.

10. A. Camariano, *Traducerea greacă a „Teatrului politic"* . . . , „R. ist. rom.", XI—XII 1941—42, 228. n. 1.

Un copist a îndreptat o copie a versiunii româneşti a *Poricologosului*, servindu-se de originalul grecesc, pe care s-a străduit să-l urmărească cît mai fidel.

11. I. Muşlea, *Între Ion Barac şi Anton Pann. Paternitatea Povestei poamelor*, „Studii literare", IV, 1948, p. 211—218.

Este posibil ca *Povestea Poamelor*, prelucrare în versuri publicată întîia dată de Anton Pann în „Calendar bogat pe anul 1852", Bucureşti, 1851, să fie opera lui Ioan Barac.

V. *Bibl. gen. Studii:* **32, 43, 61, 77, 107, 110, 116.**

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

ISTORIA LUI SKINDER

Manuscrise

Ms. BAR 2623

1791 Moldova

Ff. 3^{r}—18^{r}

/ Istoriia lui Stinder /

Acefal. Inc. : . . . în mîna vameşului celui mare, eară vameşul luo izvodul şi-l pusă în sin şi mearsă cu gramaticul cel mare la corăbii.

Des. : . . . şi s-au întors Ferusaf la Halip cu Melicsima cu bucurie, iară Stinderiu au rămas împărat în Ţarigrad.

Discontinuităţi în text : f. 3—4. *Des.* : . . . şi-l adusără pe Stinder cu mare cinste la curte şi mearsără în casă la împăratul şi să închină. *Inc.* : . . . şi deşchisără ferestile . . . ⟨*det.*⟩ să pusără pe firestri şi le . . ⟨*det.*⟩ . . . şi făcu anafora şi le hotărîră . . . *Lipsesc cca. 3 p.*

---

f.18^{r} : Iordache vătaf am scris . . .⟨*det.*⟩ . . . tre îndemnare dumisale lu chir Petru Abăger. 1791 oc⟨tom⟩v⟨rie⟩ 22. Şi am scris eu smeritul şi păcătosul şi nevrednic rob al celui ci m-ai zidit şi m-au învrednicit a scrie această istorie spre pomenire celui mai sus iscălit, fiindcă precum orbul a nu să poticni, aşa şi scriitoriului a nu greşi. ⟨v. *Copişti* . . . , p. 134⟩.

f.1^{r} : Cumpărat de la Alb. Zwiebel, la 2 Iunie 1903.

---

175 × 270. Ff. albe : 1,2.

Ms. BCS II 24

1794 Moldova

Ff. 191^{r}—211^{v}

f.191^{r} : Istorie lui Stridel⟨*sic*⟩ pre înţăleptul.

f.211^{v} : Sfirşit a toată istorie lui Stider preînţăleptu, şi am scris-o eu, Iordachi Chirescu log⟨ofă⟩t.
1794, noemv⟨rie⟩, 7.

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Bertoldo, Sindipa.*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 1344

1797 Moldova

Ff. 12r—34v

f.12r : *Istoriia lui Schinderiu împăratu*, cari istorii s-au tălmăcit di pri limba turciască pri limba românească, spri învăţătura tuturor, după cum arată în giosu : 1797, apr⟨ilie⟩ 16.
Incomplet. Des.: . . . iar ea ⟨a⟩tunci au zis : oh, părintili meu, dar după moarte împărăţii . . .

Ms. are 166 ff. Este descris în *CM*, IV, p. 582—584. Mai conţine : Istoria unui voinic înţălept care s-au întrebat în ponturi cu o fată de împărat, Vieţi de sfinţi (Alexie, omul lui Dumnezeu, Petca — Vineri, Iosif cel minunat, Avraam,), istorioare morale, Apocalipsul sf. Ioan Bogoslovul, Cuvinte din Mărgăritarul lui Ioan Zlatoust, cronici rimate (Istorie de patima Galaţilor, Uciderea lui Grigorie Ghica, Versul lui Constantin Brîncoveanu), rugăciune pentru somn, molitvă, Cîntecul pustiei, fragment din Viaţa sf. Ioasaf. Ms. a aparţinut lui Gr. Creţu.

Ms. BAR 1601

C⟨ca. 1797 Moldova

Ff. 20r—41v

f.20r : Istoriia lui Stinder preînţeleptul.
Des.: . . . şi au rămas Stinder împărat în Ţarigrad şi Firusah s-au întors la împărăţiia lui cu Melicsăma la Halep i proci . . .

Ms. are 43 ff. Mai conţine :
ff.2r—18v : Istoriia lui Priiam împărat al cetăţii Troadei. (v. *Istoria Troadei).*

---

f.42v : ⟨17⟩97, i⟨a⟩n⟨u⟩are 2. *(după un scurt fragment din Varlaam şi Ioasaf).*

f.1v : 1797. De cînd am venit la Ţarigrad.

f.1r : Istorie aceasta iaste a dumisale badilui Vasile şi cini a lua-o să nu fii ertat, căci au scris-o cu atîte sudori şi pentru aceia au făcut acel jurămînt.
P⟨o⟩st⟨elnic⟩ Gherachi . . . saof.⟨?⟩.

f.42r : Această carte iaste a dumisale badilui Vasile ci să află la dumnealui post⟨elnic⟩ Gherachi şi cini a vre a faci ispită a lua să-i fii de mari ruşini fiind drept lucrul dumisale Vasile. Vasile.

Ff.1r-v, 19r-v, 42r—43v : *Însemnări* (Bănică Dăieşu log⟨ofăt⟩ ; Ia⟨n⟩cu Ghiulbeaz), *ciorne, calcule, slovele alfabetului.*

f.1r : Dăruită Academiei Române în 1894 de Iosif Naniescu.

---

170 × 230. Desen (f. 19v, legenda : Dascăl Ivaşco). Leg. orig. în carton şi piele, deteriorată.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 1055

Sec. XVIII (sfîrşit) Moldova

Ff. 47r—56r

f.47r : Istorie lui Schinder tălmăcite de pre limba osmanicească pre limba grecească pre limba moldovinească.
Inc. : În vreme lui Maximian împărat era înuntru în tărgul on neguţitoriu foarte bogat . . .
Des. : . . . şi au rămas Schinder împaratu Ţarigradului / şi pe la miezul nopţei la trei ceasuri m-am trezit şi [a] apoi au cursu. ⟨?⟩. ⟨*probabil un adaus*⟩.

Aceleaşi dimensiuni şi acelaşi scris au în cuprinsul codicelui numai ff.30r—99v, din jurul anului 1786 sau mai tîrziu (v. f. 56v) ; partea aceasta a ms-ului a fost cumpărată de la anticarul I. M. Zwibel din Bucureşti, în 1895. Între aceste file se mai cuprinde traducerea istoriei lui Tarlo (v. ms. BAR **25**—*CM*, I, p. 85—86), numai Cartea I (incompletă). Restul codicelui, descris în *CM*, III, p. 299—300, din diferiţi ani şi din provincii şi surse diferite, mai cuprinde : copii de acte ale Mănăstirii Sinaia, Catastih al casei răposatului Dimitrache Papadat, Patimile lui Is. Hs., diferite documente şi socoteli din Moldova (Fîntînele, Putna) şi Ţara Românească (moşia măn. Nucetul, Dîmboviţa).

Ms. BAR 1262

1808 Moldova

Ff. 41v—61v

f.41v : Istoriia lui Schinderi.

f.41r :1808, oct⟨om⟩v⟨rie⟩ 12.
cop. ant. int. : Calendar de pe la 1791, descîntece, Trepetnic, Gromovnic, obiceiuri jidoveşti etc. Îl am de la cumnatul meu, G. G. Florescu, din Roman. Gr. Creţu, 1896.

Ms. are 86 ff. şi mai conţine : *Calendar, descîntece, Trepetnic, Rînduieli jidoveşti* (sau *Basni ale Talmudului*, traducere din limba rusă ; cf. ms. BAR **1155**, v. *Alexandrie*, v. *CM*, IV, p. 216), *Proorocia sfîntului Meftode, bobi, zile rele, întrebări şi răspunsuri, Ştiinţă de planete, Gromovnic.* Este descris în *CM*, IV, p. 390—392.

Ms. BAR 2079

Cca. 1812 Moldova

Ff. 51r—64v

Acefal. Inc. : . . . zisără : Stăpîni, nu te mîhne, nici te ostini, că eu îţi voi da izvod di toată marfa ce iasti din corăbii . . .

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Incomplet. Des.: . . . l-au luoat cu mîna de briu de pri ⟨cal⟩ şi l-au aruncat jos şi i-au zis Schinder: Iată, voi să-ţ tai capul şi s-au rugat acela să nu-l pearză . . .

Discontinuităţi în text: f.59—60. *Des.*: Frati Schindiri, au fost cît au fost, dar acum au rămas lucrul să pei, că Melecsîma s-au mîniet pri mini şi di va arata aceasta împăratul . . . *Inc.:* . . . lui Schinder 9 luni acolo la Halep, împărat⟨ul⟩ de apus, cari era în scaun lui Dari cel vechi, cari stăpîni apusul şi il încă ave un ficior pri carile îl chema Apolon.

Ms. are 64 ff. Mai conţine:

ff.1^{r}—7^{r}: Deşertăciune lumii. *Predică.*
Inc.: . . . noi sîntem cei usîndiţi la moarte şi nu ştim, astăz, mîini, să va hotărî . . .

ff.7^{v}—34^{v}: *Predică.* Povestiri folositoare de suflet. *Des.*: O, surorilor, eşiţi din eşitor⟨e⟩ dracilor la muntile cel înalt al pocoiului.

f.34^{r}: *scurt fragment de Alexandrie.*

ff.35^{r}—48^{r}: A lui Agapie c⟨u⟩vînt la a doua venire a Domnului.
Des.: . . . dară de este dreptu, este afară scos di la adăpostire.

ff.11^{r}, 15^{r}, 16^{r}, 48^{v}—51^{r}: *Însemnări gospodăreşti, încercări condei etc.*

---

f.9^{v}: ⟨*marginal*⟩: Această carte am scris-o eu, Mihălache Bălan de la ţin⟨u⟩t⟨ul⟩ Fălciiului, la velet 1812, în vreme răzmeriţii şi am citit-o to[o]ată ca să învăţ.

f.1^{r}: ⟨*latine*⟩: Basganu Constant.

Fost ms. **6452.**

170×220. Frontispciu f. 35^{r}.

Ms. BAR 1784

1828 Moldova

Ff. 1^{r}—36^{r}

/ Istoria lui Stinder /

Fără titlu. Inc.: În zilile lui Maximiian împăratul din cetatea lui Costandinuopolios era un neguţători foarte bogat.
Des.: . . . şi s-au săvîrşit istoriia lui Stinder.

Ms. are 118 ff. Mai conţine:

ff.37^{r}—115^{v}: *Sindipa* (v.—).

f.118^{v}: *Versuri:* Dacă nărocul meu poate / a mă aduce la moarte . . .

Ff. albe: 36^{v}, 116^{r}, 118^{r}.

---

f.115^{v}: Pentru însemnarea copistului, v. *Sindipa.*

Din biblioteca lui J. A. Cantacuzino (No. 781). Fost în posesia Bibliotecii Centrale Universitare, inv. A 30936. Trecut la BAR în 1954 (achiziţii 125 / 1954).

170×220. Num. orig. a colilor, cu arabe. Leg. orig. în carton şi piele.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 1210

1833 Moldova

Ff. 2^{r}—30^{v}

f.2^{r} : Istorie lui Schinde⟨r⟩ împărat, care istorie s-au tălmacit de pe limba turcească pe limba rumînească ⟨spre⟩ înţălegire a tuturor, la le⟨a⟩t 1833, ghenar 9.

f.30^{v} : S-au scris de dascalul Iordachii Botezat la satul Căzăneşti, la le⟨a⟩t 1833, ghenar 26. Iordachi dascal.

La ff.20—21 este cuprins un text dactilografiat care conţine o altă variantă a povestirii. Pe f.1^{r} se află o însemnare privitoare la faptul că N. Cartojan a completat textul acestui ms. cu cel din ms. BAR **2623**. Fost ms. Gaster **149**.
Este descris în *CM*, IV, p. 295—296.

Ms. BAR 154

1837 Moldova

Ff. 1^{r}—27^{r}

f.1^{r} : Istoriia lui Schinder împărat şi întîmplînrile ⟨*sic*⟩ lui.

f.27^{r} : În 6 zile s-au scris de mine Gheorghii Iconomu, — 1837, Noemv. 6.

Ms. are 128 ff. Mai conţine : *Istorie în stihuri la tăerea capului lui Ghica vvd. din Iaşi* (ff. 27^{v}—32^{v}), *Întîmplările vieţii ferdmaşului* ⟨*sic*⟩ *cneazu Potemche al împărăţiei Moscovii, în stihuri* (ff. 33^{r}—35^{v}; însemnare f.35^{v} : Acest cneazu s-au săvîrşit la anii de la Hs. 1792 ?), *Istorie cum s-au luat Ţarigradul din mîna grecilor de turci în anul după Hs. 1493* ⟨*sic*⟩ (ff. 36^{r}—72^{v}), *Sindipa* (ff. 73^{r}—128^{r}), ⟨v.—⟩. *CM*, I, p. 348—349.

Ediţii

V. Bibl. gen., Ant., II, 7 ; V., mai jos, *Bibl.*, **1**.
În *Cărţile populare* . . (vezi *Lucrări generale*, II, 2, p. 325—346) este editat textul ms-ului BAR **1344** din 1797, completat cu textul din ms. BAR **1262**, ff. 59^{v}—61^{v}.

Bibliografie

1. M. Gaster, *Die Geschichte des Kaisers Skinder*, Atena, 1937.

In studiul introductiv (p. 3—17) sînt comparate povestirile din *Istoire des septs sages, Dolophathes, Vaticinium, Amis und Amilon* şi *Sindbad* cu povestirea *Istoria împăratului i*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Skinder, păstrată în mai multe manuscrise româneşti traduse din greacă sau din turcă. Concluzia este că toate aceste povestiri, deşi prezintă uneori mari deosebiri, au pornit de la un izvor comun oriental, necunoscut. Varianta românească s-a îndepărtat cel mai puţin de acest izvor.

Este redat în traducerea germană textul manuscrisului românesc, ce se afla în posesia lui Gaster.

2. Al. Piru, *Cărţile populare*, „Gaz. lit.", X, 1963, nr. 50, p. 7.

Istoria lui Skinder şi *Istoria lui Poliţion* descind, după părerea autorului, pe căi diferite, din acelaşi izvor : *Historia septem sapientium*.

3. I. C. Chiţimia, *În legătură cu cărţile populare*, „Gaz. lit.", XI, 1964, nr. 16, p. 6.

Este discutată, între altele, problema izvorului *Istoriei lui Skinder* şi al *Istoriei lui Poliţion*.

4. I. C. Chiţimia, *„L'Histoire de Skinder", en Europe et surtout dans le sud-est Européen", Actes du premier Congress international des études balkaniques et sud-est européennes, 26 août — 1 sept. 1966, Sofia*, 1971, p. 129—139.

Cartea populară *Istoria lui Skinder* este urmărită din punctul de vedere al genezei şi al circulaţiei în diferite alte literaturi şi în literatura română, unde a pătruns în secolul al XVIII-lea ; nu se poate spune cu certitudine dacă a fost tradusă din turcă sau din altă limbă. Este subliniată legătura cu folclorul şi cu alte cărţi populare. În articol şi în luările la cuvînt se fac referiri la *Alexandria*, *Bertoldo*, *Erotocritul*, *Esopia*, *Etiopica*, *Istoria Troiei*, *Sindipa* (vezi şi p. 110, 353, 855).

V. Bibl. gen. Studii: **23, 42, 108, 112, 112 a,b, 116, 121, 131.**

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

ISTORIA TROADEI, CRONOGRAFE

Manuscrise

CM 8

Biblioteca „Astra" — Sibiu

Cca. 1714 Transilvania

Ff.1r—33v

/ Istoriia Troadei /

Acefal. Inc.: . . . pus a-ş arăta dragostea, căci nu putea fi unul fără de alt un ceas. Căci şi Parij pentru frămseaţe era drag foarte Elenii şi s-au vorbit amîndoi şi ş-au strîns Elena toată zestrea ei cea de la tată-său. ⟨*conform num. orig. a colilor lipsesc cca. 6 ff. Textul este discontinuu între ff. 2—3. Des.:* . . şi au zis lui Parij cu multă mînie : Pre putearea marilor dumnezei, că de nu am avea legătura ca cini . . ; *Inc.:* . . s-au întors de la Crit şi au văzut toate cîte i-au făcut Parij⟩.

f.33v *Des.:* Deci toţ⟨i⟩ carii au îndemnat craii să strice Troada, toţ⟨i⟩ au murit rău şi cu osîndi pentru stricăciunea vestitei cetăţ⟨i⟩ a Troadei. Sfîrşitul istorii cetăţii Troadei.

Ms. are 161 ff. Mai conţine *fragmente cronograf:*

ff. 34r—67r : Viiaţa şi istoriia întîiului creştinesc împărat, marele Constantin.

f.40r : Împărăţiia marelui Constandin întîiul creştinesc împărat ; f.47v : Pentru Ţarigrad istorie.

ff. 67v—89v : Împărăţiia lui Vasilie Machidon.

ff.90r—110v : Împărăţiia lui Leon cel Preaînţelept.

ff.111r—129v : /Istoriia lui Xenofont Singlitic/.

ff.130r—139v : Istoriia sfîntului Ieronim dascalul bisearecei pentru Iuda vînzătoriul domnului nostru Is. Hs.

ff.140v—149v : Murind Tiverie, împărăţiia lui Mavrichie, ginerele lui Tiverie împărat.

ff.150r—161r : Fugind Mavrichie împărat, împărăţiia Focăi muncitoriul. *Des.:* . . . şi pentru multă răutate ce au făcut luo moarte cumplit şi cea sufleteaşte şi trupeaşte şi fu moştnean focului nestins unde sînt vermii neadormiţ⟨i⟩ şi scrîşnirea dinţilor.

f.161v : ciornă (în limba greacă), încercări de condei.

⟨*v. Mircea Avram, Cartea românească manuscrisă*, poz. 7, p. 17—18⟩

---

f.140r : Aceaste istorii s-au scris dumisale jupînului Pătru Hrist⟨ea⟩ şi le-am scris eu mult păcătosul erei Oprea Grid ot sel⟨o⟩ Длъго ⟨Lungu?⟩. Iară cine să va tîmpla a ceti şi va afla greşit, să nu defaime, ce cu duhul blîndeaţelor să înderepteze,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

că precum nu iaste putinţă pămîntului fără de apă a fi, aşa şi scriitoriului a nu greşi, au din slove, sau din sile⟨?⟩, ce şi ne ertaţ⟨i⟩, ca şi Dumnezeu să vă iarte, precum zice Hristos la Mathei Evanghelist (Mathei zăce cap :) Ertaţ⟨i⟩ şi să va erta, cercaţ⟨i⟩ şi veţ⟨i⟩ afla, bateţ⟨i⟩ şi vă să va deschide.

f.139^{v} : Pis⟨ah⟩ sept⟨emvrie⟩ 1⟨ea⟩t 7223⟨1714⟩. Nocolaus⟨*sic; cu latine*⟩.

f.67^{v} : Gheorghie Theodorovici ot Braşov. 1755, fev⟨ruarie⟩ 26.

cop. ant. int. :⟨1⟩784. Această carte este a mea.

cop. post. int. : 1797 iulie ⟨*cu gotice*⟩.

cop. ant. int. : Ano 1810, în 4 octomvrie. Această carte este a mea, eu, Gheorghie sin Simeon Ciurcu. ⟨*acelaşi semnează şi pe ff. 110^{v}, 155^{v}, 140^{r}*⟩ : Această carte ieste a mea rămasă de la tatăl meu, de la Simeon Ciurcu. Eu, Ghiţă sin Simeon Ciurcu.

cop. post. int. : Nicola Huniadi. 1825. ⟨*pecete de ceară roşie*⟩.

115×165. Mai multe file lipsă (între ff.2 şi 3, 33 şi 34, 110 şi 111). Leg. orig. în lemn şi piele, cu ornamente. Num. orig. a colilor.

Ms. BAR 3399

1748 Transilvania

Ff. 185^{r}–198^{r}

f.185^{r} : *Istoriia Troadei* întru carea au împărăţit Priam împărat tatăl lui Parij.

f.197^{v} : Vedeţi ce au făcut spurcata Elena cu Parij, aceastea agonisesc dragostile, ales ale muerii cu bărbat, şi cu împărat ca aceaia,

f.198^{r} : iată / ce cinste au adus Parij lui Priiam împărat, că s-au osîndit Parij pentru cinstea ce au avut în casa lui Manileu, căci el au făcut strîmbătate, ci după fapta sa i s-au plătit, perind întunearece de viteaji pentru o curvă. Deci toţi craii carii au îndemnat să strice Troada, toţi au murit rău şi cu osîndă, pentru stricăciunea vestitei cetăţi a Troadei.

Anul 1748, dechem⟨vrie⟩ 8 zile. Sfîrşitul Istoriiei cetăţii Troadei.

De stricarea Troadei ce am scris
De Sivilla Eritreia s-au zis
Cu mult mai înainte ea fiind.
În zilele lui Ghedeon trăind
Carea şi altele au prorocit
Şi aceasta vedem că s-au plinit
Şi a lui Hs. în trup venire
Cea pentru a lumii mîntuire
Chiiar de dînsa fiind grăită
Şi acum noi o vedem plinită

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Aceasta am scris eu, nevrednicul. Voileanul Matei Gramaticul. 1748.

Ms. are 290 ff. Mai conţine :

ff.1^{r}—21^{v} : Pentru icoane, pentru cruce, şi pentru lauda lui D⟨u⟩mnezeu şi lauda şi închinăciunea sfinţilor şi pentru alte articule ale credinţei, a uniia direaptei besearicii lui Hs. Cap I.

f.4^{r} : Dovedire din scriptura legii noao că icoanele dela însuşi Hs. sînt începute ; f.7^{v} : Cap II. Pentru cîţi s-au întors din luptătorii de icoane la creştinătate şi ce împăraţi au fost luptători de icoane şi pre carii i-au procleţit săboarele a toată lumea ; f.8^{v} : Pentru sfintele icoane, ce arată, ca să ne închinăm lor cu dragoste şi usîrdie, iară nu cu slujirea ; f.9^{r} : Cap III. Pentru cruce, semnul cel văzut al fiiului omenesc, D⟨o⟩mnului Nostru Is. Hs., care în ceasul venirii lui să vă arăta pre norii ceriului ; f.11^{r} : Cap IV. Pentru cruce, pentru ce ne însemnăm faţa noastră cu semnul crucii cu mîna ; f.12^{r} : Cap V. Pentru umblarea cu crucea şi pentru ce o facem în besearică ; f.13^{r} : Pentru crucea carea facem pre trupurile noastre cînd ne închinăm, şi cum să cade să o facem şi ce închipuieşte ; Cap VI. Pentru lauda şi cinstea sfinţilor plăcuţi lui Dumnezeu, cărora nu le face atîta laudă besearica lui Dumnezeu, precum zic oare carii, ce atîta cît au zis însuşi Domnul Nostru Is. Hs. şi proroci⟨i⟩ să facem ; f.15^{v} : Cap VII. Pentru rugăciunea sfinţilor, care sfinţi curînd să roagă lui Dumnezeu pentru noi ; f.17^{r} : Cap VIII. Pentru post care învaţă să fie de patru ori pe an, şi pentru ce postim miercurea şi vinerea, arătare ; f.18^{v} : Cap IX. Pentru ispovedanie, care iaste poruncită de însuşi Dumnezeu în besearica sa ; f.19^{v} : Cap X. Pentru preacuratul trup şi sînge al lui Hs. cu care ne cuminecăm întru pomenirea trupului cel răstignit pre cruce şi sîngele care au vărsat întru ertarea păcatelor ; f.20^{v} : Cap XI. Pentru ceia ce au eşit din lumea aceasta, pentru carii facem pomenire şi dăm milostenie. Din scriptura veachie şi din cea noao poruncă. Şi pentru ce facem pomenirea lor.

f.21^{v} : Anul 1749.

Aceaste dovediri avînd noi pravoslavnicii
Cu dînsele tare biruim pre ereticii.
Că ei cu minciuni pre noi ne clevetesc grăind
Că de aceastea nicăiri nu să află scriind.
Iar acum cu ajutoriul Domnului cel tare
I-am aflatu-i pre dînşii în minciună prea mare,
Şi pre aceaste scrisori cîţi vor vrea să cetească
Mă rog toţi pre streinul Matei să pomenească.

f.22^{r} : Înştiinţare.

De aicea înainte am început a scrie din Prolog vieţile şi patimile a oarecărora sfinţi minunaţi, şi videnii minunate, şi prea adevărate şi credincioase lucruri, precum cel ce va ceti înainte, şi cu bună înţeleagere va lua aminte ceale ce ceteaşte, ve vedea şi foarte mult să va îndulci, şi spre jelanie duhovnicească să va îndemna, mirîndu-să de minunatele videnii dumnezeeşti şi de petreacerile şi vieţile a minunaţi sfinţi

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

arhierei, postnici, mucenici, mucenice şi postniţe, ale cărora petreaceri şi vieţi cetind, pre dînşii să-i cinstim, şi după cît ne va fi putinţa să le urmăm şi cu tare credinţă să-i rugăm, să roage pre milostivul Dumnezeu să miluiască prea toţi pravoslavnicii şi sculările ereticilor şi sculările asupra noastră, care ne hulesc să ne rugăm sfinţiilor sale să le potolească, şi prea noi asupra lor să ne întărească în veaci. Amin.〈v. Dosoftei, *Vieţile sfinţilor . . .* 〉.

f.22^{v} : Pentru indiction, adecă anul nou, şi ce iaste indictul. Septemvrie I.

f.23^{r} : Videniia episcopului Troil, carea o au văzut prin rugăciunea sfîntului Ioan milostivul. Noemvrie 12.

f.24^{r} : Pentru sfîntul Dimitrie, cum au ucis prea Iovan craiul Bolgarilor. Octomvrie 26.

f.24^{v} : Pentru cela ce fura lumini din besearica sfîntului Dimitrie. Octomvrie 26.

f.25^{r} : Pentru un preot cu un diiacon, poveaste din istorie foarte de folos. La prolog septemvrie 8 dni.

f.27^{v} : A prea cuviosului părintelui nostru Eufrosin Magherul. Septemvrie 11 dni.

f.28^{v} : A prea cuviosului părintelui nostru Pavel monahul şi Ypotacticul. Dechemvrie 7 dni.

f.30^{r} : A prea cuviosului Zaharie curelariul şi a lui Ioan poveaste de folos. Noemvrie 17.

f.31^{r} : Liactanţius din cărţile Sivillelor de zua judeţului scrie. 〈v. Dosoftei, *Parimiile preste an*, *BRV*, I, poz. 79〉.

f.33^{r} : Viiaţa preacuvioasii maicii noastre Xeni〈i〉, ghenuarie 24.

f.37^{r} : Viiaţa prea cuviosului părintelui nostru Andronic şi Atanasiia fămeaia lui. Octomvrie 9.

f.40^{r} : Pentru sfinţii 7 coconi cei din Efes, Maximilian, Iamvlih, Martinian, Dionisie, Antonie, Exacustodiian şi Costantin. Octomvrie 22 dni.

f.42^{r} : Poveastea iverilor cum s-au botezat. Octomvrie 27.

f.43^{r} : Pentru sfîntul sfinţitul mucenic Chiriiac carele au vădit cinstita cruce, în zilele marelui Costantin şi Elenii maică-sa, care mai nainte s-au chiemat Iuda. Octomvrie 28.

f.43^{v} : Pentru un episcop ce au trăit în pustie 39 de ani. Noemvrie 3.

f.44^{v} : Poveastea plînsurilor Ieremiei prorocului, pentru Ierusalim şi prada lui. Şi buiguirea lui Avimeleh. Noemvrie 4.

f.51^{r} : A preacuvioasii maicii noastre Theoctisti Lesviianca Noemvrie 9.

f.52^{r} : Patima sfintei muceniţe Stefanidei. Noemvrie 11.

f.52^{v} : A prea cuviosului părintelui nostru Martin făcătoriul de minuni, episcopul. Noemvrie 12.

f.53^{r} : Viiaţa sfîntului apostol şi evanghelistul Mathei. Noemvrie 16.

f.56^{r} : Viiaţa acelui dintru sfinţi părintelui nostru Amfilohie, episcopul de Iconiia. Noemvrie 23.

f.61^{v} : A celui dintre sfinţi părintele nostru Grigorie, episcopul Acragantinilor. Noemvrie 23.

f.63^{r} : Viiaţa acelui dintru sfinţi părintele nostru Climent, episcopul Rîmului. Noemvrie 24.

f.73^{v} : Mărturiia adecă muceniciia sfîntului Climent.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.75^{r} : Viiaţa sfîntului sfinţitului mucenic Petru, episcopul Alexandriei. Noemvrie 24.
f.81^{r} : Viiaţa şi patima sfintei marii muceniţe Ecaterinei, fiica împăratului Consta carele au fost împărat la Africa mai nainte de Maxentie. Noemvrie 25.
f.95^{v} : Viiaţa şi patimile sfintei muceniţe Agathei. Fevruarie 5.
f.102^{r} : Patima sfinţilor mucenici Dada, Govdelae şi Casdoia, carii unul văr, alţii coconi lui Savorie împăratul persilor. Septemvrie 29.
f.107^{r} : A prea cuviosului părintelui nostru Nichita Patrichie Ispoveadnicul, adică Mărturisitoriul. Octomvrie 13.
f.108^{v} : Viiaţa prea cuvioasei maicii noastre Pelaghiei. Octomvrie 8.
f.113^{v} : A prea cuvioasei maicii noastre Eufrosina, fiica lui Pafnutie Eghipteanului. Septemvrie 25.
f.114^{v} : Sfîntul mucenic Andanct şi Calistena fiică-sa. Octomvrie 4.
f.115^{r} : A sfintei prea cuvioasei maicii noastre Anna, ce ş-au pus numele bărbăteaşte Evfimiia. Octomvrie 29.
f.117^{r} : Prea cuviosa maica noastră Matrona. Noemvrie 9.
f.117^{v} : A cuvioasei muceniţe Sosanna. Dechemvrie 15.
f.118^{v} : A sfintei cuvioasei muceniţe Eugheniei şi cei împreună cu dînsa. Dechemvrie 24.
f.119^{v} : A prea cuvioasei Apolinariei Siglitichiei. Ghenuar 4.
f.120^{v} : A prea cuvioasei Mariei, ce-şi schimbase numele bărbăteaşte Marin. Fevruarie 12.
f.121^{r} : A prea cuvioasei maicii noastre Theodorei cei din Alexandriia. Septemvrie 11.
f.122^{r} : A prea cuviosului părintelui nostru Coprie. Septemvrie 24.
f.122^{v} : A prea cuviosului părintelui nostru Acachie celui din Leastviţă. Noemvrie 26.
f.124^{r} : Viiaţa prea cuviosului părintelui nostru Ioann Damaschin.
f.135^{r} : A prea cuviosului părintele nostru Theodul ce fusese eparh. Dechemvrie 3.
f.136^{r} : A prea cuviosului părintelui nostru Ioan, episcopul de Coloniia sihastrul. Dechemvrie 3.
f.138^{r} : A prea cuviosului părintele nostru Stefan, ce au de nou luminat, carele iaste culcat în besearica sfîntului Antipa. Dechemvrie 9.
f.139^{r} : A prea cuviosului părintele nostru Thoma de Furchinus. Dechemvrie 10.
f.143^{r} : A prea cuviosului părintele nostru Efrem Siriianul. Ghenuar 28.
f.145^{r} : A cuviosului părintelui nostru Paladie. Ghenuar 28.
A prea cuviosului părintele nostru Iacov postnicul aschitul. Ghenuar 28.
f.146^{v} : A celui dintru sfinţi părintele nostru Modest, arhiepiscopul de Ierusalim. Dechemvrie 18.
f.148^{r} : A sfîntului mucenic Vonifantie. Dechemvrie 19.
f.149^{r} : Nevoinţa sfintei muceniţe Ina, cea bătrînă de vîrstă. Septemvrie 11.
f.149^{v} : A sfîntului marelui mucenic Artemie. Octomvrie 20.
Din minunile sfîntului puţinea poveaste.
f.151^{v} : A sfîntului mare mucenic Mina de la Cotiiasto. Noemvrie 11.
Din minunile sfîntului.
f.154^{r} : A prea cuviosului părintelui nostru Theodor igumenul Studiilor. Noemvrie 11.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.155^{r} : A prea cuviosului părintele nostru Martiniian, fevruar 13.
f.156^{r} : A sfîntului cuviosului părintelui nostru Salaman sihastrul. Ghenuar 23.
f.157^{r} : A sfîntului cuviosului părintelui nostru Mavsima Sirul.
f.157^{v} : A prea cuviosului părintelui nostru Iacov Oşelnic. Noemvrie 26.
f.158^{v} : A prea cuviosului părintelui nostru Ioan Hozevitul, episcopul de Chesariia. Octomvrie 3.
f.160^{v} : A prea cuviosului părintelui nostru Nil. Noemvrie 12.
f.161^{r} : În luna lui iulie în 10 zile, într-această zi prăznuim punerea hainii şi spunerea de care cum au fost adus de la Abas şah la împărătească cetate a Moscului. ⟨*Veşmîntul lui Hs.*⟩
f.165^{v} : Cuvînt pentru arătarea botejunii ţării ruseşti de sfîntul apostol Andrei. Cum au venit în ţara Rusiei şi au blagoslovit locul, şi cruce au înfipt unde iaste acum Chievul.
f.166^{v} : La canonul din Dumineca Rusaliilor cel dintîi care iaste pe glas 7, la peasna 9, iaste acest tropariu. Tîlc.
f.168^{r} : Pentru cutremurul ce s-au făcut în zilele împăratului Theodosie. Ghenuar 26.
f.168^{v} : Pentru sfînta Pulcheria împărăteasa. Septemvrie 10.
ff.169^{r}—178^{v} : Cuvînt pentru credinţa, nădeajdea, dragostea, tîlcuit pre scurt de învăţatul preot şi dascal, popa Ivan Făgărăşanul. Thema. Pentru credinţa.
f.173^{r} : Pentru nădeajde; f.174^{v} : Pentru dragoste.
f.178^{v} : *Tîlcuirea cuvîntului:* Aliluia.
ff. 179^{r}—182^{v} : Canon de pocăinţă. Facerea sfîntului Andrei Criteanul.
ff. 182^{v}—184^{r} : *Rugăciuni.*
f.182^{v} : Rugăciune către Preacurata Fecioară; Alta către aceaiaşi; f.183^{r} : Rugăciuni la blagosloveniia icoanei a unui sfînt sau a mai mulţi.
f.184^{r-v} : *Citate biblice.*
f.184^{v} : *Citate biblice în lb. slavonă cu interpretare alegorică (tîlcuire) în lb. română.*
ff.185^{r}—198^{r} : *Istoria Troadei* (v. *supra*).
ff.198^{v}—199^{v} : Aceasta o am aflat acum în cartea a cincea a sfîntului Evsevie de Pamfiliia, episcopul de Chesariia Palestinii. Unde scriie viiaţa marelui Constantin împărat în a cincea cartea. *Inc.* : Iudiţii signum fuerit cum terra madebit / A judeţului semnul fi-va, cînd pămîntul va asuda . . .
Vezi Dosoftei, *Parimiile preste an*, f.129^{v}.
ff.199^{v}—200^{r} : Şi aceasta-i Sivila Erithreia, carea însăşi a şasea după potop rudenie au trăit şi au fost popă lui Apolon. ⟨Vezi Dosoftei, *op. cit.*, *supra*, f.130^{r}; vezi şi *BRV*, I, poz.79, p. 263—269.⟩
f.200^{v} : Din a lui Suida.
Inc. : Oti Avgust Chesari, deaca stătu împărat, au mers la capiştea idolească să întreabe pre Pythiia idolul cine va fi împărat după dînsul.
ff.201^{r}—209^{v} : Împărăţiia lui Vasilie Machedon.
f.204^{v} : Începutul împărăţiei lui Vasilie Machedon.
ff.209^{v}—217^{r} : Împărăţiia înţeleptului Leon.
f.217^{r}, f.218^{r} : *Fragmente cronograf:* Arătarea lui Mahmet, Luarea Ţarigradului etc.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.217^{v} : Irmos în zioa Ruşalilor. Tîlcul.
ff.219^{r}—254^{r} : Viiaţa prea marelui Costandin întîiul credincios împărat bun creştinesc, carele au făcut Ţarigradul cu toate tocmealele, precum iaste şi până astăzi.
f.254^{r} : *Fragment din Floarea Darurilor.* Pentru nesocotinţa.
f.255^{r-v} : *Pilda celor patru voinici.*
f.256^{r-v} : Patima pentru neşte tîlhari.
ff.257^{r}—259^{r} : Ertăciune la omul mort.
f.258^{r} : De la copii de va avea; De la fraţi şi sorori de va avea; f.258^{v} : De la tot neamul care are; De la toţi priiatenii şi vecinii; De la toţi săteanii.
ff.259^{v}—278^{v} : A celui între sfinţi părintele nostru Ioan Zlatoust, arhiepiscopul Ţarigradului, de la Socrat scolasticul, a lui Theodorit, episcopul cetăţii Chirului, a lui Ermie Sozomen, a lui Gheorghie, arhiepiscopul Alixandriei, a lui Fotie şi Suidii, adunarea vieţii pe scurt.
ff.279^{r}—281^{v} : Însemnare pentru ceale ce să află întru această sfîntă carte.
Incomplet. Des. : Vrăjitoriia Pythiei idolului. List 200.
ff.282^{r}—289^{v} : *Fragmente din Leastviţa lui Ioan Climax.*
f.282^{r} : 20. Din stepena 4; ⟨*f.287 trebuia legată în locul f. 282*⟩; f.288^{r} : Din stepena 23, pentru negrăitele gînduri ceale de hulă; Din stepena 15, pentru curvie; f.288^{v} : Din stepena 22, pentru trufie; Din stepena 25, pentru smerenie; f.289^{r} : Din stepena 27, pentru leane; Din stepena a 15, întrebarea sufletului carea întreabă pre trup cum îl va putea birui.

---

f.182^{v} : Eu, log⟨ofă⟩t Matei Voilean. Anul 1742.
f.184^{r} : Aceastea / pentru folosul rugăciunii şi pentru altele ⟨*criptografiat*⟩/. 1747, iul⟨ie⟩ 28 dni.
f.200^{v} : Logofăt Matei Voileanul. Anul 1749, mart⟨ie⟩ 18 dni.
f.217^{r} : Log⟨o⟩făt Matei Voil⟨eanul⟩. Anul 1749, dec⟨hemvrie⟩ 8.
f.254^{r} : Eu, log⟨o⟩fătul Mathei Voileanul.
f.259^{r} : Aceastea le-am scris în ţara Oltului, la mănăstirea Drăguşului, eu, log⟨o⟩făt Matei Voilean. Pe hîrtiia părintelui Rafail.
f.278^{v} : Precum de demult Israil în robie
Cu mult dor trăia nevăzînd a lor moşie
Şi în Carmil munte cu deasă pustie
Nemernicind cu trudă proorocul Ilie
Aşa şi ticălosul strein cu jale
Îşi petreace a vieţii amărîta cale
De o parte cu mult dor fiind cuprîns
De altă parte de necazuri fiind strîns
Dor mare avînd pentru a lui moşie
Necaz greu de streinata ticăloşie
De care prea cu asupră fiind cuprins
Eu streinul Matei cel ce aceaste-am scris
Rog pre Dumnezeu ca să nu mă lipsească
De cea prea tare dorită moşie cerească.
f.259^{r} : În anul 1763, dechemvrie, în zeace zile, marţi spre miercuri, au murit Gherman Luca, plinindu-să de-a cincea săptămînă de cînd l-au fost ucis duşmanii noaptea. Şi l-am îngropat joi, în sat în Şoimuş.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Log⟨ofăt⟩ Mat⟨ei⟩ Voil⟨eanul⟩ am scris. ⟨Vezi *Copişti . . .*, p. 274⟩.

Fost ms. 3746 în biblioteca lui Matei Voileanu, asesor consistorial, urmaş al copistului manuscrisului. Vezi şi *ediţii*.

160 × 205. Num. orig. cu chirilice (ff.1^{r}—278^{v}; o filă lipsă între ff. 267 şi 268). Leg. orig. în piele, det., se păstrează sub cea actuală. Frontispicii, desene: ff.1^{r}, 22^{v}, 169^{r}, 188^{r} etc. F.218^{v} albă.

Ms. 81
Biblioteca Muzeului Oltenia—Craiova

Cca. 1750 Transilvania

Ff. 163^{r}—177^{v}

f. 163^{r}: Istoriia Troadei întru carea au împărăţit Priiam împărat, tatăl lui Parij.

Ms. are 211 ff. nenumerotate. Mai conţine:

ff.1^{r}—45^{r}: A lui Ioan Dimitrie Constantin Voevoda, Divanul lumii cu înţeleptul. Sau judeţul sufletului cu trupul.
⟨sînt omise: predoslovia, cartea de închinăciune către Antioh ş. a. Pe f.1^{r}, răspunsul Lumii⟩: . . Şi sînt 7257⟨1749⟩ de ani de cînd într-acesta chip frumos Domnul m-au meşterşuguit . . .
f.42^{v}: Dovadă împotriva lumii din cartea a doao la pontumul 54.
f.43^{v}: Ale stoicilor porunci zeace.
f.44^{v}: Scara cărţii aceştiia.

f.45^{v}: ⟨*scurt fragment din Floarea Darurilor*⟩: Pentru nesocotinţa.

ff.45^{v}—46^{v}: Odată să adunară patru voinici săraci . . .

ff.47^{r}—62^{r}: Împărăţiia lui Vasilie Machedon⟨ şi a lui Leon⟩.
f.50^{v}: Începutul împărăţiei lui Vasilie Machedon.
f.55^{r}: Împărăţia înţeleptului Leon.

f.63^{v}: Irmos în zioa Rusalilor.

ff.64^{r}—71^{v}: ⟨*Învăţături creştineşti*⟩ De lucrurile pravoslavnicului creştin.

ff.72^{r}—86^{v}: Pentru sfintele icoane. Pentru cruce şi pentru lauda lui Dumnezeu şi lauda şi rugăciunea sfinţilor. Şi pentru alte articule ale credinţei a uniia direaptei besearicii lui Hs.

ff.87^{r}—90^{v}: Canon de pocăinţă. Facerea Sfîntului Andrei Criteanul.

ff.91^{r}—106^{v}: Cuvînt tîlcuit din psalmul al şaselea, adecă: Doamne cu mîniia ta să mă mustri pre mine. Scris Elineaşte de sfîntul Anastasie Sinaitul, episcopul Antiohiei. Cuvînt de umilinţă şi foarte de folos pentru cei ce să vor să se întoarcă la Dumnezeu şi să-ş plîngă pacatele lor.

ff.107^{r}—112^{r}: Veşmîntul lui Hs. În luna lui iulie 10 zile.
Într-această zi prăznuim punerea hainii şi spunerea de care cum au fost adus de la Abaşah la împărătească cetate a Moscului.

ff.112^{r}—113^{r}: Cuvînt pentru arătarea botejunii ţării ruseşti, de sfîntul apostol Andreiu, cum au venit în ţara Rusiei şi au blagoslovit locul şi cruce au înfipt unde iaste acum Chievul.

ff.113^{r}—114^{v}: ⟨*Tropar la dumineca Rusaliilor, peasna 9 cu tîlcuirea sa*⟩.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

ff.115^{r}—125^{r} : Cuvînt pentru credinţa, nădeajdea, dragostea; tîlcuit pre scurt de învăţatul preot şi dascal popa Ivan Făgărăşanul.

ff.125^{v}—131^{r} : *Pilde din Varlaam şi Ioasaf cu tîlcuirea lor: pilda inorogului, pilda celor trei prieteni; împăratul care au trimis pietre scumpe în ostrov, împăratul şi cei doi călugări*〉: Istoriia sfîntului Varlaam către Iosaf, ficiorul lui Avemer împăratul Indiei.

ff.131^{r}—132^{v} : Istoriia sfîntului Vasilie pentru un preot ce au trăit 170 de ani.

ff.132^{v}—133^{v} : Istoriia sfîntului arhanghel Gavriil pentru un preot cînd au slujit la un sihastru ani 30.

ff.134^{r}—135^{v} : Istoriia unui împărat foarte scump.

ff.135^{v}—139^{r} : Istoriia sfîntului Ieronim dascalul besearicii pentru Iuda vînzătoriul domnului Hs.

ff.139^{r}—141^{r} : Patima pentru nişte tîlhari.

ff.141^{r}—149^{r} : Aceste 7 cuvinte au grăit Domnul Hs. fiind răstignit pre cruce. 〈*urmează tîlcuirea cuvintelor, psalmii* 94, 46, 47, 136 *în versuri*, Preţul mirului care au turnat pre capul lui Hristos *şi* Răspuns pentru psalmii din Psaltire〉.

f.145^{v} : Nume jidoveşti care le pomeneaşte David la psalmii lui tîlcuite în istoriia lor.

ff.149^{v}—162^{r} : Învăţătură pentru cele 7 taine sfinte ale sfintei besearici, care sînt aceastea.

f.162^{r} : Pentru Lavirinth ce iaste. 〈vezi *Divanul . . ., supra*〉.

f.162^{v} : *Însemnare din* 1874.

ff.163^{r}—177^{v} : *Istoria Troadei.* v. *supra.*

ff.178^{r}—186^{v} : Cazanie la oameni morţi.

f.180^{r} : Cazanie la oameni morţi şi la mueri.

f.183^{v} : 〈*Tîlcuire*〉 : Un om s-au pogorît din Ierusalim în Erihon. 〈v. Dosoftei, *Psaltirea în versuri*〉; f.184^{r} : Cuvînt şi învăţătură de folos la moartea omului creştin.

ff.187^{r}—189^{r} : Ertăciuni la oameni morţi.

Ertăciune la oameni morţi, după ce spune Cazaniia, pentru tocmeala morţii zice aciastă ertăciune.

f.188^{r} : Şi de va avea tată îi zice aşa . . . ; Şi de la mumă de va avea aşijderea . . . ; f. 188^{v} : De la muiare de va avea . . .; De la feciori şi feate de va avea . . . ; De la fraţi şi surori; f.189^{r} : De la tot orăşeanul şi săteanul.

ff.189^{v}—192^{v} : Cazanie la prunci mici.

ff.192^{v}—196^{r} : Ertăciune la omul mort.

f.193^{v} : De va avea soţ de căsătorie zici : . . .; f.194^{r} : De la părinţi de va avea; f.194^{v} : De la copii de va avea; f.195^{r} : De la fraţi şi de la surori; f.195^{v} : De la toate rudeniile; De la priiateni şi de la vecini; f.196^{r} : De la toţi săteanii cu care au lăcuit.

f.197^{r-v} 〈 *Laudă Maicii Domnului*〉 : Născătoare de Dumnezeu fecioară, bucură-te . . .

ff.197^{v}—199^{r} : Cuvîntu pentru cele 12 Vineri Mari cînd este.

ff.199^{v}—202^{v} : Cîntările Vicleimului şi ale stel〈ii〉, 1821, dechemvrie 29. (Veniţi toţi cei din Adam; Auziţi aceste tóte . . . ; Domnul stătu craiu în ţară . . .; Cana Galileii; Slavă să haibă nencetată; Tu eşti lumina cea sfîntă; Iarăşi cu toţi să cîntăm . . .; Moisi şi cu Aron).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

ff.203^{v}—204^{v} : Cele 12 semne minunate ⟨*apocalips*⟩.
ff.204^{v}—210^{r} : *Cele 12 Vineri Mari*; două texte alăturate pe la 1875 de Hagi Teişanu⟨*v. însemnările*⟩.
ff.210^{v}—211^{v} : *Însemnări.*

---

f.86^{v} : Logofăt Matei Voileanul 1747⟨cu chirilice şi cu arabe⟩.
f.76^{v} : Anul 1747. ⟨Matei Voileanu⟩.
f.71^{v} : Deci aceastea pentru mueri aflînd
În cărţi vreadnice de credinţă scriind
Tot omul cu adevărat cuget
Să roage pre Dumnezeu din suflet,
Ca lucrul cel bun să dobîndească,
Iar de cel rău tare să s⟨ă⟩ ferească.
Acestea scriind mult păcătosul,
Eu logofăt Matei Voileanul.
1748⟨cu chirilice şi cu arabe⟩.
f.63^{r} : Eu, logofăt Voil⟨eanu⟩. Anul 1749, fevr⟨uarie⟩, 18 dn⟨i⟩.
f.45^{r} : Iară celor ce vă veţi întîmpla a ceti pre această carte, mă rog ca de veţi afla ceva greşit, cu duhul blîndeaţelor să îndreptaţi. Şi pre mine nevreadnicul să mă ertaţi. Ca şi dumneavoastră să dobîndiţ⟨i⟩ ertare dela Domnul Nostru Is. Hs. Mai mic şi plecat al tuturor, log⟨o⟩făt Ion Erneanul.
f.202^{r} : ⟨după *Cîntece de stea*⟩ : 1822, Ianuarie 3. ⟨v. şi f.199⟩.
f.162^{v} : Acestea după ce am venit de la Ierusalim.
Următoarea Istorie a Troadei iaste tradusă dinu limba Greacă. Carte numită prescurtare a deosebitelor Istorii dela facerea lumii şi pînă la căderea Constandinopolului şi a următorilor Sultani, adunată de prea Sfinţitul Mitropolitu alu Monembasii domnul DOROTHEI, tipărită la Veneţiia în anului mîntuirei 1786⟨*chirilice şi arabe*⟩.
Acestea le-am însemnatu eu robul lui Dumnezeu, Dimitrie Gheorghe Teişanu, închinătoru Sfîntului Mormîntu, la anul 1861, 7—vrie⟨septemvrie⟩ şi am scrisu aici ca să mă pomenească copii⟨i⟩ miei. Ploeşti, 1 Ianuarie 1874.
f.137^{r} : La leat ⟨1⟩812, octom⟨v⟩rie 18, sîmbătă, am citit şi eu la această minunată carte. Iordachi⟨?⟩.
f.196^{v} : M-am învrednicit şi eu a citi această carte din scorţă pînă în scorţă. Radul⟨?⟩ log⟨ofă⟩t de la Domniţa Margola Ghini⟨?⟩.
M-am învrednicit şi eu mai jos iscălit de-am citit această carte minunată luînd de la chir Costache Cavaf⟨?⟩.⟨1⟩817 martie 6. Radul⟨?⟩ logo⟨făt⟩ Nistorescu.
f.3^{r} §. a. : ⟨*lat.*⟩ B. Niculescu.
f.211^{r} ⟨*alf. tranz.*⟩ : Această Carte a lui Ioanu Dimitrie Constandinu Voievoda ce să numeşte Divanul Lumii cu înţeleptul sau judecata sufletului cu trupul s-au cumpărat de mine D. G. Teişanu din Piaţa precupeţelor, vizavi de Tudorache băcanu şi am cumpărat-o de la Vasile Niculescu de la Sfîntul Dimitrie carele zicea că o are dăruită de la un părinte călugăr Athanasie din Mînăstirea Cernica şi am cumpărat-o în lei noi, doisprezece sfanţihi sau lei 2 cei⟨?⟩ vechi. Ploeşti, 11 se⟨ptem⟩vrie ⟨?⟩1873. D. G. Teişanu ⟨v. şi f. 210^{v}⟩.
f.210^{v} : ⟨Însemnare repetînd textul celei de mai sus⟩; Această carte *Divanul Lumii* am dat-o şi părintelui Victor, preot la Me-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

tocul Icoanei de au citit-o în Bucureşti la anul 1874, 8-vrie 1-iu şi foarte s-au mîngîiat dintr-însa, iar astăzi la acelaşi an, noemvrie 2, am luat-o înapoi. D. Teişanu.

f.207^{r} : Acestea le-am citit şi eu robul lui Dumnezeu Hagi Dimitrie Gheorghe Teişanu fost Braşoveanu pînă la anul 1861, cînd am plecat la Ierusalim cu familia. D. Teişanu. Ploeşti 19 Ianuarie 1875.

f.204^{v} : 1875, fevruarie 15. Am scris aceste 12 Vineri după cum le-am găsit scrise de părintele⟨*loc alb*⟩ din Căldăruşani alăturîndu-le la cuvîntul ce este scris în urma acestor foi, adică . . .

f.209^{r} : Bucureşti, luna fevruarie 1882. Astăzi am dat părintelui Nectarie preotul de la Metocul Icoanei de aici din Bucureşti cartea scrisă de mînă de mine numită pentru sfîrşitu lumi⟨i⟩ şi pentru venirea lui Andihrist şi numele numărului lui 666 ca să o cetească şi s-o prescrie şi acum la luna april⟨i⟩e mi-au spus că o s-o dea unui călugăr dela Cernica, care scrie foarte bine să i-o scrie şi să mi-o înapoeze şi am scris aici ca să să ştie, 1882, aprilie 4. Teişanu.

f.124^{v} : Dumnezeului Nostru Slavă. D. G. T⟨eişanu⟩. Valea Gardului, 11 aprilie 1887. Ştampile ale aceluiaşi la f.1^{r} şi f.210^{v}.

---

145 × 185. Frontispicii : ff.1^{r}, 46^{v}, 64^{r} etc. Desen, peniţă, color : f.76^{v}. F.203^{r} albă. Num. orig. cu chirilice a primelor 43 ff. Legătură veche în carton şi piele, cu ornamente.

Ms. BAR 1702

Sec. XVIII (mijloc) Moldova

Ff. 125^{r}—146^{v}

f.125^{r} : *Istoriia Troadei cetăţi* întru care au împărăţit Priam împărat, tatăl lui Pareş.

f.146^{r} : Vezi ce au făcut spurcata Elena cu Pariş. Acestea agonisesc dragostele, ales ale muiarii cu bărbat şi cu împărat ca aceea. Iată ce cinste au adus Pariş lui Priam împărat pentru cinstea ce au avut în casa lui Manileu ; căci el au făcut strîmbătate, iar după fapta sa i s-au plătit, perind întunearece de viteji pentru o curvă ; deci craii care au îndemnat să strice Troada, toţi au perit rău pentru stricăciunea vestitei cetăţi a Troadei.

f.146^{v} : Sfîrşitul istorii cetăţi a Troadei.

Ff. 130—131 deteriorate.

Ms. are 146 f. şi mai conţine *Alexandrie* (v. —).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 1785

Cca. 1753(?)

Ff. 4^r-30^r

f.4^r : *Fără titlu. Inc.* : Împărăţindu la Erusalim marele împărat şi proroc David, într-aceeş vreme era la vestita cetate a Troadei un împărat elin anume Priiam . . .

f.30^r : *Des.* : Iar Maneleu ş-au luat pre Elena împărătiasa cu atîta singe vărsat . . .

Discontinuităţi în text: ff. 20—21, 25—26.

Ms. are 209 ff. Mai conţine :

ff.33^r-39^r; 40^v-52^v : Împărăţie lui Vasilie Machedon.

ff.53^r-70^r : *Împărăţia lui Leon Machedon şi faptele lui Andronic Paleolog.*

f.70^v : *Însemnare (din cronograf) despre ivirea lui Mahomet şi despre luarea Ţarigradului.*

ff.71^r-75^v : *Istoria despre Xenofon singliticul cu jupîneasa lui Maria şi cu cei doi coconi, Ioan şi Arcadie.*

ff.76^v-85^r : Pilde filosofeşti de pe limba cea proastă grecească tălmăcite rumâneşte.

ff.87^r-88^v : *Glosar greco-român.*

ff.89^v-90^r : Visul preacuratei născătoarei de Dumnezeu.

ff.90^r-92^v : Minunea sfinţilor părinţi Efrem şi ale sfintului Vasilie.

ff.92^v-96^r : Povestea sfîntului Macarie ⟨cu îngerul⟩ foarte de folos.

ff.97^r-176^v : / Îndreptarea păcătoşilor / ⟨v. *BRV*, II, poz. 357, p. 179⟩.
f.97^r : Predoslovie spre cunoştinţa lucrului ⟨*reproduce predoslovia tipăriturii de la Iaşi din 1768*⟩.

ff.188^r-191^r; 192^r-208^v : *Formule oraculare cu zaruri.* Norocu. Scara călătorii.
f.189^v : Mai fii⟨?⟩ bogat de cum eşti ; f.191^r : Cine a vre să curteniască ce pricopsală va ave ; f.193^v : Cine va ave pagubă, mai găsi-o au ba ; f.195^r : Cine a vre să să apuce de negostorie, procopsi-s-a au ba ; f.196^v : Procopsala din cărţi ; f. 198^r : Ci⟨ne⟩ va să să însore, ce muere va lua, să să ştii ; f.199^v : Fata care a vre să să înmărit⟨e⟩, ce năroc va ave ; f.201^r : Femeia cu bărbat, cîţi copii a faci ; f.202^v : Muere gre, ce va să facă, făt au fată ; f.204^r : Cin⟨e⟩ va fi bolnav, mai fi-va sănătos au ba ; f.205^v : Cene gîndeşte, fi-va sau nu ; f.207^r : Bă⟨r⟩batu ce dreptate ţine cu femeia lui ; f.208^v : Femeia ce dreptate ţine [cu băr] cu bărbatul ei.
Des : : : / : Geaba cerci, că femeia ta îţ păzeaşti cinstea şi ţine dreptat⟨e⟩ . . .

Mai mulţi copişti : copistul **I**(ff. 4^r-30^v, 32^v-39^v, 40^v-75^v), **II**-Ilarion (f.85^r, 87^r-88^v, 89^v-96^r, 97^r-176^v), **III**-copist din Moldova (ff.188^r-208^v) ş. a.

f.71^r : 1753.

f.96^r : Sfîrşit şi lui Dumnezeu laudă. 1805, mai, 19.

f.85^r : Ce nebun au fost cel ce au făcut sfinţi drăceşti pe această carte şi fiind⟨?⟩ hîrtie nescrisă nu s-au apucat mai bine să scrie

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

pă ea oareşce de folos, ca să să folosească şi pe sineşi şi pe cel ce va citi i proci. ⟨*Acelaşi — Zaharia, v. infra — mai adaugă şi cîteva cugetări, proprii se pare, şi semnează pe ff.76*^{r}, *96*^{r} *ş. a.*⟩

f.3^{r} : Şi am scris eu log⟨ofă⟩t Gheorghe, cu zisa şi învăţătura dumnealui log⟨ofă⟩t Predii şi spre încredinţare m-am iscălit ca să să crează. Gheorghe şi Preda. Zaharia Preda.

Pe ff.1^{r}—3^{r}, 75^{v}—76^{r}, 86^{v}, 96^{r}, 183^{v}—187^{v} se află diverse însemnări fără importanţă, încercări de condei, ciorne de scrieri, calcule, însemnări de datornici ai lui Zaharia Preda de prin 1804—1807.

150×200. Ff. det. parţial: 4—14. Ff. albe: 3^{v}, 31^{r}—32^{r}, 39^{v}—40^{r}, 85^{v}—86^{r}, 89^{r}, 96^{v}, 177^{r}—182^{v}, 191^{v}—192^{r}. Frontispicii: ff.4^{r}, 33^{r}. Desene în peniţă, color.: ff.10^{v}, 13^{v} (,,Şi ride Pariş cu Elena; Pariş, Elena, Priiam''), 21^{v}—22^{r} (,,Aşe este lume această înşelătoare), 26^{r} (,,Săracul Ahileu cum îl duc prieteni⟨i⟩ lui mort la tabără; Ianda, Odesău''), 32^{v} (.,Vasile Machidu⟨n⟩ împărat; Ipsilant⟨?⟩''), 48^{v}, 62^{v} (broaştele ţestoase făcute de Andronic Palelolog), 64^{r} (mîna dreptăţii), 66^{r} (Andronic Paleolog în coşniţa muerii), 67^{v} (răzbunarea lui Andronic Paleolog pe acea muere).

Ms. BAR 2183

1766 Ţara Românească

Ff. 1^{r}—127^{v}

/ Istoriia Troadei /

/ Istoriia pentru surparia Troadei /

Acefal. Inc. : . . . foarte şi să umplu de mînie, socotind aceasta luiş întru ocară, de atîta îndrăzneală a grecilor . . . ⟨lipseşte o filă de la începutul ms-ului⟩.

f.4^{v} : Pentru sfătuirea împăraţilor şi prinţipilor greceşti şi pentru rădicarea lor şi venirea la cetatea Troada pentru răsplătirea ne[ne] cazulu[lu]i lui Iazon.

f.10^{r} : Pentru împăratul Priiam şi pentru împărăteasa Eccuba şi pentru numele feciorilor lor.

f.11^{r} : Pentru zidirea Troei sau Troadei.

f.13^{r} : Pentru trimiterea solilor împăratului Priiam la greci ca să-i dea pre soru-sa Exiona.

f.15^{v} : Pentru sfatul care făcură să trimiţe pre Pariz în Greţiia.

f.16^{v} : Răspuns lui Ector, fiiul împăratului cel dintîiu.

f.17^{v} : Răspunsul lui Pariz, al doilea fiiu al împăratului.

f.18^{v} : Răspunsul lui Deifeb al tri⟨i⟩lea fiiu al împăratului.
Răspunsul lui Elin, al patrulea fiiu al împăratului.

f.19^{v} : Răspunsul lui Troil, al cincilea fecior al împăratului.

f.20^{v} : Pentru meargerea lui Pariz cu oştile sale în Greţiia.

f.25^{r} : Pentru sfatul împăraţilor greceşti cum ş-ar răsplăti ei obida sa şi pentru aleagerea voivodului oştilor sale, că alesără pre împăratul Agamemnon.

f.26^{v} : Pentru venirea împăraţilor şi a prinţipilor greceşti la limanul Athinei şi pentru numărul corăbiilor care adusără ei pentru surparea Troadei.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.27^{r} : Pent⟨ru⟩ împăraţii care-i veniră împăratului Priiam întru ajutoriu.
f.27^{v} : Aici Frighii şi Darii scrie chipurile şi năravurile împăraţilor greceşti.
f.27^{v} : Iară acelaş Darie scrie chipurile şi năravurile împăraţilor şi ale prinţipilor Troadei.
f.29^{r} : Pentru trimiterea împăraţilor şi a prinţipilor greceşti la ostrovul Delfos ca să întreabe de sfat pre idolul lui Apolon.
f.32^{r} : Pe⟨nt⟩ru trimiterea solilor greceşti, trimisără pre împăratul Ulix şi pre prinţipul Diomid la împăratul Priiam ca să le dea pre împărăteasa Elena.
f.34^{v} : Pentru venirea lui Palamid la oastea grecească şi pentru sfatul împăraţilor şi prinţipilor greceşti în ce chip se vor putea apropiia de limanul Troadei.
f.39^{r} : Pentru cum au rînduit Ector oştile troadea⟨n⟩ilor.
f.40^{v} : Pentru rînduiala oştilor greceşti.
f.41^{v} : Pentru al doilea războiu al grecilor şi al troadeanilor.
f.48^{r} : Pentru al treilea războiu al grecilor şi al troadeanilor.
f.49^{v} : Pentru al patrulea războiu al grecilor şi al troadeanilor.
f.51^{r} : Pentru sfatul împăratului Priiam.
f.52^{r} : Pentru al cincelea războiu al grecilor şi al troadeanilor.
f.53^{v} : Grecii trimisără soli la împăratul Priiam cerînd pace în doao luni.
f.55^{r} : Pentru al şasălea războiu al grecilor şi al troadeanilor.
f.55^{v} : Mai făcură grecii cu troadenii pace trei luni.
f.57^{r} : Pentru al şaptelea războiu al grecilor şi al troadenilor.
f.58^{v} : Pentru al optulea războiu al grecilor şi al troadeanilor.
f.61^{r} : Pentru îngroparea lui Ector.
f.61^{v} : Pentru trimiterea solilor greceşti la împăratul Priiam.
f.62^{v} : Pe⟨ntru⟩ schimbarea lui Agamemnon şi pentru stăpînirea lui Palamid.
f.63^{v} : Pentru al noaolea război al grecilor şi al troadeanilor.
f.67^{v} : Pentru al zeacelea război al grecilor şi al troadeanilor.
f.72^{v} : Pentru al unsprăzeacelea războiu al grecilor şi al troadeanilor; Pentru al doaosprăzecelea războiu al grecilor şi al troadeanilor.
f.73^{r} : Pentru al treisprăzeacelea războiu al grecilor şi al troadeanilor; Pentru al patrusprăzeacelea război al grecilor şi al troadeanilor; Pentru al cincisprăzeacelea război al grecilor şi al troadeanilor.
f.74^{r} : Pentru al şaisprăzeacelea război al grecilor şi al troadeanilor.
f.75^{r} : Pentru al şaptesprezeacelea război al grecilor şi al troadeanilor.
f.76^{v} : Pentru al optsprăzeacelea război al grecilor şi al troadeanilor.
f.78^{r} : Pentru al noaosprăzeacelea război al grecilor şi al troadeanilor.
f.80^{v} : Pentru al 20 război al grecilor şi al troadeanilor şi pentru moartea lui Ahileus şi a lui Pariz şi a lui Aiax.
f.85^{r} : Pentru venirea la Troia a împărăteasii Pantazalii Amazonilor.
f.86^{r} : Pentru al 21 război al grecilor şi al troadeanilor.
f.87^{v} : Pe⟨ntru⟩ războiul al 22 al grecilor şi al troadeanilor şi pentru venirea lui Pirus, feciorul lui Ahileus la oastea grecească.
f.89^{r} : Pentru al 23 război al grecilor şi al troadeanilor.
f.90^{r} : Pentru sfătuirea vînzării vînzătorilor Troadei ce s-au înţeles cu împăraţii greceşti.
f.97^{v} : Pentru rîsipirea Troadei.
f.101^{r} : Pentru moartea împăraţilor Telamon şi Aiax.
f.103^{v} : Pentru sfărîmarea corăbiilor greceşti.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.106^{v} : Pentru moartea lui Agamemnon împărat.

f.108^{v} : Pentru izgonirea lui Diomid.

f.112^{r} : Pentru izbîndirea morţii lui Agamemnon.

f.114^{r} : Pentru venirea lui Pirus de la Troada.

f.117^{r} : Pentru moartea lui Pirus.

f.119^{r} : Pentru mergerea lui Ulix de la Troia.

f.122^{r} : Pentru feciorul şi moartea lui Ulix.

f.125^{v} : *Des.* : . . . şi întru mulţime de lacrămi ertăciune făcînd s-au dus despărţindu-să la împărăţiile sale.

f.126^{r} : Multe cu adevărat miile de cuvinte ale aceştii istorii trecu şi pînă aici călătoriia sa ajungînd încetă.

Oştitu-s-au zeace ani şi şase luni, deci greci la Troada au fost oaste 860 de mii.

Iară troadeani de războiu pentru apărarea cetăţii Troei să oştiia au fost 660 de mii.

Numele împăraţilor şi a domnilor, carii de care sînt ucişi.

f.127^{r} : Marea cetate Troia s-au zidit în zilele lui Aod, judecătorul lui Israil şi au stătut ani 180, iar cu stricăciunea de istov a căzut în vremea lui David, judecătoriul lui Israil.

S-au prescris această istorie de mult păcătosul Ioan grămătic sin pop⟨a⟩ Mirii ot Bărbăt⟨e⟩şti. Fev⟨ruarie⟩, 24 dni 1766. ⟨vezi *Copişti* . . . , p. 13⟩.

f.127^{v} : Vedeţi fraţilor ce au făcut spurcata Elena şi cu necuratul Pariz, aceastea agonisesc dragostile mueresti şi încă mai ales muiarea cu bărbat şi cu copii precum au fost aceaia, iată ce bine şi ce cinste au adus Pariz lui Priiam împărat tătîni-său şi maică-sa Eccubei şi tuturor fraţilor şi ⟨nu⟩ numai lor, ci s-au pricinuit din fapta lor moarte şi pierdere la o lume de oameni despre amîndoao părţile, că nu ajunsă cită moarte să făcu în zeace ani cît să bătură oştile, ci deaca intrară grecii cu vicleşug în cetate noaptea, nu tăiară numai oamenii cei ce s-ar fi împotrivit lor cînd ar fi avut vreame, ci găsind oamenii dormind, începură a-i tăia şi a-i znopi dela mare pînă la mic, bărbaţi, mueri, copii, feate, pru⟨n⟩ci de ţiţă, tot au pus supt sabie, şi să făcu un chiot şi trăznet şi vaete cît să cutremura pămîntul şi să auziia vaetilile pînă la cer şi cura sîngele pe uliţă pîn la genunche şi nu lăsară grecii nici un suflet viu din oamenii din Troada şi deateră foc cetăţii de au ars pînă în pămîntu cît nu s-a ales nimic de o cetate minunată ca aceaia. Pentru aceia au pedepsit Dumnezeu şi pre împăraţii greceşti, căci carii n-au perit la Troada, plecînd la împărăţiile lor, unii s-au săvîrşit în călătorie, alţii i-au omorît muerile lor, alţii într-alte chipuri, iar nici unul nu s-au săvîrşit bine, ci au murit tot rău, că s-au osîndit pentru Troada.

Ms. are 168 ff. Mai conţine :

ff.128^{r}—139^{r} : Videniia unii pravoslavnice fămei anume Sofiiana, foarte de folos.

ff.139^{r}—142^{v} : Pentru un stîlpnic ⟨poveste⟩ foarte de folos.

Inc.: Un stîlpnic oarecarele era în cetatea Edesului . . .

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

ff.143^{r}—155^{v} : A celui dintru sfinţi părintelui nostru Athanasie, arhiepiscopul Alexandriei, pentru hotarăle fireşti, după tocmeala logghicească.

ff.157^{r}—158^{v} : *Epistola Mîntuitorului pentru ţinerea Duminicii.* Aceasta sfîntă carte au fost aninată într-un maslin în Muntele Maslinilor.

f.159^{r-v} : Rugăciune cînd ai supărare de dracul să o zici aceasta, facerea lui Sfeti Sisoi cel Mare cînd au ucis pe dracul ş-au dat copii⟨i⟩ soru-si⟨i⟩.

ff.160^{r}—165^{v} : Aicea însămnăm pentru toate boalele, la care ce tămăduire trebuie.

f.162^{r} : *Amuletă.* Sator arepo.

f.166^{r-v} : *Sfaturi parenetice.* Ascultă, o, copile, a mea sfătuire, priveaşte spre dînsa mai mult decît spre altceva şi o scrie pre dînsa în trîmbiţa inimii tale.

---

f.127^{r} : *Însemnare copist din* 1766. *Vezi supra.*

f.142^{v} : Pis⟨ah⟩ diiac Ioan. Fev⟨ruarie⟩ 24 dni 1777.

f.164^{v} : Pare-mi-se că la aceste doftorii ce sînt însemnate la sfîrşitu aceştii cărţi, de va vrea Dumnezeu, va afla omul şi leacul.

ff.32^{r}—38^{r} : Această carte ce să numeaşte Istoriia Troadei iaste a mea celui iscălit aici mai jos popa Ioan ot Bărbăteşti. ⟨*peste iscălitura copistului este o altă iscălitură:* Grigore David(?)⟩.

ff.56^{v}—59^{r} : Dintr-această noimă a fetei lui Calcas, tu, cititorule, nu puţină pliroforiie vei luoa pentru credinţa muerească, dar⟨?⟩ eu mi-am luat pliroforiia îndestulă şi tu păzeşte-te bine ca să nu dai cu capu de pod şi să ţi să împliniască această pildă.

ff.61^{v}—64^{r} : No⟨oă⟩sprezece împăraţi greceşti au omorît viteazul şi prea puternicul Ector pînă cînd şi el s-au omorît dă prea slăvitul viteazul şi vestitul Ahilefs, coroana celorlalţi împăraţi greceşti. Grig⟨o⟩re Davidescu.

ff.75^{v}—78^{r} : Vezi, o, cititorule, la cîtă necunoştinţă aruncă dragoste mueri⟨i⟩ pă Ahilefs, ca şi oarecînd pre împăratul Iord ⟨Irod⟩, carele tăe capul Botezătorului fu⟨?⟩da dragostea mueri⟨i⟩, că otravă dulce este frumuseţea ei.

f.166^{v} : 1801, sept⟨emvrie⟩ 29.

f.167^{r} : ⟨1⟩824, fevruoriie 5 s-au dat această carte numit⟨ă⟩ Istorii, iar şi dă unde s-au fost luat, de la dumnealui chir Grigorie David, fiin⟨d⟩ la mine dă 5 ani dă zile luoat⟨ă⟩ spre citanie. *La ff.31^{r}, 127^{r}, 157^{r}* : Sigilii de posesie.

cop. ant. int. : Ms. Istoria Troadei. Din Biblioteca Ghenadie Enăceanu, episcopul Rîmnicului, dăruit de Min. Cult. şi Instr. Publice . . . ⟨în⟩ şedinţa din 1 Novembre 1902.

---

145 × 200. Ff. albe : 156^{r-v}, 167^{v}, 168^{r}. Frontispicii, iniţiale ornate : ff. 2^{v}, 6^{r-v}, 7^{r} etc. Leg. orig. în lemn şi piele cu ornamente.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

CM 23

Biblioteca „Astra" — Sibiu

1767 Transilvania

Ff. 1^{r}—26^{r}

f.1^{r} : Istorie pentru împărăţia lui Priam împăratul Troadei.

---

f.285^{v} : 1767.

f.289^{v} : Această istorie este a lui Gavril Rusu din Cioara de Sus, ficioru popi⟨i⟩. Popa îl chiamă Todor Rusu.
Istoria despre împăraţi. Cum au păţitu cu împărătiasa Elina. ⟨*ortografie maghiară a însemnărilor.* v. Mircea Avram, *Cartea românească manuscrisă*, p. 22⟩.

Ms. are 289 ff. şi mai conţine : *Începutul împărăţiei Rîmului celui vechi, Împărăţia lui Numitor, Cîţi ani au ţinut rîmlenii împărăţia Ierusalimului, Istoria şi viaţa marelui şi creştinului întîiul împărat Constantin, Istoria pentru luarea Ţarigradului şi cîte răutăţi s-au făcut într-însul.* Este descris după Mircea Avram, *op. cit.*, *supra*, p. 21—22, poz. 10.

Ms. BAR 4104

1777 Moldova

Ff. 81^{r}—94^{v}

f.81^{r} : O prea frumoasă istorii a minunatii şi iscusitii cetăţi a Osătroadii ⟨*sic*⟩ care s-au fost bătut 12 an⟨i⟩ pentru o muer⟨e⟩.

f.94^{v} *Des.* : Şi aşa s-au sfîrşit pre fromoasă şi iscusită istorii a minonati⟨i⟩ şi vestitii cetăţ⟨i⟩ Ostroadii.

---

f.94^{v} : Şi am scris eu, Ienachi sin hagi Fragul ot Tighine în dughiana dumisale giupînu Theodor Dorăbăţ la l⟨ea⟩t 1777, avgus⟨t⟩ 11, am fîrşit.⟨v. *Copişti* . . . , p. 63.⟩

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Alexandrie*, *Erotocrit*, *Sindipa*.

Ms. BAR 1264

1778 Moldova

Ff. 1^{r}—14^{r}

f.1^{r} : *Istoriia Troade⟨i⟩* întru carele au împărăţit Priiam împărat, tatăl lui Parişu.

---

f.139^{v} : Această sfîntă carte ci să chemă a lui Constantin împărat şi Amartoloiului⟨*sic*⟩ sotirie este scrisă di mine întru toţ⟨i⟩ dascalie

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

mai min ⟨*sic*⟩ şi plecat Samoil, ci am fost dascal la Hîrsoviţa, schitul lui Ştefan şetraru Cărăcaş, 1778, di la Adam 7287⟨*sic*⟩ şi cînd am aguns aice era iulie 9.⟨v. *Copişti* . . . , p. 205⟩.

Ms. are 255 ff. şi mai conţine : Istoria marelui împărat Constantin, Istoria ţarului Rusiei Mihail, fiul lui Theodosie, Istoria lui Vasile Machidon, Istoria lui Leon cel Înţelept, Istoria lui Tiverie, a lui Mavrichie, a lui Foca Muncitoriul, Istoriia pentru Iuda, Viaţa lui Xinofon Singliticul şi a Marii, Întrebări şi răspunsuri, Vedenia lui Macarie, Poveste despre Melhisedec, Tîlcul sf. Liturghii, fragment Floarea Darurilor (Pentru nesocotinţa), Istorioare morale, Predică a lui Chiril al Alexandriei, Cele 12 Vineri, Vămile văzduhului, Mîntuirea păcătoşilor. Este descris în *CM*, IV, p. 393—397.

Ms. BAR 1361

1786 Ţara Românească

Ff. 1^r-12^v

f.1^r : *Început de luoarea cetatea Troadii* cea în toată lumea vestită pre cînd împărăţiia la Ierusalim marele David proorocul.

f.40^r : Scrisu-s-au aceste minuni de mine mult păcătosul rob al stăpînului Hristos, Dumitrache Tigvi⟨anu⟩, 1786, oc⟨tom⟩v⟨rie⟩, 29.

Ms. are 153 ff. şi mai conţine : Minuni ale sf. Nicolae, Vieţi de sfinţi (Ioan Zlatoust, Evpraxia, Marina), Mîntuirea păcătoşilor (partea a III-a), Descoperirea sf. Liturghii, Zile nefaste. Este descris în *CM*, IV, p. 621—624.

Ms. BAR 1601

Cca. 1797 Moldova

Ff. 2^r-18^v

f.2^r : Istoriia lui Priiam împărat al cetăţi⟨i⟩ Troadei.
Des.: . . . Iară Menelav, bărbatul Elenii, căutîndu pe dînsa puţin era să-ş pue capul pentru căutarea ei, cît numai un păr din cap era de nu l-au omorît trodenii, ci l-au scos doi boeri . . .

Doi copişti (**I** : ff.2^r-11^r, **II** : ff.11^r-18^v). Pentru descrierea generală a ms.-ului, v. *Istoria lui Skinder.*

Ms. BAR 63

Sec. XVIII (sfirşit) Moldova

Ff. 2^r-19^r

f.2^r : *Istoriia a Troadei cetăţi.*

Ms. are 126 ff. şi mai conţine fragmente de cronograf, Întrebări şi răspunsuri, Viaţa lui Varlaam şi Ioasaf (hagiografia), fragment de dicţionar uzual grec-român.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

La 1804 era în posesia preotului Gavril din Broşteni.
Este descris în *CM*, I, p. 151.

Ms. BAR 5919

1805 Ţara Românească

Ff. 159^{r}—187^{v}

f.159^{r} : Începuiu a scrie dă războiu împăratului Priiam, feciorul împăratului Lamiodon, elin dă la vestita cetate a Troadii şi pentru naşterea fiiului său Alexandru Pariş şi pentru prăpădeniia lui şi a cetăţii Troadii dă mîna lui Maneleu împărat elin, care războiu l-au făcut pentru muierea lui Elena.

f.187^{v} : *Des.* : Apoi Maneleu împărat, soţul Eleni⟨i⟩, căutîndu-o pă Ileana împărăteasa lui, puţin au fost să-ş pue capul, fiind . . .

Ms. are 271 ff. Mai conţine :

ff.1^{r}—12^{r} : *Fragmente de început din* Istoria lui Constantin cel Mare *(v. infra)*.

ff.13^{r}—158^{v} : Istoriia marelui Cos⟨tan⟩d⟨in⟩ şi împărătesii Elenii (carele au făcut Ţarigrat) şi a împărat⟨u⟩lui Constandin al grecilor care printr-îns⟨ul⟩ s-au luat de Mahmet turcil⟨o⟩r Ţarigrad şi împărăţiia (grecească). Şi spune şi dă Ierusalim şi de sfinţi (şi dă alte împărăţii şi cetăţi). Şi aceaste istorii s-au prefăcut după altă cărticică tot dă mînă fiind scrisă şi aceia. Şi s-au început a să scri în zilile prea [prea] înălţat⟨u⟩lui domn Io Alexandru Cos⟨tan⟩d⟨in⟩ Mur⟨u⟩z voevod, la leat 1800, apr⟨ilie⟩ 12.
Des. : . . . şi aşa luoă necuratul vrednică plată pentru vicleşugul său.

ff.188^{r}—271^{v} : Semni ale venirii lui Antihrist din scripturi dumnezeeşti arătate dă apostoli către totu pravoslavnicul creştin.
ff.237^{v}—241^{v} : Tîlcuirea numelui lui Antihrist.

---

f.271^{v} : S-au isprăvit dă scris la l⟨ea⟩t 1802, avg⟨u⟩st 27, zioa aceia era joi la 3 ş-un sfert nemţeşti ceasuri, în cetatea Braşovului, cînd ne aflam băjănari pentru Pazvantuol, din Bucureşti prin osteneala Dinului, fiiu lui Nicolae i⟨u⟩zbaş, ce să afla fecior la vornicul Scarlat Cîmpinean.

f.1^{v} : Prefăcutu-s-au în zilile prea înălţa⟨tului⟩ nostru domnu Io Constandin Ips⟨ilant⟩ la l⟨ea⟩t 1805, avg⟨u⟩st 3. Scrisu-s-au dă ⟨mî⟩na mea Din⟨u⟩ sin Nicolae i⟨u⟩zbaş ⟨za d⟩ivan.

Fost col. sp. msse 3865/60.

---

125 × 170. Num. orig. parţială, cu chirilice şi arabe. Desene, ornamente : ff.13^{v}, 118^{v}. F. 12^{v}—albă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 3381

1812 Transilvania

Ff. 1^{r}—132^{v}

f.1^{r} : *Istoriia Troadei* scrisă de Dit Grecul şi Darie Frighii, carii, cînd să bătea Troada, era în tabără.
Inc. : Împăratul Pilevs al Thesaliei vrînd să trimiţă pre nepotu-său Iazon în părţile răsăritului pănă la împăratul Oetes cu o treabă . . .
⟨Ms. reproduce varianta „occidentală", cf. ms. BAR **2183** Titlurile capitolelor corespunzătoare celor din ms. BAR **2183** se află la filele : 5^{v}, 11^{v}, 12^{v}, 15^{r}, 18^{r}, 19^{v}, 20^{r}, 21^{r-v}, 22^{v}, 24^{r}, 25^{r}, 30^{r}, 30^{v}, 31^{r}, 31^{v}, 32^{v}, 35^{v}, 38^{r}, 43^{r}, 45^{r}, 45^{v}, 51^{r} : Pentru trimiterea solilor greceşti la împăratul Priiam, 52^{r}, 53^{v}, 56^{r} (*omite* : Pentru sfatul împăratului Priiam), 57^{v}, 59^{v} (cf. 55^{r-v} din ms. **2183**), 61^{r}, 62^{v}, 65^{r-v} : / Moartea lui Ector /, (*omite* : Pentru trimiterea solilor greceşti la împăratul Priiam), 66^{r} : Pentru schimbarea lui Agamemnon şi pentru stăpînirea lui Palamid (*titlul apare de două ori, a doua oară la f.67^{r}, unde se află capitolul cu conţinutul anunţat de titlu*), 68^{r}, 72^{r}, 76^{v}, 77^{r}, 77^{v}, 78^{r} : Pentru al 16-lea războiu al troadenilor şi al grecilor şi pentru puterea lui Troil, 79^{r}, 81^{r}, 82^{v}, 83^{r} : / Moartea lui Troil / , 85^{r}, 89^{v}, 90^{r}, 91^{v}, 93^{v}, 94^{v} 102^{r}, 104^{r} : / Moartea Polixenii / , 105^{v}, 108^{r}, 113^{r}, 113^{v}, 116^{v}, 119^{r}, 122^{v}, 124^{r}, 127^{v}⟩.
f.131^{r} *Des.* : . . . s-au despărţit ducîndu-se fieştecare la împărăţiia sa.
f.131^{v} : Numele împăraţilor şi domnilor carii de care au fost ucişi.

f.132^{v} : Sfîrşit. S-au scris în Braşov. 2 Iunie 1812. N⟨icolae⟩ G⟨rid⟩. Ms. a fost în posesia lui G. Missail (v. cop. ant. int., f.1^{r}) şi a făcut parte din fondul bibliotecii „Petre Gîrboviceanu" (v. ştampile : f.1^{r}, f.132^{v}). Alte numere : I 3294, inv. 322/953.

160×200. Num. orig. cu arabe a filelor (greşită la f. 22). Leg orig. în carton şi piele.

Ms. BAR 1751

Sec. XIX (început) Moldova

Ff. 24^{r}—45^{r}

f.24^{r} : *Istoriia Troadii cetăţi.*
f.45^{r} : Vedeţi dar ci au făcut procletu Paris pentru curva di Ileana şi cum să împlini visul împărătesii Ecavii maicii lui şi tălmăcire filosofil⟨o⟩r pentru dînsul, şi să bătu elinii cu troadenii doisprezăci ani, dar nu putu luă cetate cu războiu pînă nu făcu vicleşug. Sfîrşit.

Ms. are 45 ff. Mai conţine :
ff.1^{r}—23^{r} : Viiaţa şi istoriia a marilui Costandin întîiul împărat creştinesc din Ţarigrad.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.22r : Iar în urma marilui Costandin să sculă mulţi eretici.

Fost inv. 981/953. Fost ms. rom. **6571**.

170×220. F. 45v — albă.

Ms. BAR 273

1826 Moldova

Ff. 1r—25r

f.1r : *Istoriia Troadei* cetăţii ce au împărăţitu într-însa Priiam împărat, tatăl lui Pariş.

f.25r : Sfîrşitul istorii cetăţi⟨i⟩ Troadei. S-au scris la let 1826, noemvri, 21. S-au scris di mine cel necunoscut de nime, Scărlat Vîrnav. Ms. a fost donat Bibliotecii Academiei de V. A. Urechiă în 1882. Mai conţine : *Împărăţia lui Vasile Machedon şi a lui Leon cel preaînţelept*, *Istoriia lui Xenofon singliticul*, rugăciuni, oraţii, proverbe, ciorne de scrisori româneşti cu ortografie maghiară, *Pildele filosofilor*, însemnări privitoare la logofătul Gorovei şi familia lui. La f.9v — un desen în peniţă cu legenda : „Pariş, Elena, Priiam". Textul *Istoriei Troadei* este scris de mai multe mîini ; se păstrează file care, după scris, mărturisesc a fi mult mai vechi decît completările şi însemnarea lui Scarlat Vîrnav ; ele ar putea data, ca şi restul miscelaneului din jurul anului 1759 (v. f. 60). *CM*, I, p. 621—622.

Ms. BAR 5967

C'ca. 1835 Ţara Românească

Ff. 110r—122v

f.110r : Început de luoarea cetatea Troadii cea în toată lumea vestită.
f.122v : *Des.* : . . . toată lumea supt ascultarea lor, dela răsărit pănă la apus. Acesta este sfirşitul Elenii.

Textul *Istoriei Troadei* scris de alt copist decît cel care copiază *Erotocritul*, *Filerot şi Anthusa*. Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Erotocrit*.

Ediţii

1891 Mateiu Voileanu, *Codicele Mateiu Voileanu. Scrieri din prima jumătate a veacului trecut*, Sibiu, 1891.
Descrie codicele copiate de Matei Voileanu. Primul dintre aceste codice (I) este ms. BAR **3399**⟨*v. supra msse*⟩. La p. 25—45 reproduce în întregime textul *Istoriei Troadei* după ms. BAR **3399**.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

1923—1924 Leca Morariu, *Războiul Troadei după codicele Const. Popovici (1796)*. Cu 7 clişee. Reproducere din „Glasul Bucovinei", an. VI, 1923. Cernăuţi, 1924, Institutul de arte grafice şi editură „Glasul Bucovinei".

Reproduce textul manuscrisului copiat de Constantin Popovici în 1796, întregindu-l cu fragmentele lipsă după textul *Istoriei Troadei*, pe care îl publicase, tradus în limba germană, M. Gaster în „Byz. Zeitschrift", III, 1894, p. 528—552 ⟨v. *infra Bibliografie*⟩.

Ms. i-a fost adus lui L. Morariu în 1921 de către Vespasian Hurjui, elev al Şcoalei Normale din Cernăuţi, originar din Frătăuţul Nou, jud. Rădăuţi.

⟨V. şi *Bibl. gen. ant.*, II, 2 : reproduce textul din ms. BAR **86**, cronograf din 1689⟩; vezi mai jos, *Bibliografie*, **2**.

Bibliografie

1. P. Sîrcu, *Zur mittelalterlichen Erzählungsliteratur aus dem Bulgarischen*, „Arch. f. sl. Phil", VII, 1883, p. 78—98.

Sînt publicate — cu o scurtă notă introductivă şi cu traducerea în latină — cele două texte slave găsite de B. P. Hasdeu la Bucureşti, în Arhivele statului, variante neobişnuite ale *Istoriei Troiei* şi ale *Esopiei*.

2. M. Gaster, *Războiul Troadei*, „Byz. Zeit", III, 1894, p. 528—552.

Gaster publică în traducerea germană textul unui manuscris ce cuprindea *Istoria Troiei*, text pe care îl bănuieşte a fi pornit de la un original slavon.

3. K. Praechter, *Das griechische Original der rumänischen Troia*, „Byz. Zeit", IV, 1895, p. 519—546.

Versiunea publicată de Gaster are ca original un cronograf grecesc care parafrazează cronica lui Constantin Manasses. Faţă de original, traducerea românească are însă şi omisiuni şi adaosuri de pasaje.

4. *** „Sborn. Min.", Sofia, IX, p. 176, 177, 193, 373.

Copii slavone pe teritoriul ţării noastre cu *Povestea Troiei*, *Ştefanit şi Ihnilat* etc. (Inf. luată din I. Bărbulescu, *„Curentele literare"*, p. 252, nota 4).

5. W. Istrin, *Beitrage zur griechisch-slavischen Chronographie*, „Arch. f. sl. Phil.", XVII, 1895, nr. 1—2, p. 416—429.

Pentru că în versiunea românească a războiului Troiei (publicată în traducere germană de Gaster în „Byz. Zeit". III, 1894, p. 528—552) apar consideraţii asupra alfabetului sîrbesc, se ajunge la concluzia că izvorul traducerii era în limba sîrbă. Dar prezenţa paragrafului despre alfabetul grecesc apropie versiunea românească de cronograful grecesc nr. 60 (din 1570), de la mănăstirea athonită Vatopedi.

6. [Istrin], *Отчёт командированного за границу приват доцента московского университета Василия Истрина за вторую половину 1894 года*, „Журнал Министерства народного просвещения", седьмое десятилетье, часть CCCVIII, 1896, nov. (partea a II-a), p. 1—12.

Comparînd mai multe manuscrise din bibliotecile mănăstirilor din Muntele Athos, Istrin ajunge la concluzia că originalul versiunii româneşti a *Istoriei Troiei* trebuie căutat într-un cronograf din familia Dorotei (Ierotei) de Monembazia.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

7. P. A. Sîrcu, *Время и жизнь Евтимия Терновского*, Petersburg, 1898, p. 546—550.

Sînt prezentate *Слово о ветхом Александре* (p. 546—549) şi *Слово премудрого Иосыпа* (p. 549—550), găsite într-un manuscris de la Arhivele statului din Bucureşti (p. 538, n. 1). Se dă bibliografia semnălărilor şi a ediţiilor acestor texte.

8. K. Prächter, *Die vulgärgriechischen Chroniken und die rumänische Trojasage*, „Byz. Zeit.", VIII, 1899, p. 328—346.

Restabileşte procesul de formare al acelui cronograf din familia Dorotei al Monembaziei, care, prelucrat prin intermediar slav, a stat la baza versiunii româneşti.

9. A. I. Iaţimirski, *Из истории славянской письменности в Молдавии и Валахии XV—XVII вв*, „Памятники др. писм. и иск.", fasc. CLXII, Petersburg, 1906, p. 97—106.

Sînt tipărite două din textele slavone aflate pe teritoriul ţării noastre: *Războiul Troiei* (p. 97—100) şi *Esopia* (p. 101—105).

10. Vezi *Alex.* nr. **26.**

11. V. Bogrea, *Etimologii şi notiţe lexicografice*, DR, I, 1920—1921, p. 258.

Este explicată expresia („a lua în limba calului", aflată în *Istoria Troadei*, şi „fiúl", în *Fiziolog* („Ion Creangă", IX).

12. Vezi *Alex.* nr. **26 e.**

13. Vezi *Alex.* nr. **33.**

14. O. D., *Cursuri universitare de popularizare*, „Gl. Buc.", V, 1922, nr. 1150.

Este prezentată în rezumat conferinţa *Vechi şi nouă din literatura bucovineană*, ţinută de Leca Morariu în zilele de 11 şi 12 decembrie 1922, în care se vorbeşte şi despre *Codicele Popovici* (*Legendele Troiei şi Sindipa*) şi *Isopia voroneţeană*.

15. Vezi *Cronogr.* nr. **29.**

16. L. Morariu, *Războiul Troadei după codicele Const. Popovici* (1796), 1923, 105 p. Reproducere din „Gl. Buc.", VI, 1923.

Studiul are trei părţi: 1) prezentarea autorului codicelui, a epocii şi a locului în care acesta a fost copiat, precum şi a conţinutului lui; 2) transcrierea *Războiului Troadei* din acest codice, căruia i s-au completat începutul şi sfîrşitul cu traducerea germană a lui Gaster (vezi *supra* nr. 2); 3) studiul filologic asupra textului.

Este amintită *Esopia* (p. 13, 45). Se demonstrează că varianta *Istoriei lui Sindipa* din *Codicele Popovici*: „este relativ cea mai veche redacţiune românească aproape completă" (p. 18—22).

Rec.:

a. V. Bogrea, DR, III, 1922—1923, p. 865—866.

Explicaţii lexicale şi onomastice.

b. N. Iorga, „Rev. ist", IX, 1923, p. 168—169.

c. N. Bănescu, „Byzantion", I, 1924, p. 684.

d. Gh. Ghibănescu, „Ion Neculce", IV, 1924, p. 342.

e. V. Grecu, „Junimea lit.", XVII, 1924, p. 182—184.

f. N. Iorga, „Rev. ist.", X, 1924, p. 152.

Traducerea pare a fi fost făcută în secolul al XVII-lea de un ardelean.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

g. N. N. Răutu, „Rev. Mold.", III, 1924, nr. 11—12, p. 53—54.
h. N. Bănescu, „Byz. Zeit", XXV, 1925, p. 187.

Pentru a stabili care dintre texte este cel mai vechi, trebuie cunoscut și inclus în comparație și originalul românesc al traducerii germane a lui Gaster.

i. I. Șiadbei, VR, XVII, 1925, nr. 5—6, p. 354. *Completări.*

17. Vezi *Alex.* nr. **33 g.**

18. Vezi *Alex.* nr. **33 n.**

19. N. Cartojan, *Legendele Troadei în literatura veche românească*, „An. Acad. Rom", secț. lit., s. III, t. III, 1925—1927, p. 57—129.

Lucrarea a fost prezentată în ședința din 5 iunie 1925.

Traducerile tîrzii din epopeile homerice sînt precedate în literatura română de traducerea în secolul al XVII-lea a unei istorii a Troadei, al cărei original, după cercetările anterioare studiului lui Cartojan, ar fi fost sîrbesc.

N. Cartojan ajunge la concluzia că la noi au circulat o versiune „orientală" a ciclului troian și una „occidentală".

Versiunea „orientală" a pătruns în literatura noastră prin două cronografe (p. 78—91): a) cronograful lui Dorotei de Monembazia, tradus fidel de Grigore Dascălul Buză (această istorie nu a circulat independent, în afara cronografului); b) cronograful lui Cigala, tradus cu omisiuni și „amplificări interesante" de Pătrașcu Danovici (această istorie s-a desprins de cronograf și a circulat independent; din ea derivă textele publicate de M. Voileanu, M. Gaster, L. Morariu și un grup de manuscrise din Biblioteca Academiei).

În afara acestor cronografe, *Istoria Troadei* a fost cunoscută la noi dintr o versiune bulgărească (sub influența căreia au fost modificate unele nume din *Alexandria*), din cronograful lui Manasses (sub a cărui influență scriu Macarie și Azarie), din *Alexandria* (p. 74, 92), din cronograful lui Moxa (compilație după Manasses și alte surse bizantine), din traducerea lui Herodot (manuscrisul de la mănăstirea Coșula), din relatările cronicarilor D. Cantemir, Miron și Niculae Costin.

Versiunea de coloratură occidentală, păstrată într-o copie din 1766, are la bază — printr-un intermediar grecesc — prelucrarea lui Guido delle Colonne, după Benoit de Sainte-Maure, care versificase relatările atribuite lui Dares Frigianul și Dictys Cretanul.

Este expus cu detalii cuprinsul acestei versiuni.

Rec.:

a. N. Drăganu, „DR", IV, 1924—1926, p. 1 101—1 106.

Completări bibliografice. Constatări lexicale; concluzia: traducerea nu s-a făcut neapărat în Moldova.

b. I. Bărbulescu, „Arhiva" (Iași), XXXIII, 1926, nr. 3—4, p. 306—312.

Se argumentează că *Legendele Troadei* nu au fost traduse din grecește, cum susține N. Cartojan, ci dintr-o limbă slavă. Autorul recenziei confundă *Legendele Troadei* derivînd din cronografe cu traducere romanului lui Benoît de Saint-Maure.

c. N. Cartojan, *O punere la punct*, „Conv. lit." LX, 1927, p. 397—398.

Răspunde recenziei lui I. Bărbulescu din „Arhiva".

d. C. Tagliavini, „Giornale storico della letteratura italiana", XLIV, 1926, vol. 88, fasc. 262—263, p. 159—161.

Autorul recenziei manifestă un interes deosebit pentru manuscrisul care conține traducerea în română — prin intermediar — a scrierii lui Guido delle Colonne.

e. * * *, „Arh. Olt.", V, 1926, nr. 24, p. 161.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Se insistă asupra versiunii de proveniență occidentală, care fusese tradusă într-un sat, Bărbăteşti, presupus (după particularităţile lingvistice) a fi din Oltenia (jud. Gorj sau Vîlcea).

f. I. Minea, „Cercet. ist.", II—III, 1926—27, p. 277—280.

Sînt comparate afirmaţiile lui N. Cartojan cu ale lui M. Gaster şi I. Bărbulescu. Se sugerează că ar fi posibilă traducerea *Romanului Troiei* direct din italiană, prin intermediul românilor ajunşi la studii în Italia.

g. A. B., „Ungarische Jahrbücher", VII, 1927, p. 263.

Cercetătorii români ar putea aduna date noi şi din studierea traducerilor maghiare (din care una a apărut la Cluj, în 1695).

h. C. Tagliavini, „Studi rumeni", III, 1928, p. 173—176.

i. Vezi *Alex.* **33 a.**

20. Vezi *Alex.* nr. **39.**

21. M. Ştefănescu, *Cronica lui Manasses şi literatura româno-slavă şi română veche*, Iaşi, 1927, 37 p. Extras din „Arhiva", XXXIV, 1927, nr. 3—4.

Cercetează influenţa cronicii lui Manasses asupra cronicii lui Moxa, a *Alexandriei* şi a povestirilor despre Troada.

Rec. :

a. C. Tagliavini, „Studi rumeni", III, 1928, p. 96.

b. ***, „Revista critică", II, 1928, nr. 2, p. 132.

c. N. Drăganu, DR, VII, 1931—33, p. 307.

22. G. I. Brătianu, *Le roman de Troie dans le chronique de Robert de Clari*, „Rev. hist. S-E europ.", VI, 1929, nr. 1—3, p. 52—55.

Romanul Troiei al lui Benoît de Sainte-Maure a fost cunoscut de români la sfîrşitul evului mediu, prin intermediar grecesc. Dintr-o relatare a cronicii lui Robert de Clari se poate însă trage concluzia că încă la începutul secolului al XIII-lea povestirea Troiei era cunoscută de valahi, nu direct din romanul lui Benoît de Sainte-Maure, ci, probabil, dintr-o formă populară, în greaca vulgară, ale cărei urme le mai găsim doar în manuscrisul slavon, publicat de Sîrcu (vezi *supra*, nr. **1**).

23. M. Ştefănescu, *Influenţa cronicii lui Manasses asupra poeziei româneşti vechi*, „Arhiva", XXXVII, 1930, p. 121—123.

Este vorba despre un text din ms. **63** BAR, ce cuprinde o *Istorie a Troadei*, care ar fi scrisă în versuri albe. Fragmentul despre visul împărătesei Hecuba înainte de naşterea lui Paris ar avea originea în pasajul respectiv din cronica lui Manasses.

24. Iordan Ivanov, *Стародългарски разкази*, Sofia, 1935.

Războiul Troiei (p. 129—133, 266—269) ; *Esopia* (p. 103—107 şi 245—249), sînt republicate manuscrisele slave de la Bucureşti, luate după Sîrcu.

25. A. Mazon, *Les Dits de Troie et la Parabole des Rois*, „Revue des Études Slaves", XV, 1935, p. 12—52.

Autorul studiază diferite versiuni slave ale legendelor despre Troia, (amintind între modelele sale şi studiul lui Cartojan despre *Istoria Troiei la români*). Unele din manuscrisele intrate în discuţie se găsesc pe teritorul românesc.

26. Vezi *Cronogr.*, nr. **48.**

27. A. Mazon, *Le Dit d'Alexandre le Vieil*, „Revue des Études Slaves", XX, 1942, p. 13—40.

În nordul Dunării circula în secolul al XVI-lea, transpusă în slavona bulgară, o versiune a *Istoriei Troiei* în care acţiunea şi numele proprii se îndepărtează de cele tradiţionale ((Agamem-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

non = Og, Elena = I(o) glada, Menelaos = Sion). Această versiune a influențat și unele povestiri românești (vezi E. Turdeanu, *La littérature bulgare du XIVe siecles...*, Paris, 1947, p.33).

28. Vezi *Alex.*, nr. **69.**

29. Maria Rădulescu, *Manuscrise românești în Biblioteca Națională „Chiril și Metodie", din Sofia* „Rsl", XII, 1965, p. 256.

Ms. rom. IV este un *Cronograf* din 1782 — 495 ff., de tip Danovici. Cuprinde și *Războiul Troiei.*

30. Vezi *Skinder*, nr. **4,**

V. *Bibl. gen. Studii* : **12, 15, 23, 24, 27, 29, 32, 35, 39, 43, 44—46, 53—55, 61, 63, 64, 76, 77, 79, 80, 95, 96, 99, 107, 108, 110, 116, 121, 122, 142.**

Bibliografie (Cronografe)

1. M. Schuchardt, *Recensionen und Anzeige, „Columna lui Traian"* 1876, „Zeit. f. rom. Phil.", I 1877, p. 484.

Este semnalat un cronograf românesc aflat în biblioteca Muzeului „Hohenzolern" din Sigmaringen.

2. /M. Eminescu/, „Conv. lit.", XI, 1877—78, p. 198—199.

Voind să demonstreze că limba română n-a evoluat prea mult în ultimele două secole, M. Eminescu citează un fragment „dintr-un cronograf manuscris de la anul 1633, scris la Episcopia Buzăului".

3. *Raportul d-lui N. Densușianu despre misiunea sa istorică în Ungaria și Transilvania*, „An. Acad. Rom.", s. II, t. 2, 1879—1880, secția I, p. 211.

La nr. 82 este înregistrat un fragment de *Cronograf*, manuscris cu litere chirilice din secolul al XVIII-lea, găsit la biblioteca Universității din Pesta.

4. Melchisedec, *Relațiuni istorice despre țările române*, „An. Acad. Rom.", secț. ist., s. II, t. III, 1881, p. 5—14.

Sînt povestite — după cronica lui Dositei al Ierusalimului (de fapt *Cronograful* lui Dorotei al Monembasiei) — călătoria prin Țările Române a patriarhului și aventurile familiei voievozilor Mircea și Petru.

5. C. Erbiceanu, *Descrierea vieții lui Petru Șchiopu...*, „Rev. teologică", III, 1885, p. 252—254.

Este publicat un fragment, traducere din *Cronograful* lui Dorotei al Monembaziei, tipărit în 1684, la Veneția.

6. A. D. Xenopol și C. Erbiceanu, *Serbarea școlară de la Iași cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la înființarea învățămîntului superior*, Iași, 1885, p. 277, nr. 1, 2.

În expoziția organizată cu acest prilej erau expuse și două *Cronografe.*

7. V. A. Urechia, *Arhimandritul Vartolomei Măzăreanul*, „An. Acad. Rom.", secția ist., s. II, t. X, 1887—1888, p. 202, 218, 219.

Arhimandritul Vartolomei Măzăreanul a tradus în românește, între altele, *Esopia* și Dorotei (care anume nu se spune, poate cronograful) și a copiat de două ori *Letopisețul de la zidirea lumii.*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

8. V. A. Urechia, *Prefață la Miron Costin. Opere complete*, vol. II, București, 1888, p. 5—10.

Într-un manuscris miscelaneu, V. A. Urechia găsise, alături de scrieri ale lui Miron Costin, și un cronograf. Copia a fost făcută în 1753 de Ioan Cozma în Moldova. Sînt descrise alte patru manuscrise ce cuprind același cronograf.

9. I. Bogdan, *Ein Beitrag zur bulgarischen und serbischen Geschichtschreibung*, „Arch. f. sl. Phil.", XIII, 1890, p. 501—502.

În cronograful său, Mihail Moxa a folosit — pe lîngă o traducere în slavonă a lui Manasses — și un gup de trei cronici, și anume : un cronograf în slavonă (pînă la 1425), o cronică sîrbească (1355—1490) și o cronică bulgară (cu date despre turci, pînă în secolul al XV-lea).

10. M. V. Demetrescu, *Un manuscris din sec. XVII*, „Conv. lit.", XXIX, 1895, p. 657—663.

Manuscrisul conține un fragment de *Cronograf* și începutul unei povești despre *Împărăția poamelor și a tuturor legumelor* (p. 659). Traducerea a fost făcută din grecește.

11. Ov. Densusianu, *Note asupra a trei manuscrise românești din Paris*, „Rev. critică-literară", III, 1895, p. 285—298.

Unul din aceste manuscrise este un *Cronograf* scris de preotul Gheorghe, probabil, la sfîrșitul secolului al XVII-lea.

12. A. Densusianu, *O veche cronică românească*, „Rev. critică lit.", IV, 1896, p. 305—319.

Este descris un cronograf, găsit într-un codice scris între 1686 și 1718.

Alături de acest cronograf se mai găseau în codice și *Cronica* lui Gheorghe Brancovici și alte cîteva însemnări din istoria Europei (vezi și numerele : I, 1893, p. 97—103 și 366—396 ; IV, 1896, p. 286—298 din această revistă).

13. Vezi *Troia*, nr. **6**.

14. Vezi *Alex.* nr. **22**.

15. C. Erbiceanu, *O pericopă din Dorotei al Monembasiei*. BO, XXIII, 1899, p. 620—648.

Publicînd partea din cronograf privitoare la Țările Române și relațiile lor cu Patriarhia din Constantinopol, C. Erbiceanu susține că autorul cărții a fost *Ierotei*, nu Dorotei al Monembaziei.

16. N. Iorga, *Manuscriptele mînăstirii Cernica*, BOR, XXVI, 1902, p. 205—234.

N. Iorga a găsit în biblioteca mănăstirii o copie din secolul al XVIII-lea după *Varlaam și Ioasaf*, tradus de Udrișteș Năsturel (p. 216, nr. 52), și două cronografe de tipul Danovici (p. 230, nr. 214 și nr. 223).

17. N. Iorga, *Inscripții din bisericile României*, vol. II, București, 1908.

La Biserica Tălpălari din Iași se păstra manuscrisul cu *Lătopisăț, care s-au tălmăcit de pe rusăe pe moldovenie în sfînta mînăstire Putna*, de Vartolomei Măzăreanu, în 1766.

18. I. Antonovici, *Un manuscris din mînăstirea Pîngărați, jud. Neamțului (sec. XVI)*, „Rev. ist. arh. fil.", X, 1909, p. 70—76.

Cuprinde, între altele, două povestiri care ar putea fi fragmente de cronografe.

19. Șt. Berechet, *Încă un manuscris al lui Antim Ivireanul, (1709)*, „Neamul rom. lit.", II, 1910, p. 216—220, 232—235.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Este descris manuscrisul ilustrat al lui Antim Ivireanul, intitulat *Chipurile vechiului şi noului testament*, un fragment prescurtat de cronograf (reprodus în volumul *Documentele slave*... 1920; vezi *Alex.* nr. **30**).

20. Vezi *Alex.* nr. **26.**

21. D. Dan, *Arhimandritul Vartolomei Măzăreanul*, „An. Acad. Rom.", secţ. lit., s. II, t. XXXIII, 1911, p. 243—247, 266, 273, 283—284, 299, 305.

În 1766, arhimandritul Vartolomei Măzăreanul a tradus şi a copiat un *Letopiseţ rus* (p. 266). În 1768 a tradus un *Letopiseţ* de pe slavonie (p. 273). În lista cărţilor traduse de el sînt două *Esopii* şi două *Letopiseţe de la zidirea lumii* (283—284, 299, 305).

22. H. Omont, *Bibliothèque Nationale. Nouvelles acquisitions du département des manuscrits pendant les années 1900—1910. Inventair sommaire*, Paris, 1911, p. CXVI.

Este descris un manuscris românesc care cuprinde un cronograf.

23. N. Iorga, *Cronică. O istorie românească a Veneţiei*, „Rev. ist.", III, 1917, p. 23—24.

În manuscrisul ce cuprindea cronograful lui Gh. Brancovici, publicat de Aron Densuşianu, mai exista, pe lîngă o istorie a Veneţiei atribuită stolnicului Constantin Cantacuzino (de fapt o parte de cronograf), şi un cronograf al lui Matei (sic) de Monembasia, şi alte diferite povestiri cu caracter istoric.

24. V. Grecu, *Legenda Maicii Domnului*, „Calendarul Glasul Bucovinei", 1921, p. 145—148.

În notiţa de prezentare a legendei se vorbeşte despre cronografele româneşti (din care a fost luată), traduse ~~după cel grecesc~~ al lui Cigala.

25. Vezi *Alex.*, nr. **33.**

26. Vezi *Alex.*, nr. **34.**

27. M. V. Demetrescu, *Un manuscris din sec. XVII*, „Arh. Olt.", II, nr. 9, 1923, p. 347—353.

Este descris un manuscris de 169 de foi mari, care cuprinde un fragment de cronograf şi începutul din *Împărăţia poamelor şi a tuturor legumelor* (p. 348—349).

28. V. Grecu, *Mîna dreptăţii (Legendă bizantină)* „Calendarul Glasul Bucovinei", IV, 1923, p. 58.

Este reprodus un fragment dintr-un cronograf copiat la anul 1689 însoţit de o foarte scurtă notiţă de prezentare.

29. *** *Un vechi cronograf*, „Ion Neculcea", fasc. 3, 1923, p. 217—219.

Este reprodus un fragment dintr-un cronograf provenit din Dorohoi, şi anume un fragment din povestirea despre războiul Troiei (p. 219).

Autorul articolului crede că cronograful este tradus din slavonă.

30. I. Bianu, *[Hronograf manuscris din sec. XVIII-lea]*, „An. Acad. Rom.", s. II, tom. XLIV, 1924, p. 103.

I. Bianu prezintă un cronograf din secolul al XVIII-lea găsit la Biserica „Sf. Sava" din Iaşi.

31. Vezi *Troia*, nr. **19.**

32. C. C. Giurescu, *Les manuscrits roumains de la Bibliothèque Nationale*, „Rev. hist. S-E europ.", II, 1925, nr. 1—3, p. 46—50.

Este descris un manuscris (din fondul românesc al BN din Paris), care cuprinde *Cronograful şi alte fragmente istorice şi literare*, copiate în secolul al XVIII-lea. La sfîrşitul cronografului este şi o listă cu „craii ce au fost adunaţi la cetatea cea mare a Troadei".

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

33. I. Minea, *Letopiseţele moldoveneşti scrise slavoneşte*, Iaşi, 1925.

Se vorbeşte despre cronografele greceşti ca izvor al sbornicelor sîrbeşti copiate în Moldova în secolul al XVI-lea (p. 12, 13, 16).

34. V. Grecu, *Cronograful lui Dorotei al Monembaziei*, „Codrul Cosminului", II—III, 1925—1926, p. 537—556.

Dorotei, mitropolit al Monembaziei, a însoţit pe Ieremia, patriarhul de la Constantinopol, în călătoria pe care acesta a făcut-o în Rusia, în anii 1588—1589.

În cronograful său Dorotei al Monembaziei a dat informaţii preţioase cu privire la cele două Principate.

Se presupune că Ierotei al Monembaziei a scris doar un fragment al cronografului, a devăratul autor fiind Dorotei.

35. V. Grecu, *Originea cronicelor româneşti* în *Omagiul lui I. Bianu*, Bucureşti, 1927, p. 217—223. (V. şi *Deuxième Congrès international des études byzantines*, Belgrade 1927, *Compte-Rendu*, Belgrad, 1929, p. 176—184.)

Rezumatele bizantine de istorie universală (*cronografele*) au fost traduse la sîrbi şi de la sîrbi la români, fiecare traducător sau copist adăugînd sau modificînd ceva. Cronicile româneşti şi-ar avea izvorul în aceste rezumate, care erau adevărate cărţi populare, nu în pomelnicele mănăstireşti.

36. Vezi *V. şi I.* nr. **19.**

37. Şt. Berechet, *Un manuscris de zugrăveală al Mitropolitului Antim*, Chişinău, 1928, p. 25—35.

Este descris manuscrisul ilustrat *Chipurile Vechiului şi Noului Testament* (*n. n.*; fragment de *Cronograf*) al lui Antim Ivireanu.

38. E. C. G. *Din cronografe — Legenda Sfintei Sofii*, „Conv. lit.", LXIV, 1931, p. 916—919.

Scurtă prezentare a cronografelor din Biblioteca Academiei, cu îndemnul de a fi cercetate.

39. I. Ştefănescu, *Legendele despre Sf. Constantin în literatura română*, „Rev. ist. rom.", I, 1931, p. 251—297.

Ştirile despre împăratul Constantin cel Mare au fost luate din două tipuri diferite de cronografe : al lui Dorotei şi al lui Cigala.

40. Al. Ciorănescu, *O anecdotă despre Conachi*, VR, XXV, 1933, nr. 4, p. 211.

Povestea despre muştele sătule, pe care bolnavul nu vrea să le alunge, apare în cronografele bizantine. Desprinsă din context, anecdota a circulat independent. În unele variante repovestite oral, împăratul roman Tiberiu a fost înlocuit cu poetul Conachi.

41. Em. C. Grigoraş, *Din cronografe. (Legende şi istorii), publicate de...*, Bucureşti, 1933, 90 p.

În introducere sînt date cîteva informaţii despre cronografe, care sînt considerate literatură, nu istorie.

42. Al. Iordan, *Cronografe buclucaşe*, „Mişcarea", XXVI, 1933, nr. 843, p. 1—2.

Se demonstrează că afirmaţiile din prefaţa cărţii lui Em. Grigoraş, *Din cronografe*, sînt false, iar textele date ca inedite au mai fost tipărite.

43. G. Călinescu, *Cronica literară*, „Adevărul literar şiartistic", XV, seria 2, 1936, nr. 835, p. 9.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Prezentînd revista „Cercetări literare", II, 1936, G. Călinescu dă informații noi despre circulația motivului „muștele sătule", existent și în cronografe, la capitolul despre împăratul Tiberiu. Este amintit elogios studiul despre *Istoria poamelor* (vezi *Ist. poam.* nr. 8).

43A Al. A. Popescu, *Un manuscris din anul 1805...*, „Graiul Dîmboviței", XV, 1937, nr. 5—6, p. 14—20.

Este descris un cronograf copiat de Niculae Gridoveanu, învățător din Brașov.

43B N. Iorga, *Începuturile istoriei universale la români*, „An. Acad. Rom.", Mem. secț. ist., s. III, t. XX, 1938, p. 83—114.

Aici sînt amintite și cronografele.

44. D. Russo, *Cronograful lui Dorotei al Monembaziei*, în *Studii istorice greco-române*, București, 1939, p. 68—86.

Cronograful tipărit în 1631 la Veneția și atribuit lui Dorotei al Monembaziei este o carte populară prin marea lui circulație și prin numeroasele ediții ulterioare cu adăugări și modificări.

Prima traducere în românește a fost făcută din grecește de Grigore dascălul Buză (nu se menționează anul).

45. D. Russo, *Cronograful lui Cigala*, în *Studii istorice greco-române*, București, 1939, p. 87—91.

În 1650 s-a tipărit la Veneția o compilație de cronici, alcătuită de Cigala după un cronograf de la 1570, după Cedren, după Dorotei al Monembaziei și alții. În capitolul despre Troia, Cigala are în plus față de Dorotei relatările despre soarta fiecărui erou. Mitropolitul Dosoftei a cunoscut acest cronograf și l-a folosit în *Viețile sfinților*.

46. D. Russo, *Cronografele românești*, în *Studii istorice greco-române*, vol. I, București, 1939, p. 91—100.

După expunerea pe scurt a opiniilor anterioare asupra proveniență cronografelor românești, se afirmă că, traduse direct din grecește, ele sînt de trei tipuri: 1) unele sînt traduse după Dorotei al Monembaziei; 2) altele după Cigala și 3) altele — cele mai răspîndite — sînt o contaminare între Dorotei și Cigala.

Anumite legende din cronografe au circulat ca bucăți independente (deci nu au fost integrate ulterior traducerii în română, cum afirmase Gaster); printre acestea sînt și legenda Troiei și micul tratat de istorie a Veneției, acesta din urmă fiind atribuit în mod greșit stolnicului Constantin Cantacuzino.

Cronografele au fost cunoscute și folosite de Radu Popescu și Miron Costin.
Se enumeră manuscrisele cunoscute și ce anume s-a edital din ele.

47. Vezi *Esopia* nr. **26.**

48. I. Ștefănescu, *Cronografele românești de tipul Danovici. Partea I*, în *Opere istorice*, București, 1942, p. 112—187, publicat în „Rev. ist. rom.", IX, 1939, p. 1—77.

În Principatele Române, cronografele au circulat la început în limbile slavă și greacă. Traducerile românești sînt de patru tipuri: a lui *Mihail Moxa* (1620), după izvoare slavone; traducerile din rusește făcute mai ales în secolul al XVII-lea (sînt descrise manuscrisele); traducerile care au la bază două cronografe grecești, unele — al lui Cigala (apărut în 1637 și 1650), altele — al lui Dorotei al Monembaziei (apărut la Veneția, în 1631).

Sînt descrise manuscrisele ce cuprind cronograful (sau fragmente din el) de tip Pătrașcu Danovici. Toate derivă dintr-un singur arhetip scris în a doua jumătate a secolului al XVII-lea, de doi traducători.

Autorul articolului ajunge la concluzia că primul traducător are la baza narațiunii sale cronograful lui Cigala, pe care îl completează cu Dorotei, cînd relatarea celui dintîi era insuficientă sau neinteresantă.

Manuscrisele care derivă din acest arhetip (25 în total) se împart în mai multe familii, unul din criteriile de diferențiere fiind și locul în care este inserat capitolul despre soarta eroilor care au luptat la Troia.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

După unii istorici literari, traducerea s-a făcut din limba greacă, după alții din slavă. I. Ștefănescu este de părere că, analizîndu-se doar limba cronografelor (și cu atît mai mult doar a fragmentului despre Troia), nu se poate stabili dacă traducerea s-a făcut din limba greacă sau slavă.

49. D. Furtună, *Cronograful preotului Atanasie din Botoșani*, „Rev. ist.", XXVI, 1940, nr. 7—9, p. 277—281.

În biblioteca lui J. Greceanu „în Hancea, lîngă Vereşti", autorul articolului a văzut un cronograf. Prima parte este scrisă în anul 1800 de preotul Atanasie din Botoşani, apoi de „vreo trei scriitori", probabil copişti cu plată.

50. P. P. Panaitescu, *Istoria slavilor în românește în secolul al XVII-lea. Cronica lui Gheorghe Brancovici* și *Sinopsisul de la Kiev*, „Rev. ist. rom.", vol. X, 1940, p. 80—129.

În ultimele decenii ale secolului al XVII-lea se ivesc la noi, pe lîngă cronografe, și cronici despre slavi.

Una dintre ele este *Sinopsisul... de la Kiev*, manual de un autor necunoscut, tipărit în rusește în 1674, care a fost tradus în românește de trei ori. În ediția românească de la Mănăstirea Neamțului, 1837, *Sinopsisul* este precedat de *Hronograful* lui Dimitrie de Rostov, în varianta dată de traducerea lui Dimitrie Răzmeriță. În afara acestei traduceri, au mai existat și altele.

51. I. A. Candrea, *Preminte Solomon*, „Cercetări folclorice", I, 1947, p. 93.

Solomon este amintit și în cronograful românesc publicat de Gaster.

52. V. Grecu, *„La chute de Constantinople" dans la littérature populaire roumaine*, „Byzantinoslavica", XIV, 1953, p. 55—81.

Povestirile românești despre căderea Constantinopolului au reprodus sau au combinat cele trei surse : Cigala, Dorotei, cronograf slav, adăugînd și alte informații, unele cu izvor necunoscut, altele de pură imaginație.

Este publicat un text, în traducere franceză.

53. V. Brătulescu, *240 de ani de la moartea de mucenic a lui Antim Ivireanul*, BOR, LXXIV, 1956, nr. 8—9, p. 768—774.

Este descris manuscrisul ilustrat *Chipurile vechiului și noului testament* (fragment prelucrat de *Cronograf*) al lui Antim Ivireanul.

54. N. A. Gheorghiu, *La bibliothèque d'un prélat roumain du XVIII siècle*, „Akten des XI Internationalen Byzantinisten-Kongresses 1958", München, 1960, p. 165—167.

În biblioteca episcopului român Grigorie al Sidei era și o ediție din 1684 a *Cronografului* lui Dorotei al Monembaziei, prima ediție care poartă dedicația către domnitorul Gherghe Duca al Moldovei, dedicație care va însoți celelalte ediții apărute la Nicolas Glykys (vezi RER, 1965, p. 190).

55. I. Barnea, *Un cronograf român ilustrat din secolul al XVIII-lea*, „St. cercet. ist. art.", VII, 1960, nr. 2, p. 184—195.

Ms. rom. **1070** din BAR cuprinde un cronograf de tip Danovici, copiat și ilustrat în 1758 de Constantin Săidăcariul din București.

Ms. rom. **1329** de la BAR conține tot un cronograf de tip Danovici, copiat și ilustrat (ca exercițiu înaintea executării ms. **1070**) tot de Constandin Săidăcariul.

56. I. Iuffu, *Manuscrise slave în bibliotecile din Transilvania și Banat*, Rsl., VIII, 1963, p. 460.

La Biblioteca Universității din Cluj-Napoca se află o copie în redacție rusă din secolul al XVIII-lea a *Cronografului* lui Dimitrie al Rostovului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

57. G. Bulgăr, *Eminescu despre problemele limbii române literare*, Bucureşti, 1964, p. 35—36.

Este reprodus fragmentul de cronograf publicat de Eminescu în „Convorbiri literare" (1877).

58. D. Strungaru, *Cel mai vechi cronograf românesc de proveniență rusă*, Rsl., X, 1964, p. 89—98.

Din cele 8 mss. ale BAR care conțin traduceri după cronografe de origine rusă, ms. **1385** este cel mai vechi, și anume, de la sfîrșitul secolului al XVII-lea. Se dau informații despre izvorul și autorul traducerii.

59. D. Strungaru, *Cronografele românești de proveniență rusă*, în *Omagiu lui P. Constantinescu-Iași*, Bucureşti, 1965, p. 363—368.

Sînt descrise cele șapte manuscrise de la BAR (secolele al XVIII-lea și al XIX-lea) care conțin traduceri după *Cronograful* lui Dimitrie al Rostovului, precum și ediția din 1837. Un alt ms. de la BAR (Nr. **1385**) cuprinde o traducere făcută în secolul al XVII-lea, de grămăticul Staicu din Tîrgoviște.

60. G. Ştrempel, *Un cronograf ilustrat atribuit mitropolitului Antim Ivireanul*, Rsl., XII, 1966, p. 309—355.

În Biblioteca Academiei de Științe a R.S.S. Ucrainiene din Kiev se află manuscrisul intitulat *Chipurile Vechiului și Noului Testament*, al cărui text, inspirat de cronografe, a fost alcătuit, la 1709, de Antim Ivireanul, sub a cărui îndrumare au fost executate și miniaturile cu chipuri de personaje.

Manuscrisul lui Antim Ivireanul a fost copiat de popa Flor la mijlocul secolului al XVIII-lea, în București. Copia, păstrată la BAR, a fost recopiată de C. Petrescu, zugrav, la 1847 (exemplar păstrat la Mănăstirea Cernica).

61. Al. Elian, *Dosoftei, poet laic*, „Conteporanul" 1967, 26 mai; nr. 21 (1076), p. 3.

Dosoftei a tradus și prelucrat cronograful lui Matei Cigala, care se află în manuscris alături de o traducere a *Prologului* la piesa *Erofili*.

62. D. Aramă, *Ex libris-urile unor cititoare de vechi manuscrise românești*, „Rev. bibl.", XV, 1968, nr. 12, p. 732.

Pe un cronograf copiat în 1689 cu cheltuiala lui Iordache Cantacuzino scrie cîteva rînduri în 1842, schimonahia Olimbiada Hereasca.

63. D. T. Bogdan, *La mise en valeur de fonds des manuscrits et de documents slaves de la bibliothèque de l'Académie de la RSR*, RRH, VII, 1968, nr. 4, p. 590, 591.

Între manuscrisele slavone de la BAR sînt și *Cronografe*, și romanul *Varlaam și Ioasaf*.

64. I. N. Lebedeva, *Поздние греческие хроники и их русские восточные переводы*, „Палестинский сборник", XVIII (LXXXI), 1968, p. 110—116.

Sînt enumerate cîteva manuscrise cu traduceri românești de cronografe de tip Danovici și se schițează caracteristicile secolului al XVII-lea, cînd se fac aceste traduceri. Autoarea crede (în mod eronat) că și *Varlaam și Ioasaf*, *Alexandria* și *Fiziologul* au fost traduse din greceşte în acest secol.

65. Paul Cernovodeanu, *Cronografe românești de tipul Dorotei*, „Studia bibliologica", III, 1969, p. 136—148.

Cronograful lui Dorotei (adus în Moldova de Ierotei al Monembaziei și completat de el) a fost tipărit în 1631, la Veneția, adăugîndu-se și alte știri. Traducerea în limba română, făcută în secolul al XVII-lea, într-o limbă greoaie și plină de slavonisme, a fost îndreptată și îmbunătățită prin comparația cu textul grecesc de copiștii ulteriori. Cele cinci manuscrise păstrate atestă o circulație restrînsă în Țara Românească și în sud-estul Transilvaniei.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

66. Paul Cernovodeanu, *Cronograful mitropolitului Dimitrie al Rostovului în Țările Române*, „Mitr. Olteniei", XXII, 1970, nr. 5—8, p. 692—704.

Acest cronograf a avut o circulație restrînsă, mai ales în cercurile ecleziastice din Moldova. Un singur manuscris este din Țara Românească. Spre deosebire de cronografele traduse din greceşte, acesta cuprindea numai un fragment din istoria sacră, expus într-un stil sobru, fără povestri şi întîmplări pitoreşti.

67. Paul Cernovodeanu, *Préoccupation en matière d'histoire universelle dans l'historiographie roumaine aux XVIIe et XVIIIe siècles*, RRH, IX, 1970, nr. 4, p. 677—699; X, 1971, nr. 4, p. 705—728.

Cronografele au avut o mare răspîndire, pentru că, privite la început ca sursă de informare istorică de oamenii cu un rudiment de cultură, au continuat apoi să circule ca nişte culegeri de povestiri cu caracter literar. Cronografele au fost traduse fie din greceşte (după Cigala, după Dorotei al Monembaziei sau după o variantă în care se combină cele două anterioare), fie din slavonă sau rusă.

V. *Bibl. gen. Studii:* **1, 11, 16—18, 20, 23, 25, 27, 28, 31, 32, 35, 38, 39, 43, 51, 54, 55, 63, 75, 77, 79, 84, 96, 101, 116, 122, 126, 140.**

V. *Troia.*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

SINDIPA

Manuscrise

Ms. BAR 1436

1703 Transilvania

Ff. 79r – 121v

f.79r : Cuvînt şi pocitaniia filosofului Sintipa cu împăratul de ţara Persie anume Chira.
f.82r : Cum au zis împăratul să omoare pre fiiul său.
f.82v : Cum au mersu filosoful să grăiască cu împăratul.
: Arătarea şi pocitaniia a marelui filosof.
f.84v : A doao pocitanie.
f.85v : Cuvîntul filosofului.
: Pocitaniia fămeei ce au spus cătră împăratul.
f.86r : Al doilea filosof au mersu de au grăit împăratului.
f.87r : Pocitaniia a doao.
f.88r : Pilda muerei ce au spus cătră împăratul.
f.89v : Al treilea filosof au venit la împăratul.
f.90r : Precum au mersu muiarea la împăratul.
f.92r : Pocitaniia al IV-lea filosof.
f.93r : A doao pocitanie al patrulea filosof.
f.95r : Şi au mers ţiitoarea la împăratul.
f.95v : Pocitaniia ţiitoarei.
f.96r : Pocitaniia al cincealea filosof.
f.96v : A doao pocita⟨nie⟩.
f.99r : Iară au mers ţiitoarea la împăratul.
f.100r : Pocitaniia al VI-⟨lea⟩ filosof.
f.100v : Pocitaniia filosofului pentru mueri.
f.101v : Cuvîntul a otrăvitei şi fapta a muerei ţiitoari împăratului.
f.102r : Cum au mers al şaptelea filosof la împăratul.
f.102v : Al doilea cuvînt al filosofului.
f.106v : Precum au zis împăratul să nu omoare pre fiiu-său.
f.110v : Pocitaniia dintîi a feciorului împăratului.
f.112v : A doao pocitaniie a f⟨eciorului⟩ împ⟨ăratului⟩.
f.117r : Precum au zis împăratul să ⟨a⟩duc⟨ă⟩ pre muiarea cea rea, ţiitoarea împăratului.
f.117v : Pocitaniia muerei.

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Esopie*.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 1766

1781 Țara Românească

Ef. 41^{r}—68^{r}

Acefal. Inc. : . . . liei pînă la vreme, ce să apucase și atîta învățătură coconul învățăturile cîtu altul nu era cu putință să fi învățatu ca dînsul. ⟨*conform num. orig. cu chirilice a filelor, lipsește de la începutul textului o filă. În ms. figurează următoarele titluri*⟩:

f.42^{v} : Precumu au poruncitu împăratul să omoare pre fiiulu său ; Cum veni filosoful cel dintîi către împăratul să agrăiască ⟨să-ș grăiască ?⟩ amîndoi ; f.43^{r} : Pilda filosofului dintîiu ; f.44^{r} : Altă pildă ; f.44^{v} : Cum veni vicleana muere țiitoarea împăratului ; f.45^{r} : Pilda filosofilui ⟨*sic*⟩ ; Cum veni al doilea filosof de au grăitu către împăratul ; f.45^{v} : Pilda filosofului ; f.46^{r} : Spunerea filosofului al doilea ; f.46^{v} : Pilda muerii ; f.47^{v} : Cum au venit al tr⟨ei⟩lea filosofu și au zvorîtu ⟨*sic*⟩ înaintea împăratului ; Pilda filosofului al treile ; f.48^{r} : Precum au venitu muerea către împăratul ; f.49^{r} : Precum au venitu al 4⟨-lea⟩ filosofu către împăratul ; Pilda filosofului ; f.49^{v} : Pilda filosofului a doao ; f.50^{v} : Cuvîntul fămei⟨i⟩ ; f.51^{v} : Pilda muerii ; f.52^{r} : Precum au venitu al 5⟨-lea⟩ filosof ; Precum au spusu filosoful al cinci⟨lea⟩ o pildă împăratului ; f.52^{v} : Pilda filosofului ; A doao pildă ; f.54^{r} : Precum veni vicleana muere țiitoarea împăratului ; Pilda muerii ; f.55^{r} : Al 6⟨-lea⟩ filosofu au zvorîtu înaintea împăratului ; f.55^{v} : Spunerea acestui filosofu pentru vicleșugurile mueresti ; f.56^{r} : Cuvinte de jalbă și faptile muerii vicleni⟨i⟩ țiitoarea împăratului ; Faptile muerii ; f.56^{v} : Al 7⟨-lea⟩ fil⟨o⟩sof veni către împăratul ; Pentru un omu ce poftiia să învețe toate vicleșugurile muerilor ; f.57^{v} : Spunerea muerii ; f.61^{v} : Spunerea feciorului împăratului ; f.62^{v} : Altă spunere a feciorului împăratului ; f.65^{v} : Precum au poruncitu împăratul să aducă pre muere ; Pilda ce au spus muerea.

Ms. are 209 ff. Mai conține :

ff.1^{r}—23^{v} : *Viața lui Constantin cel Mare.*

Acefal. Inc. . . . . cu toții înaintea lui cu capetile la pămînt și l-au luat de acolo cu mare cinste și cu multe litii de l-au dus toate noroadile la cetatea Rîmului. ⟨*conform num. orig. lipsește de la începutul textului o filă*⟩.

ff.24^{r}—29^{v} : *Viața sfîntului Evstathie Plachida.*

Acefal. Inc. : . . . i-a zis ⟨?⟩ acestea. Dacă au auzit Plachida au căzut pre pămîntu și au zis : Crez, Doamne și mărturisescu că tu ești făcătoriul tutulor și învierea morților.

ff.30^{r}—40^{r} : Istoriia împăratului Amfilogu și înțelesul sfintei leturghii precum au văzutu acel împăratu în biserica Ierusalimului vă leatu dăla nașterea lui Hs. au fostu cursul anilor 1750 ⟨*sic*⟩.

ff.41^{r}—68^{r} : *Sindipa* ⟨v. *supra*⟩.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

ff.69^{r}—129^{v} : *Istorie biblică.*

Începere de la strămoşul Adam.

f.77^{r} : Începuiu pentru Avraam din ce seminţiie să trage şi pentru feciorii lui ; f.93^{r} : Cum ş-au blagoslovit Iacov feciorii la datul sufletului său pînă a nu să sfîrşi ; f.95^{r} : Începătură pentru naşterea lui Moisi şi cum au scos jidovii din Eghipet. Glavă 12 ; f.99^{r} : Aicea să încep cele 10 rane care au trimis Dumnezeu lui Faraon pentru jidovii căci nu i-au lăsat ; f.111^{r} : Începerea pentru Isusu Navi, judeţu jidovilor ; f.113^{v} : Începătura împărăţii lui David împăratul ; f.119^{r} : Începătura [în] pe⟨n⟩tru [ră] împărăţii lui Solomon ; f.124^{r} : Cuvîntu pentru învăţătură al lui Avraam. *Incomplet. Des.* : Deci să înşală Avraam de sărută mîna morţi⟨i⟩ şi numaidecît sta . . .

ff.130^{r}—136^{v} : *Vieţi de sfinţi.*

⟨Viaţa sfinţilor Aglaida şi Vonifantie⟩.

Acefal. Inc. : . . . duhovnicu canon. Într-acea vreme era la Anatoliia moaşte de ale mucenicilor, era gonire mare în creştini.

f.133^{v} : Stradaniia sfinţilor mucenici Galaction şi miresa lui anume Epistimi.

ff.137^{r}—138^{r} : *Istorie biblică.*

Inc. După moartea lui Isus Navi cum scrie mai sus că au fostu judeţu jidovilor, ⟨*v. f. 111*^{r}⟩ şi a lui Iudii şi a lui Gathonona şi a lui Lod şi a lui Samegar, aceştea nu s-au scris într-această carte, fără numai Isus Navi, însă după aceştea stătu Divora prorociţa judeţu jidovilor.

Des. : Şi după moartea lui Ghedeon au stătut fii-său Avimelih judeţu jidovilor în locul tă⟨t⟩îne-său Ghedeon. (Sfîrşitu).

ff.139^{r}—186^{r} : / Pentru sfîrşitul lumii /. ⟨Semnele venirii lui Antihrist⟩. Predoslovie către [pentr] pravoslavnicii creştini.

Inc. : Pentru sfîrşitul lumii a socoti omul poate să-i fie foarte de folos, iar încă poate să-i fie şi de stricăciune . . .

f.142^{r} : *Întrebări şi răspunsuri pentru sfîrşitul lumii* ; f.150^{r} : Cap I. Pentru semnul cel dintîi ce va să întîmpine venirea lui Antihrist care iaste sfărîmarea şi sfîrşitul stăpînirii Rîmumului ; f.154^{v} : Cap II. Pentru semnul al II⟨-lea⟩ care va întîmpina venirea lui Antihrist care iaste propoveduirea evangheliei la toată lumea ; f.155^{v} : Cap III. Pentru semnulu cel dintîiu dîmpreună, care iaste venirea lui Ilie şi a lui Enoh şi uciderea lor dă Antihrist ; f.156^{v} : Cap IV. Pentru semnulu cel dîmpreună al doilea, că Antihrist va fi priimit de jidovi în locul Mesii cel adevărat ; f.157^{r} : De naşterea lui Antihrist usebite sîntu lucrurile şi socotirile acestor taini ; f.158^{r} : Cap V. Pentru semnul dimpreună al III⟨-lea⟩ care sînt minunile ceale mincinoase ale lui Antihrist ; Cap VI. Pentru semnu de a⟨l⟩ IV⟨-lea⟩ a venirii lui Antihrist : pentru că Antihrist nu are să mărturisească pre Hs., şi pre ceia ce-l vor mărturisi rău îi va munci şi pre sine în locul lui Hs. şi a Dumnezeului celui adevărat va să să mărească ; f.160^{v} : Cap VII. De semnul a⟨l⟩ V⟨-lea⟩, adecă de sca⟨u⟩nul lui Antihrist în ce chip va să fie ; f.162^{v} : Cap VIII. Pentru semnul al VI⟨-lea⟩ şi al VII⟨-lea⟩, adecă numele lui Antihrist şi pentru

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

semnul lui; În ce chip iaste numele lui Antihrist înfiinţat; f.166^{v}: Cap IX. Pentru vreamea cea scurtă a împărăţii lui Antihrist; f.167^{v}: Cap X. Pentru împărăţiia şi războaele lui Antihrist în ce chipu; f.170^{r}: Cap XI. Ce iaste Gog şi Magog; f.171^{v}: Cap XII. Pentru căderea Vavilonului; f.174^{r}: Cap XIII. Pentru semnile ce urmează venirii lui Antihrist ⟨*Întrebări şi răspunsuri*⟩; f.180^{r}: Pentru judecata cea înfricoşată, acestea pre scu⟨rt⟩ să pomenescu; f.182^{r}: Cap XIV. Pentru semnul sfîrşitul⟨ui⟩ cărţii.

f.186^{r}: ⟨fragment din *Epistola către Corintheni*, cap II⟩.

ff.186^{v}—190^{v}: Întrebare şi răspunsuri de toate. Întreabă dascalulu, ucenicul răspunde.
Inc.: Cine au fost prorocu întăi pre pămîntu?

ff.191^{r}—195^{r}: Poveste la plîngerea proroculuı Ierimiei pentru Ierusalim şi de prada lui şi de năucirea lui Avimeleh.

ff.196^{r}—198^{v}: Vedeniia lui Cozma monahul înfricoşată şi de folos.

ff.199^{r}—201^{r}: Întru această lună ⟨octomvrie⟩, 6 zile pomenirea sfîntului apostolului Thoma.

ff.202^{r}—203^{v}: Într-aceastaş zi, preacuviosul părintele nostru Andronic şi Athanasia fămeia lui.

ff.204^{r}—205^{v}: Pomenirea sfinţilor 7 coconi celor din Efes: Maximilian, Iamvlil, Martiniian, Dionisie, Exacustodiian şi Costantin.

ff.206^{r}—209^{v}: Întru această lună a lui noemvrie 15 zile, viiaţa sfîntului apostolul Filip.

---

f.68^{r}: Sfîrşitul Sindipii filosoful. Leatu 1781. Tudoru Petre. Apri⟨ilie⟩ dn⟨i⟩ 10 zile.

f.30^{r}: Arhon vel iprisimgiu ⟨?⟩ Tudor Petre.

f.40^{r}: Tudor sin Petre. 1781[1], mart dn⟨i⟩ 14.

f.139^{r}: Oc⟨tomvrie⟩ 7 d⟨ni⟩, 1782.

f.149^{v}: Această cărticică iaste a lu Tudor sin Petre Giurgiuveanu. S-au scris în Bucureşti la leat 1782 oc⟨tom⟩v⟨rie⟩ 25. Dă cînd s-au început a scrie arată la începutu. ⟨v. şi *Copişti*..., p. 88⟩.

f.136^{v}: 1783, iulie, 15. Şi am scris eu, Dinul Bogasieriul. ⟨*Acelaşi mai semnează la f. 62^{r}:* Şi am scris eu Dinulu Nedelea (Dinu lu' Nedelea?) *sub însemnarea*: Să să ştie că s-au făcutu un semnu mare cîtu s-au întunecatu sorele perise jumătate şi să făcuse pămîntul galben şi lumina şi o stea mai din susul soarelui într-o sfînta mercuri la un ceas din zi, în zilile preaînălţatului domnu Neculae Petre Mavroghen⟨i⟩ voevod şi într-acea vreme era şi răzmiriţă cu neamţul. 1788, maiu 24.

Şi am scris şi eu Stan Dragne la leat 1796.

f.120^{v}: Am cititu şi eu, Stan Dragni, 1793, iulie 20.

f.68^{v}: Şi am scris şi eu Stan băiatu ot Giurgiu fiendu⟨?⟩ eu dă 15 ani.

f.203^{v}: Întru sfîrşit şi a lui Dumnezeu laudă 1797 apriliu 10⟨?⟩, Stani Dragni Giurgiuveanul.

f.209^{v}: Am scris şi eu Dumitru, ficiorul lui logofăt Ioan Tîrgovişteanul la leat 1797 ⟨?⟩, iuliia 26.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.198^{v} : Iscălitu-m-am şi eu cel mai mare tutolor fraţilor, eu, anume Mihai, în zilile preaînălţatului domnu Ioan A⟨le⟩xandru Muruz voivod 1799, mart⟨ie⟩, 10.

În ce chip doreşte cerbul spre izvoarele apilor, aşa doreşte şi sufletul mieu spre tine Dumnezeule, aşa am dorit şi eu spre carte pînă am învăţatu.

f.136^{v} : Şi am scris eu Mihai Sîrbul 1799, apriliie 17 dăla Boltă. ⟨*Acelaşi continuă numerotarea de la f.107^{r} înainte şi mai semnează la f.113^{r}, 115^{r}, 127^{r}. V. infra*⟩.

f.201^{v} : Şi am scris şi eu cel mai micul tutulor fraţilor şi robul celui dă sus, eu, Mihai sin Petru Sîrbul în zilile pre luminatului domn Ioan Costandin Muruz voivod la leat ⟨*şters* : 1799 ?⟩ dechemvrie 12. ⟨*v. şi f.68^{v}*⟩.

f.68^{v} : Am citit şi eu cel mai jos iscălit pă această carte ce este scrisă şi tălmăcită din mînă dumnealui jupîn Theodor Petre Bogasierul în zilile a prea luminatului domnu Ioan Alicsandru Moruz voivod a toată Ţară Rumânească şi am scris eu, robul lui Dumnezeu, eu Mihai băiatul, sluga dăla jupîn hagi Penu ce am fost la Boltă la hanul Colţii, să să ştie la ce leatu s-au scris, 1800, noemvrie 28.

f.68^{v} : ⟨*cu roşu*⟩ : Antonie Theodor păcătosul. ⟨*Iscălitura şi cu litere greceşti. Acelaşi semnează la f.87^{v}*⟩ : Şi am mers eu cel între monahi plecat Ananie ⟨Antonie⟩, fiul lui jupîn Theodor Bogasierul.

f.201^{v} : ⟨1⟩80⟩7 april 18, cititu şi cel mai mic între fraţi, eu Pantele Costandin.

f.203^{v} : Pandele Bucureşteanul i proci.

f.91^{r} : Aicea întru această carte am citit eu, Popo⟨vici⟩ Mihai, 1811, iulie 27.

f.76^{v} : Şi am citit şi eu Costache Gheorghiu robu lui Dumnezeu. Costache copilu.

Şi am ⟨citit⟩ şi ieu întru această carte şi multe lucre am înţeles pentru binele mieu, ieu robul lui Dumnezeu, Costache sin Todor la leatul 1817, aprilie 18.

f.198^{r} : Am citit şi ieu robul lui Dumnezeu şi al Maichii Precistei, Costache sin Theodor, 1828, iunie 15.

f.201^{v} : ⟨1⟩796, octomvri⟨e⟩ 14 : au venit Alicsandru vodă / Ipsilant / în Bucureşti, joi dimineaţa păla 7 ceasuri din zi.

⟨1⟩797, au venit cărţi de mazălie la mitropolitul într-o noapte la 5 ceasuri la Metotie mitropolitu şi au işit din scaun mărcuri, noemvrie 24 şi s-au dusu la Ţarigrad, diche⟨mvrie⟩ 15, au plecat dă aici.

⟨1⟩798, ianuarie 6 zile au venit domnu aicea în Bucureşti Gheorghe vodă Hangearliul şi au venit într-o noapte năuntru aicea, fără alai, că cucă nu-i venise dăla împărăţie.

⟨1⟩798, fevruarie 12, s-au făcut mare alai în Bucureşti într-o vineri dimineaţa.

⟨1⟩798, fevruarie 18, au intrat oamenii ai lui Pasvangiului în Craiova şi au venit caimacam la Bucureşti.

⟨1⟩799, ghenar, 7, au intrat capitan paşa în Bucureşti, viind de la Pasvantoolo.

⟨1⟩799, fev⟨ruarie⟩ 8, s-au mazălit Hăngeriu Vodă.

⟨1⟩799, fev⟨ruarie⟩ 18, au venit capăgi başa şi a u tăia

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

capul lui Gheorghe Hange⟨r⟩l⟨iu⟩ voevod în Bucureşti, într-o vineri la 6 din zi, Gheorghe hagi Petre.
1800, apr⟨ilie⟩ 25, s-au întîmplat de s-au iscălit citeş ...
⟨1⟩801 oct⟨omvrie⟩, 24, s-au făcut mare cutremuru cît au căzut biserici şi hanuri.
⟨1⟩804, av⟨gust⟩ 28, într-o dumi⟨ni⟩că la 8 ceasuri s-au făcut mare ardere de foc, tîrgul Bucureştilor.

Donaţiunea Ioan I. Movilă (ştampile f.1^{r}, 23^{v}, 73^{r} etc.). Pecete (Biblioteca Universitară?) — f.1^{r}, 46^{r}.
Fost. inventar A 30 937.

190 × 290. Num. orig. cu chirilice şi cu arabe a filelor. Leg. orig. în carton şi piele, det. Frontispicii, ornamente, desene peniţă, color: ff. 23^{v}, 30^{r}, 42^{v}. F. 195^{v} — albă.

Ms. BAR 4104

Sec. XVIII (a doua jumătate) Moldova

Ff. 70^{v}–77^{r}

f.70^{v} : Sind⟨i⟩pa.
Inc. Un împărat oarecari era la Persiia. Numele lui Chiru, care ave şapte fimei, iară copii nu ave.

f.70^{v} : ⟨Învăţarea feciorului lui Chira de către Sindipa filosoful⟩; f.71^{v} : Atuncea mahştăhă-sa aceea luînd pre tînărul l-au dus la casa ei; f.73^{v} : Pilda a doua.

f.77^{r} : *Des.* : ... şi împăratul auzind aceste cuvinte i-au încetat mînia lui şi au poruncit iarăş să nu omoare pre feciorul său. ⟨*pilda celui de la treilea filosof*⟩.

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Alexandrie.*

Ms. BAR 5115

1783 Transilvania

Ff. 1^{r}–84^{v}

Acefal. Inc. f.1^{r} : ... nu va putea să ⟨să⟩ desparţă de la mine pînă vei ⟨face⟩ fapta care voi să spui de binele tău.

f.2^{r} : Cum au zis împăratul să omoare pre fiul său; f.2^{v} : Cum au mers filosoful să grăiască cu împăratul; f.3^{r} : Arătarea şi pocitaniia marelui filosof; f.5^{v} : A doa pocitanie; f.7^{v} : Cuvîntul filosofului; f.8^{r} : Pocitaniia fămei⟨i⟩ ce au spus către împăratul; f.8^{v} : Al doilea filosof au mers de au grăit împăratului; f.11^{r} : Pocitaniia a doa; f.12^{v} : Pilda mueri⟨i⟩ ce au spus către împăratul; f.14^{v} : Al treilea filosof au venit la împăratul; f.15^{r} : Pocitaniia filosofului al treilea; f.16^{r} : Precum au mers muerea la împăratul; f.19^{v} : Cum al patrulea filosof la împăratul ⟨au mers⟩; f.20^{r} : Pocitaniia al patrulea filosof; f.22^{r} : A doa

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

pocitanie al patrulea filosof; f.27r: Şi au mers ţiitoarea la împăratul; f.27v: Pocitaniia ţiitoarei; f.28v: Al cincelea filosof au mers la împăratul; f.28v: Pocitaniia filosofului al cincelea; f.30r: A doa pocitanie; f.35r: Iară au mers ţiitoarea la împăratul; f.37r: Şi al şeaselea filosof au mers la împăratul; f.37v: Pocitaniia filosofului al şaptelea. ⟨*sic*: al şaselea⟩; f.38r: Pocitaniia filosofului pentru mueri; f.40v: Cuvîntul a otrăvitei şi fapta a mueri⟨i⟩ spur⟨ca⟩te ţiitoare împăratului; f.41v: Cum au mers al şeaptelea filosof la împăratul; f.42r: Şi al şeaptelea filosof au mers la împăratul; f.43r: Al doilea cuvînt al filosofului. ⟨I⟩; f.45v: Şi ascultă de-ţ va fi scris ce-ţ spui; f.51r: Precum au zis împăratul să nu omoare pre fiul său; f.56v: Al doilea filosof; f.57r: Şi al treilea filosof; Şi al patrulea filosof; f.62v: Pocitaniia dintîi a feciorului împăratului; f.67v: A doa pocitanie a filosofului ⟨a feciorului⟩ imp⟨ăratului⟩; f.77v: Precum au zis împăratul să aducă pre muerea cea rea, ţiitoarea, la împăratul; f.78v: Pocitaniia muerei.

f.85r: Sfîrşitul voroavei filosofului Sintipii cu fi⟨i⟩ul împăratului Chiros al împărăţii Persii şi cu vicleana muere carea să nevoia cu cuvinte linguşitoare ca să ia viiaţa fiiului împăratului, care rămînea diadoh împărăţin⟨d⟩ după taică-său Kyros. Braşo⟨v⟩, ⟨1⟩783, fevruarie 25 de zile.

cop. ant. int.: Stan Stanca.
Radul Ruduvici.
Iordachi Lascu.
Iohan Ioanovith. ⟨*cu latine*⟩.
Dăruit de d. G. Bogdan Duică, şed. 3 Iunie 1932.

cop. post. int.: ⟨*însemnare din 1871*⟩: Această carte este scrisă la anu in Braseovu, 1783.

f.1r: V. Sfetco . . . ⟨?⟩.

170 × 215. Num. orig. cu chirilice a filelor şi colilor (conform num. orig. lipsesc din ms. 4 ff.). Leg. orig. det.

Ms. BAR 3388

1784 Moldova

Ff. 1r–60v

f.1r: *Istorie Sindipii.* Spunerea filosofului pentru Chiros împăratul persilor şi pentru naşterea fiiului său şi pentru dascalul Sindipa şi pentru a împăratului cei şapte filosofi şi pentru o fimei ţiitoare a împăratului, cu ce meşteşuguri drăceaşti au metaharisit ca să omoare pre fiiul împăratului.

Schini 1.

În ms. figurează următoarele titluri de capitole: f.5v–6r: Precum au poruncit împăratul să omoare pre fiiul său; f.6v: Precum au venit întîiul filosof la împăratul; Întîia pildă a 1 filosof; f.8v: A doao pildă a

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

1 filosof; f.10^{v} : Precum au venit ţiitoarea la împăratul; Pilda fimeii cătră împăratul; f.11^{r} : Precum au venit al 2 filosof la împăratul; f.11^{v} : Pilda al 2 filosofu; f.13^{r} : A 2 pildă a 2 filosof; f.14^{v} : Precum au venit muerea la împăratul; Pilda fimeii cătră împăratul; f.16^{r} : Precum au venit al 3 filosof la împăratul; f.16^{v} : Pilda al treialea filosof; f.17^{r} : Precum au venit fimeaia la împăratul; f.17^{v} : Pilda fimeii cătră împăratul; f.19^{r} : Precum au venit al 4 filosof la împăratul; f.19^{v} : Pilda a 4 filosof; f.20^{v} : A doao pildă a 4 filosofu; f.22^{r} : Cuvîntul fimeaei cătră babă; f.24^{r} : Precum au venit ţiitoarea la împăratul; f.24^{v} : Pilda fimeaii cătră împăratul; f.25^{r} : Precum au venit a 5 filosof la împăratul; Pilda a 5 filosofu; f.26^{r} : A doao pildă a 5 filosofu; f.30^{r} : Precum au venit ţiitoarea la împăratul; Pilda fimeii cătră împăratul; f.31^{v} : Precum au venit al 6 filosof la împăratul; Pilda a 6 filosofu; f.32^{v} : A doao pildă a 6 filosofu; f.33^{v} : Cuvinte de jalbă şi viclene fapte a viclenii mueri şi ţiitoare a împăratului; Fapta fimeii; f.34^{v} : Precum au poruncit împăratul să omoare pre ficiorul său; Precum au venit al 7 filosof la împăratul; f.35^{r} : Pilda a 7 filosof; f.36^{v} : Cuvîntul fimeii cătră strein; f.40^{r} : Precum au poruncit împăratul să nu omoare pre fiiul său; f.43^{v} : Cuvîntul ficiorului împăratului; f.45^{v} : Pilda ficiorului împăratului; f.48^{r} : A doao pildă a ficior⟨u⟩lui împăratului; f.54^{v} : Precum au poruncit împăratul să aducă pre muiare; f.55^{v} : Pilda fimeaei; f.57^{v} : Pilda filosofului Sindipa; f.60^{v} : Sfîrşitul istoriilor Sindipei.

Ms. are 67 ff. Mai conţine :
ff.61^{r}—65^{r} : Altă poveste a unei fete de veziriu cu un halvagiu.

---

f.65^{r-v} : Telos adecă sfîrşit. Această Sindipa s-au tălmăcit de pe grecie şi s-au scris de mine smeritul şi mai micul între dascali carele mai jos mă voiu iscăli cu toată osîrdiia mea şi nevoinţa în Tîrgul Niamţul, adecă la Piatră. 1784, avg⟨ust⟩14. Alexandru Atanasi⟨u⟩.
Scrisu-s-au aceasta Sindipa cu cheiltuiala dum⟨nealui⟩ hagi Ioan ot Piatră. În zilele prea luminatului şi prea înălţatului domnu Ioan Alexandru Constantin Mavrocordat voevod, în tîrgul Piatra.

ff.66^{v}—67^{r} : *Listă cu nume de persoane* (Vii şi morţii) *scrisă de preotul Dimitrie din Pipirig.*

f.65^{v} : Aceasta carte a preutu⟨lui⟩ . . . ⟨*indesc.*⟩ Dimitree satul Pipirig.

f.1^{r} : 1815.

ff.1^{r}—4^{r} : ⟨*alf. tranz.*⟩ Aciastă Săndipă este /a me celui mai gios iscălit / la anu 1856, dechemvri⟨e⟩ 6 zile. / Dumitian popă Dumitru din Pipirig.

f.65^{v} : ⟨*lat.*⟩ Ca cel ce am cetit cu multă osîrdie acésta carte, mă subscriu. N. I. Goianu. Învĕtător scolii din satul Pipirig, comuna Pipirig, jud. Neamtz, 1891, Mai, 10. ⟨*acelaşi semnează cu chirilice pe f.66*^{r}⟩.

cop. ant. şi post. int. : încercări condei, socoteli gospodăreşti
Fost BAR Inv. 10768

155×205. F. 17^{v} — albă. Num. orig. cu arabe a paginilor. Frontispiciu color — f. 1^{r}. Leg. orig. în carton şi piele, cu ornamente, deteriorată parţial.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 1364

1784 Moldova

Ff. 35r—172r

f.35r : Sandipa.
Cuvîntul dintîi a Sandipii filosoful. Cap I. Spunere filosofului Sandipii, care s-au scris pentru împăratul persilor şi pentru naştere fiiului său şi pentru dascalul lui Sandipa şi pentru 7 filosofi a împăratului şi pentru o muiare a împăratului ţiitoare şi pentru feciorul împăratului, meşterşuguri drăceşti ce i-au gătitu maştihă-sa.
Această poveste au scris-o întîiu Mosos persul, cătră cei ce vor ceti, ca să să păziască şi să le fie de folos.

f.172v : Scrisu-s-au această carte de mine, Constantin Botezatul, în zilele preluminatului domnului nostru Alexandru Costantin Mavrocordat v⟨oe⟩vodu, în domnie întîe a mării sale, şi umbla veletul de la zidire lumii 7292⟨1784⟩, fevruarie 8. ⟨v. *Copişti* . . . , p. 30—31⟩.

f.176v : Velet 1784, mart 14. Am scris-o după o carte a lui Ḍumitrul.

Ms. mai conţine : Povestea fericitului Iosif precrasnicul, Viaţa sf. Alexie, omul lui Dumnezeu, Povestea sf. Efrem şi a sf. Vasilie pentru sf. Liturghie, Pilde filosofeşti, Poveste de eresurile armenilor. Este descris în *CM*, IV, p. 629—630, şi de Paul Mihail în „Studii şi cercetări istorice", Iaşi, XVIII (1943), p. 389—391.

Ms. BAR 3391

1785 Moldova

Ff. 52r—78r

f.52r : *Pilde filosofeşti a das⟨ca⟩lului Sindipii.*
Spunere filosofului Sandipii care au scris pentru Chir împărat perşilor şi pentru naştere fiiului său şi pentru dascal⟨ul⟩ său Săndipa şi pentru 7 filosofi a împărat⟨u⟩lui şi pentru o muere a împărat⟨u⟩lui ţiitoare, cum au gătit maştehă-sa meşteşuguri drăceşti cătră fiiul împărat⟨u⟩lui.
Această istorie au scos-o întîiu Masos persul cătră cei ce vor ceti ca să s⟨ă⟩ păzască şi să le fie de folos.

f.53v : Precum au poruncit împărat⟨ul⟩ ca s⟨ă⟩ omoare pre fiiul său ; f.54r : ⟨Pilda filosofului dintîiu⟩ ; f.54v : Altă pildă iar acestue filosof ; f.55v : Precum veni şi muere ţiitoare împărat⟨u⟩lui vicleana curvă ; f.56r : Pilda ⟨celui de al doilea filosof⟩ ; f.56v : ⟨A doua pildă a celui de al doilea filosof⟩ ; f.57r : Deci iar⟨ă⟩şi veni muere şi ţiitoare curvă de spus⟨ă⟩ împărat⟨u⟩lui o pildă ; f.58r : Pilda filosofului al triile ; f.58v : Auzind spurcata muere mersă iar şi é înainte împărat⟨u⟩lui şi-i spus⟨ă⟩ şi é o pildă ; f.59r : Veni şi al patrule filosof ; f.60r : A doua

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

pildă a celui de al patrulea filosof; f.61^{v}: Pilda muerii; f.62^{r}: Pilda filosof⟨u⟩lui al 5-le; f.62^{v}: Pilda al doile iar⟨ă⟩și acestui filosof; f.64^{v}: / Furul cu leul /; ⟨Pilda muerii⟩; f.65^{r}: Pilda filosofului al 6⟨-lea⟩; Și să-m mai asculți împărat⟨e⟩ și altă pildă; f.65^{v}: Jaloba muerii la împărat; f.66^{r}: Mersă al 7⟨-lea⟩ filosof la împărat; Pilda filosof⟨u⟩lui al 7⟨-lea⟩; f.67^{r}: ⟨A doua pildă a celui de al 7-lea filosof⟩; f.70^{v}: ⟨Pilda feciorului împăratului⟩; f.71^{r}: ⟨Pilda Sindipii⟩; f.72^{v}: Altă pildă și spunere iar a filosof⟨u⟩lui împărat⟨u⟩lui; f.76^{r}: ⟨Pilda muerii⟩; f.76^{v}: ⟨Pilda Sindipii⟩.

f.78^{r}: *Des.* · . . . și așé cu mult⟨ă⟩ silință stînd și arătindu-mi pre cu lesnire am învățat.
Aceste ce scriu aice s-au scris de mine robul lui Dumnezeu erei Radul. 1785, iuli⟨e⟩ 4.

Alte cote: B. A. R. P. R. 10760.

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Alexandrie.*

Ms. BAR 830

1786 Țara Românească

Ff. 15^{r}—65^{v}

Acefal. Inc.: . . . prinsoarea aceasta: să aibu și eu trecere la împărăția ta ori de ce îmi va fi trebuință.

f.17^{v}: Întăia poruncă a împăratului să omoară pre fiiu-său; f.20^{r}: Venirea filosofului al doilea; f.23^{r}: Cum au venit și al treilea filosof la împăratul; f.24^{r}: Precum au venit muiarea la împăratul; f.24^{v}: Pilda muerii; f.26^{r}: Precum au venit al 4 filosof; f.31^{v}: Pilda muerii; f.32^{r}: Al cincilea filosof; Pilda filosofului al cincilea; f.37^{r}: Precum au venit vicleana ceaia la împăratul; f.38^{r}: Al șaselea filosof au venit la împăratul; f.40^{v}: Faptele muerii; f.42^{v}: Pentru un om ce poftea să afle toat⟨e⟩ meșteșugurile muerilor; f.52^{r}: Spunerea ficiorului împăratului; f.54^{v}: Altă spunere a feciorului împăratului; f.61^{v}: Pilda ce au spus muiarea; f.62^{v}: Și răspunsul feciorul⟨ui⟩ împăratului tătîne-său și boiarilor.

---

f.65^{v}: Sfîrșit istorii lui Sindipa filosof. 1786, sept⟨emvrie⟩ 13. Nicolae

f.109^{v}: Să să știe de cându am cumpăratu această carte cu pildele dascălului Sindipa în zilele prea luminatului domnu Io Alexandru Costandin Moruz vodă la al treilea domnie și am cumpăratu dela dum⟨nea⟩lui chir Dinul băiatul și am cumpăratu eu Ene, în parale 30, leat 1800, iunie 20.

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Esopie.* Vezi și *CM*, III, p. 78—81 și *Copiști . . .*, p. 165, 30, 31.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 2188

1794 Ţara Românească

Ff. 48^{v}–50^{v}

f.48^{v} : Pilda filosofului celui mare. În ce chip au venit filosoful dintîi să vorbească cu împăratul.

f.49^{r} : Pilda filosofului celui dintîiu.

Des. : . . . . să facă cinevaşi toate minciunile şi părările mueresti bune şi adevărate.

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Floarea Darurilor.*

Ms. BCS II 24

Cca. 1794–1802 Moldova

Ff. 213^{r}–259^{r}

f.213^{r} : Cuvînt înainte Sandipii filosoful din limba siriniasc⟨ă⟩ pre românie scris pentru Chiros împăratul persilor, şi de naştire fiiului său, şi pentru 7 filosofi a împăratului şi pentru o muiare ţiitoare a împăratului, care gătisă moarte ficiorului împăratului. f.216^{v} : Filosoful cel dintîi ; f.219^{v} : Iarăş veni vicleana muiari. Pilda muiarii ; f.220^{r} : Al doile filosof venit-au la împăratul ; f.220^{v} : Pilda filosofului ; f.222^{v} : Vicleana muiare. Cap 8 ; f.226^{v} : Al triile filosof venit-au la împăratul. Cap 9 ; f.224^{v} : Iar au venit muiare ; f.226^{r} : Al patr⟨u⟩le filosof. Cap 11 ; f.227^{v} : Altă pildă. Cap 12 ; f.230^{r} : Iar au venit muiaria ; f.230^{v} : Pilda muiarii. Cap 13 ; Al cincile filosof. Cap 14 ; f.231^{v} : Pilda a doao. Cap 15 ; f.234^{r} : Iară au venit muiare. Cap 16 ; f.235^{v} : Al şesăle filosof. Cap 17 ; f.236^{v} : Cap 18 ; f.237^{v} : Cap 19 ; f.238^{r} : Pildă. Cap 20 ; f.239^{v} : Cap 21 ; f.242^{v} : Cap 22 ; f.246^{r} : Cap 23 ; f.255^{r} : Aici au adus pre vicliana muiari înainte împăratului. Cap 24 ; f.257^{v} : Pilda Sindipii dascalul. Cap 40.

f.259^{r} : Sfîrşit a toată istorie filosofului Sindipei scrisă de bietu fratele mieu Costandin, Dumnezău să-l erte, c-au răposat şi am sfîrşit-o eu, Iordachi Chirescu. 1802, ghen⟨a⟩r, 1.

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Bertoldo, Istoria lui Skinder.*

Ms. 583 (642)

Ms. rom. 6 — Biblioteca „Chiril şi Metodii" — Sofia

Cca. 1795 Moldova

Ff. 141^{r}–179^{v}

f.141^{r} : Cuvîntul dintîi a Sandipii filosofului tălmăcit de pe limba arăpească pe limba moldovenească. Spunire filosofului pentru împăratul persilor şi pentru naştire fiiului său şi pentru doica

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

⟨dascălul⟩ lui, Sandipa, şi pentru cei 7 filosofi şi pentru o mueri a împăratului ţietoare, şi pentru feciorul împăratului şi meşteşugurile drăceşti ce i-au gătit maştihă-sa. Această poveste au scris-o întîi Musus persu către cei ce vor ceti să le fie de folos.

Incomplet. *Se termină pe fila 179 (deteriorată) cu pilda celui de al şaselea filosof.*

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Alexandrie.*

M. Anghelescu, *Un manuscris necunoscut al Sindipei*, în „Limba română", an. XXIV (1975), nr. 1, p. 39—41.

Ms. BAR 4811

Sec. XVIII (sfîrşit) Moldova (?)

Ff. 2r—38v

Sindipa

Acefal. Inc. : . . . coşciug şi zise mueri⟨i⟩ : O, femee, ce este aceasta. Iar muerea cum văzu, îndată meşteşugui ca să-ş copere ruşinea care i să întîmplase şi zise către bărbatul ei . . .

f.2v : Cuvînt de jaloba viclenii mueri, ţiitoare a împăratului; f.3r : Sfaturile mueri⟨i⟩ pe cum s-au sfătuit să facă; f.5r : Pilda filosofului a şăptea pentru un om ce poftiia să afle meşteşugurile şi răutăţile muereşti deplin t⟨o⟩ate şi apoi să să însoare; f.19v : Spunerea feciorului împăratului; f.23r : Altă pildă şi spunerea iară a feciorului către împăratul; f.31v : Precum porunci împăratul cu grabă să aducă pre acea rea muere; f.33r : Pilda muerii către împăratul; f.35v : Pilda filosofului Sandipei.

Incomplet. *Des.* : Iar împăratul zise către fiiul său : Spune-m cum ai învăţat atîtea învă⟨ţături⟩ . . .

Ms. are 125 ff. Mai conţine :

ff.39r—125v : *Minunile Precistei şi istorii din Proloagele sfinţilor* ⟨greşeli de legătură : f.40r urmează filei 41v ; f.39r, filei 40v ; f.44r, filei 39v ; f.43r, filei 44v, în ordinea numerotaţiei originale, cu arabe, a filelor şi conform continuităţii textului⟩. *Acefal. Inc.* : f.41r : . . . aceasta au crezut cele grăite de păzitori, de ce au îngropatu acele fericite oase nu ca a unui tîlhar osînditu ca mai înainte, ce ca a unuia din mucenici . . .

Urmează titlurile : Pentru o jupîneasă ce au născut un pruncu negru ca de harap ; f.43r : Pentru un dascal ce să îndoia pentru Precista cum au rămas fecioară după ce au născut pre Hs. ; f.45r : Pentru un preot curvar ; f.46v : Istoriia împărătesei frînceşti care i-au tăetu maştihă-sa mîinile şi Maica Precurată Născătoare de Dumnezeu i le-au tămăduitu precum mai gios scriia ; f.57v : Pentru o călugăriţă care ş-au scos ochii pentru să-ş păzească curăţiia feciorească. Iunie 6 ; f.63r : Pentru moarta ce ş-au hrănit pruncul şi la anul s-au sculat de au înviet ; f.67r : Din Minunile Precistei pentru un păcătos ce l-au ertat Dumnezeu pentru ruga Precisti. Maiu 24. Listu 140 ; f.69v : Istoriia lui Carunlos carele pentru iubirea banilor

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

şi pentru urîciunea sărăcii ş-au închiinat dracului ca să-l îmbogăţească; f.74^{r}: Pentru ceia ce ş-au tăet buzile şi nasul ca să-ş păzească fecioriia sa; f.78^{r}: Pentru nistoriianul cel ce l-au înviet Parthenie; f.80^{v}: Pentru o jidoavcă ce nu putea naşte pruncul şi Precista o au mîntuit; f.83^{v}: Pentru călugărul cel ce i-au adaos Precista încă treizeci de ani; f.84^{v}: Pentru fraţii cei ce s-au certat şi Precista i-au împreunat cu minune; f.86^{v}: Pentru un clericu ce s-au rugat Precistei ca să i să arăte şi să să lipsască de ochi; f.89^{r}: Pentru un boer ce i s-au arătat Precista după ce s-au călugăritu; f.91^{r}: Pentru Ioan cel greu la fire ce n-au putut învăţa carte; f.93^{r}: Pentru pruncul cel ce s-au înecat în rîu şi Precista l-au păzit nevătămatu; f.95^{r}: Pentru un preot ce să îndoia pentru sfînta cum că nu s-ar preface să să facă din pîine şi din vin, trup şi sînge; f.97^{v}: Pentru cel ce l-au omorît jidovii şi Precista l-au înviet; f.98^{v}: Pentru omorul cel mare de ciumă ce s-au făcut în Rîm în zilele lui Gligorie ⟨D⟩voeslov; f.99^{v}: Pentru ceia ce au văzut videniia în raiu; f.102^{v}: Altă oarecare fecioară ce s-au rugat Precistei ca să vază pre Domnul Hs. pruncu ca de trei ani; f.104^{r}: Pentru cei ce au păzit căsătoriia nespurcaţi; f.107^{r}: Pentru cel hulitor cum l-au certat dreapta giudecată; f.108^{v}: Pentru cel ce au hulit pre Născătoarea de Dumnezeu; f.109^{v}: Pentru muierea ceia ce au înviet din morţi ca să să mărturisască; f.112^{r}: Pentru clirecul cel curvar ce au surpat diiavolul podul cu dînsul de au murit; f. 113^{v}: Pentru un tîlhar ce zicea rugăciunea îngerului; f.115^{v}: Pentru văduva ce au pricestuit diiaconul fiind săracă de avere. Noemvrie 14 zile; f.117^{v}: Pentru cei ce mergea la Ierusalim ca să să închine şi s-au înecat în mare; f.118^{v}: Pentru egumănul cel ce să îneca în mare şi au rădicat panaghiia şi s-au mîntuit; f.119^{v}: Pentru cel ce au văzut videniia şi au învăţat pre feciorul său cel mare să urmeze cu milostenie; f.124^{v}: Pentru Ioan Cucuzel cel minunat.

Incomplet. Des.: . . . . iar împăratul avea multă întristare şi părere de rău pentru dînsul şi trimeţînd oameni căuta toate locu⟨rile⟩ . . .

---

f.84^{v}: Semnături cititor (?): Ioan . . . (?), Niculae Deri . . . (?).

f.2^{r}: Borsec. 10 august 1925.

f.1^{v}: ⟨*lat.* ⟩: Cuprinsul.

1) Fragment din *Istoriia Sandipii filosoful* sau povestea lui Chir împărat (f.43—79). Începutul şi sfîrşitul lipsesc.

2) Fragment din *Minunile Precistei* (f. 86—170), de asemenea lipsind începutul şi sfîrşitul. Capitolele sînt aşezate în altă ordine decît în celelalte mse.

— Ms-ul e moldovenesc * (după vocabular şi fonetică) Sec. XVIII—XIX.

---

* E foarte probabil să fie cel menţionat pe scoarţa ms-ului N. 134, că se afla la Gh. Flondor, în Cordon (Bucovina) (v. *C. M.*, vol. I, p. 304). G. Nicolăiasa.

145×210. Num. orig. a filelor şi colilor cu arabe. F. 125 deteriorată parţial.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 1366

Sec. XVIII (sfîrşit)

Ff. 1^{r}—59^{v}

f.2^{r} : Istoriile filosofului Sindipa.
Pentru Chiros împăratul perşilor şi pentru naşterea fiiului său şi pentru dascalul Sindipa şi pentru a împăratului cei şapte filosofi şi pentru o muere ţiitoare a împăratului cu ce meşteşuguri drăceşti au metahirisit ca să omoare pre fiiul său.

f.1^{r-v} : *Pinax*; f.6^{r} : Precum au poruncit împăratul să omoare pre fiiul său; f.6^{v} : Precum au venit întîiul filosof la împăratul; Pilda întîiului filosof; f.8^{r} : A doao pildă a întîiului filosof; f.9^{v} : Precum au venit ţiitoarea la împăratul; Pilda făméei cătră împăratul; f.10^{r} : Precum au venit al 2⟨-lea⟩ filosofu; f.10^{v} : Pilda al doile filosof; f.11^{v} : A doao pildă al 2⟨-lea⟩ filosofu; f.13^{r} : Precum au venit muerea la împăratul; Pilda muerii cătră împăratul; f.14^{v} : Precum au venit al 3⟨-lea⟩ filosof la împăratul; Pilda al 3⟨-lea⟩ filosof; f.15^{v} : Precum au venit muerea la împăratul; Pilda muerii cătră împăratul; f.17^{r} : Precum au venit al patrulea filosof la împăratul; f.17^{v} : Pilda filosofului al 4⟨-lea⟩; f.18^{v} : A doao pildă al 4⟨-lea⟩ filosof; f.19^{v} : Cuvîntul făméei; f.21^{v} : Precum au venit muerea la împăratul; f.22^{r} : Pilda muerii; f.22^{v} : Precum au venit al 5⟨-lea⟩ filosof; Pilda al 5⟨-lea⟩ filosof; f. 23^{v} : A doao pildă al 5⟨-lea⟩ filosof; f.27^{r} : Precum au venit muerea la împăratul; Pilda muerii; f.28^{r} : Pilda al 6⟨-lea⟩ filosof; f.28^{v} : P[p]ilda al 6⟨-lea⟩ filosof; f.29^{r} : A doao pildă al 6⟨-lea⟩ filosof; f.30^{r} : Cuvinte de jalbă şi viclene fapte a muerii; f.30^{v} : Fapta muerii; f.31^{r} : Precum au venit filosofii la împăratul; Precum au venit al 7⟨-lea⟩ filosof la împăratul; f.31^{v} : Pilda al 7⟨-lea⟩ filosof; f.33^{r} : Cuvîntul făméei; f.36^{v} : Precum au poruncit împăratul să nu omoare pre fiiul său; f.41^{r} : Cuvîntul ficiorului împăratului; f.42^{v} : Pilda ficiorului împăratului; f.45^{v} : A doao pildă a ficior⟨u⟩lui împăratului; f.52^{v} : Precum au poruncit împăratul să aducă pre muere; f.53^{v} : Pilda muerii; f.55^{v} : Pilda filosofului Sindipa.

Ms. mai conţine între ff.60^{r} şi 64^{v} : *Altă istorie, a unui halvagiu cu fata vizirului şi* o *Istorio⟨ară⟩*. A circulat în Ţara Românească şi în Moldova. Conţine următoarele însemnări :

cop. ant. int. : Acesti istorii a filosofului Sindipa s-au sc⟨r⟩is di mini smeritul, cel mai mic între învăţători, Mihail Popovici, în şco⟨a⟩la domne⟨a⟩scă în Bucureşti, la ⟨a⟩nu 1824 ⟨*însemnare posterioară copierii ms-ului*, v. *CM*, *IV*, *p. 634*⟩.

f.1^{v} : Aceasta carte esti a coconului Costachi Bute. Anton Cordescu.

f.64^{v} : În vreme ce am făcut feredei aice am cetit toată carte aceasta ce coprinde în sine halimale pentru zăbavă cetitoriului; neavînd însă altceva să facă, va ceti aice fără să cîştige cît de puţin folos. 1842 iulie 11 zile.

f.65^{r} : Ioan Pricope.

Ms. este descris în *CM*, IV, p. 632—634.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 3191

Sec. XVIII (sfîrşit) Ţara Românească

Ff. 178^{r}—230^{v}

f.178^{r} : Cuvîntul întăi al Sindipei folosoful⟨*sic*⟩ de pre limba sirinească pe limba elinească.
Spunere filosofului, scrie pentru Chir împăratul persilor şi pentru naşterea fiiului său şi pentru dasculul ⟨*sic*⟩ Sindipa; şi pentru ai împăratului 7 filosofi şi pentru o muiare a împăratului ţiitoare şi pentru feciorul împăratului. Meşteşugurile drăceşti ce i-au gătit vitrega. Această poveaste au scris-o întîi Morsus persul către ceia ce vor ceti să le fie de folos.
Istoriia Sindipii filosoful.
⟨În ms. figurează următoarele titluri de capitole⟩ : f.181^{v} : Întîia poruncă a împăratului să omoare pre fiiu-său ; f.182^{r} : Filosoful cel dintîi ; f.184^{v} : Venirea filosofului al doilea ; Pilda filosofului al doilea ; f.185^{v} : Iar au venit vicleana muiare ; f.187^{r} : Cum au venit şi al treilea folosof ⟨*sic*⟩ şi au izvorît ⟨*sic pt. dvorit*⟩ la împăratul ; Pilda filosofului al treilea ; f.188^{r} : Precum au venit muiarea la împăratul ; f.189^{v} : Precum au venit al 4⟨-lea⟩ filosoful către împăratul ; f.190^{r} : Pilda filosofului al patrulea ; f.191^{r} : Pilda a doao ce au spus filosoful al patrulea ; (f.192^{r} : Cuvîntul fămei⟨i⟩) ; f.194^{r} : Şi iar au venit muiarea către împăratul ; f.194^{v} : Pilda muerii ; f.195^{r} : Al 5⟨-lea⟩ filosof precum au venit către împăratul ; Pilda filosofului al cincealea ; f.196^{r} : Pilda a dooa acestui filosof ; f.199^{r} : Precum au venit vicleana aceaia la împăratul ; Pilda ce au spus muiarea ; f.200^{r} : Al şaselea filosof şi sfeatnic dvorind înaintea împăratului ; f.201^{v} : Spunerea acestui filosof pentru vicleşugurile muereşti ; f.202^{r} : Cuvinte de jalbă şi faptele vicleanii ţiitoarei împăratului ; f.202^{v} : Faptele muerii ; f.203^{v} : Venirea al 7⟨-lea⟩ filosof ; f.204^{r} : Pentru un om ce poftiia să afle toate ficleşugurile muerilor ; f.214^{r} : Spunerea feciorului împăratului ; f.223^{v} : Precum au poruncit împăratul să aducă pre muiare ; f.224^{v} : Pilda ce au spus muiarea ; f.226^{r} : Şi răspunsă feciorul împăratului tătîne-său şi izvorealnicilor ⟨*sic*⟩ boiari.
Des. : Iar al 6⟨-lea⟩ cap învaţă pentru omul ce să răneaşte şi rîvneaşte pre toţi oamenii ceia ce văd că să hrănesc şi să ţin şi-i veade că cu cinste mai nainte decît dînsul şi să îmbogăţeasc că şi de 1 . . .

Ms. are 230 ff. Mai conţine :
ff.1^{r}—225^{r} : / Minunile Precistii /.
Acefal. Inc. : . . . tăiatul. Şi toţi au slăvit pre Dumnezeu şi pe preacurata stăpînă, iar ceiala⟨l⟩ţi carii orbise auzind această facere de minune . . . ⟨*conform num. orig. a colilor lipsesc circa 8 ff. de la începutul ms-ului din textul primei povestiri*⟩. Minunea I : Pentru jidovii care au orbit . . . ; f.1^{v} : Pentru cea moartă carea ş-au hrănit cu lapte pruncul ei şi

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

după un an au înviiat. Minunea II. ⟨*cf. ms. BAR* **1235**, *ff. 41*^{v}*—250*^{r}; *sînt 69 de minuni*⟩.

ff.225^{v}—226^{r}: *Leacuri pentru durere de dinți.*

---

f.177^{r}: Sfîrșitul Minunilor Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu. Am sfîrșit oc⟨tomvrie⟩ 21, la 3 ceasuri din noapte.
⟨Copist: Barbul logofătul. V. *Copiști* . . . , p. 20⟩.

f.78^{v}: ⟨1⟩790, dec⟨hemvrie⟩18. P. Savul den...

ff.193^{r}—192^{v}: Această sfîntă și dumnezeiască carte ce să numește de Mîntuirea tuturor creștinilor este a sfinții sale părintelui Macarie duhovnic ot Cîmpin⟨a⟩ și am însemnat eu, / robul lui Dumnezeu, cel cu mîna de țărînă și cu trup de pămînt ca oricine va citi să zică: Dumnezeu să-l erte și să-l odihnească, însă la leat 1809, mart 5.
Pisah Micul ⟨?⟩ post⟨elni⟩c ot Cîmpina.

cop. ant. int.: Cumpărat de la d-l Th. Reitmann, la 27 Noembre 1906.

135×195. Num. orig. cu chirilice a colilor. Leg. orig. în carton și piele, deteriorată.

Ms. BAR 3203

Cca. 1800 — Moldova(?)

Ff. 1^{r}—57^{v}

/ *Sindipa Filosoful* /

Acefal. Inc.: . . . fiiul mieu să-l înveți filosofie și Sintipa au zis: Gată sint, o, împărate, în șasă luni să-l învеț pre ial toată filosofie cît să nu să afle altul mai învățat decît fiiul tău.

În ms. figurează următoarele titluri de capitole:

f.4^{r}: Pentru că au poruncit împăratul să omoare pre fiiul său; f.4^{v}: Pentru că au venit filosoful cel dintîiu să vorbiască cu împăratul; f.5^{r}: Pilda filosofului cel dintîiu; f.6^{v}: Altă pildă; f.7^{v}: Cuvîntul filosofului; f.8^{r}: Pentru că iar au venit țiitoarea împăratului; Pildă muiarii; f.8^{v}: A⟨l⟩ doilea filosof au venit și au grăit împăratului; Pildă întîi a al doilea filosofului; f.9^{v}: Pilda a filosofului al doilea; f.10^{v}: Iar au venit vicliană și rea muiarea către împăratul; f.11^{r}: Pilda muiari⟨i⟩; f.12^{r}: Pentru că au venit al treilea filosof; f.12^{v}: Pilda a filosofului al treilea; f.13^{r}: Pentru că iar au venit muiarea la împăratul; f.13^{v}: Pilda muiarii; f.15^{r}: Pentru că au venit la împăratul al patrulea filosoful; Pilda filosofului al patrulea; f.16^{v}: Altă pildă a filosofului al patrulea; f.17^{v}: Taină muiarii; f.19^{v}: Pentru că au venit țiitoare împăratului la împărat; f.20^{r}: Pilda muiarii; Al cincilea filosof au venit la împăratul; f.20^{v}: Pilda al cincilea filosof; f.21^{v}: Altă pildă; f.25^{r}: . . . ⟨a⟩ ceia și femeia la împăratul; Pilda muiarii; f.26^{v}: ⟨Al șasălea filosof au venit⟩ la împăratul; f.27^{r}: Pilda; f.27^{v}: Pilda filosofului pentru vicleșugurile muiarilor; f.28^{v}: Cuvinte și fapte viclene ale spurcatii muiarii și țiitoarii împăratului; f.29^{r}: ⟨S?⟩fat muiarii; f.30^{r}: Al 7-lea filosof; f.30^{v}: Pentru omu care cerca

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

să afle vicleşugurile şi drăciile muiarilor; f.35^{r}: Pentru că au poroncit împăratul să nu omoare pre fiiul său; f.40^{v}: Pilda a feciorului împăratului; f.43^{r}: Şi altă pildă; f.50^{v}: Pentru că au poroncit împăratul să aducă pre muiarea; f.51^{v}: Pilda muiarii.

Des.: Al 10⟨-lea⟩ cap că nicidecum să nu facă cineva preiateşug cu oamenii care fac lucrurile fărde lege şi necăjesc pre săraci . . .

Ms. are 58 ff. şi o filă nenumerotată la început. A fost legat împreună cu o *Carte de blestem împotriva celor cari fac lux*, apărută la Iaşi în 1781 (*BRV*, IV, p. 94, poz. 173) — v. nota de pe fila anexată: p. 1—13, trecute la CRV, 443 A.

Pe f. 58 şi pe coperţile interioare sînt încercări de condei şi însemnări.

---

f.58^{v}: Am citit şi eu pi această istorii ci să numeşti Sandipa. Ioan Vîrlan. ⟨*Acelaşi semnează pe cop. post. int.*: Ion sin Ioniţă Vîrlan, căp⟨i⟩t⟨an⟩ ot sat Burdusaci ⟨*Tecuci*⟩. 1802, *deasupra unor versuri despre* Lumea înşelătoare⟩.

f.58^{r}: Am cest ⟨?⟩ şi eu pi această istori⟨i⟩ ci să numeşti Sandipa. St⟨e⟩f⟨a⟩n Tălăbucu (?).

f. nenum. ant. ^{v}: Acestă istorii să găsăşti a subscrisului dila anul 1842. I. Bacaza . . . ⟨?⟩.

f.1^{r}: ⟨*lat.*⟩ E. Micu.

cop. ant. int.: Cumpărat de la preotul Emilian Micu din Călăcia Bănatul Timişului, la 12 Februarie 1906.

140×185. Leg. orig. în carton şi piele.

Ms. BAR 4364

Cca. 1802 — Ţara Românească

Ff. 3^{r}—24^{v}

f.3^{r}: Istoriia Sindipii filosoful, după cum scrie în jos.

⟨*În ms. figurează următoarele titluri de capitole*⟩:

f.5^{v}: Întîia poruncă a împăratului să omoare pre fiiul său; f.8^{v}: Venirea filosofului al doilea; Pilda; f.11^{r}: Venirea filosofului al treilea; f.13^{v}: După porunca cea de moarte au venit al patrulea filosof; f.16^{r}: Şi iară au venit spurcata muere; f.17^{r}: Pilda filosofului al cincilea; f.18^{v}: Venirea al şaselea filosof; f.20^{r}: A şaptea zi.

Ms. are 32 ff. Mai conţine:

ff.25^{r}—27^{r}: Aici începuiu a scrie pentru pricina tabacului şi a tutunului de unde s-au izvodit.

Des.: . . . ci nu mai supăr pre Dumnezeu, / că au apus soarele tău / şi s-au închis uşa ta / ia-ţi acum, omule plata ta . . .

f.29^{r}: *Fragment din predoslovia unei tipărituri din Ţara Românească.*

Inc.: . . . iată spre îndreptarea şi spre povăţuirea către cîştigarea moştenirii noastre cei cereşti am sădit şi în dumne-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

zeiască grădină aceasta, adică întru această sfîntă şi dumnezeiască biserică a Ugrovlahiei. ⟨*primele şapte cuvinte ale acestui text sînt criptografiate, cu greşeli şi inconsecvenţe, la f.32*^{v}, *unde este reprodus din nou textul*⟩.

Des. : Şi înalţă sufletele noastre întru . . .

ff.30^{r}, 31^{r} : *Fragmente glosar de conversaţie turco-român.*

⟨*După f.32 este lipită o filă format mic dintr-o tipăritură latino-greacă cu colontitlul Proverbia*⟩.

---

f.24^{v} : Această istorie a Sindipii filosof o am scris-o eu după alte foiţe ale duhovnecului Chesarie dila mănăstirea Aninoasa, care aflîndumă şi eu în sfînta mănăstire slujind⟨?⟩ la trebile casii, pentru ce însemnaiu ca cine va citi să aibă a mă pomeni. La leat 1802 cînd stăpînea sfinţiia sa părintele egumenul Dositheiu. Să să ştie că aceste foiţe sînt ale lui Costandin copilului, mi le-au dat dumnealui logofătu Grigoric iconomu sfintei mănăstiri Aninoasei şi cine să va ispiti să le ia să fie afurisit de cele 7 săboară şi de mine păcătosul. Cos⟨tan⟩din copilul.

ff.1^{r}—2^{v} : *Ciorne scrisori.*

ff.1^{r}, 27^{r} : Ştampilă : P. K. . . ⟨?⟩. Kâmpina.

f.1^{r} : Dăruit de M. Săulescu, la 1 Septem. 1915.

---

145 × 195. Ff. albe : 27^{v}—28^{v}, 29^{v}, 30^{v}, 31^{v}—32^{r}. Num. orig. cu chirilice a paginilor.

Ms. BAR 5296

1804 Ţara Românească

Ff. 6^{r}—54^{r}

f.6^{r} : Istoriia Sintipei filosofului.

În ms. figurează următoarele titluri :

f.10^{v} : Întîia poruncă a împăratului să omoare pre fiiu-său ; f.11^{r} : Mergerea întîiului filosof ; Însă să spui o pildă ; f.12^{v} : Ascultă să mai spui o pildă ; f.14^{r} : Ascultă să spui o poveste ; Mergerea filosofului al doilea ; f.14^{v} : Istoriia filosofului al doilea ; f.16^{v} : Iară au venit vicleana muere ; f.17^{r} : Povestea muerii ; f.18^{r} : Al treilea filosof ; f.18^{v} : Ascultă să spui o istorie ; f.19^{v} : Iară veni muiarea la împăratul ; f.21^{v} : Al patrulea filosof ; Ascultă să spui o istorie ; f.22^{v} : Pentru o muere voi să-ţi mai spui ; f.25^{r} : Iar veni muerea la împăratul ; Pilda muerii ; f.25^{v} : Venirea filosofului al cincelea ; f.26^{r} : Să spui o istorie ; f.26^{v} : Însă ascultă o istorie ; f.29^{r} : Ascultă altă istorie ; f.29^{v} : Iar veni muerea la împăratul ; Povestea mai muerii ; f.30^{v} : Venirea filosofului al 6⟨-lea⟩ ; f.31^{v} : Însă ascultă altă istorie / tot pentru vicleşugul muerilor ; f.32^{v} : Faptele muerii în zioa a şasea ; f.33^{v} : Mergerea filosofului al şaptelea la împăratul ; f.34^{r} : Însă ascultă să spui de vicleşugurile muerilor în ce chip sînt ; f.35^{r} : Întîiu ascultă o poveste ; f.37^{r} : Acestea au zis muiarea către om ; f.38^{r} : Zioa a opta ; f.42^{v} : Însă să mă mai asculţi, cin⟨sti⟩te împărat⟨e⟩, istoriile feciorului de împă-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

rat; f.44^{v} : Însă să mai spui taină altă istorie; f.49^{r} : Porunci împăratul să aducă pe muiare; f.50^{r} : Iar muiarea aceea⟨?⟩ aşa începu a spune pilda; f.51^{v} : Să spui de norocul naşterii.

f.5^{v} : Această istorie s-au scos dupe limba persească pre limba grecească, iară după cea grecească s-au tălmăcit pre limba rumânească şi s-au scris l[e]a leatul 18⟨0⟩4, mart⟨ie⟩ 1.

ff.1^{r}—2^{r} : Încercări de condei, ciorne scrisori, glose în limba greacă.

f.54^{v} : Ştampilă posesie a lui Aggelos Zampakis din Atena, de la care ms. este cumpărat de Biblioteca Academiei la 30 octombrie 1933 (v. cop. post. int.).

100 × 150. Num. orig. cu chirilice a filelor şi colilor. Ff. albe: 2^{v}—5^{r}, 54^{v}—58^{v}. Frontispiciu: f.6^{r}. Leg. orig. în carton şi piele, cu ornamente, deteriorată.

Ms. BAR 3184

1805 Moldova

Ff. 1^{r}—74^{v}

f.1^{r} : *Sandipa adică poveste lui Chir împărat.*

Cuvîntul întîi a lui Sandipa filosoful, di pe limba sirinească pre limba elinească, iar acum mai pre urmă pe limba rumânească.

În ms. figurează următoarele titluri de capitole :

f.9^{r} : Pilda filosofului întîi ce au spus către împăratul; f.16^{v} : Pilda dintîi a filosofului al doile; f.20^{r} : Pilda ţiitoarii; f.22^{r} : Pilda filosofului al triele; f.25^{v} : Pilda filosofului al patrăle; f.27^{r} : Pilda a 2 ce au spus-o al 4 filosof; f.32^{v} : Pilda filosofului al cincile; f.33^{v} : Pilda a 2-a a filosofului al 5; f.38^{v} : Pilda ce au spus ţiitoare împăratului; f.41^{r} : Pilda filosofului al 6; f.43^{r} : Gîndurile mueri⟨i⟩ în zioa a şapte; f.46^{r} : Pilda ce au spus-o al 7 filosof; f.58^{r} : Spunere pildei coconului.

Ms. are 118 ff. Mai conţine :

ff.75^{v}—115^{r} : Prinţipii Armenii.

Inc. : Chirul cel mare, craiul persilor, în mijlocul biruinţelor sale oprit fiind de moarte ce nedreaptă şi neapărată . . . .

Des. : Cari cu toate s-au întors în Armenie avînd întru inimile lor mulţămire ce vecinică cu cari era datori lui Mitran.

ff.115^{v}—117^{v} : *Înţeleptul şi beţivul.*

Inc. : Să întîlnră înţeleptul cu beţivul şi zisă înţăleptul către beţiv : Cine eşti d⟨umnea⟩ta, frate şi la cine slujăşti . . .

Des. : Aceste ţ-am arătat / Ca să nu-m fie păcat . . .

f.74^{v} : Sfîrşitul istoriei lui Chir împărat şi al Sandipei filosofu[fu]lui. Şi s-au scris de cel mai jos iscălit la velet 1805, fevruar 3. Meletie dascălul ot Popeni.

f.115^{r} : 1805, april 4.

f.118^{v} : Această carte esti a me şi cini va fura-o să fii afurisit şi neertat de mini şi de popa de Rîm. 1814 apr⟨ilie⟩ 30. Vasili Lepădat. ⟨urmează altă însemnare de posesie cu caracter licenţios⟩.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

cop. ant. int. : Cumpărat de la Isr. Kuppermann din Iaşi la 6 Martie 1907.

140 × 205. Num. orig. a filelor cu chirilice, greşită între ff. 67 şi 68. Ff. albe : 75[r], 118[r]. Leg. orig. în carton şi piele.

Ms. 4062

Bibl. Univ. Cluj-Napoca

Sec. XIX (inceput) Moldova

Ff. 1[r]—60[r]

f.1[r] : Sintipa filosoful.

Tălmăcit din limba siriiacească în limba elliniască, iar acum din limba elliniască în limba moldoveniască. Povestirea pentru Chiros împăratul Perşilor. Pentru fiiul cel adevărat. Pentru dascalul Sindipa. Pentru cei şapte filosofi împăratului. Pentru o fimeia palachida împăratului. Pentru pîrăturile ce izvodea aceasta palachida împotrivă fiiului împăratului.

În ms. figurează următoarele titluri de capitole :

f.6[r] : Cum au poruncit împăratul să să omoare fiiul său ; f.6[v] : Cum au venit întîiul filosof să vorbiască cu împăratul ; f.7[r] : Pilda filosofului întîi ; f.8[v] : Altă poveste filosofului ; f.9[v] : Cuvîntul filosofului ; f.10[r] : Cum au venit fimeia palachida înaintea împăratului ; Pilda fimei⟨i⟩ cătră împăratul ; f.10[v] : Cum au venit filosoful al doilea la împăratul . . . ; f.11[r] : Pilda întîi filosofului ; f.12[v] : Povestea filosofului al doilea ; f.14[r] : Iar au venit vicleana palachida în turu-i⟨?⟩ la împăratu ; f.16[r] : Cum s-au înfăţuşăt înaintea împăratului şi filosoful al treilea ; f.17[v] : Cum au venit fimeia la împăratu ; f.19[v] : Cum au venit filosoful al patrulea la împăratu ; f.21[r] : Altă poveste filosofului al patrulea ; f.22[v] : Taina fimei⟨i⟩ ; f.24[r] : Cum au venit palachida la împăratul ; f.24[v] : Pilda fimei⟨i⟩ ; f.25[r] : Filosoful al cincile au venit la împărat ; Pilda filosofului al cincile ; f.29[r] : Cum au venit iarăşi fimeia palachida la împăratu ; Pilda ; f.30[r] : Filosoful al şasele s-au înfăţoşăt la împăratu ; f.31[v] : Poveste filosofului pentru vicleşugurile fimeilor ; f.32[v] : Cuvinte şi fapte pline de vicleşug palachidei împăratului ; Fapta fimei⟨i⟩ ; f.33[v] : Filosoful al şaptile s-au înfăţoşat la împăratu ; f.34[r] : Pentru tînărul ce căuta să afli poniriile ⟨? panurghii-gr.⟩ fimeilor ; f.38[r] : Cum au poruncit împăratul să nu să omoare fiiul său ; f.42[v] : Pilda fiiului împăratului ; f.44[r] : Altă pildă fiiului împăratului ; f.48[r] : Cum au poruncit împăratul să să aducă fimeia înainte lui ; f.48[v] : Basmul fimei⟨i⟩.

Des. : . . . şi luna, şi stelele, şi scriind şi capetele a toată învăţătura şi dăscăliia . . .

155 × 220 (pentru primele 30 ff.) şi 170 × 245 (pentru filele următoare). Num. orig. a paginilor, cu greşeli la f. 14 (p. 27), f. 46[v] (p. 90).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 1432

Sec. XIX (început)

Ff. 1^{r}—41^{v}

f.1^{r}. : *Cuvînt şi pocitaniia filosofului Sintipa cu împăratul de la ţara Persiei, anume Chira.*

⟨*În ms. figurează următoarele titluri de capitole*⟩ :

f.4^{r} : Cum au zis împăratul să omoare pre fiiul său ; f.4^{v} : Cum au mers filosoful să grăiască cu împăratul ; f.6^{r} : A doao pocitanie ; f.7^{r} : Cuvîntul filosofului ; Şi au venit muerea ţiitoarea ; Pocitaniia muerii ce au spus cătră împăr⟨a⟩t ; f.8^{r} : Al doilea filosof au mers de au grăit împăratului ; f.8^{v} : Pocitaniia 2 a al doilea filosof ; f.10^{r} : Pilda muerii ţiitoarii ; f.11^{v} : Al treilea filosof au venit la împăratul ; Pocitaniia a 3 filosof ; f.12^{r} : Precum au mers muerea la împărat ; f.13^{v} : Cum au mers al treilea ⟨*sic*⟩ filosof la împăratul ; Pocitaniia dintîi a 4⟨-le⟩a filosof ; f.14^{v} : A doao pocitaniie al patrulea filosof ; f.17^{r} : Precum au mers ţiitoarea aceaia la împăratul de grăiia ; f.17^{v} : Pocitaniia ţiitoare⟨i⟩ ; A 5 filosofu au mers la împăratu ; f.18^{r} : Pocetaniia dintîi a cincelea filosof ; f.18^{v} : A doo pocetanie al cince⟨le⟩a filosof ; f.20^{v} : Iar au mers ţiitoarea la împăratul ; f.21^{v} : Şi al şaselea filosof şi sfătuitori au stătut înaintea împăratului ; f.22^{r} : Pocetaniie dintîi al şaselea filosof ; f.22^{v} : Pocetaniie a 2 filosofulu a şease de mueri ; f.23^{v} : Cuvînt al otrăvitei şi fapta muerii spurcatei, ţiitoarea împăratului ; f.24^{r} : Cum au mers al 7 filosof la împăratul ; f.24^{v} : A 7 filosof au mers la împăratu ; Al 2 cuvînt al filosofului ; f.28^{v} : Precum au zis împăratu să nu omoare pre fiiul său ; f.33^{r} : ⟨P⟩ocitanie întîi a fiiului împăratului ; f.34^{v} : A 2 pocetanie a fiiului împăratului ; f.38^{v} : Precum au zis împăratul pre muiarea cea rea ţiitoarea împăratului ⟨să o aducă⟩ ; f.39^{r} : Pocitaniia muerei cia de pre urmă ; f.40^{r} : Şi fiiul împăratului au zis aşa ; *Des.* : Al 4 cap, pentru om ce cleveteaşte precum nu s⟨ă⟩ cade pre alt om sau de boale⟨?⟩ sau de . . .

Ms. are 145 ff. Mai conţine :

ff.42^{r}—43^{v} : Poveastea minunată pentru a doao venire a lui Hristos şi pentru Antihrist ce să zice Hristosul cel mai de pre urmă şi pentru semnele lui ceale mincinoase.

ff.43^{v}—46^{r} : Spunere de Sfinte Lyturghie cum să stea oamenii cu frică în bisearecă la Sfînta Lyturghie.

ff.46^{r}—49^{r} : Vederea carea o au văzut pr⟨o⟩rocul Daniil pentru vreamea de-apoi şi Antihrist.

ff.49^{r}—53^{v} : Întrebarea Sfîntului Macarie cu îngerul lui Dumnezeu pentru ale drepţilor şi ale păcătoşilor suflete.

ff.54^{r}—59^{r} : Poveaste frumoasă şi de folos pentru un om prost şi cu totul fără răutate ce s-au aflat în pustiia Thevaidei.

ff.59^{v}—62^{v} : Luna lui octom⟨vrie⟩ 5 zile. Videniia lui Cozmi monahul înfricoşată şi foarte de folos.

f.63^{r-v} : Septemvrie 11 zile. Preacuviosul Eufrosin Magherul.

ff.64^{r}—70^{r} : ⟨*Predică religioasă despre moarte*⟩. Puţin cuvînt pentru moarte şi lume.

ff.69^{v}—70^{r} : ⟨*Ertăciuni versificate* : *Versul morţii*⟩ I : *Inc.* Călătoriul cu soţii pofteaşte a merge ; II. *Inc.* : Cel ce dă împrumutul său săracului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

ff.70v—73v : Puţin cuvînt pentru al fieştecui folos ce dobîndeaşte iubind muerile.

ff.74r—78v : Pentru pomenirea morţilor care să face întru toate sîmbetele şi mai ales în sîmbăta de la Lăsata Secului de carne. Puţin cuvînt. Stih : Păcatele morţilor treci-le, cuvinte, / Şi cu milele tale, miluiaşte-i sfinte . . .

ff.79r—93v : Ce folos iaste omului de ar dobîndi lumea toată şi-ş va pierde sufletul său ; sau ce va da omul schimb pentru sufletul său. Pentru suflet.

f.80r : Partea dintîi ; Partea a doaoa ; f.92r : Pentru cei ce nu ţin sărbătorile.

ff.94r—105v : Viiaţa şi petrecerea sfintului Filaret, al adevăratului întocma cu Hristos şi milostiv.

ff.106r—109r : Pentru întîmplări bune şi reale şi de cei ce ţin pizmă.

ff.109r—110r : Alt cuvînt, pentru beţivi şi pentru cercetătorii de ceale nefolositoare.

Des. : Zic şi aceasta : Totdeauna să stăpîneşti tu cu trupul, iară nu trupul cu tine, că mai mare es⟨te⟩ cel nemuritor sufletul, decît cel muritor trupul.

ff.114r—121r : *Varlaam şi Ioasaf* ; *fragment.*

ff.121r—123v : Pentru ceale 12 Vineri.

ff.123v—125v : Predoslovie dela cartea lui Maxim Pelopomnisianul. *Inc.* : Obicei au ceia ce să despart de săborniceasca bisearică cu desghinări sau cu erease . . . (v. *BRV*, I, p. 370—372, poz. 114 : *Carte sau lumină*, Snagov, 1699).

ff.126r—129v : Predoslovie от Ап⟨о⟩с⟨то⟩ла волоскаго.

Inc. : Lucru plăcut lui Dumnezeu mai mult decît alte bunătăţi . . . (v. *BRV*, I, p. 454—457, poz. 144, *Apostol*, Buzău, 1704).

ff.130r—136r : Din Prolog, foarte de folos, a lui Alexie, omul lui Dumnezeu, mart 17 zile.

ff.136r—137v : Puţin cuvînt de judeţ.

Inc. : Fi-va judecata la sfîrşitul aceştii lumi cînd va purceade glasul lui Dumnezeu în bucinul acel îngeresc . . .

ff.137v—139v : Cădea-să cu ce au biruit din ceput diavolul pre om, cu acea-l⟨e⟩ să fie şi el biruit de Hs. Începătura blestemului şi a toată osînda omului au fost aceaste trei : muiarea, lemnul, moartea.

ff.140r—145v : *Carte arhierească pentru milostenie şi pentru ţinerea postului mare.*

Inc. : Cucearnicului protopresviter al (. . .), Kyr (. . .) şi totului clir al bisearicii, de bun neam boerilor, ofiţirilor, juraţilor, cinstiţilor neguţători, meşterilor şi tuturor creştinilor pravoslavnici cari să află în eparhie cea de Dumnezeu spăsită...

Mai mulţi copişti.

f.129v : ⟨*lat.*⟩ : Joseph Stephanovits. 1814.

f.1r : Din Biblioteca Episcopului Dionisie de la Buzău, dăruit de Ministerul Cultelor şi Instrucţiunii Publice, Seria, E, No. 56872, 17 sept. 1897.

---

155 × 210. Ff. 110v—113r : albe.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 5556

Sec. XIX (început) Moldova

Ff. 14^{r}—52^{v}

f.14^{r} : Sandipa.

Cuvînt întîi a Sandipei filosofului ce au grăit pentru fiiul împăratului.

Cap 1-tîi. Spunere filosofului Sandipie cari au scris pentru Cursu⟨*sic*⟩, împăratul persilor şi naştere fiiului său şi pentru dascalul lui Sandipa şi pentru 7 filosofi a împăratului şi pentru o muerea a împăratului ţiitoare şi pentru feciorul împăratului, meşteşuguri drăceşti ce au găsit maştihă-sa.

În ms. figurează următoarele titluri de capitole :

f.19^{r} : Pre cum au poroncit împăratul ca să omoare pre fiiul său ; f.19^{v} : Pre cum vini filosoful cel dintîi ca să grăiască împăratului ; Pilda filosofului ce au grăit către împăratul ; f.21^{v} : Altă pildă iară acestui filosof ; f.25^{r} : Cuvîntul filosofului către împăratul ; f.25^{v} : Pre cum au grăit fimeea către împăratul aceste cuvinte ; f.26^{r} : Al doile filosof pre cum vini la împăratul şi grăi ; f.26^{v} : Pilda întîi acestui filosof al 2-le ; f.28^{r} : Altă pildă iarăşi acestui filosof al 2-lea care i-au mai spus împăratului ; f.29^{v} : Pilda muerii către împăratul ; f.31^{r} : Pilda filosofului al 3-le ; f.32^{r} : Pre cum vini muere către împăratul de-i spuse o pildă ; f.33^{v} : Precum vini al 4-le filosof către împăratul ; Pilda filosofului al 4-le ce au grăit către împăratul zicînd ; f.35^{r} : Altă pildă iarăş a filosofului celui de al 4-le ; f.38^{r} : Pilda muerii către împăratul ; f.38^{v} : Au venit al 5-le filosof către împăratul ; Pilda filosofului al 5-le ; f.39^{v} : Altă pildă iarăş acestuea filosof al 5-le ; f.42^{v} : Pre cum vini vicleana muere la împăratul ; Pilda muerii către împăratul ; f.43^{v} : Pre cum vini al 6-le filosof către împăratul ; f.44^{r} : Pilda filosofului al 6-le ; f.44^{v} : Spunere filosofului pentru viclenile mueri ; f.45^{r} : Cuvinte de jalobă a vic[liţ]lenii muerii ; f.46^{r} : Merse al 7-le filosof la împăratul şi zise ; f.46^{v} : Pilda filosofului⟨*sic*⟩ al 7-le ; ⟨*Ff. 22, 23 — legate greşit ; după f.21^{v} trebuie să urmeze f.24^{r}, iar ff.22, 23 după f. ultimă, 52*⟩ ;

f.22^{v} : Spunere ficiorului împăratului.

f.23^{v} *Des.* : Iară baba dacă auzi aceste cuvinte de la copil să foarte bucurară şi-i dedi banul şi é să duse la . . .

Ms. are 52 ff. Mai conţine :

ff.1^{r}—13^{v} : Viaţa sfîntului Alexie, omul lui Dumnezeu.

205×230.

Ms. BAR 4378

Cca. 1823 Ţara Românească

Ff. 148^{r}—163^{v}

f.148^{r} : *Istoriia Sindipi⟨i⟩ filosofului după cum mai în jos cetind veţi afla.*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

În ms. figurează următoarele titluri de capitole :

f.150^{r} : Întîia poruncă a împăratului să omoare pre fiul său ; f.152^{r} : Venirea filosofului al doilea ; f.153^{r} : Iar au venit vicleană muerea ; f.154^{r} : Venirea filosofului al treilea ; f.155^{v} : După porunca cea de moarte au venit al patrulea filosof ; f.158^{r} : Venirea al cincelea filosof ; f.159^{r} : Venirea al şaselea filosof ; f.160^{v} : Al şaptelea filosof.

Ms. are 245 ff. Mai conţine :

ff.2^{r}—118^{r} : *Lavsaicon* cu ajutorul lui Dumnezeu începerea povestiri⟨i⟩ pentru viiaţa bărbaţilor celor cuvioşi şi a muerilor care s-au scris de Ieraclid episcopul către Lafsă prepositul.
Pentru avva Isidor priimitorul de streini.
f.118^{r} : Sfîrşit şi lui Dumnezei laudă acestui Lafsaicon.

ff.120^{r}—126^{v} : Cînd au mers Maica Precista de au văzut toate muncile, ale oamenilor cele ce s-a aflat în iad. Cînd au venit trei sute de îngeri şi au rădicat pe Precista.

ff.126^{v}—136^{r} : Taina Sfintii Leturghii ce s-au arătat lui Amfilog împăratului Araviei şi a tuturor limbilor păgîne după cum scrie înţeleptul Baronie zicînd.

ff.136^{r}—142^{r} : *Predică religioasă.* Cînd moare omul şi iau îngeri⟨i⟩ sufletul şi-l duc la cer şi să închină cerescului împărat celui ce în Sfînta Troiţă să slăveşte de îngerii.

ff.142^{r}—147^{r} : Cînd s-au arătat îngerul Domnului sfîntului Macarie.

ff.148^{r}—163^{v} : *Sindipa* ⟨*v. supra*⟩.

ff.164^{v}—174^{v} : Aici s-au scris şi vreo cîteva capete din cartea sfîntului Ioan Zlatoust care mai în jos să arată.
— A celui întru sfinţi părintelui nostru Anastasie Sinaitul al sfîntului munte Sinai cuvînt la cei adormiţi în Hs. fraţi, care să ceteşte în Simbăta sufletelor.

f.174^{v} : Alte cuvinte ale multor sfinţi şi dascăli. A sfîntului Efrem. Prea mare şi folositoare sufletului.

f.186^{r} : Cuvînt al preacuviosului părintele nostru Efrem Sirul la cruce şi pentru pocăinţă şi pentru [şi pentru] a două venire.

f.196^{v} : Dintr-ale stareţului capete oarecarele de multe feluri şi foarte de folos. Cap I.

f.207^{v} : Istoriia lui Dionisie ieromonah carele au sihăstrit în schitul Lavrii.

ff.209^{v}—213^{v} : *Pilde religioase.*

ff.213^{v}—229^{r} : Întru această lună mart⟨ie⟩ în 17 zile, viiaţa preacuviosului părintelui nostru Alexie, omul lui Dumnezeu.

ff.229^{v}, 233^{v} : *Sfaturi către călugări.*

f.230^{r-v} : Arătăm aici de plîngerea porocului ⟨*sic*⟩ Ieremiei pentru Ierusalim şi de prada lui şi de păuci lui Avimeleh.
Incomplet. Des. : Si te voiu trimite la împăratul Moavolut şi al Idumei Amon . . .

ff.232^{r}—233^{r} : Viiaţa şi minunea patriiarhului Avraam.
Incomplet. Des. : . . . îndată alergă la înger şi căzu la picioarele lui . . .

ff.234^{r}—236^{v} : Aici s-au scris vreo cîteva capete din sfînta şi dumnezeiască pravilă şi cetind veţi afla. Pentru ciumă cînd este într-un loc ; f.234^{v} : Pentru cutremur de pămînt ; f.235^{v} : Pentru fulgere şi pentru tunete cum să fac.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.238^{r} : *Fragment hagiografie. Inc.* : . . . şi au fost Ioan cu dînsa pînă la adormirea sa.

ff.239^{v}—241^{v} : *Sfaturi pentru călugări* (v. f. 229^{v}).

f.242^{r-v} : Scară pentru cîte capete să află într-această carte.
Incomplet. Des. : Pentru vedeniia care au văzut marele Antonie. List ⟨68 —f.35^{r}⟩.

f.243^{r} : *Tîlcuirea numelui lui Adam.*

f.243^{v} : Dohtorie pentru durere de ochi foarte bună.

ff.244^{r}—245^{v} : Întrebări şi răspunsuri cum în jos arată începînd într-acestaş chip. Într⟨ebare⟩ : Cine au fost proroc întîiu pre lume?

f.245^{v} : *Gnome numerice.* Trei lucruri sunt plăcute lui Dumnezeu / . . . / şi trei sunt urîte lui Dumnezeu.

---

f.147^{v} : Aici s-au scris şi istoriia Sindipii filosofolui ⟨*sic*⟩ ce au ţinut şapte mueri / însă aceste şapte mueri le-au ţinut un împărat; cetind veţi afla./ Însă nu ar fi fost ca să să scrie cu cuviinţă acest fel de istorii într-această carte fiindcă sînt scrise alte cuvinte de plîngere, dar, întîmplîndu-s⟨ă⟩ scris şi într-acea carte ce s-au andigrapsit aceast⟨ă⟩ carte după aceia s-au scris şi aci.

f.329^{r} : 1805, dec⟨hem⟩v⟨rie⟩, 10. Am priimit cinul călugăriei aflîndu-mă în sfînta episcopie Argeş.
1806, fevr⟨uarie⟩, 17. Am priimit hirot⟨o⟩niia diiaco⟨niei⟩ prin prea sfinţitul părintele Argeşi⟨ul⟩, al mieu stăpîn.
1811, april în 2 zile în zioa Sfintelor Paşti, am priimit hirot⟨o⟩niia preoţiei tot prin prea sfinţitul în bes⟨erica⟩ Tuturor Sfinţilor unde şi diiacon m-au hirot⟨onisit⟩ aflîndu-să mitropolit în Ţara Românească părintele Ignatie.
1812, iunie, 8, în zîoa Sfîntii Troiţei slujind cu preasfinţitul sfînta leturghie m-au povelit şi eclisiarh al sfintii mănăstiri Tuturor Sfinţilor.

Copist : Stan paraclisierul ⟨cf. ms. BAR **1479**⟩.

f.164^{r} : Dăruitu-mi-s-au acest Lafsaicon mie, celui mai jos iscălit de sfinţia sa părintele arhimandritu Grigorie proin Văcăreştean, fiind ocenie sfinţii sale, în zilele prea luminatului şi prea înălţatului domn Io Grigorie Dimitrie Ghica voevod şi în zilele prea sfinţitului mitropolit al Ţării Rumâneşti chiriu chir Grigorie, la anu de la naştirea Domnului 1823, dec⟨hem⟩v⟨rie⟩ 5. Stan paraclisier Anthimului.⟨*Acelaşi semnează la f. 118*^{v}⟩.

f.1^{r} : De la leat 1825 . . ⟨*det.*⟩ 23, m-am pus cîntăreţ la preosfinţiia sa părintele episcopu chiriu chir Grigoriie Argeşiiu, pă an cît⟨e⟩ t⟨a⟩l⟨eri⟩ 200, adecă doaă sute şi dintr-această simbriie am priimit t⟨a⟩l⟨eri⟩ 42, în mai multe rînduri şi o dată am priimit 63, chiar din mîna preasfinţii sale la dec⟨hemvrie⟩ 23, ⟨fac⟩ 105 taleri.

cop. ant. int. : Cumpărat dela I. Weissmann la 8 Iunie 1915.

155×215. Num. orig. cu arabe a paginilor, cu greşeli la f.42^{r} sq., 50^{r} sq., 55^{r} sq. Ff. albe : 119^{v}, 231^{r-v}, 237^{r-v}, 238^{v}. Frontispicii : ff.2^{r}, 120^{r}, 126^{r}. Leg. orig. în lemn şi piele cu ornamente.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 1784

1828 Moldova

Ff. 37r—115v

f.37r : Istoriia lui Chir împărat de la Persida cu dascalul Sandipa filosoful.

În ms. figurează următoarele titluri de capitole :

f.43r : Mergerea filosofilor la împăratul ; Pilda filosofului întîi ; f.49v : Venirea filosofului a doilea ; f.50r : Pilda filosofului al doilea ; f.54r : Pilda muiarii cei viclene ; f.56v : Venirea filosofului al triilea ; f.57r : Pilda filosofului al triilea ; f.58v : Pilda muerii ; f.61r : Venirea filosofului al patrulea ; Pilda filosufului ⟨*sic*⟩ al patrulea ; f.69r : Pilda muerii cei viclene ; f.69v : Venirea filosofului al cincilea ; f.78r : Pilda muerii cei viclene cari au spus împăratului ; f.79v : Venirea filosofului al şaptilea ; f.83r : Gîndurile muerii în zioa a şaptea ; f.84v : Venirea filosufului al 7⟨-lea⟩ a doa oar⟨ă⟩ la împăratul ; f.92v : Zioa a opta cea vrednică de vesălie ; f.101r : Spunirile cuconului adecă fiiul împăratului ; f.105r : Altă pildă foarte încuviinţată ; f.112v : Porunca împăratului.

f.115v : Sfîrşitul istorii lui Chir împăratul de la Persiia şi a lui Sandipa filosuful. Let 1823, noem⟨vrie⟩ 29. S-au scris de Sandul Sachilarie. Botoşanii ⟨*acelaşi semnează la f.5r*⟩.

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Istoria lui Skinder.*

Ms. BAR 5937

1830—1831 Moldova

Ff. 4r—39r

Sindipa

Acefal. Inc. : . . . şi întru una de zile îşi triimasă sluga lui la fimeia aceia să vază a fi vremi fără grijă să mérgă să se culce cu dînsa. ⟨*pilda a doua a celui de al doilea filosof*⟩.

f.5r : Pilda muiarii cătră împăratul ; f.6r : Pilda filosofului al treilea cătră împărat ; f.6v : Pilda muiarii cătră împărat ; f.8r : Pilda filosofului al patrulea ce au spus împăratului ; f.9r : Altă pildă tot aceluiaş filosof ; f.12r : Pilda muiarii cătră împărat ; f.12v : Venirea celui de al cincelea filosof⟨*fără titlu în text*⟩ ; f.13r : Pilda a dooa tot aceluiaş filosof ; f.15v : Pilda muerii cătră împărat ; f.16v : Pilda filosofului al şasălea cătră împărat ; f.17v : Spunire în pildă tot aceluiaş filosof ; f.18r : Cuvinte de jale a vicleanii mueri ţiitoarii împăratului ; f.19v : Pilda filosofului al şaptelé istorisindu-i pentru un om ce poftiia să afle meşteşugurile toate a muerilor răle sau a tuturora şi apoi să să însoare ; f.26v : Răspunsul feciorului împăratului ⟨*fără titlu în text*⟩ ; f.28r : Istoriia ficiorului de împărat ce au spus tătîni-său ; f.30r : Altă istorie tot a feciorului de împărat ; f.35r : Cum au poroncit împăratu să aducă cu grabă pe acé ră mueri ; f.35v :

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Pilda muiarii către împărat şi către boiari; f.37^{r}: Pilda filosofului Sindi⟨p⟩i⟨i⟩ către împăratul.

f.39^{r}: Această carte ce scriia într-însa mai sus pentru Chir împărat de la Persiia şi pentru fiiul său, cum şi pentru o mueri ţiitoare a împăratului şi pentru Sandipa filosoful şi pentru alţi şapte filosofi ai împăratului, am scris eu, cel iscălit, la leat de la Hs. 1831, ghenar 24, dar cînd am început dechem⟨v⟩r⟨ie⟩ 12. Simion Popovici ot Borca.

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Archirie şi Anadan.*

Ms. BAR 154

1837 Moldova

Ff. 73^{r} – 128^{r}

f.73^{r}: Istoriia unui Chir împărat al perşilor şi a fiiului său pre carele o ţiitoare a împăratului au vrut a-l perde, şi pentru dascalul Sandipa care l-au învăţat pe fecior.
f.77^{v}: Venirea filosofului întîiu; Pilda filosofului; f.79^{v}: Altă pildă; f.81^{v}: Venirea ţietoarei; f.82^{r}: Venirea filosofului al doilea, a doa zi; f.83^{v}: Pilda; f.84^{v}: Venirea ţietoarei; Pilda; f.86^{r}: Venirea filosofului al treilea, a triia zi; f.86^{v}: Pilda; f.87^{r}: Venirea ţietoarei; f.87^{v}: Pilda; f.89^{r}: Venirea filosofului al patrulea, a patra zi; Pilda; f.90^{v}: Pilda; f.94^{r}: Venirea ţietoarei; Pilda; f.94^{v}: Venirea filosofului al cincilea, a cincea zi; Pilda; f.99^{r}: Venirea ţietoarei; Pilda; f.100^{r}: Venirea filosofului al şasălea, a şasa zi; f.100^{v}: Pilda; f.102^{r}: Venirea ţietoarei; f.103^{r}: Venirea filosofului al şaptelea, a şaptea zi; f.103^{v}: Pilda; f.123^{r}: Pilda; f.125^{r}: Pilda.

f.72^{v}: S-au scris de mine în anul dela Hs. 1837, Noemvrii 15 zile, în Ruginoasa în şcoală — Gheorghie Iconomu. No. 78.
f.128^{r}: 1837 Noemvrii 22 zili.

CM I, p. 348–349, ⟨v. *Istoria lui Skinder*⟩.

Ms. BAR 1506

1843 Moldova

Ff. 2^{r} – 39^{r}

f.2^{r}: Istorie Sindipii filosofului.
Scrise de pe cé de tipariu în acest curgător an 1843. Cuvîntare înainte aşa.⟨Este reprodusă, cu mici diferenţe, *Înainte cuvîntare* din ediţia de la Sibiu din 1834 — v. *infra.*⟩
f.2^{v}: Cuprindere aceştii istorii.

Ms. are 71 ff. Mai conţine:
ff. 40^{r}–70^{v}: Alese istorii morale.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Tînărul cel cinstit în purtaré sa.
f.42^{v} : Craiul şi un părinte ; f.43^{r} : Pildă de fiască dragoste a unui fiiu spre al său tată ; Trei fii săgetiază trupul tatălui lor ; f.44^{v} : Fapta cé iroicească şi (vitiază) ; f.45^{r} : Tainicul făcătoru de bine ; f.45^{v} : Cei doi fraţi ; f.46^{r} : Doamna cé cu îndrăznială ; f.46^{v} : Bogată răsplătiri a priimitii faciri de bine ; f.47^{v} : Fămeia cé cu cuget bun ; f.48^{r} : Mulţămitoriul jidov ; f.49^{r} : Fiul cel cu milă cătră părinţii săi ; f.50^{r} : Meşterul cel cinstit şi făcător de bine ; f.51^{r} : Cavalerul de Ghermaniei ; f.51^{v} : Deosăbită arătare a prieteşugului ; f.52^{v} : Acel cu moşii orăşan ; f.53^{v} : Brotarie şi derectorul poliţiei ; f.54^{r} : Tînărul care fără nădejde să izbăvi de moarte ; f.57^{v} : Marele împărat Traian şi fămeia cé văduvă ; f.58^{v} : Deosebita pildă a dragostii şi adevăratului preteşug ; f.61^{v} : Nevinovăţie eşi la ivială ; f.62^{v} : Cărcimarul cel cinstit ; f.63^{v} : Dragoste cinstită să răsplăteşti ; f.65^{v} : Iubitoriu de mumă fiiu ; f.66^{v} : Săvîrşirile dragostii.
Des. : . . . Din ceasul acela adună văduva toată averé ei şi p⟨le⟩că cu dînşii la Franţa.

---

f.2^{r} : Scrise de gios iscălitul ierodiacon G. Aliorescul.

f.39^{r} : Sfirşit. Ierodiaconul Aliorescu.

f.70^{v} : Ioan Turculeţu.

f.71^{v} : Această carti esti cumpărat⟨ă⟩ di jos iscălitu, 1845, sept⟨em⟩v⟨rie⟩, 15. Ioan Turculeţu.

f.2^{r} : ⟨*ştampilă*⟩ : Biblioteca Mitropolitului Moldovei şi Sucevei Josif Naniescu. Dăruită Academiei Române în 1894.

f.39^{v} : Încercări de condei, însemnări gospodăreşti din 1852, calcule. 1852, april, 2, zioa mercuri după ameazii pi la ⟨*loc gol*⟩ ceasuri au fostu cumpănă mari, vîntu şi colbu dil⟨?⟩ di au fostu zăpadă di omăt.

f.71^{r} : 1859, fevruar 14⟨*modificat* : 16⟩, la 9 ceasuri nopti s-au născut Joiţica, copila nostră. Ca să ştii am scris anul şi zioa ; 1862. Ghenar 17, a 3 după doăsprezăci s-au născut Mitriţă, băeţăl nostru.

---

155 × 190. Leg. orig. în carton.

Ediţii

1802 *Istoria* / *Syndipii* / *Filosofului* / Care mai întîi s-au întors din /limba Persască în Elinească . / Iară acuma / în Typariu cu cheltuiala lui Symeon Pantea / din satul Sălcioa depe Ariaşi, / Sibii, / în Typografia lui Ioann Bart, 1802.
II+140. ⟨Pentru *Cuvîntul înainte*, v. Anexa **27**⟩. *BRV*, II, poz. 649, p. 434—435.

1834 *Istoria* / *Syndipii* / *filosofului* / acum / a dooa oară tipărită în / Sibiiu. 1834.
II+140.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

1926 L. Morariu, *Din Sandipa filosoful al codicelui C. Popovici*, în „Bibliotecile noastre", III, 1926, nr. 1, p. 1—2. Reproduce pilda a doua a celui de-al doilea filosof. *V. şi bibliografia capitolului, infra.* În *Cărţile populare...*, v. *Bibl. gen., Ant.*, I, 11, p. 353 — 401, este reprodusă în întregime versiunea din ms. BAR **1436.**

Bibliografie

1. M. Gaster. *Mischle Sendebar. A contribution to the study of the Hebrew verssion of the Seven Wise Masters*, în *Jewish Studies in honour of Chief Rabbi J. L. Landau*, Johannesburg, f. a.

Este amintită şi versiunea română din *Sindipa* (p. 36—37).

2. T. Iordănescu, *Două poveşti indiene* (în care se vorbeşte despre răutatea femeilor şi a bărbaţilor), „Conv. lit.", XLI, 1907, nr. **10**, p. 989—999.

Publicînd cele două poveşti, T. Iordănescu notează că sînt traduse din sanscrită şi similare cu cele din cartea populară *Sindipa*, cunoscută la români.

3. Vezi *Alex.* nr. **28.**

4. Vezi *Troia* nr. **14, 16.**

5. (Reproducere fotografică), „Calendarul Glasul Bucovinei", VI, 1923, p. 114, 117.

Pagină din *Sandipa filosoful*, manuscris inedit, din 1796, studiat în cursul *Pagini de literatura Bucovinei*, ţinut de Leca Morariu în anul 1922.

6. L. Morariu, *Un nou vechi ms. bucovinean*, „Junimea literară" XII, 1923, nr. 10—11, p. 398—399.

Este descris pe scurt *Codicele Popovici*, scris la 1796, în care se găsea şi *Istoria Sandipii filosoful.*

7. L. Morariu, *Decameronul strămoşilor noştri*, în *Omagiu lui I. Bianu*, Bucureşti, 1927, p. 231—240.

Autorul crede că textul *Sandipa filosoful* din *Codicele Popovici* este „cea mai veche redacţiune românească, aproape completă" (scrisă în 1796, la Cernăuţi). Compară această versiune cu cea cunoscută de Gaster. Într-o notă (p. 232, nr. 2) se vorbeşte despre o ilustraţie din *Esopia* voroneţeană. Este publicată *Pilda filosofului al 7-lea*, însoţită de note.

8. Vezi *Fiore* nr. **6.**

9. Vezi *Fiore* nr. **6c.**

10. I. C. Cazan, *Un document folcloric : Peştii pe brazdă*, „Sociologie românească", II, 1937, p. 137—138.

Este publicată o poveste similară cu pilda a doua a filosofului al şaptelea din *Sindipa*, povestire culeasă lîngă Năsăud.

11. Perpessicius, *Jurnal de lector*, „RFR", VIII, 1941, nr. 2, p. 393—398.

Este urmărit felul cum în *Divanul persian*, M. Sadoveanu a transformat vechiul roman popular *Sindipa*, luînd şi anumite sugestii din *Halima.*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

12. P. Mihail. *Manuscris ieşan din 1784*, „Cercet. ist.", XVIII, 1943, p. 389—391.

Manuscrisul cuprinde, între altele, *Sandipa. Cuvîntul dintîi al Sandipii filosoful* şi *Pilde filosofeşti din limba cea proastă grecească, tălmăcită rumâneşte.*

13. Vezi *Halima* nr. **7.**

14. C. N. Velichi, *Un poète „slavo-roumain" : G. Peşacov*, „Rsl.", XVI, 1968.

În 1816, G. Peşacov a tradus *Istoria filozofului Sindipa* din limba greacă.

15. Vezi *Skinder* nr. **4.**

= V. *Bibl. gen. Studii* : **2, 6, 14, 16, 23, 24, 27, 31—33, 39, 43, 44, 49, 53, 54, 61, 63, 77, 80, 95, 107, 108, 110, 116, 119, 121, 131, 139, 144.**

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Manuscrise

Ms. BAR 588

Sec. XVII (a II-a jumătate) Ţara Românească

296 ff.

Varlaam şi Ioasaf

Acefal. Conf. num. orig. cu chirilice lipsesc din ms. 6 ff.

Inc.: / Istoriia de goana lui Avenir împărat. / Propoveduia dară nu cu o frică sau cu vre⟨o⟩ acoperire, ce foarte cu bună îndrăzneală mîntuitoriul numele lui Dumnezeu.

Text bilingv, pe două coloane, slavon şi românesc. Scriere imitînd tiparul. Copie făcută parţial de Fota Grămăticul. ⟨v. Copişti . . . , p. 71⟩. Reproducem titlurile româneşti ale capitolelor, cu indicarea filelor ms-ului, care este valabilă şi pentru textul slavon.

f.2^{v} : Al doile cap. Pentru un voevod ales, carele s-au dat pe sine petrecerii cei călugăreaşti.

f.12^{v} : Al triile cap. De naşterea lu Ioasaf şi ce păntru dînsul cetitori de steale au mărturisit.

f.16^{v} : Al patrule cap. De un sfeatnic carele ţinea între ascuns credinţa creştinească şi de doi călugări arşi.

f.24^{r} : Al cincile cap. De feciorul împăratului şi cum luo puteare de la tată-său să iasă neoprit de în curţile sale cît va vrea.

f.32^{v} : Al şasele cap. Cum Varlaam spre ceale adevărat⟨e⟩ au venit către feciorul împăratului, iară nu de întimplare şi cu poveaste frumoasă arată cum nu se cade a cinsti oameni cu îmbrăcăminte desupra.

f.42^{r} : Al şaptele cap. Varlaam punea naintea feciorului împăratului învăţătură pravoslavnică.

f.54^{r} : Al optule cap. Ioasaf creştinească credinţa priimeaşte; Varlaam de puterea botezului, de învierea şi de înfricoşată judecată învaţa pre el.

f.65^{r} : Al nooăle cap. De lucru carea au povestit Varlaam mai sus pre scurt şi iară aice mai deschis învaţă, aducînd mărturiile de în Sfînta Scriptură.

f.76^{r} : Al zeacele cap. Ioasaf cu poveaste care fu, fu adus către zdrobirea inimii şi-i întriabă pre Varlaam ce va să facă. Iară Varlaam i-îndireptează către priimirea botezului şi-i mărturiseaşte lui şi de plata celora ce se întorc către Dumnezeu.
f.78^{r} : Pildă de priveghetoare.

f.84^{v} : Al unsprezeacele cap. Varlaam învaţă cum după priimirea botezului sînt dătoare a se adaogă credinţei lucruri bune. De-aciia cum pocăinţa celor greşiţi de triabă iaste.

f.97^{v} : Cap 12. Varlaam multe chipuri traiului creştinătăţii arată lu Ioasaf şi de aliasă tocmeală călugărească multe lucruri pune nainte.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Şi la sfîrşit arată lui cu pildă frumoasă în ce chip să cade a păzi de pohte lumii aceştiia.

f.112^{v} : Cap 13. Varlaam arată cu pildă mai aleasă cum sînt fără traiu şi fără de veastea bogăţie, şi cum, întru scîrbe, o scăpare iaste — lucrurile ceale bune a inimii.

f.117^{r} : Cap 14. Varlaam deşartăciunea lumii ocărăşte, pre Ioasaf îndeamnă ca să trimiţă nainte bogăţiia sa spre ceriu.

f.126^{v} : Cap 15. Varlaam laudă m⟨i⟩l⟨o⟩stinea şi arată că mulţi păntru spăseniia sa toată avuţiia sa au lăsat.

f.134^{v} : Cap 16. Varlaam aduce pre Ioasaf cătră nădeajdea spăseniei, iară de-aciia arată cum creştinească credinţa, or se pare de început a fi amară, însă de se înţeleage bine, iaste dulce şi pre îngăduinţă.

f.144^{v} : ⟨Cap 17⟩. Varlaam păntru sp⟨ă⟩seniia lu Ioasaf roagă pre Dumnezeu şi arată că păntru lucrurile ceale făcute să cunoaşte făcătoriul.

f.151^{r} : Cap 18. Varlaam arata carea iaste adevărita viiaţa şi care-i adevărita moarte şi de călugărească ţineare în bucate şi haine.
f.158^{r} : Pildă de o căprioară.

f.162^{v} : ⟨Cap 19⟩. Varlaam pre Ioasaf de tainele credinţei şi de sfînta priceaşteniia învaţă, aşijdeare de cinstirea iconelor şi de mărturiia săborului de la Nicheia îndireptează. După-ceaia botezului şi sfintelor taine ale priceaşteniei învreadniceaşte şi cătră iubirea bunătăţilor învaţa.
f.169^{r} ⟨*num. bibl. greşită*⟩ : Кр⟨ѣ⟩щенїѣ Іωасафово. ⟨Botezul lui Ioasaf⟩.

f.172^{v} : A doăzeacele cap. Învaţa Varlaam ce puteare iaste curatei rugi, iară la fîrşitul capului învaţa pre Ioasaf să socotească deşartăciune lucrurilor celor trecătoare şi veciia ⟨celor⟩ ce au a fi.

f.176^{v} : ⟨Cap 21⟩. Varlaam, păntru vorbe ce avea totdeuna cu Ioasaf, ucenicul său vine întru cunoştinţă şi derept aceaia sfătuiaşte lui Ioasaf să se ducă.

f.183^{r} : ⟨Cap 22⟩. Ioasaf după eşire lu Varlaam să deade pre sine rugii, iară Zardan de întoarcere lui cătră credinţă creştinească au spus împăratului. Împăratul porunceaşte să gonească pre Varlaam, ce în dişert pre călugării oare carii au adus cătră dînsul.

f.188^{r} : ⟨Cap 23⟩. Pustilnic⟨ul⟩ îndelungată avînd vorba cu împăratu⟨ul⟩, împreună cu fraţii preste carii era mai mare, fură daţi muncilor.

f.192^{r} : ⟨Cap 24⟩. Arahiia îndemnă pre Nahor ca să facă pre sine în loc de Varlaam; împăratul păntru priimirea credinţii creştineşti înfruntează pre fiiul.

f.201^{v} : ⟨Cap 25⟩. După eşirea împăratului, Ioasaf ceare ajutor de la Dumnezeu. Iară împăratul cu sfatul Arahii începu a sfătui cu bună blîndeaţe fiiului său, de care lucru fu minţit, iară Ioasaf de moarte şi de înviiarea morţilor vorbă lungă are cătră dînsul.

f.210^{r} : Cap 26. Nahor cu cuvintele ceale de moarte a lu Ioasaf fu spăimat. Stătu în pricea filosofilor păgîneşt⟨i⟩ şi ajută credinţe creştineaşti.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.215^{v} : ⟨Cap 27⟩. Nahor arata cum ⟨că⟩ dumnezei⟨i⟩ limbilor mincinoş⟨i⟩ sînt, şi ovreii trăesc întru rătăcire, iară creştinii singur⟨i⟩ unii bine cred.

f.226^{v} : ⟨Cap 28⟩. Împăratul văzînd pre filosofi biruiţi se mîniia. Feciorul împăratului pre Nahor cătră credinţa întoarce şi botezul priimeaşte. Împăratul pre filosofii cu ruşine i goneaşte. Ioasaf pre mulţi aduce cătră credinţă.

f.232^{v} : ⟨Cap 29⟩. Thevda farmăcătoriul fu chemat de popii păgîneşti, pre împăratul întoarse să cinstiască pre dumnezeii şi i dea lui sfat cum se va nevoi a trage cătră sine pre feciorul cu cuvinte dulcişoare ale muiarilor celor fără de ruşine.

f.236^{r} : ⟨Cap 30⟩. Thevda păntru o spuneare unei basne pre împăratul trage cătră păreare lui. Dintru carea împăratul tremease cătră fiiu-său muiar⟨i⟩ prea frumoase. Ioasaf totuş cum era deprins, ispită ca aceia cu rugă biruiaşte.

f.245^{v} : ⟨Cap 31⟩. Ioasaf cu semnul sfintei cruci goneaşte pre diiavolii şi tare se întriabă cu Thevda, şi pre acela şi închinăciunea idolilor i surpă, iară pre Dumnezeu cela adevăratul i laudă.

f.252^{r} : ⟨Cap 32⟩. Thevda cu voarbă carea au trecut fu clătinat, priimeaşte credinţa lu Dumnezeu şi cărţele sale toate dea focului.

f.257^{v} : ⟨Cap 33⟩. Împăratul cu sfatul Arahii împărăţiia lui cu fiiu-său împarte în doă, în parte lui de domnie îl tremease pre dînsul, unde el întoarse mulţimea fără de număr cătră credinţa lu Hs.

f.263^{r} : ⟨Cap 34⟩. Împăratul Avenir se domireaşte şi începu a iubi pre creştinii şi pre fiiu-său chiamă ca de la dînsul să se înveţe credinţei lu Hs.

f.267^{r} : ⟨Cap 35⟩. Avenir priimeaşte credinţa creştinească, zdrobeşte idolii şi cumirniţele lor întoarce în besearici şi patru ani au trăit în pocăinţă, moare.

f.270^{v} : ⟨Cap 36⟩. Ioasaf întru a patruzecea zi după moarte tătîne-său deade împărăţiia lu Varahiia şi toate le lăsă, mearse în pustie.

f.276^{v} : Glava 37.

f.281^{v} : Glava 38.

f.285^{r} : Glav⟨a⟩ 39.

f.290^{v} : Glav⟨a⟩ 40. **Іѡасаф тѣло Варлаамово въ землѝ погребает и сам въ законом ѡбꙋченїи пребы ꙋмирает, и принем погребен бывает. Потом индїискїи ц⟨а⟩рь тѣла ею въ свое ц⟨а⟩рство, съ великою ч⟨и⟩стїю пр⟨и⟩носит.**

f.295^{v} : Cîntecul lu sfeti Ioasaf cînd au întrat în pustie.

f.296^{r} : **Сїѧ м⟨о⟩л⟨и⟩тва въ славенскомъ не обрѣтаетъсѧ, тъкмѡ въ латинскомъ ѡбрѣтохъ.**

Urmează epilogul, în lb. slavonă, şi [*versurile reproduse în CM, II, p. 351—352, cu traducerea românească a lui Ioan Bogdan. Tot la această filă se află şi o însemnare, mai nouă decît textul ms-ului :* ⟨Udr⟩işte Năsturel den Herăşti al doilea log⟨o⟩făt, *precum şi o însemnare a lui N. Beldiceanu, privitoare la numărul de file al ms-ului.*

Ms. a fost dăruit Academiei Române, în 1898, de Dim. A. Sturdza, care l cumpărase de la N. Beldiceanu. Vezi *CM*, II, p. 351—352.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 2470

1671 Ţara Românească

Ff. 1r—442v

f.1r : Traiul şi viiaţa a prea cuvioşilor părinţilor noştri a lu Varlaam şi a lu Ioasaf, scrisă de preacuviosul părintele nostru Ioan Damaschin pentru folosul sufletesc. Iară acum de în limbă slovenească întoarsă fu pre rumânească de mult păcătosul robul lui Hs., Udrişte Năsturel de Fiereşt⟨i⟩ al doilea logofăt.
Житїе и жизнь преп⟨о⟩д⟨о⟩бныХ ѡтцъ нашиХ Варлаама и Іѡсафа съписано от преп⟨о⟩д⟨о⟩бнаго отца нашего Іѡанна Дамаскина, д⟨ѹ⟩шевныѧ ради ползы, їнѣже от славенскаго ꙗзыка на влашескїи преведено бысть многогрѣшном Хс҃вѣм рабом Ѡрестомъ Настѹрелом от Фїеръщъ, втором логоѳетомъ.
Въ лѣто бытїа мїра зрнз ⟨7157: 1649⟩.

f.4r : Întîiul cap. De întoarcerea indiianilor pentru mărturiia lu Sveatî apostol Thoma şi de Avenir, împăratul Indiei.

f.10r : Al doile cap. Pentru un voevod ales carele s-au dat pre sine petreacerii cei călugăreşti.

f.22v : Al triile cap. De naşterea lu Ioasaf şi ce pentru dînsul cetitorii de steale au mărturisit.

f.27r : Al patrule cap. De un sveatnic carele ţinea între ascuns credinţa creştinească şi de doi călugări arşi.

f.35r : Al cincile cap. De feciorul împăratului şi cum luă puteare de la tată-său să iasă neoprit de în curţile sale cî⟨nd⟩ va vrea.

f.47r : Al şasele cap. Cum Varlaam spre ceale adevărat⟨e⟩ au venit către feciorul împăratului, iară întîmplare şi cu poveaste frumoasă arată cum nu se cade a cinsti oameni⟨i⟩ cu îmbrăcăminte deasupra.

f.58v : Al şaptele cap. Varlaam punea naintea feciorului împăratului învăţătură pravoslavnică.

f.73r : Al optule cap. Ioasaf, creştinească credinţa priimeaşte, Varlaam de puterea botezului, de înviiarea şi de înfricoşată judecată învăţa pre el.

f.86r : Al noole cap. De lucru carea au povestit Varlaam mai sus pre scurt şi iară aice mai deşchis învaţă, aducînd mărturiile de în Sfînta Scriptură.

f.99v : Al zeacele cap. Ioasaf cu poveaste care fu, fu adus către zdrobirea inemii şi întriabă pre Varlaam ce va să facă. Iar către a botezului priimire Varlaam îi îndreptează şi-i mărturiseaşte lui şi de plată celora ce se întorc către Dumnezeu.
f.102r : Pildă de priveghetoare.

f.110r : Al unsprezeacele cap. Varlaam învaţă cum după priimirea botezului sînt dătoare a se adaogă credinţei lucrur⟨i⟩ bune; deaciia cum pocăinţa celor greşiţ⟨i⟩ de treabă iaste.

f.125v : Cap XII. Varlaam multe chipur⟨i⟩ traiului creştinătăţii arată lu Ioasaf şi de aleasă tocmeală călugărească multe lucrur pune nainte şi la sfîrşit arată lui cu pildă frumoasă în ce chip să cade a păzi de pohte lumii aceştiia.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.146^{v} : Cap XIII. Varlaam arată cu pildă mai aleasă cum sînt fără traiu şi fără de veastea bogăţie şi cum întru scrîbe o scăpare iaste — lucrurile ceale bune a inimii.

f.153^{r} : Cap XIV. Varlaam deşertăciunea lumii ocăraşte, pre Ioasaf îndeamnă ca să trimiţă nainte bogăţiia sa spre ceriu.

f.165^{r} : Cap XV. Varlaam laudă milostinea şi arată că mulţ⟨i⟩ pentru spăsenia sa toată avuţiia sa au lăsat.

f.176^{v} : Cap XVI. Varlaam aduce pre Ioasaf către nădeajdea spăseniei, iar deaciia arată cum credinţa creştinească or se pare/ de început a fi amară însă de se înţeleage bine, iaste dulce şi pre îngăduinţă.

f.190^{v} : Cap XVII. Varlaam pentru spăseniia lu Ioasaf roagă pre Dumnezeu şi arată că pentru lucrurile ceale făcute să cunoaşte făcătoriul.

f.199^{r} : Cap XVIII. Varlaam arată carea iaste adeverita viiaţă şi care-i adeverita moarte şi de călugărească ţineare în bucate şi în haine.

f.215^{v} : Glava XIX. Varlaam pre Ioasaf de tainele credinţei şi de sfînta priceaştenie învaţă, aşijderea de cinstirea icoanelor şi de mărturiia săborului de la Nicheia îndreptează; dup⟨ă⟩ aceaia botezului şi sfîntelor taine ale priceaşteniei învredniceaşte şi către iubirea bunătăţilor învaţă.

f.224^{v} : Кръщение Іωасафово. ⟨Botezul lui Ioasaf⟩.

f.232^{v} : Cap XX. Învaţă Varlaam ce iaste putearea a curatei rugi, iară la sfîrşitul capului, învaţă pre Ioasaf să socotească deşertăciunea lucrurilor celor trecătoare şi veciia ce au a fi.

f.240^{v} : Glava 21. Varlaam pentru vorbe ce avea totdeauna cu Ioasaf, ucenicul său vine întru cunoştinţa şi drept aceaia sfătuiaşte lui Ioasaf să se ducă.

f.254^{r} : Glava 22. Ioasaf după purcesul lu Varlaam să deade pre sine rugii, iară Zardan de întoarcerea lui către credinţă creştinească au spus împăratului; împăratul porunceaşte să gonească pre Varlaam, ce în deşert pre călugării oarecarii au adus către dînsul.

f.266^{v} : Glava 23. Pustilnic⟨ul⟩ îndelungată avînd vorba cu împ⟨ă⟩ratul, împreună cu fraţii preste carii era mai mare fură daţ muncilor.

f.274^{v} : Glava 24. Arahiia îndemnă pre Nahor ca să facă pre sine în loc de Varlaam; împăratul pentru priimirea credinţei creştineşti înfruntează pre fiiul.

f.294^{r} : Glava 25. După eşirea împăratului, Ioasaf ceare ajutor de la Dumnezeu; iară împăratul, cu svatul Arahiei începu a sfătui cu bună blîndeaţe fiiului său, de care lucru fu minţit, iară Ioasaf de moarte şi de înviiarea morţilor vorbă lungă are către dînsul.

f.310^{r} : Cap 26. Nahor cu cuvintele ceale de moarte a lu Ioasaf fu spăimat, stătu în pricea filosofilor păgîneşti şi ajută credinţei creştineşti.

f.320^{v} : Glava 27. Nahor arată cum аще ⟨că⟩ dumnezeii limbilor mincinoş sînt şi ovreii trăesc întru rătăcirea, iară creştinii singur unii bine cred.

f.344^{v} : Glava 28. Împăratul văzînd pre filosofii biruiţi se mînie; feciorul împăratului pre Nahor către credinţă întoarce şi botezul

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

priimeaşte; împăratul pre filosofii cu ruşinea-i goneaşte; Ioasaf pre mulţi aducea către credinţă.

f.356^{r} : Glava 29. Thevda farmecătoriul fu chemat de popii păgîneşti, pre împăratul întoarse să cinstească pre dumnezeii şi-i deade lui sfat cum se va nevoi a trage către sine pre feciorul cu cuvinte dulcişoare ale muerilor celor fără de ruşine.

f.364^{r} : Glava 30. Thevda pentru o spunere unei basne, pre împăratul trage către părearea lui, dentru carea împăratul trimease către fiiu-său mueri prea frumoase; Ioasaf totuş cum era deprins ispită ca aceaia cu rugă biruiaşte.

f.383^{r} : Glava 31. Iosaf cu semnul sfintei cruci goneaşte pre diiavolii şi tare se întreabă cu Thevda şi pre acela şi închinăciunea idolilor i surpă, iar pre Dumnezeu cela adevăratul i lăudă.

f.390^{v} : Glava 32. Thevda, cu vorbă carea au trecut fu clătinat, priimeaşte credinţa lui Dumnezeu şî cărţile sale toate dead⟨e⟩ focului.

f.397^{r} : Glava 33. Împăratul, cu sfatul Arahii, împărăţiia lui cu fiiu-său împarte în doao şi-n parte lui de domnie îl tremease pre dînsul, unde el întoarse mulţimea făr de număr către credinţa lui Hs.

f.403^{v} : Glava 34. Împăratul Avenir se domireaşte şî începu a iubi pre creştinii şi pre fiiu-său chiamă ca de la dînsul să se înveaţe credinţii lui Hs.

f.408^{v} : Glava 35. Avenir priimeaşte credinţa creştinească, zdrobeaşte idolii şi cumirniţele lor întoarce în bisereci şi patru ani au trăit în pocăinţă, moare.

f.413^{v} : Glava 36. Iosaf întru a patruzecea zi dup⟨ă⟩ moartea tătîne-său, deade împărăţia sa lu Varahia şi toate l⟨e⟩ lăsă şi mearse în pustie.

f.421^{r} : Glava 37. / Istoriia de căutarea lu Varlaam. /

f.425^{v} : Glava 38. / De aflarea lu Varlaam. / / Istoria de lăcuirea amîndoi. /

f.429^{v} : Glava 39. / Istoriia de moartea lui Varlaam. /

ff.436^{r}—441^{r} : Glava 40. / De îngroparea lui Varlaam. / / De petrecaniia lui Varlaam. / / De lăcuirea lu Iosaf. / / De moartea lu Iosaf. / / De ducerea lu Iosaf şi Varlaam. /

f.441^{v} : Cîntecul lui sveati Ioasaf cînd au întrat în pustie.

f.442^{r} : Пѣснъ с⟨вѣто⟩го егда въшелъ къ пѹстинн.

---

f.443^{r} : Списасм сїю книгѹ въ дни Їѡ Антонїе воевод, теченїе лѣтом зр҃оѳ ⟨7179 : 1671⟩ съ иждевенне Петронїю, Архимандритъ Тисмѣнскы. ⟨S-a scris această carte în zilele lui Io Antonie / vodă ⟨din Popeşti⟩, fiind cursul anilor 7179, cu cheltuiala lui Petroniu, arhimandritul Tismanei⟩. ⟨cf. *Copişti* . . . , p. 71⟩.

f.444^{r} : Scris-am eu, Radul copilul ot Rună cî⟨n⟩d am fost chiliiaş la Hur⟨e⟩z, fev⟨ruarie⟩ 15, 7251⟨1743⟩.

f.nenum. III^{v} : Om de 55 ani fiind şi călugăr de opt ani au mărturisit, lepădîndu-să, nu iaste călugăr. 1803, sept⟨emvrie⟩ 28. ⟨*text criptografiat*⟩.

f.nenum. II^{r} : La leat 1831 Iunie 14 s-au lovit boala holeră în ţara Românească şi în Ţara Moldovii . . .

f.445^{r} : Din voinţa provedinţii am venit iconom la această sintă monastire Bistriţa la anul 1844, april 5, în vremea egumeniei preacuviosului perinte Gavriil Petrovici.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Teodorit Zaganesco monahu.
Fraibeler ⟨?⟩ arhitector . . . acestei sf. monastiri.

ff.1^{r}—5^{r} : Această sfîntă carte / întru carea iaste / viiaţa sfîntului Varlaam şi Iosaf / iaste a lui Ilarion / episcopul Rîbnicului. ⟨v. şi f.10^{v}, posesie Petranie arhimandritul ot Tesmana⟩.

cop. ant. int. : Luat în 1903 de la Muzeul de Antichităţi.

155×215. Iniţiale ornate : ff. 1^{v}, 10^{r} etc. Num. orig. a colilor, Leg. orig. în piele cu ornamente. Scriere semiuncială pe două coloane. *Text bilingv (slav şi românesc). De la f.382^{v} textul continuă, pe două coloane, numai în limba română.*

Ms. BAR 3339

1673 Ţara Românească

Ff. 1^{r}—4^{v} ; 8^{r}—293^{v}

Acefal. Inc.: ⟨*din* Predoslovie⟩ . . . o cale iute şi nelesne umblată, deaca i-ar spune cineva şi i-ar da învăţătură . . .

f.1^{v} : Capul I. De întoarcerea indiianilor pentru mărturiia sfîntului Thoma apostol şi de Avener, împăratul Indiei.

f.4^{v} : Capul II. Pentru un voevod ⟨ales carele s-au dat pre sine petreacerii cei călugăreşti⟩. *Lacună 2 ff. Completat după textul tipări (ediţia Odobescu) legat în ms. Inc. f.8^{r} :* . . . de tot carne, neavînd nimic duhovnicesc.

f.13^{r} : Capul III. Pentru naşterea lui Ioasaf şi pentru ce au mărturisit cetitorii de steale pentru dînsul.

f.15^{v} : Capul IV. Pentru un sveatnic carele într-ascuns ţinea credinţa creştinească şi pentru doi călugări arşi.

f.22^{r} : Capul V. Pentru feciorul împăratului şi cum luă puteare de la tatăsău să iasă den curţile sale neoprit.

f.27^{v} : Capul VI. Cum că Varlaam au venit spre ceale adevărate la feciorul împăratului, iară nu de întîmplare. Şi cu poveaste frumoasă arată că nu se cade a cinsti pre oameni pentru îmbrăcămintea cea deasupra.

f.34^{v} : Capul VII. Varlaam pune înaintea feciorului împăratului învăţătură pravoslavnică.

f.43^{v} : Capul VIII. Ioasaf priimeaşte credinţa creştinească, iară Varlaam învaţă de putearea botezului şi de înviiare şi de înfricoşata judecată.

f.50^{v} : Capul IX. Pentru ce au povestit Varlaam mai sus pre scurt şi iară aici învaţă mai deschis, aducînd mărturii den Sfînta Scriptură.

f.59^{r} : Ioasaf cu această poveaste ce fu, fu adus către zdrobirea inimii şi întrebă pre Varlaam ce va să facă. Iară Varlaam îl îndireptează către priimirea botezului şi-i spune şi de plata celor ce se întorc către priimirea credinţei cei dumnezeeşti.

f.65^{r} : Capul XI. Învaţă Varlaam că, după luarea botezului, şi fapte bune sînt să se adaogă. De acii cum că pocăinţa iaste de treabă celor ce greşesc.

f.74^{v} : Capul XII. Varlaam arată lui Ioasaf în multe chipuri traiul creştinătăţii şi ales de tocmeala călugărească multe lucruri îi pune

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

înainte, iară la sfîrşit îi arată pildă frumoasă în ce chip se cade a se păzi de pohtele lumii.
f.84^{v} : Pentru inorog.

f.86^{r} : Capul XIII. Varlaam arată cu pildă mai aleasă cum că bogăţiile sînt trecătoare şi nestătătoare şi cum că în scîrbe numai o scăpare iaste lucrurilor ceale bune ale inemii.
f.86^{v} : Pentru 3 priiaten⟨i⟩.

f.89^{v} : Capul XIV. Varlaam ocăraşte deşărtăciunea lumii aceştiia şi îndemnează pre Ioasaf să-ş trimeaţă bogăţiia în ceriu mai naintea lui.

f.96^{r} : Capul XV. Varlaam laudă milosteniia şi arată că mulţi pentru spăseniia lor au părăsit toată avuţiia lor.

f.102^{v} : Capul XVI. Varlaam aduce pre Ioasaf către nădeajdea spăseniei, iară după aceaia-i arată că credinţa creştinească măcară de se şi pare dentîiu a fi amară, iară deaca se înţeleage bine iaste dulce şi plăcută.

f.110^{r} : Capul XVII. Varlaam roagă pre Dumnezeu pentru spăseniia lui Ioasaf şi arată că făcătoriul se cunoaşte pentru lucrurile ceale făcute.

f.115^{r} : Capul XVIII. Varlaam arată care iaste viiaţa cea adevărată şi carea iaste moartea cea adevărată şi de oprirea călugărească în ⟨îm⟩brăcăminte şi în bucate.

f.123^{v} : Capul XIX. Varlaam învaţă pre Ioasaf de tainile credinţei şi de sfînta cumenecătură, aşijdirea de cinstea icoanelor şi de mărturisirea soborului de la Nichea îl îndireptează. După aceastea-l învredniceaşte şi sfintelor taini ale priceşteniei şi-l învaţă către iubirea bunătăţilor.
f.128^{v} : Botezul lui sveatî Ioasaf.

f.133^{r} : Capul XX. Varlaam învaţă pre Ioasaf ce puteare iaste a rugii cei curate, iară la sfîrşitul capului îl învaţă să socotească deşertăciunea lucrurilor celor trecătoare şi veciniciia celor ce vor să fie.

f.137^{v} : Capul XXI. Varlaam pentru vorbe ce avea totdeauna către Ioasaf, ucenicul său vine întru cunoştinţă, şi pentru aceaia îi iaste voia să se ducă.

f.144^{v} : Capul XXII. După eşirea lui Varlaam, Ioasaf se deade pre rugă, iară Zardan spuse împăratului de întoarcerea lui către credinţa creştinească. Împăratul porunci să gonească pre Varlaam, ce în zadar aduseră pre neşte călugări la dînsul.

f.151^{v} : Capul XXIII. Avînd postnicul vorbă îndelungată cu împăratul, depreună cu fraţii preste carii era el mai mare, fură daţi muncilor.

f.156^{r} : Capul XXIV. Varahiia îndemnă pre Nahor ca să se facă în locul lui Varlaam şi împăratul pentru priimirea credinţei creştineşti înfruntează pre fiiu-său.

f.166^{v} : Capul XXV. După eşirea împăratului, Ioasaf ceare ajutor de la Dumnezeu, iară împăratul, cu sfatul Varahiei, începu a dvorbi cu fiiu-său cu blîndeaţe bună, de care lucru fu minţit. Iară Ioasaf are către dînsul vorbă multă, pentru moarte şi pentru înviiarea morţilor.

f.175^{v} : Capul XXVI. Nahor pentru cuvintele ceale de caznă ce-i zise Ioasaf fu înfricoşat şi, stînd în price cu filosofii păgîneşti, ajută credinţei creştineşti.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.181^{v} : Capul XXVII. Nahor arată cum că dumnezeii limbilor sînt mincinoşi şi ovreaii vieţuesc întru înşelăciune, iară numai creştinii cred bine.

f.194^{v} : Capul XXVIII. Împăratul văzînd pre filosofii biruit⟨i⟩ se mînie, iară feciorul împăratului întoarce pre Nahor către credinţă şi ia botezul. Împăratul goneaşte pre filosofi cu ruşine, iară Ioasaf aduce pre mulţi către credinţă.

f.201^{v} : Capul XXIX. Thevda fermecătoriul fu chiemat de popii păgîneşti şi întoarce pre împăratul să cinstească pre dumnezei şi-i dă sfat cum se va nevoi a trage spre sine pre fiiu-său cu cuvintele ceale dulci ale muerilor celor fără de ruşine.

f.206^{r} : Capul XXX. Thevda pentru spunerea unui basnu trage pre împăratul către părerea sa, den care trimise împăratul la fiiusău mueri foarte frumoase. Iară Ioasaf cumu-ş era deprins, ispită ca aceaia o biruiaşte cu ruga.

f.218^{r} : Capul XXXI. Ioasaf cu seamnul sfintei cruci goneaşte pre diiavoli şi se întreabă cu Thevda tare, şi-l biruiaşte Ioasaf pre dînsul şi închinăciunea idolilor, iară pre Dumnezeu cel adevărat îl laudă.

f.226^{r} : Capul XXXII. Thevda fu plecat de vorba ce trecu şi priimind credinţa creştinească băgă toate cărţile sale în foc.

f.233^{v} : Capul XXXIII. Împăratul, cu sfatul Varahiei, împarte împărăţiia lui cu fiiu-său în doao şi trimise pre dînsul în partea domniei lui, unde întoarse mulţime făr de număr către credinţa lui Hs.

f.240^{v} : Capul XXXIV. Împăratul Avener se domireaşte şi începu a iubi pre creştini şi chiemă pre fiiu-său ca să se înveaţe de la dînsul credinţei lui Hs.

f.246^{r} : Capul XXXV. Avener priimeaşte credinţa creştinească şi pre idoli zdrobeaşte şi capiştile lor le întoarce în bisearici şi, trăind în pocăinţă 4 ani, muri.

f.250^{v} : Capul XXXVI. Ioasaf la 40 de zile după moartea tătîne-său deade împărăţiia sa Varahiei şi năpustind toate se duse în pustie.

f.258^{v} : Capul XXXVII. Ioasaf îmblînd pren pustie mînca numai buruieni şi ispitirile dievoleşti⟨i⟩ cu semnul sfintei cruci le goniia.

f.263^{v} : Capul XXXVIII. Ioasaf, deaca află pre Varlaam, îş petrecu viiaţa cu dînsul multă vreame.

f.267^{v} : Capul XXXIX. Varlaam de a sa moarte spune lui Ioasaf şi-l mîngîe şi, împreunîndu-se prea sfintelor taini şi îngrădindu-se cu semnul sfintei cruci, moare.

f.274^{r} : Capul XL. Ioasaf îngroapă trupul lui Varlaam în pămînt, iară el însuş, petrecînd întru învăţăturile legii, moare şi iaste îngropat lîngă dînsul. Apoi împăratul Indiei cu mare cinste aduce trupurile lor la împărăţiia lui.

f.280^{r} : Cîntecul lui svetî Ioasaf cînd au întrat în pustie.

f.280^{v} : Această rugăciune la sloveani nu se află, ce numai la latini.

Ms. are 293 ff. Mai conţine :

ff.281^{v}—293^{v} : ⟨Viiaţa⟩ sfintei şi înţeleaptei cocoane şi mare muceniţă Ecaterina, scoasă acum dentîi nou de pre ellineaşte-sloveneaşte şi tipărită în ţara Moscului, iară apoi dupre sloveneaşte şi rumâneaşte, cu blagosloveniia prea sfinţitului mitropolit al Ugrovlahiei Kyr . . . ⟨*loc gol în ms.*⟩ pri Grigorie Ghica Voevod.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Incomplet. Des.: . . . şi să nu vă leneviţi cugetind că veţi să vorbiţi cu o muiare . . .

f.281^{r} : Această sfîntă carte a prea cuvioşilor părinţilor noştri a lui Varlaam şi a lui Ioasaf scosu-o-au întîiu Udrişt⟨e⟩ al doilea log⟨o⟩f⟨ă⟩t dupre elineaşte sloveneaşte şi rumâneaşte. Scosu-o-am şi eu, Fota, gramatic domnesc dupre izvodul rumânesc dumnealui Dumitraşco biv vel serdar. Şi am scris în zilel⟨e⟩ creştinului domn Grigorie Ghica voevod, leat 7181⟨1673⟩, ot grad Buc⟨u⟩reşti. ⟨cf. *Copişti* . . . , p. 71⟩.

f.89^{r} : Ioan Log⟨o⟩f⟨ă⟩t ot sfînta măn⟨ă⟩stire Banul în Buzău, ap⟨rilie⟩ 15 dni, 7230⟨1722⟩. ⟨*acelaşi mai semnează şi la f.191*^{r}⟩.

ff.108^{r}, 114^{r}, 169^{r}, 193^{r}, 206^{r} : *Pecete inelară de fum:* Pr. C. G. Ls. (?).

f.217^{v} : I-am văzut. Meletie ieromonah, 1798.

ff.nenum. I, 5^{r}—7^{v} : *Pagini tipărite din ediţia Odobescu.*

160×205. Num. orig. cu chirilice a filelor şi a colilor.

Ms. BAR 2458

1700 Ţara Românească

Ff. 2^{r}—268^{v}

f.2^{r} : Traiul şi viaţa a preacuvioşilor părinţilor noştri a lui Varlam şi a lu Iosaf, scrisă de preacuviosul părintele nostru Ioan Damaschin pentru folosul sufletesc, iar acum din limbă sloveneascâ de mult păcătosul, robul lui Hs., Udrişte Năsturel de Hierăşti al doilea log⟨ofăt⟩.

f.3^{v} : Întîiu cap. De-ntoarcerea indiianilor pentru mărturiia sfîntului apostolu Thoma şi de Avenirei împăratului Indiei.

f.7^{r} : Al doilea cap. Pentru un voevod ales carile s-au dat pre sine petreacerii cei călugăreşt⟨i⟩.

f.14^{r} : Capul al treilea. Dă naşterea lui Iosaf şi ce pentru dînsul cetitorii de steale au mărturisit.

f.17^{r} : Capul al patrulea. De un sveatnic carele ţinea întru ascuns credinţa creştinească şi de doi călugări arş⟨i⟩.

f.22^{v} : Capul al cincilea. Dă feciorul împăratului şi cum luo putearea de la tată-său să iasă neoprit de în curţile sale cînd va vrea.

f.28^{v} : Cap VI. Cum Varlaam pre ceale adevărate au venit către feciorul împăratului, iar cu întîmplare şi cu poveaste frumoas⟨ă⟩ arată că nu se cade a cinsti oamen⟨ii⟩ cu îmbrăcăminte desupra.

f.35^{v} : Capul VII. Varlaam punea naintea feciorului împăratului învăţătură pravoslavnică.

f.44^{r} : Al optulea cap. Iosaf creştinească credinţă priimeaşte. Varlaam de putearia botezului, de înviiarea şi de infricoşata judecată învaţă pre el.

f.51^{r} : Cap IX. De lucru carea au povestit Varlaam mai sus pre scurt şi iar acu mai dăşchis învaţă, aducînd mărturiile din Sf⟨în⟩ta Scriptură.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.59^{v} : Al zeacelea cap. Ioasaf cu poveaste care fu, fu adus cătră zdrobirea inimii şi întreabă pre Varlaam ce va să facă, iar cătră a botezului priimire în[în]dreptează şi-i mărturiseaşte lui şi de plaată celora ce să întorc cătră Dumnezeu.

f.60^{v} : Pildă de priveghetoare.

f.65^{v} : Capul XI. Varlaam învaţă cum după priimirea botezului, sînt datoare a se adaogă credinţii lucruri bune, deaciia cum pocăinţa celor greşiţi dă treaabă iaste.

f.74^{r} : Capul XII. Varlaam multe chipuri traiului creştinătăţii arată lui Iosaf şi de aleasa tocmeală călugărească multe lucruri pune nainte şi la sfîrşit arată lui cu pildă frumoasă în ce chip să cade a să păzi de pohtel⟨e⟩ lumii aceştiia.

f.84^{v} : Capul XIII. Varlaam arată cu pildă mai aleasă cum sînt fără traiu şi fără dă veaste bogăţiia şi cum întru scîrbe o scăpare iaste : lucrurile ceale bune a inimii.

f.87^{v} : Capul al XIV. Varlaam deşertăciunea lumii ocăraşte, pre Iosaf îndeamnă ca s⟨ă⟩ trimiţă nainte bogăţiia sa spre ceriu.

f.93^{v} : Capul XV. Varlaam laudă milosteniia şi arată că mulţi pentru spăseniia sa toată avuţiia sa au lăsat.

f.99^{r} : Capul XVI. Varlaam aduce pre Iosaf cătră nădeajdea sp⟨ă⟩seniei, iar de aciia arată cum credinţa creştinească or să pare din ceput a fi amară, însă de să înţăleage bine, iaste dulce şi pre îngăduinţă.

f.106^{r} : Capul XVII. Varlaam pentru sp⟨ă⟩seniia lui Iosaf roagă pre Dumnezeu şi arată că pentru lucrurile ceale făcute să cunoaşte făcătoriul.

f.110^{v} : Capul XVIII. Varlaam arată carea iaste adevărata viiaţă şi carea e adeverita moarte şi de călugărească ţineare în bucate şi în haine.

f.118^{v} : Capul XIX. Varlaam pre Iosaf de tainel⟨e⟩ credinţe⟨i⟩ şi sfînta priceaştanie învaţă, aşijderea şi de cinstia icoanelor şi de mărturiia săborului de la Nicheia îndireptează, după aceaia botezului şi sfintelor taine ale priceşteniei învredniceaşte şi cătră iubirea bunătăţilor învaţă.

f.123^{r} : Botezul lui Iosaf.

f.127^{v} : Capul XX. Învaţă Varlaam ce iaste putearia a curatei rugi, iar la sfîrşitul capului, învaţă pre Iosaf să socotească deşertăciunea lucrurilor celor trecătoare şi veciia ⟨celor⟩ ce au a fi.

f.132^{r} : Capul XXI. Varlam pentru vorbe ce avea totdeauna cu Iosaf, ucenicul său vine întru cunoştinţă şi derept aceaia sfătuiaşte lui Iosaf să să ducă.

f.139^{r} : Capul XXII. Iosaf după purcesul lui Varlaam să deade pre sine rugii, iar Zardan de-ntoarceria lui cătră credinţă creştinească au spus împăratului ; împăratul porînceaşte să gonească pre Varlaam, ce în deşert pre călugării oare carii au adus cătră dînsul.

f.145^{v} : Capul XXIII. Postinic⟨ul⟩, îndelungată vorbă avînd cu împăratul, împreun⟨ă⟩ cu fraţii preste carii era mai mare, fură daţi muncilor.

f.150^{v} : Cap XXIV. Arahiia îndeamnă pre Nahor ca să facă pre sine în loc de Varlaam ; împăratul pentru priimirea credinţei înfruntează pre fiiul.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.160^{v} : Capul XXV. După eşirea împăratului, Iosaf ceria ajutor de la Dumnezeu, iară împăratul, cu sfatul Arahiei, începu a sfătui cu bune blîndeaţe fiiului său, de care lucru fu minţit, iar Iosaf de moarte şi de înviiiaria morţilor vorbă lungă are cătră dî⟨n⟩-sul . . .

f.170^{r} : Capul XXVI. Nahor cu cuvintel⟨e⟩ ceale de moarte a lui Iosaf fu spăimat, stătu în price filosofilor păgineşti şi ajută credinţei creştineşti.

f.176^{r} : Capul XXVII. Nahor arată cum ⟨că⟩ dumnezei limbilor minciinoş sînt şi ovreaii trăescu întru ră⟨tă⟩cirea, iară creştinii singuri unii bine cred.

f.188^{v} : Capul XXVIII. Împăratul văzîndu-i pre filosofii biruiţ să mînie şi feciorul împăratului pre Nahor cătră credinţă întoarce şi botezul priimiaşte ; împăratul pre filosofii cu ruşine-i goneaşte. Iosaf pre mulţi aduce cătră credinţă.

f.195^{r} : Capul XXIX. Thevda farmecătoriul fu chiemat de popii păgineşti, pre împăratul întoarsă să cinstiască pre dumnezei şi deade lui sfat cum să va nevoi a trage cătră sine pre feciorul cu cuvinte dulcişoare ale muerilor celor fără de ruşine.

f.199^{v} : Capul XXX. Thevda pentru o spunere unei basne pre împăratul trage cătră părearea lui, dintru carea împăratul trimeasă cătră fiiul său mueri pre frumoasă ; Iosaf totuş, cum era deprins, ispită ca aceaia cu rugă biruiaşte.

f.210^{r} : Capul XXXI. Iosaf, cu sămnul sfintei cruci, goneaşte pre diiavolii şi tare să întreabă cu Thevda şi pre acela şi închinăciunea idolilor o surpă, iară pre Dumnezeul cel adevărat îl laudă.

f.217^{v} : Capul XXXII. Thevda cu vorbă carea au trecut fu clătinat, priimeaşte credinţa lui Dumnezeu şi cărţile lui toate le deade focului.

f.224^{r} : Capul XXXIII. Împăratul cu sfatul Varafiei împărăţiia lui cu fiiul său împarte în doao şi în partea lui de domnie îl trimisă pre dînsul, unde el întoarsă mulţime făr de număr cătră credinţa lui Hs.

f.230^{v} : Capul XXXIV. Împăratul Avenir să domireaşte şi începu a iubi pre creştini şi pre fiiu-său chiiamă ca de la dînsul să să înveaţe credinţa lui Hs.

f.235^{v} : Capul XXXV. Avenir priimeaşte credinţa creştinească, zdrobeaşte idolii şi cumirniţele întoarce în bisearece şi patru ani au trăit în pocăinţă mare ⟨moare⟩.

f.240^{r} : Capul XXXVI. Iosaf întru a patruzecea zi dup⟨ă⟩ moartea tătîni-său, deade împărăţiia sa lui Varahiia şi toate le lăsă şi mearsă în pustie.

f.247^{v} : Capul XXXVII.

f.252^{r} : Capul XXXVIII.

f.256^{r} : Capul XXXIX.

f.267^{v} : ⟨*Epilog*⟩.

f.268^{r} : Cîntarea sfîntului Ioasaf cînd au întrat în pustie.

---

f.268^{v} : Această sfîntă şi dumnezeiască carte, ce iaste de suflete folositoare, a sfinţilor părinţi Varlaam şi Ioasaf, scrisu-s-au di

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

porunca şi cu toată chieltuiala a sfinţii sale părintelui chir Ioan Arhiemandritul, egumenul aceştii sfinte mănăstiri Hurezii.
Şi m-am nevoit de o am scris, eu, smeritul şi mult păcătosul Dosithei, ierodiacon ot Hurez, al sfinţii sale ucenic, ce mă rog tuturor cinstiţilor părinţi, cît vă veţ întîmpla a ceti pe această sfîntă carte şi unde veţi afla vreo greşaală, cu numele Domnului mă rog să îndireptaţ cu duhul blîndeaţelor, pentru că au scris mînă de tină şi fire slabă, ca şi cei ce vor îndirepta să aibă milă de la Domnul Hs.
Şi s-a scris cînd era leatul 7108⟨1700⟩, mes⟨eaţa⟩ mart, dne 4. Precum să bucură streinul cînd îş veade moşiia sa, aşa să bucură şi scriitoriul de carte cînd ajunge sfîrşitul ei. Az pisah Dosithei ot Hurez. ⟨v. *Copişti* . . . , p. 55⟩.

f.2^{r} : ⟨*pecete cu fum (inimă străpunsă de o săgeată):* IOAN⟩.

f.160^{v} : De la Hurez.

f.nenum. I : Numerotaţia cu creionu este greşită. Ion Nenişanu.

Cop. ant. int. : Biblioteca Academiei Române. Ms. „Traiul şi viaţa lui Varlaam şi Iosaf". 1700. Luat de la Museul de Anticităţi din Bucuresci . . . 10 Februarie 1903. (Conform decr. regal 519).

145 × 200. F. 1^{r} : desene (Eclipsis luna⟨e⟩ ; Eclipsis solis). Leg. orig. în lemn şi piele, cu ornamente şi cheutori.

Ms. BAR 2596

Cca. 1746—1805 Ţara Românească

Ff. 412^{r}—532^{v}

f.412^{r} : Viiaţa preacuvioşilor părinţilor noştri Varlaam şi a lui Iosaf scrise de preacuviosul părintele nostru Ioan Damaschin pentru folosul sufletesc.

Reproducem în continuare numerotarea capitolelor cu indicarea filelor manuscrisului :

f.412^{v}—I ; f.414^{r}—II ; f.417^{r}—III ; f.418^{r}—IV ; f.420^{v}—V ; f.423^{r}—VI ; f.426^{r}—VII ; f.429^{v}—VIII ; f.432^{v}—IX ; f.436^{r}—X ; f.436^{v} : (Pildă de priveghitoare) ; f.439^{r}—XI ; f.442^{v}—XII ; f.447^{r} : (Pildă ⟨*pilda inorogului*⟩) ; f.447^{v} : XIII ; f.449^{r}—XIV ; f.452^{r}—XV ; f.454^{v}—XVI ; f.457^{v}—XVII ; f.459^{v}—XVIII ; f.463^{v}—XIX ; f.468^{v}—XX ; f.469^{r}—XXI ; f.472^{v}—XXII ; f.475^{v}—XXIII ; f.477^{v} : XXIV ; f.482^{v}—XXV ; f.486^{v}—XXVI ; f.489^{r}—XXVII ; f.494^{r} : (De creştini) ; f.495^{r} : XXVIII ; f.498^{r}—XXIX ; f.500^{v}—XXX ; f.505^{v}—XXXI ; f.509^{r}—XXXII ; f.513^{r}—XXXIII ; f.515^{r}—XXXIV ; f.517^{r-v}—XXXV ; f.519^{v}—XXXVI ; f.523^{r}—XXXVII ; f.525^{r}—XXXVIII ; f.527^{r}—XXXIX ; Ms. nu conţine *Cîntecul pustiei.*

Ms. are 533 ff. Mai conţine :

f.1^{r-v} : Pinax ce să zice Scară întru carea căutînd, pre lesne vei afla ceale ce-ţ vor trebui ca să citeşti în cartea aceasta.

ff.2^{r}—89^{v} : Viiaţa a fericitului Ioan Zlatoust, arhiepiscopul Ţarigradului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

ff.89^{v}—106^{r} : Viiaţa celui dintru sfinţi părintelui nostru Grigorie Bogoslovul Nazeianzul, arhiepiscopul Ţarigradului, scrisă de Grigorie preotul, ucenicul său.

ff.106^{r}—123^{v} : Viaţa celui dintru sfinţi părintelui nostru Vasilie cel Mare, arhiepiscopul Chesarii Capadochii.

ff.123^{v}—153^{v} : Viiaţa şi petrecerea sfîntului şi de Dumnezeu purtătoriului părintelui nostru Ioann patriiarhul dela Alexandriia cel milostiv.

ff.154^{r}—185^{v} : Viiaţa sfîntului Epifanie, arhiepiscopul dela cetatea Costantinii carea iaste la ostrovu Chiprului.

f.171^{v} : De aicea scrie Polivie, episcopul Rinocoruros, sfîntului Epifanie.

ff.186^{r}—193^{v} : Luna lui octomvrie 22. Viiaţa şi petreacerea sfîntului părintelui nostru Averchie, episcopul Ierapolii.

ff.194^{r}—207^{r} : Iulie 19 zile. Viaţa celui dintru sfinţi părintului ⟨*sic*⟩ nostru Theodor, cel ce au strălucit întru sihăstrie, la lavra sfîntului Savvei şi dupre aceaia s-au făcut arhiepiscop la Edesa, a căruia viaţă o au scris Vasilie, episcopul dela Emesa.

ff.207^{r}—210^{v} : Viiaţa celui dintru sfinţi părintelui nostru Amfilohie, episcopul dela Iconiia. Noem⟨vrie⟩ 22 dni.

ff.210^{v}—214^{v} : Viiaţa sfîntului mucenic Petru, arhiepiscopul dela Alixandriia. Noem⟨vrie⟩ 24 dni.

ff.214^{v}—217^{v} : Luna lui dec⟨hemvrie⟩, 21 dni. Viiaţa şi muceniia sfintei muceniţă Iuliiana.

ff.218^{r}—233^{r} : Viiaţa şi minunile sfîntului şi preacuviosului părintelui nostru Grigorie Decapolit.

ff.233^{v}—243^{v} : Viiaţa sfîntului şi de Dumnezeu purtătoriului părintelui nostru Arsenie cel Mare.

ff.244^{r}—245^{v} : ⟨*copiate de Ioanichie, în 1809*⟩ : În luna lui Iulie în 12 zile. Pentru naşterea şi prunciia sfîntului preacuviosului Onufrie.

ff.246^{r}—252^{v} : Viiaţa purtătoriului de Dumnezău părintelui nostru Onofrie, carea iaste scrisă de sfîntul Pafnutie, carele au fost sihastru la Eghipet şi i-au venit dela Dumnezău lumină în gînd să s⟨ă⟩ ducă la pustiile ceale dinlăuntru şi mergănd acolo s-au învrednicit a vedea, de care săngur au scris zicănd aşa.

ff.253^{r}—274^{r} : Viiaţa şi minunile sfîntului şi preacuviosului părintelui nostru Savva Oc<ве>щенагѡ.

ff.274^{r}—282^{r} : Viiaţa sfîntului Evstatie Plachida şi fămei⟨i⟩ lui Theopisti şi fii lor Agapie şi Theopist.

ff.282^{r}—286^{v} : Minunea sfîntului şi marelui mucenic Gheorghie purtătoriul de biruire, pentru fata împăratului.

ff.287^{r}—288^{v} : Cuvîntul sfîntului Athanasie cel Mare, arhiepiscopul Alixandrii, pentru Melhisedec.

ff.289^{r}—295^{r} : Viiaţa sfîntului Xenofont şi a soţii lui Marii şi a coconilor lor Ioan şi Arcadie, cum au lăsat toate pentru Hs. şi au mers de s-au călugărit şi s-au spăsit.

ff.295^{r}—303^{r} : Viaţa dreptului şi fericitului Filaret cel milostiv, foarte de folos.

ff.303^{r}—307^{r} : Învăţăturile celui dintru sfinţi părintelui nostru Athanasie cel Mare, arhiepiscopul Alixandrii cătră călugării cei ce vor să să spăsească.

ff.307^{r}—310^{v} : Pentru părintele Pinufie şi pentru învăţăturile lui ce au învăţat ucenicii.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.311^{r-v} : Învăţătura părintelui Evloghie în sfînta bisearică.
ff.312^{r}—334^{v} : Viiaţa sfîntului şi de Dumnezău purtătoriului părintelui nostru Pahomie cel Mare ⟨v. *şi* Theodor, ucenicul lui Pahomie — *f.*333^{r}⟩.
ff.335^{r}—357^{r} : Viiaţa şi petreacerea sfinţilor şi de Dumnezeu purtătorilor părinţilor noştri Antonie cel Mare şi Pavel Theveiul.
f.347^{r} : De Pavel Theveiul.
ff.357^{r}—363^{r} : Luna lui fevruarie, 9 zile. Muceniciia şi [şi] chinurile sfîntului mucenic Nechifor.
ff.363^{r}—367^{v} : Luna lui fevruarie 10 dni. Muceniia sfîntului с⟨кѣ⟩ѱ⟨а⟩но⟨го⟩ mucenic Haralampie.
ff.367^{v}—372^{r} : Luna lui Ghenuarie, 21 dni. Viaţa şi muceniia sfîntului mucenic Neofit.
ff.372^{r}—375^{r} : Viiaţa sfîntului Sarapion care să numeaşte Sadonit. Martie 1 dni.
ff.375^{r}—376^{r} : Viaţa părintelui Amun, scrisă de prea cuviosul părintele nostru Ieronim.
ff.376^{r}—377^{v} : Viiaţa părintelui Patermuthios scrisă iar de acelaş Ieronim.
ff.377^{v}—379^{v} : Pentru pocaianiia unii curve carea numai căci s-au părăsit de păcate cu toată inima s-au măntuit fărde nici o osteneală.
ff.379^{v}—381^{v} : Cuvînt pentru dragostea cea dumnezăiască carea iaste mai mare şi mai de folos sufletului decît toate cealilalte bunătăţi.
ff.381^{v}—387^{r} : Viiaţa părintelui nostru Ioann Calivitul ce să chiamă Colibaş şi pentru osteneala lui.
ff.387^{r}—389^{r} : Vi⟨a⟩ţa sfîntului Ioann Colova. Noemvrie 9 dni.
ff.389^{r}—394^{r} : Viaţa sfintii Pelaghii curvei, scrisă de Iacov diiaconul, ucenicul sfîntului Ion episcopul.
ff.394^{r}—400^{v} : Cuvîntul lui Ipolit, papa al Romei, pentru sfîrşitul lumii şi pentru Antihrist şi pentru a dooa venire a domnului nostru Is. Hs.
f.397^{r} : Cuvîntul sfîntului Efrem pentru Antihrist.
ff.401^{r}—408^{r} : Viiaţa preacuvioasei Evdochiia Samarinea⟨n⟩ca. Martie 1.
ff.408^{r}—411^{v} : Cuvîntul părintelui Daniil pentru Evloghie, tăetor de pietri.

Textul romanului „Varlaam şi Ioasaf" este copiat de Ilarion (ff.412^{r}—515^{v} şi de Ghenadie (ff.516^{r}—532^{v}).

f.411^{v} : ⟨*criptografiat*⟩ : Smeritul între ermonahi chir Ilarion, proigumen ot Bistriţă. / oc⟨tomvrie⟩, 24 dni, leat 7254⟨1746⟩.
⟨Ilarion mai semnează, în criptogramă sau scris obişnuit, la ff.153^{v}, 185^{v}, 187^{r}, 193^{v}, 207^{r}, 233^{r}— *v. infra*, 274^{r}, 288^{v}, 400^{v}⟩. ⟨v. *Copişti* . . . , p. 112—113⟩.

f.233^{r} : Această viaţă a sfîntului Grigorie Decapolit o au adus aici în ţară doi călugări dela Sfetagora, anume Savatie şi Gavriil, carii au fost lăcuitori la un schit al carii unde iaste hramul sfinţilor arhanghelii, care schit să chiamă Iagarova, aproape de sfînta şi marea săbornicească bisearică de la Sfîntul Munte, care mănăstire să chiamă Protato. Scoasă şi tălcuită pe slovenie de cuviosul întru ieromonahi chir Andreiu, cu porunca şi osărdiia celui de neam bun şi de Hs. iubitor, banul Barbul Craiovescul din Ţara Rum⟨â⟩nească.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.532^{v} : Ghenadie, ierodi⟨acon⟩. 1805, fevr⟨uarie⟩ 9.
ff.243^{r}—245^{v} : ⟨*de alt format*⟩ *sînt copiate de:* Ioan⟨ichie⟩ ieromonah schev⟨ro⟩filax Bistriț⟨ii⟩ Bărbătescu *la* 1809, April 24 ⟨f. 245^{v}⟩.
La ff.65^{v} și 66^{r} mai semnează (cititor ?) : Rad⟨u⟩ logo⟨fă⟩t.
La f.1^{r} semnează : Petru logofăt și un Mihai, acesta din urmă după cugetarea : Părintele iaste tot om, numai mai mare.
f.1^{r} : A măn⟨ăstirii⟩ Bistreții.
Atașate de cop. ultimă se află 5 file de format mic, conținînd învățături moral-religioase (Pentru mîniere, Pentru trîndăvie, etc.).
cop. post. int. : Manuscris Românesc. Conține 531 de file. Este de la Monastirea Bistriza. Numerotat în anul 1898. C. Ionescu.
cop. ant. int. : Luat de la Muzeul de Anticități (prin decretul 519 din 10 fevr, 1903).

200 × 310. Text pe două coloane. Num. orig. cu chirilice a filelor și colilor. Frontispicii : ff.1^{r}, 2^{r}, 89^{v} etc. Leg. orig. în lemn și piele.

Ms. fără cotă
Biblioteca Mănăstirii Neamțului

1764 Moldova

125 ff.

Viața și petreacerea preacuvioșilor părinților noștri a lui Varlam și a lui Ioasaf. Scrisă de preacuviosul părintele nostru sfîntul Ioan Damaschin. Pentru folosul sufletesc acelor ce să vor osteni spre faptele ceale bune și spre cetirea dumnezăeștilor scripturi și viețile sfinților. Precum și această istorie ce iaste scoasă de pe slovenie spre înțelesul rumânesc de Udriște Năsturel v⟨tor⟩i logofăt, leat 7187 ⟨*sic pt. 7157*⟩.

f.125^{v} : Dimitrie, slugă episcopului Ioanichie al Romanului. 1764.
f.126^{r} : *O însemnare în care se arată că ms. a fost copiat la măn. Precist (de pe lîngă Episcopia Romanului).*

Frontispiciu, desen ornamental în peniță f.1^{r}. Num. orig. cu chirilice. Ms. este semnalat și descris de către I. Rizescu, *Un manuscris necunoscut al romanului popular* „*Varlaam și Ioasaf*", în „Limba română", nr. 3, an. XVI, 1967, p. 269—272.

Ms. BAR 417

1764 (copie din 1878) Italia

Ff. 3^{r}—42^{v}

f.2^{r} : Viiața sfîntului Iosafat pe carele Varladam ⟨*sic*⟩ l-au întorsu la credința creștinească.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Tălmăcită din limba italiană în românească de Vladul Boţulescul de Mă[lă]lăeşti, logofătul.
Aflîndu-să la închisoare în castelul de la Milan în Italia.
La annul de la Hs. 1764.

Copia are la început două file scrise cu litere chirilice, apoi este continuată cu litere latine. A fost făcută de Gr. G. Tocilescu după ms. orig. din Bibl. Curţii din Viena (f.2^{r} : Cod. slav. 73 — Hofbibliottek⟨*sic*⟩) şi dăruită Societăţii Academice Române (f.1^{r}) (v. „An. Soc. Acad. Rom.", XI, p. 212—213). La sfîrşitul copiei este anexat exemplarul tipărit după care s-a făcut traducerea. Vezi *CM*, II, p. 97.

Ms. rom. Biblioteca Rylands — Anglia

1768 Transilvania

Cca. ff. 106^{r}—150^{v}

Conţine pilde din Varlaam şi Ioasaf.
Ms. are 178 ff. Conţine : *Minunile Maicii Domnului, rugăciuni, fabule, pilde, Minunile sfîntului Nicolae, Istoria unui împărat foarte scump, texte de oratorie religioasă, hagiografii, interpretări liturgice*, acestea din urmă copiate din cartea *Preoţia*, tipărită la Rîmnic în 1749.

Copist Matei Voileanu (f.147^{v}, f.155^{v}, f.178^{v} : . . . le-am scris eu, logofătul Matei Voileanul Bătrînul, cînd am şăzut în Şoimuşul românesc, anul 1768, dec. 31).
Ms. a făcut parte din biblioteca lui Moses Gaster, iar, apoi, din cea a lui John Rylands — Manchester.

180 × 285.

Descris de : Tappe E. D., *A rumanian manuscript miscellany in the John Rylands Library*, extras din „Bulletin of the John Rylands Library", vol. 42, no. 2.
Prezentare : D. S., În „Studii", an. XIII, 1960, nr. 6, p. 251—252.
Vezi şi *Istoria Troadei*, ediţii, 1891.

Ms. BAR 1903

1778 Ţara Românească

Ff. 133^{v}—256^{r}

/ Istoriia lui Ioasaf /

f.133^{v} : Viiaţa şi traiul fericiţilor părinţilor noştri a lui Varlaam şi a lui Ioasaf, fecior lui Avenir împărat din ţara Indii, scrisă de părintele nostru Ioan Damaschin, cum mai pre larg arată la sfîrşitul aceştii istorii folositoare de suflet.
Indicăm în continuare filele din ms. la care se află titlurile de capitole : f.133^{v} : I ; f.135^{v} : II ; f.138^{v} : III ; f.140^{v} : IV ; f.142^{v} : V ; f.145^{r} : VI ; f.148^{r} :

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

VII; f.152^{r} : VIII; f.155^{v} : IX; f.159^{r} : X; f.161^{r} : XI; f.166^{r} : XII; f.170^{v} : ⟨Pildă pentru⟩ inorog; f.171^{r} : XIII; f.171^{v} : Pentru 3 prietini; f.173^{r} : XIV; f.176^{r} : XV; f.178^{v} : XVI; f.182^{r} : XVII; f.184^{r} : XVIII; f.188^{r} : XIX; f.192^{v} : XX; f.194^{v} : XXI; f.197^{v} : XXII; f.200^{v} : XXIII; f.202^{v} : XXIV; f.207^{v} : XXV; f.211^{v} : XXVI; f.214^{r} : XXVII; f.219^{v} : XXVIII; f.222^{v} : XXIX; f.224^{v} : XXX; f.229^{v} : XXXI; f.233^{r} : XXXII; f.236^{r} : XXXIII; f.239^{r} : XXXIV; f.241^{r} : XXXV; f.243^{r} : XXXVI; f.246^{v} : XXXVII; f.248^{v} : XXXVIII; f.250^{v} : XXXIX; f.253^{r} : XL.

f.256^{r} : . . Iar dă ne vom lipi inimile cu tot dinadinsul de Dumnezeu, atîta vor fi uşoară şi cu lesnire, cum şi fericitul Ioasaf, iubind din tot sufletul pre Dumnezeu, ş-au urît împărăţiia şi toată frumoseaţea lumii şi au cîştigat ceia ce au pohtit, de aceasta au pus sfîntul Ioan Damaschin osteneal⟨ă⟩ dă ne-au arătat povestire vrednică de auzire, însă nu pre limbă rumânească, ci pre alte limbi. Iar apoi de un Udrişte log⟨ofă⟩t al doilea s-au scos după Elinie pă slovenie şi iar după slovenie pă rumânie şi apoi la l⟨ea⟩t 7181⟨1673⟩, în zilele creştinului domn Io Grigorie Ghica v⟨oe⟩v⟨o⟩d, după izvodul ce au fost scris de Udrişte vt⟨ori⟩ log⟨ofă⟩t, scrisu-s-au şi de un Fota, grămătic domnesc, în oraşul Bucureştilor. Iar acum la leat 1778, în zilele mării sale domnului nostru, Io Alexandru Ipsilant voevod, scrisu-s-au şi de mine, cel mult păcătos şi nevrednecul rob lui Dumnezeu, Mihalachie vătaf de plaiul Prahovei, aflîndu-mă şăzătoriu la Cîmpina. ⟨v. *Copişti* . . . , p. 153—154⟩.

Ms. are 475 ff. Mai conţine :

ff.1^{r}—3^{v} : *Predoslovie.*

ff.4^{r}—7^{r} : Însemnare dă ceale ce să află ⟨scri⟩se întru această carte, cum va arăta listurile.

ff.8^{r}—133^{r} : *Vieţi de sfinţi, minuni, pilde moral-religioase.*

f.8^{r} : Viiaţa cuviosului părintelui nostru Petru Sholastecul din muntele Athonul, ce să prăznuiaşte iunie 12; f.16^{v} : A sfîntului Vasilie cel Mare cuvînt pen⟨tru⟩ un preot ce au trăit ani 170 numai în preoţie; f.17^{v} : Istorie pentru arhanghelul Gavriil cînd au slujit unui sihastru ani 30; f.18^{r} : Pentru un împărat foarte scumpu şi cu totu nemilostiv; f.19^{v} : A împăratului Solomon cuvînt pă scurtu pentru cum au supus pă diiavoli; f.21^{r} : Pentru un arhiereu ce s-au turcit şi pentru un om afurisit de acest arhiereu; f.22^{r} : Pentru un sihastru înşălat dă di⟨ia⟩volul pentru urîta trufie; f.23^{r} : Una din minunile sfîntului făcătoriului de minuni Nicolae; f.24^{v} : Pentru minte şi pentru noroc; f.26^{r} : Pentru beţie puţintic⟨ă⟩ învăţătură; f.27^{r} : Pentru astronomie scurtă voroavă; f.28^{r} : Pentru cetatea Lazonii şi pentru ce să zice Lazona; f.29^{v} : Aicea scriem pentru lemnul de la o corabie care au făcut minuni; f.30^{r} : Povestea foarte minunată pentru sfîntul Nifon şi pentru înţeleapta lui soţie ce [ce] o au chiemat-o Mariia, / adică Xenofont şi Cheraţa⟨cheraca⟩ Mariia /; f.37^{v} : Viiaţa şi muceniia sfîntului mu[mu]cenic Eustathie Plachida; f.47^{r} : O istorie a lui Pavel celui prost şi cu totul făr de răotate, păstor fiind pînă la o vremea; f.50^{v} : Pentru sfîntul Ioan Cucuzel; f.52^{v} : Videniia Cozmei monahul, foarte înfricoşată

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

şi de folos sufletului; f.55^{r}: Muceniia şi chinuirea sfîntului mucenic Climent; f.68^{r}: Viiaţa sfîntului Ioan Damaschin; f.75^{v}: Această iaste viiaţa sfîntului Macarie ⟨ cînd au întrebat pre îngerul . . . ⟩; f.80^{r}: Muceniia sfîntului sf⟨ea⟩ştno mucenic Grigorie dela Armeniia cea Mare, ce să prăznueşte la luna lui septemvrie în 30 de zile; f.87^{v}: Poveaste foarte minunată şi de folos pentru Iosif şi pentru Asinetha; f.97^{v}: Istorie pentru o cocoană ce o chiema Mariia; f.104^{v}: Viiaţa sfintei muceniţe Iuliianii; f.111^{r}: Duminecă înaintea naşterii lui Hs. face biserica pomenirea pentru sfîntul proroc Daniil şi pentru cei trei coconi; f.120^{v}: ⟨*Predică*⟩. Pentru lume şi pentru moarte.

ff.133^{v}—256^{r}: *Varlaam şi Ioasaf* ⟨*v. supra*⟩.

ff.256^{v}—300^{r}: *Povestiri din Pateric.*

f.256^{v}: Povestea părintelui Gherasim cu leul, foarte minunată; f.258^{r}: Poveaste folositoare de suflet a maicăi noastre Pelaghii curvei din Antiohia; f.262^{r}: Povestea părintelui Daniil de alt scopit care au fost în schituri; f.263^{v}: Poveste pentru nişti cîini mari dela o mănăstire; f.264^{r}: Povestea de un frate biruit de dracul curviii; f.266^{r}: Poveaste pentru un frate ce i s-au înnegrit trupul la moartea lui; f.267^{r}: Cuvînt cu începături al celui dintru sfinţi părintelui nostru Athanasie, patriarhul din Alexand⟨r⟩ie pentru învă⟨ţă⟩turile dumnezăeşti şi tuturor celor ce vor vrea să să lepedea de lume şi tuturor celor ce vor vrea să să spăsească, învăţături folositoare de suflet; f.270^{r}: Povestea pentru un călugăr ce au văzut pre draci în capişte; f.271^{r}: Poveastea părintelui Isaii cu diiavolul cînd au venit la dînsul; f.271^{v}: Pentru ucenicul lui Pavel prostul ce au fost căzut în multe feliuri de păcate; f.272^{r}: Întrebăciune pentru cei ce să îngroapă în biserică dă le iaste de vreun folos sufletelor au ba; f.272^{v}: Pentru Valeria Patrichie; Pentru îngroparea lui Valindin, poveaste foarte minunată ⟨*şi alte două povestiri*⟩; f.273^{v}: Pentru un popă ce l-au lepădat din popie episcop⟨ul⟩ lui; f.274^{r}: Alt preot în chipul cestuialalt; f.274^{v}: Pentru părintele Pavnutie călugărul din laturile Iraclii Thivaidei; f.276^{v}: Pentru un sărac din bisearica Născătoarei de Dumnezeu în Halcopratie; f.277^{v}: Pentru un frate cu un ucenic al lui foarte iscusit şi cu bun năravu; f.278^{r}: Pentru un bătrîn ce au purtat pre Domnul Hs. în cîrcă în chip de bolnav; f.279^{r}: Alte învăţături sihăstreşti ale multor părinţi.

ff.301^{r}—460^{r}: *Patericul Lavrăi Pecerska din Kiev.*

f.301^{r}: Viiaţa preacuviosului şi purtătoriului de Dumnezeu părintelui nostru Antonie, întîiul începătoriu al călugărilor Rosii, carii au început a să nevoi în peşteri, carele prin vestirea lui Dumnezeu, din sfîntul muntele Athonului au adus blagosloveniia în Rosiia şi într-însul au sădit viiaţă desăvîrşit călugărească şi Sfînta Lavră a Pecerschii o au întemeiat cu minuni minunate; f.312^{r}: / Viiaţa preacuviosului Theodosie Pecerscîi /; f.338^{r}: / Lauda preacuviosului Antonie Pecerscîi /; f.349^{r}: / Lauda preacuviosului Theodosie Pecerscîi /; f.353^{r}: Spunere pentru aducerea moaştelor preacuviosului Theodosie

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Pecerscîi / ; f.358^{v} : / Spunere pentru zidirea sfintei mînăstiri Pecersca / ; f.368^{r} : / Viiaţa preacuviosului Stefan, egumenul Pecerscîi / ; f.370^{r} : / Viiaţa preacuviosului Nicon, egumenul Pecerscii / ; f.373^{r} : / Viiaţa preacuviosului Varlaam, egumenul Pecerscîi / ; f.375^{v} : / Viiaţa preacuviosului Efrem famenul / ; f.377^{r} : / Viiaţa preacuviosului Isaiia, făcătoriul de minuni / ; f.379^{r} : / Viiaţa preacuviosului Damian, preotul Pecerscăi / ; f.380^{v} : / ⟨Viiaţa preacuviosului⟩ Ierimiii Pecerscîi / ; f.381^{r} : / Viiaţa preacuviosului Mathei prozvolivii Pecerscăi / ; f.382^{r} : / Viiaţa preacuviosului Isachie, zatvornic Pecerscîi / ; f.384^{v} : / Viiaţa preacuviosului Nichita, zatvornic Pecerscăi / ; f.386^{v} : / Viiaţa preacuviosului Lavrentie, zatvornic Pecerscăi / ; f.388^{r} : / Viiaţa preacuviosului Alimpie, zugraful Pecerscîi / ; f.392^{v} : / Viiaţa preacuviosului Agapit, doftorul Pecerscîi / ; f.395^{r} : / Viiaţa preacuviosului Grigorie, ciudotvoreţ Pecerscîi / ; f.398^{r} : / Viiaţa preacuviosului Moysi ungurul / ; f.403^{r} : / Viiaţa preacuviosului Ioan, multpătimitoriu Pecerscîi / ; f.405^{r} : / Viiaţa preacuviosului Prohom, ciud⟨o⟩tvoreţ Pecerscii / ; f.409^{r} : / Viiaţa preacuviosului Marco peştereanul Pecerscii / ; f.413^{r} : / Viiaţa preacuvioşilor Theodor şi Vasilie / ; f.419^{v} : / Viiaţa preacuviosului Pimen multbolnavul / ; f.423^{r} : / Viiaţa preacuvioşilor Spiridon şi Nicodim / ; f.424^{r} : / Viiaţa preacuviosului Evstratie postnecul şi ucenicul / ; f.426^{v} : / Viiaţa preacuviosului Nicon uscatul / ; f.428^{v} : / Viiaţa preacuviosului s⟨vea⟩ştno m⟨u⟩ce⟨nic⟩ Cucşa şi Pimin pustnecul / ; f.429^{v} : / Viiaţa preacuviosului Athanasie zatvornic / ; / Viiaţa preacuviosului Nicola Sveatoşa cneaz / ; f.435^{r} : / Viiaţa preacuviosului Erazm Pecerscîi / ; f.436^{r} : / Viiaţa preacuviosului Aretha Pecerscîi / ; f.437^{v} : / Viiaţa preacuviosului Tit, preotul Pecerscii / ; f.439^{v} : / Viiaţa preacuviosului Nifont, epyscop Novgorodului / ; f.443^{r} : / Viiaţa preacuviosului Nestor, leatopiseţ Pecerscîi / ; f.444^{v} : / Viiaţa preacuviosului Simon, epyscopu Vladimirului şi al Sujdalului / ; f.447^{v} : / Viiaţa preacuviosului Polycarp, arhimandritu Pecerscîi / ; f.451^{r} : Spunere pentru minunea care s-au făcut în peşteră în vremea Paştilor ; f.451^{v} : Spunere pentru capetile cele izvorîtoare de mir ; f.453^{v} : / Poslaniia părintelui Simon epyscop trimisă către fericitul Polycarp /.

f.460^{r} : Pînă aici sînt vieţile sfinţilor preacuvioşi peşterei a sfintei mînăstire Pecersca, începîndu-să dela viiaţa preacuviosului Antonie ce iaste întru această carte la list 296, însă nu a tuturor sfinţilor dintru acea peşteră, ci numai unile foarte puţine cîte şi eu păcătosul am găsit scrise.

ff.460^{r}—475^{v} : Viiaţa şi nevoinţele preacuvioasei maicei noastre Evpraxiei, cum s-au nevoit.

---

f.46^{v} : Adu-ţi aminte, Doamne, de toţi cei ce chiamă sfînt numele tău întru al lor aj⟨u⟩toriu şi fii milostiv spre dînşii, ertîndu-le lor greşalele. Iartă-mă, Doamne, şi pă mine păcătosul, cel ce am scris această cazanie vrednică de auzire întru pominirea sfinţilor tăi şi întru slava şi lauda ta, că numai tu eşti Dumnezeu adevărat şi întru tine iaste toată nădejdea mea. Amin.

f.475^{v} : Mihalachie, vătaful de plaiu.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Apoc⟨alipsis⟩ I. Eu sînt alfa şi omega, începutul şi sfîrşitul, direpţ aceia şi eu ticălos⟨ul⟩, cel ce m-am ostenit a scrie această carte de l⟨a⟩ început pînă aici, întru acela m-am nădăjduit ca învrednicindu-mă cu începutul, să mă întărească şi la sfîrşit; numai atîta mă rog dumnelor voastre, creştin⟨i⟩ pravoslavnici, oricine va citi pre această carte şi veţi afla greşăli, nu ponosluiţi, numai ziceţi: Dumnezeu să iarte pre cel ce au scris, căci că nu au scris mînă de înger ca să nu greşască, ci de un păcătos şi spurcat şi să fie şi păcatele acelora ertate. . . . ⟨v. *Copişti* . . . , p. 153—154⟩.

f.453^{r}: Să să ştie de cîndu s-au cutremurat pămîntu în marţea ⟨?⟩ cea luminată seara la un ceas şi tri sferturi, şi am scris eu, Chiriţă ot Proviţa. 7298⟨1791⟩.

f.256^{r}: Această carte ce să numeşte Pateric o am cumpărat eu, ierei Theodor proin pr⟨e⟩ot, de la dumnealui postelnic Dumitru sin Mihalache vătaf cu t⟨a⟩l⟨eri⟩50. Şi am scris ca să s⟨ă⟩ ştie. 1806, avg⟨ust⟩ 20.
Ierei Theodor proin pr⟨e⟩ot.

f.475^{v}: Ioniţă Ion Voina ot Braşov. 1811.⟨v. ms. BCS **21178**⟩.

f.21^{r}: Neculae Ion Duliu iule . . . ⟨?⟩.

f.7^{r}: Această sfîntă carte ce să cheamă Pateric fiind foarte fărîmată şi s-au legat prin mine Nectarie . . . şi cu cheltuiala părintelui protopopului Davidu ot Breaza şi am pri⟨mit⟩ din mîna sfinţii sa⟨le⟩ tal⟨eri⟩ 12, adică doisprezece lei. 1822, mai, 10.

f.7^{v}: S-a cititu şi de Protosingelul Anton Corneleanu Cîmpulungeanu, 1889.

cop. ant. int.: De la Mănăstirea Cernica. Dăruit de Min. Cultelor şi Instr. Publice . . . 4 mai 1902.

---

200 × 320. Ornamente, frontispicii: ff.1^{r}, 4^{r}, 17^{v}, 255^{v}—256^{r} etc. Text discontinuu între f. 255 şi 256 (list 250). Num. orig. cu chirilice a filelor. F. 300^{v} — albă. Leg. orig. în carton şi piele, cu ornamente.

Ms. BAR 2577

1781 Ţara Românească

Ff. 1^{r}—96^{v}

f.1^{r}: Viiaţa prea cuvioşilor părinţilor noştri Varlaam şi a lui Ioasaf, scrisă de prea cuviosul părintele nostru Ioann Damaschin pentru folosul sufletesc.

Reproducem numerele capitolelor cu indicarea filelor manuscrisului la care se află acestea:

f.1^{v}—I; f.2^{v}—II; f.5^{r}—III; f.6^{r}—IV; f.8^{r}—V; f.10^{r}—VI; f.12^{v}—VII; f.15^{v}—VIII; f.18^{r}—IX; f.21^{r}—X; f.21^{v}: (Pildă de priveghitoare); f.23^{v}—XI; f.26^{v}—XII; f.30^{r}: (Pildă) ⟨*pilda inorogului*⟩; f.30^{v}—XIII; f.31^{v}—XIV; f.34^{r}—XV; f.36^{r}—XVI; f.38^{v}—XVII; f.40^{r}—XVIII; f.43^{r}—XIX; f.45^{r}: (Botezul lui Ioasaf); f.46^{v}—XX; f.48^{r}—XXI; f.50^{v}—XXII; f.53^{r}—XXIII; f.54^{v}—XXIV; f.58^{r}—XXV; f.61^{r}—XXVI; f.63^{v}—XXVII; f.68^{r}—XXVIII; f.70^{r}—XXIX; f.71^{v}—XXX; f.75^{v}—XXXI; f.78^{r}—

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

–XXXII; f.80^{v}–XXXIII; f.83^{r}–XXXIV; f.84^{v}–XXXV; f.86^{r}–XXXVI; f.89^{r}–XXXVII; f. 90^{v}–XXXVIII; f.92^{r}–XXXIX; f.94^{v}–XL; f.96^{v}: (Cîntarea lui Ioasaf cînd au intrat în pustie).

f.96^{v}: S-au scris de ierodiaconul Grigorie Rîmniceanul, cu chieltuiala ieromonahului Rafail. 1781, mai, 18. În Sfînta Episcopie a Rîmnicului ⟨v. *Copişti* . . . , p. 92⟩.

Cop. post. int.: 1782. La oct⟨o⟩mv⟨rie⟩2, într-o duminecă, mi-au venit carte din igumeniia Hurezului. Rafail, ig⟨u⟩m⟨e⟩n Hurez. La leat ⟨1⟩833, noemvrie în 21, m-am aflat aici la măn⟨ă⟩st⟨irea⟩ H⟨u⟩r⟨e⟩z. Ioan . . . ⟨?⟩.

Cop. ant. int.: Biblioteca Academiei Române. Mss. Viiaţa lui Varlaam şi a lui Ioasaf. 1781. Luat de la Museul de Anticităţi din Bucuresci conform Înaltului Decret Regal No. 519 de la 10 Februarie 1903.

Fost ms. rom. **III 86**.

225 × 330. Num. orig. a colilor şi a filelor.

Ms. BAR 1132

Cca. 1783 Moldova

Ff. 128^{r}–132^{v}

f.128^{r}: Istoriile sfîntului Varlaam cătră Ioasaf, ficioru lui Avvemer, împăratului Indii.

Conţine pilda inorogului, pilda celor trei prieteni; la f.130^{r}: Altă pildă. Era o cetate ai căriia cetăţeani avea obiceiu din zilele cele vechi de nu punea împărat din ţara lor . . . ; *la f.131^{r}:* Altă istorie. Era un împărat foarte temător de Dumnezeu . . . ⟨v. *CM*, IV, p. 153; cf. *ediţii*, 1904, p. 119–127, 57–61⟩.

Ms. are 202 ff. şi mai conţine: *Minunile Precistei*, fragmente din *Pateric*, *Minunile sfîntului Nicolae*, fragmente de *teologie dogmatică* şi *teologie practică*, fragmente din *Viaţa sfîntului Andrei cel nebun pentru Hs.*, *versuri religioase*. Este descris în *CM*, IV, p. 150 – 156. A fost copiat între 1782 şi 1784 de Toader Ursul Noianul ⟨v. *Copişti* . . . , p. 260–261⟩. A aparţinut lui Neculae Theodorovici, lui Petru Sachelar din Cătuneni, lui moş Enachi⟨v. *CM*, IV, *loc. cit.*⟩. Fost ms. Gaster **71**.

Ms. BAR 2510

1784 Ţara Românească

Ff. 1^{r}–216^{v}

f.1^{r}: Viaţa a prea cuvioşilor părinţilor noştri lui Varlaam şi lui Iosaf. Scrisă de preacuviosul părintele nostru Ioan Damaschin,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

pentru folosul sufletesc şi tălmăcită de pre limba slovenească pre limba rumânească de Udrişte Năsturel.

Indicăm în ordine filele ms-ului la care se află titlurile capitolelor :
f.2^{r}—I ; f.5^{r}—II ; f.11^{r}—III ; f.13^{r}—IV ; f.18^{r}—V ; f.22^{v}—VI ; f.28^{v}—VII ; f.35^{v}—VIII ; f.41^{v}—IX ; f.48^{v}—X ; f.54^{r}—XI ; f.61^{v}—XII ; f.70^{v}—XIII ; f.73^{r}—XIV ; f.78^{r}—XV ; f.82^{r}—XVI ; f.88^{r}—XVII ; f.91^{v}—XVIII ; f.98^{v}—XIX ; f.102^{r} : Botezul lui Iosaf ; f.105^{v}—XX ; f.109^{v}—XXI ; f.115^{v}—XXII ; f.120^{v}—XXIII ; f.124^{r}—XXIV ; f.132^{v}—XXV ; f.139^{v}—XXVI ; f.144^{r}—XXVII ; f.153^{r}—XXVIII ; f.158^{v}—XXIX ; f.161^{v}—XXX ; f.170^{r}—XXXI ; f.175^{v}—XXXII ; f.181^{r}—XXXIII ; f.186^{r}—XXXIV ; f.194^{v}—XXXVI ; f.201^{r}—XXXVII ; f.204^{v}—XXXVIII ; f.207^{v}—XXXIX.

La f.49^{v} : Pildă de privighitoare, *iar la f.69^{v}* — Pilda inorogului.

f.217^{r} : Cîntarea sfîntului Iosaf cînd au întrat în pustie. Facerea lui Ioan Damaschin.

f.217^{v} : Tropariul sfîntului Varlaam şi al lui Iosaf. Glas 4. Condac. Glas 8.

f.218^{r} : Alt tropariu al sfîntului Iosaf. Glas 4. Condac. Glas 8. ⟨*acelaşi de mai sus*⟩.

f.218^{v} : Slava Sfîntului Iosaf de la vecernie, glas I.

---

f.216^{v} : S-au scris în Sfînta Episcopie a Rîmnicului de smeritul între ierodiaconi Grigorie Rîmniceanul, ⟨*greceşte* :⟩ cu cheltuiala sfîntului arhimandrit chir Partenie Argeşanul, în anul de la naşterea lui Hristos 1784. ⟨v. *Copişti* . . . , p. 93⟩.

f.1^{r} : ⟨*Însemnări posesie*⟩ : Ieromonah Ioasaf ; Ilie Zograf — 1805.

f.223^{v} : ⟨*cititor*⟩ : Ioan Chir . . . ⟨ ? ⟩. 1805.

f.222^{r} : Andrei Hristescu. 1880.

cop. ant. int. : Luat de la Museul de Anticităţi . . . 1903.

f.219^{v} : *Însemnare despre cutremur de pămînt în* 1790, 26 martie, ora 1 noaptea.

150×205. Ff. albe : 219^{v}—221^{v}. Num. orig. a filelor şi a colilor. Leg. orig. în lemn şi piele, cu ornamente.

Ms. BAR 9

1786 Moldova

Ff. 3^{r}—187^{r}

f.5^{r} : Viiaţa şi petreacirea a prea cuvioşilor părinţilor noştri a lui Varlaam şi a lui Ioasaf împăratul Indiei, scrise de sfîntul prea cuviosul părintele nostru Ioann Damaschin pentru folosul sufletesc a celor ce vor vrea să se nevoiască a o ceti, căci multă mîngîiare va luoa.

Înainte cuvîntare a sfîntului prea cuviosului Ioann Damaschin.

f.2^{r-v} : *Scrisoare de închinăciune a copistului ms-ului, Ioanichie Sion, către fratele său, Constandin Sion ; reprodusă parţial în* Copişti . . . , *p. 219.*

f.3^{r} : Aceasta iaste poarta cărţii aceştiia şi o am lăsat pre ea deschisă, ca ori carele va voi să între cu cetirea printr-însa, şi mari

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

şi frumoasă lucruri minunate va vedea, şi văzindu-le mult să va mîngîia sufletul lui din cetirea cu luare aminte. Şi s-au scris această carte în zilele luminatului domnului nostru Alexandru Ioan Mavrocordat, întru întiia domnie a mării sale, în sfînta mănăstire Neamţul, cînd era prea cuviosul părintele nostru stareţ Paisie, de mine cel mai nevrednec decît toţi, cînd era cursul anilor de la Hristos 1786.

f.4^{r} : Catalog, adecă însămnare pentru capetele a aceştii cărţi ci să află întru dînsa, pentru mai lesne aflarea pricinilor, care la ce loc să află.

Reproducem în continuare numerele filelor ms-ului la care se află titlurile de capitole:

f.6^{r}—I; f.8^{r} : II; f.12^{v} : III; f.14^{r} : IV; f.17^{v} : V; f.21^{r} : VI; f.25^{r} : VII; f.30^{r} : VIII; f.35^{r} : IX; f.40^{r} : X; f.44^{r} : XI; f.49^{v} : XII; f.56^{v} : XIII; f.59^{r} : XIV; f.63^{r} : XV; f.66^{v} : XVI; f.71^{r} : XVII; f.74^{r} : XVIII; f.79^{v} : XIX; f.85^{r} : XX; f.88^{r} : XXI; f.103^{r} : XXII; f.107^{r} : XXIII; f.110^{r} : XXIV; f.116^{v} : XXV; f.122^{r} : XXVI; f.125^{v} : XXVII; f.133^{r} : XXVIII; f.137^{v} : XXIX; f.140^{r} : XXX; f.147^{r} : XXXI; f.152^{r} : XXXII; f.156^{v} : XXXIII; f.160^{v} : XXXIV; f.164^{r} : XXXV; f.167^{r} : XXXVI; f.173^{r} : XXXVII; f.176^{r} : XXXVIII; f.179^{r} : XXXIX; f.183^{r} : XL; f.186^{v} : Cîntecul lui Ioasaf cînd au intrat în pustie.

Ms. are 252 ff. şi mai conţine : *hagiografii* (Filaret cel milostiv, preacuvioasa Evdochia, Alexie, omul lui Dumnezeu) şi *Cuvînt pentru alegere ce iaste mai scump şi mai cinstit, sufletul sau lumea aceasta, că ce folos va fi omului de va dobîndi omul lumea toată şi-ş va piiarde sufletul.*

---

f.187^{r} : Sfîrşitul aceştii istorii a lui Ioasaf ş-a lui Varlaam, ce au scris-o sfîntul Ioan Damaschin. Avgust 31, 1786.

f.251^{r} : Cel mai mic şi mai nevrednic şi tuturor prea plecat, Ioanichie monah Săon.

f.251^{v} : . . . scriitoriul cărţii acestiia, care au fost frate mai mari răposatului părintelui nostru stolnicu Iordachi Sion. / . . . / Toader Sion serdar.

Vezi *Copişti* . . . , p. 219—220.

CM, I, p. 30—36.

Ms. BAR 3170

1789 Transilvania

Ff. 101^{v}—105^{v}

Pilda privighetorii din *Varlaam şi Ioasaf.*

Titlul, după *Indexul lucrurilor care să află într-această carte* : Pilda omului cu păsărea. List 102⟨f. 104^{v}⟩.

Inc. : Un vînătoriu prinsă o pasere mai mică decît o vrabiie şi vrînd să o omoară . . .

Des. : . . . şi la uni⟨i⟩ ca aceşte în zădar le este învăţătura . . .

---

f.105^{v} : Aceste istorii le-am scris eu, Ghiorghiie Poppovici Cucuian, lăcuitor în Păuşe. Mes⟨e⟩ţa maiu, 15 zile, anno 1789.⟨v. *Copişti* . . . , p. 190⟩.

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Alexandrie, Archirie şi Anadan.*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 1398

Cca. 1790 Ţara Românească

Ff. 3^{r}–111^{v}

f.3^{r} : Viaţa a prea cuvioşilor părinţilor noştri lui Varlaam şi a lui Iosaf, scrisă de prea cuviosul părintele nostru Ioann Damaschin pentru folosul sufletesc şi iaste tălmăcită de pre limba sloveneaşcă pre cea rumâneaşcă de Udrişte Năsturel.

f.3^{r-v} : *Predoslovie.*

Cîţi să poartă cu duhul lui Dumnezeu, aceştiia sînt fiii lui Dumnezeu, că aşa au zis dumnezeescul apostol, dar a să învrednici cineva Duhului Sfînt şi a să face fiiu lui Dumnezeu, aceia iaste săvîrşirea şi plinirea tuturor doririlor şi odihna a toată vedearea, precum iaste scris de această fericire preste fire şi marginea tuturor doririlor învrednicindu-se a o dobîndi sfinţii cei din veac pentru lucrarea bunătăţilor.

Unii pătimind muceniceaşte şi stînd împrotiv⟨a⟩ păcatului pînă la sînge; alţii postniceaşte nevoindu-să şi pre calea cea strîmptă umblînd şi de bună voe făcîndu-se mucenici. Ale cărora bunătăţi şi isprăvi au fost aşa precum ale celor ce s-au săvîrşit în mucenie, că aceia cu ajunarea s-au proslăvit vieţii îngereşti. Iată hotărîre precum au luat besearica lui Hs. de la dumnezeeştii vestitori, adecă de la sfinţii apostoli şi de la fericiţii părinţi, dînd prin sfintele scripturi la tot neamul nostru, lăsînd chip de bunătăţi tuturor neamurilor ce vor urma lor, căci calea ce duce la bunătăţi iaste şi nelesne de umblat şi mai vîrtos acelora carii niciodată nu s-au părăsit de răotăţi şi să să întoarcă cătră Dumnezeu, ci totdeauna sînt luptaţi şi munciţi de pofte.

Drept aceia mulţi îndreptători ne trebuesc cătră dînsa, unii cu pilde, alţii cu scrisori, carii mai nainte au umblat pre dînsa şi face a nu să scîrbi omul şi a nu să părăsi de călătoriia cea cu scîrbe, pentru că şi cela ce ar vrea să călătorească pre acea cale iute şi nelesne umblată, atuncea ar călători mai puţin. Iar cînd i-ar arăta că mulţi sînt carii au umblat pre acea cale şi aşa bine călătorind au ajuns la săvîrşirea ei, aşa s-ar nevoi şi ar călători mai mult pre dînsa. Cătră această tocmeală şi încă temîndu-mă de pedeapsa slugii cei leneaşă ce au luat talantul dela stăpînul său şi l-au îngropat în pămînt şi ceaia ce i să deadease să facă dobîndă, el au ascuns, lucrul şi învăţătura cea folositoare de suflet au ajuns şi la mine; drept aceaia nici într-un chip nu o voiu tăcea, carea mi-o spuseră acei sfinţi bărbaţi cu multă şi bună smerenie din ţara Ethiopiei cea mai dinlăuntru carea să chiamă Indiia, tocmind această istorie prin nemincinoasă aducere aminte, într-acest chip fiind.⟨v. msse. BAR **9**, **1551**, **1573**⟩.

Reproducem în continuare numărul fiecărui capitol, cu indicarea filei din ms. unde se află acesta:

I–f.3^{v}; II–f.5^{v}; III–f.9^{r}; IV–f.10^{v}; V–f.13^{v}; VI–f.16^{v}; VII–f.20^{r}; VIII–f.24^{v}; IX–f.28^{r}; X–f.32^{v}; Pildă despre privighitore – f.33^{r};

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

XI—f.35^{v}; XII—f.40^{v}; XIII—f.46^{r}; XIV—f.47^{v}; XV—f.50^{v}; XVI—f.53^{r}; XVII—f.57^{r}; XVIII—f.59^{r}; XIX—f.63^{v}; Botezul lui Iosaf—f.66^{r}; XX—f.68^{r}; XXI—f.70^{r}; XXII—f.74^{r}; XXIII—f.77^{v}; XXIV—f.80^{r}; XXV—f.85^{v}; XXVI—f.90^{r}; XXVII—f.93^{v}; XXVIII—f.100^{r}; XXIX—f.103^{v}; XXX—f.106^{r}; XXXI—f.111^{r}; XXXII—f.115^{r}; XXXIII—f.118^{v}; XXXIV—f.122^{r}; XXXV—f.124^{v}; XXXVI—f.127^{r}; XXXVII—f.131^{v}; XXXVIII—f.133^{r}; XXXIX—f.136^{r}.

f.142^{r} : Cîntarea sfîntului Iosaf cînd au intrat în pustie.
Glas V.
Tropariul sfîntului Varlaam şi a lui Iosaf. Glas IV.
Condac. Glas VIII.

Ms. are 149 ff. Mai conţine :

f.143^{r} : Istoriia lui Melhisedec.

f.147^{v} : *Listă de copii şcolari din 1835.*

Copistul ms-ului face următoarele însemnări :

f.149^{r} : 1787, sept⟨emvrie⟩ 18. De la moartea mitropolit⟨ului⟩ Grigorie. 1789, iuni⟨e⟩ 4⟨?⟩. De cînd au fugit Mavrogheni din Bucureşti, iar în 29, tot ale luni⟨i⟩ au întrat nemţii.

La ff. 1^{r}, 2^{r}, 148^{r} însemnări ale lui Gheorghe sin popii Vasile, duhovnic ot Tîrgovişte, *din* 10 ianuarie 1834. *Acelaşi* : Eu, Gheorghe, cîntăreţ bisericii Sfinţilor Voevozi.

Cop. ant. int. : Biblioteca Academiei Române. Din biblioteca Episcopului Dionisie de la Buzău, dăruită de Ministerul Cultelor şi Instr. Publice. Seria E, no. 56872, 17 sept., 1897.

190×255. F. 2^{v} : desen în peniţă, colorat, cu legenda : ,,Pr⟨oro⟩c Varlaam'', ,,Ţar Ioasaf''. Frontispiciu — f. 3^{r}.

Ms. BAR 1551

1791 Moldova

Ff. 1^{r}—181^{r}

f.1^{r} : Aceasta easte poarta cărţii aceştiia şi o am lăsat-o pre ea deşchisă ca ori carele va voi să între cu cetirea printr-însa, să-i fie mai lesne întrarea şi întrînd cu călătoria cetirii mari şi minunate lucruri va vedea şi văzindu-le, crez că multă mîngîeare va priimi sufletului său din călătoriia cé cu luare aminte a cetirii, mai vîrtos că şi înţălepciune va lua, însă de o va ceti pînă în sfîrşit.
Şi s-au scris această sfîntă carte cînd era cursul anilor de la mîntuirea lumii 1791, luna lui . . .

f.1^{v} : Prea iubitului, prea doritului, al meu prea dulcelui ca un frate, dumisale vărului Grigorie Negruţi — sănătate, pace. Obiceai au toţi grădinarii cei prea iscusiţi cînd înfloresc în grădinile sale ceale împărăteşti fl⟨o⟩ri, ei întru întîaş dată culegînd, fac mănunche şi le duc la stăpînii lor, apoi la priiatenii lor cei prea iubiţi, ca văzindu-le să le mirosască şi multă dulceaţă să priimească şi ochilor vesălie să le pricinuiască, la cei ce

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

vor vrea să le mirosască. Pentru ca nu numai ei adecă grădinarii, singuri mirosindu-le şi mireazma priimindu-le, ci şi pre iubiţii săi să-i împărtăşască, ca inimile să-ş îndulcească. Drept aceaia, fiind şi eu ca unul dintru acei ce iubesc flori mirositoare şi mult răvnitoriu fiind ca . . . ⟨*det.* ⟩ . . . sc şi eu flori cu dulce miros mi s-au prici⟨nui⟩t ⟨du⟩pre întîmplare de am fost întrat în grădină împ⟨ărătească⟩ şi primblîndu-mă printr-însa şi luînd sama cu amă⟨nunt⟩ şi cu mare luare aminte la deşchiderea şi înflo⟨rirea⟩ văpsealelor celor ce cu frumoase zugrăveale era înt⟨ocm⟩ite şi cu frumoasă podoabă înflorite cu totul . . . ⟨*det.* ⟩ . . . ce altă dată n-am fost văzut aşa lucru, am rămas înt⟨ru⟩ ⟨uim⟩ire că mintea nu-mi ajungea ca să pociu a priceape meşteşugirea cea cu îmfrumuseţată bodoabă alcătuită a florilor, pre care flori meşterii grădinari pre iscusiţ le-au fost bine tocmit, însă pre cît ne-au fost cu putinţă şi am . . . ⟨cf. ms. BAR **9** şi *Copişti* . . . , p. 219⟩.

Lipseşte sfîrşitul dedicaţiei şi începutul scării. Între dedicaţie şi pinax este legată o filă conţinînd diverse însemnări familiale.

ff.3^{r}—4^{v} : *Pinax.*

f.5^{r} : *Sfîrşitul pildei talantului* : . . . şi ce i să dedească pre dobîndă el îl ascunsă fără de lucru : poveastea cea folositoare de suflet ce au ajuns pînă la mine cel mai nevrednic, nici într-un chip nu o voi tăcea, ci o voiu înmulţi, pre carea o am aflot-o ⟨*sic*⟩ şi eu scrise de la alţii (adecă carii o au povestit-o bărbaţi cu bună cucernicie, din ţara arăpească cea mai dinlăuntru, pre carii îi ştie cuvîntul a ⟨f⟩i Indiiani) din ne mincinoasă minte alcătuind-o, carea poveaste întru acest chip iată :

Capul dintiiu. Pentru întoarcerea Indiianilor la credinţa pravoslavnecă prin mărturisirea Sfîntului Apostol Thoma şi de Avenir, împăratul Indeii.

Reproducem în continuare numărul fiecărui capitol cu indicarea filei din manuscris unde se află acesta :

f.7^{r}—II ; f.11^{v}—III ; f.13^{r}—IV ; f.16^{v}—V ; f.20^{r}—VI ; f.24^{v}—VII ; f.30^{v}—VIII ; f.35^{v}—IX ; f.41^{v}—X ; f.45^{v}—XI ; f.51^{v}—XII ; f.59^{r}—XIII ; f.61^{v}—XIV ; f.66^{r}—XV ; f.69^{v}—XVI ; f.74^{r}—XVII ; f.77^{r}—XVIII ; f.82^{r}—XIX ; f.88^{r}—XX ; f.90^{v}—XXI ; f.95^{r}—XXII ; f.100^{r}—XXIII ; f.103^{r}—XXIV ; f.109^{v}—XXV ; f.115^{r}—XXVI ; f.119^{r}—XXVII ; f.127^{v}—XXVIII ; f.131^{v}—XXIX ; f.134^{v}—XXX ; f.141^{v}—XXXI ; f.146^{v}—XXXII ; f.151^{r}—XXXIII ; f.155^{r}—XXXIV ; f.158^{v}—XXXV ; f.161^{v}—XXXVI ; f.167^{r}—XXXVII ; f.170^{r}—XXXVIII ; f.173^{r}—XXXIX ; f.177^{r}—XL.

f.180^{r-v} : Cîntecul lui Ioasaf cînd au intrat în pustie.

f.180^{v} : Să săvîrşi întru Domnul viaţa fericitului Varlaam şi a lui Iosaf, iubind Iosaf pre Hs. cu înţălepciune dumnezeiască şi lăsînd frumseaţă cea lumească şi împărătească şi alergă la păşunea cea purtătoare de viaţă şi luoă cununa cea neputredă (iară eu, vai de mine) cu mintea lucraiu stăpînului cu patimi şi cu acealea fiind turburat, cu leneviile ceale multe îmi umpluiu sufletul mieu şi simţirile meale întunecate cu poftele cele reale ale pizmaşului viclean, de carea, stăpîne mult milostive

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Iise Hse, mă izbăveaşte de toate ⟨cf. textul slavon în ms. BAR **588**, f. 296^{r}⟩,

f.181^{r} : Săvîrşitul aceştii istorii, a lui Ioasaf şi a lui Varlaam, ce au scris-o sfîntul Ioan Damaschin.

Ms. are 195 ff. Mai conţine :

ff.184^{r}—188^{r} : Luna lui Avgust în 16 zile. Povestire pentru chipul cel nefăcut de mînă a Domnului Nostru Iis. Hs. şi pentru aducerea lui din Edes în Ţarigrad.

ff.188^{v}—195^{r} : Luna lui Avgust în 16 zile. Viiaţa şi muceniia sfîntului Cornilie sutaşului. ⟨13 sept.⟩.

F.183^{r} copie de pe f.184^{r} (*Legenda lui Avgar*).

Ff. albe : 181^{r}—183^{r}.

---

f.16^{v} : Am cetit şi eu pi acestă sfîntă carte ce să numeşte Petriceré sfîntului Iosaf şi . . . ⟨*indesc.*⟩ . . . este vrednică de lăudat. Am iscălit . . . ⟨*indesc.*⟩.

f.195^{v} : Această carte esti a preotului Marin ⟨ ? ⟩ ; nimine să nu îndrăznească să zică că este a lui . . . ⟨*det.*⟩ . . . ⟨n⟩ăcaz va ave, car blagoslovenii ca să cetească ari să mi-o dei. 1825, sept⟨emvrie⟩ 11. Preot Marin.

f.195^{r} : Găsînd şi eu această carte am cetit în cîteva locuri, pe care o am găsît de mare mîngăere şi folos sufletului ; şi acel carele au scris-o să aibă parte de împărăţiia ceriului, împreună cu toţi care iubesc pre Dumnezău. ⟨1⟩831, mart⟨ie⟩ 15. Iordachi Vasălie.

f.95^{r} : Ioan Dascal.

f.35^{v} : ⟨*lat.*⟩ : Sup scrisul am cetitu şi eu acestă sfînta şi dumnezeasca carti ci să numeşti Varlaam şi Iosaf, prinţul Indii, şi foarti multu m-am folositu. 1867, Mai 29. Chiriiac Cambureanu ⟨ ? ⟩.

f.2^{r} : Iarnă grea în 1799, în zilele lui Alexandru vodă Calemah şi după dunsul au vinit domnu Costantin Ipsilat.

f.2^{v} : Însemnare cu caracter familial din 1793.

Din Biblioteca Mitropolitului Moldovei şi Sucevei Josif Naniescu, 1894.

---

250 × 340. Frontispicii : *II.*5^{r}, 11^{v} etc. Num. orig. a colilor şi a filelor (greşită între ff. 136—137).

Ms. BAR 3186

1796 Moldova

Ff. 1^{r}—54^{r}

f.1^{r} : Viaţa pré cuvioşilor părinţilor noştri Varlaam şi Iosaf, feciorul împăratului Avinir de la Indiia.

Iaste o ţară în partea răsăritului ce să chiamă Indiia, cu norod mult şi îndestulată cu toate bunătăţile şi cu roduri mai multe decît într-alte [decît într-alte] părţi, încungiurată cu mare şi cu uscat şi să hotăraşte cu ţara persilor ; aceaia au fost luminată oarecînd de sfîntul Apostol Thoma, ci n-au rămas

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

toată ţara întru credinţă, că mulţi fiind întunecaţi cu mintea şi cuprinşi de înşălăciunea drăcească n-au priimit învăţă-
f.1^{v} : tura/cea de mîntuire. Iar după vreame mai multă au crescut necredinţa ca spinii şi înneca sămînţa cea bună a credinţei, cît s-au făcut mai mult norod păgînesc decît creştinesc. Într-acea ţară era un împărat anume Avinir . . .

f.54^{r} : *Des.* : . . . şi au aflat moaştele lui Varlaam şi ale lui Iosaf neputrede, eşind dintr-însele mireazmă de bun miros şi luîndu-le le-au dus cu cinste în ţara sa şi le-au pus în biserica care o făcusă sfîntul Iosaf, slăvind pre Dumnezeul cel în trei feţă, căruia şi de la noi să fie mărire pururea în vecii vecilor amin. (*Este o versiune prescurtată a romanului, dar nu corespunde cu hagiografia. Nu are titluri de capitole.*)

Ms. are 88 ff. + 18 ff. albe nenum. Mai conţine :

f.54^{v} : Viaţa sfîntului Iosăf cel pre frumos cu trupul şi cu sufletul adunat⟨ă⟩ de pre cuviosul Efrim Sirul, din dumnezeiasca scriptură de mare folos.

f.86^{r} : Stihuri politiceşti pentru Iosif cel Pre frumos.

f.87^{v} : Numele feciorilor lui Iacov.

---

f.54^{r} : 1796 ⟨cu arabe şi chirilice⟩ fev⟨ruarie⟩ 26. N⟨i⟩c⟨o⟩l⟨ae⟩ d⟨iia⟩c s⟨c⟩r⟨ii⟩t⟨or⟩ ⟨v. *Copişti* . . . , p. 166⟩.

f.nenum. 1 : Să să ştie această carte a cui este a ⟨dumi⟩sale cuconului Vasîle Lepădatu ot satul Popen⟨i⟩ şi cine s-ar ispiti să o fure sau să o ei fără ştire ⟨dumi⟩sale să fie afurisit de soborul cel mare care s-au adunat în sfînta cetate Nechei⟨a⟩ şi de acele şapte care au mărturisit numele lui Hs. 1818, avgust 24. Ion Dascalul.

f.nenum. II : Cu ajutorul milostivului Dumnezeu am săvîrşit această carte, eu robul lui Dumnezeu Constantin Lepădatu. 1818 august 29.

f.28^{v} : Această carte iaste a lui Antohi Sion. Antohi Sion.
Această carte iaste a lui Costache Ursache.

f.26^{v} : Luna dichemvri⟨e⟩ 4, anul 1849. Toată lumea esti ca o roată, vrednic esti, vrednic esti cine o poartă, zic unii aşa, însă eu zic că ari a fi cum era să fie. S-au scris în satul Ionăşeni, ocolu Meletinu, ţînutul Botoşeni.

f.88^{r} : 1849, Dechemvrie 4. Iscălitul s-au învrednicit a să zăbovi cu această istorie la cari să rămîi vecinică pomenire a cui esti această istorie. ⟨*semn. indesc.* ⟩.

cop. ant. int. : Cumpărat de la Isr. Kuppermann din Iaşi la 6 martie 1907.

150×200. Frontispiciu color în peniţă — f. 1^{r}.

Ms. BAR 1573

1797 Moldova

Ff. 1^{r}—152^{r}

Fără titlu. Lipseşte şi începutul predosloviei. Inc. :

f.1^{r} . . . pilde din dumnezăeştile scripturi, iar pre ⟨alţii ?⟩ cu chipurile vieţăi acelora ce au umblat pre dînsa a le arăta, care lucrul

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

şi mai fără osteneală tragi către dînsa şi faci a nu se părăsi omul de călătorie cé cu scîrbe . . .
⟨*cf. ms. BAR* **1398**⟩.
Cap I. Pentru întoarcerea indeenilor prin mărturie sfîntului Thoma şi pentru Avenir, împăratul Indeei.

Reproducem în continuare numerele capitolelor, ⌈cu indicarea filelor din ms. unde se află titlurile:

f.3^{r}—II ; f.8^{r}—III ; f.9^{v}—IV ; f.13^{r}—V ; f.16^{v}—VI ; f.20^{r}—VII ; f.25^{v}—VIII ; f.30^{r}—IX ; f.34^{v}—X ; f.38^{v}—XI ; f.43^{v}—XII ; f.50^{r}—XIII ; f.52^{r}—XIV ; f.55^{v}—XV ; f.58^{v}—XVI ; f.62^{v}—XVII ; f.64^{v}—XVIII ; f.69^{r}—XIX ; f.74^{r}—XX ; f.76^{v}—XXI ; f.80^{v}—XXII ; f.84^{r}—XXIII ; f.86^{v}—XXIV ; f.92^{r}—XXV ; f.97^{r}—XXVI ; f.100^{v}—XXVII ; f.107^{v}—XXVIII ; f.111^{r}—XXIX ; f.113^{r}—XXX ; f.118^{v}—XXXI ; f.122^{v}—XXXII ; f.126^{v}—XXXIII ; f.130^{v}—XXXIV ; f.133^{r}—XXXV ; f.135^{v}—XXXVI ; f.140^{v}—XXXVII ; f.143^{r}—XXXVIII ; f.145^{r}—XXXIX ; f.149^{r}—XL.

ff.151^{v}—152^{r} : Pînă aice estea sfîrşitul aceştii cărţi / care o scriu voi, împotriva puterii cum a⟨m⟩ auzit dela bărbaţ cinstiţ şi nemincinoş care au spus mie. Iar voi care auziţ şi citiţi această povesti folositoare de suflet să vă fie a vă învrednici părţii celor ce au plăcut Domnului, pentru rugile şi rugăciunele lui Varlaam şi a lui Iosaf, fericiţii de care fu poveste, de Isus Hs., Domnul nostru, cărue să cade cinste şi putere şi mărire şi cuviinţa, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt, acum şi purure şi în vecii vecilor, amin.

f.152^{r} : Această istorie a sfîntului Varlaam şi sfîntul Iosaf s-au scris în zilele pre înălţat domnul Moldovii, mărie sa Alexandru Ioan Calimah voevod la velet 1797, fev⟨ruarie⟩ 23, de Toader, fecior popii lui Costandin, fiind slugă la dumnealui Vasilie Ros⟨e⟩t spat⟨ar⟩ ⟨v. *Copişti* . . . , p. 257⟩.

cop. post. int. : Însemnări familiale din 1799 şi 1800 (fam. Roset).

205 × 300. Sub legătură nouă se păstrează leg. orig. în piele, cu ornamente.

Ms. BAR 2008

Sec. XVIII (sfîrşit) — Ţara Românească

Ff. 1^{r}—318^{v}

f.1^{r} : Viaţa a preacuvioşilor părinţilor noştri lui Varlaam şi lui Iosaf, scrisă de prea cuviosul părintele nostru Ioan Damaschin pentru folosul sufletesc şi tălmăcită de pre limba slovenească pre lim⟨ba⟩ rumânească de Udrişte Năsturel.

Reproducem în continuare numerele capitolelor cu indicarea filelor din ms. unde se află titlurile :

f.3^{r} :I ; f.7^{r} :II ; f.15^{r} : III ; f.18^{r} : IV ; f.25^{v} : V ; f.32^{v} : VI ; f.40^{v} : VII ; f.50^{v} : VIII ; f.58^{v} : IX ; f.68^{r} : X ; f.69^{v} : Pildă de privighitoare ; f.75^{r} : XI ; f.85^{v} : XII ; f.98^{r} : XIII ; f.101^{v} : XIV ; f.108^{v} : XV ; f.113^{v} : XVI ; f.121^{v} : XVII ; f.126^{v} : XVIII ; f.137^{r} : XIX ; f.142^{v} : Botezul lui Iosaf ;

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.147^{v} : XX ; f.152^{v} : XXI ; f.161^{v} : XXII ; f.169^{r} : XXIII ; f.174^{r} : XXIV ; f.187^{r} : XXV ; f.197^{r} : XXVI ; f.204^{r} : XXVII ; f.218^{v} : XXVIII ; f.227^{r} : XXIX ; f.232^{v} : XXX ; f.246^{v} : XXXI ; f.255^{v} : XXXII ; f.263^{v} : XXXIII ; f.271^{r} : XXXIV ; f.277^{v} : XXXV ; f.283^{r} : XXXVI ; f.293^{r} : XXXVII ; f.298^{r} : XXXVIII ; f.302^{v} : XXXIX ; f.317^{r} : Cîntarea sfîntului Iosaf cînd au întrat în pustie.

f.317^{v} : Facerea lui Ioan Damaschin.
Tropariul sfîntului Varlaam şi al lui Iosaf. Glas IV.

f.318^{r} : Condac. Glas VIII.
Alt tropariu al sfîntului Iosaf. Glas IV.
Condac. Glas VIII.

---

f.151^{r} : Iunie 17. ⟨ Copist : Daniil ; v. *Copişti* . . . , p. 46⟩.

f.18^{r} : Pecetea opştii schitului Cernichi⟨i⟩. 1819.

f.121^{v} : Din cărţile sf. monastiri Cernica iaste. Să nu să înstreineze. Calinic ar⟨himandrit⟩. Cernica.

f. nenum. I^{r} : Veniamin ierodiacon.

f.319^{v} : Eu, ierodiacon Teofil am cetit pe această sfîntă şi duhovnicească carte . . ⟨*det.*⟩ . . . împotriva păgîneştilor idoli. 1840, sept⟨emvrie⟩. ⟨*acelaşi face diferite corecturi şi adăugiri la ff.125, 128, 174 etc.*⟩.

f.2^{r} : La leat 1847 au fost Paştile martie 23 de zile şi să întîmplat de au ars Bucureşti⟨i⟩ de la sfîntul Dumitru pînă la sfîntul Ştefan.

cop. ant. int. : Biblioteca Academiei Române : „Viiaţa lui Varlaamu şi Iosafu". Sec. XVIII. De la Mânăstirea Cernica. Dăruit de Ministeriul Cultelor şi Instr. Publice, Seria B, no. 5242 din 4 Maiu 1902.

155×215. Num. orig. cu chirilice, greşită la ff. 7, 70, 139—140, 232, 305—306. Iniţiale ornate la ff. 1, 86, 98, 101 etc. Leg. orig. în lemn şi piele.

Ms. BAR 3325

Sec. XVIII (sfîrşit)

Ff. 1^{r}—196^{v}

Acefal. Inc.: . . . Deci începură a să zidi mănăstiri şi la Eghipet şi a să strînge mulţime de călugări şi ajunse vestea bunătăţilor şi a îngereşti⟨i⟩ lor vieţi prin toate marginile lumii.

Indicăm în ordine filele ms-ului la care se află titlurile capitolelor : f.2^{v}—II ; f.8^{r}—III ; f.10^{r}—IV ; f.14^{r}—V ; f.18^{v}—VI ; f.23^{v}—VII ; f.29^{v}—VIII ; f.40^{r}—X ; f.44^{v}—XI ; f.51^{v}—XII ; f.59^{r}—XIII ; f.62^{r}—XIV ; f.66^{v} XV ; f.68^{r}—XVI ; f.73^{v}—XVII ; f.77^{v}—XVIII ; f.84^{v}—XIX ; f.88^{v}—Botezul lui Iosaf ; f.92^{r}—XX ; f.95^{v}—XXI ; f.101^{v}—XXII ; f.107^{v}—XXIII ; f.111^{r}—XXIV ; f.120^{r}—XXV ; f.130^{r}—XXVIII ; f.134^{r}—XXIX ; f.134^{v}—XXX ; f.144^{r}—XXXI ; f.150^{r}—XXXII ; f.156^{r}—XXXIII ; f.162^{r}—XXXIV ; f.166^{r}—XXXV ; f.170^{r}—XXXVI ; f.176^{r}—XXXVII ; f.179^{v}—XXXVIII ; f.183^{r}—XXXIX.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Incomplet. Des.: Deci aşa bărbăteşte alergînd acea cale lungă şi aducînd cele de treaba sfintei slujbe să cuminică Varlaam cu cea fără de sînge jertfă şi dete şi lui . . .

Ms. are mai multe file lipsă (vezi pe f. nenum. I lista acestora întocmită de D. C. Aramă— Lipsuri : Începutul cap I, sfîrşitul cap 8, începutul cap 9, cap 15, sfîrşitul cap 25, cap 26, începutul cap 27, sfîrşitul cap 28, cap 29, mijlocul cap 36, sfîrşitul cap 39, cap 40).

---

180 × 210.

Ms. BAR 3746

Sec. XVIII (sfîrşit)

Ff. 73^{r}—75^{r} ; 79^{v}—84^{v}

f.73^{r} : Pilda sfîntului Varlaam pentru trei prietini.

f.79^{v} : Istoriile lui Varlaam către feciorul lui Avenir, împăratul Iudeii⟨*sic*⟩. *Inc.:* Un om fugea de un inorog . . .

f.81^{r} : Altă pildă. *Inc.:* Era o cetate ai căriia cetăţeani avea un obiceai din zilele ceale vechi de nu punea împărat din ţara lor . . .

f.82^{r} : Altă istorie. *Inc.:* Era un împărat foarte temători de Dumnezeu . . .

Ms. are 93 ff. Mai multe caiete, de diferite dimensiuni şi din diverse perioade :

I.ff.3^{r}—14^{r} : Versuri închinate Anicăi Ghica şi irmos (cu note bisericeşti); scrise de protosinghelul Varlaam la 1889.

II. ff.15^{r}—19^{v} : Tîlcuirea rînduelelor bisericeşti. ⟨*Curs al episcopului Melchisedec*⟩.

f.63^{r} : Rînduiala zilei pentru cliricii a Seminariei Eparhialnice al Bucovinei. ⟨*Orar*⟩.

III. f.64^{r-v} : *Mitrică pe anii 1857—1858 dintr-un sat din zona Botoşanilor.*

IV. ff.65^{r}—66^{r} : *Fragment de dicţionar autograf Gr. Săulescu.*

V. ff.69^{r}—93^{v} : *Pilde moral-religioase (file manuscrise care iniţial fuseseră legate împreună cu o tipăritură din biblioteca mitropolitului Moldovei, Iosif Naniescu — v. f.67^{r}):*

f.69^{r} : Cuvînt al sfîntului Ioan Zlataost pentru muerile ceale reale; f.69^{v} : Cuvînt pentru un neguţători ce au căzut la prinsoare; ff.71^{r}—73^{r} : Cuvînt pentru un neguţători anume Teodor ce au pus chizaş pre Hs.; f.75^{r} : Cuvînt pentru o muiare ce ş-au junghiiat doi fii ai ei; f.76^{r} : Cuvînt pentru milostenie, cel ce dă săracilor, lui Hs. dă şi priimeşte însuş⟨*sic*⟩; f.77^{r} : Cuvîntul sfîntului Antioh pentru grăirea în deşert; ff.78^{r}—79^{v} : Cuvînt pentru un zeciuitori anume Mosh, cum au făcut milă cu o muiare şi nu s-au atins de dînsa; f.84^{v} : Istoriia sfîntului Vasilie pentru un preot ce au trăit în preoţiia sa

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

170 de ani; f.86^{r}: Istoriia sfîntului arhanghel Gavriil, cînd au slujit la un sihastru ani treizeci; f.87^{v}: Istoriia unui împărat foarte scump; ff.89^{r}—90^{r}; 91^{r}—93^{v}: Pildele filosofeşti.

Ms. a fost dăruit Bibliotecii Academiei de către C.Erbiceanu în 1908.

165 × 220 (caietul V).

Ms. BAR 3343

1806 Ţara Românească

Ff. 94^{r}—200^{v}

f.94^{r}: Viiaţa şi traiul fericiţilor părinţilor noştri a lui Varlaam şi a lui Iosaf, feciorul lui Avener împărat din ţara Indii, scrisă de părintele nostru Ioan Damaschin, cum pă larg arată la sfîrşitul aceştii istorii folositoare de suflet.

Indicăm în ordine filele ms-ului la care se află titlurile capitolelor·
f.94^{r}—I; f.95^{v}—II; f.98^{r}—III; f.99^{r}—IV; f.101^{v}—V; f.103^{v}—VI; f.106^{r}—VII; f.109^{r}—VIII; f.112^{r}—IX; f.115^{r}—X; f.117^{v}—XI; f.121^{r}—XII; f.125^{r}—XIII; f.126^{v}—XIV; f.129^{r}—XV; f.131^{v}—XVI; f.134^{r}—XVII; f.136^{r}—XVIII; f.139^{r}—XIX; f.141^{r}: Botezul lui Ioasaf; f.143^{r}—XX; f.144^{v}—XXI; f.147^{v}—XXII; f.150^{r}—XXIII; f.152^{r}—XXIV; f.156^{r}—XXV; f.159^{v}—XXVI; f.162^{r}—XXVII; f.167^{r}—XXVIII; f.169^{v}—XXIX; f.171^{v}—XXX; f.175^{v}—XXXI; f.178^{v}—XXXII; f.181^{r}—XXXIII; f.184^{r}—XXXIV; f.186^{r}—XXXV; f.187^{v}—XXXVI; f.191^{r}—XXXVII; f.193^{r}—XXXVIII; f.195^{r}—XXXIX; f.197^{v}—XL.

f.200^{r}: Cîntarea sfîntului Iosaf cînd au întrat în pustie căutînd pre Varlaam.

f.200^{v}: Această istorie ce să scrie povestind de viiaţa acestor doi bărbaţi, adecă a lui Varlaam şi a lui Ioasaf, scrisu-s-au întîiu de preacuviosul părintele nostru Ioan Damaschin, auzitu-o-au şi sfinţiia-sa de la alţi bărbaţi sfinţi şi vrednici de crezămînt din ţara hărăpească cea mai dinlăuntru ce să numiia indiiani. Drept aceia acest sfînt părinte ca un împodobitoriu al sfintei bisearici ce o au împodobit cu atîtea meşteşugite viersuri şi cu mulţime de tropare şi de canoane a căruia bună şi dumnezeiască lucrare să veade şi pînă astăzi strălucind ca soarele neamului creştinesc. Deci cunoscînd că şi această minunată poveste iaste folositoare sufletelor, nevrînd să se asemene slugii cei leneşă ce au îngropat talantul domnului său, pus-au osteneală de o au scris şi aceasta, lăsînd pildă de învăţătură celor ce o vor citi şi o vor auzi să priceapă tot ⟨omul⟩ că oricare va vrea a să sili spre lucrarea celor bune fapte, gata iaste bunătatea cea nespusă a lui Dumnezeu ca să-l priimească în loc de fiiu. Căci că la Dumnezeu toate sînt cu putinţă cîte ni să pare noao a fi cu neputinţă şi măcar de ni să şi pare noao că sînt greale poruncile lui Dumnezeu. Iar de ne vom lipi inimile cu tot dinadinsul de Dumnezeu atîta vor fi uşoară şi cu lesnire cum şi fericitul Ioasaf iubind din tot sufletul pre Dumnezeu şi-au urît împărăţiia şi toată frumuseţea lumii şi au cîştigat ceia ce au pohtit. De aceasta au pus sfîntul

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ioan Damaschin osteneală de ne-au arătat povestire vrednică de auzire. Însă nu pre limba rumânească, ci pre alte limbi. Iar apoi de un Udriște Logofăt al doilea s-au scos după elinie pă slovenie și iar după slovenie pă rumânie și apoi la l⟨ea⟩t 7181⟨1673⟩ în zilele creștinului Domn Grigorie Ghica v⟨oe⟩vod, după izvodul ce au fost scris de Udriște, 2 logof⟨ăt⟩, scrisu-s-au și de un Fota grămăticul domnesc în orașul Bucureștilor; iar acum la leat 1806 în zilile mării sale domnului nostru Ion Costandin Ipsilant v⟨oe⟩vod scrisu-s-au și de mine cel mult păcătos și nevrednic rob lui Dumnezeu Dimitrie logofăt za divan Iuscupliul.

Ms. are 404 ff. Mai conține :

ff.1^{r}—3^{v} : ⟨*Cuprins*⟩. Însemnare de ceale ce să află scrise într-această carte . . ⟨*det.* ⟩ ; ⟨cf. ms. BAR **1903**⟩.

f.4^{r} : ⟨*Predoslovie*⟩.

Toată firea omenească dintru sine iaste iubitoare a ști și a învăța vreun fel de meșteșug lumesc. Drept aceia mulți din cei mai procopsiți părinți, vriand a-și procopsi copii⟨i⟩ obișnuesc a și-i da la școalele învățăturilor, dar după har și după fire unii să deprind cu lesnire acelor învățături, alții mai cu greu și între tot norodul nimini nu iaste a rămînea făr-de meșteșug din care învață și de care iubește. Unii să obișnuesc a călători pe mare cu corăbiile, alții a să neguțători pă uscat, unii iubesc războaele, alții pacea. Unii iubesc cai a încăleca, alții dobitoace a păstori. Unii iubesc hrana pămîntului, alții odihna și cinstea lumii. Unii iubesc slujbele domnilor și ale împăraților, alții jocurile și cîntările cele netrebnice; unii iubesc citirea scripturilor și a învățăturilor. Și în scurt toată firea de sine și ceia ce iubește într-aceia să și silește. Unul dintre cei mai păcătoși aflîndu-mă și eu și după fire fiind iubitor de tot felul de răotăți, și pohtitor a tot felul de păcate întru carele m-am și deprinsu, între altele avut-am și oareșce dragoste spre citirea scripturilor, nu că doar m-am folosit întru vreunile sufletește, că au zis domnul : Eși semănător să-și semene semințiile sale și una căzînd lîngă cale . . ⟨*Parabola semănătorului*⟩.

f.5^{v} : Viiața sfintei muceniță Iuliana . . .

f.9^{r} : Viiața cuviosului părintelui nostru Petru Sholastecul . . .

f.16^{v} : Cuvînt al sfîntului Vasilie cel Mare pentru un preot ce au trăit ani 170 numai în preoție.

f.17^{v} : Istorie pentru arhanghelul Gavril cînd au slujit unui sihastru an treizeci.

f.18^{r} : Pentru un împărat foarte scump și cu totul nemilostiv.

f.19^{r} : Pentru un arhiereu ce s-au turcit și pentru un om afurisit de aces arhiereu.

f.20^{r} : Pentru un sihastru înșălat de diavolul pentru urita trufie.

f.21^{r} : Una din minunile sfîntului făcătorului de minuni Nicolae.

f.22^{r} : Pentru beție puțintică învățătură.

f.23^{r} : Pentru astronomie scurtă voroavă.

f.24^{r} : Aicea scriem pentru lemnul de la o corabie care au făcut minuni

f.24^{v} : Poveste foarte min⟨un⟩ată pentru sfîntul Nifon și pentru înțeleapt lui soție ce au chiemat-o Mariia.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.30^{v} : Viiaţa şi muceniia sfîntului mucenic Eustafie Plachida.
f.32^{r} : Începerea năpăştilor ce i-au venit asupră-i.
f.37^{v} : Istorie a lui Pavel celui prost şi cu totul făr de răutate păstor fiind pînă la o vreme.
f.40^{v} : Pentru sfîntul Ioan Cucuzel.
f.42^{r} : Videniia Cozmii monahul foarte înfricoşată şi de folos sufletului.
f.44^{r} : Muceniia şi chinuirea sfîntului mucenic Clime⟨n⟩t.
f.53^{v} : Viiaţa sfîntului Ioan Damaschin.
f.59^{r} : Aceasta iaste viiaţa sfîntului Macarie.
f.62^{v} : Muceniia sfîntului . . mucenic Grigorie de la Armeniia cea mare ce să prăznueşte la luna lui sep⟨te⟩mvrie în 30 de zile.
f.68^{v} : Istorie pentru o cocoană ce o chema Mariia.
f.76^{v} : . . . Pomenire pentru sfîntul proroc Daniil şi pentru cei trei coconi.
f.84^{r} : Pentru lume şi pentru moarte.
f.93^{v} : *Fragment* Ghenoveva de Brabant. *(alt copist ; alf. tranziţie)* : Ghenoveva de Brabant. Cap. 1. Ghenoveva ia de bărbat pe Sijefre.
ff.94^{r}—200^{v} : *Varlaam şi Ioasaf* (v. *supra).*
ff.201^{r}—404^{r} : *Povestiri miraculoase şi moral-religioase din Paterice, Minuni etc.* ⟨cf. ms. BAR **1903**⟩ :
f.201^{r} : Povestea părintelui Gherasim cu leul foarte minunată.
f.202^{v} : Poveaste folositoare de suflet a maicăi nostre Pelaghii curvii din Antiohiia.
f.206^{v} : Povestea părintelui Daniil de alt scopit care au fost în schituri.
f.208^{r} : Poveste pentru nişte cîini mari de la o mănăstire.
f.208^{v} : Povestea de un frate biruit de dracul curvii.
f.210^{r} : Poveste pentru un frate ce i s-au înnegrit trupul la moartea lui.
f.211^{r} : Cuvînt cu începături al celui dintru sfinţi părintelui nostru Athanasie patriiarhul din Alexandrie pentru învăţăturile dumnezeeşti şi tuturor celor ce vor vrea să s⟨e⟩ lepede de lume şi tuturor celor ce vor vrea să se spăsească, învăţături folositoare de suflet.
f.214^{r} : Povestea pentru un călugăr ce au văzut pre draci în capişte.
f.214^{v} : Povestea părintelui Isaii cu diiavolul cînd au venit la dînsul.
f.215^{r} : Pentru ucenicul lui Pavel prostul ce au fost căzut în multe fealuri de păcate.
f.215^{v} : Întrebăciune pentru cei ce să îngroapă în bisearică de le iaste de vreun folos sufletelor au ba.
f.216^{r} : Pentru Valeriian Patrichie.
Pentru îngroparea lui Valindin, poveste foarte minunată.
f.217^{r} : Pentru un popă ce l-au lepădat din popie de episcopul lui.
f.217^{v} : Alt preot în chipul cestuialalt.
f.218^{r} : Pentru părintele Pafnutie călugărul din laturile Iraclii Thivaidei.
f.219^{v} : Pentru un sărac din bisearica Născătoarei de Dumnezeu în Halcopratie.
f.220^{v} : Pentru un frate cu un ucenic al lui foarte iscusit şi cu bun năravi.
f.221^{v} : Pentru un bătrîn ce au purtat pe Domnul Hs. în cîrcă în chip de bolnav.
f.222^{r} : Alte învăţături sihăstreşti ale multor părinţi.
f.244^{r} : *Patericul Lavrei Pecersca.* Viiaţa preacuviosului purtătoriului de Dumnezeu părintelui nostru Antonie, întîiul începătoriu al călugărilor Rosii, carii au început a să nevoi în peşteri, carele prin vestirea lui Dumnezeu din sfîntul muntele Anthonului au adus

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

blagosloveniia în Rosiia, şi într-însul au sădit viiaţă desăvîrşit călugărească şi sfinta lavră a Pecerschii o au întemeiat cu minuni minunate.

f.255^{r} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Theodosie egumenul Pecerscăi carele au înmulţit viiaţa călugărească cea desăvîrşită sădită în Rosiia de prea cuviosul părintele nostru Antonie, o au mutat din peşteri în mănăstiri şi o au îndreptat sfinta mănăstire cu rînduiala studiilor şi sfinta lavră a Pecerscăi o au întărit cu fapte şi cu minuni minunate.

f.281^{v} : Lauda preacuviosului şi purtătoriului de Dumnezeu părintele nostru Antonie Pecerscăi întîiul începătoriu vieţii călugăreşti în Rosiia şi îndreptător desăvîrşit.

f.293^{v} : Lauda preacuviosului şi de Dumnezeu purtătorului părintelui nostru Theodosie, egumenul sfintei şi dumnezeeştii mănăstiri Pecersca, începătorul podvigului călugăresc şi întocmitorul orînduelilor mănăstirilor ţării Roseşti.

f.298^{r} : Spunere pentru aducerea cinstitelor moaşte ale preacuviosului şi purtătorului de Dumnezeu părintele nostru Theodosie şi a celor ce s-au făcut după aducerea lor cum iaste cu cuviinţă a asculta. Luna lui avgust în 14 zile.

f.302^{r} : Spunerea pentru sfinta şi marea făcătoarea de minuni bisearica cea de piiatră a Pecerscăi unde iaste hramul Uspenii Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu şi pururea fecioară Mariia, cum s-au zidit şi s-au înfrumuseţat. Scrisu-s-au această minunată povestire de fericitul Simon, episcopul Vladimirului şi al Sujdalului pentru folosul celor ce vor asculta.

f.311^{r} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Ştefan carele au fost egumen Pecerscăi după preacuviosul părintele nostru Theodosie, acesta au săvîrşit sfînta mănăstire, apoi suferind izgonire au făcut o mănăstire în Clov⟨*sic*⟩ şi după aceia au fost episcop Vladimirului. Aprilie 23.

f.313^{r} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Nicon, egumenul Pecerscăi carele mai întîiu în zilile sfîntului Antonie tundea pre fraţi în peşteră. După aceia au făcut o mănăstire în Tmutocaran, după aceia luînd egumeniia Pecerscăi după sfîntul Stefan au înfrumuseţat sfînta făcătoare de minuni biserica Pecerscăi cu icoane. Martie în doaozeci şi trei de zile.

f.316^{r} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Varlaam carele au fost egumen în peşteră încă mai nainte de zidirea mînăstirii Pecerscăi, iar mai pre urmă au fost egumen mănăstirii sfîntului marelui mucenic Dimitrie, care de la slăviţii săi părinţi multe au suferit pentru călugărie şi au fost nemernic la sfintele locuri. Noemv⟨rie⟩ în 19 zile.

f.318^{v} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Efrem Famenul carele nemernicind la sfintele locuri au adus întocmirea studii după dorul preacuviosului Theodosie, iar mai pă urmă au fost episcop Periiaslavului. Ianuarie 28 de zile.

f.320^{r} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Isaiia făcătorul de minuni carele din mănăstirea Pecerscăi au fost luat întîiu la egumeniia mănăstirii sfîntului marelui mucenic Dimitrie, apoi la episcopiia Rostovului, unde aducînd la credinţă pre mulţi, au făcut multe minuni şi au fost răpit de îngeri la sfinţirea bisearicii Pecerscăi.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.321^{v} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Damiian preotul şi tămăduitorul Pecerscăi, carele tămăduia pre bolnavi cu rugăciunea şi cu sfîntul undelemnul. Iar murind au văzut pre un înger în chipul sfîntului Theodosie, carele îi făgădui lui împărăţiia ceriului.

f.323^{r} : Viiaţa preacuviosu⟨lui⟩ părintelui nostru Ierimiia mai nainte văzătorul care propoveduia ceale fiitoare şi mai nainte vedea gîndurile omeneşti.

f.323^{v} : Viiaţa preacuviiosului părintelui nostru Matheiu mai nainte văzătorul carele vedea la arătare nălucirile dievoleşti.

f.324^{v} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Isachie zatvornic Pecerscăi carele au fost înşălat de diiavolul cînd i s-au arătat în chipul lui Hs. şi fiind ostenit de jocul celui ce l-au înşălat mult au pătimit, după aceia să făcea nebun pentru Hs. Fevruarie 14.

f.327^{r} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Nichita zatvornic care au fost înşălat de diiavolul arătîndu-să în chip de înger şi era atuncea prea înţelept şi proroc, iar cînd s-au pocăit au uitat tot, iar mai pre urmă au fost episcop Novgorodului.

f.329^{r} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Lavrentie zatvornic care au nevoit pre un drac să spue cîţ sfinţi sînt în mănăstirea Pecerscăi carii pot să gonească cu cuvîntul pre draci şi cum să tem dracii de peşteră. Ianuarie 29 de zile.

f.330^{v} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Alimpie zugraf carii fără de plată zugrăviia icoanele biseariicii şi s-au făcut doftor făcător de minuni cu văpseală de zugrăveală şi în vreamea aceia s-au zugrăvit nevăzut icoana cea făcătoare de minuni, iar mai pre urmă şi văzul s-au zugrăvit icoana.

f.335^{r} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Agapit, doftorul cel fără de plată, carele cu rugăciunea tămăduia pre cei neputincioşi, dindu-le acelora erburi de care era de hrana sa şi pre doftorul armeanul l-au tămăduit. Iulie 1.

f. 337^{v}: Viiaţa prea cuviosului părintelui nostru Grigorie făcătorul de minuni carele şi departe fiind au fost înfricoşat dracilor şi învăţa pre hoţi cu minuni mari, iar mai pre urmă prorocind de înecarea Domnului, însuş de la acela au fost înecat şi cu faceri de minuni s-au aflat în chilie trupul lui.

f.340^{r} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Moysi ungurul carele pentru fecioriia au pătimit în ţara Leadului dela o muiare oarecarea văduvă, iulie în 27 de zile.

f.344^{v} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Ioan multpătimitorul carele pentru fecioriia mult au pătimit, că fiind viu, s-au îngropat în pămînt pînă la umere.

f.346^{v} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Prohor făcătorul de minuni, carele cu verdeaţe care să chiiamă lobode le făcea pîini dulci şi din cenuşă sare.

f.349^{v} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Marco Pestereanul, a căruia poruncă o asculta morţii şi dinpreună cu dînsul şi a preacuviosului Theofil, căruia sveatî Ioan cel mort au slobozit locul cel mai de sus şi ale căruia lacrămi au fost 2 vase. Dic⟨hem⟩v⟨rie⟩ în 29.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.353^{r} : Viiaţa preacuvioşilor părinţilor noştri Theodor şi Vasilie carele au pătimit de la domnul Mestislav, feciorul lui Sveatopolc fiind părîţi de diiavolul pentru o comoară.

f.358^{v} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Pimen cel mult bolnav care în toată viiaţa sa întru boale au zăcut cu mulţămită şi s-au tuns de îngeri în chipul călugăresc. Avg⟨us⟩t 7 zile.

f.361^{v} : Viiaţa preacuvioşilor noştri părinţi Spiridon şi Nicodim, prescurarii Pecerscăi care în toate zilile săvîrşiia din gură Psaltirea şi cînd s-au aprins casa din cuptoriu, Spiridon acoperind cu mantiia şi cu cămaşa cea de păr aducînd apă au stinsu. Oc⟨tom⟩v⟨rie⟩ 31 de zile.

f.362^{v} : Viiaţa preacuvioşilor⟨*sic*⟩ părintelui nostru Evstratie postnecul şi mucenicul care au fost vîndut jidovilor şi dela dînşii s-au răstignit şi au fost împuns cu suliţa pentru Hs. în vremea Paştilor, mar⟨tie⟩ 28 de zile.

f.364^{v} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Nicon uscatul carele din robiia polovţilor au fost adus cu ferecături în sfînta mănăstire a Pecerscăi, cu puterea lui Dumnezeu nevăzut. Dichemv⟨rie⟩ 11 zile.

f.366^{r} : Viiaţa preacuvioşilor părinţilor noştri Cucşa mucenic şi Pimen pustnecul, dintre carii cel dintîiu de cei necredincioşi cruci⟨i⟩ au fost tăiat, iar cellalt văzînd moartea lui au murit întru aceia zi.

f.366^{v} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Athanasie zatvornic, care după moarte înviind au petrecut la încuiare doisprezece ani, şi au spus trei folosiri fraţilor. Dic⟨hem⟩v⟨rie⟩ 2 zile.

f.367^{v} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Nichita Sveatoşa, domnul Cerneagovului care au fost magopeţu Pecerscăi 3 ani, portariu 3 ani şi tămăduitoriu şi prorocind au mîntuit pre Petru doftorul cu care au schimbat moartea sa întru viiaţă şi după aceia s-au nevoit 30 de ani neeşind din mănăstire. Oc⟨tom⟩v⟨rie⟩ 14 zile.

f.371^{v} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Erazm Pecerscăi, carele ş-au cheltuit avuţiia sa la înfrumuseţarea bisericii şi căindu-să pentru aceia nu au murit fărde pocăinţă, pentru rugăciunea preacuvioşilor părinţi Antonie şi Theodosie. Fevruarie în 24.

f.372^{v} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Aretha căruia avuţiia i-o au furat hoţii şi o au socotit îngerii în loc de milostenie pentru mulţămita. Fevruarie în 27 de zile.

f.373^{v} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Tit preotul carele să mîniiase cu diiacon Evabrie şi au văzut pre cel ce nu ertase rănit de îngeri cu suliţa de foc, iar, cerşîndu-ş ertăciune, prin mîna îngerului s-au sculat din boală. Fevr⟨uarie⟩ 27.

f.375^{v} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Nifon care au fost episcop Novogradului ne voind a fi sfinţit de mitropolitul Chievului fărde blagosloveniia patriiarhului Ţarigradului, care murind au văzut pre preacuviosul Theodosie făgăduindu-i dinpreună cu sine. Aprilie 8 zile.

f.378^{r} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Nestor scriitorul de ani al Rosiii care au scris viiaţa sfinţilor şi prea cuvioşilor părinţii noştri care sînt puşi în partea dintîiu a acestui pateric. Oc⟨tom⟩v⟨rie⟩ 27 de zile.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.379^{v} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru episcopul Simeon al Vladimirului şi al Sujdalului, carele au scris minunile preacuviosului Antonie, ferecarea raclii preacuviosului Theodosie şi tîlcuirea pentru sfînta biserică a Pecerscăi care sînt puse în partea dintîiu a patericului. După aceia au pus vieţile sfinţilor ceale scrise de sfîntul Polycarp, care sînt în partea a 2 ; iar mai pre urmă însuşi au scris vieţile oarecărora preacuvioşi cu învăţătura către Policarp în partea a treia. Maiu în zece zile.

f.381^{v} : Viiaţa preacuviosului părintelui nostru Policarp arhimandritul Pecerscăi care au fost scris vieţile sfinţilor preacuvioşilor părinţii noştri peştereani încredinţat fiind de fericitul Simon episcopul care sînt puse în cartea a doao a acestui pateric. Iulie în doaozeci şi patru de zile.

f.384^{v} : Spunere pentru minunea care s-au făcut în peşteră în vremea Paştelor.

f.385^{r} : Spunere pentru capetele cele izvorîtoare de mir.

f.386^{v} : Trimiterea prea⟨cu⟩viosului părintelui nostru Simon, episcopul Vladimirului şi al Sujdalului, către fericitul Polycarp călugărul Pecerscăi, nefiind încă arhimandrit, îndreptare spre folosul tuturor călugărilor, întru care învaţă aducînd aminte oare carele mai vîrtos acelor fiitori, mai pre urmă sfinţii părinţi călugări peştereani, a cărora vieţile sînt puse în partea a treia.

ff.392^{r}—404^{r} : Viiaţa şi nevoinţele prea cuvioasei maicii noastre Evpraxiei, cum s-au nevoit.

---

f.404^{r-v} : Drept aceia şi eu, ticălosul cel ce m-am ostenit a scrie această carte de la început pînă aici întru acela m-am nădăjduit ca învrednicindu-mă cu începutul să mă întărească şi la sfirşit. Numai atîta mă rog dumneavoastră, creştini pravoslavnici, oricare va citi pre această carte şi veţi afla greşăli nu ponosluiţi, numai ziceţ⟨i⟩ : Dumnezeu să iarte pre cel ce au scris, precum zice Scriptura : Ertaţi şi să va erta voao. Cum nu au scris mînă de înger ca să nu greşască, ci de un păcătos şi spurcat. 1806, sept⟨em⟩v⟨rie⟩ 26. Dim⟨i⟩trache log⟨o⟩f⟨ă⟩t za divan Iuzchiupliul.

f.93^{v} : *Scrisă de alt copist* (*Alf. tranziţie*). ⟨v. şi f.404^{v}⟩.

f.405^{v} : ⟨*lat.*⟩ Stoenescu C. Nicolae. 1904⟨ ?⟩.

cop. ant. int. : Cumpărat de la d-na Maria Dăniil, la 24 Noemvrie 1906.

---

205 × 300. F. 8^{v} : albă. Num. orig. cu chirilice. Frontispiciu : f.4^{r}.

Ms. BAR 2796

1806—1807 Ţara Românească

Ff. 2^{r}—241^{v}

f.2^{r} : Viaţa a prea cuvioşilor părinţilor noştri a lui Varlam şi a lui Ioasaf, scrisă de prea cuviosul părintele nostru Ioan Damaschin pentru

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

folosul sufletesc şi tilmăcită de pre limba slovenească pre limba rumânească de Udrişte Năsturel.

Reproducem în continuare numerele filelor de ms. la care se află titluri de capitole :

f.3^{v} : I ; f.6^{r} : II ; f.12^{r} : III ; f.14^{r} : IV ; f.19^{v} : V ; f.24^{v} : VI ; f.30^{v} : VII ; f.38^{r} : VIII ; f.44^{r} : IX ; f.51^{r} : X ; f.52^{r} : Pildă de priveghetoare ; f.56^{r} : XI ; f.64^{v} : XII ; f.73^{r} : XIII ; f.76^{r} : XIV ; f.81^{r} : XV ; f.85^{r} : XVI ; f.91^{v} : XVII ; f.95^{v} : XVIII ; f.103^{r} : XIX ; f.107^{r} : Botezul lui Iosaf ; f.111^{r} : XX ; f.115^{r} : XXI ; f.121^{v} : XXII ; f.127^{v} : XXIII ; f.131^{v} : XXIV ; f.140^{v} : XXV ; f.149^{r} : XXVI ; f.154^{v} : XXVII ; f.166^{r} : XXVIII ; f.172^{r} : XXIX ; f.176^{r} : XXX ; f.186^{r} : XXXI ; f.193^{r} : XXXII ; f.199^{v} : XXXIII ; f.205^{v} : XXXIV ; f.210^{v} : XXXV ; f.215^{r} : XXXVI ; f.223^{r} : XXXVII ; f.226^{v} : XXXVIII ; f.230^{v} : XXXIX / Varlaam să mută din viiaţa aceasta / ; f.231^{v} : / Învăţătura lui cătră Iosaf cea de pre urmă / ; f.235^{v} : / Varlaam s-au mutat din viaţa ceastă trecătoare / ; f.236^{v} : / După mutarea lui Varlam îl îngropă Iosaf / ; f.237^{v} : / Ceale după moartea lui Varlaam / ; f.239^{v} : / După moartea lui Iosaf / ; f.241^{r} : Cîntarea sfîntului Iosaf cînd au întrat în pustie ; f.241^{v} : Facerea lui Ioan Damaschin ; Tropariul sfîntului Varlam şi al lui Iosaf ; f.242^{r} : Condac. Glas VIII ; Alt tropari al sfîntului Iosaf. Glas IV ; f.242^{v} : Condac. Glas VIII ; f.243^{r} : Slava sfîntului Iosaf de vecernie : Glas I.

---

f.241^{r} : S-au scris în sfînta episcopie a Argeşului de smeritul între monaşi Ilarion dascălul Craioveanul, această istorie părintelui Nictarie monah de la sfînta mănăstire Coziia, cu a sfinţii sale cheltuială. 1807, fevr⟨uarie⟩ 22.

f.243^{v} : Mulţămim lui Dumnezeu celui în troiţă slăvit carele mi-au ajutat de am început a scrie şi am şi săvîrşit de a scrie. Am început a scrie de noemv⟨rie⟩ 1 şi am săvîrşit la fevruarie în 22.
Deci mă rog tuturor de obşte, mai ales celor ce veţi ceti această sfîntă istorie de suflet folositoare, oriunde veţi afla vreo greşală, ori în slove, ori în cuvinte, ori în orthografie, să nu vă pripiţi a ponoslui, că n-au scris mînă de înger, ci mînă de om păcătos, ci mai bine să ziceţi : Dumnezeu să iarte pre Ilarion mult păcătosu. 1807, fevr⟨uarie⟩ 22.

f.1^{r} : 1807, mart⟨ie⟩ 20. Nectarie mon⟨a⟩h, Cozi⟨ia⟩.

cop. post. int. : Am mai cetit şi eu pe această de suflet folositoare carte cînd mă aflam în sfînta mănăstire Coziia. 1811, ian⟨ua⟩r⟨ie⟩ 22. Dionisie eclesiarh.
— 1821, deche⟨m⟩vr⟨ie⟩ 11. Am citit şi eu pă această carte, aici la Sibii, în uliţa care sue pă treptele purcarilor, în vremea rebelii arnăuţil⟨o⟩r cu Ipsilant. Dinu Drăgo⟨escu ?⟩ log⟨ofă⟩t.
— La 1826, fevr⟨uarie⟩ 15, am cetit şi eu, cel mai jos iscălit, cînd mă aflam în Coziia cu şăderea. Chesarie⟨i⟩er⟨o⟩d⟨ia⟩-c⟨on⟩.

f.1^{v} : *Pecetea mănăstirii Cozia* ; f.2^{r} ⟨*ştampilă*⟩ : Biblioteca Colegiului „Sf. Sava" ; f.1^{r} : Museul de Antiquităţi.
— Ministeriul Cultelor şi Instrucţiunei Publice din Ţérra Românească. Acésta carte s-a adus de la sf. Monastire Cozia spre a se depune în Biblioteca Naţională. Se încredinţează de acest ministeriu. Ministrul N. A⟨ndronescu⟩.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

cop. ant.int. : Msu. no. 16. I. C. Bianu. Viaţia a pré cuvioşilor Parintiloru Nostri, a lui Varlam şi a lui Iosaf scrisa de précuviosul u Parintele Nostru Ioan Damaschinu şi talmacita de pre limba slovenesca pre Limba rumanesca de Udriste Nasturel. Luat de la Museul de Antichităţi în 1903.

170×230. Frontispicii, iniţiale ornate : ff.2^{r}, 122^{r}, 176^{r}, 210^{v} etc. Leg. orig. în carton şi piele. Num. orig. a colilor.

Ms. BAR 418

1807 Ţara Românească

Ff. 2^{r}–188^{r}

f.2^{r} : Viiaţa a prea cuvioşilor părinţilor noştri, Varlaam şi Ioasaf, scrisă de prea cuviosul părintele nostru Ioan Damaschin, pentru folosul sufletesc, şi tălmăcită de pre limba slavenească pre limba rumânească de Udrişte Năsturel.

Indicăm în continuare filele din ms. la care se află titlurile de capitole :

f.3^{r} : I ; f.5^{v} : II ; f.10^{r} : III ; f.12^{r} : IV ; f.16^{r} : V ; f.19^{v} : VI ; f.24^{r} : VII ; f.29^{v} : VIII ; f.34^{r} : IX ; f.39^{v} : X ; f.40^{r} : Pildă de priveghitoare ; f.43^{r} : XI ; f.47^{v} : Pilda fiiului curvar ; f.49^{v} : XII ; f.57^{r} : XIII ; f.59^{r} : XIV ; f.63^{r} : XV ; f.66^{r} : XVI ; f.71^{r} : XVII ; f.74^{r} : XVIII ; f.80^{r} : XIX ; f.83^{r} : Botezul lui Iosaf ; f.86^{r} : XX ; f.88^{v} : XXI ; f.93^{v} : XXII ; f.98^{v} : XXIII ; f.101^{v} : XXIV ; f.109^{r} : XXV ; f.115^{r} : XXVI ; f.119^{r} : XXVII ; f.127^{v} : XXVIII ; f.132^{v} : XXIX ; f.135^{v} : XXX ; f.143^{v} : XXXI ; f.149^{r} : XXXII ; f.154^{r} : XXXIII ; f.159^{r} : XXXIV ; f.162^{v} : XXXV ; f.166^{v} : XXXVI ; f.172^{v} : XXXVII ; f.175^{v} : XXXVIII ; f.178^{v} :XXXIX ; f.186^{v} : Cîntarea sfîntului Iosaf cînd au întrat în pustie ; f.187^{r} : Facerea lui Ioan Damaschin ; Tropariul sfîntului Varlaam şi al lui Iosaf. Glas IV ; f.187^{v} : Condac. Glas VIII ; Alt tropariu al sfîntului Iosaf. Glas IV ; f.188^{r} : Condac. Glas VIII.

f.188^{r} : ⟨*grecește*⟩ : 1807. Aprilie. S-a scris de mine, nevrednicul Radul.
f.2^{r} : A sf. mănăstiri Căldăruşani. 1811, oc⟨tomvrie⟩ 21.
cop. ant. int. : Să dă pentru cetire părint⟨elui⟩ Iacov ot Lepindea⟨?⟩ şi iarăş să se trimiţă înapoi la sf. mănăst. Căldăruşani.
cop. post. int. : Ticălusul Miron am cetit în cartea aceast⟨a⟩ şi nimica nu iaste de capul meu. 1834, ianuarie, 20.
f.2^{r} : Universitatea Bucureşti. Facultatea de Teologie. Dăruit Academiei Române de Minist. Cultelor şi Instr. Publ.
Ms. este descris în *CM*, II, p. 97–98.

Ms. BAR 1590

1809 Ţara Românească

Ff. 1^{r}–169^{r}

f.5^{r} : Viiaţa preacuvioşilor părinţilor noştri Varlaam şi Iosaf, scrisă de preacuviosul părintele nostru Ioan Damaschin pentru folosul sufletesc.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.1r : Preadoslovie.

Cetitoriul cel blagocestiv şi iubitori de osteneală, întru Domnul să se bucure!

Din ţarină, săceriş şi pîine, cu bucurie să adună. Din vie, struguri de mîncare şi vin de veselie să strînge. Iară din Sfinta Scriptură, învăţătură de viaţă aducătoare să agoniseaşte. Dacă ar fi adus vreun neguţetoriu vreo piiatră scumpă şi de multu preţi, pravoslavnici şi iubitori de Dumnezeu buni credincioşi creştini, care să aibă dar şi lucrare firească să tămăduiască toate răotăţile şi boalele şi ranele trupului şi ar da toate bunătăţile la cel ce o ar cîştiga, mi să pare că o ar priimi cu toată bucuriia şi evlaviia cei mari şi bogaţi ai acelui loc şi ar cinsti pre acea minunată şi folositoare piatră şi s-ar întreace toţi ca cine ar putea să-i dea preţul şi să o ia ca să cîştige aceale bunătăţi şi daruri ce izbugnesc dintr-însa, să trăiască norocit şi tămăduit într-această vremealnică viiaţă. Deci, de vreame ce la ceale trupeşti să face aşa, cu cît mai mult să cade să se facă la ceale sufleteşti, pentru

f.1v că şi prea / cuviosul şi de Dumnezeu purtătoriul, părintele nostru Varlaam, cînd au eşit din pustie şi au mers la Indiia şi vrea să între către Ioasaf, fiiul împăratului Avenir, ca să samene într-însul sămînţa bunei credinţe, cea cu adevărat mîntuitoare, atuncea într-alt chip n-au putut să între la fiiul împăratului, ci au zis că iaste neguţetori şi are o piiatră foarte scumpă şi făr de preţi şi are într-însa aceaste mari daruri că celor ce sînt cu inima întunecată le poate dărui lumina înţelepciunii şi surzilor le deşchide urechile şi muţilor le dăruiaşte grai şi înţeleagere, bolnavilor le dăruiaşte sănătate, pre cei nebuni înţelepţeaşte, dracii izgoneaşte, şi tot binele ce poftească omul, din destul dăruiaşte celui ce o cîştigă. Deci vestindu-să către Ioasaf pentru acel neguţetori ce au adus acea minunată şi scumpă piiatră, au poruncit să-l aducă către dînsul, carele întrînd, cu multe cuvinte şi învăţături dumnezeeşti l-au scos din rătăcirea idolilor şi l-au adus la pravoslavnica credinţă, precum spune înainte istoriia. Pentru că în patru chipuri să face binele, pentru că sau cu bani face un om bine altui om, sau cu ajutoriu trupesc, sau cu meşteşugul, sau cu cuvîntul. Deci cînd veade oarecine pre alt om sărac şi rămas carele iaste lipsit de bucate sau de îmbrăcăminte sau de altele şi-i va da de aceale ce-i trebuesc şi-l va ajutora la păsul lui, atuncea acel om să chiiamă că au făcut bunătate şi ajutori cu bani. Iar cum am zice cînd s-ar întîmpla

f.2r : vreun / om să se îneace şi va alerga de-l va izbăvi dintr-acea nevoe, sau de să va aprinde casa cuiva şi va alerga altul de va stinge focul, sau de va bate pre cineva şi va mearge altul de-l va mîntui, sau va îndrepta pre vreun om la cale sau alte bunătăţi ca aceastea de ar face, atuncea să chiiamă acel om ce au făcut aceale bunătăţi că le-au făcut trupeaşte. Iar cînd să întîmplă de tămăduesc doftorii vreun bolnav, sau filosofii sau ritorii cînd şed la judecăţi de grăesc cuvinte frumoase şi cu meşteşug pentru cei asupriţi la judecăţi, atuncea unii ca aceştia să chiiamă că au făcut bine cu meşteşugul lor.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Iar cînd nu ştie neştine meşterşugul filosofesc şi va învăţa pre altul cuvîntul adevărului şi va îmblînzi pre cei zvăpăiaţi şi va mîngîia pre cei scîrbiţi şi cînd va îndemna pre oameni cu cuvinte de învăţături ca să urmeze sfinţilor celor di demult întru bunătăţile ceale de săvîrşit, atuncea unul ca acela să chiiamă că cu cuvîntul au făcut bunătate. Deci bune sînt şi aceale trei fealiuri de bunătăţi şi cel ce le va face va avea plată de la Dumnezeu. Iar acesta carele iaste al patrulea chip care bunătate să face cu cuvîntul să află în Sfintele Scripturi, cum că aceasta iaste mai aleasă şi mai cinstită; ci încă şi la Dumnezeu iaste mai mult priimită. Pentru că celealalte trei fealiuri de bunătăţi fac bunătate numai la trupul
f.2v : omului, iar această bunătate tocma la / suflet duce folosul şi dobînda; deci cu cît iaste mai de cinste sufletul decît trupul, cu atîta iaste mai de cinste şi această bunătate a cuvîntului decît celealalte bunătăţi ce s-au zis mai sus. Şi poate cunoaşte fieştecine pentru această bunătate a cuvîntului că iaste mai mare şi mai cinstită decît celealalte bunătăţi din Sfintele Scripturi. Că grăiaşte prorocul Ieremiia la 15 capet⟨e⟩ ca din rostul lui Dumnezeu, aşa zice Domnul: De vei nevoi să aduci pre omul cel nevreadnic şi rău cătră fapte bune, vei fi ca rostul mieu. Aşijderea şi Iacov, fratele Domnului grăiaşte la 5 capet⟨e⟩ zicînd: Fraţilor, de va rătăci cineva din calea adevărului şi să va afla cineva să-l îndrepteaze, unul ca acela, adevărat să ştie că va mîntui sufletul său din moarte şi să vor acoperi păcatele lui.

Auziţi dară, fraţilor, cum grăesc sfinţii, că cel ce va da învăţătură bună vreunui om carele nu va fi lui Dumnezeu vreadnic şi fiind aceala nevreadnic, îl va face vreadnic şi-l va aduce la calea cea dreaptă, unul ca acela va fi ca rostul lui Dumnezeu şi să vor acoperi păcatele lui, dar ce vei altă plată mai mare de la Dumnezeu decît aceasta, să te învrednicesti să te numesti rostul lui Dumnezeu şi să se acopere păcatele tale.

Oare cunoaşteţi, iubiţilor fraţi, cîtă bunătate şi dobîndă are acela ce face bunătate cu cuvîntul şi să cunoaşteţi încă şi
f.3r : mai bine ceale ce s-au zis din alte scripturi ? / Că zice prorocul Amon la VIII capet⟨e⟩: Aşa zice Domnul Dumnezeu: Iată, vor veni niste zile şi voi trimite foamete pre pămînt; nu foamete de pîine şi de apă, ci foamete de auzirea cuvîntului lui Dumnezeu şi să vor învălui oamenii şi vor alerga dela marginea pămîntului pînă la ceialaltă margine şi dela apus la răsărit, căutînd să afle cuvîntul lui Dumnezeu şi nu-l vor afla, ci precum grăiaşte prorocul, mare blestem şi pedeapsă la locul acela unde vor lipsi învăţăturile de cuvîntul lui Dumnezeu. Foamete ca aceaia era la ţara Indiei, cînd Avenir împărat poruncisă ca întru toată ţara lui să nu să afle creştin, iar de să vrea afla vreundeva vreun călugăr sau creştin, cu amară moarte să săvîrşiia. Atuncea au trimis Dumnezeu pre cuviosul Varlaam din pustie şi au mers la Indiia şi au întrat la Ioasaf, fiiul împăratului Avenir, şi cu dumnezeiască înţelepciunea cuvintelor au adus pre Ioasaf la pravoslavnica credinţă, iar Ioasaf au întors dela închinăciunea idolilor pre tatăl său

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Avenir împărat şi pre toată ţara indiianilor. Pentru aceaia cu dreptate iaste c-acel ce face bunătate cu cuvîntul să să numească ca rostul lui Dumnezeu, pentru aceaia să cuvine să o priimiţ⟨i⟩ cu toată dragostea, că această bunătate nu aduce folos către trupul cel trecător şi putrezitoriu, ci aduce folos şi bunătate către sufletul cel făr de moarte.

Cuvine-să dară, oh, iubitorilor de Hs. cetitori, să părăsim deşertăciunile şi dulceţile lumeşti, că cu adevărat dovedit iaste că cercarea acestora la început veseleaşte oareşce gustul,

f.3v : iar, vai, cîtă / amărăciune lasă în urmă, cîtă întristare, cîtă împietrire şi întunecare aduce minţii, cîtă răzvrătire sufleteştilor puteri, ce război pune împrotiva cugetelor întru care să sădesc ca întru pămînt ce aduce roada pierzării ; vai atunci de sufletul acela, că slobozind frîul voilor sale, îl povăţuiesc în prăpastiile pierzării ceii veacinice şi adăpîndu-l cu băutura nesimţirii îl tîrăsc cu o veacinică moarte în zăpodiile sorbitoriului de suflete şi întunecosului iad, de a căruia înfricoşare apără şi păzeaşte, oh, prea milostiv stăpîn, prin prea putearnicile tale rugăciuni pre tot sufletul creştinesc.

Nu-m⟨i⟩ ajung cuvinte, iubiţilor cetitori, a scrie înfricoşarea aceaia ; vai de sufletul acela, deaca nu să va trezvi mai nainte din beţiia pati⟨mi⟩lor să se abată din căile pierzării pintr-o grabnică pocăinţă, să îmblînzească urgiia lui Dumnezeu, spălînd rugina învechitelor păcate şi curăţindu-ş iarăş haina sufletului său de toată întinăciunea. Veniţi dar, oh, nevoitorilor cetitori, lăsaţi îndulcirea cea pătimitoare, scuturaţi lanţul cel greu al păcatelor prin cea curată ispovedanie şi veniţ de întraţ în grădina cea d⟨u⟩hovnicească a vieţii cei îmbunătăţite acestor sfinţi şi de Dumnezeu purtători părinţi, întraţ iubiţilor şi cu căldur⟨o⟩asă inimă aleageţi fieştecarele iarba sau floarea aceaia ce poate a fi spre folosul vindecării sufleteştilor rane, zmulgă, zic ⟨?⟩, îndrăcitul cu pîntecile, iarba înfrînării şi fierbînd-o cu lacrămi să o soarbă prin suspinuri şi în puţină vreame i să vor naşte dintru aceasta şi următoarele odrasle aceştii fapte bune, zmulgă lacomul

f.4r : floarea cea de rai / a necîştigării şi mirosindu-o de-a pururea, cînd veade săracii să-şi strice peceţile pungilor şi măcar zăciuiala împărţind săracilor să îndatoreaze pre Hs. prin săraci şi nu va rămînea făr de răsplătire, sape rădăcina liniştirii iubitoriul de multa cuvîntare şi nu să va ruşina, atingă-să de floarea curăţeniei iubitoriul de dulceţur⟨i⟩ pătimaşe şi nu va rămînea făr de cunună, apropie-să de ra[r]mul cinstei cel supus curviei şi va afla grabnică mîntuire, îmbrăţişaze iubitoriul de argint vlăstariul al puţinei îndestulări şi să va face următor lui Hs., rîvnească floarei blîndeaţelor iubitoriul de multa turburare şi va moşteni pămîntul, atingă-să de garoafa smereniei iubitoriul de mărirea deşartă şi va afla cărarea mîntuirii, să mirosească crinul ascultării iubitoriul de priciri şi iată treapta carea sue la ceriu, înfrumuseţeaze-să cu trandafirul smereniei cel supus trufiei şi nu va avea pre Dumnezeu împrotivitoriu, facă asemenea şi cei supuş la alte patimi, nu fiţ făr de osîrdie, oh, nevoitorilor de cetire. Intraţ în cetirea vieţuirii a prea cuvioşilor părinţi Varlaam şi Ioasaf

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

şi veţ avea ajutor pre îngerii lui Dumnezeu, carei vor tîlcui voao toate ceale tăinuite ale lor, dintru care vî să va naşte şi viiaţa cea veacinică. Veniţ, apropiiaţi-vă şi întraţ toată vîrsta, arhiereii, preoţii, diiaconii, călugări şi mireani, bătrîni cu tineri, bogaţii cu săracii, fecioarele cu ceale mai mici şi toţi veţi cîştiga folosul sufletesc; nu trebuiaşte a vă lenevi la această faptă bună, carea nu are trebuinţă de multă osteneală.

f.4^{v} : Pentru aceaia, oh, iubiţilor cetitoriu ⟨*sic*⟩, rog dragostea voastră să-m / ertaţi îndrîznirea pentru căci am îndrîznit a vă îndemna ca din cetirea cărţii să vă folosiţ. Că eu prost fiind şi făr de învăţătură, nu sînt vreadnic acei treapte, însă temîndumă de osînda celui ce au ascuns talantul, m-am nevoit a-l lucra, îndrîznind a ruga şi pre voi ca cetind şi folosindu-vă să ertaţ toate greşalele ce veţ afla în cuvinte sau în slove, ştiind neputinţa şi slăbiciunea firii noastre (căci deaca pentru fapte ce ştim cu adevărat că vom să ne muncim de nu le vom păzi, şi iarăş ne alunecăm, cu cît mai vîrtos la aceastea), îndreptînd şi ertînd neputinţa mea. Şi să mă pomeniţ la sfintele voastre rugăciuni, ca printr-însele şi sufletul mieu să afle uşurare şi milă în zioa judecăţii şi să împliniţ şi voi porunca apostolească ce zice: Rugaţi-vă unul pentru altul, fiindcă îndoitei cununi să învredniceaşte cel ce să grijaşte de mîntuirea fratelui. Aceastea fie bine cuvîntate spre îndemnarea cititorilor.

Iară pentru scrisul cărţii, fiindcă am pus nevoinţă nu puţină, ca după ce voi plăti obştească datorie să nu să înstriineaze la altă parte, o dăruesc iubiţilor miei fii şi-i blagoslovesc îndemnîndu-i să fie următoriu după putinţă celor scrisă, poruncindu-le ca să roage pre Dumnezeu pentru sufletul mieu.

Iară darul lui Dumnezeu şi al Preacuratei sale Maici şi prin rugăciunile sfîntului Grigorie, să fie întru ajutor tuturor. Al tuturor mai mic şi plecat şi cătră Dumnezeu rugător, Ioani⟨chie⟩ iero⟨monah⟩ schevr⟨o⟩filax Bistriţ⟨ii⟩ Bărbătesc⟨ul⟩. 1809 ⟨v. *Copişti* . . . , p. 18⟩.

Indicăm în continuare filele din ms. la care se află titlurile de capitole: f.5^{v} : I; f.7^{v} : II; f.12^{r} : III; f.14^{r} : IV; f.17^{r} : V; f.20^{v} : VI; f.24^{v} : VII; f.29^{v} : VIII; f.33^{v} : IX; f.38^{v} : X; f.39^{r} : Pildă de priveghitoare; f.42^{r} : XI; f.47^{r} : XII; f.52^{v} : Pildă ⟨ pentru inorog⟩; f.53^{v} : XIII; f.55^{v} : XIV; f.59^{r} : XV; f.62^{v} : XVI; f.66^{v} : XVII; f.69^{r} : XVIII; f.73^{v} : XIX; f.77^{v} : Botezul lui Ioasaf; f.78^{v} : XX; f.81^{r} : XXI; f.85^{v} : XXII; f.89^{v} : XXIII; f.92^{r} : XXIV; f.98^{v} : XXV; f.103^{v} : XXVI; f.107^{r} : XXVII; f.115^{r} : XXVIII; f.119^{r} : XXIX; f.122^{r} : XXX; f.128^{v} : XXXI; f.133^{v} : XXXII; f.137^{v} : XXXIII; f.142^{v} : XXXIV; f.145^{r} : XXXV; f.148^{r} : XXXVI; f.152^{v} : XXXVII; f.156^{v} : XXXVIII; f.159^{r} : XXXIX; f.165^{v} : / Pentru răposarea lui Varlaam. Pentru ridicarea moaştelor /; f.166^{v} : / De aşezarea moaşte⟨lor⟩ lui Varlaam şi Ioasaf /.

f.166^{v} : Deci aici facem săvîrşirea acestii istorii carea s-au scris de cel mai nainte numit preacuviosul părintele nostru Ioan Damaschin.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Deci voi carii veţi ceti şi veţi auzi această istorie folositoare de suflet, să vă nevoiţi din cît veţi putea ca să fiţi următoriu şi cu lucrul şi cu fapta, socotind cum prea fericitul Ioasaf au lăsat împărăţiia şi toate dulceţile şi dezmirdările lumeşti şi s-au nevoit din copilărie pînă ⟨la⟩ săvîrşitul său; şi să socotiţi cîte ispite şi necazuri au răbdat şi nicidecum n-au slăbit din postniceştile nevoinţă; pentru aceaia s-au învrednicit împărăţiei ceriurilor, pentru darul şi ajutoriu părintelui şi al fiiului şi al sfîntului duh, cu al căruia dar şi milă şi pentru rugăciunile preasfintei născătoarei de Dumnezeu şi ale prea cuvioşilor părinţi Varlaam şi Ioasaf să ne învrednicim şi noi veacinicii fericiri întru veaci netrecuţi. Amin.

f.167^{r} : Închinăciune.

Slavă, cinste şi închinăciunea celui în troiţă unuia Dumnezeu, carele au ajutat după început de am şi săvîrşit. Iară eu, cu plecăciune mă rog tuturor celor ce vă veţ întîmpla a ceti pre această de suflet folositoare carte, orice greşală veţi afla, ori din cuvinte, ori din slove, ori din soroace, să îndreptaţ cu d⟨u⟩hul blîndeaţelor, neponosluindu-ne, că n-au scris d⟨u⟩h, nici înger, ci mînă de ţărînă şi de om păcătos, cuprins de slaba fire carea nu lasă pre niminea a nu greşi. Că în ce chip nu e cu putinţă a fi ceriul făr de nori şi omul a nu păcătui, aşa nu e cu putinţă a fi condeiul făr de greşală. Mai vîrtos că eu n-am învăţat scrisoare dela vreun dascal, ci din firea mea m-am obicinuit cu aceasta, şi viind aici la sfînta mănăstire Bistriţa şi luund cinul călugăresc şi neştiind altă rucodelie călugărească, mă îndeletniciiam cu scrisoarea. Şi această carte o am scris la vreamea bătrîneaţelor, trecut peste 60 de ani ai neputincioasei vîrstii meale, cînd şi vedearea şi mîna şi mintea să împuţinează şi să slăbeaşte.

Pentru aceaia vă rog ertaţi şi îndreptaţi, ca să vă învredniciţi ertăciunii de la cel în troiţă proslăvit Dumnezeu.

Al tuturor mai mic şi plecat,

Ioani⟨chie⟩ iero⟨monah⟩ schevr⟨o⟩filacs
Bistriţ⟨ii⟩ Bărb⟨ă⟩tescul.
Dechem⟨vrie⟩ 31. 1809.

Precum doresc moşiia să-ş vază
Cei ce sînt într-altă ţară de nu pot să şază
Şi ca cei de pre mare, bătuţi de furtună
Şi roagă pre Dumnezeu de linişte bună
Aşa şi scriitoriul de a cărţii săvîrşire
Laudă neîncetată dă şi mulţemire.

ff.168^{r}—169^{r} : Cîntarea cea cu plîngere spre rîvnă dumnezeiască a sfîntului Ioasaf, fiiul lui Avenir împărat, ucenic fiind preacuviosului Varlaam, cînd au mers în pustie.

---

f. nenum. I^{r} : S-au pristăvit robul lui Dumnezeu Dimitrie erei la luna lui aprilie 15, 1819.

170×230. Ff. albe: II, III, 167^{v}, 169^{v}, 170^{r}—171^{v}. Frontispicii: ff. 1^{r}, 5^{r}, 168^{r}. Num. orig. cu chirilice a colilor şi a filelor. Leg. orig. în piele, cu ornamente.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BCS 21178

1810 Transilvania

463 pp.

p.1 : Viiaţa a prea cuvioşilor părinţilor noştri lui Varlam şi lui Iosaf, scrisă de prea cuviosul părintele nostru Ioan Damaschin pentru folosul sufletesc şi tălmăcită de pre limba sloveneaşcă pre limba rumâneaşcă de Udrişte Năsturel. Scrisă de mine, Ioniţă Ion Voina. S-au început de scris, 1810, aprilie, 10 şi s-au sfîrşit la luna lui noemvrie, ⟨27⟩, 1810.

Indicăm în continuare paginile din ms. la care se află titlurile de capitole :

p.4 :I ; p.9 : II ; p.21 : III ; p.26 : IV ; p.35 : V ; p.42(43) : VI ; p. 53 : VII ; p.66 : VIII ; p. 77 : IX ; p. 90 : X ; p. 100 : XI ; p. 116 : XII ; p. 136 : XIII ; p. 142 :⟨X⟩IV ; p. 152 : ⟨X⟩V ; p. 160 : ⟨XVI⟩ ; p. 174 : ⟨XVII⟩ ; p. 182 : XVIII ; p. 197 : XIX ; p. 205 : Botezul lui Iosaf ; p. 213 : XX ; p.221 : XXI ; p. 233 : XXII ; p.243 : XXIII ; p. 251 : XXIV ; p.269 : XXV ; p.283 : XXVI ; p. 293 : ⟨XXVII⟩ ; p.313 : XXVIII ; p. 325 : ⟨XX⟩ IX ; p. 333 : XXX ; p. 353 : XXXI ; p. 367 : XXXII ; p. 378 : XXXIII ; p. 390 : XXXIV ; p. 400 : XXXV ; p. 410 : XXXVI ; p. 426 : XXXVII ; p. 434 : XXXVIII ; p. 440 : XXXIX ; p. 460 : Cîntarea sfîntului Iosaf cînd au întrat în pustie ; p. 461 : Facerea lui Ion Damaschin ; Troparul sfîntului Varlaam şi al lui Ioasaf. Glas IV ; p. 462 : Condac. Glas VIII ; Alt tropar al sfîntului Ioasaf. Glas IV.

---

p. 464 : Iar cei ce v-aţi învrednicit cu luminarea minţi⟨i⟩ a privi în oglinda darului, bucuraţi-vă întru Domnul, şi orice greşală veţi afla în cuvinte sau în slove, îndreptaţi cu duhul blîndeaţelor, că, întru îndelungarea vremi⟨i⟩ săvîrşindu-să de scris acest lucru de suflet folositor, ştiu că multe greşale voi fi făcut, unile pentru asămănările slovelor, precum ѧ de cătră и, ѣ de cătră г, и de cătră н, ѕ de cătră с, carele pentru puţina lor despărţire, sau şi de cătră scrisu cărţi⟨i⟩ aceştiia, că eu n-am putut să o împodobesc slovile mai bine, prin nevederea la citirea cărţi⟨i⟩ aceştiia, mă rog, fraţilor, să nu mă dojăniţ, că eu multă greşală voi fi făcut, să l⟨u⟩aţ sama bine că est⟨e⟩ cît⟨e⟩-o slovă ⟨?⟩, este unele făcute în loc de slovo⟨*sic*⟩ alta, pentru multa osteneală, fiind firea îngreuiată, iar altele pentru supărarea nopţi⟨i⟩, căci şi noaptea de mult⟨e⟩ ori o am avut

p. 465 : în loc de zi, fiind că / tatăl mieu, Dumnezeu să-i dea mult bine şi Dumnezeu să-i facă parte de împărăţiia cerului, pen pă⟨?⟩ nu mă lăsa să scriu zió, şi eu tot mai cu samă nóptea scriiam. Cum zic, cu plecăciune dar mă rog ca să mă ertaţ, căci şi eu om sînt şi cuprins fiind de slăbiciunea firi⟨i⟩ care nu lasă pre nici un om a fi fără de greşală.

Cătră toţi plecat, Ioniţă Ion Voina Basarab. 1810, 27 noenvrie.

Mult doresc cu adevărat cei învăluiţ pre mare pre furtună
Ca să dobîndésc⟨ă⟩ linişte bună,
Dară fără de asemănare au a scrie mai mult dorire
De a ajunge la a cărţi⟨i⟩ sfîrşire. /

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

p. 466 : Pentru care şi noi lăudăm neîncetat
Pre veacinicul împărat.
— 1813, iunie, 21, au răposat frat⟨e⟩-mieu Mihai Voina, sara, şi s-a îngropat iunie 22. Nefiiind bolnav, vineri sara, la cinci ceasuri au eşit dela scola săsască şi viind eu pă urmă l-am ajuns şi au venit în casă şi numaidecît au eşit afară de s-au jucat şi au venit iarăşi acase, şi viind acasă s-au văitat de cap, şi au mîncat puţintel, şi s-au închinat şi s-au culcat. Şi peste nópte s-au tot văitat şi dem⟨i⟩neaţa au început a vărsa tot sînge şi atîta i-au fost.

p. 467 : Aicea însemne[ne]m cele ce s-au întîmplat; şi s-au cutremurat pămîntul cum însemnez în jos anume . . .
Ioniţă Ion Voina Basarab semnează la sfîrşitul fiecărui capitol. Pecete a aceluiaşi la p. 23—27, 38, 47, 463.

f. nenum. XI^{r} : Această sfîntă carte ce să numeşte Viiaţa sfîntului Varlaam şi a lui Iosafa este a mea cumpărată cu bani buni ai mei la leat ⟨1⟩817, mai în 31. Braşov. Nic⟨olae⟩ Ion Voina.

p. 467 : Nic⟨olae⟩ I⟨o⟩n Voina.
Anul 1819, octomvrie, în 10, am plecat den Bucureşti şi am ajuns la octom⟨vrie⟩ 13 în Braşov.
Anul 1819, dechemvrie, 4, am plecat la Bucureşti şi am venit la ghenaru 4 în Braşov, 1820 şi am răcit pă drum.
Anul 1820, fevruarie, 27, am plecat la Bucureşti şi am venit la mart⟨ie⟩ 20, ⟨1⟩820 la Braşov.
Anul 1820, maiu în 9, am plecat la Bucureşti şi am venit la mai 30 de la Moşi la Braşov.
Nicolae Ion Voina copiază, pe p. 468 (462)—472 (466), din Minunile Precistei, *minunea a XIII-a.*

Ms. mai conţine la început 10 ff. nenum. albe şi la sfîrşit 16 ff. albe.

180×230. Desene: f. nenum. XI^{v} — „Iosaf, împăratul Ind⟨i⟩ei" (peniţă color); p. 324 şi 409 — reproducere gravură Is. Hs. semnată Ioniţă Ion Voina. Frontispicii, iniţiale ornate (reproduse de copist după o tipăritură): p. 1, 4, 9, 21, 26, 35, 66, 77 (cu semnătura copistului) 90, 115, 142 (cu semnătura copistului) etc. Pagini albe: 352, 366, 468 (461). Leg. orig. în, carton şi piele, cu ornamente aurite. Num. orig. cu arabe a colilor şi paginilor (greşeli la p. 42, 102, 186, 368, 468).

Ms. BAR 2769

1814 Moldova

Ff. 116^{r}—252^{r}

f.116^{r} : Viaţa şi petrecerea a celor dentru sfinţi cuvioşi părinţii noştri Varlaam şi Iosaf indiianilor.
Scrisă de precuviosul şi sfîntul părintele nostru Ioan Damaschin pentru folosul şi mîntuire sufletelor acelor ce să vor nevoi a ceti viaţa cea cu osîrdie a lor ce iaste tălmăcită de pe slovenie pre limba rumânească de Udrişte Năsturel al doile logothet.
Iar acum cu agiutoriul lui Dumnezeu am scris-o eu, în oraşul Iaşii, în casăli dumisali sulgeriului Theodor Nour, în care vreme mă aflam cîntăreţu la biserica sfîntului slăvitului

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

proroc, înainte mergătoriului şi botezătoriului Ioan, în zilele prea înălţatului domn al Moldaviei Scarlat Alexandru Calimah v⟨oe⟩vod şi a preosfinţii sale Mitropolitului Veniamin, la anii de la facerea lumii 7323, iar de la Hs. 1814, iunie, 10. Cel mai mic, mai păcătos şi mai nevrednec între cărturari, Grigorie, fiiul răposatului Ierimie Cumpănă den sat Pocreaca, ţinut⟨ul⟩ Vasluiului.

Indicăm în continuare filele din ms. la care se află titlurile de capitole :

f.117^{r} : I ; f.118^{v} : II ; f.121^{v} : III ; f.122^{v} : IV ; f.125^{r} : V ; f.127^{v} : VI ; f.131^{r} : VII ; f.135^{r} : VIII ; f.138^{v} : IX ; f.142^{v} : X ; f.143^{r} : Pilda privighitoarei ; f.145^{v} : XI ; f.150^{r} : XII ; f.155^{v} : XIII ; f. 157^{r} : XIV ; f.160^{r} : XV ; f.163^{r} : XVI ; f. 167^{r} : XVII ; f. 169^{v} : XVIII ; f.174^{v} : XIX ; f.177^{r} : Botezul lui Iosaf ; f.179^{v} : XX ; f.181^{v} : XXI ; f.186^{r} : XXII ; f.189^{v} : XXIII ; f.192^{r} : XXIV ; f.197^{r} : XXV ; f.201^{v} : XXVI ; f.204^{v} : XXVII ; f.212^{r} : XXVIII ; f.215^{r} : XXIX ; f.217^{r} : XXX ; f.222^{r} : XXXI ; f.225^{v} : XXXII ; f.229^{r} : XXXIII ; f.232^{v} : XXXIV ; f.235^{r} : XXXV ; f.237^{v} : XXXVI ; f.242^{r} : XXXVII ; f.244^{v} : XXXVIII ; f.246^{v} : XXXIX ; f.249^{v} : XL.

f.252^{r} : Sfîrşit şi lui Dumnezeu laudă şi slavă.
1814, sept⟨em⟩vr⟨ie⟩ 8. Gri⟨gor⟩i⟨e⟩ Cumpănă, psalt.
Ms. a fost în posesia lui Mihai Eminescu.

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. *Erotocrit, Iliodor.*

Ms. BAR 1432

Sec. XIX (început) Transilvania (?)

Ff. 114^{r}–121^{r}

Varlaam şi Ioasaf

f.114^{r} : Aicea sămnează de dumnezei elineşti şi ai limbilor, precum au mărturisit Nahor vrăjitoriul şi cetitoriul de steale înaintea împăratului dela India, Avenirii, şi a fiiului lui, Iosaf, precum iaste scris la Istoriia luor⟨?⟩. Gl⟨ava⟩ 26. Nahor arată cum că dumnezei limbilor sînt mincinoşi, ovrei⟨i⟩ vieţuiesc întru rătăcire, iar numai creştinii trăiesc bine.
⟨*Pe f.113^{r} este copiat ulterior începutul textului de la f.114^{r}*⟩.

Pentru descrierea generală a ms-ului, *v. Sindipa.*

Ms. BAR 6097

Sec. XIX (început) Ţara Românească

Ff. 4^{r}–300^{r}

f.4^{r} : Viaţa a preacuvioşilor părinţilor noştri Varlaam şi Iosaf, scrisă de preacuviosul părintele nostru Ioan Damaschin pentru folosul sufletesc şi tălmăcită de pre limba slavenească pre limba rumânească de Udrişte Năsturel.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Indicăm în ordine filele manuscrisului la care se află fiecare capitol :
f.6^{r}—I ; f.10^{r}—II ; f.18^{v}—III ; f.22^{r}—IV ; f.29^{r}—V ; f.36^{r}—VI ; f.45^{r}—VII ; f.55^{r}—VIII ; f.63^{r}—IX ; f.72^{r}—X ; f.73^{v}— Pildă de privighetoare ; f.79^{r}—XI ; f.89^{v}—XII ; f.102^{r}—XIII ; f.105^{v}—XIV ; f.112^{v}—XV ; f.117^{v}—XVI ; f.126^{r}—XVII ; f.131^{r}—XVIII ; f.141^{r}—XIX ; f.146^{v} —Botezul lui Iosaf ; f.151^{r}—XX ; f.155^{v}—XXI ; f.164^{v}—XXII ; f.171^{v}—XXIII ; f.176^{r}—XXIV ; f.188^{r}—XXV ; f.198^{r}—XXVI ; f.204^{v}—XXVII ; f.217^{r}—XXVIII ; f.224^{r}—XXIX ; f.229^{r}—XXX ; f.241^{r}—XXXI ; f.249^{r}—XXXII ; f. 256^{r}—XXXIII ; f.263^{r}—XXXIV ; f.268^{r}—XXXV ; f.273^{r}—XXXVI ; f.281^{r}—XXXVII ; f.285^{v}—XXXVIII ; f.289^{v}—XXXIX.
f.301^{r} : Cîntarea sfîntului Iosaf cînd au intrat în pustie.
ff.301^{v}—302^{v} : Facerea lui Ioan Damaschin (*tropare, condace*).

Cop. ant. int. : 1810, iulie, 12.
f.1^{r} : Şi am scris eu fratele Dimitrie ot Căldăruşani, 1816, avgust 15. Meletie.
Această sfîntă şi dumnezeiască carte iaste a sfinţilor părinţilor Căldăruşani şi aşa să să petreacă cu bine. Amin.
f.4^{r} : De obşte a sf. măn. Că⟨l⟩d⟨ăruşani⟩.
f.304^{r} : Am cetit şi eu smeritul şi mai micul între monahi această sfîntă şi dumnezeiască carte a ⟨c⟩elor dintru sfinţi părinţi Varlaam şi Iosaf. 1844, septem⟨vrie⟩ 14. Gherontie Monahul.
cop. ant. int. : Ex libris al lui Năsturel P. V. (v. f. 2^{r}).
fost col. ms. 1765/1966.

165 × 300. Num. orig. cu arabe. Ff. albe : 1^{v}—3^{v}, 300^{r-v}. Iniţiale, frontispicii : ff. 4^{r}, 6^{r}, 10^{r} etc. Leg. orig. în carton şi piele cu ornamente.

Ms. 45
Bibl. „Astra" — Sibiu

1820 Transilvania

Ff. 158^{r}—161^{v} ; 162^{r}—166^{v}

f.158^{r} : Istoriile sfîntului Varlaam către Iosaf, feciorul lui Avernimer, împăratul Indiei. ⟨*Pilde cuprinse şi în „Învăţăturile lui Neagoe Basarab"*⟩.
Inc. : Un om fugia de un inorog . . .
f.159^{v} : Altă pildă a unui om ce au cercat ajutor de trei priiateni ce avea. Scrie sfîntul Ioan Damaschin . . .
f.162^{r} : Pilda cetăţeanilor ce punea împărat pre anu şi încă strein, iară la anu plin îl scotea.
f.163^{v} : Altă istorie pentru un împărat temătoriu de Dumnezeu. ⟨*Pilda raclelor*⟩.
f.165^{v} : Pildă a omului celui ce nu s-au folosit cu 3 sfaturi ce i-au dat o privighitoare ce el au fost prins. Scrie sfîntul Ioan Damaschin . . .

Ms. are 243 ff. Mai conţine :
f.1^{r} : Amartolo⟨n sotiria⟩. Mîn⟨tuirea păcătoşilor⟩ şi . . .⟨*şters*⟩ apoi . . . a treia carte, Theologhiia sfinţilor părinţi, vro cîteva capete din pravilă prin Ioan Mihai scoasă. Anul 1823.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

ff.2^{r}—7^{v} : Scara cărții.
ff.8^{r}—14^{r} : Poveastea voinicului celui viteaz, cînd s-au întîmpinat cu moartea.
ff.14^{r}—20^{r} : Pentru Petru vameșul. *Inc.* : Spusu-ne-au noao părintele Sofronie cu părint⟨e⟩le Ioan . . .
ff.20^{r}—22^{v} : Pentru sfîntul Macarie Eghipteanul cînd s-au întrebat cu diiavolul.
ff.22^{v}—25^{v} : Pentu o muiare curvă ce ș-au scris păcatele și scrisoarea o au lepădat înaintea sfîntului Vasilie cel Mare.
ff.25^{v}—26^{v} : Pentru oarecine ce ș-au ispoveduit păcatele către un sfînt bătrîn în pustie.
ff.26^{v}—32^{v} : Pentru Serghie care au fost vătaf de curve în Alexandriia și după aceaia s-au călugărit și s-au spăsit.
ff.32^{v}—34^{v} : Pentru un frate ce era căzut în păcatul curviei.
ff.34^{v}—37^{r} : Poveaste foarte de folos celor ce vor ceti și celor ce vor asculta. *Inc.* : De-ai fi stăpînit toată lumea, omule, ca Alexandru Machidon . . .
f.35^{r} : Scrie episcopul Vichentie în cartea carea să chiiamă Oglinda năravurilor cum era în țara frîncească un orășan . . .
ff.37^{r}—40^{v} : Chipul înfricoșatei nemilostiviri. Scrie dascalul Simon că în părțile frînceștі să află un iazăr foarte adînc . . .
ff.40^{v}—42^{r} : Altă poveaste asemenea pentru un cămătarnic. Întru anii 1456 de la Hristos era în Florintina un egumen la mănăstirea sfîntului Marco . . .
f.42^{r-v} : Pentru alt cămătarnic. Scrie și Chesarie înaintea voroavelor, că murind un iubitor de bani . . .
ff.42^{v}—43^{r} : Pentru un iubitori de argint. În părțile țări⟨i⟩ frîncești era oarecine avînd nesațiu la bogăție . . .
ff.43^{r}—44^{r} : Pentru alt iubitoriu de argint. Scrie episcopul Vichentie că un iubitoriu de bani . . .
f.44^{r-v} : Pentru alt iubitoriu de argint. Scrie iarăș părintele Vichentie . . .
ff.44^{v}—45^{r} : Pentru alt iubitoriu de argint. Și alt iubitoriu de argint muri fără de pocăință . . .
ff.45^{v}—46^{r} : Firea pizmătareților și a iubitorului de argint. Afla-să scris în istoriile elinești că un împărat . . .
ff.46^{r}—53^{v} : Pentru 4 mueri ce s-au dus în muncă căce au lăsat cîte un păcat neispoveduit.
ff.53^{v}—55^{r} : Pentru o muiare ce pentru ținerea mînii să osîndi și cum pentru patru păcate întră în muncă mueri mai multe decît bărbați.
ff.55^{v}—57^{r} : Pentru cel ce au murit și au înviiat și s-au osebit luiș o muncă după chipul ce au văzut în iad muncindu-să păcătoșii. Află-să scris în cartea ce să chiiamă Grădina pildelor . . .
ff.57^{r}—58^{r} : Pentru un oștean ce era în părțile Timothei.
f.58^{r-v} : Pentru un eretic v⟨r⟩ăjitoriu ce făcea multe meșteșuguri drăcești. Scrie Chesarie că un eretic . . .
ff.58^{v}—59^{r} : Pentru alt vrăjitoriu. Iară acest Chesarie scrie . . .
ff.59^{r}—60^{r} : Pentru o muiare cea avea stupi. Și pentru ce albinele ei au făcut o foarte iscusită și frumoasă bisearică de ceară. Tot acest Chesarie care mai sus s-au zis scrie . . .
f.60^{r-v} : Pentru un copil de jidov ce s-au precestuit cu înșălăciune. Arhiereul Rîmului, Bonifatie, precestuind toț⟨i⟩ oamenii . . .

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

ff.60^{v}—62^{r} : Pentru un episcop ce făcu învăţătură în bisearică despre prostire şi ce au păţit unul din poporani ce s-au apropiiat cu înşălăciune la preceştanie preste porunca episcopului.

ff.62^{r}—63^{v} : Pentru cei ce să preceştuesc cu nevre⟨d⟩nicie şi sînt de la Dumnezeu cumplit pedepsiţi ca noao să fie spre pildă şi spre învăţătură. Scris au fost de arhierei⟨i⟩ Rîmului în cartea lor cea arhierească . . .

ff.63^{v}—64^{v} : Pentru o muiare care cu vrednicie să cuminecară şi pentru sănătatea ei din darul preceştaniei.

ff.64^{v}—65^{v} : Pentru un împărat foarte cu bunătăţi cum au văzut pre preot în chip de cristal slujind sfînta leturghie.

ff.65^{v}—67^{r} : Pentru un sihastru ce nu credea cum că pînea şi vinul cu care ne cuminecăm să preface în trupul şi singele lui Hristos.

ff.67^{r}—68^{v} : Pentru cei ce îndrăznesc a preoţi cu nevrednicie, oarecare înfricoşate [mi]minuni şi judecăţ⟨i⟩ a prea putearnicului Dumnezeu.

ff.68^{v}—69^{v} : Pentru alt preot. Iară să arată la cartea Livadea florilor această minune care scrie Chiesarie şi alţii . . .

ff.69^{v}—71^{r} : Pentru alt preot vrăjitoriu şi curvariu. Încă scrie că în mănăstirea Costandii Chiprului iaste un sat ce să chiiama Troada . . .

f.71^{r} : Pentru altul iarăş nevreadnic preot. În ţara frîncească era un preot nedestoinic . . .

ff.71^{r}—75^{v} : Cum judecă Dumnezeu pre cei ce să preoţăsc nefiind vreadnici. În Saloniia era un tînăr anume Urvandor . . .

ff.75^{v}—76^{v} : Pentru un călugăr ce ş-au petrecut viiaţa lui cu mare lenevire, cum la sfîrşitul lui au văzut spărgîndu-să catastivul păcatelor lui. Pentru că pe nimenea n-au osîndit şi n-au vinovăţit în viiaţa lui. Sfîntul Anastasie monahul din muntele Sinai, la cuvîntul al 7-lea zice aşa . . .

ff.76^{v}—83^{v} : Pentru un împărat ce au întrebat pre un filosof să-i spue ce iaste omul şi pentru moarte. Scrie la Oglinda pildelor că un împărat . . .

ff.84^{r}—95^{v} : Povesteaşte despre moarte oarecarea Theodora cătră Grigorie, ucenicul sfîntului Vasilie cel Nou, după moartea ei, prin ruga sfîntului, i-au spus lui Grigorie cum au răbdat nevoia morţi⟨i⟩. Scrie în Viiaţa sfîntului cuviosului părintelui nostru Vasilie celui Nou . . .

ff.96^{r}—97^{v} : Pentru lume cum că iaste între ceriu şi între iad întemeiată.

ff.97^{v}—98^{r} : Arătare despre mulţimea îngerilor.

ff.98^{v}—100^{v} : Pentru un boiariu ce iubiia o grădină a lui mai mult decît împărăţiia ceriului şi cum fu lipsit de amîndoao.

ff.100^{v}—101^{v} : Pentru un d⟨u⟩hovnic prea sfînt, în ce chip să despărţi de cătră împăratul şi au trecut marea în şasă césuri pre rasa lui.

ff.101^{v}—102^{r} : Un sfînt sihastru au văzut sufletele pogorîndu-să în iad, precum să pogoară zăpada pre pămînt în minjlocul ⟨*sic*⟩ ernii.

f.102^{r-v} : Pentru un păcătos ertîndu-să fără de cale de duhovnicul său, cum să desfăcu pămîntul şi-i înghiţi pre amîndoi. Povestesc istoriile bisericeşti cum că un ticălos păcătos . . .

ff.102^{v}—103^{v} : Pentru cei ce nu ş-au plinit canonul cel dat de duhovnicul său. Cetit-am la Vieţile sfinţilor cum că un părinte . . .

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

ff.103^{v}—104^{v} : Pentru putearea ispovedaniei.
ff.105^{r}—107^{v} : Pentru o cocoană iubitoare de lume căriia i s-au adus o căpăţînă de om din groapă, pildă, în loc de oglindă ce au fost poftit.
ff.107^{v}—108^{r} : ⟨*Pildă*⟩. Avea obiceai marele Antonie să zică adeasăori . . .
ff.108^{r}—109^{v} : Pentru un călugăr ce vrea să fugă de la mănăstire, cum prin o vedenie s-au înţălepţit.
ff.109^{v}—110^{v} : Pentru alt călugăr aseamenea celui mai de sus zis.
ff.110^{v}—111^{r} : Pentru un om păcătos ce hrănea în casa lui un corb, cum grăi corbul cu graiu omenesc.
ff.111^{r}—112^{v} : Cum ispitesc draci⟨i⟩ la ceasul morţi⟨i⟩ şi pre sfinţi şi-i turbură cu înfricoşări, dară pre păcătos cu cît mai tare. Povesteaşte la Vieţile sfinţilor pentru un sfînt bărbat, Eleazar . . .
ff.112^{v}—114^{v} : Pentru Consta împăratul cum după ce omorî pre fratele său Theodosie şi cum i să arătă frate-său în somn, înfricoşîndu-l. Povesteaşte la Leatopiseţul lui Gheorghe Chedrinan, zicînd cum Consta, împăratul Ţarigradului . . .
ff.114^{v}—116^{r} : Pentru o neurmată strajnică şi noao minune ce s-au făcut din dumnezeiasca economie la păgîni indiiani prin cinstita cruce.
ff.116^{r}—117^{r} : Pentru ceia ce nu cred cum că iaste iad şi muncă, să asculte ce au pătimit unul ca acela şi ce au spus.
ff.117^{r}—119^{v} : Pentru ceia ce nu cred că iaste iad şi muncă şi cum ameţi pre nişte călugări putoarea unuia din iad.
Cetit-am întru un Pateric cum întru un oraş oarecarele . . .
ff.120^{r}—157^{r} : Îndreptarea păcătoşilor. ⟨ *Rînduiala ispovedaniei*⟩.
Chiemarea celuia ce să pocăieaşte ca să să apropie la ispovedanie.
Inc. : Nu s-au îndestulat dumnezeiasca pronie pentru că au făcut pre om a să naşte . . .
f.157^{r-v} : *Pildă.* Sfîntul Inochentie pentru negrija şi lenevirea carea o arătăm . . .
ff.158^{r}—196^{v} : Altă carte ce cuprinde în sine vro cîteva istorii şi pilde şi a unora din sfinţi scrisorile foarte folositoare.
ff.158^{r}—161^{v}; 162^{r}—166^{v} : *Varlaam şi Ioasaf (v. supra).*
ff.161^{v}—162^{r} : Altă pildă a lui Iraclie, împăratul grecilor.
Inc. : Scrie sfîntul Vasilie cum că lui Iraclie cînd era tînăr i s-au arătat doao mueri . . .
ff.166^{v}—168^{r} : Istorie pentru un împărat foarte scump. *Pildă.*
ff.168^{r}—169^{v} : Istoriia unui preot ce au trăit 170 de ani legat fiind de un îngeru.
Inc. : Cel dintru sfinţi părintele nostru Vasilie cel Mare avea multă dragoste cătră marele mucenic Miercurie . . .
ff.169^{v}—171^{r} : Istoriia sfîntul⟨ui⟩ arhanghel Gavriil cum s-au întîmplat de au slujit la un sihastru treizăci de ani.
ff.171^{r}—183^{v} : A celui dintru sfinţi părintele nostru Kyril, episcopul Alexandriei, cuvînt pentru eşirea sufletului.
Inc. : Temu-mă de moarte, că amară-m iaste mie . . .
ff.183^{v}—193^{v} : Descoperirea sfintii şi dumnezeeştii leturghii ce s-au arătat limbilor din dumnezeiasca strălucire, precum scrie Varonie.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

ff.193^{v}—194^{v} : Pentru folosul dumnezeeştilor leturghii care să dau pentru ertarea păcatelor, cum foloseaşte viilor, ba şi morţilor sufletele din muncă ⟨li⟩ s-au izbăvit.
⟨*marg.*⟩ : Răspunde Grigorie, papa de la Roma, la pravilă, glava 159, list 128.
ff.195^{r}—196^{v} : Pentru leturghi⟨i⟩ şi sărăcuste ce să dau pentru vii şi pentru cei morţi.
Pentru un poslujnic neascultătoriu şi rău a unui stareţ, cum s-au mîntuit din muncă. Scrie la otîcinice că un stareţ ...
ff.197^{r}—238^{v} : Theologhicească sfătuire.
Pentru ce au trebuit a să întrupa fiiul şi cuvîntul lui Dumnezeu şi ce închipuia toate lucrurile sale care au făcut spre mîntuirea noastră.
f.203^{r} : Pentru drepţ⟨i⟩ cum s-au botezat cu sîngele lui Hristos şi pentru cei nedrepţ⟨i⟩, cum nu s-au botezat. Cap 22 ; f.203^{v} : Pentru că omul şi lumea din 4 stihii s-au făcut. Şi pentru ce să chiiamă omul om şi lui Adam pentru ce i să pusă numele Adam. Cap 7 ; f.204^{v} : Pentru trupul omului, în ce loc să află fieştecare stihie. Cap 8 ; f.205^{r} : Pentru alte şapte vîrste ale trupului omenesc şi cum să numesc. Cap 16 ; f.205^{v} : Pentru fealiul oamenilor şi firea lor, după ceale 4 stihii, cum sînt unii blînz⟨i⟩, zmeriţ⟨i⟩, buni, iară alţii iuţ⟨i⟩ la mînie. Unii iubesc viiaţa lumii, alţi⟨i⟩ o urăsc. Unii milostivi, alţii nu dau. Unii priveghialnici, alţi⟨i⟩ leaneşi. Şi altele. Cap. 32 ; f.209^{r} : Pentru care lucru iubeaşte Dumnezeu firea oamenilor mai mult decît a îngerilor şi o slăvi. Cap 39 ; f.211^{r} : Pentru viiaţa omului, au are vreame cu soroc, precum zic unii. Iară mulţ⟨i⟩ zic că nu are. Cap 30 ; f.212^{r} : Cum trăia oamenii cei mai dinainte vreame şi ani mulţi. Cap 31 ; f.212^{v} : În ce loc al trupului lăcuiaşte sufletul omului. Cap 17 ; f.213^{v} : Deacă moare omul, cum petreace aicea sufletul, şi de aicea înainte cum mearge înaintea lui Dumnezeu şi pentru ce fac pomeane a 3, a 9 şi la 40 de zile ; f.214^{r} : Unde să află sufletele drepţilor şi ale păcătoşilor în zioa de astăzi. După al 18-lea cap ; f.214^{v} : Pentru trupurile oamenilor care în multe fealiuri s-au mistuit, de fieri, de foc, de trăznit sau în mare s-au înecat sau în orce fealiu s-au stricat, s-au răsîpit, cum să vor strînge la înviiare să înviiază. Cap 49 ; f.215^{v} : Pentru sufletul omului cum iaste pre chipu lui Dumnezeu şi cum lucrează în trup şi ce iaste. Cap 18 ; f.216^{v} : Cap 2 ; f.218^{v} : Cap 19 ; f.220^{r} : Ce au făcut Dumnezeu la început în fieştecare zi şi pentru lumina carea iasă dimineaţa. Cap 4 ; f.220^{v} : Cutremurul pămîntului cum să face? Cap 50 ; f.221^{r} : Tunetul şi fulgerul cum să face? Cap 51 ; f.221^{v} : Sfîrşitul lumii óre are soroc în ce vreame va fi? Cap 52 ; f.222^{v} : Răutăţile care fac noao limbile păgînii, oare cu porunca lui Dumnezeu le fac, au ba. Cap 36 ; f.225^{r} : Pentru oameni cei răi şi nedestoinici carii cuprind stăpînieaia ⟨*sic*⟩ preste oameni, oare de la Dumnezeu sînt au ba. Cap 37 ; f.225^{v} : Pentru oameni care moru moarte iute, căzînd din niscar rîpe sau să înecă, oare patu-le cu porunca lui Dumnezeu, au din lucrarea diiavolului? Cap 38 ; f.229^{r} : Pentru boale şi pentru doftorii ; f.229^{v} : Cap 45.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Pentru mulţ⟨i⟩ creştini pre cari-i vedem că fac păcate şi lor li să dă bine de la Dumnezeu şi le umblă bine şi scapă de multe nevoi; f.231^{v}: Pentru ce slobozi Dumnezeu pre Satana să să lupte cu creştini ⟨i⟩, iară nu-l pierdu de tot. Cap 40; f.233^{r}: Dar pentru ce lucru nu făcu Satana atîta eres într-altă leage, fără numai într-a creştinilor. Cap 41; f.235^{r}: Oare diiavolul iaste vinovat a tot păcatul şi cade-să să-l blestemăm au ba? Cap 42; f.235^{v}: De care rugăciune şi cuvînt din Sfînta Scriptură îi iaste frică diiavolului; f.236^{r}: / Ţermoniile botezului ce închipuiesc / ; f.236^{r}: Pentru ce întoarce pre prunc cu faţa spre răsărit la scă⟨l⟩dătoare; f.236^{v}: Ce închipuiaşte cînd desfaşă pre prunc; Ce închipuiaşte întoarcerea pruncului spre apus; f.237^{r}: Ce închipuiaşte ungerea cu sfîntul untu de lemn la botezul pruncului; f.238^{r}: Ce închipuia⟨şte⟩ cînd unge pre prunc cu sfîntul şi marele miru?; f.238^{v}: Crucile, tunderea, scutecele ceale noao ce închipuiesc la botez?

Des.: Pentru că omul nu va dobîndi ceriurile de nu să va boteza după cum au zis Domnul . . .

ff.239^{v}—242^{v}: *Pildă moral-religioasă. Inc.:* Povesteaşte un cucearnic oarecarele bărbat cum că un călugăr . . .

f.242^{v}: *Versuri* (*copist*): După cum soarele a privi nu poate / Ca să luminează văile şi adîncurile toate, / Ci rămîne supt umbră multe ascunsă, / Ca supt nişte perdeale de dînsul neajunsă, / Aşa şi scriitoriului din ochi treace / Neputînd spre toată slova să să pleace. / Slova sîpt⟨*sic*⟩ perdeaoa ochiului să ascunde,/ Carea cu vedearea să treace, de nu să pătrunde. / Şi aşa rămîne greşale în carte, / Că eu de îngeri sînt foarte departe. A fi . . .

---

f.168^{r}: Apriliu 11. Anu ⟨1⟩820.

f.1^{r}: . . . prin Ioan Mihai scoasă. Anul 1823. ⟨*v. descrierea generală supra*⟩.

f.95^{r}: 1824.

f.65^{r}: ⟨*alf. tranz.*⟩ Bastia Vasile.

cop. ant. int.: Această carte iaste a lui Ioan Postea din Avrig şi iaste cumpărată la anul 1835, ianuarie, 23 zile.

cop. post. int.: Această carte o au făcut şi n-o au scris Ioan Mihai din Avrig.

Ms. a fost achiziţionat de bibliotecă, în 1969, de la Maria Spiridon din Avrig.

175×215. Leg. orig. în lemn şi piele, det. Num. orig. cu arabe. Mircea Avram, *Cartea romînească manuscrisă*, p. 44, 49, poz. 29.

Ms. BCS II A 59
11372

Sec. XIX (început) Ţara Românească

Ff. 9^{r}—318^{v}

f.9^{v}: Viaţa a prea cuvioşilor părinţilor noştri lui Varlam şi lui Iosaf, scrisă de preacuviosul părintele nostru Ioan Damaschin pen-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

tru folosul sufletesc şi tîlmăcită de pre limba slovenească pre limba rumânească de Udrişte Năsturel.

Indicăm în continuare filele din ms. unde se află titlurile de capitole :

f.10^{v} : I ; f.14^{r} : II ; f.21^{v} : III ; f.24^{r} : IV ; f.30^{v} : V ; 37^{r} : VI ; f.45^{r} : VII ; f.54^{r} : VIII ; f.62^{v} : IX ; f.72^{r} X ; f.81^{r} : XI ; f.93^{v} : XII ⟨*num. bibl. greşită la f. 94*⟩ ; f.106^{v} : XIII ; f.110^{v} : XIV ; f.118^{v} : XV ; f.123^{v} : XVI⟨*lipseşte o filă la sfîrşitul capitolului*⟩ ; f.131^{r} : XVII ; f.136^{r} : XVIII ; f.147^{r} : XIX ; f.153^{r} : Botezul lui Iosaf ; f.158^{v} : XX ; f.164^{r} : XXI ; f.174^{r} : XXII ; f.182^{v} : XXIII ; f.188^{r} : XXIV ; f.200^{r} : XXV ; f.209^{v} : XXVI ; f.216^{r} : XXVII ; f.229^{r} : XXVIII ; f.237^{r} : XXIX ; f.242^{r} : XXX ; f.254^{r} : XXXI ; f.261^{r} : XXXII ; f.267^{v} : XXXIII ; f.275^{r} : XXXIV ; f.281^{r} : XXXV ; f.286^{v} : XXXVI ; f.296^{v} : XXXVII ; f.300^{v} : XXXVIII ; f.304^{v} : XXXIX ; f.318^{r} : Cîntarea sfîntului Iosaf cînd au întrat în pustie ; Tropariul sfîntului Varlaam şi al lui Iosaf. Glas IV.

Ms. are 357 ff. Mai conţine :

ff.1^{r}—6^{r} : Scară de ceale ce să află întru această carte.

ff.319^{r}—326^{r} : Istoriia lui Melhisedec.

ff.326^{v}—331^{v} : În luna lui iunie 24 de zile. Cuvînt la naşterea sfîntului slăvitului prorocului înainte mergătoriului şi botezătoriului Ioan.

ff.332^{r}—341^{v} : A sfîntului Grigorie Sinaitul, înainte cuvîntare asupra cărţii aceştiia, pentru că nu iaste lupta noastră cătră sînge şi cătră trup, şi ce iaste războiul, şi ce iaste ostaşul şi toată arma lui Dumnezeu.

Incomplet. Des. : . . . ne vom învrednici părţilor lor, măcar deşi nu vom dobîndi aici săvî . . .

ff.343^{r}—345^{r} : Scrisoarea lui Avgar, craiul Edesii, cătră Mîntuitoriul Nostru Is. Hs.

f.344^{r} : Răspunsul lui Is. Hs.

f.344^{v} : Iscălitura Mîntuitoriului au fost aşa . . .

ff.345^{r}—346^{v} : Înştiinţarea lui Lentul, proconsul Iudeii, cătră sinatul Rîmului, pentru chipul Mîntuitoriului, care au fost într-acestaş chip . . .

ff.347^{r}—357^{v} : Ale celui întru sfinţi părintelui nostru Athanasie, arhiepiscopul Alexandriei, alte oarecare întrebări . . .

Incomplet. Des. : Întrebarea XVII. Iar acum, mă rog ţie, acest Hs. cine iaste, că pentru a . . .

---

f.9^{r} : Şi aceasta dintru ale celui iscălit este. 1838, apr⟨ilie⟩ 28. ⟨*semnătură indesc.*⟩.

Cumpărat 931/66 de la Al. Tănase.

---

165 × 205. Ff. albe : 6^{v}—8^{v}, 317^{r-v}, 342^{r-v}. Leg. orig. în carton şi piele.

Ms. BAR 5619

1822 Transilvania (?)

Ff. 1^{r}—8^{v}

f.1^{r} : Viiaţa şi petreacerea preacuvioşilor şi de Dumnezeu purtătorilor părinţilor noştri Ioasaf indiianului şi a stareţului lui, Varlaam,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

scrisă de preacuviosul părintele nostru Ioann Damaschin spre obştescul folos a hristianilor.
Cuvînt înainte.
Ms. conţine capitolele I (f.3^{r}) şi II (f.6^{v} — incomplet).
Des.: Şi atîta au sporit cu creaşterea încît au făcut această înflorită roadă pre . . .

Ms. are 23 ff. Mai conţine:

ff.9^{r}—15^{v}: / Vedeniia lui Kyr Daniil /. *Acefal. Inc.*: . . . şi puterii împărăţiei tale, să miluieşti pre creştini . . .

ff.16^{r}—19^{v}: Viaţa şi muceniia ce i s-au întîmplat sfîntului mucenic Anastasie, de tatăl lui Kyr Daniil în cetatea Telvinul.

ff.20^{r}—22^{r}: Trimiterea lui Publie Lentul Romanului celui ce odinioară au fost proconsul preaslăvit, întru carea Iis. Hs. minunat să ias⟨ă⟩ în scris (adecă ca cum să zugrăveaşte), pre carea cînd petrecea el (adecă Publie) în Ierusalim, către Sinatul Obştiei Romanilor cu de amăruntul o au scris (precum mărturiseaşte Eutropie). ⟨Prosopografia lui Hs⟩.

ff.22^{v}—23^{v}: Din Mineiul cel mare, ce să chiiamă Cet⟨enie?⟩.
Pentru că cela ce va vrea şi va dori să se îndulcească de prea dulcea mîngîiarea lui Dumnezeu, aceluia întîi i să cade să se osebească de lume şi să părăsească toate gîlcevile şi grijile şi deşărtăciunile lumii aceştiia.
Incomplet. Des.: . . . către dorinţa lucrurilor lumeşti. Pentru ...

---

f.1^{r}: Dechemvrie în 29. 1822.

170×220. Num. orig. a paginilor cu arabe (ff. 1^{r}—6^{v}) şi a filelor (ff. 9^{r}—23^{v}).

Ms. BAR 1370

Sec. XIX (început)

Ff. 1^{r}—225^{r}

f.1^{r}: **Viaţa precuvioşilor părinţilor noştrii lui Varlaam şi Iosaf, scrisă de preacuviosul părintele nostru Ioann Damaschin pentru folosul sufletesc şi tălmăcită de pre limba slovenească pre limba rumânească de Udrişte Năsturel.**

Ms. are 39 de capitole ale căror titluri sînt reproduse în CM, IV, p. 639—642. La f. 223^{r} se află Cîntarea sfîntului Iosaf cînd au întrat în pustie. *Ms. mai conţine pe f.226^{r}*: Amulete. *Pe cop. ant. int. se află următoarea însemnare:* Am cetit şi eu, cel ce mai jos mă voi iscăli, pre această sfîntă carte şi foarte mult m-am bucurat împreună şi m-am folosit de marea răbdare a preacuvioşilor noştri părinţi, Varlaam şi Iosaf, împăratu Indii. ⟨1⟩840, dec⟨hemvrie⟩ 2. Bălaşa Popaju.

CM, IV, p. 639—643.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ms. BAR 1328

Cca. 1849—1862 Țara Românească

Ff. 20r—30v

f.20r : Istorii și pilde ale sfîntului Varlaam către Iosaf, feciorul lui Avenir, împăratul Indiei.

Ms. cuprinde o antologie de pilde și cuvîntări omiletice, alcătuită de Efimia Piscupescu și intitulată : Luminarea sufletului. Culegere din mai multe scrituri ale religiei nóstre, de Efimia xemonahia, fiica repos⟨atului⟩ primul medic, Ștefan Piscupescu. ***În cadrul miscelaneului se mai află:*** Cuvîntul mitropolitului Rostovului, Dimitrie, la înălțarea sfintei cruci, Mintea și norocul, pilde din paterice, rugăciuni, un scurt fragment din Floarea Darurilor. ***La ff. 162r și 7r, semnături ale Efimiei Piscupescu din 1849 și 1862. Ms. a făcut parte din biblioteca episcopului Dionisie al Buzăului. A fost dăruit Bibliotecii Academiei în 1897 de Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice. Este descris în CM, IV, p. 563—566.***

Ediții

Cca. 1874 *Viața prea cuvioșiloru părințiloru noștri, a lui Varlam și-a lui Isof* ⟨*sic*⟩. Scrisă de prea cuviosulŭ părintele nostru Ioan Damaschin, pentru folosulŭ sufletescŭ și tălmăcită de pre limba slavonéscă pre limba rumănéscă de Udristie Năsturel.
64 p.; XI capitole, ultimul incomplet. Pe foaia liminară ant. se află însemnarea „Viața S-ților Varlaam și Ioasaf. (Paginele 1—64). Tipărită pe la 1874 în București de Ioan Gârleanu (?), Bibliotecarul Statului după *o copie de pre la 1820* (s. a.). (Mssul se afla atunci în Biblioteca Statului, acum trebue să se afle la Muzeul Național. *Traducerea lui Udriște Năsturel*") (s. a.). ⟨Reproduce ms. BAR **2769**; identificare Emil Turdeanu⟩.

1881 Ediție fragmentară de Al. Odobescu, după ms. BAR **2470**. 40 p., cu omisiunea p. 9—16. *V. și Bibl. gen., Ant., I*, 1.

1904 Manuscris român din secolulu XVII.
Vieața sfinților Varlaam și Ioasaf, tradusă din limba elenă la anul 1648 de Udriște Năsturel de Fierăști, al doilea logofăt. Tipărită pentru prima oară de Generalul P. V. Năsturel. București, Stabiliment de arte grafice „Universala", 1904.
Reproduce ms. BAR **3339**, cu adăugiri după ms. BAR **2470**. 298 p. și o prefață a lui P. V. Năsturel (LXVII). La sfîrșitul cărții, un adaus la p. XXXIX a prefeței.

1921 *Varlaam și Ioasaf.* Povestirea minunatei vieți a acestor doi sfinți, prelucrată de Ioan Mihălcescu. București, Tipografia „România Nouă" Theodor Voinea, Casa Școalelor, Biblioteca pentru popor, nr. 14, 1921. 20 de capitole; conține și *Cîntecul lui Ioasaf cînd au intrat în pustie.* 119 p.

V. și Bibl. gen., Ant., II, 19.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Versiunea rezumată apare în ediţiile *Vieţilor sfinţilor*, începînd cu cea din 1811 şi continuînd cu cele ulterioare (1835, 1903, 1933 ş. a.). Tot această versiune apare şi în prelucrarea lui M. Sadoveanu, „după izvoade vechi" (1926, împreună cu D. D. Pătrăşcanu, şi 1930, cu prefaţă de S. Puşcariu). V. şi bibl. capitolului.

Bibliografie

1. . * . *Academia Română. Sesiunea extraordinară a anului 1879. Proces-verbal nr. 1. Şedinţa din 23 mai*, „An. Acad. Rom.", s. II, t. I, 1880, p. 5.

Odobescu tipărea traducerea lui Udrişte Năsturel din *Varlaam şi Ioasaf*, cu litere chirilice şi latine.

2. I. Bianu, *Note dintr-o excursiune în Moldova*, „Columna lui Traian", III, 1882, nr. 2, p. 112.

În biblioteca Mănăstirii Agapia se mai păstra încă *Varlaam şi Ioasaf*, „manuscris slavon pe hîrtie, un gros volum în 8°".

3. Melchisedec, *Catalog de cărţile sîrbeşti şi ruseşti, manuscrise vechi, ce se află în Biblioteca Sfintei Mînăstiri a Neamţului*, „Rev. ist. arh. fil". II, 1884, vol. III, p. 129.

La nr. 4 este înregistrat un manuscris slavon ce cuprindea *Varlaam şi Ioasaf*, cu o însemnare în românește. (V. E. Piscupescu, *Lit. sl.... sec. XV*, Bucureşti, 1939, p. 114.)

4. M. Gaster, *O carte românească din 1546*, „Tipografia română", I, 1886, nr. 10, p. 2.

Romanul *Varlaam şi Ioasaf* a fost tradus din slavonește în românește de Udrişte Năsturel.

5. Ioan Bogdan, *Cîteva manuscripte slavo-române din Biblioteca Imperială din Viena*, „An. Acad. Rom.", secţ. ist., s. II, tom XI, 1888—1889, p. 27—28.

Autorul articolului a descoperit în Biblioteca Imperială de la Viena traducerea romanului *Varlaam şi Ioasaf*, făcută de Vlad Boţulescu, din italieneşte în românește, la anul 1764, în închisoarea din Milano.

5A. L. Miletić, D. Agura, *Бележски от едно научно пътуване в Румъния*, „Сборник за нар. умотв.", IX, 1893, p. 193—195.

Sînt publicate cîteva pasaje din partea slavă a textului manuscriselor bilingve româno-slave cu *Viaţa lui Varlaam şi Ioasaf* (Inf. luată din E. Turdeanu, *La litterature bulgare*, p. 54).

5B. Iv. Franko, *Варлаам и Иоасаф, старохристиянский духовный роман*, „Записки наукого товариства имени Шевченка" VIII, 1895, nr. 4, p. XIV—XVI, p. 1—28.

Un manuscris ilustrat cu *Varlaam şi Ioasaf* din secolul al XVI-lea, găsit la Mănăstirea Krehov în Galiţia, a fost scris în Moldova (în limba slavonă) (Inf. luată din E. Turdeanu, *La litterature bulgare*, p. 53, nota 2).

6. A. I. Iaţimirski, *Славянские рукописи немецкого монастыря в Румынии*, Moscova, 1898.

Sînt semnalate şi manuscrisele ce cuprind *Viaţa lui Varlaam şi Ioasaf* (p. 44—75, 103).

7. N. Iorga, *Studii de istorie şi de istorie literară*, „Literatură şi artă română", IV, 1899, nr. 2—7.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Este schițată biografia lui Vlad Boțulescu din Mălăiești. Între traducerile lui este amintită și *Viața lui Varlaam și Ioasaf* (p. 21—22).

8. Al. T. Dumitrescu, *Un cîntec de demult*, „Semănătorul", I, 1902, vol. II, nr. 30, p. 61—62.

Este subliniată asemănarea dintre cîntecul *O, prea frumoasă pustie*, găsit într-un manuscris din 1756—1762 și un cîntec popular cules și publicat în 1890.

9. Vezi *Cronogr.*, nr. **16.**

10. P. V. Năsturel, *Manuscris român din secolul XVII. Viața sfinților Varlaam și Ioasaf. Tradusă din limba elenă în anul 1648 de Udriște Năsturel de Fierăști, al doilea logofăt.* Tipărită pentru prima oară de generalul . . . , București, 1904.

În *Prefață* (p. I—LXVII) (unde se utilizează și cîteva note lăsate de G. Dem. Teodorescu), este urmărită circulația romanului *Varlaam și Ioasaf*. Se formulează ipoteza că Udriște Năsturel a tradus din grecește în slavonește și în românește; a văzut și un text latin, din care a scos *Cîntecul pustiei*. Sînt reproduse variante ale acestui *Cîntec*, găsite într-un „manuscris de psaltichie" de la Mănăstirea Sinaia și „pe niște scoarțe de lemn".

În ediția de față este reprodus manuscrisul din 1673 (în posesia lui G. Dem. Teodorescu). dîndu-se în paralel și textul unui manuscris din 1671 (nr. **293** — Muzeul de antichități). Cîteva capitole — nu se spune care — sînt reproduse după un exemplar din secolul al XVIII-lea.

La sfîrșitul cărții există un *Adaos la Prefață*, în care sînt descrise alte trei manuscrise (din 1700, 1781, 1784).

11. . . .

12. St. Romanski, *Mahnreden des walachischen Wojwoden Neagoe Basarab an seinen Sohn Theodesios*, Leipzig, 1908.

Se arată ce anume a luat voievodul Neagoe în *Învățăturile* sale din *Varlaam și Ioasaf* (p. 179—180) și ce anume din *Fiziolog* (p. 180—181).

13. M. Ștefănescu, *Istoria filozofiei românești*, „Studii filozofice", vol. VIII, 1915, fasc. I, p. 16—26; fasc. II, p. 74—91, 98, 105, 110.

Romanul *Varlaam și Ioasaf* este cercetat din punctul de vedere al filozofiei expuse în el și al raporturilor acestei filozofii cu specificul românesc.

Autorul romanului *Varlaam și Ioasaf* a fost influențat, între altele, și de *Fiziolog* (p. 81—82). Sînt semnalate legăturile de text și de concepție filozofică între *Varlaam și Ioasaf* și *Învățăturile lui Neagoe Basarab*.

14. I. Radu, *Doi luceferi rătăcitori*, „An. Acad. Rom.", s. III, t. II, secț. lit., nr. 3, 1923, p. 36 (202).

Samuel Micu a tradus din italiană romanul *Varlaam și Ioasaf*.

15. I. Negrescu, *Influențe slave asupra fabulei românești în literatura populară scrisă*, „Arhiva", Iași, XXXII, 1925, nr. 3—4, p. 179—195.

Pilda inorogului, cunoscută din romanul *Varlaam și Ioasaf*, se află nu numai în traducerea acestui roman (1648), ci și în *Învățăturile lui Neagoe Basarab*. Prin compararea textelor se dovedește că în *Învățături* traducerea s-a făcut din limba slavă, ca și în roman.

Aceeași pildă a inorogului a mai fost cunoscută și prin *Fiziolog*, originalul traducerii fiind însă grecesc, pentru unele variante, și slavon pentru altele.

16. P. P. Panaitescu, *L'influence de l'œuvre de Pierre Mogila dans les Principautes roumaines*. Extras din „Mélanges de l'Ecole Roumaine en France", 1, 1926, p. 41—45.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Este discutată problema originalului slavon după care a făcut Udriște Năsturel traducerea romanului *Varlaam și Ioasaf*. Acest original ar fi nu un text sud-slav, ci unul slavo-rus, imprimat la Mănăstirea Kutein (Ucraina) în 1637, într-o tipografie înființată de Petru Movilă. *Cîntecul lui Ioasaf*, sau *Cîntecul pustiei*, apare pentru întîia dată în ediția de la Kutein și lipsește din toate celelalte versiuni ale romanului, în afară de cea românească a lui Năsturel.

Rămîne obscură afirmația traducătorului că o mică rugăciune de la sfîrșitul cărții a fost tradusă direct din latină. Onomastica romanului dovedește că traducătorul a folosit un original slav, fără a cunoaște și unul latin.

17. D. Simonescu, *Încercări istorico-literare*, Cîmpulung Muscel, 1926.

Redacțiunea românească a „Vieții lui Varlaam și Ioasaf" (p. 27—56).

Sînt enumerate manuscrisele păstrate la BAR și în alte colecții. Textul tuturor descinde din o unică traducere, a lui Udriște Năsturel, dar unele păstrează varianta completă, iar altele o variantă prescurtată, cu diferențe de la manuscris la manuscris.

Romanul *Varlaam și Ioasaf* a fost cunoscut la noi în limba slavonă cu mult înaintea traducerii sale în românește. Mare influență asupra folclorului au avut-o parabolele din roman, iar *Cîntecul pustiei* este un caz tipic de interinfluență folclor—cărți populare.

18. C. Lacea, *Codicele Pușcașul*, „Revista filologică", I, 1927, nr. 1—2, p. 67—84.

Codicele Pușcașul a fost copiat în Sohodol-Bran și la Brașov „către sfîrșitul sec. al XVIII lea". În el sînt cuprinse cîteva pilde din *Varlaam și Ioasaf*, precum și *Istoriile lui Varlaam către Ioasaf* și *Cîntarea lui Ioasaf împăratul Indii cînd au intrat în pustie*. Izvorul copistului a fost, probabil, o copie după traducerea lui Udriște Năsturel.

Rec. : **a.** C. Tagliavini, „Studi rumeni", III, 1928, p. 128.

19. D. Furtună, *Ucenicii starețului Paisie în mînăstirile Cernica și Căldărușani*, București, 1928.

Printre cărțile copiate și citite erau și *Varlaam și Ioasaf* (p. 90) și un *Cronograf* (p. 92).

20. Vezi *Fiore* nr. **6.**

21. M. Gaster, *Povestea celor trei prieteni*, în *Omagiul D-lui dr. Ad. Stern*, „Sinai", vol. II, București, 1929, p. 48—53.

Este reprodus și comentat un fragment din *Snoava celor trei prieteni*, care, desprinzîndu-se din romanul *Varlaam și Ioasaf*, a circulat independent.

Rec. : **a.** I. Mușlea DR, VII, 1931—1933, p. 420.

22. *Istoria . . . lui Varlaam și Ioasaf din India după izvoade vechi* de M. Sadoveanu, Sibiu, 1930.

În prefața semnată de Sextil Pușcariu se rezumă cele spuse de N. Cartojan în *Cărțile populare* despre *Varlaam și Ioasaf*. Cărțile de acest tip „au rămas lectura predilectă a poporului".

23. L. Predescu, *Udriște Năsturel*, „Conv. lit.", LXIII, 1930, nr. 3, p. 1248—1251.

Într-o notiță bibliografică despre Udriște Năsturel este amintită și traducerea manuscrisă *Varlaam și Ioasaf*, cu expunerea tuturor opiniilor anterioare relativ la ea și cu descrierea manuscriselor și a edițiilor existente.

24. I. D. Ștefănescu, *Le roman de Barlaam et Joasaph illustré en peinture*, „Byzantion", VII, 1932, fasc. 2, p. 345—369.

Singura ilustrare murală a romanului *Varlaam și Ioasaf* este cea de la Mănăstirea Neamțu, în Moldova. Analiza amănunțită a picturii duce la concluzia că a fost executată la sfîrșitul secolului al XV-lea de unii dintre artiștii decoratori ai lui Ștefan cel Mare. Artiștii au avut ca model un ansamblu mai vast (probabil de origine laică) din care au preluat numai o parte a ansamblului pictural.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

25. E. Turdeanu, *Un manuscris miscelaneu necunoscut*, „Arhiva pentru ştiinţa şi reforma socială", X, 1932, nr. 1—4, p. 381—404.

26. J. Janów, *Do dziejów Barlaama i Ioasafata w przekladzie Năsturela* (Despre *Varlaam şi Ioasaf* în traducerea lui Năsturel), „Sprawozd. Towarzystwa Naukowego we Lwowie", XIII, 1933, p. 144—150.

Tipăritura de la Kutein a romanului se bazează pe versiunea latină a lui Billius, cu folosirea unei versiuni slavone, în locurile obscure din versiunea latină. Udriște Năsturel a tradus singur după un text sud-slav, corectîndu-şi mai tîrziu textul românesc după tipăritura de la Kutein (vezi *infra*, nr. **31**).

27. Victor Brătulescu, *Elemente profane în pictura religioasă*, „Bul. com. mon. ist.", XXVII, 1934, fasc. 80, p. 64—65.

Pilda inorogului, cunoscută din *Varlaam şi Ioasaf*, dar prezentă şi în *Alexandria*, este zugrăvită în biserica din Băjeşti — Muscel.

28. E. Turdeanu, *Varlaam şi Ioasaf. Istoricul şi filiaţiunea redacţiunilor româneşti*, „Cercet. lit.", I, 1934, p. 1—46.

Logofătul Udriște Năsturel a tradus romanul *Varlaam şi Ioasaf* în 1649. Textul original al traducerii s-a pierdut. Se păstrează însă numeroase copii, toate derivate din trei copii diferite, făcute de grămăticul Fota. Sînt descrise manuscrisele păstrate, din care unele conţin un text bilingv slavo-român, altele numai textul românesc în varianta integrală a autorului sau în variante prescurtate. *Cîntecul pustiei*, omis în unele manuscrise, a fost adăugat de copiştii ulteriori sub forma ce o căpătase în circulaţia orală.

Se indică după care anume dintre manuscrise s-au făcut prelucrările şi editările din secolele XIX şi XX.

La sfîrşitul articolului se dă o ediţie critică (pornindu-se de la copia de la Hurez — 1700) a unui fragment din capitolul al IV-lea al romanului.

Rec. : **a.** D. Murăraşu „Tin. rom.", LIII, 1934, nr. 1, p. 37—38; **b.** N. Bănescu, „Byz. Zeit"., XXXV, 1935, p. 162.
c. Florea Florescu, „Ţara noastră", XIV, 1935, nr. 907, p. 2.

29. E. Turdeanu, *Varlaam şi Ioasaf*, BOR, LII, 1934, nr. 7—8, p. 477—481.

Obiectul studiului sînt acele manuscrise al căror text reprezintă o contaminare între versiunea fidelă originalului traducerii romanului *Varlaam şi Ioasaf* (această versiune este păstrată în ms. **588** şi **2 470** de la BAR) şi versiunea remaniată de un copist, publicată în ediţia gen. P. V. Năsturel. Pentru textul de bază al unei viitoare ediţii a romanului este indicat ms. **2470**, în lipsa ms. **588**, aflat la Moscova.

Rec. : **a.** N. I[orga], „Rev. ist.", XX, 1934, p. 392.
b. N. I[orga], „Rev. ist.", XX, 1934, p. 406.

Manuscrisele cu *Varlaam şi Ioasaf* nu au fost tipărite, pentru că „de tipar se învrednicea, după tradiţie, numai cartea bisericească".

30. C. N. Mateescu, *Din alcătuirile poetice al lui Popa Gheorghe ot Văleni*, „Arh. Olt", XIV, 1935, p. 267—271.

Pe lîngă versuri cu caracter religios, în caietul popii Gheorghe se găseau şi: 1) *Vorbirea unei păsări către un bătrîn* (după o pildă din romanul *Varlaam şi Ioasaf*); 2) *Toate sînt deşertăciune* (n.n. — tema cunoscută — poate şi o legătură cu *Alexandria*).

31. Sebastijan Piskorski, *Żywot Barlaama i Iozafata* (*Viaţa lui Varlaam şi Ioasaf*), ediţie critică, cu un studiu introductiv de Jan Janów, Lwow, 1935, CCVIII + 322 p.
Rec. : **a.** I. C. Chiţimia, „Rev. ist. rom.", XV, 1945, fasc. II, p. 240—243.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Jan Janów prezintă, în studiul introductiv la ediția critică a lui Piskorski, circulația și originea romanului *Varlaam și Ioasaf*. Între altele, el reia problema izvorului traducerii lui Udriște Năsturel, expunîndu-și părerile exprimate și anterior (vezi *supra*, nr. **26**).

I. C. Chițimia este de părere că Udriște Năsturel a folosit și un text latin.

32. Sirarpie Der Nersessian, *L'illustration du roman de Barlaam et Joasaph*, Paris, 1936, p. 30—31, 53, 96, 151.

33. I. E. Naghiu, *Biblioteca Mînăstirii Neamțu*, „Mitropolia Moldovei", XVII, 1941, nr. 2—3.

Între manuscrisele slavone este amintit și unul care cuprindea *Varlaam și Ioasaf*; nu este datat (p. 75, nr. 4).

34. P. P. Panaitescu, *Manuscrise slave din Biblioteca Academiei R. P. R.*, București, 1959.

În introducere se spune că între manuscrise se găsesc și două copii din secolul al XV-lea ale romanului *Varlaam și Ioasaf* (una făcută în Moldova, alta la Muntele Athos) și o variantă a *Alexandriei*, diferită de cea după care s-a făcut traducerea în limba română (p. XV—XVI).

35. R. D. Tappe, *A rumanian manuscript miscellany in the John Rylands Library*, extras din „Bulletin of the John Ryland Library", vol. 42, no. 2, 1960, p. 481—482. (Inf. luată din recenzia lui D. S., „Studii", XIII, 1960, nr. 6, p. 251—252.)

În Biblioteca „John Ryland" din Manchester se găsește un manuscris copiat în 1768 de Matei Voileanu, în Șoimușul Românesc (Transilvania). Manuscrisul cuprinde diferite texte, între care se află și *Pildele* din *Varlaam și Ioasaf*. Manuscrisul a aparținut lui Mozes Gaster.

Rec.: a. D. S., „Studii", XIII, 1960, nr. 6, p. 251—252.

Descrie și alte manuscrise rămase de la Matei Voileanu.

36. I. Iuffu, *Mînăstirea Moldovița — centru cultural... (sec. 15—18)*, „Mitrop. Mold.", XXXIX, 1963, nr. 7—8.

La Mănăstirea Dragomirna se păstrează un manuscris din secolul al XVI-lea cu romanul *Varlaam și Ioasaf*, în redacție medio-bulgară, provenind de la Mănăstirea Moldovița. Manuscrisul are o însemnare din 1610, a unui călugăr de la Moldovița (p. 436). Se fac mențiuni interesante despre *copierea cărților învățate pe de rost* (p. 447—455) (subl. ns.).

36A. Constantin Prisnea. *Le monastère de Neamț*, București, 1964, p. 19.

Este amintită pictura de la Mănăstirea Neamț, cu scene din *Varlaam și Ioasaf*.

37. L. Predescu, *Udriște Năsturel și răspîndirea romanului religios Varlaam și Ioasaf*, BOR, LXXXIV, 1965, nr. 1—2, p. 64—112.

Sînt rezumate diferitele opinii cu privire la originea și circulația romanului *Varlaam și Ioasaf* și cu privire la izvorul traducerii românești.

38. Z. Iuffu, *Manuscrisele slave din biblioteca și muzeul Mănăstirii Dragomirna*. „Rsl.", XIII, 1966, p. 195, 196.

Vezi *supra*, nr. **36**.

39. L. Predescu, *Influența romanului Varlaam și Ioasaf în folclorul românesc*, BOR, LXXXV, 1966, nr. 1—3, p. 191—208.

Este studiată răspîndirea în folclor și în literatura cultă a *Cîntecului pustiei* și a parabolelor. Una dintre parabole apare și în *Floarea darurilor*, editată la Snagov, în 1700. Este amintită influența asupra *Învățăturilor lui Neagoe Basarab* și asupra picturii bisericești.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

39A. Emil Lăzărescu, *O icoană puţin cunoscută din secolul al XVI-lea şi problema pronaosului bisericii mănăstirii Argeşului*, „Studii şi cercetări de istoria artei. Seria artă plastică", XIV, 1967, nr. 2, p. 187—199.

Pe o icoană din secolul al XVI-lea sînt zugrăvite chipurile lui Varlaam şi Ioasaf (încă o dovadă a răspîndirii în limba slavonă a romanului în vremea domniei lui Neagoe Basarab).

40. Vezi *Cronogr.* nr. **63.**

41. Vezi *Cronogr.* nr. **64.**

42. Iosif Pervain, *Micu şi romanul popular Varlaam şi Ioasaf*, în *Studii de literatură română*, Cluj-Napoca, 1971, p. 31—32.

Samuil Micu a tradus înainte de 1800 *Varlaam şi Ioasaf*, după o ediţie şcolară italiană. Traducerea a rămas în manuscris şi nu a circulat ; fragmente din ea se află în *Propovedanie sau Învăţături la îngropăciunea oamenilor morţi*, Blaj, 1784 (studiu publicat anterior).

V. *Bibl. gen. Studii* : **14—16, 19, 20, 23—29, 31—35, 39, 40, 41A, 43, 47, 51, 53, 54, 57—59, 63, 65, 75, 79, 80, 84, 94—96, 101, 107, 108, 110, 116, 119—122, 126, 132, 139, 141, 144, 145.**

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

1. a, p. 69.

Ms. BAR 575

Cca. 1779—1780 Ţara Românească

Ff. 52r—128v

f.52r: Începuiu a scrie de viaţa şi lucrul marialui Alexandru împărat de la Machidoniia, din cetate ce să chiema Filipus.

Caietul cuprinzînd *Alexandria* se află, alături de alte caiete de diferite dimensiuni, din diverse perioade, într-un codice legat de bibliotecă. Caietul I conţine: Poezii şi cîntece moldoromâneşti (cca. 1840); caietul II conţine reţete şi sfaturi gospodăreşti (1825); III — o scenetă versificată cu personajele: Interesul, Minciuna, Bătrînul (1834) scrisă de Petrache Agărici; IV — reţete medicale (1830); V — rugăciuni (copie din 1839); VI — *Alexandrie*; VII — Viaţa sfîntului mucenic Haralampie (sec. XVIII — sfîrşit); VIII — Rînduiala vecerniei (1853); IX — Versuri religioase, Descrierea sfintelor locuri (sec. XIX — mijloc).
Caietul VI, copiat în parte de Ştefan dascălul de la Colţea (v. *Copişti* . . . , p. 243), mai conţine, în afară de *Alexandrie* (76 de capitole, fără titluri), un *Cîntec de dojană sufletului (psalm:* Pre tut ceasul mă îmbie dorul . . .) şi, la f.132v, — *Poricologos* (v. -). Această parte a codicelui a fost dăruită Academiei de librarul ieşean Daniel, în 1891. Manuscrisul este descris în *CM*, II, p. 329—331.

1. b, p. 77.

Ms. BAR 1155

1784 Moldova

Ff. 1r—94v

f.1r Cu vrere lui Dumnezeu începui a scrie Alecsăndrie, adică istorie lui Alicsandru Machidon.

f.94v: Şi am scris eu Ioniţă Arhip, let 1784, septemvrie 21, această Alixăndriie a mea.

Ms. are 207 ff. şi mai conţine: *Archirie şi Anadan*, *Visul Precistei*, descîntece, *Ceasuri bune şi rele*, *Rînduieli jidoveşti*, *Basni a Talmudului*, *Trepetnic*, reţete, cîntări de stea, *Floarea Darurilor*, versuri istorice, molitve, rugăciuni, *Numele lui Is. Hs.*, *Numele Precistei*, versuri populare. Este descris în *CM*, IV, p. 215—221.⟨v. şi *Copişti* . . . p. 9—10⟩. Fost ms. Gaster **94**.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

2, p. 77.

Ms. BAR 1065

Cca. 1784 Moldova

Ff. 1r—7v

/ Alicsăndria /

Text fragmentar. Inc.: Începutul lumii. Atunce împărăţiia la Indiia cea mare marile împărat Poru.

---

f.1r: Cu vrere lui Dumnezău începui a scrii Alicsandriia; în vreme aceia era leat 1784⟨?⟩.
Fost ms. Gaster **198**. Este descris în *CM*, IV, p. 21.

2. a, p. 84.

Ms. BAR 869

1790 Moldova

Ff. 2r—77r

f. 2r: Pentru născutul calului lui Alexandru.

Ms. cuprinde 18 capitole (titlurile sînt reproduse în *CM*, III, p. 97—99) şi numeroase însemnări (*idem*, p. 99).
Este ilustrat de Năstase Negrule cu desene de mare valoare artistică ale căror legende sînt reproduse tot în *CM*, III, p. 97—99.
Pe f.1v, între stema Rusiei şi cea a Moldovei se află următoarea însemnare:

Cu mila lui Dumnezeu, am scris aciastă carte Alexăndrii în zilile pre luminatii a împărăteştii sale mărir⟨i⟩ Ecaterini⟨i⟩ Alexievni⟨i⟩ pre blagocestivii împărătesăi a toată Rosîe, întru fericite zîle a moştenitoriului ei, binecredinciosului domnu şi marile cnez Pavel Petrovici şi a soţîii lui, binecredincioasa doamna şi mare cneghina Marie Teodorovna, şi a fiilor lui, binecredincioşilor domni şi mari cnej⟨i⟩ne Alexandru Pavlovici şi Costandin Pavlovici şi a binecredinciosălor doamne şi mari cnej⟨i⟩ne Alexandra Pavlo⟨v⟩na, Eliana Pavlo⟨v⟩na, Marie Pavlo⟨v⟩na şi Ecaterina Pavlo⟨v⟩na, în vreme cînd împărăteştile rosîeşti oşti să afla aice în prinţîpatul Moldovii, supt ocîrmuirea pre luminatului cnez Gligori Alexandruvici Potiomchin, a marilui hatman şi de opştii arhistratigu şi a multora ordine caveler, iar a bisăricii prin ţînere locului exarhiii Moldovlahiii era occîmuitor preosfinţie sa Ambrosîi a pre sfinţitului îndreptătoriului sînod madular, arhiepiscopul a Ecaterinoslaviei şi a Tavricescului Hersonii.

Şi s-au scris de min⟨i⟩ păcătosul Năstas⟨e⟩ Negrule, aici în Iaşi la veliat 1790, apriil 1. ⟨v. *Copişti* . . . , p. 159⟩.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

3, p. 86.

Ms. BAR 1063

1796 Moldova

Ff. 2^r-9^v

f.2^r : Istoriia despre marele Alecsandru împărat într-aceia vreme cînd era cursul lumii cinci mii doao sute şi cinzeci de ani.
Incomplet. Des.: . . . şi nu-l văzură nimenea ce să făcu, numai ce să vede . . .

---

f.1^r : Această cărticé / Întru carile este a mé / Şi numile îmi pusăiu / Pentru rîvna ce avusăiu, / Ca să fac o istorie, / Ce-i numită Alecsăndrie,/ După o tiparnică scoţind / Şi cu mîna me scriind . . . ⟨*urmează versuri encomiastice pentru Alexandru Ion Calimah voevod*⟩.
Şi am scris-o în zilile preînălţatului precum mai sus arată, la anul 1796, iunie 1, cînd slujam la dumnealui jupîn Apostoli la Eşi, zăt Tolea Plăcintă.
f.1^v : Constandin Laţcar ⟨*după versuri de iertăciune ale copistului*⟩.

Textul fragmentar al *Alexandriei* este reprodus, probabil, după ediţia din acelaşi an (1796) ⟨v. *Ediţii*⟩. Ms. mai cuprinde versuri moralizatoare. Este descris în *CM*, IV, p. 11—12. ⟨v. şi *Copişti* . . . , p. 138⟩.

4, p. 88.

Ms. BAR 270

f.40^{r-v} S-au scris acum pă limba această rumânească
dup⟨ă⟩ o cărticică ce es⟨te⟩ slovenească,
care în mugula (?) e aşa tipărită,
tuturor creştinilor este dăruită.
Apologhiia zicu-i, aşa să numeşte,
care pre cel întristat multu îl veseleşte.
Bun răspunsu să înţelege şi să tălmăceşte
la Hs. să alerge şi să izbăveşte.
Nu-l lasă a să scîrbi, nici să să întristeze,
măcar orice întîmplare să i să întîmpleze.
Cu bună mîngîiere, cu blîndeţe învaţă
ca numai pre dînsul dar să-l avem povaţă.
Cu mărturii din Sfînta Scriptură arată
ca întru rele întîmplări, scîrbiţi niciodată
nu spre omul pămîntean nicicum nădăjduind,
ci toată nădejdea la mila lui puind.
Elu ne este scăparea, dă grijă purtători
tuturor folosirilor, încă şi izbăvire.
Citindu-o să vază într-însa ce scrie,
avînd numai pre dînsul mare bucurie.

f.40^v : Calendar.
Scoasă după limba ungurească pă limba rumânească, dă acest an şi dă alţi trecuţi ani şi dă alţi ce vor să fiie, precum să vede.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

5, p. 99.

/ f.a. / / f.l. / *Alexandrie*

Lipsesc următoarele titluri de capitole: *Pentru visul lui Filip de Alexandru, Cînd au întrebat Filip pre Boiarii săi pentru Alexandru, Pentru ostrovul Dalfionului, Cînd au adunat Alexandru pre toți craii și domnii, Pentru feciorul lui Arhidon, Cînd au scris Darie carte la Alexandru, Cînd au înșălat Alexandru pre Darie și Darie au trimis carte la Por împărat, Cînd au ajuns Alexandru la o țară cu oameni cu șapte picioare și cu șapte mîini, Cînd văzu Alexandru pre un turc cernindu-și barba, Cînd văzu Alexandru împărat pre un om anume Alexandru, care fugia dela război, Cînd au venit o muiare la Alexandru și ș-au pîrît bărbatul.*; dar apare un titlu de capitol inexistent în primele ediții sibiene: *Început despre războiul lui Por împărat.*
Dintre titlurile de capitole care lipsesc, unele (ex.: *Pentru visul lui Filip de Alexandru)* cuprind totuși, în text, paragraful respectiv, iar altele — nu (ex.: *Cînd au ajuns Alexandru la o țară cu oameni cu șapte picioare și cu șapte mîini).*

6, p. 100.

Precuventare
Din aceste trădăciuni putemu închiea despre originea și despre feluritele trepte de cultură sau de barbarie, despre multe prefaceri și strămutări locale, despre limbă, obiceiuri și religiune, cu unu cuvăntu despre întregulu caracteru alu unui poporu.
Multe din trădăciunile românesci cuprinzindu-se în aventurile lui Pepelea, amu socotitu că aceste adunate și modificate în cătu moralulu și buna cuviință se erte, vor fi primite cu îngăduință.

Th. S⟨tamati⟩

⟨*nota editorului:* Despre castori și obiceiurile lor, *nu* Despre căsătorii . . .⟩.

7, p. 101.

Istoria lui Alexandru cel mare Macedon sau *Alexandria* este cea mai celebră dintre cărțile poporane românești. Prototipul acestei povestiri e un manuscript grecesc din secolul al XI-lea care se crede că nu e decît o copie a originalului din secolul al III-lea. Din grecește istoria lui Alexandru cel Mare s-a tradus în latinește în secolul al IV-lea de către Iulius Valerius; în urmă s-au făcut și alte traduceri printre cari una a archipresbiterului Leon sub titlul de *Historia Alexandri Magni de proeliis.* Au urmat apoi nenumărate prelucrări în proză și versuri la aproape toate popoarele Europei. Printre manuscriptele slavone ale *Alexandriei* este unul scris la Mănăstirea Neamțului în 1562, prin porunca lui Grigorie, mitropolitul Sucevei.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

În ceea ce privește data traducerei românești a *Alexandriei*, ea nu se poate preciza. Atîta se știe că în secolul al XVII-lea era destul de cunoscută românilor, ba chiar se răspîndise atît de mult, încît Miron Costin găsește cu cale să o stigmatizeze cu tot dinadinsul în cronica sa : „Scrie Plutarh, vestit istoric, la viața lui Alexandru Machedon, carele au scris *Alexandria* cea adevărată, nu basme cum o scrie o *Alexandrie*, din grecie ori dintr-alte limbe scoasă pre limba rumânească, plină de basme și de scornituri"*.

Așadar, încă înainte de Miron Costin exista în limba românească o *Alexandrie*.

În secolul al XVIII-lea sunt numeroase dovezi de existența ei. Între cărțile tipărite pe cari le-a găsit italianul Del Chiaro în România pe la începutul acestui secol este și o ediție a *Alexandriei*. După Gaster, ediția aceasta ar fi aceeași cu *Alexandria* tipărită înainte de 1782 și despre care pomenește Sulzer. Nici una din aceste ediții nu s-a putut păstra, toate exemplarele fiind distruse prin deasa întrebuințare. Cea dintîi ediție tipărită despre care ne-au rămas urme e cea scoasă în Sibiu la 1794, sub titlul : *Alexandria, sau Istoria lui Alexandru Machedon și a lui Darie din Persida, împăraților*.

Dintre manuscrise, cel mai cunoscut e acela al logofătului Ioniță Giurescu, care s-a apucat, pe la 1799, a copia împreună fel de fel de cărticele care circulau în popor. Jumătatea de la urmă a manuscriptului e ocupată de : *Viața și povestea și lucrurile marelui împărat Alexandru Machedon din cetate a lui Filip Craiu, cum făcu războae cu toate dihaniile pămîntului și fu împărat a toată lumea*. Se pare că Giurescu a copiat ediția de la Sibiu din 1794.

Afară de aceasta, Gaster ** mai cunoaște : un manuscript din Bucovina din 1784 ; alte două manuscripte din 1793—1798 și, în sfîrșit, o *Alexandrie* din Moldova de pe la 1800.

În secolul al XIX-lea găsim numeroase ediții tipărite, păstrînd aceeași redacțiune și avînd la sfîrșit adăogată : *Vrednica de însemnare întîmplare a patru corăbieri ruseșți, cari au fost strîmtorați de iarnă în ostrovul Spitzberg la anul 1743*. Redacțiunea aceasta am păstrat-o și noi în ediția de față. La tipărirea ei ne-am servit de diferite texte pe cari le-am comparat între ele, ceea ce ne-a îngăduit să descoperim în ele unele omisiuni și să rectificăm multe greșeli de zețuire. Singurele schimbări ce s-au adus au fost îndreptarea titlurilor unor capitole și împărțirea perioadelor prea lungi în fraze mai scurte. Aceasta însă numai acolo unde era neapărată nevoie, pentru ca textul să poată fi înțeles mai ușor.

I⟨osif⟩ N⟨ădejde⟩

---

* Citat de Hasdeu, *Cuvente den betrani*, t. II, p. XXXV.
** *Literatura populară română*, p. 14.

7. a. p. 102

cop. ant.: Citiți ***Genoveva de Brabant!***
O scriere din cele mai mișcătoare și cu prea frumoase tendințe morale.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Cartea aceasta, care s-a tradus pentru prima oară în românește acum aproape o sută de ani, a devenit repede populară, fiind una din cărțile cele mai cetite în popor.
Ediția apărută în „Biblioteca pentru toți" a fost refăcută conform spiritului limbei de azi și poate fi cetită cu folos de toată lumea.
v. și *Bibl. gen.*, *Studii*, 144. Autorul (I. Oprișan) semnalează, în nr. 30 (1 fevr. 1909) al ziarului „Răvașul poporului", apariția, sub titlul *Rătăciții de lume*, a *Întîmplării celor patru corăbieri ruși* . . .

7. a, p. 102

În *Esopia*, / 1909 /, B. P. T., p. 128 : A apărut în Editura „Biblioteca pentru toți" : *Alexandria* / sau / *Istoria lui Alexandru* / *cel mare*. Cartea aceasta, cea mai celebră din scrierile poporale românești, a fost, timp de aproape două veacuri, cartea de predilecție a poporului românesc. Aproape nu există român știutor de carte care să nu se fi desfătat cîndva cu cetirea miraculoaselor întâmplări ale lui Alexandru Macedon.
Alexandria a apărut pînă acum în numeroase ediții. Toate însă păcătuiau fie prin prețul prea urcat pentru o carte destinată poporului, fie prin neîngrijirea cu care erau alcătuite.
De data asta *Alexandria* apare într-o ediție bine îngrijită în Editura „Bibliotecii pentru toți" și se va vinde numai cu prețul de 60 bani. Comenzile să se adreseze Librăriei / Leon Alcalay /, București.

8, p. 102

Cuvînt înainte

Cartea cea dintâia și cea mai însemnată din literatura romantică este fără îndoială *Alexandria*.
Istoria lui Alexandru Macedon a exercitat un farmec nespus asupra păgînilor, evreilor, creștinilor (v. Gaster, *Literatură populară română*, pag. 7 și urm., București, 1883) „. . . cu variantele și schimbările de la fiecare popor . . . ".
Alexandria română se susține a fi cunoscută Românilor încă din secolul al XVII-lea. De atunci și pînă azi ea este o carte de predilecțiune a poporului român știutor de puțină carte. Cu variantele și schimbările prin care a trecut ea la noi, o dau și eu din nou la lumină, cu speranța că ea va fi citită și de aici înainte cu plăcere de poporul nostru.

Editorul.

p.126 : Această istorie / Ce-i numită Alexandrie / Pentru Alexandru împărat / Cel mare și minunat, / Cu frumseţe luminat, / Toată lumea a luat, / Bătut-a împărați și crai, / Pe toți cei ce erau mai mari. / A luat banii și avuțiile, / Dela toate împărățiile. / Dară în zadar s-a

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

înălţat / Că odată a picat, / Ca un copaciu înalt şi mare / Ce răsună foarte tare. / Iară el văzindu-se pe sine / Ieşind din această lume, / Faci la toţi rugăciune / Cerîndu-şi lui iertăciune.

9, p.103

Lămuriri introductive

Programa analitică cere pentru clasa III-a secundară o carte populară. Punem la îndemîna şcolarilor pe cea mai răspîndită dintre toate şi pe cea mai cunoscută, vestita *Alexandrie* sau *Povestea lui Alexandru Machedon*.

P. V. H⟨aneş⟩

Bucureşti, iulie 1924

10, p. 129

Ms. BAR 1155

1784 Moldova

Ff. $95^r - 103^v$

f.95^r : Istoria lui Sanagrid împărat ci stăpîne Ţara Dorului.

f.103^v : Let 1784, avgust 5. Ioniţă Arhip.

Pentru descr. gen. a ms-ului, v. *Alexandrie. CM*, IV, p. 215—221, *Copişti* . . . , p. 9—10.

11, p. 163

p. 5—6 : Lămuriri din partea editorului

Primirea călduroasă ce s-a făcut frumosei opere a lui Anton Pann : *Povestea vorbii* şi de către publicul cititor şi de către presa serioasă ne pune azi în plăcuta poziţie de a mai publica ceva din operele iubitului scriitor. În curînd vom mai da şi altele. Acum publicăm la un loc două cărticele dintre cele care au făcut mai mare efect la apariţia lor şi dintre cele care s-au vîndut mai mult în nenumăratele ediţii ce s-au făcut în urmă.

În vasta operă a lui Anton Pann multe nu sunt originale, ci traduse sau localizate din multele limbi ce el ştia. „De prin lume adunate şi iarăşi la lume date", le zicea el. Astfel sunt şi bucăţile care urmează. Dar şi bucăţile traduse de Anton Pann au — ca să zicem astfel — pecetea originalităţii sale. În orce caz rar s-au scris la noi lucruri aşa de plăcute, de morale — o morală simplă şi uşoară — şi într-o limbă aşa de românească.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

⟨Este prima ediție care reunește cele două prelucrări ale lui A. Pann⟩. Împreună, cele două cărți populare mai apar în edițiile din :

1904 Biblioteca Scriitorilor Români.
Anton Pann, *Opere Complete.* Povestea vorbii — O șezătoare la țară — Nastratin Hogea — Înțeleptul Arghir — Osebite anecdote.
Ediție populară, București, Minerva, 1904.
(Volumul conține o prefață (III—IV), reproducere a celei din „Fabule și istorioare" — 1841, Năzdrăvăniile lui Nastratin Hogea la p. 323—351, *Istoria preaînțeleptului Arghir cu nepotul său Anadam* la p. 363—376).

1908 Biblioteca pentru toți.
Anton Pann, *Nastratin Hogea. Înțeleptul Arghir și nepotul său Anadam*, Ediția a II-a, București, Editura Librăriei „Leon Alcalay", 1908.
(Volumul conține prefața de la prima ediție la p. 3—4, iar la p. 5—56 și, respectiv, p. 69—91, textele celor două cărți în ordinea din titlu).

/ **1936** / Anton Pann, *Nastratin Hogea. Înțeleptul Arghir și nepotul său Anadam*, / Editura Librăriei Universale „Alcalay & Co" /, București. *(Volumul conține prefața la prima ediție — D. Stăncescu — la p. 3—4, iar la p. 5—68 și, respectiv, p. 69—91, textele celor două cărți în ordinea din titlu).*

Separat sau împreună cu alte prelucrări ale lui A. Pann, *„Năzdrăvăniile lui Nastratin Hogea"* cunosc mai multe ediții :

1853 *Nesdrăvăniile lui Nastratin Hogea.* Culese și versificate de Anton Pann, București, Tipografia Anton Pann, 1853. *(Conține și „Osebite anegdote").*

Ediția a II-a apare la Rîmnicul Vîlcea, în tipografia Calinic, editor Oprea Demetrescu, **1873** ; acesteia îi urmează, în **1880**, o ediție H. S⟨teinberg⟩, la tipografia „Hajoetz", București ; în **1887**, o reluare a ediției din 1880 la același editor ; în **1893**, idem ; în / **1894** / apare o ediție la Librăria Ciurcu din Brașov ; în **1897** o altă reluare în Editura H. S⟨teinberg⟩, București ; în **1914**, idem ; în **1922**, în aceeași editură, împreună cu *Povestea vorbei* (prefață M. Mihăileanu, profesor, ilustrații A. Iliescu) ; în / **1923** /, la „Cartea Românească", în colecția „Pagini alese din scriitorii români", nr. 132 ; în **1942**, la Editura „Insula", apare o ediție ilustrată cu 5 compoziții de Magdalena Rădulescu ; în / **1943** /, o ediție în colecția „Muncă și lumină" a Editurii Gorjan, nr. 7018 ; în **1953**, o ediție îngrijită de I. Fischer la E.S.P.L.A. ; în **1955**, o ediție îngrijită de același, cu ilustrații de Marcela Cordescu, la Editura Tineretului ; în **1961**, o culegere din ediția în pregătire I. Fischer și Radu Albala, cu prefață de Paul Cornea, în colecția „Biblioteca pentru toți" a Editurii pentru literatură ; în **1964**, o culegere de I. Fischer, cu prefață de I. Roman, la Editura Tineretului ; o ediție **fără an** apare la Editura „Papetăria Românească", București, 63 p. Pentru edițiile din **1896** și **1963**, vezi *Archirie și Anadan, ediții* ; pentru ediții în periodice, vezi *B. G. E. F. R.*, poz. 3445, 3456, 3459, p. 318—319 ; pentru o ediție din *Archirie și Anadan* în „Răvașul poporului", nr. 9 din 15 martie **1908**, vezi *Bibl. gen., Studii*, 144.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

11. a, p. 164

Fabule şi istorioare auzite şi versificate de Anton Pann. Tipărirea întîia, Bucureşti, Tipografia Pitarului Constandin Pencovici, 1841, I—II.

Către cititori.

Domnilor !

Aceste fabule şi istorioare nu sînt decît numai auzite. De vor fi vreunele şi tipărite în alte limbi nu ştiu, că n-am învăţat nici o limbă din cele poleite. În anii cruzimei mele de ar fi fost şcoli ca acum şi de învăţam vreo limbă din cele lăudate, nu era să mă joc cu astfel de lucruri mici, ci era să traduc osebite cărţi, care să mă folosească şi pe mine şi pe alţii. Cu toate acestea crez că şi istorioarele aceste nu vă vor fi spre vătămare, deşi multe din ele puteţi să le ştiţi şi multe să nu le ştiţi. Eu mă mulţumesc că am putut face şi atîtă, în ceasurile mele cele vacante, decît să le petrec nimica făcînd.

De veţi găsi vreun cusur în stil, nu aveţi drept să mă osîndiţi, fiindcă m-am desvinovăţit spuindu-vă că eu altele n-am învăţat, decît din mica copilăria mea mi-am bătut capul ca să ajung desăvîrşit în meşteşugul musicii bisericeşti, în care am şi izbutit. După ce am învăţat canoanele şi ortografia acestui meşteşug, n-am zăbovit a români şi a lucra pe note cărţile cele mai trebuincioase. Care sînt : Anastasimatarul serdarului Dionisie Fotino, Docsatarul dimpreună cu Triodul şi Pendicostarul, Heruvico-Chinonicarul, Catavasierul şi altele multe. Care nedîndu-mi mîna să le tipăresc, şed pe fundul lăzii de vro doăzeci de ani. Şi nu vor eşi la lumină, pînă nu să va găsi un patriot care să ştie preţui asemenea osteneli şi să jertfească un ce pentru tipărirea lor.

Aceasta am învăţat, domnilor, şi de poate cineva să găsească vreun cusur asupra acestui meşteşug, ruşinea mea va fi (după cuvîntul ce am zis că din mica mea copilărie mi-am bătut capul la dînsul), că de a mă lăuda singur nu-mi este de folos. Iar după ce am isprăvit cărţile de mai sus numite şi văzînd că osteneala îmi stă zadarnică, m-am apucat a aduna şi a face cîte o carte din cele politiceşti. Încet, încet, învăţîndu-mă singur, una ca să-mi treacă de urît şi al doilea socotind ca să trăesc. Precum am şi tipărit întîiu Calendarul lui Bonifatie Setosul, al 2-lea Cîntările de stea, al 3-lea Cîntecile de lume, al 4-lea Îndreptătorul beţivilor, al 5-lea Hristoitia, al 6-lea Erotocritul şi al 7-lea aceste Fabule şi Istorioare. Într-aceste cărţi, domnilor, puteţi găsi destule cusururi, căci după cum am zis : Dascăl mi-am fost singur, pentru care nu mă sfiesc de dumneavoastră carii cunoaşteţi şi ştiţi poezie ce va să zică, ştiind că cei înţelepţi niciodată nu defaimă, ci mă tem de aceia ce măsoară rîndurile cu compasul sau cu beţişorul şi zic că un rînd este mai lung decît altul, că asemenea oameni nu sînt nicidecum ertători, împutez, defaim, cum le vine la gură. Cu toate aceste eu tot nu mă opresc a tipări şi a nu le da în critică şi altele ; pentru că m-am obicinuit a nu şedea fără lucru ; ci scriind cîte ceva, mi să pare că-mi petrec vremea foarte dulce. Şi pentru ca să fac şi dumneavoa⟨s⟩tră asemenea petrecere cu critica lucrului mieu, cu toată dragostea vi-l puiu înainte şi citiţi sănătoşi.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

12, p. 196

Pe coperta volumelor *Spitalul Amoriului* şi *O şezătoare la ţară* din 1852, erau anunţate viitoare cărţi din tipografia lui Anton Pann, între care *Istoria lui Bertoldin, fiul bufonului Bertoldo.*

13, p. 200

Ms. BAR 1133

1806 Moldova

Ff. 2^r-292^v

f.2^r : *Istorie lui Erotoclit.*
Întîia parte a istorii lui Ierotocrit.
f.70^r : A doao parte a istorii lui Ierotocrit; f.115^v : A trie parte a istoriei lui Ierotocrit; f.169^v : A patra parte a istoriei lui Ierotocrit.

f.292^v : S-au sfîrşit de scris, 1806 maiu 7.
f.1^v : Această istoriie este prea nostimă la cei amorezaţi şi dacă va fi puţintel la minte, acela le va şi urma toate cele ce sînt scrise şi mai cu asupră. 1836 iulie 26.
Din istoriia aceasta va luoa cinevaş multe pilde din cele ce n-au fost niciodată, care mai la urmă îş va zminti şi mintea.
cop. ant. int. : Vai mie, înnegritule suflete, pînă cîndu de la răutăţi nu mai curmezi! Pînă cîndu vei tot citi la istorie lui Erotoclit şi a Aritusii şi altora ca acestora? Cu aceste di grab vei merge la raiu, cu cerga în capu. 1835 ghenar 18.
cop. post. int. : Trupul lui Ierotocrit să nu fie putrezit.

Ms. a aparţinut lui M. Gaster (ms. **72**). Este descris în *CM*, IV, p. 156—157.

13 a Un ms. al *Erotocritului*, semnalat de N. Cartojan în *Cărţile populare* . . . , ed. I, vol. II, p. 358, copie făcută de Săndulache Lăpuşneanu la 1834, se păstrează la Biblioteca „V. A. Urechia„ din Galaţi, ms. rom. **5747**, nr. inv. 375.106.

14, p. 217

Ms BAR 1067

1779 Moldova

Ff. 1^r-25^r

Viiaţa preînţeleptului Esop.

Acefal. Inc. : . . . şi pre cantaragiu foarte bine, tot cu haine noao, iară pe Esop l-au îmbrăcat într-un ciuhal . . .
⟨*Discontinuitate în text* : *ff.2—3*⟩.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

f.25^{r} : Această Esopiia o am scris-o eu însumi / . . . / . Şi am scris la velet⟨ul⟩ acesta 1779, martu 26. Ioan Chira logofăt.
⟨v. *Copişti* . . . , p. 24; *CM*, IV, p. 23—29⟩.

Pentru descrierea generală a ms-ului, v. ***Bertoldo***, ***Halima***.

15, p. 220

Ms. BAR 1204

1794 Ţara Românească

Ff. 117^{r}—128^{v}

Pildele lui Esop (*fragmente*)

Inc. : Un măgar era încărcat cu sare . . .
Des. : Aşa sînt şi oamenii cei lacomi . . . ei pierdu şi ale sale care le au strînse la mîinile lor.

f.109^{v} : Această cărticică este a lui Mateiu logofăt şi cele ce s-au scris într-însa este pentru învăţătura acelor ce s-or sili. Deci, cine va citi, mă va pomeni, iar cel ce s-ar ispiti ca să o fure să fie afurisit de cei trei sute ⟨şi optsprezece⟩ sfinţ⟨i⟩ părinţi din ⟨Nicheia⟩. Pentru care am însemnat de cînd s-au scris, dă la avg⟨us⟩t 1 pînă la avg⟨us⟩t 31 la leat 1794, de la stăpînirea domnului nostru Ioan Alexandru Cos⟨tan⟩d⟨in⟩ Moruz voevod. Mateiu logofăt.
⟨v. *Copişti* . . . , p. 134—135⟩.
f.115^{r} : Această carte este a lui Matache sin Anghel şalvaragiu şi este scrisă de dumnealui logofăt Matei Iordăchescu, fratile răposatului Anghel şalvaragiul, ce este ciracul răposatului Borănescului cel bătrîn, şi au dăruit-o lui Matache nepotului său, şi este însemnat aici ca spre ţinere de minte, la leat 1836, deche⟨mv⟩r⟨ie⟩ 7.
f.113^{r} : Dumitru Marin. 1849.

Ms. are 128 ff. şi este descris în *CM*, IV, p. 288—289. Mai conţine : ***Floarea Darurilor*** (v. —) şi versuri de lume.
A fost în posesia lui M. Gaster (ms. **143**).

16, p. 222

Ms. BAR 1157

Sec. XVIII (sfîrşit) Moldova

Ff. 59^{r}—101^{v}

f.59^{r} : Viiaţa preluminatului şi preînţăleptului Esopu ce-au fostu de locu din Ţara Frîncească; fire şi feliul petrecerii lui vom să ară-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

tăm pre limba românească, ca să o înţăliagă toţi, lucruri minunate.
Text discontinuu între ff.87 şi 88.
Incomplet. Des. : . . . . cu amară răsplătire pentru moarte me ce fără vină.

Ms. are 133 ff. şi mai conţine : povestiri morale, Descoperirea sf. Liturghii, rugăciuni tîlcuite, Întrebări şi răspunsuri, Apocalipsul apostolului Pavel, Legenda Duminecii, Tîlcul buchilor, zile nefaste, Trepetnic, pilde evanghelice tîlcuite, Descoperirea celor 12 Vineri Mari, Moartea lui Avraam, Zodiac, reţete, numeroase însemnări de cititor. Fost ms. Gaster, **96**. Este descris în *CM*, IV, p. 223—226.

17, p. 223

Ms. BAR 1207

Sec. XVIII (sfirşit) Ţara Românească

Ff. 13^r-20^v

f.13^r : Pildele lui Esop.
Conţine 27 de fabule.

f.2^v : Serafim iclisieru. ⟨v. *Copişti* . . . , p. 207 ; textul este scris şi în criptogramă⟩.
f. lim. post. : **M**-am întîmplat de am cetit şi eu pă această cărticică şi multu m-am umilit cu inima pîrdalnica . . . Ioan pîrdalnicu.
Fost ms. Gaster **191**.

Ms. are 101 ff. şi mai conţine : Omilii, Întrebări şi răspunsuri (Iazimir ereticul cu Panaiot filosoful ş. a.), Cîntecul lui Adam la izgonirea din rai, Descoperirea celor 12 Vineri Mari. Este descris în *CM*, IV, p. 291—293.

18, p. 224

Esopiia, adecă

Viiaţa preînţeleptului şi minunatului Esop, carele au fost de neamul lui Frînc din ţara frîncească. Iar viiaţa şi petrecerea lui de folos iaste ca să o arătăm şi pre limba noastră cea de moşie rumânească, ca să poată înţelege toţi pre rînd de amăruntul, precum au fost şi cîte ispite şi nevoi mari au petrecut şi ce feliuri de lucruri minunate au făcut.

Firea şi feliul tuturor lucrurilor care sînt întru oameni cercetate şi aflate de oamenii cei vechi şi înţelepţi, aşijderea şi pentru înţeleptul Esop deprinzînd dascalii cei buni şi unii de la alţii învăţînd învăţătura lui, apucîndu-o ca pre un odor scump şi ţiindu-o. Iată că s-au mînat vremea de să istoveşte şi pînă astăzi pe la toţi unde să află Typografii aşezate de Dascalii cei aleşi, la Greci, la Latini, la Sîrbi şi la Nemţi, să află şi

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

istoriia lui Esop scrisă sau tipărită cu viiaţa şi pildele lui. Că cu adevărat sînt învăţăturile lui de mare folos celor ce iubesc învăţătura şi se nevoiesc a fi înţelepţi şi priceputi. Că măcar că era el păgîn şi închinători de idoli, că încă nu strălucise darul lui Dumnezeu pre lume, fiind cu mulţi ani mai nainte de venirea lui Is. Hs. în trup, căci pe acele vremi era toată lumea împiedecată de înşălăciunea diavolului şi să închina idolilor şi măcar pre multe locuri pomeneşte Istoriia de Dumnezei elineşti : de Apolon, de Diia, de Zevs, de Ermis, de Aris, de Cron şi de alţii mulţi, cum să fie fost grăind şi răspunzînd ; dară aceia o putem crede cum s-au fost săleşluind diiavolul într-acei idoli şi au fost răspunzînd şi au fost făcînd îndămnături de s-au fost înşălînd ticăloşii oameni şi au fost zicînd că sînt Dumnezei şi s-au fost închinînd lor.

Însă pentru înţeleptul Esop trebuiaşte să povestim că învăţătura lui şi înţelepciunea lui, n-a fost de la niscari dascali învăţată, ci numai din darul lui Dumnezeu şi atîta ajunsese, de au întrecut pre toţi dascalii ce era pre vremile acelea şi pre toţi filosofii cu înţelepciunea lui. Că cuvîntele lui ce grăia, nu era din niscari scripturi vechi, mai de demult luate, ci cu mintea lui şi cu basnele lui, toată firea omului o socotiia şi la sine o trăgea şi nici un Dascal de pre acele vremi nu putea să stea împotriva lui cu cuvîntul, căci cuvintele lui era tot cu pilde, spre paseri, spre dobitoacele cîmpului şi spre alte poveşti, precum arată pre înţeles mai nainte la pildele lui, carele pre mulţi întorcea spre folos şi cine îl asculta, scăpa de mari nevoi şi din cumpene de moarte. Pentru că nu numai cu cuvîntul toemiia viiaţa oamenilor, ci mai vîrtos cu lucrul şi cu îndreptarea.

Sfîrşitul Predosloviei.

Ediţii ale *Esopiei* din 1831 (Sibiu, Gh. Klozius), 1848, 1852 (I. Romanov) şi 1858 (idem) semnalează N. Cartojan în *Cărţile populare...*,II, 1974, p. 331 ; v şi *Anexa* **21**, infra, p. 515.

19,p. 225

I^{r-v}

Precuvîntare

Prea Sfinţiea sa Părintele Episcop al Buzăului D. D. Filoteiu văzînd că Cartea „Vieaţa şi o parte din Fabulele înţeleptului Esop", date în limba Românească în Transilvaniea mai mult de 50 de ani, a început a se rări prin librariile ţării noastre, şi că o ast-fel de scriere, ce are un rang înalt în literatura naţiilor, nu s-a reprodus pînă acum decît cu prea puţine modificaţii, a judecat de cuviinţă ca să se îmmulţească în mai multe eczemplare, să se prelucreze după cererea timpului, şi să se mărească încă şi cu vreo altă parte de fabule, şi aşa să le dea în tipar. Spre acest sfîrşit m-a îndatorat pe mine ca să le allătur cu vreo ediţie Elinească, să le îndreptez, să le prelucrez după original, şi să le compuiu după o construcţie mai dreaptă, în care şi Rumânii a început a scri de vreo 40 de ani. După ce dar prelucraiu şi traduseiu Vieaţa şi 183 Fabule al lui Esop, şi după ce traduseiu şi cîteva teorii retoriceşti assupra scrierilor aligorice, precum şi nişte fabuli şi aligorii dintr-alţi autori Elini, apoi le dădui Prea sfinţiei sale. Prea sfinţiea sa îndată porunci a se tipări şi eaca că acum, după o lucrare de trei luni, „Fabulele lui Esop" es de supt tipar. /

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Timpul cel scurt ce mi se prescrise pentru aceasta n-a fost îndestul spre o lucrare mai perfectă, conformă cu epoha de acum a literaturii Române. Dar îmi îmbun părerea mea de rău, cugetînd că daca vreun literat va da pe Esop altă dată, într-o epohă mai fericită, cu o prelucrare şi cu o adăogire analogă cu cea de acum, apoi Rumânii vor avea pe Esop şi mai complect şi mai perfect. Cerînd dar indulgenţa criticii cunoscătorilor îi rog să judece, că eu n-am voit a face un lucru mai rău decît mai 'nainte, ci m-am nevoit pe cît am putut a-l face ceva mai bine.

Tot ce îm rămîne de a zice încă este de a recomanda „Vieaţa şi Fabulele" marelui Fabulist — ce a învăţat prin pilde lecţii de morală, de politică şi chiar şi de religie — acelor cititori, care nu pot gusta pe Autorul în limba lui, sau în traducţii mai perfecte dintr-alte limbi. Priimindu-o dar cu bună voinţă, şi, cullegînd dintr-însa tot ce este bun, şi lăsînd, după urmarea albinii celii înţelepte, tot ce este al rătăcirii omeneşti şi al imperfecţiunii timpului, nu uitaţi că aceste Fabule, ce au addus libertatea politicească Autorului lor, pot să aducă libertatea morală a sufletului cititorului binevoitor assuprit de patimi bîntuitoare.

N. I. D ⟨eşliu⟩
Prelucrătorul şi Traducătorul cărţii.

nota, p. 85 (3): „ Ediţiea de Sibiu din Transilvaniea dete numai o sută din 300 de Fabule ale lui Esop adică a treea parte dintr-însele. Acum noi traduserăm încă 50, după o ediţie Elinească, ce n-avea mai mult decît 150 de fabule, şi aşa şi noi dăm numai jumătate pe Esop. Cînd ne va cădea în mîna ediţiea Filologului Adamantie Corai, cea mai complectă şi cea mai ilustră în Europa, vom traduce şi partea ceilaltă ce rămase."

nota, p. 194 (112): „Scriitorul, care întoarse în limba Rumânească pe Esop, dete numai Vieaţa lui şi a treea parte din fabulele sale. Care este numele său, în ce timp le-a tradus, şi în ce loc le-a dat pentru întîeea oară, nu puturăm să cunoaştem, fiindcă nu avurăm decît doă ediţii dintr-această carte : una din anul 1812, care nu arrată nici locul unde s-a tipărit, şi care zice că s-au dat atunci mai îndreptată — ceia ce vrea să zică că s-au mai dat şi mai nainte, iar alta din anul 1816, care s-a dat în Sibiu, şi care se prelucră acum. Amîndoă aceste ediţii nu copprind mai mult decît Vieaţa lui Esop şi 105 Fabule ale sale. După ce se prelucrară 93 dintr-aceste fabule după o ediţie Elinească ce avea 150 de fabule, şi după ce
p.195(113) se traduseră din nou şi altele 57 încît / complectarăm numărul de 150 ce coprindea originalul Elenesc, văzurăm că ne mai rămase încă aceste 12⟨*sic* : 13⟩ fabule din Ediţiea rumânească. Deci, neavînd un original complect, după care să le prelucrăm, deterăm numai cu oare care puţine modificaţii".

20, p. 227.

Din prefaţa lui Iosif Nădejde reproducem : p. 4. : „Traducerea românească a *Vieţei şi pildelor lui Esop* datează de cel puţin două veacuri".

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

În adevăr, există în Biblioteca Academiei Române un manuscript de pe la sfîrşitul secolului XVII. S-au descoperit şi alte manuscripte cari nu se deosebesc decît prea puţin de cel dintîiu, ceea ce dovedeşte că toate sunt traduceri după o singură redacţiune.

Astfel Gaster vorbeşte de un manuscript de pe la mijlocul secolului XVIII, de altul din 1779 şi aminteşte şi manuscriptul *Isopiei*, aflat în biblioteca din Iaşi.

p. 5 : Dintre ediţiile tipărite, cea mai veche este din 1812; probabil însă că au existat şi ediţii mai vechi. Ediţiile tipărite în urmă, afară de una apărută la Buzău în 1857, au avut toate de bază pe cea din 1812, care cuprindea viaţa lui Esop şi un număr de 105 fabule.

De cum s-a tradus în româneşte, cartea a devenit repede populară. Adevărul pe care-l oglindeşte fabula, povaţa morală pe care o dă şi felul potrivit inteligenţei poporului in care e rostită această povaţă morală, au făcut ca fabulele să se răspîndească pe o scară foarte largă. Timp de aproape două veacuri *Viaţa lui Esop* a fost cartea de predilecţie a poporului român.

Ediţia de faţă e o reproducere după o ediţie mai veche făcută pe baza celei din 1812. Cum ea e destinată tot poporului, am căutat să menţinem, pe cît ne-a fost cu putinţă, forma în care a pătruns de la început în popor. Schimbările pe cari le-am adus se mărginesc la înlăturarea cătorva archaisme şi la unele mici îndreptări necesare înţelegerei celor de azi.

Iosif Nădejde

21, p. 227

p. 8 : Notiţă bibliografică

„Viaţa şi pildele prea înţeleptului Esop" au fost cunoscute poporului român încă de pe la sfârşitul secolului al XVII cînd apare întîiul manuscript. În cursul veacului al XVIII avem mai multe, „dar ele fiind traducerile unei aceeaş redacţiuni, nu se deosebesc între ele decît prin forma mai mult sau mai puţin arhaică a stilului lor" (Gaster, *op. cit., i. e. Literatura populară română*, 1883).

Ediţia cea mai veche este cea din 1812 fără indicaţia locului de tipar. Această ediţie, care poartă titlul de mai sus, a servit de bază tuturor celorlalte Iaşi, Sibii, 1816; Bucureşti, 1834, 1843, 1858, 1872, 1877, etc. Tiparul cuprinde pe lîngă viaţa şi 105 pilde sau fabule esopice" (*ibidem*).

Noi am urmat însă în volumul de faţă altă ediţie, mai puţin interesantă poate ca limbă, dar mult mai complectă, tipărită după cererea Episcopului Filotei al Buzăului. Această ediţie e intitulată :

Viaţa şi 183 fabule ale lui Esop, precese de cîteva teorii ritoriceşti asupra scrierilor aligorice şi urmate din alte cîte-va fabule dintr-alţi autori Elini . . . Buzău, 1857. Aprilie 22.

Pînă la apariţia volumului aferent din lucrarea monumentală a Dlui **N. Cartojan** : „*Cărţile populare în literatura românească*" (vol. **I**, 1929), opera citată a lui **M. Gaster** poate fi consultată cu folos.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

21. a, p. 229—230

Alte reproduceri de pilde din textul *Esopiei* :
— L. Morariu, *Din Isopia Voroneţeană*, în „Glasul Bucovinei", V (1922), nr. 910, p. 2 — pildele 68, 87, 94 — şi nr. 927, p. 3—pildele 6, 32, 63, 100.
— *Acelaşi*, în „Făclia" (Caransebeş), I (1922), nr. 1, p. 3 — pildele 44 şi 94 din *Isopia Voroneţeană*.
— *Acelaşi*, în „Gîndul nostru" (Iaşi), I (1922), nr. 9, p. 195—196 — pildele 5 şi 21 din *Isopia Voroneţeană*.
— *Acelaşi*, în „Revista Moldovei", I (1922), nr. 10, p. 23—24 — pildele 55 şi 68 din *Isopia Voroneţeană*.
— *Acelaşi*, în „Flacăra", VII (1922), nr. 11, p. 166 — pilda 57; nr. 12, p. 182 — pilda 91; nr. 13, p. 196 — pilda 66 din *Isopia Voroneţeană*.
— *Acelaşi*, în „Săgetătorul", I (1922), nr. 18, p. 3 — pildele 6 şi 42 din *Isopia Voroneţeană*.
— *Acelaşi*, în „Calendarul Glasul Bucovinei", IV (1923) — pilda 50 din *Isopia Voroneţeană*.
— *Acelaşi*, în „Bibliotecile noastre", I (1924), nr. 3—4, p. 5—6 — trei pagini din *Isopia Braşoreană*.

22, p. 303

Înainte cuvîntare / către Iubitori Cetitori /

I—II : Această carte întitulată *Floarea Darurilor*, aflîndu-să tradusă din limba grecească vorbitoare în limba noastră rumânească şi tipărită întîiu în Tipografia din Znagov, în Ţara Rumânească ; iară la anul 1808, tipărită în Braşov a doa oară, întocmai după acel Orighinal, şi văzînd rîvna Iubitorilor de cetire că fac întrebare de o aşa foarte folositoare Carte, am tipărit-o întocmai după acel Orighinal dela 1808, ce ş-au fost luat toată slobozeniia Ţenzurii dela Înalta stăpînire de a să tipări, din care au a să folosi Iubitori de cetire, că are într-însa o îndulcitoare şi vindecătoare Doftorie, atît sufleteaşte, cît şi trupeaşte, cu bune dovezi din Sf⟨î⟩nta Scriptură, şi a tuturor Dascălilor şi Filosofilor politiceşti, căci are în fieşcare Cap din 35 Capete Învăţături mai întîiu moraliceşti, al doilea filosoficeşti, al treilea istoriceşti, din care poate fieşcare culeage Nectariu atît sufletesc, cît şi trupesc, şi îşi poate luiş cîştiga tămăduire patimilor ce-l bîntuesc în lume, căci după cum la boale deosibite Doftorii să orînduesc a să întrebuinţa spre folo- / sul ticălosului Bolnav, aseaminea şi în cartea aceasta s-au aşăzat în fieşcare Cap dintr-însa osibite folosuri ale Cetitorilor, numai cetindu-o cu bună luare aminte, urmînd învăţăturilor ei, şi să-ş ia ecsemplu dela străduitoarea Albină, care zboară fără pregetare peste ceale mai frumose cîmpuri şi desfătatele grădini, şi din ceale mai frumoase flori culeage hrana ei, pe care toţi înţelepţii o laudă, puindu-ne-o spre ecsemplu înainte, ca şi noi să urmăm ale ei nepregetate bărbăţii în toată a nostră viiaţă, făcînd totdeauna aceale fapte, care ne sînt spre cinstea şi lauda omenirii, şi împotrivă să urîm toată fapta de ocară, precum Beţiia, izvorul tuturor răutăţilor, Curviia, Mîndriia, Zavistiia, Pizma, Clevetirea şi alte aseamenea acestora, şi atuncea vom împlini porunca lui D⟨o⟩mnezeu, care zice : Să iubeşti pe D⟨o⟩mnul D⟨u⟩mnezeul tău din toată inima ta, şi

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

pe Aproapele tău, ca însuți pă tine; cătră care fapte te povățuește și cartea aceasta. — Deci vă rog priimiți această cu bun miros Floare în Sinul Dragostii voastre, îndeletnicindu-vă întru a ei cetire, urmînd și cu fapta învățăturii ei, ce cu mare strădanie s-au așăzat într-însa de Autoriu ei, ca să vă folosiți sufletește și trupește. Și sînt al Dragostii voastre plecat. *Autorul*

23. p. 328

Iubitorilor de citit și de istorii!

A vă mai lăuda această carte e lucru de prisos; atîta numai zic că franțezi și italieni, națiile foarte luminate, o au tipărită de nenumărate ori. Aceste națiile sînt foarte bogate de istorii frumoase, însă frumusețea acestii cărți le este cu mult mai plăcută decît a celorlalte; și de nu mă credeți iat-o stă de față: citiți-o, și vedeți; căci oricum vă voiu jugrăvi-o în precuvîntare, în zadar mă voi osteni, că alt nimic nu vă încredințează mai bine despre dînsa, fără numai citirea ei, și mai vîrtos puteți socoti că cînd varsă neștine o sumă însămnătoare de bani pentru tipărirea (las aci a vă gîndi dumneavoastră sînguri și pentru ostenelile traducerii) unei cărți, tribue ca negreșit să fie ceva într-însa frumos și de trebuință. O, de cîte ori vă veți aduce aminte de cuvîntul meu, cînd veți petrece nopți și zile întregi cu dînsa în mîni, citindu-o și mirîndu-vă de cîte veți auzi într-însa! Fiți dară sănătoși și siliți-vă la citit, că și eu mă voiu sili a vă mai da la lumină asemenea cărți.

Scrisă în Văleni-de-Munte, în școala Națională de aci.

Al dumneavoastră bun prieten,

I. Gherasim Gorjan

Iubitorilor de citit și de Istorii!

Repedea vînza⟨re⟩ a tomului întîiu și mai cu seamă rîvna dumneavoastră spre citirea a multor feluri de cărți, din care vă folosiți prea mult, acestea zic mă grăbiră a vă tipări și pe acest tom de al doilea, după care vor urma fără îndoeală și celelalte doaă, ale căror istorii vor fi cu mii de ori mai frumoase decît cele pînă acuma și decît cele ce veți auzi în acesta ce aveți în mînă; și de nu va fi așa, aveți-mă de mincinos; iar de va fi precum zic, înțelegeți că nu iubesc minciuna pentru orice enteres din lume, ci adevărul pe care îl doresc și îl rog să mă însoțească pînă la casa de veci și mai încolo! Ași mai vorbi ceva, dar sînt încredințat că vă grăbiți a trece și a citi istoriea lui Săvah, pentru care am vorbit la contenirea tomului întîiu. Iat-o dară dincolo de foaea aceasta, citiți-o și pe ea și pe cele după dînsa și fie-vă de bine întru mulți ani fericiți.

Scrisă în Văleni-de-Munte, în școala națională de aci,

Al dumneavoastră bun prieten,

I. G. Gorjan

La encomionul ce-i adresează Gherasim Gorjan lui Costache Ippites, doctorul carantinei Brăilei, acesta răspunde:

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Iubite Gherasmie* Gorjane!

Halimaoa tradusă de domniata, de şi este cu nume de Mitologie Arăbească şi s-a tipărit de obşte în ideea tutulor ca o poemă plină de minciuni, însă fii încredinţat (zic aceasta şi prin critica a multor învăţaţi) că nu poate fi altă carte în lume mai folositoare pentru omenire decît dînsa, afar de sf. Evanghelie. Orice sfătuire bună şi sfîntă curge în rîuri de miere dintr-însa, ajunge numai să o citească fiecare cu de aproape băgare de seamă şi cu judecată naltă. Ea este un farmec atît de puternic încît cu voe şi fără voe aduce pe cei răi la cunoştinţa bunului şi pe cei buni îi întăreşte întru cele bune, ca în veci să nu se smintească. Care carte dară poate fi mai plină de daruri atîta de active în sufletul fiecărui? Cu toate că mă laud zicînd cum că am citit nenumărate cărţi morale, dar ca dînsa nu mi s-a întîmplat şi întru adevăr că nici va mai fi alta.

Fii dară sănătos! Isprăveşte prin tipar şi tomul al 4-lea şi crede-mă întru adevăr că prin traducerea ei ţ-ai rîdicat monument vecinic în mijlocul patriei, la care vor privi cu multă plăcere şi zel toţi viitori români.

Şi sînt al dumitale ca un frate şi slugă,

1836, maiu, 10 *N. Ipătescu*

* Din greşală îţi zic oameni Gherasim, căci eu ştiu poate şi mai bine decît dumneata că te numeşti Gherasmie.

La sfîrşitul volumului al III-lea se găseşte un: Catalog al cărţilor ce să află în Librieria rumânească a dumnealor Iosif Romanov şi I. Popovici în Bucureşti, în uliţa Braşovanilor supt Num. 419, văpseoa roşie şi la D. Visarion Rusul de la Bărăţia păste drum.

23, p. 328 Tomul al patrulea

Înainte cuvîntare.

Acest tom al 4-lea de ***Halima***, care este şi sfîrşitul ***Halimali***⟨*i*⟩ mele ce m-am străduit, de le-am tradus din alte limbi străine, în strămoşască noastră limbă romanească, care din pricina mărimi⟨i⟩ şi a grăutăţi⟨i⟩ traduceri⟨i⟩ s-au cum ⟨*sic*⟩ întîrziat tipărirea lui, însă totam bucurie de a mă mai apuca şi de alte traduceri, fiindcă din doritori de cetirea cărţilor şi în limba noastră am aflat gust domnilor ce au avut la cetirea ***Halimali***⟨*i*⟩ mele, la tomurile 1, 2, şi 3 şi pînă vor isprăvi de citit pă al 3-lea, eu încă sînt gata cu acesta al 4-lea tom, la care sînt rugaţi toţi aceia ce au luat pă celelalte să ni ne voiască ⟨*sic*⟩ a primi şi pă acesta, de al 4-lea, iară cîţi nu le vor fi luat să binevoiască a le lua, să nu lase pă G⟨herasim⟩ J. ⟨Gorjan⟩ la pagubă atît de ostenelile sale, cît şi fără corajie de a mai traduce şi alte cărţi în limba romanească care şi rămîne ca un mai mic al dumneavoastră G⟨herasim⟩ J.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

24, p. 328

Către Cetitori

Văzînd cum că toate naţiile ceale luminate să silesc a scrie cărţi şi a le tipări ca să-ş îmbogăţască bibliotecile necontenit, mi s-au deşchis inima şi judecarea, privind spre naţiia românească; şi cumpănind starea ei, me-au aţiţat rîvna şi s-au înrădăcinat în pieptul mieu dorirea de a cerca şi cu sîrguinţă a pune silinţă cu toate mijlocirile prin care să să poată spori folosul naţii şi al patrii. Aşa după cum am înştiinţat pre cinstiţii prenumăranţi, învoindu-mă cu tipograful din Braşov, am dat ajutoriu a tipări mai multe feliuri de cărţi, nu numai bisericeşti, ci şi alte istorii, şi cărţi de şcoale, grammatice romaneşti cu nemţeşti, ba încă şi la ceasoslovul cel bogat ce s-au tipărit acum am dat ajutoriu ca să să poată întrebuinţa şi împărtăşi în toate părţile folosirea dintr-însul. Drept aceaia, simţind eu şi aceasta, cum că mulţi au mare poftă de a ceti în limba sa, acestea istorii romane (sau Halimale) cu titula: *O mie şi una de nopţi*, n-am cruţat osteneala şi cheltuiala mea, a mijloci tălmăcirea şi tipărirea lor, la care mare bucurie şi mai hrănitoare mîngăiare voiu avea de să vor ceti cu acea luare aminte, ca să-ş scoaţă cetitorii folosul cel moralicesc din pildele lor, tîlcuindu-le prin ştiinţa relligii creştineşti.

Preţul este ştiut pînă la tomul cel de pre urmă şi ne curmat să vor trimite la fieşte-care cinstit prenumărant la vreamea sa şi atunci va putea cunoaşte fieşte-care că nu este scumpă aceasta după vredniciia ei.

Supus serv naţii mele
Rudolf Orghidan
Ferlegher

25, p. 328

1839 Povestire arabică vrednică de băgare de seamă. *Istoria pescarului nevoiaş şi a califului Arun Areşid*, Bucureşti, Tipografia Pitarului Constandin Pencovici, 1839. / Găsită în manuscris şi îndreptată de Stanciu Gheorghiescu /.

p. 3—5:

Domnule Anton Pan!

Această Istorie (care să vede a fi trasă din Halema şi pe care nu o văz pusă în niciun tom din cele patru date la lumină de D. Domnul Ioan Gherasim Gorjan), o am găsit-o în manuscris tradusă cine ştie de cine şi de cînd, ce avea un stil strein şi prea nepotrivit cu vorbirea din zioa de astăzi, eu însă prescriindu-o m-am silit după puterea mea a o face oarece mai plăcută la citit. Ar fi fost destul pentru mine a o vedea numai în manuscris, dar cîţiva din prietenii miei nevrînd să ostenească poate a o prescrie, prin multele lor îndemnări mi-au dat coraj a o pune supt tipar. Şi eu ca unul ce nu am nici o idee asupra

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

tiparului, o trimeseiu dumitale, ca întîiu luînd în băgare de seamă cuprinderea ei şi de o judeci a fi vrednică a se da la lumină, fă bine a o pune tipar cu cheltuiala mea.

Plecatul dumitale,

Stanciu Gheorghiescu

Cîmpulung, 1889 ⟨*sic pt. 1839*⟩.

Domnule Gheorghiesc!

Istorioara D-tale cu adevărat este una din cele mai frumoase, carea socotesc că vă plăcea multora, precum şi mie.

Această istorioară cuprinde într-însa o foarte pilduită învăţătură asupra tinerilor ce găsesc cu cale să umble neînsuraţi pe drumurile desfrînării, cum şi asupra bărbaţilor celor ce de multă dragoste asupra nevestilor lor cad în patima zulii (temirii), care patimă este mai rea decît beţia, după proverbul care zice: Cel ce umblă pe drum cu gîndul acasă, îşi pierde căciula în tîrg. Eu las de a mai zice ce folos poate culege neştine dintr-însa, decît după pofta dumitale am şi dat-o la tipar, socotindu-mă în numărul prietenilor dumitale.

A. Pan

26, p. 331

Introducere

O mie şi una de nopţi, minunata colecţie de povestiri arabe, e socotită printre cele mai frumoase creaţiuni ale literaturii universale. Inspirată cel puţin în parte dintr-o foarte veche operă persană, „Hezâr Afzânech", adică o mie de aventuri — vreunul sau mai mulţi autori necunoscuţi, i-au dat forma definitivă în evul mediu, cam între ani 750—1 250 d. Chr. Antoine Galland a introdus-o în apus, publicînd, între 1704 şi 1717, la Paris, douăsprezece volumaşe de povestiri din *O mie şi una de nopţi*. Deşi Galland n-a făcut o traducere propriu-zisă, ci nişte povestiri foarte libere şi încîntătoare după materialul original, deşi apoi el n-a publicat decît o mică parte din colecţia pe care o cunoaştem astăzi, totuş apariţia poveştilor orientale a stîrnit o senzaţie extraordinară încît în scurtă vreme au fost traduse în mai toate limbile europene, devenind, în diferite prelucrări, cartea cea mai dragă în lumea copiilor.

În româneşte *O mie şi una de nopţi* a apărut relativ curînd şi a devenit repede populară. Ion Gherasim Gorjan a tipărit (1835—1838) sub titlul *Halima*, patru volume de povestiri arabe, prelucrate după o colecţie grecească. Aproape în acelaş timp (1836), Ioan Barac a făcut, la Braşov, o adaptare după vreuna din traducerile germane ale traducerii lui Galland, pe care a dat-o la iveală, tot în patru volume, cu titlul *O mie şi una de nopţi*. Amîndouă traducerile acestea au fost pe urmă retipărite, transformate, complectate sau trunchiate de numeroşi scriitori poporani.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Poate nici nu mai e nevoie să se arate aici că prelucrările lui Gorjan şi Barac şi cu atît mai puţin cele ulterioare şi anonime nu cuprind decît fragmente din ceea ce e aevea *O mie şi una de nopţi*. Apoi iarăş că tălmăcitorii nu s-au gîndit să redea nici măcar pe departe textul original pe care l-au frămîntat cum au poftit.

Traducerea ce se oferă azi cititorilor caută pentru întîia oară să dea o imagine cît se poate mai fidelă şi complectă a strălucitoarelor *O mie şi una de nopţi*. Făcută după Max Henning, consultînd şi traducerea lui Sir Richard Burton-Leonard C. Smithers, ediţia aceasta cuprinde *toate* povestirile cunoscute sub titlul *O mie şi una de nopţi*. Astfel, în afară de textul de la Bulâk vor fi publicate aici, într-o serie de suplimente, toate poveştile aflate în diverse alte ediţii şi texte.

Păstrînd tonul şi culoarea povestirilor, am încercat totuş să nu ne despărţim de lumea basmelor noastre, ca limbă cel puţin. Spre a putea fi puse în mîinile tuturor am comprimat sau prelucrat unele mici epizoade, fără însă ca prin acestea să alterăm înţelesul sau farmecul povestirilor. De asemenea am suprimat mai toate versurile intercalate în multe povestiri, fiindcă printr-o traducere prozaică ar fi constituit numai un balast; de altfel şi în traducerile străine, versurile sînt extrem de reduse. Numele proprii arabe le-am ortografiat aşa încît să se poată citi mai cu uşurinţă.

Ilustraţiile originale ale pictorului Petre Aurel Constantinescu împodobesc toate povestirile.

Nădăjduim că *O mie şi una de nopţi*, în noua şi mai bogata-i înfăţişare, va dobîndi şi mai mulţi cititori.

L⟨iviu⟩ R⟨ebreanu⟩.

27, p. 434

I^{r} : Înainte cuvintare.

Iubite cetitoriu! Cartea ce o ţii în mîni întitulată: *Istoria Syndipii Filosofului*, care mai întîiu s-au fost întradus din limba persiensască⟨*sic*⟩ în cea elinească; iară la annul 1802 tradusă din elineaşte în limba românească de Symeon Pantea, de care s-au şi fost tipărit atuncea; şi fiind această istorie plină de înţelepciune, şi minunată, de a căriia cetire foarte te-i îndulci, văzînd într-însa minunata înţelepciune a filosofului Syndipa, din care ne învăţăm, ca nice un lucru să nu creadem, pînă ce mai întîiu bine îl vom cerca, de voim, ca înţelepţeaşte să lucrăm, nice să ne ţinem atît de învăţaţi, şi înţelepţi, cît să socotim că nu ne putem înşăla. Drept aceia iubeaşte a o ceti, şi te-i folosi dintru a ei învăţătură, ca nimica, pînă nu vei cerca mai întîiu, şi pînă nu a lua sfat dela cei mai înţelepţi, să nu faci, nice să te socoteşti mai înţelept pe sineţi, decît alţi, şi după toate de mai sus zise vei afla într-însa foarte desfătare, şi plăceare cetindu-o cu bună luare aminte.

Autorul

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

INDICE TEMATIC, DE LUCRĂRI ŞI DE PERIODICE

A

Academia Română, v. *Biblioteca Academiei R.S.R.*
„Acad. Rom., Mem. secţ. ist.", /343
Achilleis, /XXI
acrostihuri, 190, 204, 234, 236
acte mănăstireşti (copii), /370
acte moşii, / 370
acte, rezoluţii (copii), / 297, 339
Adam şi Eva, / XVI, v. *Versul lui Adam*
Adelson şi Salvini, poveste eglezască sau jalnică timplare, 93
„Adevărul lit. şi artistic", 38, 40, 206, / 333, 402
Administraţiunea Casei Bisericii, / 260, 298, 354
Aducerea moaştelor sf. Ioan Gură de Aur, arhiepiscopul Ţarigradului, 136
Heliodori Aethiopica historia, / XIII, XXI, v. şi *Iliodor*
afurisanii, 61
Agathanghel, 28, /363
Alaedin sau Istoria unui vrăjitor (Halima), / / 329—332
Albine şi Vespi (Şt. Velescu), 241
Albinuşă, 34, / 270, v. *Floarea Darurilor*
Alcidalis et Zélide, v. *Alfidalis şi Zelidia*
alegorie, 225, / 379, v. şi *tîlcuire*
Alexandrie, 15, *55—115*, 126, 197, 214, 218—220, 227, 228, /IX, X, XII, XIII, XVIII—XX, XXII, 271, 287, 313, 353, 370, 371, 384, 390, 412, 416, 418, 460, *501—507*
— *bocetul Ruxandrei*, 113
— *cetăţi: Anthina*, 57,61,69,90,92,107; *Filipus*, 62, 65,71,76,80,84,86, 88; *Ierusalim*, 59, 69, 73, 84, 90, 92; *Mersilom*, 76, 82; *Palestina*, 78; *Rim*, 55, 57, 61, 76, 82, 85, 90, 92; *Solon (Solun)*, 59, 69, 82, 90; *Troada*, 90; *Vavilon*, 57, 69, 90, 92
— *roata noroculuí*, 106
— *oracolul din Delphi (Delvi, Dafneon, Dafinul)*, 57, 59, 61
— *ostrovul nagomudrilor*, 90
— *ţări: Amazoanelor*, 76, 88; *căpcăunilor*, 31, 58, 76, 82; *cerşilor (a lui Criş, a leşilor)*, 69, 71, 82, 106; *Eghipetului*, 56, 69, 76, 79, 82, 90; *Indiei*, 55, 70, 82, 94; *ispolinilor*, 90; *piticilor*, 82; *Persida (Persia)*, 55, 59, 69, 70, 76, 82, 92, 93; *tătarilor*, 61
Alfavita, 87
Alfavita cea sufletească, 66
Alfavita pe stihuri (învăţături monahale, v. şi *Azbuchile în versu)*, /245
Ali-Baba şi cei patruzeci de hoţi (Halima), / / 331—332
„Algemeine Zeitung", 30
Alfidalis şi Zelidia, 53, *117—120*
Amartolon Sotiria, v. *Mîntuirea păcătoşilor*
„amărită turturică", 35, 209, / 263—264, 305
Amicus et Amelius (Amis und Amilon), / XI, 372
Amon si Fisoghie (pildă, *Floarea Darurilor)*, 68
amulete, 68, 72, 73, 88, 94, 124, 126, 128, 131, 143, 145—147, 149, 170, 171, 185, / 244, 277, 287, 295, 352, 355, 362, 389, 493, 501; — *pentru curgerea sîngelui din nas*, / 277; — *pentru hoţi*, 146; *Sator Arepo*, / 347, 389; v. şi *molitve, descîntece, Avestiţa — aripa Satanii, Molitva sf. Sisoe, 72 de nume ale Precistei, 72 de nume ale lui Hs.*
„Analele Acad. Rom.", secţ. I, 30, 33, 35, 106, 120, 206, 207, 209, /262, 304, 305, 305, 343, 397, 399, 401, 403, 495, 496
„Analele Acad. R.P.R.", 48
„Analele Soc. Acad. Rom.", /453
„Analele Dobrogei", 109
„Analele Universităţii Bucureşti", 49
Anastasimatar, / 509
anecdote, / 331, 356
„Anuarul Arhivei de folclor", 46
„Anuarul Institutului de Istorie Naţională", 38, 110, 111
„Anuar pentru israeliţi", 30
apocalipsuri, 73, 78, 83, 91, 141, 144, 146, 147, 149, 216, 238, / 289, 344, 347
Apocalipsis pentru învierea morţilor, / 289
Apocalipsul apostolului Ioan, v. *Apocalipsul sf. Ioan Bogoslovul*
Apocalipsul apostolului Pavel, / XVI, 512
Apocalipsul sf. Ioan Bogoslovul, 121, 145, 216, / XVI, 294, 369
Apocalipsul Maicii Domnului, v. *Călătoria Precistei la munci*
Apologhie (Mingiiare omului celui scirbit, Iaşi, 1803), 167; *(Apologhie pentru pototirea scirbelor omului...)*, / 248, 249, 292, 503
apologuri, 128, 225, / 352, 355, 454, 494
Apostol (Buzău, 1704), / 428
Apostol grecesc (Veneţia, 1770), 216
Aravicesc (Aravicon) băsnuitori (mythologhicon), v. *Halima*
Arăpască pildă a cuvintelor, v. *Halima*
Arătarea pentru numărul arăpesc... / 362
Arătare ci însămnează noiţăle la unghiile oamenilor, / 295; v. şi *Esplicaţiunea noiţălor şi formule oraculare, cărţi de prevestire*
Arătare din viaţa sfinţilor cuvioşi cite patimi au răbdat Domnul Nostru..., v. *Patimile Mîntuitorului*
Arătarea lui Moamet, v. *Turcogrecia*
Arătare pentru oamenii care în ce lună să nasc..., v. *Zodiac*
Arătare pentru semnul sfintei cruci, 145
Arătare pentru sufletul cel drept (predică), 141
Arătare pentru sufletul cel păcătos (predică), 141
Archirie şi Anadan, 15,57, 68, 73,83, *121—166*, 187, 219, 220, 222, 224, / XI—XIII, XX, 244, 287, 288, 348, 351, 365, 366, 433, 460, 501, *507—508*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

„Archiv für slawische Philologie", 106, 180, / 263, 395, 400
„Archivio glottologico italiano", / 262
„Archivio di tradizioni popolari italiene", 43
„Archivum Europae centro-orientalis", 44
„Archivum Philologicum (Philologiai Közlöny"), 181
„Archivum Romanicum", 38, 43, 110, 208, / 305
Arghir şi Elena, 75, 155, *167—181*, 202, / XII, 293
„Arhiva", / 264, 397, 398, 496
„Arhiva pentru ştiinţă şi reforma socială", / 498
„Arhiva românească",45
Arhiva Sf. Sinod din Petersburg, 172
„Arhivele Basarabiei", / 333
„Arhivele Olteniei", 38—40, 110, 208, / 397, 401, 498
„Arhiva românească", 45
„Arhivele societăţii ştiinţifice şi literare din Iaşi", 107
Arhivele Statului — Bucureşti, / 285
„Argeş", 114
„Artă şi tehnică grafică", 111, / 264
articole din Regulamentul austriac de război, 94
articole ale Tratatului de la Adrianopole şi de la Akkerman (copii), 204
„Astra", 54, / 333
astrologie, 29—34, 36, 37, 47—49, 54, / 276, 277, 290, 361, 454, 470
„Atlantis", 207
Aventura unui cocoşat (Halima), / 329, 330
Aventurile lui Pepelea, / 100, 504
Avestiţa — aripa Satanii, 68, 126, 128, 149, 169, 170, 218, / 244, 289, 389
Avezuha..., v. *Avestiţa...*
Avgar (Povestire pentru chipul cel nefăcut de mină al Domnului Nostru Is. Hs., 16 aug.), 212, / XVI, 253, 464, 492
avgare, v. *amulete*
Azbuchile în versu, 127, 128, / 362 v. şi *Alfavita pe stihuri*

B

„Les Balkans", 208
Barlaam und Josaphat, / XVIII v. şi *Varlaam şi Ioasaf*
basme, / 331
Basni ale Talmudului (Rînduieli jidoveşti), / 370
Bătrînul şi moartea (Esopie, fabulă), 228—231
Bertoldo, 15, 138, 139, *182—196*, 199, / IX, XIII, XXI, XXII, 368, 417, 510, 511
Biblioteci, v. şi *Tabel de manuscrise*
— Academia Imperială — Kiev, v. Academia Ucraineană de Ştiinţe — Kiev
— Academia R.S.R., *passim*
— Academia de Ştiinţe a U.R.S.S. — Leningrad,/347
— Academia Ucraineană de Ştiinţe, 83—84
— „Astra" — Sibiu, 76, / 374, 390, 486
— Bibl. Centrală de Stat — Bucureşti, 99, 179, 186, 199, 296, / 310, 318, 368, 483
— Bibl. Centrală Universitară — Bucureşti, / 371
— Bibl. Centrală Universitară Cluj-Napoca, 57, 121, 123, 124, / 405, 426
— Bibl. Centrală Universitară Iaşi, / 307 (v. completări în *Tabel de manuscrise)*
— Bibl. „Chiril şi Metodie" — Sofia, 85, 113, / 399, 417
— Bibl. Colegiului Sf. Sava, 162, 225, 241, / 312, 328, 476
— Bibl. Curţii Imperiale din Viena, / 453, 495
— Bibl. Episcopiei gr.-cat. române din Oradea, / 343
— Bibl. episcopului Buzăului Dionisie (Romano), 212, 220, / 428, 462, 494
— Bibl. episcopului Huşilor Melchisedec (Ştefănescu), 99
— Bibl. episcopului Rîmnicului Ghenadie Enăceanu, / 250, 283, 389
— Bibl. Facultăţii de Litere — Bucureşti, 125, 337
— Bibl. Facultăţii de Teologie — Bucureşti, 140,/291, 477
— Bibl. Filialei Academiei R.S.R., Cluj-Napoca, 59, 61, 89, 125, 130, 135, 219, 220, 222, / 272, 288, 343 (pt. fondul Blaj, v. N. Comşa; pt. fondul Oradea, v. Iacob Radu)
— Bibl. Hohenzollern din Sigmaringen, / 399
— Bibl. Inst. de ist. a vechiului drept rom. -Iaşi,231
— Bibl. Inst. ped. Tirnovo, 113
— Bibl. Jud. Braşov, 113
— Bibl. „G. T. Kirileanu" — Piatra Neamţ, 97
— Bibl. „V. I. Lenin" (Moscova), / 263, 304—306
— Biblioteci mănăstireşti: *Agapia*, 495; *Căldăruşani*, 110, / 477, 486; *Cernica*, / 400, 457, 467; *Cozia*, / 476; *Krehov (Galiţia)*, / 495; *Sf. Ioan cel Nou (Suceava)*, / 307, 334; *Neamţ*, 45, 47, 106, 110, 112, 115, / 452, 495; *Pingăraţi (Neamţ)*, / 400; *Sinaia (Prahova)*, / 496
— Bibl. Mitropolitului Mold., Iosif Naniescu, 168, / 346, 434, 464, 468 — v. şi Iosif Naniescu *(P)*
— Bibl. Municipală Cluj-Napoca, 60
— Bibl. Muntelui Athos, 98
— Bibl. Muzeului Bruckenthal, 96, 230
— Bibl. Muzeului N. Iorga (Botoşani), 173, / 363
— Bibl. Muzeului Istoric din Moscova, 182, 196
— Bibl. Muzeului Judeţean Alba Iulia, 222
— Bibl. Muzeului Limbii Române din Cluj-Napoca, 230
— Bibl. Muzeului Literaturii Române din Bucureşti, 19 (ms. *cronograf* va fi descris în vol. II al *Bibliografiei analitice a literaturii române vechi)*
— Bibl. Muzeului Oltenia din Craiova, 215, 216, 237, / 381
— Bibl. Muzeului Rumianţev din Moscova, v. Bibl. „V. I. Lenin" (Moscova)
— Bibl. Muzeului din Suceava, 111

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

— Bibl. Națională, v. Bibl. Statului
— Bibl. Rylands (Anglia), / 453, 499
— Bibl. „Saltikov—Scedrin"-Leningrad,/XI
— Bibl. Seminarului din Huși, v. Seminarul Teologic Huși
— Bibl. Statului (Muzeul Național, Bibl. Națională), / 312, 476, 494 (v. și Muzeul Național de Antichități)
— Bibl. Șcheiană, 222, / 336
— Bibl. Școlii Române din Roma, 227
— Bibl. „V. A. Urechia" (Galați), 96, / 510
„Bibliotecile Noastre", 34, 111, / 435, 516
„Biserica Ortodoxă Română", 40, 45, / 264, 304, 305, 400, 404, 498, 500
bobi, 125, 127, 131, 146, 168, 185, 223, /354, 370, 385 *(zaruri)* v. și *formule oraculare* și *Roata lui Solomon*
bocete, v. *Alexandrie*; *Versuri la morți*
„Buciumul Român", 74
Buch von Troye, / XXI
„Bukarester Salon", 106
„Buletinul Com. Monum. Ist." / 264, 498
„Bulletin of the John Rylands Library", / 453, 499
„Bulletin de la Section Historique de l'Académie Roumaine", 36
„Bulletin of the international committee of historical sciences", 41
Buovo d'Antona, / XV
„Byzantinischeneugriechische Jahrbücher", 209
„Byzantinische Zeitschrift", 37, 38, 43, 110, 164, 165, 206, 208, 264,/ 395, 397, 498
„Byzantinoslavica", / 404
„Byzantion", 111, 112, 206—208, / 396, 498

C

calendare, 27, 28, 73, 74, 88, 110, 139, / 277, 349, 350, 356, 361, 370, 503
Calendar bogat pe anul 1852, / 367
Calendar (Brașov, 1733), 125, 131, / 276
Calendar pe anii 1722—1946 (București, 1806), 119, 150, / 254
calendar rimat, / 325
„Calendarul Glasul Bucovinei", 207, / 401, 435, 516
Calendarul Halimalei, / 329
Calendarul lui Bonifatie Setosul, / 509
Calila y Dimna (Kalila wa Dimna), / XV
Calimah. Arabische Fabeln, v. *Halima*
Cana Galileii (colind), 80, 136, / 361, 382
canoane, v. și *catavasii*
— *canon cu tîlc*, 149
— *Canonul îngerului la Toți Sfinții* (8 nov.), / 356
— *La ziua Paștilor*, / 358
— *La Duminecа Rusaliilor*, / 379
Canon de pocăință, facerea sf. Andrei Criteanul, / 381
Capete din cartea sf. Ioan Zlatoust..., / 430 v. *Mărgăritare...*
Carte arhierească pentru milostenie și pentru ținerea postului mare, / 428
Carte de blestem împotriva celor cari fac lux (Iași, 1781), / 423
Cartea sf. apostol Pavel către ovrei, v. *Epistola...*
Carte care s-au arătat în munții Maslinilor înainte icoanei a sf. arhanghel Mihail, 171
Carte de ghicit în cafea, 177
Carte sau Lumină (Snagov, 1699), / 428
catalog de cărți, 227, / 249, 518
Catastih al casei răposatului Dimitrache Papadat, / 370
catavasii, 160, 223, / 257, 259, 268, 277, 352, 363, 509
— la nașterea lui Hs., / 277, 352
— la botezul lui Hs., 160, / 257, 277
— la stretenia lui Hs. (Întîmpinarea Domnului), 160, / 257, 277
— la Blagoveștenii (Bunavestire) și la alte praznice ale Precistei, 160, / 257, 277
— la Duminecа Floriilor, 160, / 257, 277
— la Înălțarea lui Hs. și la Sf. Troiță, 160, / 257
— la Rusalii (Pogorîrea Sf. Duh), / 277
— la sf. apostoli, 160
— la Schimbarea la față, 160
— la Adormirea Precistei, 160, / 257, 277
— la Înălțarea sf. cruci, 160, / 257, 277
— la preacuvioasa Paraschiva, 160, / 257
— la sf. Dmitrie, 160
— la soborul îngerilor (sf. arhangheli), 160, / 257
— la Intrarea Maicii Domnului în biserică, 160
— la sf. Nicolae, 160, / 257
Catavasier, / 509
catehisme, 219, / 348 v. și *Întrebări și răspunsuri*
Catehism creștinesc, / 361
cazanii, 133, 149, 153, / 291 v. și *Cuvînt...*
Cazania lui Alexandru (împărat), 79
Cazania lui Lefterie filosofu (pentru cele 12) Vineri Mari, v. *Cele 12 Vineri Mari*
Cazanie lui Sehanci împărat, v. *Cele 12 visuri ale lui Mamer*
Cazanie pentru muncile păcătoșilor..., v. *Călătoria Precistei la munci*
Cazanie pentru pomenirea morților, 123
Cazanie pentru sf. liturghie, v. *Descoperirea sf. liturghii*
Cazanie pentru sufletul omului celui drept și cu fapte bune..., 156 v. și *Cazanii la sărbători religioase... la duminecа a V-a a sf. post*
Cazanie pentru un om vițăzi și pentru moartea, v. *Viteazul și moartea*
Cazanie sf. Macarie Rimlianul, v. *Viața sf. Macarie Rimleanul*
Cazanii ale sf. Vasilie cel Mare pentru sihăstrie, / 248 v. și *învățături monahale*
cazanii în versuri, 67, / 359
cazanii la coconi (prunci) morți, 121, 212, 217, / 382
cazanii la morți (versificate), / 359
cazanii la oameni morți, 121, 123, 130, 141, 220, / 382 v. și *ertăciuni la morți* și *Cuvînt zis...*
cazanii la sărbători, 72, 87, 132, 133, 149, 153, 213, 216

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

— la naşterea lui Hs., 149, 153
— la botezul lui Hs., 149, 153
— la Bunavestire, 133
— la dumineca a III-a a sf. post, 216
— la dumineca a IV-a a sf. post, pentru iad, 132; tîlcuire după Matei, 87
— la dumineca a V-a a sf. post, pentru rai, 132
— la Vinerea Paştilor, 72; pentru dovedirea muncilor lui Hs., 153
— la Simbăta cea Mare, 149, 153
— la Sf. Duminică a Paştilor, 149, 153
— la Înălţarea lui Hs., 133
— la Adormirea Precistei (psalm 44 cu tîlcuire), 213
cazanii (propovedanii) la ingropăciuni, 122
Călătoria lui Hs. la iad, 149
Călătoria Precistei la munci (Umblarea Maicii Domnului pre la munci, Apocalipsul Maicii Domnului), 91, 123, 144, 146—148, 153, 156, 159, 169, 184, 215, 218, / XVI,244, 252, 256,289, 355, 358, 361, 430
Călindarul Mahomedan, / 329 v. *calendare*
„Căminul cultural", 46
Cărticică care cuprinde multe lucruri de folos (Bucureşti, 1806), / 254
cărţi de prevestire, 29—34, 37, 44, 45, 47—49, 51, 54, 106 v. şi *formule oraculare, Gromovnic, Roata lui Solomon, Trepetnic, Zodiac*
cărţi sibiline, 36, / 377
Ceasornic (Steaoa Ţiterei), / 277, 349
ceasuri bune şi rele, 72, / 244, 276, 501
Cei şapte coconi din Efes, v. *vieţi de sfinţi*
Cei trei fraţi gheboşi, 29, 35, / 328
Cele şapte cuvinte care au grăit Domnul Hs., fiind răstignit pre cruce, / 382
Cele şapte taine a sfintei bisearici, 138, / 382
Cele 12 semne minunate dinaintea venirii lui Hs. arătate de înţeleptul Ieronim, 149, / 383 v. şi *Pentru sfîrşitul lumii şi pentru a doua venire a lui Hs.*
Cele 12 Vineri Mari, 94, 123, 128, 139, 144, 145, 148, 153, 157, 216—218, 234, / 244, 290, 352, 355, 382—384, 391, 428, 512
Cele 12 vise ale lui Mamer, 28, 123, 156, 159, 211
„Cercetări folclorice", 47, / 404, 498
„Cercetări istorice", 208, / 333, 398, 436
„Cercetări literare", 40, 43, 111, 209, / 264, 367, 403
ceremonial de curte, / 268
„cetatea zidită în văzduh", 29
Cheia de aur a Lotăriei, 177
Chinurile Domnului Nostru Is. Hr., v. *Patimile Mîntuitorului*
Chipurile Vechiului şi Noului Testament (Rodoslovia lui Antim Ivireanul), / 401, 402, 404, 405
„La Chronique", / 366
Cinstitul Paraclis..., v. *Paraclisul Precistei...*
Cînd au mers Preacurata... să vază toate muncile..., v. *Călătoria Precistei la munci*
Cînd merge sf. Macarie prin pustie..., v. *Întrebarea sf. Macarie cu îngerul*
Cîntarea lui Bonăparte cînd l-au dus în robie v. *Versul lui Napolion*
Cîntarea lui Iancu, 66
Cîntarea lui Iosif cel frumos (minunat), 87, / 357, 359, 465 v. şi *Povestea fericitului Iosif...*
Cîntare jalnică a Maicii cei Preacurate, v. *Versul Precistei*
Cîntarea norodului după ce-i luase robi la Vavilon, 131 v. şi *psalmi*
Cîntarea Teologhi⟨lor⟩, 159
Cîntarea zuorilor, 136, / X, 351
Cîntare de omilinţă, 136
cîntări religioase, / 259, 268, 275, 285, 294, 364 v. şi *rugăciuni, catavasii*
Cîntări de stea (A. Pann), / 509
Cîntece cîmpeneşti (Buda, cca. 1800; cf. şi ediţia din 1768), 155, 169, 223
cîntece de lume, v. *versuri laice*
Cîntece de lume (A. Pann), / 509
cîntece de stea, 61, 154, 171, 185, 218, 219, 223, / 357, 360, 361, 382, 383, 501 v. şi *Cîntări de stea* şi *colinde*
Cîntecul Evei cînd eşia prin porţile raiului, / 359 v. şi *Cuvînt pentru Adam şi Eva* şi *Versul lui Adam*
Cîntecul lui Constantin vodă Brîncovean (O pricină minunată...), 155, 172, / 369
Cîntecul lui Ioasaf, v. *Cîntecul pustiei*
Cîntecul Jianului, 98, 99
Cîntecul pustiei, 29, 37, 64, 67, 87, 135, 136, 152, / XVIII, 289, 294; 317, 369, 496—498, 500
Cîntecul Sibiului, 155
Cluciul a 532 de slove a Pashalii, / 277, 349 v. şi *Pashalie*
codice:
Codex Guran, 232
Codex Neagoeanus, 13, 30, 37, *55—56*, 106—109, 114, / XVII, XIX, 304
Codex Sturdzanus, 13
Codicele de la Cohalm, 13
Codicele C. Popovici, / 396, 435
Codicele Puşcaşul, / 497
Codicele Todorescu, 13
„Codrul Cosminului", 43, 207
Codul lui Justinian, v. *Pravile împărăteşti alese...*
colăcării şi conăcării, v. *oraţii la nuntă*
Coliadnic, 29, 61, / 254, 278, 354
colinde, 67, 80, 87, 127, 135, 136, 154, 155, 171, 212, / 354, 359, 360, 363, 380
„Columna lui Traian", 106, / 262, 399, 495
Comedie banului Costandin Canta..., 190
comedii, 189
Condemnatio Vitae, v. *Istoria poamelor*
„Contemporanul", 30, 113, / 320, 405
Convivio, 305
„Convorbiri literare", 32, 35, 36, 38, 39, 43, 108, 110, 181, 196, 206, / 263, 305, 397, 399, 400, 402, 405, 435, 497
Copiia unei scripturi care s-au aflat la un loc ce să chiamă Achila la anul de la Hs. 1580..., v. *Hotărîrea lui Pilat din Pont*
Copilul Moisi în săcriiaş, 141
cosmografii, 73, 157, 211
Crinii Ţarinii, 152, / 297 v. şi *învăţături monahale, pravile monahale*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

criptograme, 161, 168, 185, 214, / 275, 278, 349, 350, 380, 424, 442, 451, 512
„Cronica numismatică şi arheologică", / 264
Cronica Slovenilor..., v. *De începerea vechiului neam slovenesc...*
Cronică adecă poveste pentru unguri, 60
cronici rimate, 71, 72, 74, 131, 172, 184, 192, 198, 218, 238, / 286, 289, 369, 372, 501
cronografe, 69, 72, 74, 79, 127, 146, 158, 211, / 244, 256, 374, 379, 381, 383, 385, 390—392, 394, *399—406*, 489
— *cronograful lui Dimitrie Rostovschi*, 45, 200, 201, / 404—406
— *cronografe ilustrate*, / 401, 402, 404, 405 v. şi *desene (cronografe)*
Crugul cerului, / 277
Crugurile lunilor (cu slovele lui Damaschin), 57, 68, 216,/276, 277, 349
Crugul soarelui, 276, 277
cugetări, 64, 127, 138, 194, 218, / 295, 362, 386, 452, 465 v. şi *maxime; cugetări versificate*, 187
Cugetări... pentru multa mulţămire a Patimilor Mîntuitorului... (Dimitrie Rostovschi), 172
Cum au învăţat Sarra pre Avraam, / 251, 257, 261, v. *Moartea patriarhului Avraam*
Cum au pătimit sf. Sisoi cu diavolul cînd fura diavolul cuconii soru-sii, 161, v. *Legenda sf. Sisoe (Sisinie)* şi *Avestiţa — aripa Satanii*
„Curier de âmbe sexele", 27
cuvinte..., v. şi *predici religioase, învăţături monahale, pilde*
Cuvinte ale fericitului Nil de la Sorsca pentru lucrarea cea de gînd (şi alte *învăţături monahale*, v. —), / 247
Cuvinte în versuri a celăţii Hotinului, v. *Versul Hotinului*
Cuvinte alese de sf. Ioan Bogoslovul (pentru cinstita cruce şi pentru crucile celor doi tîlhari), 125, 131
Cuvinte sihăstreşti, v. şi *Pateric.*
Cuvinte pentru deşertăciunea lumii (din Solomon, sf. Iacov, Isus Sirah ş.a.), / 252, 371
Cuvintele părintelui nostru Simeon Noul (Bogoslov) cuvîntător de Dumnezeu, 87, / 245—246
Cuvintele sf. Isaac Sirin, episcopul Nicaviei (pentru rînduiala călugărească), / 248
Cuvinte sihăstreşti ale sf. Vasilie cel Mare, arhiepiscopul Chesariei Capadochiei, / 248
Cuvînt..., v şi *Cuvîntul...*
Cuvînt a celui dintru sfinţi părintele nostru Chiril arhiepiscopul Alexandriei, pentru eşire sufletului, 91, 168, v. şi *predici* — Chiril al Alexandriei
— *al sf. Evagrie pentru omilinţa sufletului*, / 246
— *al sf. Vasilie cel Mare pentru un preot ce au trait 170 de ani...*, v. *Istoria sf. Vasilie cel Mare pentru un preot...*
— *al XXXIV (Anastasie Sinaitul) la cei adormiţi întru Hs. fraţi, care să cîteşte în simbăta sufletelor*, 136
— *cu pildă pentru suflet şi pentru trup*, v. *Pilda orbului şi a şchiopului*
— *de înţelepciunea lui Solomon...*, 125, 131, 355, 454
— *de înţelepciune smerită*, v. *Fiziolog*
— *de judeţ*, / 428
— *de pază (polză) sufletească* (mai, 5 zile, la *Prologar* list 122), 68, 72
— *la îngroparea lui D. Bărcănescu*, 152
— *la naşterea sf. Ioan Botezătorul* (24 ian.), /492
— *pentru Adam şi Eva*, 68, / 251, 256, 261
— *pentru arătarea botejunii ţării ruseşti...*, /379, 381
— *pentru Avraam*, / 251 v. *Moartea patriarhului Avraam*
— *pentru cinstita cruce (şi pentru lemnul crucii)*, / 250, 256, 261, 299
— *pentru cei ce vor vrea să se leapede de lume* (al sf. Athanasie al Alexandriei), / 293, 455, 471
— *pentru credinţa, nădeajdea, dragostea, tîlcuit pre scurt de învăţatul preot şi dascăl Ivan Făgărăşanul*, / 379, 382
— *pentru dragostea cea dumnezăiască...*, / 451
— *pentru fără de grija minţăi, din viaţa lui Filimon pustnicul*, / 248
— *pentru fecioara Mamonia, cum o au mîntuit sf. Macarie...*, 133
— *pentru iubirea de argint*, 147
— *pentru Isaac*, / 257, 261 v. *Moartea patriarhului Avraam*
— *pentru Melhîsedec, feciorul lui Melhi*, v. *Istoria lui Melhisedec*
— *pentru milostenie*, / 468
— *pentru moartea lui Avraam*, / 257, 261 v. *Moartea patriarhului Avraam*
— *pentru moarte şi lume*, / 427
— *pentru o muiare ce ş-au junghiat doi fii ai ei*, / 468
— *pentru păzirea inimii al lui Nichifor cel din singurătate*, / 248
— *pentru poslușanie*, / 292
— *pentru post şi patimi*, 68
— *pentru sfînta troiţă*, / 251, 257, 261 v. *Moartea patriarhului Avraam*
— *pentru un Theodor negustătoriu care au luat aur împrumut de la un jidov, dînd chizaş icoana lui Hs...*, 134, / 358, 468
— *pentru un bărbat, anume Eustatie...*, v. *vieţi de sfinţi* (Eustatie Plachida)
— *pentru un zlătariu care cu rugăciunea au făcut de s-au rădicat un munte...*, 133
— *pentru sfîrşitul lumii, pentru Antihrist şi pentru a doua venire a lui Is. Hs.*, v. *Pentru sfîrşitul lumii...*
— *pentru viaţa călugărească a sf. Vasile cel Mare...*, v. *Cuvinte sihăstreşti...*
— *pentru un zeciuitori anume Mosh, cum au făcut milă cu o muiare şi nu s-au atins de dînsa*, / 468
— *pentru viitoare judecată şi pentru sfîrşitul lumii din scriptura cea veche*, 147 v. şi *Pentru sfîrşitul lumii...*
Cuvîntul după Apocalipsis scos pentru viaţa părintelui Avraam, 146 v. şi *Moartea patriarhului Avraam*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

— *părintelui Daniil pentru Evloghie, tăetor de pietri*, / 451
— *sf. Antioh pentru grăirea în deșert*, /468
— *sf. Athanasie pentru icoana lui Is. Hs.*, / 358
— *sf. Athanasie cel Mare, arhiepiscopul Alexandriei, pentru Melhisedec*, / 450 v. *Istoria lui Melhisedec*
— *sf. Dimitrie al Rostovului la înălțarea sf. cruci*, / 494
— *sf. Varsanufie (învățături monahale)*,/246
— *sf. Vasile cel Mare către diavol*, 131, / 252, 294
— *XXVII, al sf. Isaia pustnicul pentru: la aminte de sine-ți*, / 245
Cuvînt zis la cea de 7 ani desgropare a oaselor răposatului Filip, treti logofăt din Văleni de Munte, / 328—329

D

„Dacoromania", 38, 108, 109, 165, 206, 207, 209, / 263, 396—398, 497
David prorocu cînd au ucis pre Goliath cel strein, 216
Decalog, 122
De excidio Trojae, / XXI
De începaperea veachiului neam slovenesc și de numirea lui.... 140, / 400
De neamul lui Iuda 12 semnați (Pentru blestemul celor 12 neamuri jidovești), / 272; cf. și *Istoria sf. Ieronim cel înțelept pentru Iuda*
De petrecerea lui sv. Pahomie cel Mare, / 276 v. *vieți de sfinți*
descîntece, 61, 68, 70, 88, 147, 170, / 252, 294, 351, 370, 501 v. și *molitve, amulete*
— de **brîncă**, / 294
— de **șarpe**, 127
Descoperirea cea înfricoșată a judecății lui Dumnezeu, 161 v. și *Vămile văzduhului*
Descoperirea sf. liturghii, 131, 133, 134, 145—148, 153, 156, / 244, 253, 286, 299, 355, 391, 408, 427, 430, 453, 489, 512
Descoperirea sf. liturghii ce s-au făcut prin rugăciunea sf. Efraim și a sf. Vasile, 123, 125, 159, 415 v. *Descoperirea sf. liturghii* și *Minunea sf. Efrem și a sf. Vasile...*
descriere geografică și istorică a Moldovei, 136
desene, 137, / 321, 350, 353, 369, 392, 449
— *Alexandrie*, 65, 80, 84, 92, 93, 103, / 502
— **Arcadie**, 278
— **Athinav astronom**, 278
— **arhidiacon Ștefan**, 152
— **arhanghelul Mihail și demonul (Avestița?)**, 150
— *Bertoldo*, 194
— *cronograf ilustrat*, / 401, 402, 404, 405
— *Erotocrit*, 198
— *Esopie*, 84
— *Filerot și Anthusa*, 234
Iliodor, / 338
— **Ioan Colibașul**, 129
Iraclie țar, 278
— *Istoria Troadei*, / 386, 394
— *Împărăția lui Andronic Paleolog (cronograf)*, 386
— **Maria (Precista)**, 129, / 278
— **Pahomie monah (copist)**, / 278
— **Parthenie monah**, / 278
— **Salomia**, / 278
— **sf. Nicolae, Pavel, Petru, Vasile cel Mare (Velican), Varlaam, Vladimir**, / 278
— **Solomon împărat**, / 278
— *Varlaam și Ioasaf*, / 462, 484
Desiderosus (Deziderie), / XII, XXII
„Deutsche Literaturzeitung", 40, / 367
Dezlegările ceale negrăite de descoperirile ale lui Ioan Bogoslov..., v. *Apocalipsul sf. Ioan Bogoslovul*
dialog, v. *Divan, Întrebare...*
— **dialog cu Moartea**, v. *Viteazul și moartea*
— **dialog versificat** *(Înțeleptul și Bețivul)*, / 425
Dicta aut facta septem sapientum (Pontianus), / XI, XXII
dicționar, v. *glosar*
— **Gr. Săulescu**, / 468
„Dimineața", / 264
Disciplina clericalis (fabule, Pedro Alfonso), / XV
Dit d'Alexandre le Vieil, / 398 v. *Istoria Troadei*
Le Dits de Troie, / 398
Divanul persian, / 435
Divanul sau gîlceava înțeleptului cu lumea sau giudețul sufletului cu trupul, 83, 168, 184, 216, 222, / 356, 381, 383
Domnița alungată, / 331
Docsatar, / 509
Dolophates, / 372
Dracul și femeia, 33
„Drapelul" (Lugoj), / 333

E

Echo și Narțis, 162, / XII
Ecteni la morți la parastasă la masă, / 276
edituri, v. și *tipografii*
Brașov: — „Alexi", 226
— „Ciurcu Brasso", 102 (Ioan I. Ciurcu, 178, 241; N. I. Ciurcu, 178, 226, / 330, 508)
București: — „Alcalay", „Universala Alcalay", 101, 102, 179, 226, / 331, 365, 494, 508
— „Ancora", / 331
— „Bucur Ciobanul", / 332
— „Cartea Românească", 103, 163, 164, 179, 227, / 331, 366, 508
— „Casa Școalelor", 103, 179, 228, / 331, 366, 494
— „Dor, P. Cucu", / 329, 330
— „Cugetarea", / 365
— „Cultura Românească", / 365
— „Editura (de Stat) pentru literatură (și artă)", 104, / 332, 366, 508
— „Göbl și Rassidescu, 101
— „Țicu I. Eșanu", / 331, 332
— „Górjan", colecția „Muncă și Lumină", / 366, 508
— „Heller", / 330
— „Insula", / 508

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

— „Gregore Luis", / 328
— „Carol Müller", / 355
— „Minerva", / 365, 508
— „Papetăria Românească", / 508
— „Iosif Romanov", 176
— „Rusu și Petrin", / 328
— „Carol P. Segal", / 331
— „Librăria Socec", / 330, 332
— „H. Steinberg" (și Fiul), (și Isac Binder), 103, 178, 179, / 508
— „Tineretului", 179, 228, / 332, 333, 508
— „...ziarului Universul", / 332
— „Viața Românească", / 365
Cernăuți : — „Glasul Bucovinei", / 395
Craiova : — „Filip Lazar" (Librăria Română), 100, / 330, 365
— „Scrisul Românesc", / 365
Sibiu : — „Astra", 102, 178
Veneția : / 305
„Educatorul", 30
„Egy. Phil. Közl", / 263
„Eleutheronvima", 208
„Epet. Etairia krit. Spoudon", 209
„Epetiris tou laografikou Arheiou", 47, 48
Engomie la ziua nașterii, v. *orații la domn*
Engomion cinstăreților (Lauda darului cinstării), / 252
enigme, v. și *ghicitori, pilde*
— „copacul cu 12 ramuri", 29
— *Istoria de o fată de împărat...*, 157
Epactele lunilor, / 277
Ephemeris belli Trojani, / XXI
epigrame, 226 v. și *stihuri la...*
Epistola către Corintheni, / 110
Epistola (cartea) sf. apostol Pavel către ovrei, / 276
Epistola Domnului Nostru Is. Hs. (pentru ținerea Duminicii), 66, 87, 91, 128, 135, 140, 171, 177, 184, 216, / XVI, 241, 253, 289, 291, 347, 358, 361, 389, 512
„Erdely irodalmi Szemle", 206
eresuri, 152, / 246, 247
Erophili (prologul morții), 207, / 320, 105
Erotocrit, 68, 168, 186, *197—210*, 204, 240, / XI, XXII, 342, 390, 394, 485, 510
— *Noul Erotocrit* (D. Fotino—A. Pann), / 509
erătăciuni la oameni morți, 121, 223, / 380, 382, 427 v. și *cazanii* și *versuri*
— de la copii, / 380, 382
— de la frați și surori, / 380, 382
— de la tot neamul, / 380, 382
— de la toți priiatenii și vecinii și săteanii, / 380, 382
ertăciuni la nuntă, 139, / 362 v. și *orații la nuntă*
escatologie, 70, 80, 87, 133, 140, 141, 152, / 294, 352, 358
Esopie, 57, 71, 73, 74, 84, 104, 122, 130, 135, 136, 138, 139, 141, 185, 195, *211—232*, / IX, X, XIII, XVIII, XX—XXII, 243, 244, 275, 288, 351, 353, 407, 416, 506, *510—516*
Espejo de religiosos, / XII, XXII
Esplicațiunea Noiților, 177
„Ethnos", 16
Eurial și Lucreția, / XI, XII
L'Europa Orientale", 110
Evanghelia lui Ioan, / 276
Evangheliarul lui Gavril Uric, 13
Evanghelie (sîrbească), / 363
exemple, 74 v. *pilde*
exerciții retorice, 217
exorcisme, v. *amulete, descîntece, molitve*

F

fabule, 131, 132, 137, 218, 225, 230, / 352, 453 v. și *Esopie*
Fabule și istorioare (A. Pann), 164, / 508, 509
„Familia", 40
Faptele apostolilor, / 275
Fata cu mîinile tăiate (basm), / 334
Fata din Dafin (basm), / 331
Fata săracului (moșului) cea isteață (basm), 29
„Făclia" (Caransebeș), / 516
„Făt-Frumos", 112
Făt Frumos (basm), / 331
Filerot și Anthusa, 204, *233—242*, / 394
Filostrato (Boccaccio), / XXI
Filotera, v. *cosmografie*
Fiore di virtù, v. *Floarea Darurilor*
Fiziolog, 211, / XVII, XXV, *243—264*, 291
„Flacăra", 109, / 516
Floarea Darurilor, 16, 55, 56, 128, 135, 137, 168, 211, / XVII, 243, 252, 253, *265—306*, 351, 362, 380, 381, 391, 417, 494, 501, 511, 516, 517
„Foaia basericésca", 106
formule oraculare, 33, 125, 126, 146, 177, / 385 v. și *bobi, cărți de prevestire, Coliadnic, Gromovnic, Seismologhion, Zodiac*
„Fraternitatea", 30
Frați de cruce (basm), / 331
Fulger, groaza cațaonilor..., / 329
Fundația culturală „Principele Carol", / 331

G

„Gazeta literară", 49, 50, 112, / 334, 373
„Gazeta Transilvaniei", 28, / 333
genealogie biblică, / 319 v. *cronografe, rodoslovii*
geografie universală (de obște), 157 v. și *cosmografie*
Gesta Romanorum, / XV—XVII, XXII
Ghenoveva de Brabant, / 471, 505, 506
ghicitori, 194
„Giornale storico della letteratura italiana", / 397
Giudecata fimeilor (piesă de teatru), 191
„Gîndirea", 43, 208
Gîndul (manual oracular), v. *Roata lui Solomon*
„Gîndul nostru" (Iași), / 516
„Glasnik srpskog ucenog drustva", 106
„Glasul Bucovinei", / 395, 396, 516
glosar greco-român, / 385, 391
glosar turco-român, / 424
gnome numerice, 133—135, 138, 223, / 250, 431 v. și *Întrebări și răspunsuri*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

„Grai și suflet", 111
„Graiul Dîmboviței", / 403
gramatică greacă (note), / 294
Grădina pildelor, / 487 v. și *Crinii Țarinii, Livadă duhovnicească*
Gromovnic, 27—29, 31, 33, 37, 44, 45, 54, 57, 87, 88, 106, 131, 165, 170, 211, / 252, 268, 270, 276, 277, 305, 347, 370
Gruia cel voinic și moș Novac cel isteț (basm), / 331

H

hagiografii, 130, 135—137, 140, 218, 219, / 251—253, 369, 376—379, 391, 430, 431, 449—451, 453 v. și *vieți de sfinți*
Halima, 79, 143, 169, 170, 185, / IX, XII, XXII, *307—334*, 511, *517—521*
„Harward Studies and Notes in Phylology and Literature", 111
„L'Hellenisme Contemporaine", 209
Herbaria, 67, 213
Herovic, 154
Heruvico-Chinonicar, / 509
Hezâr Afzâneh, / 520 v. *Halima*
Historia Alexandri Magni de proeliis, / X, 504
Historia Attilae, / XIV
Historia de duobus amantibus..., v. *Eurial și Lucreția*
Historia destructionis Trojae, / XXI
Historia von D. Johann Fausten..., / XI, XIV
Historia septem sapientium, 50, / 373 v. și *Dicta aut facta..., Sindipa*
Histoire d'Octavien, / XV
Hotărîrea (Sentința) lui Pilat din Pont, 149, / 348
Hrismoasele lui Ieronim Agathanghel, v. *Agathanghel*
hrisoave și întăriturl domnești (copii), 213, / 294
„Hrisovul", / 343
Hristoitia (A. Pann), / 509
hronograf, v. *cronograf*

I

„Iașul literar", 50
Icoasele sf. Nicolae, / 258
Ileana Cosînzeana și Făt-Frumos (basm), / 331
Ilencuța Sandului (baladă), 71, / 357
Iliada, 33
Iliodor, 201, / XII, *335—343*, 485
Imberie și Margarona, v. *Istoria lui Imberie...*
Infernul, / XIX
„Ion Creangă", 108, / 263, 366, / 396
„Indo-Asian Culture", 51
„Internationale Volkskundliche Bibliographie", 47, 48, 113
Iosif și Asinetha, / 455
irmoase, 121, 160, 223, / 468
— la Rusalii (Pogorîrea sf. Duh), / 380, 381
Irozi, / 357, 360, 362 v. și *teatru religios, Vifleim*
Ismin și Ismenia, 119
istorie biblică, / 409 v. și *cronografe*
istorii, v. și *pilde, Poveste..., vieți*
Istoria celor doi hoți din Țarigrad..., v. *Halima*
— *celor șapte înțelepți*, / IX v. *Sindipa*
— *cum s-au luat Țarigradul din mîna grecilor de turci*, / 372 v. *Istoria pentru luarea Țarigradului...*
— *de o fată de împărat care cu voinici s-au întrebat*, 157, / 369
— *de patima Galaților*, / 369 v. *cronici rimate*
— *despre Arghir cel frumos* (Sibiu, 1801), 167, 174, 175 v. *Arghir și Elena*
— *epurilor*, v. *Tînguirea epurelui*
— *ethiopicească*, v. *Iliodor*
— *împăratului Amfilog*, v. *Descoperirea sf. liturghii*
— *împăratului Mehila*, v. *Istoria lui Melhisedec*
— *împăratului Mihail al lui Teodor*, v. *Veșmîntul lui Hs.*
— *lui Adam*, 68 v. și *Cuvînt pentru Adam și Eva*
— *lui Alghird și a miraculosului său inel (Inelul fermecat)*, / 329, 331 v. *Halima*
— *lui Archirie*, v. *Archirie și Anadan*
— *lui Arghir și a preafrumoasei Elena*, v. *Arghir și Elena*
— *lui Arun Reșăd* (Harun al Reșid), v. *Halima*
— *lui Baltazar și a Repsimei*, / 329 v. *Halima*
— *lui Bekri efendi*, / 252
— *lui Dionisie ieromonah carele au sihăstrit în schitul Lavrii*, / 430
— *lui Esop*, v. *Esopie*
— *lui Fersu cel bogat* (pildă), 142
— *lui Filerot cu Anthusa*, v. *Filerot și Anthusa*
— *lui Gligorie vodă Ghica*, v. *Uciderea lui Grigorie Ghica*
— *lui Imberie și a Margaronii*, / IX, XIII, XV, XXII, *344—346*
— *lui Iordachi (Gheorgachi)*, v. *Istoria unui fecior...*
— *lui Iuda*, v. *Istoria sf. Ieronim... pentru Iuda*
— *lui Melhisedec*, 127, 146, 149, / 251, 261 391, 450, 462, 492
— *lui Navahodonosor împărat*, 144
— *lui Nicolae*, 83
— *lui Pavel cel prost și cu totul fără de răutate*, 125, 128, 131, 133, 135, 145, 152, / 127, 454, 471
— *lui Poliționu și a frățini-său Argu cu prefrumoasa Militina*, v. *Poliție și Militina*
— *lui Samson*, v. *Istoria tatîlui Samson*
— *lui Sinbad marinarul*, / 329, 331, v. *Halima*
— *lui Skinder*, 16, 186, / XI, XIV, XXII, *368—373*, 391, 417, 432, 433
— *lui Sofronim și a Haritei*, / XII

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

— *lui Tarlo*, / 370
— *lui Xenofon Singliticul...*, v. *Viața sf. Xenofon Singliticul...*
— *morții cari iaste în lume*, 131 v. și *versul morții*
— *morții patriarhului Avraam*, v. *Moartea patriarhului Avraam*
— *omului bogat*, v. *Istoria lui Fersu...*
— *omului vițiaz cu moarte...*, v. *Viteazul și moartea*
— *părintelui Macarie Eghipteanul...*, v. *Întrebarea sf. Macarie...*
— *pentru blăstămul țiganilor cînd s-au făcut negri*, 145
— *pentru cei ce beu țiutiun*, v. *Istoria tăbacului...*
— *pentru cei doi tîlhari ce s-au răstignit cu Hs.*, / 290
— *pentru cîte zile sînt reali...*, v. *Zile nefaste*
— *pentru hotărîrea care au dat Pilat...*, v. *Hotărîrea lui Pilat*
— *pentru Ierusalim și pentru toate cele ce au lucrat sfînta și împărăteasa Ilena și cu fiul ei Costandin împărat*, 170
— *pentru luarea Țarigradului*, 77, 140, 146, /276, 286, 291, 344, 372, 379, 385, 390—392
— *pentru surparea Ierusalimului, prorocia Domnului Nostru Is. Hs.*, / 344 v. și *Istoria răsipirei Ierusalimului și Plîngerea prorocului Ieremia...*
— *pentru o cocoană ce o chema Maria*, / 455, 471
— *pentru o giupînească ce au născut un prunc negru*, v. *Minunile Precistei*
— *pentru o muiere ce o au găsit cu fiul ei într-un ostrov*, 130
— *pentru un împărat foarte scump*, / 382, 454, 469—170, 489
— *pentru preasfînta icoană a Mariei, scrisă de preasfințitul Gheorghie, mitropolitul Moldaviei*, / 363
— *pentru sfințirea bisericii ce să numește acum monastirea Neamțului*, / 363
— *pentru un călugăr ce au slujit o fecioară*, 130
— *pentru un vătaf de tîlhari*, 68 v. *Minunile Precistei*
— *poamelor*, 71, 124, 131, 163, 164, 218, 230, / 289, *347—367*, 501
— *răsipirei Ierusalimului*, / 337 v. *Istoria pentru surparea Ierusalimului*
— *sf. arhanghel Gavriil pentru un preot cînd au slujit la un sihastru ani 30*, / 382, 454, 469, 470, 489
— *sf. marelui mucenic Gheorghie cînd au ucis șarpele...*, v. *Minunile sf. Gheorghie*
— *sf. Ieronim... pentru Iuda vînzătoriul Domnului...*, 145, / 272(?), 374, 382, 391
— *sf. Vasilie pentru un preot ce au trăit 170 de ani*, / 382, 389, 450, 453, 454, 468, 470
— *tarilui Samson*, 141, 144
— *tăbacului (tutunului)*, 135, 142, 144, 156, 159, / 355, 123
— *Troadei*, 64, 68, 204, / IX, XIII, XXI, XXV, 286, 369, *374—399*, 453
— *Țării Românești (de la Radu Leon voevod pînă la Constantin Brîncoveanu)*, / 351
— *Țării Românești (Letopisețul Cantacuzinesc)*, 215, 231, / 345
— *Țării Românești (la leat 1769)*, 71, 131, 198 v. *cronici rimate*
— *unui fecior de pescar ce-l chema frumos Iordachi (Gheorgachi)*, 170 v. *Halima*
— *unui voinic înșelept care s-au întrebat în ponturi...*, v. *Istoria de o fată de împărat...*
Istorii arăpești..., v. *Halima*
— *persășți...*, v. *Halima*
— *turcești...*, v. *Halima*
Istoriile lui Suida, / 379
Izdanie adeverită a fericitului Ioan Damaschin... că nu să cade a cerca ș-a iscodi (cele) ce nu sînt date nouă de la sf. proroci și apostoli și evangheliști, / 320

Î

Împărăția lui..., v. *cronografe*
Înainte cuvîntare la cuvîntul fericitului Filothei Sinaitul, făcută de starețul Vasile de la Poiana Mărului, / 218
Începătura dragostii către mueri, 138
Începătura semnelor celor bune ale părintelui Dulcii, / 249
Începutul împărăției Rîmului celui vechi, / 390 v. *cronografe*
Începutul pricinii zavistii scoasă la Finic, v. *Legenda Cassiei (Evdochiei)*
Îndreptătorul beților, / 509
Înfruntarea jidovilor, 141
„Îngerul (dreptății) și sihastrul", 29, / XVII, 304
Însămnare pentru zilele cele ce au spus Domnul lui Moisi că sînt trii zile rele în lună, v. *Zile nefaste*
Însemnare pentru semnile vremilor..., / 325 v. *calendare*
însemnări de călătorie, 169, / 501
însemnări — cutremure, 170, 239, /252, 253, 285, 318, 321, 346, 363, 379, 412, 457, 459, 484
— eclipse, / 410
— istorice, 85, 119, 147, 171, 173, 185, 198, 204, 217, 253, 284, 285, 314, 345, 346, 354, 355, 392, 410—412, 442, 462, 467, 476
— meteorologice, 139, 140, / 204—205, 290, 326, 350, 360, 362, 434, 464
Înștiințarea lui Lentul, proconsulul Iudeii, pentru chipul Mîntuitorului, / 492—493 cf. și *Avgar*
înștiințări domnești și bisericești (copii), / 249
Întîmplările celor trei frați sau celor trei regi, / 329 v. *Halima*
Întîmplările nașterilor, 125
Întîmplările vieții ferdmașului cneazu Potemche, 238, / 372 v. *cronici rimate*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Întrebarea înțeleptului cu lumea, v. *Divanul sau gîlceava...*
Întrebarea sf. Macarie cu îngerul lui Dumnezeu pentru sufletul drepților și al păcătoșilor, 133, 139, 144—146, 148, 153, 157, 184, / 291, 355, 358, 385, 391, 427, 430, 455,471, 487 (cu diavolul)
Întrebare de precestanie a sf. Vasile cel Mare, / 249
Întrebare filosofească, v. *Întrebări și răspunsuri — Panaghios filosoful cu Azimir ereticul*
Întrebări ale sf. Antonie Sinaitul, / 249
— *ale sf. Athanasie, arhiepiscopul Alexandriei*, / 492
— *bisericești*, v. *Întrebări și răspunsuri — pentru trebile sf. biserici*
— *creștinești*, / 305
Întrebări și răspunsuri, 61, 68, 87, 88, 111, 121, 123—125, 127, 135, 136, 140, 142—144, 146, 152, 158, 218, 223, / 244, 286, 294, 361, 362, 370, 391, 512
— *alese din sfintele scripturi*, / 352
— *ale sfinților părinți*, / 248
— *ale sf. Varsanufie*, / 248
— *ale sf. Vasile și cu Grigore Bogoslov*, 125
— *de darurile (trebile) sf. biserici*, 53, 127, 146, 148 v. și — *pentru tainele...*
— *despre tîlcul Blajinilor*, / 276
— *despre papiștași*, 125, 131
— *din Sf. Evanghelie*, 174
— *din Theologhie sfinților blagocistivi (împăratul Leon cu dascălul său)*, 66, 125, 131, 144, / 254, 347
— *Panaghios filosoful cu Azimir ereticul*, 73, 136, 143, 144, 153, / 512, 513
— *pentru botez*, 144
— *pentru credința legii creștinești*, / 348
— *pentru facerea lumii*, 153
— *pentru ispovedanie*, 149, 153, / 276
— *pentru înviarea morților cea de apoi*, 150
— *pentru patimile lui Hs.*, 144, 146, 153
— *pentru planeti*, 153
— *pentru (cele șapte) taine care le ține biserica Răsăritului*, 136, / 292
— *pentru tîlcul bisericii*, 127, 131
— *pentru zidirea lui Adam*, 146
— *pentru zodii*, 153
— *trebuincioase și de folos pentru învățătura copiilor*, 148
— — *dascălul întreabă și ucenicul răspunde*, 138, 139, 144, 148, 153, 156, 173, 174, 410, 431
— — *ucenicul întreabă și dascălul răspunde* / 356, 362
Întrebări și răspunsuri (text greco-român), / 297
Înțeleapta hotărîri a lui Solomon, 143 v. *Pildele lui Solomon*
Înțeleptul Archir cu nepotul său Anadam, v. *Archirie și Anadan*, ediții
Învățătură..., v. și *cazanii*
— *a sf. Amon pentru patru lucruri rele*, /250
— *a sf. Athanasie, patriarhul Alexandriei*, / 293
— *a sf. Dorothei, pentru îndrăznire*, / 246
— *a sf. Vasilie cel Mare către ucenicii lui Livanie*, 152; — *pentru călugări*, / 276; — *pentru înfrînarea poftelor și pentru rugăciune*, / 246
— *către împărați și către domni, către boiari și episcopi și către preoți și către toți creștinii că nu să cade a să îmbăta*, 145
— *călugărească*, / 277
— *cum să cade oamenilor a asculta sf. liturghie*, 123, v. *Minunea sf. Efrem și Vasile* și *Descoperirea sf. liturghii*
— *la Bunele Vestiri*, v. *Cazanii la Bunavestire*
— *la dumineca lăsatu-secului de carne (a Înfricoșatei Judecăți), de muncile matcii focului și de viața de veci*, / 344—345
— *la Nașterea Domnului Nostru Is. Hs.*, 133
— *la ingroparea lui Is. Hs.*, 67
— *la petrecania morților*, 123, v. *cazanii la morți*
— *pentru ceale 12 Vineri Mari ce sînt preste an*, v. *Cele 12 Vineri Mari*
— *pentru ispovedanie*, / 352, v. *Întrebări și răspunsuri —*
— *pentru înviarea morților*, 147, / 252 v. *Întrebări și răspunsuri —*
— *pentru milostenie*, 134
— *pentru planeti*, / 361 v. *Întrebări și răspunsuri —*
— *pentru sufletul creștinilor, foarte de folos*, v. *Descoperirea sf. Liturghii*
— *pentru tainele bisericii de obște*, / 350 v. *Întrebări și răspunsuri —*
— *pentru tăbac, scoasă de la Oteșnic*, v. *Istoria tăbacului*
— *pentru trufie* (din *Livada Floriilor*), / 252
Învățături alese și locmile pentru petrecerile sfinților părinți ermonași și pustnici, /272 v. *Pateric*
învățături creștinești, 125, 133, 134, 138, 139, / 244, 294, 352, 381
Învățături creștinești (Snagov, 1700), 128, / 299, 301
învățături despre fenomene naturale, / 430
învățături monahale (sihăstrești), 245—250, 450, 451, 455, 471
— *ale părintelui Evloghie*, / 451
— *ale părintelui Pimufie către ucenici*, / 450
— *ale sf. Athanasie cel Mare către călugării cei ce vor să se spăsească*, / 450 v. *Cuvînt al sf. Athanasie cel Mare...*
— *moral-religioase*, / 251, 252, 452
Învățăturile lui Neagoe Basarab, 29, 47, / 263, 337, 486, 496, 500
Învățăturile lui Rafail monah (Radu sin Iftime), 73
Învierea morților, 150, / 358 v. *Învățătură pentru... și Întrebări și răspunsuri pentru...*

J

jalbă (pentru rechemarea lui Veniamin Costachi în scaunul metropolitan), copie, / 341

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Jitii, v. *vieți de sfinți, pilde*
Jocuri de societate, / 317, 362
„Journal of the Royal Asiatic Society", 165
Judecata strugurelui, v. *Istoria poamelor* (ediții)
Judecata vulpei (P. Ispirescu), 241
„Junimea literară", / 396, 435
„Jurnal Ministerstva Narodnago Prosveščanija", / 395

K

Kalila wa Dimna, / XIV, XV, XXI

L

„Laografia", 209
Lauda lui Bekri efendi cel bețiv, / 252
Lavsaicon... povestiri pentru viața bărbaților celor cuvioși și a muierilor, care s-au scris de Ieraclid episcopul către Lafsă prepositul / 430
leacuri, 68, 72, 73, 86—88, 95, 96, 126, 132, 147, 152, 169, 170, 204, 217, 218, / 254, 289, 297, 345, 354, 356, 361, 362, 389, 422, 431, 501
Leacurile bojorului, / 352
Leastvița, / 378, 380
Legenda Cassiei (Evdochiei), / XVII, 361
Legenda Duminecii, v. *Epistola Domnului Nostru Is. Hs.*
Legenda lemnului crucii..., 125, / XVI
Legenda lui Avgar, v. *Avgar*
Legenda lui Melhisedec, v. *Istoria lui...*
Legenda lui Satanail, / 253
Legenda Maicii Domnului (din *cronograf*), / 401
Legenda sf. Sisoe (Sisinie), 124, 145,/ XVI, 291, 347, 352, 389 v. și *Avestița — aripa Satanii*
Legenda Sfintei Sofii (din *cronograf*), / 402
Legenda sfintei Vineri, / XVI
legende solomonice, 29 v. *Pildele lui Solomon*
Legenda Strugurelui, v. *Istoria poamelor* (ediții)
Leonat și Dorofata, / XII
Letopiseț..., v. și *cronografe*
Letopiseț de la zidirea lumii (V. Măzăreanu), / 401
Letopiseț pentru împărăția romanilor, v. *cronografe* (Kigalas)
Letopiseț rus (trad. V. Măzăreanu), / 401
Letopisețul cantacuzinesc, v. *Istoria Țării Românești...*
— *lui Ștefan cel Mare*, 79
— *părintelui Nectarie, patriarhul Ierusalimului...*, / 320
Lexicon slavo-român, 213, / 273
Liber Kalilae et Dimnae, v. *Kalila wa Dimna*
librării, v. și *edituri, tipografii*
— București : „Leon Alcalay", / 506
„R. O. David și M. Șaraga", / 331
„Carol Müller", 163
„I. Popovici", / 328
„Iosif Romanov și I. Popovici", / 518
„Visarion Rusul", / 518
„Iosif Romanov și Visarion Rusu", 196, / 328
„H. Steinberg", 163, / 329, 330
— Craiova : „Gr. Dimitriu", / 328
— Focșani : „D. Hrist", / 328
„Hagi Calciu", / 328
— Galați : „G. D. Nebunelli și Fii", 196
— Iași : „D. D. Nica", / 328
„Limba română", 50, 85, 95, 113, / 307, 418, 452
„Limbă și literatură", 49, / 305, 334
liste de cărți, v. *catalog de cărți*
liste cheltuieli, 216, / 255, 294, 295, 297, 356, 362
— *datornici*, / 281, 386
— *domnitori*, (Mold.), / 314, 350; (Ț.R.), / 302, 350; (Polonia — Țara Leșască), / 350; (Turcia — Împărații turcești), / 350
— *persoane* (copii școlari, la 1835), / 462
— *prenumeranți*, 241
List von Troye, / XXI
„Literatură și artă română", / 495
Litopiseț..., 156 *(Întrebări și răspunsuri* din *cronograf)*
Livada Floriilor, / 252, 290, 488
Lixicon..., v. *Lexicon*
„Luceafărul", 49—51, 114, / 305
Luminarea sufletului (adunare de pilde de Efimia xemonahia Piscupescu), / 494
„Luminătoriul", / 333

M

„Magazin für die Literatür des Auslandes", 27
„Magazin istoric", / 305
marșuri, 94 *(marșul lui Iancu*, v. *Cîntarea lui Iancu)*
Martiriologhion, 148
maxime, 74, 84, 133 v. și *cugetări*
Măceșul și Grădinarul (Heliade Rădulescu), / 345
Mărgăritarele lui Ioan Zlatoust, 87, / 369, 430
Mărturie cu tilc din scriptura sfîntă pentru tăbac, v. *Istoria tăbacului*
Mélusine, / XV
„Le Messager d'Athène", 43, 208
Metamorfozele, / XII
Les Mille et une nuits, v. *Halima*
minee, / 493 v. *vieți de sfinți*
Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, 198, 212, 220, / 283, 299, 312, 354, 389, 428, 457, 462, 467, 476, 477, 494
Mintea și Norocul, / 352, 355, 454, 494
minuni, 74, 145, 218, / 251, 252
— *cînd au văzut Precista toate muncile păcătoșilor...*, v. *Călătoria Precistei la munci*
— *pentru un om prost și cu totul fără prihană*, v. *Istoria lui Pavel...*
— *ale sfîntului mucenic Artemie*, / 378

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

— *a sfinților părinți Efrem și Vasilie*, 123, 139, 145, / 385, 385, 415
Minunile sfîntului Gheorghe, / XVI, 253, 261, 286
— *pentru o fată ce o au izbăvit de la un balaur*, 142, / XVI, 251, 261, 355, 450
— *pentru niște copii care s-au făcut a sluji sf. liturghie*, / 355
Minunile sfîntului Grigorie Decapolit, / 450
Minunile Maicii Domnului, v. *Minunile Precistei*
Minunile sfîntului mare mucenic Mina de la Cotiiasto, / 378
Minunile Mîntuitorului, 72, 94, / 251
Minunile lui Moisi, 143
Minunile sfîntului Nicolae, 130, 132, 220, / 251, 261, 391, 453, 454, 458, 470
— *cum au izbăvit o corabie de potop*, 132
— *pentru popa Hristofor pe care l-au izbăvit de sabie (de la tătari)*, 132 / 251, 261
— *pentru trei icoane*, 132
— *pentru un covor*, / 251, 261
— *pentru un oarecare sarachin pe care l-au răpit din temniță*, 132
— *pentru un oarecare Petru pe care l-au izbăvit din temniță*, 132, 133
— *pentru un om oarecare, Dimitrie, pe care l-au izbăvit de înecare*, 133
— *pentru un tînăr, anume Nicolae*, / 358
— *pentru un voinic*, / 251, 261
— *pentru Vasilie, fiul Agripii (Agricăi)*, 132
Minunile Precistei, 42, 68, 72, 78, 86, 125, 128, 129, 130, 131, 140, 141, 147, 157, 219, 220, / 251, 252, 290, 292, 358, 418, 419, 421, 422, 453, 458, 484 v. și *Mîntuirea Păcătoșilor*
Minunile sfîntului Sava cel sfințit, / 450
„Mișcarea", / 402
mitrică (sat din jud. Botoșani), / 468
„Mitropolia Moldovei și a Sucevei", / 308 334, 499
„Mitropolia Olteniei", 51, / 406
Mina anului, / 277, 355
Mina dreptății (din *cronograf*), / 401
Mina lui Damaschin, 216, / 252, 268, 277, 350 v. și *Pashalie*
Mîntuirea păcătoșilor, 147, / 391, 486 v. *Minunile Precistei*
— (Iași, 1768), / 385
Moartea lui Solomon, 143
Moartea patriarhului Avraam, 142, 145, 146, 148, 153, 154, 158, / XVI, 244, 251, 257, 261, 355, 369, 430, 512
modele acte, scrisori, 94, / 252, 257, 362, 394
molitve, 56, 73, 122, 145, 150, 169, 217, / 252, 276, 277, 291, 292, 355, 358, 362, 369, 501
— babii de apă, / 277
— către Precista, 150, 169
— către Hs., 150, 169
— de deochiul copiilor, / 252
— la arie, / 252
— la dezlegare de blăstăm, / 276, 358, 362
— la vreme de secetă, / 277
— la vreme de ploaie multă, / 277
— pentru amintirea morților la masă, / 277
— pentru boala dobitoacelor, / 276
— pentru cei ce să călătoresc ori în ce cale, / 252
— pentru copil care merge să învețe carte, / 252
— pentru ertare de toate păcatele, / 276
— pentru friguri, / 362
— pentru gîndurile cele rele, / 292
— pentru izbăvirea celor ce pătimesc de învăluiri și de asupralele duhurilor celor necurate, / 355
— pentru moșit, / 276
— pentru năjit, / 252
— pentru somn, / 369
Molitva Precestii cînd vru să umble Precesta..., v. *Călătoria Precistei la munci*
Molitva Sfîntului Sisoe, v. *Legenda sf. Sisoe și amulete*
Molitvenic, 56, 122, / 275
Mucenie (Pătimirea)..., v. *vieți de sfinți*
Mustrarea înțeleptului cu lumea, v. *Divanul sau gîlceava...*
Muzeul (Național) de Antichități (fond manuscrise), 92, 151, 203, 206, 214, 235, 240, 241, / 310, 318, 321, 340, 443, 449, 452, 458, 459, 476, 477

N

„Narodno stvaralastvo — Folklor", 113
Nașterea și știrbarea lunilor, / 277 v. și *Selinodromion*
Nașterea lui Antihrist..., v. *Pentru sfîrșitul lumii...*
„Natura", 116
Năzdrăvăniile lui Nastratin Hogea, 163, 164, / XII, XXV, *508*
Năzdrăvăniile lui Păcală, / 331
„Neamul românesc", 43, 209, / 366
„Neamul românesc literar", / 400
Nea synopsis... (M. Kigalas, Veneția, 1650), / 319
Negru Vodă (legendă), 241
Nemulțumitorul, 101
„To neon kratos", 43, 209
Nomocanon, 66 v. și *pravile*
Nopțile Șeherezadei (Halima), / 332
„NOS", 210
note muzicale, / 364, 468
Nouă adunare de istorii..., v. *Nea synopsis...*
Numărul de aur și themelia lunii, / 349 v. și *Mina lui Damaschin*
Numărul Domnului Hs., 136 v. și *72 de nume ale lui Hs.*
Numele feciorilor lui Iacov, / 465

O

O adunare a trii cucoani, 190
Oarecare obiceiuri a varvarilor..., 138
Obrociri de zile, v. *Zile nefaste*
Octoihul mic, 154
Odiseea, 33

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Odprawa posłów greckich, / XXI
Oglinda năravurilor (pilde), / 487
Oglinda pildelor, 157
O istorioară de Pasce, 101
O mie şi una de nopţi v. *Halima*
O mie şi una de zile, / 329—330, v. şi *Halima*
omilii, 70, / 253, 275, 512, v. şi *cazanii, învăţături*
O, prea frumoasă pustie v. *Cintecul pustiei*
oraţii, 87, 126, 127, 143, 146, 154, 160, 172, 184, 218, 238, / 252, 258, 289, 291, 357, 362, 394
— *intru pohvala boiariului mare, la masa celui ce te ospătează*, 160
— *la boieri*, / 289
— *la Crăciun*, / 289, 291
— *la domn* (Grigore Alexandru Ghica), 184
— *la mitropolit*, 154
oraţii la nuntă, 126, 127, 146, 238, / 252, 258, 289, 357, 362
Orînduiala ce se făcea odată cînd făcea cinevaş fecior de suflet, / 252
Osîndirea Strugurelui, / 365, v. *Istoria poamelor*
Osmoglasnic, 122
O şezătoare la ţară, / 508, 510
Otecinic v. *Pateric*
Otpusturile praznicilor, / 277
Otpusturile zilelor, / 277

P

„Palestinskij sbornik", / 405
Paloş, spaima zmeilor, / 331
„Pamjatniki", / 396
Panchatantra, / XIV
Parabole des Rois, / 398
Paraclisul Precistei, 121, / 244
Parimiile preste an, / 377, 379
Paris et Vienne v. *Erotocrit*
Pashalie (Mina lui Damaschin), 131, 216, / 268, 276—277, 349—350
Pateric, 87, 144, 152, / 245—250, 261, 278, 294, 299, 355, 458, 471, 489, 490
Patericul lavrii Pecerska, / 455—457, 471
Patima pentru nişte tîlhari (pildă), 145, / 382
Patima (Pătimirea) sfîntului... v. *vieţi de sfinţi*
Patimile Domnului (Mintuitorului), 133, / 276, 277, 370, v. şi *Cugetări... pentru multă mulţămire...*
Penticostar, / 509
Pentru astronomie..., / 454,470
Pentru a doua venire a lui Hs., v. *Pentru sfîrşitul lumii...*
Pentru beţie, puţintică învăţătură, / 454, 470
Pentru capul lui Adam, / 251, 257, 261
Pentru că nu iaste lupta noastră către singe şi către trup (cuvînt), / 492
Pentru celatea Lazonii şi pentru ce să zice Lazona, / 454
Pentru cutremurul ce s-au făcut în zilele împăratului Theodosie (pomenirea evenimentului, la 26 ian. în *Prologe*, v. şi *cronograf*), / 379
Pentru dreptul Iov, 216
Pentru duhovnic, / 276
Pentru dumnezăiasca rugăciune (din sf. Simeon, arhiepiscopul Thesalonicului), / 247
Pentru eresurile Armenilor, 152, / 415
— *frîncilor şi ale celorlalţi latini*, 152
Pentru fiica preotului (pildă), 145 v. *Minunile Precistei*
Pentru firea apelor (pentru aflarea izvoarelor), 157
Pentru firea fineţului, v. *Fiziolog*
Pentru hotarăle fireşti după tocmala loghicească (Athanasie, arhiepiscopul Alexandriei), / 389
Pentru (sfintele) icoane, pentru cruce, pentru lauda lui Dumnezeu (şi alte articole ale credinţei ortodoxe), 133, / 376
Pentru indiction, / 377
Pentru Ioan pustnicul pre carele au vrut dracul să-l prilostiască..., / 358 v. *Paterice*
Pentru Ismail cum l-au dus în pustie cu mumă-sa Agara, / 251, 257, 261
Pentru ispovedanie..., v. *Întrebări şi răspunsuri pentru...*
Pentru învierea morţilor în ce chip va fi, / 256 v. şi *Întrebări şi răspunsuri pentru...*
Pentru Lavirinth ce iaste, v. *Divanul sau gîlceava...*
Pentru lemnul de la o corabie care au făcut minuni, / 454
Pentru lepădarea de ale lumii şi de lume (învăţături monahale), / 248
Pentru minte şi pentru noroc, v. *Mintea şi Norocul*
Pentru moştile împăratului (Constantin cel Mare), slove tîlcuite de Ghenadie, patriarh al Constantinopolului, / 344 v. *cronograf* (Kigalas)
Pentru numărul celor şapte veacuri ale lumii... şi înfricoşata zi a judecăţii, 217 v. şi *Pentru sfîrşitul lumii...*
Pentru Petru vameşul, / 487
Pentru pocaianie unii curve... (pildă), / 451
Pentru prada Ţarigradului, v. *Istoria pentru luarea Ţarigradului* şi *cronografe*
Pentru Serghie care au fost vătaf de curve, / 487
Pentru sfintele icoane care vor fi foarte stricate, ce trebuie să să facă cu dinsele, / 252
Pentru sfintele posturi...,68, 169
Pentru sfintele soboare, v. *cronografe*
Pentru sfîrşitul fericitului Avraam, v. *Moartea patriarhului Avraam*
Pentru sfîrşitul lumii şi pentru Antihrist şi pentru a doua venire a lui Is. Hs. (din sf. Efrem, Ipolit papă al Romei, Agapie şi Ieronim) 88, 123, 144, 149, 152, / 371, 384, 451
Pentru spunerea zilelor cîte sînt într-un an, / 276 v. *calendare, otpusturile zilelor*
Pentru umilinţă (din *Crinii Ţarinii*), / 297
Pentru un arhiereu ce s-au turcit..., / 454, 470
Pentru un împărat foarte scump..., v. *Istoria pentru...*
Pentru un împărat ce au întrebat pre un filosof ce iaste omul şi pentru moarte (din *Oglinda pildelor*), / 488
Pentru un om iubitoriu de argint, 144
Pentru un om bogat şi nemilostiv..., 145

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Pentru un preot ce a avut boteză un cocon mort, / 261
Pentru un sihastru înșălat de diavolul pentru urîta trufie, / 454, 470
Pentru un stîlpnic..., / 388
Pentru trei muieri ce era în pustie într-o peșteră (din *Otecinic*), / 261
Pentru unele țări, cetăți stăpîniri și tîrguri, care din ce vreme s-au făcut, / 350 v. și *calendare*
Pentru 8 gînduri (Nil Sinaitul), / 248
Pepelea, 100, / 504
Perire a doi iubiți, adecă jalnica întîmplare a lui Piram și Tisbe..., v. *Piram și Tisbe*
Pierre de Provence et la belle Maguelonne..., v. *Istoria lui Imberie*
pilde, v. și *Istoria..., minuni*
Pilda celor patru feciori (voinici săraci) plecați în căutarea Norocului, 128, / 380, 381
— *înorogului*, 29, 37, 123, 144, / XVII, 382, 496, 498 v. și *pilde* din *Varlaam și Ioasaf*
— *împăratului cu grădinarul său*, 73
— *lui Diogene*, 139
— „mortul ucis de mai multe ori", 43
— „muștele sătule", 402—403 v. *cronografe*
— „omul care cunoaște limba animalelor", 42
— *omului care s-au pogorît din Ierusalim în Erihon*, 68, / 382 v. și Dosoftei, *Psaltirea în versuri*
— „peștii pe brazdă", 29, / 435
pilde din *Evanghelie*, 123, 133, 144, / 251, 358
— *orbului și a șchiopului*, 133, / 251, 358
— *sufletului și a trupului*, v. *supra*
— *viei*, 123
din *Floarea Darurilor*
— *pentru nesocotință*, v. *Floarea Darurilor*
— *pentru fiul împăratului Teodosie*, 29, 37, 128 v. și *Varlaam și Ioasaf*
din *Livada Florilor*, / 290
din *Pateric*, 123, 130, / 252, 272, 273, 292, 382, 430, 451, 455, 487—490, 494
din *Varlaam și Ioasaf*, 29, 37, 83, 121, / 261, 382, 453, 458, 460, 468, 497 v. și *învățăturile lui Neagoe Basarab*
— *anuției împăratului trimisă în ostrov*, / 382
— *celor trei prieteni*, 29, 37, / 382, 497
— *împăratului și a celor doi călugări*, / 382
— *privighetorii*, 83, 121, / 261
— *racelor*, 29, 37
— *feciorului de împărat care nu văzuse lumea*, 29, 37, 128 v. și *Floarea Darurilor*
Pilde filosofești, 52, 53, 66, 72, 74, 133, 185, 220, / 286, 287, 352, 385,394, 415, 469
pilde moral-religioase, 68, 73, 123, 128, 130, 131, 135, 138, 139, 142, 145, 185, 220, / 244, 249, 253, 369, 391, 433, 434, 453, 468, 512
Pilde de învățătură către celilori (Osebită învățătură pentru paza omului), 169
Pildele lui Solomon, 143
Pildele lui Solomon (bobi), Moscova (1832), 223
Piram și Tisbe (Perire a doi iubiți...), 162, / XII
Plîngerea (Jelania) lui Maximian împărat, 123
Plîngerea (Povestea plînsurilor) proorocului Ieremia pentru Ierusalim și de prada lui, și de păcei (buiguirea) lui Avimeleh (nov. 4, v. *Prolog*), 123, 157, 377, 410, 430
Plînsul și tînguirea Precistei, v. *Versul Precistei*
podobii, 56, 160, / 277, 351
Podobii alese, / 268
polemică religioasă, 133, 152, / 286, 376, 381, 415, 501
polieleu, 154, 160, 161
Polifion și Militina, 50, 51, 186, / XXV, 373
Pomenirea sfîntului..., v. *vieți de sfinți*
Ponturile ce să dau de către divan în ce chip să giure jidovii, 192
Poricologos, v. *Istoria poamelor*
Poronca Domnului de a păzi simbetele, 139, v. și *Epistola Domnului...*
porunci domnești (copii, ciorne), / 294
Povestea fericitului Iosif precrasnicul (cel minunat), 415 v. și *Cîntarea lui...*
Poveste a unei fete de vizir cu un halvagiu, / 414, 420 v. și *Halima*
— *de eresurile armenilor*, v. *Pentru eresurile...*
— *de împărăția poamelor*, v. *Istoria poamelor*
— *despre Melhisedec*, v. *Istoria lui...*
— *de un preot ce au căzut într-un păcat de curvie* (din *Paternic*), / 261
— *foarte de folos pentru un voinic viteaz... cu moartea*, v. *Viteazul și moartea*
— *frumoasă și de folos pentru un om prost și cu totul fără răutate*, v. *Istoria lui Pavel...*
— *părintelui Gherasim cu leul*, / 455, 471
— *pentru Iosif și pentru Asinetha*, v. *Iosif și Asinetha*
— *(de jale) pentru moartea lui Costandin Cantacuzino, marele postelnic*, 59
Povestea sfîntului..., v. *vieți de sfinți*
Povestea unui cocon de împărat cu un cal de lemn v. *Halima*
Povestea țărilor și a împărăților cîte-s în pămîntul Asiei v. *cosmografie*
Povestea vorbii (A. Pann), 42, 164, 178, / 365—366, 507—508
Poveste vulturului, foarte de folos, v. *Fiziolog*
Povestire arabică vrednică de băgare de seamă, v. *Halima* (ediții)
Povestire pentru chipul cel nefăcut de mînă al domnului nostru Is. Hs. și pentru aducerea lui din Edes în Țarigrad (16 avg.), v. *Avgar*
Povestiri folositoare de suflet, / 371
Povești grecești, / 366
„Praga Presse", 207
pravile, 73, / 349—350, 430
— *pentru amestecare de sînge*, 124
— *pentru înfiere*, / 252
— *călugărești*, / 246—250, 276—277, 486, 490

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

— *împărăteşti alese din sfîtocul împăratului Justinian*, / 349
— *lui Ştefan ⟨Duşan⟩*, 66
— *lui Vasile Lupu*, / 349
— *sfinţilor părinţi după învăţătura marelui Vasilie*, 55
Predicaţia ţiganilor, / 363
predici, 72, 91, 133, 139, 141, 147, / 249, 299, 371, 427—428, 430, 453, 487—489
— *a lui Anastasie Sinaitul*, 136, / 430
— *a lui Chiril al Alexandriei*, 128, 168, / 391, 489
— *a lui Efrem Sirul*, / 430
— *a sf. Ghenadie, patriarhul Ţarigradului, pentru credinţă*, 214
— *a sf. Ioan Hrisostom, pentru muierile cele rele*, / 468
— *a sf. Macarie*, / 249
— *a sf. Simeon Bogoslovul*, 87
— *a preasfinţitului Tihon, episcopul Voronejului*, / 363
— *la morţi*, 141
— *pentru lume şi pentru moarte*, / 455, 471
— *versificată*, 158
Preoţie (Îndreptar, Rîmnic, 1749), / 453
Pricesnile peste săptămînă, / 353
Prinţipii Armenit, / 425
Privire politicească, 151, / 367
Prognosticon, 29
Prolog (Prologar, Vieţile sfinţilor), /376—379, 428, v. *şi vieţi de sfinţi*
Proorocirea Savilei, / XVI
Proorocirea sf. Meftode, / 370
propovedanii la îngropăciuni, v. *cazanii*
prosopografia lui HS., /493, v, *Înştiinţarea lui Lentul...*
proverbe, / 394
Proverbia (tipăritură), / 424
psalmi, 131, 149, 155, 174, 225, / 270, 273, 339, 354
— *aleşi*, 161
— *(colinde)*, 135, 154—155, / 361, 382
— *tîlcuiţi*, 133, 213, / 381—382
— *versificaţi* (v. *şi colinde)*, 67, 184, / 294, 359, 501
Psalmii ci să zic la orici vreme di intîmplare, / 361
Psaltirea în versuri (Dosoftei), / 382
Puteare sf. Theodor Prepodobnic, / 272
Puţin cuvînt de judeţ, / 428
Puţin cuvînt pentru moarte şi lume, / 427

R

„Ramuri", 208, / 304
„La Rassegna italo-romena", 45
„Raze de lumină", 38
Razumnic, 123—124, v. *Întrebări şi răspunsuri*
Răspunsuri la sf. liturghie, 131, 156, 160
Rătăciţii de lume..., v. *Vrednica de însemnare întîmplare...*
răvaş de friguri, 147, / 362 v. *amulete*
„Răvaşul poporului", / 505, 508
Regele pumnalului, roman senzaţional, / 330
retorică (exerciţii), 217
„Revista bibliotecilor", / 305, 405
„Revista critică", / 398
„Revista critică literară", 181, / 400
„Revista de etnografie şi folclor", 50, / 334
„Revista filologică", 35, / 497
„Revista Fundaţiilor", 41, / 264, 333, 435
„Revista de istorie, arheologie şi filologie", 43, 107—108, 198, / 400, 495
„Revista de istorie şi teorie literară", 50—52
„Revista istorică", 33, 35, 37—38, 40, 45, 105, 108—111, 206, 208, / 264, 305, 367, 396, 404, 499
„Revista istorică română", 46, 209, / 264, 367, 402—404, 498
„Revista Moldovei", / 397, 516
„Revista teologică", / 399
„Revue des études roumaines", 48, 113, 209, / 404
„Revue des études slaves", 40, / 398
„Revue des études sud-est européennes", 50, 52—53, 210
„Revue historique du Sud-Est Européen", 43, / 398, 401
„Revue de littérature comparée", 39, 209
„Revue roumaine", 196
„Revue roumaine d'histoire", / 405—406
Rinduială ce se face la umblarea Irodului v. *Irozi*
Rinduiala ispovedaniei, 122, / 489
— *liturghiei*, 160, / 258
— *osfeştaniei*, / 277
— *osfeştanii cei mici*, / 276
— *psalmilor*, / 258
— *utreniei*, 160, / 257
— *vecerniei*, / 501
— *voscreseniilor şi a glasurilor peste an*, / 277
Rinduieli jidoveşti (Basni ale Talmudului), / 501
Roata lui Solomon, 125, 127, 146, 168, 223, / 244, 354
Roata lui Solomon (Moscova, 1832), 223
Roata norocului v. *Roata lui Solomon*
Rodia (Istoria poametor), / 366
Rodoslovia lui Hs., 214
Rodoslovia lui Mahomet, / 319—320, v. *şi Turcogrecia*
Rojdanie (Rojdeniţă), 32, 34, 37, 44—45, 106, 145, / 277
Romance of Perceforest, / XIX
„Romania", 38, 109, 206
„Romanische Forschungen", / 262
„Romänische Jahrbücher", / 333
„Romänische Revue", 181
„Romano-arabica", / 333
„Romanoslavica", 53, 114, 165, / 306, 399, 404, 500
„România", 30, 40, 48, 108
„România liberă", / 304
„Românul", 30
rugăciuni, 76, 94, 121, 122, 131, 169, 218, / 244, 253, 258, 268, 299, 354, 379, 382, 394, 453, 494, 501
— *(lb. gr.)*, / 350, 353
— *(tîlcuite)*, 136, / 248, 347, 512
— *Tatăl nostru* tîlcuit, 136, / 347

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

— *cînd ai supărare de dracul... facerea lui Sfeti Sisoi cel Mare* v. *Legenda sf. Sisoe*
Rujdenița v. *Rojdanic*

S

Salomon und Marcolphus, IX, / XIII, XXI
Salomon și Așmedai, / XXI
Satiră pentru prințul Bibescu, / 345
„Săgetătorul", / 516
sănătăți v. *rugăciuni*
Sărbătorile ce sînt oprite a nu să lucra preste tot anul, / 326
„Sbornic otdjel. russk. jaz. Akad. Nauk", 107
scenetă versificată, / 501
Die Schildbücher, / XI
scrisori, / 297
scrisori (cărți) arhierești (copii), 213, / 246—247, 249
„Secolul", 107
Seismologhion, 211
Selinodromion (adecă umbletul și nașterea lunii...), / 268, 277, 349
„Semănătorul", / 496
Seminaria Eparhialnică a Bucovinei, / 468
Seminarul (Teologic) — Huși, / 321
Semne arătate înaintea morții, 96
— *ale venirii lui Antihrist*, / 392, 409, 427 v. și *Pentru sfîrșitul lumii...*
— *ceale ce sînt de părintele Ioan Colavo* / 292
— *vinirii lui Antihrist* (copie după trad. ed. Moscova, 1703), / 353
Sendbar v. *Sindipa*
sfaturi gospodărești 73, 80, 88, 95—96, 131, 152, 170, / 501
— *(Calendar)*, / 350, 361—362
sfaturi parenetice, / 362, 389
sfaturi pentru călugări, / 249—250, 276, 292, 356, 430—431, 450
Sfătuire a cuviosului Damaschin ipodiacon Studitul pentru monașii ce vor să se călugărească, 248
Sfinții cari să prăznuiesc peste tot anul, / 349
„Siebenbürgische Quartalschrift", 180
Simboluri liturgice, / 347
Simvolul sf. Athanasie, patriarhul Alexandrii, 148
Simvolul literelor, / 347
„Sinai", / 497
sinaxare, 29, 216, 238, / 275, 277
Sinaxar celor 12 luni cu mina anului pe scurt, / 275
Sindipa, 68, 72, 74, 85, 157, 186, 211—212, 218, / IX, X, XIII, XXII, 289, 368, 371—372, 390, *407—436*, 485, 521
Sinopsis (Cronica Slovenilor) v. *De începerea veachiului neam...*
Sinopsisul de la Kiev, / 404
Slava (pohfala) sf. apostol Andrei, intîiu chemat, 217
Slava (pohfala) sf. Nicolae, 217
„Slavia", / 305
Slovele pashalii, 216
Slovo o vetxom Aleksandre, / 396
Slovo premondrogo Esopa, / 396
snoave (versificate), / 364
Soborul de la Nicheia, v. *cronografe*
„Soc. Acad. Dacorom., Acta Phil.", 113
„Societatea de mîine", 40, 109
„Sociologie românească", / 435
Spitalul Amoriului, / 510
spunere
— *ce iaste înfricoșat dracilor*, / 297
— *despre lăcomie* (v. *pilda inorogului*), 144
— *pentru muncile păcătoșilor cînd au mers Precista la iad* v. *Călătoria Precistei la iad*
— *pentru aducerea moaștelor sf. arhiepiscop Nicolae al Mtraltchiei*, 204
— *pre scurt a lui Grigori Sinaitul pentru tăcere*, / 246
Steaoa Țîtera, 126, / 277, 349, v. și *Ceasornic*
„Steaua", 50, 51, 166, / 305
Stephanitis kai Ichnilatis (Kalila wa Dimna), 54, / XV, 395
Stih a lui Patonchi a lui Gr. Nacul, 192, v. *Întîmplările vieții... și cronici rimate*
Stih ghenerariului nemțăsc anumi Arval, 192, v. *cronici rimate*
stihoslovii, 66
stihuri v. și *cronici rimate, versuri*
stihuri
— *ale prohodului*, 217
— *ale tălmăcitorului către cititori (Iliodor)*, / 335—336, 338—339, 342
— *asupra peririi lui Bogdan Manolache și Ioniță Cuza*, 74, v. și *cronici rimate*
— *asupra zevergiilor*, 162
— *stihuri către cititori*, 152, 157, / 292
— *către sf. Antipa*, / 285
— *către sf. Haralambie*, / 359
— *de glume frumoasă* v. *Cîntece cîmpenești*
— *despre izgonirea lui Adam din rai*, v. *Versul lui Adam*
— *despre înviere*, 218
— *(Ptolomeiu Arsachid, împăratul Eghipetului), ce grăiaște pentru dreptate*, 138
— *(Erotocrit)*, 201, 205
— *(Filerot și Anthusa)*, 233, 235—236, 238, 241
— *la pecete*, / 287
— *la sărutare pruncilor* v. *cazanii la coconi (prunci) morți*
— *(la stema lui C. Brîncoveanul)*, / 299
— *pă luna lui ianuarie* v. *calendar rimat*
— *pentru clivititori*, / 362
— *pentru vecernia mare*, 160
— *poetice asupra peceții Țării Rumânești*, / 350
— *politicești pentru Iosif cel pre frumos*, / 465
„Studia et acta orientalia", / 333
„Studia bibliologica", 53—54, / 405
„Studia Universitatis Babeș-Bolyai", 114
„Studii. Revista de istorie", 54, 210, / 453, 499
„Studii și cercetări de documentare și bibliologie", 48, 52, 54, 61, 84, / 338, 347

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

„Studii şi cercetări istorice" (Iaşi), / 415
„Studii şi cercetări de istoria artei", 48, / 404, 499
„Studii şi cercetări de istoric literară şi folclor", 47—48, 113, 116, 166
„Studii filozofice", / 496,
„Studii italiene", / 264
„Studii literare", / 367
„Studi Rumeni", 35, 38, 181, / 305, 398, 497
„Südostdeutsche Forschungen", 40, 44
Summa de virtutibus... (Peraldo), / 305
Supărarea lui Şuluţ asupra preotesei dinsului (versuri), 155
Sveata Darovanie v. *Floarea Darurilor*
Svitelne, 218

Ş

Şapte taine a sf. bisearici, 133, v. şi *Întrebări şi răspunsuri pentru...*
şarade, 73, v. şi *enigme*
„Şezătoarea", 110, / 366
„Şcoala română", 38
Ştiinţă de planete, / 370, v. şi *astrologie*

T

Taina liturghiei, 73, v. *Descoperirea sf. liturghii...*
Tainâ ascunsă şi acum descoperită (Înfruntarea jidovilor), 141
Talmud, / 501
Tălmăcirea buchilor după slovinirea, 173, v. şi *Azbuchile în versu*
teatru, 189—191, / 357, 360, 362
— *de păpuşi*, 189—191
— *religios*, / 357, 360—362, 382
„Telegraful român", 27
teologie dogmatică, / 458
teologie practică, / 458
Tetraevanghel, / 275
texte juridice, 134
Theaghen şi Haricleea v. *Iliodor.*
Theologiceasca sfătuire, / 386, 490
Theatron politikon v. *Privire politicească*
Till Buhoglindă v. *Till Ulenspiegel*
Till (Dil) Ulenspiegel, / XI—XIII, XV, XXI, XXV
„Tinerimea română", 40, 208, / 498
„Tipografia română", / 495
tipografii, v. şi *edituri, librării*
Bîrlad : „George Cataţany", 101
Braşov : „N. I. Ciurcu", 226
„Ciurcu — A. Mureşianu", 163
„Ioan Gătt", 177, / 328
— privileghiată, 173, 175, / 295, 296, 302, 303
Brăila : „D. Samollada", 241
Bucureşti : „Horia Carp şi Marinescu", / 330
„Concurenţa", / 331
„Dor. P. Cucu", 100, 101, 163, / 329, 330
„Hajoetz", / 508
„Josef Kopainig", 176
„Imprimeriile Independenţa", 103, 179
„Imprimeria Laboratorilor Romani", 177
— Anton Pann, 162, 365, 508—511
— pitarului Constantin Pencovici, / 328, 509, 519
„Naţională C. N. Rădulescu", 226, / 329
„Şt. Rassidescu", 99, 177
„Iosif Romanov", 98, 226, 513
„România Nouă" — Th. I. Voinea, 227, / 331, 494
Buzău : — Episcopiei, / 225, 241
Craiova : Filip Lazăr', 100
Kiev : — Lavrei Pecersca, / 363
Iaşi : „Buciumului Român", 100, 177
Movilău : 96
Neamţ : — mănăstirii, 29, 32, 129, 161, / 404
Rîmnic : — episcopiei, 114
— Calinic, / 508
Sibiu : — arhidiecezană, 178
— Ioan Bart, 97 (?), 175, 224, 225, / 434
— Petru Bart, 95, 174, 175, 194, 221—224
— Gheorghe de Klozius, 162, 176, 177, 225, 226, / 303, 513
— V. Krafft, 178
Snagov : / 280, 282, 287, 288, 290, 291, 299—302
Văleni de Munte : 178
tîlcuiri (interpretări alegorice)
Tîlcul Blajinilor, / 276
— *buchilor*, / 512 v. şi *Azbuchile în versu*
— *numelui lui Adam*, / 431
— *numelui lui Is. Hs.*, / 501 v. şi *amulete*
— *numelui Precistei*, / 501 v. şi *amulete*
— *sf. liturghii*, v. *Descoperirea sf. liturghii*
tîlcuiri pilde evanghelice, / 512 v. şi *pilde din Evanghelie*
— *rînduieli bisericeşti*, / 468, 491 v. şi *Întrebări şi răspunsuri pentru taînele, tîlcul, darurile, trebile bisericii*
— *rugăciuni*, / 512 v. şi *rugăciuni tîlcuite*
— *vise*, 94
Tînguirea epurelui, 71, / 252
Tînguire desupra mormîntului starîţului Paisă despre toţi fii săi, 147
Toată viaţa, isteţiile şi faptele minunatului Tîlu Buhoglină, v. *Til Ulenspiegel*
Toderică (C. Negruzzi), 100
Tonurano, v. *Roata lui Solomon*
Tragedie lui Safor, 191
Traiul (Viaţa) dreptului patriarh Avraam, v. *Moartea patriarhului Avraam*
„Transilvania", 28, 36, 38, 105, 138, / 304
Trepetnic, 29, 33, 34, 37, 44, 45, 54, 68, 87, 88, 106, 110, 116, 126, 138, 143, 146, 170,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

177, 185, / 244, 255, 276, 277, 347, 361, 370, 501, 512
Trepetnicul pentru sămnele omenești a lui Ozdrie, impăratul elinilor, 156
Trepetnicul cel mare pentru sămnele omenești scoasă din limba elenească la ani 1743, / 295
Trimiterea lui Publie Lentul..., v. *Înștiințarea lui Lentul...*
Triod, / 509
Triod slavo-român, / 270
Tristan și Isolda, / XI
Trojanska kronika, / XXI v. *Istoria Troadei*
Trojasage, v. *Istoria Troadei*
Troylus and Chriseyde, / XXI
tropare, 149, / 252, 257, 347, 379, 381
Troparele dimineții cind va să meargă omul pre cale, / 347
— *Învierii*, / 257
— *la mese*, / 252
— *la Rusalii* (cu tlcuire), / 381
— tlcuite, / 379, 381
Troparium 13 din a treia peasnă a marelui canon care s-au tilcuit de Ioan, arhiepiscopul Miralichiei, v. *Istoria lui Melhisedec*
Turcogrecia (M. Crusius), / 319, 379, 385 v. *cronografe* (Kigalas)

Ț

„Țara Birsei", 40
„Țara noastră", 40, / 498
Țiganiada, 114, 181

U

Uciderea lui Grigorie Ghica, 68, 69, 72, 74, 172, 218, / 286, 289, 290, 369, 372
Umblarea Precistei pre la munci, v. *Călătoria Precistei la munci*
„Ungarische Jahrbücher", / 398
„Ungarische Revue", 181
„Unirea Poporului", 126
„Universul", 40, 208, / 332
„Universul literar și artistic", 46, / 331
ursitori, 105
utrenii, 56, 160

V

Varlaam și Ioasaf, 15, 152, 201, / IX, X, XIII, XVII, XVIII, XXV, 299, 342, 347, 369, 382, 428, *437—500*
„Vasárnap", 37
Vaticinium, / XI, 372
Vămile văzduhului, 86, 161, / 344, 345, 358, 391 v. și *Viața sfintului Vasilie cel Nou*
Vămile văzduhului (București, 1819), 161
vecernii, 55, 160
Vedenia care au văzut marele Antonie, / 431
— *Cozmei monahul, foarte înfricoșată și de folos sufletului*, 123, 130, 216, / 272, 410, 427, 454, 455, 471 v. și *Prolog*, 5 oct.
— *cuviosului chir Daniil*, 152, / 493
— *Precistei pentru muncile iadului*, v *Călătoria Precistei la munci*
— *proroculul Daniil pentru vremea de apoi și Antihrist*, / 427 v. și *Pentru sfirșitul lumii...*
— *sfintului Grigorie*, ucenicul sf. Vasile cel Mare, 87
— *sfintului Ioan Bogoslovul*, v. *Apocalipsul sf. Ioan Bogoslovul*
— *sfintului Isaia*, 123
— *sfintului Macarie*, v. *Întrebarea sf. Macarie...*
— *unei pravoslavnice fămei, anume Sofiiana*, / 388
— *episcopului Troil carea o au văzut prin rugăciunea sf. Ioan cel milostiv* (12 nov.), / 377
versuri, 71, 141, 152, 218, / 259 v. și *verșuri, stihuri*
— Vasile Alecsandri, 223
— *Alexandrie*, 94—97, 102, / 506, 507
— Alecu Beldiman, 192
— Cezar Bolliac, 223
— Șărban Botescu, 191
— Iancu Cananos (Cănănău), 191
— Costache Conachi, 189—192
— Nicolae Dimachi, 189—190
— Dosoftei, / 320, 379, 382, 405 v. și *psalmi versificați*
— Filoctit sulgerul, 191
— Ștefan Gribăscu, 189
— Ion Heliade Rădulescu, / 345
— Grigorie Nacul, 192
— Anton Pann, 162—164, 325, 364
— Triandafil Pănescu, 204
— Gligor Plăvăian (?), 235
— Dumitrachi Popovici, / 362
— Enachi Prunca, 189
— Grigorie Razu, 191
— D. R. Sănătescu, 236
— Matei Voileanu, / 375, 376, 380, 383
versuri copist, 117, / 491, 503
— dialog cu Moartea, 152
— diecești, 76, / 357, 359
— encomiastice (pentru Alexandru Ioan Calimah), / 503
— laice, 154, 155, 157, 158, 162, 167—169, 171, 204, 223, 234, 235, / 279, 294, 357, 359, 360, 363, 371, 423, 501, 511
— la stema Moldovei (Dosoftei), / 320
— lb. greacă, 148, 172, 191, 223, / 294
— lb. latină, / 379
— moralizatoare, 84, 167, / 289, 503
— patriotice, / 363
— pentru Anica Ghica, / 468
— populare, 71 *(Ilencuța Sandului; Stanciu Găman)*, / 253 *(bocet)*, 357, 362, 501
— religioase, 73, 87, 136, 146, 147, 150, 158, 184, / 359, 363, 428, 458, 501
— satirice, 128
verșuri, 135, 154, 155, 172, / 261 v. și *colinde, psalmi, stihuri, versuri*
Verș la ingroparea unei tinere, / 359
— *la ingroparea unui tinăr*, / 359
— *pentru căderea și greșala lui Adam*, v. *Verșul lui Adam*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Versul botezului, / 359
— *Hotinului*, 184 v. *cronici rimate*
— *la oameni morți*, 121, 155
— *lui Adam*, 87, 154, 156, 159, 184, 223, / 351, 354, 355, 359, 512 v. și *Cuvint pentru Adam și Eva*
— *lui Napolion*, / 261, 359, 363
— *lui Potemchim*, v. *Întîmplările vieții...*
— *morții carea iaste în lume*, / 361, 427
— *patimilor*, 121
— *Precistei*, 136, 149, 154, 158, / 359
— *străinătății*, 88, / 261
Veșmintul lui Hs. (10 iul. la *Prolog)*, 91, 127, 146, 148, 153, / 379, 381, 391
Viața lui Buddha, / XVIII
Viața lui Bertoldo și a lui Bertoldino, v. *Bertoldo* (ediții)
Viața lui Solomon cel înțelept, 124 v. și *Pildele lui Solomon*
Viața patriarhului Nifon, 47
„Viața Românească", 110, 208, / 402
Vicleniile meșterului Perdaf, 29, 196, / XXII v. *Bertoldo* (ediții)
Viiața și istoriia intiiului creștinesc împărat marele Constantin (Eusebius din Cesareea; v. *cronograf* pentru *Împărăția marelui Constantin)*, 127, 146, / 374, 379, 380, 390—393, 408
vieți de sfinți (Viiața..., Jitiia..., Mucenia..., Pătimirea..., Pomenirea..., Poveste pentru viața sfîntului...), v. și *hagiografii*
— Acachie (cel din Leastviță, 7 iul.), / 378
— Agatha (5 febr.), / 378
— Aglaida, (19 dec.?)/ 409
— Alexie, omul lui Dumnezeu (17 mart.), 68, 72, 121, 125, 126, 128, 130, 131, 133, 149, 150, 153, 157, / XVI, 252, 291, 358, 369, 428—430
— Alixandru episcopul (22 oct.), 136
— Amfilohie, episcopul de Iconia (23 nov.), / 377, 450
— Amun (7 dec.), / 451
— Ana și Elisaveta, Theodota și Glicheria (22 oct.), 136
— Ana (Evfimiia, 29 oct.), / 378
— Anastasie, (22 ian.?)/ 493
— Anastasie cel Nou, 152
— Andanct și Calisthena, fiică-sa (4 oct.), / 378
— Andrei cel nebun pentru Hs. (2 oct.), / 290, 458
— Andronic și Athanasia, fămeia lui (9. oct.), / 377, 410
— Antipa, episcopul Pergamului Asiei (sf., 11 apr., troparul său), / 285
— Antonie cel Mare (17 ian.), / 451
— Apolinaria Siglitica (4 ian.; 5 ian.), / 378
— Aretha și cu soțiile lui (24 oct.), 136
— Arsenie cel Mare (8 mai.), / 450
— Artemie (20 oct.), / 378
— Averchie, episcopul Ierapolii, (22 oct.), / 450
— Cei șapte coconi din Efes (4 aug.), 135, 157, / 377, 410
— Chiprian și Iustina fecioara (2 oct.), 130, 136
— Chiric (15 iul.), 144
— Chiriac, care mai nainte s-au chemat Iuda, (vătitorul crucii, 28 oct.), / 377
— Climent, episcopul Rimului, (24 nov.), / 377, 455, 471
— Coprie (24 sept.), / 378
— Cornilie sutașul (13 sept.), / 464
— Dada, Govdelae și Casdoia (29 sept.), / 378
— Daniil prorocul (18, 19 dec.), / 455, 471
— Dimitrie (26 oct.), / 377
— Dimitrie cel Nou (Basarabov, 27 oct.), 148, 153, / 289
— Ecaterina, fiica împăratului Consta, (25 nov.), 140, / 378, 445, 446
— Efrem Siriianul (28 ian.), / 261, 378
— Epifanie, arhiepiscopul cetății Constantinii din Chipru (12 mai), / 450
— Ermighead, (**rect.: *Ermigheld***, 1 nov., 30 oct.), 133
— Ermil și Stratonic (13 ian.), 136
— Eufrosin Magherul (11 sept.), / 377, 427
— Eufrosina, fiica lui Pafnutie Eghipteanul, (25 sept.), / 378
— Eustatie (Evstafie) Plachida și Theopista (20 sept.), 68, 72, 128, 130, 140, 157, 220, / XVI, 251, 261, 408, 450, 454, 470, 471
— Evdochia Samarineanca (1 mart.), / 451, 460
— Evghenia (24 dec.), / 378
— Evpraxia (Eufrasia; 19 ian.), 133, / 391, 456, 475
— Fervuthia, (4 apr.) 133
— Filaret cel milostiv, / 428, 450, 460
— Filimon pustnicul, / 248
— Filip apostolul (15 nov.), / 346 (13 nov.), 410
— Galaction și Epistimi (5 nov.), / 409
— Gheorghe (23 apr.), 67
— Grigorie, episcopul Acragantinilor (23 nov.), / 377
— Grigorie Bogoslovul Nazeianzul, arhiepiscopul Țarigradului, (25 ian.), / 450
— Grigorie de la Armenia cea Mare (30 sept.), 136, / 455, 471
— Grigorie Decapolit (20 nov.), 134, / 450, 451
— Haralampie (10 febr.), 140, / 258, 358, 359, 451, 501
— Hermenegild, v. *Ermigheld*.
— Iacov Oșelnic (Persul, 27 nov.?), / 379
— Iacov pustnicul aschitul (28 ian.), / 378
— Ina cea bătrînă de vîrstă (11 sept.), / 378
— Ioan Botezătoriul (Înaintemergătoriul, sf. 24 iun.), / 492
— Ioan Calivit (Colibașul, 15 ian.), 128, 130, 219, / 451
— Ioan Colova (9 nov.), / 451
— Ioan Cucuzel, musicașul, / 419, 454, 471 v. *Mîntuirea păcătoșilor (Minunea 21)*
— Ioann Damaschin (4 dec., 7 mai), / 378, 455, 471

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

— Ioan, episcopul de Colonia, sihastrul (3 dec.), / 378
— Ioan Hozevitul, episcop de Chesariia, (3 oct.), / 379
— Ioan Hrisostomul (Zlatoust), arhiepiscopul Țarigradului, (27 ian.), 136, / 380, 391, 449
— Ioan cel milostiv, patriarhul Alexandrii, (12 nov.), 149, 153, / 450
— Ioan cel din Țara Românească ce au mărturit la anul 1662, mai 12, scris de Ioan Cariofil (12 mai), 148
— Ioanichie cel Mare (4 nov.), 68
— Iona și Varahisie (29 mart.), 133
— Iosif cel preafrumos, 161, / 369, 415, 465
— Iosif episcopul (14 iul., 15 iul.) 133
— Ipatie, făcătoriul de minuni (25 febr.), 75, / 358
— Iraclie, 136
— Iuliana (21 dec.), 128, 140, / 358, 450, 455, 470
— Macarie Alexandreanul (19 ian.), 91, 140, 219, / 244
— Macarie Rîmleanul (23 oct.), 123, 133, 157, 169
— Marco pustnicul (5 apr.), 134
— Maria ce-și schimbase numele bărbătești, Marin (12 febr.), / 378
— Marina, / 391
— Martin episcopul (12 nov.), / 377
— Martinian (13 febr.), / 379
— Mathei apostolul și evanghelistul (16 nov.), / 377
— Matrona (9 nov.), / 378
— Mavsima Sirul, / 379
— Maxim Mărturisitoriul (21 ian. ; 13 aug. ?), 136
— Mina de la Cotiiasto (11 nov.), 157, / 378
— Modest, arhiepiscopul de Ierusalim, (18 dec.), / 378
— Nechifor (9 febr.), / 451
— Neofit (21 ian.), 136, / 451
— Nichita Patrichie Ispoveadnicul (13 oct.), / 378
— Nicolae de la Miralichia (6 dec.), / 352
— Nifon, 140, 152
— Nil (12 nov.), / 379
— Onofrie cel Mare, (12 iun.), 290, 450
— Pahomie cel Mare și Theodor (15 mai) / 276, 451
— Paisie (19 iun.), / 249
— Paladie (28 ian.), / 378
— Paraschiva (14 oct.), 122, / 369
— Patermuthios (19 sept.), / 451
— Pavel cel prost (19 mart.), v. *Istoria lui...*
— Pavel Mărturisitoriul (7, 8 mart.), 68
— Pavel ipotacticul (7 dec.), / 377
— Pavel Thaveul (Tebeul, 15 ian.), 136, / 451
— Pelaghia care au fost curvă (8 oct.), / 378, 451, 455, 471
— Petru, arhiepiscopul Alexandriei, (24 nov.), / 378, 450
— Petru Sholastecul de la Athos (12 iun.), / 454, 470
— Pulcheria împărăteasa (10 sept.), / 379
— Salaman sihastrul (23 ian.), / 379
— Sarapion Sadonit (1 mart.), / 451
— Sava Osvești (5 dec.), 214, / 450
— Savastiani (24 oct.), 136
— Sisoe cel Mare (5 iul.), 152
— Sosanna (15 dec.), / 378
— Stefanida (11 nov.), / 377
— Ștefan cel din nou luminătoriu (9 dec.), / 378
— Taisia care au fost curvă, 145
— Tecla (24 sept.), / 339
— Teoctista Lesviianca (9 nov.), / 377
— Theodor (din *Pateric*), 152
— Theodor sihastru, arhiepiscop la Edesa, (19 iul.), / 450
— Theodor igumenul Studiilor (11 nov.), / 378
— Theodor Stratilat (8 febr.), 67, 133, 214, / 358
— Theodora din Alexandria (11 sept.), / 378
— Theodul eparhul (3 dec.), 378
— Theofil Mărturisitoriul, 130
— Thoma apostolul (6 oct.), 130, / 410
— Thoma de Furchinus (10 dec.), / 378
— Varlaam și Ioasaf (hagiografia, 27 nov.), 391 v. și *Varlaam și Ioasaf*
— Vasilie cel Mare, arhiepiscopul Chesariei Capadochiei, (30 ian.), 123, / 450
— Vasile cel Nou (16 mart.), 161, / 256, 344, 345, 488 v. și *Vămile văzduhului*
— Veniamin diaconul (13 oct.), 135
— Vonifantie (19 dec.), / 378, 409
— Zaharia curelariul și Ioan (17 nov.), / 377
— Xenia (24 ian.), / 377
— Xenofont (Nifon) Singliticul cu doamna lui Maria și cu doi coconi, Ioan și Arcadie, (26 ian.), 130. / 385, 391, 394, 450, 454, 470
— Zosim, episcopul Siracusii, (21 ian.), 136
Viețile sfinților (ediții), / 495 ; *1682—1686 (Dosoftei)*, / 403 ; *1806—1814 (Neamț)*, 29, 37, 47, 161, / 488 (?)
Pt. *vieți de sfinți* de la Lavra Pecersca, v. *Patericul Lavrei...*
Videre muncilor..., v. *Călătoria Precistei la munci*
Vifleim (Vicleim), / 361, 382 v. *teatru religios (Irozi)*
visio..., v. *Vedenie*
visul Hecubei (Ecaviei), / 398
Visul Maicii Domnului, 131, 137, 149, 171, 177, 216, / 289, 291, 385, 501
Vita et fabulae Aesopi, / XIII v. *Esopie*
Viteazul și moartea, 84, 125, 131, 145, 156, 159, / 244, 325, 487
Vitejia voinicului viteaz..., v. *Viteazul și moartea*
vocabular româno-turc, 139 v. și *glosar*
„Vom Leben und Wirken der Romanen. II Rumanische Reihe", 41
Voroavă pentru dreptate, 138
Voroavă pentru moarte și cine ce au grăit pentru dinsa, 138

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Vrednica de însemnare întîmplare..., 29, *97—103*, 117, 505—506
„Vremea", 40
Vrontologhion, 211 v. și *Gromovnic*

Y

„Yearbook of Comparative and General Literature", 47

Z

„Zalmoxis", 44
zapis de învoială, 67
„Zapiski naukogo tovarstva imen' Ševčenka", / 495
Zapisul lui Adam, 88, / 354 v. și *Versul lui Adam, Cuvînt pentru Adam și Eva*
Zburătorul, / XII
„Zeitschrift für romanische Philologie", / 366
Zilele ceale reale care le-au spus Dumnezeu lui, Moisi..., v. *Zile nefaste*
Zile nefaste, 29, 86, 88, 142, 153, 169, 223, / 254, 278, 349, 370, 512
Zodiac, 27, 29, 73, 125, 127, 139, 154, 169, / 254, 347, 350, 355, 361, 512
72 de nume ale lui Hs., v. *amulete*
72 de nume ale Precistei, v. *amulete*
80 de nume sfinte ale Domnului Nostru Is. Hs., v. *Roata lui Solomon (bobi)*
1001 nopți, v. *Halima*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

INDICE DE NUME

Indicele cuprinde:

A autori (opere literare)
B autori (bibliografie critică)
C copiști
D domnitori, boieri, alte personalități istorice
E editori, tipografi, diorthositori, ilustratori, librari, anticari
P patroni, posesori, prenumeranți
T traducători, autori de prelucrări
X alte nume (cititori, nume din însemnări mărunte, încercări condei etc.)

Literele aflate după fiecare poziție nominală arată categoria sau categoriile din care fac parte numele respective. Prin semnul / am separat paginile indexate din partea I și a II-a a volumului.

A

Aaron, Vasile (c. 1770—1822), / XII, 105
Abstemius (sec.16), / XX (T)
Abu Bechir (Ampumpechir; m. 634), / 309, 317, 322, 327, 328, 330 (T, v. și *Halima*)
A., C., / 337 (P)
Adamescu, Gh., 12, 19, 33, 179, / 365 (B)
Aftonie retorul (Aphtonius din Antiohia, sec. 4), 225 (A)
Agapie (536 — 582?), / 371 (A)
Agapi⟨e⟩, 238 (P)
Agapie Criteanul, 128 (A)
Agapie sin Ioan, 68, 126 (C)
Agatagghel, Ieronim (autor fictiv, sec. 13) 149 (A), v. *Agathanghel* (indice opere)
Agărici, Petrache, / 501 (C)
Agura, D., / 495 (B)
Ahmet-beg, capugibașă (aprozi bașa), / 285 (D)
Albala, Radu, 164, / 508 (E)
Albu, Peter (Petre), 94—95 (C)
Alcalay, Leon, 101, 179, / 331, 506 (E)
Aldea-Sarai, Gh., 114 (B)
Alecsandru Anghelcic, logofăt, 199 (C)
Alecsandru Vartic, vătaf, 85 (P)
Alexandrescu, Grigore (1810—1885), / XII, XV (A)
Alexandrescu, Ioan, / XXI (B)
Alexandru (Athanasiu), / 339, 414 (C)
Alexandru cel Bun (Mold. 1400—1432), / 363 (D)
Alexandru (Ciohoranul), 117, / 338 (C)
Alexandru (Pastiia), 147 (P)
Alexandru Pavlovici (1777—1825), cneaz, țar al Rusiei (1801—1825), 502 (D)
Alexianu, A., 231 (B)
Alexie Popovici, / 363 (C)
Alfonso, P., / XV (A)
Aliorescu, G., ierodiacon, / 434 (C)
Alixandru din Chici-Carnaziriu (?), 137 (X)
Alixandru din Praștița, 137 (X)
Alixandru (Popovici) diac, 137 (X)
Altîn, 185 (X)
Ambrosie (Serebrenicov), arhiepiscop de Ecaterinoslav și Kerson (Taurida), mitropolit interimar al Moldovei (1788—1792), / 502 (D)
Ambrosiu Aronu, 138 (P, X)
Amon proorocul, sf. (15 iun.), / 250, 479 (A)
Ampumbechir, v. *Abu Bechir*
Amyot, Jacques (1513 — 1593), / XII, XXI (A, T)
Amzer, D. C., / 367 (B)
Ananie (Antonie) sin Theodor Bogasierul, / 411 (P)
Anastasie Sinaitul, episcop al Antiohiei (sf., 21 apr.; Anastasie Sinaitul este autor al *Sinaxarului*; patriarh al Antiohiei a fost Anastasie cel Mare, m. 598; sînt serbați la aceeași dată), 136, / 381, 430, 488 (A)
Anastasiu, Tache, 65, / 296 (P)
Andreescu, Ioana, 367 (B)
Andrei (?), 205 (C)
Andrei Colțea, 218 (C)
Andrei Criteanul, (c. 660—c. 740), sf. (4 iul.), 381 (A)
Andrei, popă, 134, 135, (P)
Andrei, popă în Budac, 122 (P)
Andrei, popă în Roman, 194 (P)
Andrei Probariu, 250 (X)
Andreiu, / 451 (T)
Andriotaxida dascăl, / 337 (C, E)
Andronachi Berheceanu, / 243—244, 262 (C)
A⟨ndronescu⟩, N., / 476 (D)
Andronic, / 266, 268 (A)
Andronic, popă, 84 (P)
Angelov, D., / XVI (B)
Anghel, Ioan sin popa Radu, 239 (P, C?)
Anghelcic, Alecsandru logofăt, 199 (C)
Anghelescu, Ioan, / 365 (C)
Anghelescu, Mircea, 85, / 307, 418 (B)
Anineanu, Marta, / 334 (B)
Aninoșanu, Constantin, 162 (A, C)
Anthim Ivireanul (c. 1660—1716), 108, / 264, 280, 288, 299, 400—402, 404, 405 (E, A, C)
Anthim Rîmnicean, 151 (C); rect.: Semnează la ff. 255v, 283v, 291v; f. 320r — sfaturi pentru făcut *clei*.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Anton, / 295 **(X)**
Antonescu, N., 51 **(B)**
Antonie (vodă din Popești ; Ț.R. 1669—1672), / 442 **(D)**
Antonovici, Costandin, 142 **(X)**
Antonovici, I., / 400 **(B)**
Antonovici, Ioan, 142 **(X)**
Antonovici, Iosif, / 142 **(X)**
Apostol jupîn, / 503 **(X)**
Apostol logofăt de divan, / 287 **(C)**
Aramă, D. C., / 405, 468 **(B)**
Argeșanu, Ștefan, v. *Ștefan dascal de la Colțea*
Arhip, Ioniță von, 107, 112, / 501, 507 **(C)**
Aristip filosoful din Nicheia, (din Cirene? ; c. 435—c. 360 î.e.n.), / 252 **(A)**
Aristotel (384—322 î.e.n.), / 265, 267 **(A)**
Arnăutu, Mihai căpitan, / 250 **(D)**
Arvat, v. *Horváth, Casimir*
Asboth, O., 180 **(B)**
Atanasie monah, / 250 **(X)**
Atanasie, popă, / 404 **(C)**
Athanasie, 71 **(X)**
Athanasie, călugăr (fost secretar al Sf. Sinod din Petersburg), 172 **(C, T)**
Athanasie cel Mare, patriarhul Alexandriei (295—373), sf. (2 mai), 148, / 358, 389, 450, 455, 471, 492 **(A)**
Athanasie de la Cernica, / 383 **(P)**
Athanasie Neculai (Nicolau), 173 **(C)**
Athanasiu, Alexandru, / 339, 414 **(C)**
Augustin (354—430), sf. (28 aug.), / 265, 266 **(A)**
〈Auxentie〉 protosinghel, 131 **(X)**
Averchie monah, / 296 **(C)**
Avram, popă, 74 **(P)**
Avram, Mircea, 77, / 374, 390, 491 **(B)**
Azarie (sec. 16), / 397 **(A)**

B

B., A., / 398 **(B)**
Bacîru, Livia, / 305 **(B)**
Bailli (Bailly?), 225 **(A)**
Balotă, Anton, / XVI **(B)**
Balș, Gheorghe (Iordache) vel vistier, 93 **(P)**
Balș, Grigorie, postelnic, 192 **(D)**
Banffy, G., II, guvernator al Trans. (1787—1822), / 302—303 **(D)**
Barac, Ioan Popovici (c. 1766—1848), 29, 31, 35, 36, 39, 42, 175—179, 180, 181, / XII, XXV, 328, 330, 331, 520, 521 **(A)**
Barbul logofătul, / 422 **(C)**
Bardalah, C., v. *Vardalah, C.*
Bariț, G. (1812—1893), 105 **(B)**
Barnea, I., / 404 **(B)**
Baronius (Cesar, 1538—1607), 125, 145, 146, 153, / 489 **(A)**
Bart, Ioan, 42, 175, 224, 225, 231, / 434 **(E)**
Bart, Petru, 35, 42, 95, 174—175, 194, 221, 224, 231, / XXII **(E)**
Basarab, Manolachi (Brîncoveanu), clucer, / 243 **(P)**
Basarab, Neagoe, v. *Neagoe Basarab*
Basganu, Constant, / 371 **(P, X)**
Bastia, Vasile, / 491 **(P, X)**
Batzaria, N. (Moș Nae), / 332 **(T)**
Bădicuț, Ilie T., / 334 **(B)**
Bălan, Ion Dodu, 112, 113 **(B)**
Bălan, Mihălache, / 371 **(C)**
Bălănescu (boier Mold.), 74 **(D)**
Bănescu, N., 37, 43, 110, 206, 208, / 264, 397, 498 **(B)**
Bănulescu, Gavril, v. *Gavrtil Bănulescu*
Bărbătescu, Ioachim (Ioan), schevofilax măn. Bistrița, / 255, 388—389, 452, 481, 482 **(C)**
Bărbulescu, C., / 334 **(B)**
Bărbulescu, I., 36, / 395, 397, 398 **(B)**
Bărcănescu, Dumitrachie (boier, Ț. R., m. 1827), 152 **(D)**
Beldiman, Alecu (Alexandru), vornic, (1760—1826), 118 **(P)**, 182 **(X)**, 192 **(A)**
Beldiman (Beidiman), Dimitrachi, spătar, 190 **(A)**, 338 **(D)**
Beldiman, Gheorghie, vel ban, 119 **(P)**
Beldiceanu, Nicolae (1844—1896), / 439 **(P)**
Berechet, Ștefan, 84, 108, 224, 231, / 400, 402 **(B)**
Berheceanu, Andronachi, / 243, 244, 262 **(C)**
Berînda, Pamvo (m. 1632), / 273 **(A)**
Bernard (de Clairvaux, 1090—1153, sf. 20 aug.), / 265, 297 **(A)**
Bernis, / 272 **(A)**
Bertoni, G., 208 **(B)**
Betlian (Bethlen), Gabor (Gabriel), principe Trans. (1613—1629), 55 **(D)**
Bianu, Ioan (1856—1935), 12, 19, 106, / XIII, 401—402, 477, 495 **(B)**
Bibescu, (Gheorghe) (Ț.R. 1842—1848), / 345 **(D)**
Bican, Ion, 162 **(P)**
Bilesco (Bibescu?), secretar al Divanului Țării Românești la 1833, 240 **(P)**
Billius, Jacob (1535—1581), 47, / XVIII, 498 **(E)**
Binder, Isac, 178 **(E)**
Biriș, Gh. I, 209 **(B)**
Bistrițianu, Al., 13 **(B)**
Bitay, I., 114 **(B)**
Bîrlea, I., 107 **(B)**
Bîrlea, O., 114 **(B)**
Bîrsănescu, Șt., 45, / 305 **(D)**
Bîrseanu, A. (1858—1922), 28 **(B)**
Blagovici, Dimitrie, 221 **(C)**
Blebea, / 351 **(P)**
Boccaccio, Giovanni (1313—1375), / XXI **(A)**
Bogasieriul, Dinul, / 410 **(P, X)**
Bogdan, Damian P., / 305, 405 **(B)**
Bogdan, Ioan (1864—1919), 43, 182, 196, / 305, 400, 439, 495 **(B)**
Bogdan, Manolachi, vornic (m. 1778), / 285 **(D)**
Bogdan-Duică, G. (1865—1934), 39 **(B)**, 62, / 413 **(P)**
Boghici, Constantin, 173, 175, / 302, 303 **(P)**
Boghici, Ioan, 173, 175, / 302, 303 **(P)**
Bogrea, V. (1881—1926), 108—111, 230, / 263, 396 **(B)**
Bolaș, Ioan. 138 **(X)**
Bolotă, Gr., 230 **(P)**
Borănescu, (Constantin Cîrnul stolnic?), / 511 **(D)**
Borcoș, Constantin, / 294 **(P, X)**
Borochie, v. *Baronius*
Borst, A., / XVII **(B)**
Bota, I., 221 **(P)**

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Boteanu, 203 **(P)**
Botescu, Şărban, sulger, 191 **(A)**
Botezat, Iordachi, / 371 **(C)**
Botezatul, Constantin, / 415 **(C)**
Botta, D., / 264 **(B)**
Boţulescul, Vlad, 29, 37, / 453, 495, 496 **(T, C)**
Bradescu, Pericle, 241 **(P)**
Brancovici, Gheorghe (1645—1711), 110, 140, / 400, 401, 404 **(A)**
Braşovan, Manole, / 287 **(P)**
Bratu, Nicolae (?), 204 **(C)**
Bratu, Traian, 41 **(B)**
Brătianu, G. I., / 398 **(B)**
Brătiian, Constandin (Dinu), 217 **(X)**
Brătiian, Iane, 217 **(X)**
Brătiian, Ioniţă, 203, 204 **(X)**
Brătulescu, V., 230, / 404, 498 **(B)**
Breazu, Ion, (1901—1959), 28, 207 **(B)**
Brednich, R. W., 113 **(B)**
Brîncoveanu, Constantin (Ţ.R. 1688—1714), 52, 54, 60, 229, / 280, 282, 287, 288, 299, 300, 304 **(D, P)**
Buchon, / 366 **(B)**
Bucur, popă, 140 **(P)**
Bucur Droc, 88 **(P)**
Bucur Theodor, 212 **(P)**
Budai Deleanu, Ion (c. 1760—1820), 181 **(A)**
Budge, E. A., / X **(B)**
Bulgăr, G., / 405 **(B)**
Buliga, Filaret, popă, 119 **(P)**
Burghele, Constandin, / 336 **(C)**
Burton, Richard (Francis, 1821—1890), / 521 **(T, E)**
Bută, C., 93, / 420 **(P)**
Buză, Grigore dascalul, 34, / 397, 403 **(T, C)**
Buzilă, Toader, 77, 78 **(P)***
Buzilă, Vasile, 77, 78 **(P)**
Byck, J., 38 **(B)**

C

Calafani, Fotis, 93 **(T)**
Calciu, Hagi, / 328 **(E)**
Calimah, Alexandru (Mold. 1795—1799), 85, / 314, 466, 503 **(D)**
Calimah, (Grigore) (Mold. 1761—1764, 1767—1769), 170, / 285 **(D)**
Calimah, Ioan, Teodor (Mold. 1758—1761), / 320 **(D)**
Calimah, Scarlat (Mold. 1812—1819), 119, 193, 203, / 341, 355, 485; (Mold. 1806; Ţ.R. 1821) **(D)**
Calinic (1787—1868), arhimandrit la Cernica (episcop de Rîmnic, 1850—1867), / 467 **(D)**
Callisthenes (360—327 î.e.n.), / X **(A)**
Camariano, Ariadna, 50, 208, 209, / 367 **(B)**
Camilar, Eusebiu, / 332—333 **(T)**
Campiniu, R. S., 232, 241 **(T)**
Cananos (Cănănău), Iancu, postelnic, 191 **(A)**
Candrea, I. A. (1872—1950), / 404 **(B)**
Canta, Constantin (Căbujan), 192 **(D)**
Canta, Ioniţă, postelnic, 192 **(A)**
Canta, Necolai, paharnic, / 338 **(P)**
Cantacuzino, Constantin postelnicul (1598 — 1663), 59 **(D)**
Cantacuzino, Constantin stolnicul (c. 1640—1716), 105, / 401, 403 **(A)**
Cantacuzino, Iordache (sin Toderaşcu, Mold.), / 405 **(P)**
Cantacuzino, Stanca (fiica postelnicului C. Cantacuzino), 59 **(D)**
Cantacuzino, J. A., / 371 **(P)**
Cantemir, Antioh (Mold. 1695—1700, 1705—1707), / 301, 319 **(D)**
Cantemir, Constantin (Mold. 1685—1693), / 319 **(D)**
Cantemir, Dimitrie (1673—1723) (Mold. 1693, 1710—1711), 83, 168, 184, 216, 222, / 319, 356, 381, 383, 397 **(A, D)**
Cantemir, T., / 305 **(B)**
Cantoniari, zugrav, 74 **(P)**
Capaldo, M., / XXII **(B)**
Carabăţ, Ion, 124 **(P)**
Caracaş, 65 **(P)**
Caracaş, Petre, 69 **(C, P)**
Carac⟨a⟩şo⟨g⟩lu, Mărgărit, 69 **(P)**
Caracaş, Remus, 12 **(B)**
Caracostea, D., 12 **(B)**
Caragea, Ioan Gheorghe (Ţ.R. 1812—1818), / 294 **(D)**
Caragea, Nicolae Constantin (Ţ.R. 1782—1783), / 287 **(D)**
Caragiale, I. L. (1852—1912), / 333 **(A)**
Caraz (?), Dumitru, v. *Caracaş*
Cardaş, Gh., 230, / 366 **(B)**
Cariofil, Ioan (m. 1692), 148 **(A)**
Carol cel Mare (742—814), 158 **(D)**
Carp, Costache, / 338 **(P)**
Carp, Horia, / 330 **(E)**
Carp, Ilie, / 336 **(P)**
Carp, Ion, 190 **(A)**
Carp, Vasile, sulger, / 336, 339 **(P, D)**
Cartojan, Nicolae (1883—1944), 14, 35—39, 41—48, 50—54, 107—110, 198, 206—209, / XI, XIII, XIV, XVI, XXI, XXII, 304, 305, 372, 397, 398, 497, 510, 515 **(B)**
Catană, Nicolae, 212 **(P)**
Catană, Radu, 212 **(P)**
Catifi başa, / 345 **(D)**
Caţafany, George, 101 **(T, E)**
Cazan, I. C., 45, / 435 **(B)**
Călinescu, George (1899—1965), /402, 403 **(B)**
Cărăcaş, Ştefan şetraru, / 391 **(D)**
Cândea, Virgil, 50 **(B)**
Cârjă, I., paroh, 158 **(P)**
Cedren, v. *Kedrenos, G.*
Cernovodeanu, Paul, / 405, 406 **(B)**
Chabas, J., /XII **(B)**
Chaucer, Geoffroy (c. 1340—1400), / XXI **(A)**
Cheap, John, 14, / XIII, XIV **(B)**
Chesarie dascal, 185 **(P)**
Chesarie, dialogul (?) (de Heisterbach, m. cca.

* Textul însemnării de la f.34^{r-v}:...,am intrat la isprăv<ni>ci<e> Eşului la anul 1812 ghen<a>r, 8, în vreme pre înalt exelenţie sa domnul ghenaral sfetnic de taină sănator şi proedros divanurilor cnejii Moldav[v]ii Valahiei şi cavaler Vasilie Ivanovici Krasno Milaşevici şi m-am dat supt povăţuire dumisali banului Toader Carp, fiind ispravnic şi cu dum<nea>lui spătar Constantin Catargiu şi dum<nea>lui sulgeriu Ianachi Adam samiş. 1812, ghen<a>r, 10. Toader Buzilă".

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

1240, autor al unui *Dialogus miraculorum*), / 251, 487—488 **(A)**
Chesarie duhovnic la măn. Aninoasa, / 424 **(P)**
Chesarie, ierodiacon la măn. Cozia, / 476 **(X)**
Chesarii, preot, 192 **(A)**
Chira, Ioan logofătul, 185, / 511 **(C)**
Chirescu, Costandin, / 417 **(C)**
Chirescu, Iordachi, 186, / 368, 417 **(C)**
Chiriac, dascal, 77 **(X)**
Chiriacescu, Al., 14 **(E)**
Chiricea⟨nu⟩, Constantin, 64 **(C)**
Chiril, patriarh al Alexandriei, părinte al bisericii (380—444), sf. (28 ian.), 91, 128, 168, / 391, 489 **(A)**
Chiril, ucenic al sf. Evthimie, 214 **(A)**
Chiriță ot Proviţa, / 457 **(X)**
Chiţimia, I. C., 13, 46—53, 104, 112, 114, 165, 231, / IX—XX, XXII, XXIII, 264, 373, 499 **(B)**
Chortatzis, Gheorghe (din Rethymnos, sec. 16—17), 207, / 320 **(A)**
Chrisokefalos, N., 198 **(P)**
Cicanci, Olga, 54 **(B)**
Cigalas, Matei, v. *Kigalas, Matei*
Ciobanu, Ştefan, 12, 45, 47 **(B)**
Ciobanu, Valeriu, 116 **(B)**
Ciocîrlie, Gligorie, / 360 **(C)**
Ciohoranu, Alexandru, 117, / 338 **(C)**
Ciorănescu, Al., 111, / 402
Ciparîu, Timotei (1805—1887), 28 **(B)**
Ciurcu, Gheorghe sin Simeon, / 375 **(P)**
Ciurcu, Ioan I., 102, 178, 233, 241 **(E, P)**
Ciurcul, Nicolae hagi Gavril, 233, 241 **(P, C)**
Ciurcu, N. I., 226, / 330 **(E)**
Ciurcu, Simeon, / 375 **(P)**
Cîmpineanu, Scarlat, vel vornic (m. 1807 cca), / 392 **(D)**
Clain, Ioan Inochentie Micu, v. *Micu (Clain), Ioan Inochentie*
Clari, Robert de, / 398 **(B)**
Climax (Scărariul) (c. 525—609), Ioan (sf. 30 mart.; 28 oct.), / 380 **(A)**
Clinceanu, Costache sin Răducanu, 236 **(P)**
Clinceanu, Răducanu (stolnicul), 236 **(X)**
Cocorescu, Costachi, 167 **(E)**
Colan, I., 35, 181 **(B)**
Comşa, D., / 281, 353 **(P)**
Comşa, N., 46, 126, 130, 138, 219, / 273, 288 **(B)**
Conachi, Costache (1778—1849), 189—192 **(A)**
Condeescu, N. N., 46, 119, 120 **(B)**
Conev, B., v. *Ţonev, B.*
Conrady, K. O., / XI **(B)**
Constandin Burghele, / 336 **(C)**
Constandin Laţcar, / 503 **(C)**
Constantin, 57 **(P, X)**
Constantin Aninoşanu, 162 **(A, C)**
Constantin Botezatul, / 415 **(C)**
Constantin Canta (Căbujan), 190 **(D)**
Constantin cel Mare, (c. 280—337) împărat roman (306—337), 158, v. şi *Viiaţa şi istoriia marelui împărat Costantin...*; **(D)**
Constantin croitorul, 89 **(P)**
Constantin Moruzi, v. *Moruzi, Constantin*
Constantin Popovici, / 395 **(C)**
Constantin Săidăcariu, 60 **(C)**
Constantin Zugravul, / 273 **(X)**
Constantinescu, Ilie, / 322 **(P)**
Constantinescu, Iordache, 237 **(P, X)**
Constantinescu, M. G., 40 **(B)**
Constantinescu, Petre Aurel, / 331, 521 **(E)**
Constantinescu, R., XXI **(B)**
Constantinescu-Iaşi, P., / 405 **(B)**
Corai, Adamantie (1748—1833), / 514 **(E)**
Cordescu, Anton, / 420 **(X)**
Cordescu, Marcela, / 508 **(E)**
Coresi, diaconul (m. 1590 cca.), / 305 **(E)**
Cornaros, Vincenzo (sec. 17), 206, 207, 209 **(A)**
Cornea, Paul, 27, 164, / 508 **(B)**
Corneleanu, Anton, protosinghel, / 457 **(X)**
Cornu, Dimitrachi, / 278 **(X)**
Costache Baluţu din Ţibucani, 84 **(P)**
Costache Cavaf (?), / 383 **(P)**
Costache copilu sin Todor, v. *Gheorghiu, Costache*
Costache Poniciu, 167 **(P)**
Costache sin popa Ianu, 239 **(P, X)**
Costachi, / 295 **(P, X)**
Costachi, / 342 **(C)**
Costachi Cocorescu, 167 **(E)**
Costachi, Veniamin, v. *Veniamin Costachi*
Costandachi, Neculai, v. *Nicolai Costandin căminarul*
Costandin, 234 **(C)**
Costandin Antonovici, 142 **(X)**
Costandin copilul, 61 **(C)**
Costandin copilul, / 424 **(C)**
Costandin Mihailovici, popă, 75 **(C)**
Costandin P. sin Grigorie ot visterle, 185 **(C)**
Costandin Pantelc (Pandele Bucureşteanul), / 411 **(X)**
Costandin stolnic, ispravnic la sud. Saac în 1812. / 346 **(D)**
Costantin cîntăreţul, 218 **(C)**
Costantin Paveluvici, 142 **(P)**
Costăchi... (?), 171 **(C)**
Coste, Nicolai, v. *Nicolai Costandin căminarul*
Costea dascălul, 42, 212, / 243, 264 **(C)**
Costin, Miron (1633—1691), 15, 28, 104, / 397, 400, 403, 505 **(A)**
Costin, Nicolae (c. 1660—1712), / 397 **(A)**
Cotoară, Chiril, / 273 **(X)**
Cozma, Ion, / 400 **(C)**
Cozma stolnicul, / 313 **(P)**
Craiovan, Petrachie hagi, dascal, / 258 **(C)**
Craioveanul, Ilarion, dascăl, / 476 **(C)**
Craiovescul, Barbu, ban (m. 1530), / 451 **(D, P)**
Crăciun Iftemi, 142 **(C)**
Creţeanu, Radu, 230, 232 **(B)**
Creţescu, Dionisie, 77, 78 **(P)**
Creţu, Grigorie, (1848—1919), 72, 74, 75, 84, 127—129, 139, 161, 171, 186, 194, 238, /284, 290, 295, 355, 369, 370 **(P)**
Creţu, I., 127 **(P)**
Croce, Giulio Cesare (1550—1609), 29, 35, 42, 195, / XXII **(A)**
C⟨ront⟩, G⟨heorghe⟩, 210 **(B)**
Crucescu, Ioan, / 243 **(D)**
Crusius, Martin, / 319 **(A)**
Cucu, Dor. P., 100, 101, / 329, 330 **(E)**
Cucuian, v. *Popovici — Cucuian*
Cumpănă, Grigorie psaltul, 201 **(P)**, / 342, 484 **(C)**

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Cuza, Grigori, / 314 (D)
Cuza, Ioan, spătar (m. 1778), / 285 (D)

D

Damaschin, Ioan, v. *Ioan Damaschin*
Damaschin Studitul, (m. 1577), episcop de Litia și Rednis, / 248, 258, 259, 262 (A)
Damian monah, / 250 (X)
Dan, D., 80 (P), 229, / 401 (B)
Dancev, G., 113, 114, / XIX (B)
Danciu, Nicolae, 159, / 364 (P)
Daniel, / 501 (E)
Daniil, / 467 (C)
Danila, V. A., / 258 (P)
Danovici, Petru (Pătrașcu), 28, 31, 34, / 397, 399, 400, 403—405 (T)
Dante, Alighieri (1265—1361), / XIX, 305 (A)
Darie (Dares) Frighianul, / XXI, 387, 393, 397 (A)
David (c. 1015—970 î.e.n.), 133, 155, 174, 225 (A), v. și *psalmi*
Davidescu, Grigore, / 389 (X)
David Popovici din Ozun, 130 (C)
David protopop ot Breaza, / 457 (P)
David, R. O., / 331 (E)
Davideanu, Dimitrie, 84 (C)
Dăianu, G., / 333 (B)
Dăieșu, Bănică, logofăt, / 369 (D)
Dămian, Vasile, 218, 223 (P)
Dăniil, Maria, / 475 (P)
Dărăbăț, Teodor, v. *Dorobați Teodor*
Dărmănescu, Iordachi Darie, 117 (P)
de Berceo, Gonzalo,/X (I)
de Bernay, Alexandre, / X, XVIII (T)
de Goré, Paul, 120 (P)
de Klozius, Gheorghie, v. *Klozius, Gheorghe*
Del Chiaro, Antonio, 28, 105, / 505 (A)
de Saint Cloud,P., X,XVIII (T)
de Șobel, v. *Schobeln, Gheorghe*
de Villegas, Antonio,/XII (T)
Demetrescu, M. V., / 366, 400, 401 (B)
Demetrescu, Oprea, / 508 (E)
Demetrius, V., / 331 (T)
Demian, Nicolae, 126 (P)
Densusianu, Nicolaie (1846—1911), / 399 (B)
Densusianu, Ovid (1873—1938), 32, 181 (B)
Densușianu, Aron (1337—1900), 31, 181, / 400, 401 (B)
Derenbourg, J., / XV (E)
Des Barres, 120 (B)
Deșliu, Nicu I., 225, / 514 (T)
Diaconescu-Tismana, I., 46 (B)
Dictis (Diktys) Cretanul, / XXI, 397 (A)
Dimă stolnic, 61 (P)
Dimachi, Nicolae (c. 1777—1838), 189, 190
Dimian, Ioan, / 253 (X)
Dimitrachi Sandu, 120 (C)
Dimitrescu, Marina, / 290 (P)
Dimitrie Davideanu, 84 (C)
Dimitrie erei de la Bistrița, / 482 (X)
Dimitrie (Dimitrache) logofăt za divan Iuzcupliul, / 470, 475 (C)
Dimitrie ot Căldărușani, / 486 (X)
Dimitrie, preot din Pipirig, / 414 (P)
Dimitrie Rostovschi, (1651—1709; sf., 28 oct.) 45, 47, 172, 200, / 404—406, 494 (A)
Dimitrie, slugă episcopului Ioanichie al Romanului, / 452 (C)
Dimitriu, Costandin, / 294 (X)
Dimitriu, Gr., / 328 (E)
Dimitriu, En⟨achi?⟩, 139 (P)
Dimitrovici, Vasile, 110 (C)
Dincă, slugă la vornicul Greceanu (?), 61 (P)
Dinu băiatul, / 416 (P)
Dinu Ioniță, logofăt, 132 (X)
Dinu Negruț, logofăt, v. *Negruț, Dinu*
Dinu, popă, 71 (X)
Dinu sin Nicolae iuzbașa za divan, / 392 (C)
Dinul Bogasieriul, / 410 (P, X)
Dionisie Eclesiarhul (c.1759 — 1820), / 476 (X, A)
Dionisie, patr. Const. (1467—1472; 1489—1491) 72 (D)
Dionisie (Romano), episcop al Buzăului între 1865—1873, 57, 106, 198, 206, 212, 220, / 299, 428, 462 (P)
Dit Grecul, v. *Dictis Cretanul*
Dir, Mihail din Sibiu, 95, 175 (E)
D., N. I., v. *Deșliu, N. I.*
D., O., / 396 (B)
Dobraniș, Ioan, / 362 (P)
Dobridor, I., 208 (B)
Donie sin Grigorie Pavlovici, 83, 108 (P)
Dorobați (Dorăbaț), Theodor, 67, 68, / 390 (P)
Dorotei al Monembasiei, 34, 42, 45, / 383, 395—397, 399, 400, 402—406 (A)
Dorothei, sf., / 246 (A)
Dosithei, egumen la măn. Aninoasa, / 424 (D)
Dosithei, ierodiacon ot Hurez, / 449 (C)
Dosithei, (Filitti), mitr. Ț.R. 1793—1812, 89 (D)
Dosithei, (1641—1707), patr. Ierus. (1669—1707), / 399 (A)
Dosoftei (c. 1624—1693), mitropolit Mold. (1671—1686), / 268 (D), 319, 320, 377—382, 403, 405 (A)
Dragnea, Radu, / 304 (B)
Dragomirescu, M., / 330 (B)
Drăganu, N., 38, 165, / 397, 398 (B)
Drăgo⟨escu⟩, Dinu, / 476 (D)
Dremmer, S., 39
Droc, Ioan din Rășinari, 86 (C)
Drugănescu, Dumitru, 132 (P)
Drugănescu, Grigore, 132 (P)
Drugănescu, Scarlat, 132 (P)
Drumeș, Mihail (Moș Ene), / 332 (T)
Duca, Gheorghe (Mold. 1665—1666, 1668—1672); (1676—1683), / 404 (D)
Dujčev, Ioan, / XVII (B)
Duliu, Neculae Ion, / 457 (X)
Duma, Nicolae, 229 (T), / 262 (C)
Dumbravă copilul, 58 (C), logofăt, 59 (P)
Dumitrache Tigvi⟨anu⟩, / 391 (C)
Dumitrachi Popovici, dascal, / 362 (C)
Dumitrașco serdar, / 446 (P)
Dumitrescu, Al. T., 107, 108, / 496
Dumitrescu, T., / 285 (D)
Dumitru, / 415 (P)
Dumitru, Iordachi, / 356 (P, X)
Dumitru sin Ioan Tîrgovișteanul, / 410 (X)
Dumitru sin Mihalache vătaf de plai, / 457(P)

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Drugescu, Filip, 32 **(B)**
Dulfu, Petre, / 334 **(A)**
Dunăreanu, Elena, 54 **(B)**
Duşchievici, Petrache, / 308 **(X, P)**
Duţu, Alexandru, 52, 53, / 305 **(B)**
Duzinchievici, Gh., 333 **(B)**

E

Ecaterina (II) Alexeevna (1729—1796), ţarină a Rusiei (1762—1796), 83, / 502 **(D)**
Eckhardt, A., / 263 **(B)**
Efrem Sirul (c. 306—373), 161, / 451, 465 **(A)**
Efrosin dascălul, v. *Poteca, Eufrosin*
Eftimie, patriarh de Tîrnovo (1375—1393), / 396 **(A)**
Eftimiu, V., / 334 **(A)**
Elefterie filosoful, 234 **(A)**, v. şi *Cele 12 Vineri Mari*
Eliade, Mircea, 40, 44 **(B)**
Elian, Al., 48, / 320, 338, 405 **(B)**
Eminescu, Mihai (1850—1889), 41, 44, 48, 52, 201, 231, / XII, 338, 399, 405, 485 **(A, P)**
Enachi, / 458 **(P)**
Enachi aga (Ipsilanti), / 285 **(D)**
Enachi sin hagi Fragul ot Tighina, 67, 68, / 390 **(C)**
Enachie, 80 **(C)**
Enăceanu, Ghenadie, v. *Ghenadie Enăceanu*
Enciu, Costandin abagiu, 150 **(P)**
Ene, / 416 **(P)**
Engel, Chr., 180 **(B)**
Enzenberg (Inţăberg) generalul, 197 **(D)**
Erbiceanu, C., 89, 228, / 399, 400 **(P, B)**
Eretescu, Constantin, / 333 **(B)**
Ermie Sozomen, v. *Sozomenos*
Erneanul, Ioan, v. *Voileanu, Matei*
Erstiogu (?), Theodor, 236 **(X)**
Esop, v. *Esopie*
Esterhazi, Ioan Nepomucen, cenzor, 95 **(D)**
Estreicher, Karol (1827—1908), 11 **(B)**
Estreicher, Karol S. (n. 1906), 11 **(B)**
Estreicher, Stanislaw (1869—1939), 11 **(B)**
Eşanu, Ţicu I., / 331, 332 **(E)**
Evgarie (Evagrie Pontianul?; 346—399), / 246 **(A)**
Evsevie de Pamfilia, (c. 265—c. 339) episcop de Chesaria Palestinii, / 379 **(A)**

F

Faca, Ioan clucerul, / 346 **(D)**
Façon, N., 43 **(B)**
Fasquelle, Eug., / 333 **(T)**
Fănescu, M., 53 **(B)**
Fecioru, D., 38, 45 **(B)**
Felea, Ioan, / 262 **(C)**
Felea, Nicolae, paroh, / 262 **(P)**
Feraru, R., / 263 **(B)**
Filaret (al Mirelor), episcop de Rîmnic (1780—1792; mitr. Ţ.R. 1792—1793), 246, 247, 249 **(D)**
Filaret monah la schitul Lainici, / 250 **(X)**
Filip, Mircea, 97 **(B)**
Filip, logofăt al treilea, / 328, 329 **(D)**
Filip monah, / 268 **(A)**
Filoctit sulgeriu, 191 **(A)**
Filostrat, 226 **(A)**
Filothei, (m. 1860) episcop al Buzăului (1850—1859), 225, / 513, 515 **(P)**
Filothei ieromonah Sfetagoreţul, 128, / 300 **(T)**
Filothei Sinaitul, / 248 **(A)**
Finkel, L., 11 **(B)**
Firel (?), Iordache, 217 **(P)**
Fischer, I., 164, / 366, 508 **(E)**
Fischer, L. V., 180 **(T)**
Fleischer, Iosif, 65, 70, / 296 **(P)**
Flondor, Gh., / 419 **(P)**
Flor, popa, / 405 **(C)**
Florescu, Adrian, 155 **(P, X)**
Florescu, F., 40, / 498 **(B)**
Florescu, G. G., / 370 **(P)**
Florescu, N., 50, 54 **(B)**
Foarţă, Şerban, / 366 **(B)**
Fochi, A., 53 **(B)**
Fortunescu, C. D., 39, 40, 208 **(B)**
Fota grămăticul, / 437, 446, 454, 470 **(C)**
Fotachi, doftor al lui Grigorie III Ghica, / 285 **(D)**
Fotie (827—893), / 380 **(A)**
Fotino, Dionisie (1777—1821), 42, 206, 207, / 509 **(A)**
Francisc II (1768—1835), împărat al Austriei (1804—1835), 221, 224, / 302, 303 **(D)**
Franko, Iv., / 495 **(B)**
Frunzescu, D., 74 **(B)**
Furduescu, T. A., 204 **(P)**
Furtună, D., v. *Nis'or, I.*

G

Gabriel, preot, 221 **(P)**
Gabor Alexandru, 172 **(C)**
Galdi, L., 44, 181 **(B)**
Galland, Antoine, 29, / 330, 333, 520 **(T)**
Gan⟨e⟩, Ioan, 120 **(P)**
Gane, I. M., 241, 242 **(B)**
Garkovi, J. 107 **(B)**
Gaster, Moses (1856—1939), 14, 28—34, 41, 44, 46, 52, 53, 106—108, 164, 165, 180, 196, / XIII, XIV, 262, 263, 304, 305, 366, 372, 395—398, 404, 435, 495, 497, 499, 505, 506, 515 **(B)**; 92, **120, 182, 185**, 219, 239, / 243, 262, 275, **287, 291, 308**, 327, 372, 453, 458 501, 502, **510—512 (P)**; 365, 366, 395 **(E)**
Gautier de Châtillon, Philippe / IX, XVIII **(T)**
Gavriil (Bănulescu) mitropolit al Mold. (1792; 1808—1812), 171 **(D)**
Gavriil, călugăr la Athos, / 451 **(X)**
Gavriil Petrovici, egumen la măn. Bistriţa (1844), / 442 **(D)**
Gavril, 91 **(C)**
Gavril diacul, / 320—321 **(C)**
Gavril Uric (de la Neamţu, sec. 15), 13 **(C)**
Gavril Popovici, 158 **(X)**
Gavril, popă în Broşteni, / 392 **(P)**
Gătt, Ioan, 176, / 328 **(E)**
Geană, Ioan, dascăl, / 355 **(X)**
Georgescu-Tistu, N., 54, 207, 209 **(B)**
Georgius (Pater; Pop Gheorghe), 107 **(E)**
Ghenadie duhovnic, / 259 **(P, C?)**

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ghenadie Enăceanu, episcop de Rîmnic, (1886–1898), / 250,283, 389 **(P)**
Ghenadie, ierodiacon la măn. Bistriţa, / 452 **(C)**
Ghenadie ieromonahul, 217 **(T)**
Ghenadie, (Scholarios?, 1405 – 1472, patr. Const. 1454–1456; 1458; 1463–1464), 214, / 344 **(A)**
Gheorghe, 132 **(X)**
Gheorghe, 198 **(P)**
Gheorghe cîntăreţ, sin popii Vasile, / 462 **(P)**
Gheorghe erei, / 352 **(C)**
Gheorghe hagi Petre, / 412 **(P)**
Gheorghe logofăt, / 385 **(X)**
Gheorghe Martin, / 359 **(C)**
Gheorghe popa ot Văleni, / 499 **(C, P)**
Gheorghe Popovici Cucuian, 83 (rectifică, *Copişti...*, 190), / 460 **(C)**
Gheorghe, preot, / 400 **(C)**
Gheorghe sin Gheorghe, 200 **(C)**
Gheorghe sin popii Vasile, v. *Gheorghe cîntăreţ*
Gheorghe Zugravul, / 273 **(X)**
Gheorghi dascal, 70 **(C)**
Gheorghi Gunca (?), 71 **(P)**
Gheorghi, preot, 185 **(P)**
Gheorghie, 58 **(C, P)**
Gheorghie, arhiepiscopul Alixăndriei / 380 **(A)**
Gheorghie Găvăţină, 159 **(X)**
Gheorghi⟨e⟩ Iconomu, / 372, 433 **(C)**
Gheorghie, mitr. Mold. la 1423(?), / 363 **(A)**
Gheorghie Necolau, / 363 **(C)**
Gheorghie Paul, 155 **(C)**
Gheorghie, preot la Sf. Spiridon (Iaşi), / 353 **(P)**
Gheorghie Ştefan (Mold. 1653; 1653–1658), / 363 **(D)**
Gheorghiescu, Stanciu, / 328, 519–520 **(T, E)**
Gheorghişan, 127 **(X)**
Gheorghiu, Costache, 411 **(X)**
Gheorghiu, N. A., 111, / 404 **(B)**
Gherachi postelnic, / 369 **(D)**
Gherasim (Adamovici) arhiepiscop. Ard. (1789–1796), 219 **(D)**
Gherasim, (Clipa, m. 1826) episcop de Roman (1803–1826), 171 **(D)**
Gherasim monah, / 250 **(X)**
Gherman călugăr, / 276 **(D)**
Gherman ierodiacon, / 268 **(X)**
Gherman ieromonah, 161 **(C?)**
Gherman Luca, / 380 **(D)**
Gherman Valahul, / 263, 304, 305 **(T)**
Gherontie ot Căldăruşani, / 486 **(X)**
Gheuca, Leon, episcop de Roman (1769–1786) mitropolit Mold. (1786–1788), / 335, 342 **(P)**
Ghibănescu, Gh., 109, 229, / 396 **(B)**
Ghica, Alecsandru Dimitrie (Ţ.R. 1834–1842), 204 **(D)**
Ghica Anica, / 468 **(D)**
Ghica, Grigorie (Ţ.R. 1660–1664); (1672–1673), / 445, 446, 454, 470 **(D)**
Ghica, Grigorie II (Mold. 1726–1733), 60, / 320; (Ţ.R. 1733–1735; Mold. 1735–1741, 1747–1748; Ţ.R. 1748–1752) **(D)**
Ghica, Grigorie III Alexandru (Mold. 1764–1767; Ţ.R. 1768–1769); (Mold. 1774–1777), 64, 174, 175, / 285 **(D)**
Ghica, Grigorie Dimitrie (Ţ.R. 1822–1828), 203, 204, 236, / 431 **(D)**
Ghiga, Mihai, / 253, 291 **(C)**
Ghiulbeaz, Iancu, / 369 **(X)**
Giurescu, C. C., 110, / 401 **(B)**
Giurescu, Ioniţă, logofătul, 89, / 505 **(C)**
Giurgiu? (Ţrţe) ot Ribiţa, 56 **(C)**
Giurgiuveanul, Stan Dragnea, / 410 **(X)**
Giurgiuveanu, Tudor sin Petre, / 410 **(C, T)**
Gîrboviceanu, Petre, / 393 **(P)**
Gîrleanu, Emil (1878–1914), 42, / 330, 331 **(T)**
Gîrleanu, Ioan, / 494 **(E)**
Gligorcea, Ilie logofăt, 130 **(C)**
Gligorie Ciocîrlie, / 360 **(C)**
Gligorie ⟨D⟩voeslov (Dialogul, 540–604, papă 590–604, sf. –12 mart.), / 419 **(D)**
Gligorie sin Costandi, / 250 **(X)**
Glykys, Nicolas, / 404 **(E)**
Göbel, L., v. *Galdi, L.*
Göbl, Carol, 101 **(E)**
Goethe, J. W. von (1749–1832), / XI **(A)**
Goianu, N. I., / 414 **(X)**
Goldstaub, Max, / XVII **(B)**
Golescu, Maria, 47, 111, 231, / 264 **(B)**
Gorjan, Gherasim, 29, 42, / 327–330, 337, 517–521 **(T, E)**
Gorovei, Arthur, 46 **(B)**
Gorovei logofăt, / 394 **(D)**
Goroveiu, Costandin, / 285 **(X)**
Görres, J. J., / XIII, XIV **(B)**
Govdela, Dimitrie Panaiotachi, 105 **(B)**
Gozzadini, Tomasso, / 305 **(A)**
Grămadă, Constantin, 223 **(C, P)**
Grecean (Greceanu) vornic (Grigore Şerban?), 61 **(D)**
Greceanu, J., / 404 **(P)**
Greceanu, Radu (c. 1655–1714), 59 **(T, A)**
Grecianu, Alecu, 192 **(D)**
Grecianu, Catinca, 192 **(D)**
Grecianu, Costandin, 192 **(D)**; (stolnic la 1763?), 320
Grecianu, Safta, 192 **(D)**
Grecianu (Cornescu), Scarlat, logofăt (Ţara de Sus, Ţ.R.) (m. 1794), / 313 **(D)**
Grecianu, Şt. D., 132 **(P)**
Grecu, V., 39, 43, 44, 206–208, 242, / 396, 401, 402 404 **(B)**
Grégoire, H., 207 **(B)**
Gribăscu, Ştefan, 189 **(A)**
Grid, Nicolae (1784–1815), 236, / 393 (cf. şi Gridoveanu, Niculae, 403) **(C)**
Grid⟨ovici⟩, Constantin, 31 **(C)**
Grid, Oprea, / 374 **(C)**
Grigoraş, Em. C., 35, 36, / 402 **(B)**
Grigore (Buză dascălul), v. *Buză, Grigore*
Grigore din Măhaci, 13 **(C)**
Grigore, episcop al Sidei, sec. 18, / 404 **(P)**
Grigore Hudeci pisarul, / 338 **(C)**
Grigori ieromonah, / 314 **(X)**
Grigori Ilievici pisarul, / 336, 342 **(C)**

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Grigorie arhimandrit proin Văcăreștean, / 431 **(P)**
Grigorie Cumpănă cîntărețul, / 342, 485 **(C)**
Grigorie dascăl din Tîrnauca, 92 **(C)**
Grigorie (Dascălul, m. 1834), mitr. Ț. R. 1823—1829; 1833—1834, / 431 **(D)**
Grigorie (episcop Argeș 1825), / 431 **(D)**
Grigorie ierodiacon Rîmniceanul, / 282, 283, 458, 459 **(C)**
Grigorie (de la Neamț), mitr. Mold. (1552—1564), / 504 **(D)**
Grigorie, mitropolit Ț.R.(1760—1787),/462 **(D)**
Grigorie Pavlovici, 83 **(P)**
Grigorie preotul, ucenicul sf. Grigorie Bogoslovul Nazeianzul, / 450 **(A)**
Grigorie (Nazeianzul?; c. 330—c.390),/294 **(A)**
Grigorie Sinaitul, (m. 1346; sf. 6 apr.,8 aug., 27 nov.) / 246, 492 **(A)**
Grigorie(sec. 10), ucenicul sf. Vasilie cel Nou, 161, / 256 344, 345, 450, 488 **(A)**
Grigoriu, D. N., 99 **(P)**
Gröber, G., 31 **(B)**
Gross, Julius, 175 **(B)**
Groza, Vasile, protopop, / 352 **(D)**
Guarneschelli, T. M., 11 **(B)**
Gueulette, 39 **(T)**
Guido delle Colonne (sec. 13, Sicilia), 35, / XXI, 397 **(A)**
Gvmid (criptogramă?), / 250 **(C)**
Gyergyai, (Gergei, sec. 16), Albert, 35, 39, 180, 181, / XII **(A)**

H

Haebler, K., 11 **(B)**
Hamgiu, Ioan, / 356 **(X)**
Haneș, P. V., 34, 39, 103, 179, / 507 **(E, B)**
Hangerli, Constantin Gheorghe (Ț.R. 1797—1799), 89, / 345, 411, 412 **(D)**
Hankiss, I., 37 **(B)**
Harnăutu, Mihai, v. *Arnăutu, Mihai*
Harp, v. *La Harpe, J, F.*
La Harpe, J. F. (1739—1803), 225 **(A)**
Hasdeu, B. P. (1838—1907), 13, 14, 28, 30, 47, 53, 106, 164, 180, 181, / XIII, 263, 285, 395, 505 **(B)**
Heinrich, Gustav, 180, 181 **(B)**
Heliade Rădulescu, Ion (1802—1872), 27, / XII, 345 **(A)**
Heliodorus (sec. 3), 33, / XII, XXI (v. și *Iliodor*, operă) **(A)**
Heller, / 330 **(E)**
Heltai, Gaspar (m. 1574), / X **(A)**
Henning, Ioan, / 302 **(E)**
Henning, Max, / 521 **(T)**
Herescu, Olimbiada, / 405 **(P)**
Herfurt (*și* Herfurg), Friedrich, 175, / 303 **(E)**
Herodot (484—420 î.e.n.), 111, / 397 **(A)**
Hitchins, K., 51 **(B)**
Hîncu, C., 96 **(B)**
Hodoș, Enea, 31 **(B)**
Hodoș, Nerva, 12, 19 **(B)**
Holban, 109 **(P)**
Homer, 33 **(A)**
Horvath (Arvat), Casimir (1753—1794), general, 192 **(D)**
Hossu, Petre, / 332 **(T)**
Hrisostomos, Ioan, v. *Ioan Hrisostomul*
Hrisoverghi, Neculai (vornic, m. 1818 cca.), 189, 191 **(D)**
Hrist, D., / 328 **(E)**
Hristea, Pătru, / 374 **(P)**
Hristea Tudorache, / 255 **(P)**
Hristescu, Andrei, / 459 **(P)**
Hristodor, Constantin, serdar, v. *Ristea, Constantin*
Hristodor, Ioan Trapezontu, 199 **(T)**
Hrysanthopulos, J.P., 207 **(B)**
Hudeci, Grigore, / 338 **(C)**
Huniadi, Nicola, / 375 **(P)**
Hurezanu logofăt (la 1829), 238 **(X)**
Hurjui, Vespasian, / 395 **(P)**
Hurmuzachi, Eudoxiu de, (1812—1874), 229 **(B)**

I

Iacov diiaconul, / 451 **(A)**
Iacov, fratele Domnului, sf. (23 oct.), / 479 **(A)**
Iacov (Putneanul), mitropolit Mold. (1750—1760), / 268 **(D)**
Iacov mitropolit Mold. Stamati, v. *Stamati, Iacov*
Iacov ot Lepindea (?), / 477 **(X)**
Iacov Popovici, 130 **(P)**
Iacov (Sihastrul?, sf. 28 ian.), / 252 **(A)**
Iamandi (capuchehaie a Mold. la Poartă în 1706), / 301 **(D)**
Iamandi (Diamandi Giuvara serdarul, m. 1821; anul însemnării — greșit), 217 **(D)**
Ianacachi logofăt, / 338 **(X)**
Iancu, / 260 **(X)**
Iarcu, Athanasiu logofăt, / 321 **(P)**
Iarcu, D., 19, 97, 99, 176, 177, 233 **(B)**
Iațimirski, I., 32, / 396, 495 **(B)**
Ibn al Moqaffa, Abdallah (sec. 8), / XIV **(T)**
Iconomidis, D. V., 47, 48 **(B)**
Iconomu, Gheorghi(e), / 372, 433 **(C)**
Ieraclid episcopul,/ 430 **(A)**, v. și *Lavsaicon* (operă)
Iercovici, Dimitrie, 95 **(T)**
Ieremia (Erimia proroc, 650—580 î.e.n.), / 297, 377, 410, 479 **(A)**
Ieremia, patriarh al Constantinopolului, (1572—1579; 1580—1584; 1586—1595), / 348, 402 **(D)**
Ieronim cel Înțelept, (Sofroniu Eusebiu, c. 340-420; sf. 15 iun.), 149, / 451
Ierotei al Monembasiei, (m. 1593), v. *Dorotei de Monembasia*
Iezechil monah, / 290 **(X)**
Iftemi, Crăciun, 142 **(C)**
Ignatescu, Aurelian, 156 **(P)**
Ignatie, (Babalos, m. 1828), mitr. Ț. R. 1810—1812, / 431 **(D)**
Ilarion, / 385 **(C)**
Ilarion dascălul Craioveanul, / 476 **(C)**
Ilarion, episcop la Rîmnic (1693 — caterisit în 1705), / 443 **(D)**
Ilarion (fost egumen la măn. Bistrița), / 451 **(C)**
Ilarion Velichii (cel Mare, sec. 11, sf. 21 oct.), 56 **(A?)**
Iliad, Tudorachi, 207 **(T)**
Ilie dascălul, 147—148 **(C)**

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Ilie Gligorcea logofăt, 130 (C)
Ilie Miniat, v. *Miniat, Ilie*
Ilie Zograf, / 459 (P)
Iliescu, A., / 508 (E)
Ilievici, Grigori pisarul, / 336, 342 (C)
Ilinca visterească, 235 (P)
Iliodor / 338 (A), v. *Heliodorus* şi *Iliodor* (operă)
Inţăberg, comandir Bucovinii, v. *Enzenberg, general*
Ioachim eromonah, / 250 (X)
Ioachim schevofilax Bistriţii Bărbătescu, v. *Bărbătescu, Ioachim (Ioan)*
Ioan, 238 (C)
Ioan (Alexeievici, ţar al Rusiei 1682—1689), / 319 (D)
Ioan Anghelescu, / 364 (C)
Ioan Antonovici, 142 (X)
Ioan, arhiepiscopul Miralichiei, 149 (A)
Ioan, arhimandrit măn. Hurez, / 449 (P)
Ioan blănariu din Pocreaca, 201 (X)
Ioan Bogoslovul (sf. apostol, 8 mai), 125, 145, 216 (A), v. şi *Apocalipsul sf. Ioan*
Ioan Calivit (Colibaşul, sf. 15 ian.), 130 (A)
Ioan Cariofil, v. *Cariofil, Ioan*
Ioan Chira logofăt, 185, / 511 (C)
Ioan Climax (Scărariul), v. *Climax (Scărariul), Ioan.*
Ioan Damaschin (m. 754 cca., sf. 27 mart.), 121, / 267, 320 (A), v. şi *Varlaam şi Ioasaf*
Ioan dascal, / 464 (X)
Ioan, dascăl la Colţea, 63 (X)
Ioan de la Putna, / 268 (C)
Ioan din Ibiştorf, popă, 137 (X)
Ioan Droc din Răşinari, 86 (C)
Ioan eromonah, / 250 (X)
Ioan Felea, / 262 (C)
Ioan grămătic sin popa Mirii ot Bărbăteşti, v. *Bărbătescu, Ioachim (Ioan)*
Ioan hagi ot Piatra Neamţ, / 414 (P)
Ioan Hrisostomul (340—407, sf. —27 ian.; patriarh al Constantinopolului — 398), 133 214, 226, / 369, 430 (A)
Ioan ieroshimonah, / 254 (P)
Ioan logofăt, 61 (P)
Ioan logofăt de la măn. Banul (Buzău), / 446 (P, X)
Ioan (Mavrocordat voevod), v. *Mavrocordat, Ioan*
Ioan Măglaş din Răşinari, 86 (C)
Ioan Mihai, / 486, 491 (C)
Ioan Mold⟨oveanu ?⟩, 124 (C)
Ioan Petrovici din Gavojdia, 150 (C)
Ioan Popovici din Zlatna, 155 (C)
Ioan protopopul de la Bodescu, 193 (P)
Ioan protopopul de la Carlova, / 273 (P, X)
Ioan Scarlat, / 286 (C, P)
Ioan sin Petre Şile⟨a⟩, 239 (C)
Ioan sin Stoica Şăitanu, / 256 (C)
Ioanichie, episcop de Roman (1747—1769), / 452 (P)
Ioanichie monah Sion (Săon), / 460 (C)
Ioanovici, Ioan, / 413 (X)
Ioasaf ieromonah, / 459 (P)
Ioasaf Luca, / 279 (C)
Ion dascălul, / 465 (C, X)
Ion de Kukülö, v. *Ion de Tîrnave*
Ion de Tîrnave, 109, 110 (A)
Ion logofăt, 134 (C)
Ion Vlah (Românul), 55, / 271 (C)
Ion Mihail Constandin, 132 (X)
Ion (Iosif) protopop sud. Gorj (1785 cca.), / 246—247, 249—250 (D)
Ionaşiu, 67 (P)
Ionăş Muţu, popă din Răşinari, 77 (X)
Ionescu, Alecsandru N., / 326 (P)
Ionescu, C., / 452 (X)
Ionescu, G., 161 (P)
Ionescu, Iancu, 102 (E)
Ionescu, Lucia, 179 (B)
Ionescu, Spiridon, 238 (P, X)
Ionescu, Şt., 54 (B)
Ionescu-Nişcov, Tr., 37, 207 (B)
Ioniţă Arhip, 107, 112, / 501, 507 (C)
Ioniţă Copilul, 64 (C)
Ioniţă dascăl, (apoi, protopop, v.-), / 252, 253 (C)
Ioniţă dascăl ot Şofrăneşti, / 314 (C)
Ioniţă de la Putna, / 268 (P, X)
Ioniţă de la Vornicești, / 310 (C, X)
Ioniţă Ion Voina (Basarab), / 457 (X), 483, 484 (C)
Ioniţă logofăt, 198 (C)
Ioniţă logofătul Giurescu, 89, / 505 (C)
Ioniţă Popa, v. *Ioniţă Copilul*
Ioniţă protopop, hartofilax, / 253 (P)
Ioniţă, Sanda, 235 (X)
Ioniţă Spiridon, 85 (C)
Ioniţă Şoimescu, v. *Şoimescu, Ioniţă*
Ioniţă Vasile, / 354 (C)
Iordache sin Radu (Rafail), 73—75 (P, X)
Iordache Ursache, / 318 (C)
Iordache vătaf, / 368 (C)
Iordachi, / 383 (X)
Iordachi, 194 (C, X)
Iordachi Botezat, / 372 (C)
Iordachi Chirescu, 186, / 368 (C)
Iordachi dascal, 81 (C)
Iordachi Sava, / 356 (C)
Iordachi Vasălie, / 464 (X)
Iordan, Al., 207, / 402 (B)
Iordăchescu, Matei logofăt, / 511 (C)
Iordănescu, T., / 435 (B)
Iorga, Nicolae (1871—1940), 14, 32—36, 38, 40, 43, 45, 105, 107, 108, 110, 206, 207, 229, 230, 242, / 264, 305, 366, 367, 396, 400, 401, 403, 495, 498 (B); 236, / 363 (P)
Iorgulescu, B., 125 (P)
Iosaf monah, 185 (P)
Iosefos (Iosif), 240 (P)
Iosif Antonovici, 142 (X)
Iosif, episcop al Argeşului (1793—1820; m. 1820), 147 (D)
Iosif (1741—1790), împărat al Austriei (1765—1790), 79 (D)
Iosif Naniescu, (m. 1902) mitr. Mold. (1875—1902), 64, 168, / 304, 346, 369, 434, 464, 468 (P)
Iosif Popovici, 142 (C, X)
Iosif, protosinghel (Rîmnic, 1783—1785 cca.), / 249 (D)
Iosuf monah, / 250 (X)

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Iperontu (?), Dimitrie, / 327 **(P)**
Ipolit, (150—235 sau 175—250, sf. 30 ian.)/451 **(A)**
Ippites (Ipătescu), Costache, / 517—518 **(P)**
Ipsilanti, Alexandru (Ţ.R. 1774—1782), / 285, 350, 454; (1796—1797), / 411; (Mold. 1786—1788) **(D)**
Ipsilanti, Alexandru Ion Constantin (1792—1828, eterist), / 476 **(D)**
Ipsilanti, I. Constantin Alexandru (Mold. 1799—1801), 68; Ţ.R. 1802—1806; 1807), / 317, 346, 470 **(D)**
Iraclie împărat, 87, 127 **(A)**, v. *Gromovnic*
Irimie, patriarh al Constantinopolului v. *Ieremia*
Isaac Sirin (sec. 7), / 248 **(A)**
Isache ierodiacon ot Rădăuţi, 75 **(C?)**
Isaia (prorocul, sec. 8 î.e.n.), 125 **(A)**
Isaia pustnicul, / 245 **(A)**
Isidor (de Sevilia, 560—636, sf. —4 apr.), / 283 **(A)**
Ispirescu, Petre (1830—1887), 29, 241 **(A)**; 235 **(P)**
Istrati, Nicolae (1818—1861), 61 **(P)**
Istrati, Petrachi, 61 **(P)**
Istrin, V., / 395 **(B)**
Isus Sirah, / 252 **(A)**
Itodoi ot Tritu[illegible]ieni, 77 **(X)**
Iuffu, I., / 404, 499 **(B)**
Iuffu, Z., / 500 **(B)**
Iuzchiupliul, Dimitrie (Dimitrachi), logofăt za divan, / 470, 475 **(C)**
Ivan Făgărăşanul, popă / 379, 382 **(A)**
Ivan ot Zlatna, / 273 **(X)**
Ivanov, Iordan, 14, / XVI, 398 **(B)**
Ivanovici, Vasile (Krasno Milaşevici), v. *Krasno Milaşevici. V. I.*
Ivaşco dascăl (desen), / 369 **(X)**
Ivaşcu, G., 54 **(B)**
Ivir, Neculai, / 353 **(X)**
Ivireanul, Antim, v. *Antim Ivireanul*

J

Jagić, V. (1838—1923), 164, 165 **(B)**
Janów, Jan, / XVIII, 498, 499 **(B)**
Jantil, Ecaterina, 241 **(T)**
Jarnik, J. U. (1848—1923), 180 **(B)**
Joică (Abel, Aron şi Ştefan), 130 **(P)**
Jora, Toader pitarul, 339 **(C)**

K

Kantor, I.., / 263 **(B)**
Karadja, Constantin, 119, 186 **(P)**
Karlinger, Felix, / XV, XVI **(B)**
Kedrenos, Georgios (sec. 11), / 403, 489 **(A)**
Kerofilas, C., 43 **(B)**
Kigalas, Matei, 42, 45, / 319, 397, 401—406 **(A)**
Kiriakidis, S. P., 209 **(B)**
Klaar, M., 209 **(B)**
Klein, Ioan Inochentie, v. *Micu (Clain), Ioan Inochentie*
Klozius, Gheorghe de, 162, 176, 177, 225, 226, / 303, 513 **(E)**
Knös, B., 210 **(B)**
Kochanowski, Jan (1530—1584), / XXI **(A)**
Kodov, Hr., 113 **(B)**
Köhler, Ines, / XIX **(B)**
Kogălniceanu, Mihail (1817—1891), 27, 104, / XII **(B)**
Korbut, G., 12 **(B)**
Kopainig, Iosef, 176 **(E)**
Kostiuhin, E., / XV **(B)**
Kozak, Eugen, / 269 **(P)**
Krafft, V., 178 **(E)**
Krasicki, Ignacy Josef (1735—1801), / XXI **(A)**
Krasno Milaşevici, V. I., 77 **(D)**
Kriaras, E., 209 **(B)**
Krilov, I. A. (1769—1844), / XV, XXI **(A)**
Krumbacher, K., 32, / 262, 263 **(B)**
Krżyzanowski, J., 14, / XI, XIII, XIV, XIX **(B)**
Kuhn, E., 165, / XVII **(B)**
Kuppermann, Isr., 85, / 259, 314, 316, 426, 465 **(E)**
Kurnulis, G. I., 209 **(B)**
Kuzmina, V. D., / XV **(B)**

L

Lacea, C., / 497 **(B)**
Lackner, Irmgard, / XVI **(B)**
Lactantius (260—325), / 377 **(A)**
La Fontaine, Jean de (1621—1695), / XV, XXI **(A)**
Lafsă prepositul, / 430 **(A)**
Lamas, Josephus, censor, / 328 **(D)**
Landos, Agapie, v. *Mîntuirea păcătoşilor*
Lascaris, M., 208 **(B)**
Lascu, Iordachi, / 413 **(X)**
László, v. *Pantor, Vasile*
Laţcar, Constandin, / 503 **(C)**
Lauchert, Fr., / XVII, 262 **(B)**
Lazar, Costandin paharnic, 203, 204 **(D)**
Lazar, Filip, 100, / 330 **(E)**
Lazăr, Gheorghe (1779—1823), 31, / 270, 304 **(P)**
Lazăr, Gheorghe, 108 **(B)**
Lăndar, Mihai, / 273 **(X)**
Lăpădat, diacon, 67 **(P?)**, v. şi *Lepădat*
Lăpuşneanu, Săndulache, / 510 **(C)**
Lăudat, I. D., 49 **(B)**
Lăzăret Timiş, / 351 **(C)**
Lăzărescu, E., / 499 **(B)**
Lebedeva, I. N., / 405 **(B)**
Le Clerc, Guillaume, 263 **(A)**
Lefterie filosoful, v. *Elefterie filosoful*
Lengher, Gheorghe, 124 **(P, X?)**
Leon arhipresbiterul (sec. 10), / X, 504 **(A)**
Leopold I (1640—1705), împărat al Austriei (1657—1705), / 319 **(D)**
Leopold II (1747—1792), împărat al Austriei (1790—1792), 219 **(D)**
Lepădat, Vasile, / 316, 425, 465 **(P)**
Lepădatu, Constantin, / 465 **(C?)**
Lessing, G. E. (1729—1781), / XXI **(A)**
Lewicka-Kamińska, Anna, 11 **(B)**
Literat, V., 165 **(B)**
Litzica, C., 12 **(B)**
Loga, Dumitru sîn Anastase sufragiul, 60 **(C)**

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Loghin (Longinus?, 213—273), / 281 **(A)**
Loghin, C., 34, 39 **(B)**
Lolu, I., 46 **(B)**
Luca, / 307 **(C)**
Luca, Gherman, / 380 **(D)**
Luca, Ioan, / 366 **(C)**
Luca Ioasaf, / 279 **(C)**
Luca, logofăt de divan, / 287 **(P)**
Luis, Gregore, / 328 **(E)**
Lupeanu, Al., 126, 165 **(B, E)**
Lupu, / 320 **(X)**
Lupu, Ioan, 13 **(B)**

M

Macarie (cronicarul, m. 1557 cca.), / 397 **(A)**
Macarie, duhovnic ot Cîmpina, / 422 **(P)**
Macarie (Egipteanul?; sec. 4), / 249 **(A)**
Mackensen, Lutz, 14, / XIII, XIV **(B)**
Macovei, Stroe, / 353 **(P)**
Macropie (Macrobius, sec. 5), / 265, 266, 267, 294 **(A)**
Madrus, J. C., / 333 **(T)**
Magoun, Fr., 111 **(B)**
Magoun P., 112 **(B)**
Mahruş, Moisi, preot, / 278 **(X)**
Maiorescu, Titu (1840—1917), 201, / 338 **(P)**
Manasses, C. (m. 1173), 47, / 395, 397, 398, 400 **(A)**
Mangra, V., vicar, mitr. Ard. 1916 — 1918, 83, 143, / 287 **(P)**
Manoil Teodoru, / 298, 299 **(C)**
Manolachi, Iordachi, / 356 **(P, X?)**
Manta, dascăl la Sf. Vineri, 78 **(C)**
Mantheu, Costache, 203, 204 **(C)**
Marcu, Anton, / 331, 332 **(T)**
Marcu Evanghelistul, sf. (27 apr.), 132/352 **(A)**
Marcu preot, 147 **(X)**
Mare, B., 98 **(P)**
Mareş, Al., 268 **(B)**
Margariş, M., 43 **(B)**
Margul-Sperber, Alfred, 196 **(B)**
Marian, Simion Florea (1847—1907), 156 **(P)**
Marie de France (sec. 12), / XI, XX **(A)**
Marienescu, At. M., (1830—1914), 180 **(B)**
Marin, A., 40 **(B)**
Marin, Dumitru, / 511 **(P)**
Marin, preot, / 464 **(P)**
Marinković, Radmila, 115, / X, XIX **(B)**
Marinescu-Himu, M., / 343 **(B)**
Marmontel, J. F. (1723—1799), 225 **(A)**
Martin, David, / 359 **(P)**
Martin, Gheorghe, / 359 **(C)**
Martin, Ioan, / 359 **(P)**
Matache sin Anghel şalvaragiul, / 511 **(P)**
Mateescu, Alexandru, 77 **(P)**
Mateescu, C. N., 108, 229, / 262, 263, 366, 498 **(B, E)**
Mateescu, P., 161 **(P)**
Matei, Costandin, / 353 **(X)**
Matei de Monembasia, v. *Dorotei de Monembasia*
Matei logofăt Iordăchescu, / 511 **(C)**
Matei, mitropolit de Tîrnovo (1793), 71 **(D)**
Mathei Evanghelistul, sf. (m. 61 cca.; 24 febr.), 214 **(A)**
Mavrocordat, Alexandru Constantin (Mold. 1782—1785), 117, 118, 197, / 338, 414, 415 **(D)**
Mavrocordat, Constantin (Ţ.R. 1744—1748), 61; (1730, 1731—1733, 1735—1741, 1756—1758, 1761—1763) (Mold. 1733—1735, 1741—1743, 1748—1749, 1769) **(D)**
Mavrocordat, Ioan (Ţ.R. 1716—1719), 57, 122, 214 **(D)**
Mavrogheni, Nicolae Petru (Ţ.R. 1786—1790), 198, / 287, 345, 410, 462 **(D)**
Maxim Peloponesianul, (m.1630 cca.), / 428 **(A)**
Mayer, G., 30 **(B)**
Mazon, A., 40, / 398 **(B)**
Măglaş, Ioan din Răşinari, 86 **(C)**
Mărgărintu, C., 171 **(P)**
Mărgărit Caracşolu (Caracaşoglu), 69 **(P)**
Mărgineanu, Vasile, 122 **(P)**
Măzăreanul, Vartolomei (c. 1720—1790), 42, / 399—401 **(T)**
Mehedinţi, S., 32, 206 **(B)**
Melchisedec Ştefănescu (1823—1892), episcop de Huşi (1860—1864), 30, / 339, 495 **(B)**; 99, / 468 **(P)**; 321 **(D)**
Meletie, arhimandrit la Căldăruşani, / 291, 486 **(D)**
Meletie, dascăl ot Popeni, / 316, 425 **(C)**
Meletie, (Brandaburu), episc. Huşi (1803—1846), 171 **(D)**
Meletie ieromonah, / 446 **(X)**
Metodie, mitr. (Ţ. R., 1797?; la 1797, mitr. era Dositei Filitti), / 411 **(D)**
Meyer, W. J., 11 **(B)**
Miclescu, Iordachi, 193 **(C)**
Micu, Emilian, 60, / 423 **(P)**
Micu (Clain), Ioan Inochentie (1692—1768), / 273 **(D, X)**
Micu (Clain), Samuel (1745—1806), 37, / 500 **(T, A)**
Micu Moldovan, Ioan, 126, 165 **(P)**
Micul (?), postelnic ot Cîmpina (1809), / 422 **(P, X)**
Mihai, / 452 **(X)**
Mihai căpitan Arnăutu, ctitor la schitul Lainici, / 250 **(D)**
Mihai, Ioan, / 486, 491 **(C)**
Mihai Viteazul (Ţ.R. 1593—1601; Mold., Trans., 1600), 33, 110, 206, / 345 **(D)**
Mihail Teodorovici (1596—1645), ţar al Moscovei (1613—1645), 91 **(D)**, v. *Veşmîntul lui Hs.*
Mihail, Zamfira, / XII **(B)**
Mihailovici, Constandin ot Sibiu, 75 **(C)**
Mihailovici, Eremie, 95 **(P)**
Mihailovici, Grigorie, 151 **(X)**
Mihail⟨ovici⟩, Paul, / XII, XXII, 333, 415, 435 **(B)**
Mihaiu Necolai, 132 **(X)**
Mihalachi Stihr (?), 170 **(P)**
Mihalachie, vătaf de plaiul Prahovei, / 454, 456, 457 **(C)**
Mihaly, Victor, episcop al Lugojului (1875—1893; mitr. unit Ard. 1893—1895), 60 **(P)**
Mihăescu, N., / 366 **(B)**
Mihăilă, G., 182 **(B)**
Mihăileanu, M., / 508 **(B)**

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Mihăilescu, T., 112 (B)
Mihălache Bălan, / 371 (C)
Mihălcescu, Ioan, / 494 (T)
Mileanu, L. M., 229 (B)
Milescu, Nicolae (c. 1636—1708), / 363 (A)
Miletić, L., 111, / 495 (B)
Milian, C., 206 (B)
Mina logofătul, 149, 150 (C)
Mincu, Dumitru, 152, 153 (P)
Minea, I., (1891—1943), 110, 208, /398, 402 (B)
Miniat, Ilie (1669—1714), / 253 (A)
Mirambel, A., XV (B)
Mircea voevod (Ciobanu ?), / 399 (D)
Mircev, K., 112 (B)
Miron, / 477 (X)
Miron didascal, / 308 (X)
Mironovici, Theodor, 156 (C)
Missail, G., / 393 (P)
Mitrofan, (de Nisa) mitropolit Ţ.R. (1716—1720), 57, 122, 214 (D)
Mitru copilul, 198 (X)
Mociorniţă, Margareta, / 262, 264 (B)
Moga, Vasilie, episcop ortodox al Ard. 1811—1845, 155 (D)
Moisil, Florica, 12 (B)
Morariu, Leca, 34, 110—112, 229, 230, / 395—397, 435, 516 (B, E, P)
Moraru, M., 14, 18, / XXIII (B)
Morsos (Musus) persul, (A), v. *Sindipa*
Moruzi, Alexandru (Mold., 1792), / 314 ; (1802—1806 ; 1807), 142 ; (Ţ. R. 1793—1796), / 511 ; (1799—1801), 132, / 345, 411, 416 (D)
Moruzi, Constantin Dimitrie (Mold. 1777—1782), 64, 74, 170 < la 1802 urmează să vină domn în Mold. *Alexandru* Moruzi>, 192, / 285 (D)
Moş Ene, v. *Drumeş, Mihail*
Moş Nae, v. *Batzaria, N.*
Motoc, Ioan, / 321 (P)
Movilă, Ioan, I., / 412 (P)
Movilă, Petru (1596—1647), 37, / 497 (E)
Moxa, Mihail (sec. 17), 30, 31, 34, 44, 47, 215, 231, / 397, 398, 400, 403 (A)
Müler, Carol, / 365 (E)
Muntean, G., 52 (B)
Munteano, B., 41, 47 (B)
Munteanu, Nicolae, 155 (P)
Murărașu, D., 40, 41, 208, / 498 (B) ; /332 (T)
Murgea, Bucur, / 335 (X)
Murnu, 102 (E)
Murnu, Ion, 86 (P)
Musus, v. *Morsos*
Mustiaţ<ă>, Co<sta>ntin, medelnicer, 85 (P)
Muşlea, I., 111, / 367, 497 (B)
Muşoiu, Panaite, 100 (P)
Muţu, Ionăş, popă din Răşinari, 77 (X)
Muţu, Radu, sin Ionăş, 77 (X)

N

Nacul, Grigorie, 192 (A)
Nacu, Gh., 107 (C)
Naghiu, I. E., / 499 (B)
Naht, Martin, / 334 (B)
Naniescu, Iosif, v. *Iosif Naniescu*
Nastasi, 171 (C)
Nau, Fr., 165, / XX (B)
Nădejde, Iosif, 101, 227, / 505, 514—515 (B, E)
Năstac, Costachi, / 320—321 (P)
Năstac, Ştefan, / 320 (P)
Năstase, Negrule, 103, / 502 (C)
Năsturel, P. V., / 486 (P) ; 494, 496, 498 (B, E)
Năsturel, Udrişte, v. *Udrişte Năsturel*
Neagoe Basarab, (Ţ.R. 1512—1521 ; m. 1521), / 337, 496, 500 (A)
Nectarie, economul, / 283 (P)
Nectarie, egumen la Cozia (1827), 151 (D)
Nectarie (?), G., 240 (P)
Nectarie, / 457 (E)
Nectarie, monah, / 476 (X)
Nectarie, pariarhul Ierusalimului (1660—1669), / 320 (A)
Nectarie, preot la metocul Icoanei, / 384 (C, X)
Neculae (1762), 136—137 (C)
Neculae, logofăt v. *Şoimescu, Ioniţă C. sin Ursachi*
Neculai, preot, / 278 (P, X)
Necolau, Gheorghie, / 363 (C)
Necolau (?), Ioan, 200 (X)
Nedelea, Dinu Bogasieriul, / 410 (P, X)
Negel (Costachi), Şărban, 191 (D)
Negoiţă, blănarul, 91 (P)
Negrescu, I., 34, / 496 (B)
Negrule, Năstase, 103, / 502 (C)
Negruţ, Dinu, logofăt 120 (P)
Negruţi, Grigorie, / 462 (P)
Negruzzi, C. (1808—1868), 100, 120 (P)
Nemeş, Petre, 127 (P)
Nenişanu, Ion, / 449 (P)
Neofit (Cretanul), mitr. Ţ.R. 1738—1754, 61 (D)
Neofit Cavsocalivitul (m. 1784), 141 (A)
Nersessian, Sirarpie Der, / 499 (B)
Nica, D. D., / 328 (E)
Nichifor cel din singurătate, (sf. 24 oct.?), / 248 (A)
Nichifor Pop, (Sălăgeanul), 126—127, 349—350 (C)
Nicodim, monah, / 250 (X)
Nicolae, / 416 (C)
Nicolae, diac (dascălul), / 465 (C)
Nicolae Duma, 229 (T) / 262 (C)
Nicolae gramaticul (Milescu) v. *Milescu, Nicolae*
Nicolae (Grid), / 393 (C)
Nicolae, Ioan Voina, / 484 (C)
Nicolae, iuzbaşa (logofăt) za divan, / 392 (D)
Nicolae ot Coteni, preot, / 314 (X)
Nicolae Ungurean, 71 (C)
Nicolae Constantin Căminarul, 193 (C)
Nicolai Popovici, / 298 (C)
Nicolaiasa, Gh., 12, 13, 110, / 419 (B)
Nicolau, Athanasie v. *Athanasie, Neculai*
Nicolau, Petcu, 292—293 (C)
Nicolaus, Alexander, / 310 (P, X)
Nicolăescu - Plopşor, C.S., 231 (B)
Nicul, 139 (X)

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Nil Sinaitul, / 248 **(A)**
Nil pustnicul de la Sorsca, (m. 1508; sf. 7 mai), / 247 **(A)**
Nisard, Charles, XIII,XIV **(B)**
Nistor, I. (= D. Furtună), 33, 230, / 404, 495 **(B)**
Nistorescu, Radu, logofăt, / 383 **(X)**
Niţu, 217 **(C, X)**
Nour, Theodor, sulger, / 484 **(P)**
Novaković, St., 106, 112 **(B)**
Nyrop, Kr., 30 **(B)**

O

Odobescu, Al. (1834—1895), /446, 494, 495 **(E)**
Oesterley, H., / XVII **(E)**
Oiconomidis, D. V., v. *Iconomidis*
Olănescu, Ioan, 234 **(P)**
Olănescu, Serghie, / 234 **(P)**
Olteanu, Pandele, 49, / XVII, 305, 306 **(B)**
Omont, H., / 401 **(B)**
Omot (?), Dan, 77 **(P)**
Onciulescu, T., 43 **(B)**
Onofria, schimn(ica), / 250 **(P)**
Oprea, / 315 **(P, X)**
Oprea, Grid, / 374 **(C)**
Opriş, Gheorghe din Dridif, / 359 **(P)**
Oprişan, I., 54, / 505 **(B)**
Oprişan, Simion, sulger, 203 **(P)**
Orghidan, Rudolf, / 328, 331, 519 **(P)**
Orighen (= Origene; 185—254), / 267 **(A)**
Ovidiu (43 î.e.n.—18 e.n.), / XII **(A)**
Ortiz, R., 36, / 304 **(B)**
Orvietano, Angelo Albani, 209 **(B)**
Osman, califul, / 329—330, 332 **(A)**
Ozdrie, împăratul elenilor, 156 **(A)**

P

Pafnutie, sf. sihastru (20 apr.), / 450 **(A)**
Pahomie monah, stareţ ot Lapoş, / 278 **(C)**
Paisă (Paisie) Velicicovschi, stareţ la măn. Neamţ şi Secul (m. 1794), 147—148, 172, / / 497 **(D)**
Paişanu, Ion, / 254 **(X)**
Paladie, Constantin, spătar, vornic, 85, /337 **(P)**
Paladi, N., / 295 **(P)**
Panait, argintar, 132 **(X)**
Panait, căpitan, 89 **(P)**
Panait, I., 54 **(B)**
Panaitescu, P. P. (1900 — 1967) 51, / 404, 496, 499 **(B)**
Pann, Anton (c. 1796—1854), 27, 29, 37, 41, 42, 48, 162—164, 206, 207, / XII, XX, XXV, 328, 364, 365—366, 507—510, 519—520 **(A, E)**
Pantea, Simeon, 29, 95, / 434, 521 **(P)**
Pantelemon monah, / 250 **(X)**
Pantilimon monah, / 297 **(P)**
Pantor, Vasile ot Craiova (Bihor), 60 **(C)**
Pap Dugariu, 151 **(X)**
Papadat, Dimitrache, / 370 **(X)**
Papadima, Ov., 13, 208, / 333 **(B)**
Papadopol, Paul I., 40, 208, 209, / 365 **(B)**
Papp, 71 **(P)**
Pappasoglu, D.A., 78, 144, 205, / 324 **(P)**
Parnadon v. *Bernard*
Partenie arhimandrit Argeşanul, / 459 **(P)**
Partenie, (Clinceni), mitr. Mold. 1902—1908, / 341 **(P)**
Parota, Daniil, / 273 **(P)**
Parota, Gheorghe, / 273 **(P)**
Pascal, / 332 **(E)**
Pascu, G., 34, 35, 110 **(B)**
Pastiia, Alexandru, 147 **(P)**
Patonchi, v. *Potemkin, G. A*
Pavăl căpitan din Cosăuţi, / 285 **(D)**
Pavăl diiacul, 147—148 **(C)**
Pavel, apostol, sf., 237, / 249 **(A)**
Pavel Flutur din Răşinari, 88 **(P)**
Pavel Petrovici (Romanov; 1754—1801), ţar al Rusiei (1796—1801), / 502 **(D)**
Paveluvici, Constantin, 142 **(P)**
Pazvantoglu (Pasvan-Oglu, m. 1807, paşă de Vidin, 1797—1807), / 392, 411 **(D)**
Păladi, Costandin v. *Paladie Constantin*
Păladi, Nastasica, 192 **(X)**
Pănescu, Triandafil, 204 **(A)**
Pătrăşcanu, D. D., (1872—1937), / 495 **(T)**
Pătru Hristea, / 374 **(P)**
Păun Săulescu, 89 **(P)**
Păunescu-Ulmu, T., 208 **(B)**
Peia, George, 95 **(P)**
Peia, Traila, 95 **(P)**
Peltz, Tia, / 332 **(E)**
Pencovici, Constantin, pitar, /328, 509, 519 **(E)**
Penu, hagi, / 411 **(D)**
Peraldo, (Guglielmo), / 305 **(A)**
Perpessicius (Panaitescu, D.), / 435 **(B)**
Pervain, I., / 500 **(B)**
Peşacov, Gh. Hagi (1785—1854), / 436 **(T)**
Petcu, Ioan, / 353 **(P)**
Petcu, Maria, / 353 **(P)**
Petcu, Nicolau, / 292—293 **(C)**
Petcu, Radu, / 353 **(P)**
Peter Albu, 94—95 **(C)**,
Petra-Petrescu, Nicolae, 106 **(A)**
Petrache Agărici, / 501 **(C)**
Petrache logofăt, 198 **(C, E)**
Petrachie Craiovan, hagi, dascal, / 258 **(C)**
Petre din Ampoiu, / 273 **(X)**
Petre mărgelar, / 301 **(P)**
Petrescu, C., / 405 **(C)**
Petrescu-Tipărescu, Angi, / 332 — 333 **(E)**
Petrin, / 328 **(E)**
Petroniu, arhimandritul Tismanei, / 442—443 **(P)**
Petron Peer, / 337 **(A)**
Petrovici, Gheorghie, 66 **(P)**
Petrovici, Ioan v. *Ioan Petrovici din Gavojdia*
Petru (voievod), / 399 **(D)**
Petru Abăger, / 368 **(P)**
Petru cel Mare (1672—1725), ţar al Rusiei (1682—1725), / 319, 353 **(D)**
Petru logofăt, / 452 **(X)**
Petru Popovici din Mercina, 159 **(C)**
Petru Şchiopul (Mold. 1574—1577, 1578—1579, 1582—1591), / 399 **(D)**
Pfister, Fr., / X, XIX **(B)**
Philippide, Al., 30 **(B)**
Piccolomini, Enea Silvio (1405—1464) (Pius II, papă 1458—1464), / XI, XII **(A)**
Piersiceanu, Matei, logofăt, 237 **(C)**

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Niculai vel căpitan di Greceni, / 320 (X)
Niculescu, C.H., / 264 (B)
Niculescu, N. A., ministru, / 312 (D)
Niculescu, Vasile, / 483 (P)
Pillat, Ion, (1891—1945) 103, 163—164, 227, / 515 (E, B)
Piru, Al., 48, 49, 50, 51 81, / 373 (B)
Piru, Elena, 27 (B)
Piscupescu, Efimia, / 299, 494 (C)
Piscupescu, E. Șt., / 495 (B)
Piscupescu, Ștefan, / 494 (X)
Piskorski, S., / XVIII, 498 (B)
Pithagora (580—500 î.e.n.), / 299 (A)
Pîrșcoveanu, Preda, spătarul, / 345 (D)
Planudis, Maxim (1260—1310), 226 (A)
Platon filosoful (428—348 î.e.n.), 58,/266, 283 (A)
Plăcintă, Tolea, / 503 (P)
Plăvăian, G., 235 (P)
Plutarh (50—125), / 505 (A)
Pocitan Ploeșteanu, Veniamin, 99 (P)
Poenaru, Daniela, 96, 97, 175 (B)
Poenaru, Dicu (?), 129 (P)
Poenaru, Luca, 129 (P)
Pohl, B., / 365 (P)
Polivie, episcop de Rinocoruros (sf. 12 mai, cu sf. Epifanie, și 13 mai), / 450 (A)
Polivka, G., / 263 (B)
Polizu, Catinca, 150 (X)
Pollack, Marcu, 238, / 297 (P)
Poniciu, Costache v. *Costache Poniciu*
Pop, Alexa, 124 (P)
Pop, Gavril, 229 (B)
Pop, Gheorghe, v. *Georgius pater*
Pop, Ștefan, 126 (P)
Popa, Ioan, căpitan de mazili, / 356 (P)
Popa, Simion, 203 (C)
Popa, Vasile, / 359 (X)
Popaju, Bălașa, / 493 (X)
Popescu, Al. A., / 403 (B)
Popescu, G., 100 (B)
Popescu, Ioan, preot, / 325 (P)
Popescu, I. A., 166 (B)
Popescu, M., 38 (B)
Popescu, Nicolae, 67 (P)
Popescu, Panait, / 329—330 (A)
Popescu, Radu (c. 1658—1729), / 403 (A)
Popoc (?), Alexandru, 237 (X)
Popov, Ștefan, 217 (C)
Popovici, 92 (P)
Popovici, Alexie, / 364 (C)
Popovici, Constantin, / 395, 396, 435 (C)
Popovici, David, v. *David Popovici*
Popovici, Dimitrachi, 201 (P)
Popovici, Dumitrachi, / 361—362 (C, A)
Popovici, G., 64 (P)
Popovici, Gheorghe, 220 (C)
Popovici, I., 27, / 328, 518 (E)
Popovici, Iacov, 130 (P)
Popovici (?), Ioan, 63 (C)
Popovici, Ioan, paroh, 97 (P)
Popovici Ion, / 355 (P)
Popovici, Ioniță, / 321 (P)
Popovici, Iosif, 142 (C)
Popovici, Mihail, / 420 (X)
Popovici, Mihail, / 411 (X)
Popovici, Neculai, 63 (P)
Popovici, Nicolae, 67 (P)
Popovici, Nicolai, / 298 (C)
Popovici, Petru din Mercina, 159 (C)
Popovici, Regina, 67 (P)
Popovici, Samoil, 137 (C)
Popovici, Sava, 76 (C)
Popovici, Simion ot Borca, / 433 (C)
Popovici, Teodor, 62 (C)
Popovici-Cucuian, Gheorghe, 83 ‹rectifică: *Copiști...*, p. 190›, / 460 (C)
Popp, G., 181 (B)
Popp, V., 105, 111, 114 (B)
Popu, V. Gr., 28 (B)
Postea, Ioan din Avrig, / 491 (P)
Poteca, Eufrosin (1785—1859), 152 (A)
Potemkin, Grigori Alexandrovici (1739—1791) 83, 192, / 502 (D)
Poulain, M. L., 11 (B)
Praechter, K., / 395, 396 (B)
Praiz, Ioance, / 355 (X)
Preda, Zaharia, / 386 (X)
Predescu, I., / 497, 499 (B)
Preseceanu, Teodorachi, / 346 (X)
Pretorianu, N.R., 215 (P)
Pricope, Ioan, / 420 (X)
Prisiam (Priscian sec. 6), / 267 (A)
Prisnea, C., / 499 (B)
Pruncu, ‹Enachi, căminarul›, 189 (A)
Psichari, Jean, / XVII (B)
Ptolomeiu Arsachid, 138 (A)
Puech, H.-C., / XVI (B)
Purnic (?), Theodor, / 268 (P?)
Pușcariu, Ilarion, vicar Ard. 1918-1922), 31, / 270 (B)
Pușcariu, Sextil (1877—1948), 34, 38, / 495, 497 (B)
Putneanu (Rairet), Ștefan, 84, 108, 230 (C)

R

Racoviță, Constantin, 236 (X)
Racoviță, Constantin, (Mold. 1715—1726),/ / 350 (D)
Radovici, Petru, 60 (P)
Radovici, Radu, / 413 (X)
Radu copilul ot Runâ, / 442 (X)
Radu, I., / 496 (B)
Radu, Iacob, / 304(?), 343 (B)
Radu Ion, 86 (P)
Radu logofăt, / 452 (X)
Radu sin Iftime ot Bogdănești, 72—75, 129, / 416 (C)
Radu sin Ionăș Mulu, 77 (P)
Rafail, 161 (E)
Rafail de la Drăguș, / 380 (P)
Rafail, ieromonahul de la Rimnic, egumenul măn. Hurez, /312, 458 (P)
Rafail (Radu) monah, 72—75, 129, / 416 (C)
Rairet, Ștefan, 84, 108, 230 (C)
Ralet, Gr. I., / 330 (T)
Ralet, Iancu, căminar, 203—204 (D)
Rasidescu, I. Șt., 101 (E)
Rassidescu, Ștefan, 99, 177 (E)
Razu, Grigore, 191 (A)
Razu, Mihai, 185 (P)
Răducanu logofăt, 128—129 (A, C)

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Rădulescu, C.N., 99, 226, / 329 (E)
Rădulescu, Magdalena, / 508 (E)
Rădulescu, Maria, / 399 (B)
Rămădan, ban, 190 (A)
Răutu, N.N., 229,/397 (B)
Răzmeriță, Dimitrie, / 404 (T)
Rebreanu, Liviu (1885—1944), 42, / 331 (T), 330 (P), 520—521 (B)
Reinsch, R., / 263 (B)
Reitmann, Th., / 422 (E)
Reșețe (⟨Petre⟩), 57, 122, 214 (C)
Ristea (Hristodor), Costandin, / 294 (C)
Ritter, F., 11 (B)
Rizescu, I., / 452 (B)
Rîmniceanul, Grigore ieromonah, / 458—459 (C)
Robescu, Tanasachi, / 278 (X)
Roché, D., / XVII (B)
Rodion, copilul, / 352 (C)
Rogojanu, Radu, 95 (E)
Roman, Ion, 113, / 366, 508 (B)
Romanovi, familia, / 502 (D)
Romanov, Iosif, 27, 98, 177, 196, 226, / 303, 328, 518 (E)
Romanski, St., / 496 (B)
Românul, Ion, 55, / 271 (C)
Romeneţov, v. *Rumeanţev, P. A.*
Roni, Noël, / 332 (E)
Roques, M., 38, 40, 108, 206 (B)
Roset, Anica, 190—191 (D)
Roset, Vasilie, spătar, / 466 (D)
Rosetti, general, / 278 (P)
Rosiu, Teodor, 105 (B)
Rostovski, Dimitrie v. *Dimitrie Rostovschi*
Roşu, Ioan, 200 (P, X)
Rudolf von Ems, X, / XVIII (A)
Rudow, W., 31, / 333 (B)
Ruffini, M., 45, 112 (B)
Rumeanţev, Petru Alexandrovici (1725—1796) / 284 (D)
Runciman, R., / XVI (B)
Rusan Finiser, / 323 (E)
Ruskin, Veniamin, ieromonah, / 263, 304, 305 (T)
Russo, D., 33, / 263, 264, 403 (B)
Rusu, Gavril sin popa Todor Rusu, / 390 (P)
Rusu, Visarion, 27, 196, / 303, 328, 518 (E)
Rylands, John, / 453 (P)

S

Sachelar, Petru din Cătuneni, / 458 (P)
Sachilarie, Sandu, / 432 (C)
Sadi Ionescu, Al., 12 (B)
Sadoveanu, Mihail, (1880—1961), 46, 48, 54, 101—104, 227—228,/XII—XIII, 333, 435, 495, 497 (T)
Sainte-Maure, Benoît de, (sec. 12), 35,/XXI, 397, 398 (A)
Samoil, dascăl la Hîrsoviţa, / 391 (C)
Samoil Popovici din Ibişdorf, 137 (C)
Samoilă, mitropolit Mold., 194 (P)
Samollada, D., 241 (E)
Sandu Sachilarie, copist, / 432 (C)
Sarachin, Constantin sin Gheorghe Criteanul, /280, 282, 288, 299—300 (P)
Sasu — Ţimerman, Dorothea, / 329, 333 (B)
Sava, Iordachi, / 356 (C)
Sava Popovici, 76 (C)
Savatie, călugăr la Athos, / 451 (X)
Savul, P., / 422 (X)
Săidăcariu, Costantin ot Mogoşoaia, 60,/405 (C)
Sălăgeanul, Nichifor, 126—127, /349—350 (C)
Sănătescu, D. R., 236 (A)
Săndulache Lăpuşneanu, / 510 (C)
Săulescu, Gh. (1798—1864), / 468 (A)
Săulescu, M., / 424 (P)
Săulescu, Păun v. *Păun Săulescu*
Sbiera, I. G., 32 (B)
Scaliger dela Fratta, Camil, 195 (A)
Scarlat, Ioan, / 286 (C, P)
Scărlat, Vîrnav, / 394 (C)
Schobeln (Şobel), Gheorghe, 175 (E)
Schönbach, Anton, / XVII (B)
Schreiber, W. L., 11 (B)
Schroeder, K. H., XXI (B)
Schuchardt, M., / 399 (B)
Schuller, J. C., 105 (B)
Schwartzfeld, 30 (B)
Secheli, Carol, 204 (X)
Semilian, S., 242 (B)
Scorţeanu, 241 (C)
Scorţeanu, Iancu, 199 (C)
Scorţescu, Năstase, / 285 (C, P)
Segal, Carol, / 331 (E)
Serafim monahul, eclesiarh, 214, / 512 (C)
Sfetea, C., 227 (E)
Sihleanu, Ştefan, / 338 (P)
Simeon, 214 (X)
Simeon, arhiepiscopul Thesalonicului, (1410—1429) /247 (A)
Simeon dascal, / 251 (A)
Simeon, Noul Bogoslov (m. 1022; de la sf. Mamas) 87,/245—246 (A)
Simeon, Noul Cuvîntător de Dumnezeu, v. *Simeon, Noul Bogoslov*
Simeon, arhiereu al Solunului v. *Simeon, arhiepiscopul Thesalonicului*
Simion diacul din Hiatfalău, / 281 (C)
Simion Popa, 203 (C)
Simion, popă din Maeri, 137 (X)
Simion Popovici ot Borca, 157—158 (C)
Simion Ştefan, 93 (P)
Simonescu, Dan, 12, 19, 35—36, 39, 44—46, 50—52, 112, 207—209, / XVIII, XXI, 305, 454, 497, 499 (B); 185 (P)
Simun Sirinius, 67 (A)
Sion, Antohi, / 465 (P)
Sion, Constandin, / 459 (D)
Sion (Săon), Ioanichie, / 459—460 (C)
Sion, Iordachi, / 460 (D)
Sion, Toader, / 460 (P)
Sîrbu L. Ion Theodor, / 262 (P)
Sîrbu, Mihai sin Petre, / 411 (X)
Sîrcu, Polihronie, 32, / 347, 395—396, 398 (B)
Skarga, P., (1536—1612), / XVII (A)
Smithers, Leonard C., / 521 (E)
Smochină, N., / XVII, 305, 306 (B)
Smochină, N. N., / 305 (B)
Soare, ceauş, / 301—302 (P)
Sobieski, Ioan III (1624—1696), rege al Poloniei (1674—1696), / 319 (D)
Socrat scolasticul (380—c. 439), / 380 (A)

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Sofia (Alexeevna), ţarina Rusiei (1682—1689), / 319 (D)
Sofronie, George, nemiş, 28 (P)
Solomon (970—931 î.e.n.), 70, 125, 252, 270, 275, 286, 291, 294, 451 (A)
Sommer E., 228 (B)
Sozomenos (Salamanos Hermeias, sec. 5), / 380 (A)
Speranski, M. N., / 304, 305 (B)
Speranţia, Theodor, 228, (B)
Spiridon, Ioniţă, 85 (C)
Spiridon, Mara, / 491 (P)
Staicu grămătic, / 405 (T)
Stamati, Iacov (1748—1803), mitr. Mold. (1792—1803), 84, 85, 170 (D)
Stamati, T. (1812—1852, 100, 1504 (A.E)
Stan Dragne Giurgiuveanul, / 410 (X)
Stan logofăt, 140 (C)
Stan, paracliser, / 431 (C)
Stan, vătaf (ipodidascăl), 150, 152—153 (C)
Stanca, Stan, / 413 (X)
Stanca, Vasile, 61 (B)
Stati Băcalu, 190 (X)
Stati Şănadre(?), 170 (X)
Statie, diac, / 301 (X)
Stăncescu, D., / 508 (B)
Stăncescu, Nae, 241 (P)
Stănescu, C., 35 (B)
Stăvărache sin Costea, / 347 (P)
Stefanelli, T., 107 (B)
Stefanovici, Florian, 151 (X)
Stefanovici, Ioan, v. *Ştefanovici, Ioan*
Steinberg, H., 38, 100, 101, 103, 163, 178—179, 508 (E), 329—330 (T, E)
Sterie, căpitan za Cerneţi, / 301—302 (D)
Sticlariu Tighiian, Toma, / 353 (X)
Stoenescu, Nicolae C., / 475 (P)
Stoianovici, L., 12 (B)
Stoica, 61 (P)
Stoicka, I., 95 (P)
Stojanov, Manjo, 85, 113 (B)
Stolearíu, Ironim, 229 (C)
Straparola, Gianfrancesco,(m. 1560 cca.),39(T)
Străin, G., / 253 (P)
Strătilă, Antofie, / 320 (X)
Stre(a)lbiţki, Mihai, 96, 112, 116 (E)
Stripszky, Iliador, 81 (P)
Stroici, Gavril, 174 (C)
Strungaru, D., /405 (B)
Sturdza, D. A., 61, 117, 145, 197, 226, / 335, 340, 439 (P)
Sturza, Alexandru St., / 339—340 (P, E)
Sturza, Constantin, 191 (X)
Sturza, Ioniţă, stolnic, domn al Mold. (1822—1828), 193, / 339—340 (P)
Stuttgart, Wolfgang Lindow, / XI (B)
Subovi, Constantin, protopresviter, 67 (X)
Suida (Suidas, sec. 10), / 379—380 (A)
Sulzer, F. J. (m. 1791), 27, 28, / 505 (B)
Suţu, (Ioan) Alexandru, (Ţ.R., 1802, 1806, 1818—1821), / 294 (D)
Suţu, Maria, / 366 (D)
Suţu, Mihai Constantin (Mold. 1793—1795), 84, 85, 139, / 314; (Mold. 1819—1821), 355; (Ţ.R. 1783—1786),/249; (Ţ. R. 1791—1792), 198 (D)
Suţu, Sevastiţa, / 366 (T)
Svejkovsky, Fr., / XIX (B)
Svronos, N. G., 43 (B)
Szarwath, Stephan, 97 (P)
Szathmary, Pavel Nagy, 124 (X)

Ş

Şaraga, fraţii, / 343 (E)
Şaraga, Ihel, 118, 172, / 342 (E)
Şaraga, M., / 331 (E)
Şăineanu, L., 31, 107 (B)
Şăitanu, Ioan sin Stoica, / 256 (C)
Schiau, O., 50 (B)
Schiopul, Petru v. *Petru Şchiopul*
Şiadbei, I., 34, / 397 (B)
Şlican, Nastase, / 353 (X)
Şoanul, Petcu, 37 (E)
Şobel v. *Schobeln, Gheorghe*
Şoimescu, Alecu, / 346 (X)
Şoimescu, Alexandru, / 346 (X)
Şoimescu, Ioan sin Ioan, / 346 (X)
Şoimescu, Ioniţă sin C. Ursachi, / 344—346(C)
Şoimescu, Manolache, / 346 (X)
Şoimescu, Sevasta, / 346 (X)
Şragăr, fraţii (v. şi Şaraga), 201 (E)
Ştefan cel Mare (Mold. 1457—1504), 15,/498(D)
Ştefan, dascălul de la Colţea, 63 (P)/ 501 (C)
Ştefan, dascăl ot Putna, 84, 108, 230 (C)
Ştefan ⟨Duşan⟩ (1308—1355), ţar al sîrbilor (1346—1355), 66 (A)
Ştefan (Popovici) ot Borca, 158 (P)
Ştefan sin Radu (Rafail), 73, 75 (P)
Ştefanovici, Ioan, paroh, diorthositor, / 295 303 (E)
Ştefanovici, Iosif, / 428 (X)
Ştefănescu, I., / 402, 403, 404 (B)
Ştefănescu, I. D., / 197 (B)
Ştefănescu, M., / 496 (B)
Ştefănescu, Marga, / 332 (E)
Ştefănescu, Margareta, / 305, 398 (B)
Ştefănescu, Melchisedec, arhimandrit, v. *Melchisedec (Ştefănescu)*
Ştrempel, G., 12, 48, 52, 54, 57, 140, 142, 185, 197—199, 212, 214, 218, 220, 221, / 244, 252, 271, 275, 278, 279, 283, 286—288, 308, 320, 336, 338, 339, 344, 347, 348, 351, 352, 368, 381, 388, 390, 391, 405, 410, 415, 416, 422, 437, 451, 454, 457, 458, 460, 463, 465—467, 481, 501—503, 507, 511, 512 (B)
Şuluţ, preot, 155 (D)
Şuluţ, O., 40 (B)

T

Tagliavini, C., 35, 38, 110, / 305, 397, 398, 497 (B)
Tamaşu, Ion, 139 (P)
Tanaşoca, N. S., 232 (B)
Tappe, E. D., / 453, 499 (B)
Taru, Eugen, / 366 (E)
Tălăbucu, Ştefan, / 423 (X)
Tănase, Al., / 492 (P)
Tăslăuanu, Oct. C. 102, 178 (E)
Tăutu, Florea (?), 199 (C)
Tăutu, Vasile, / 308 (C, P)
Tăutul, Ioniţă (vornicul?; m. 1827), 197 (P)
Teişanu, Gheorghe Hagi, / 383—384 (P)

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Tempea, L., 67 (P)
Tempeanul, Scarlat Barbu, v. *Timpeanul, Scarlat Barbul*
Teodor (Popovici), 62 (C)
Teodorescu, G. Dem. (1849—1900). 164, / 496 (B)
Teodorovici, Dimitri, 66 (P)
Teodorovici, Teresca, 66 (P)
Teodoru, Manoil, / 298—299 (C)
Teofil grămăticul de la Rucăr, / 275 (C)
Teofil ierodiacon, / 467 (X)
Terenzie (Terentius, Publius Afer, 190—159 î.e.n.), / 266 (A)
Theodor Mironovici, 156 (C)
Theodor proin protoiereu, / 457 (P)
Theodor Petre Bogasierul v. *Giurgiuveanul, Tudor sin Petre*
Theodorache sin Gheorghe ot mah. Lucaci, / 286—287 (C)
Theodorescu, B., 54 (B)
Theodorit (Theodot), episcopul Chirului (sf. 1 ian.), / 380 (A)
Theodorovici, Gheorghie, / 375 (P)
Theodorovici, Neculae, / 458 (P)
Theodosie II (401—450), / 275 (A)
Theodosie (Veștemianul, 1621 — 1708), mitropolit Ț.R. (1668—1672; 1679—1708), / 280, 282, 288, 299 (P, D)
Thoma Achinatul (Thoma d'Aquino, 1225——1274, sf. cat. 7 mart.), / 287 (A)
Thoma diac ot Cucuteni, / 354, 355 (X)
Thoma, ierei, 63 (P)
Thoma loghiotatul, logofăt II, grămătic al mitropoliei Iași, 42, 335—336, 339, 342, 343 (T)
Thoma, Ștefan, ⟨Argeșanul⟩ (Ștefan de la Colțea), 63 / 501 (P,C)
Tigvi⟨anu⟩, Dumitrache, / 391 (C)
Tihon (Timofte, 1724 — 1783), episcopul Voronejului (1763—1783) / 363 (A)
Timiș, Lăzăret, / 351 (C)
Tincu, Dumitru, 88 (P)
Tîmpeanul, Scarlat Barbu, / 317, 334 (T)
Tîrgovișteanu, Dumitru Ioan, / 410 (X)
Tîrnave, Ion de, v. *Ion de Tîrnave*
Toacă, Misail, / 308 (X)
Toader bătrînul de la Ungurașu, 121 (C)
Toader Ianachi, 77—78 (P); rectifică: *Buzilă, Toader*, v. —
Toader Jora, / 339 (C)
Toader monah, / 250 (X)
Toader sin popa Costandin, / 466 (C)
Toader Ursul Noianul, / 458 (C)
Tocilescu, Grigore, 65,125,/337 (P), / 453 (E)
Todor, A.P., / 264 (B)
Tolstoi, L.N. (1828—1910), / XXI (A)
Toma (vel logofăt din Moldova) v. *Thoma loghiotatul*
Tomescu, M., 53 (B)
Tomuța, Ioan, 40 (B)
Tonea, Gr., 150 (P)
Topenčarov, Vladimir, / XVII (B)
Tordășanu, V., / 281 (P)
Trandabur, Ioan 219 (P)
Trautmann, R., / X (B)
Tretinescu, V., 129 (P)
Tsurkas, Cl., 208 (B)
Tudor, Costachi, / 320 (X)
Tudor sin Petre Giurgiuveanu, / 410 (C)
Tudorache, Ion Hagi / 327 (T)
Tuducescu, Iuliu, / 285, 340 (D)
Tulie (Marcus Tullius Cicero, 106—43 î.e.n.), / 266—267 (A)
Turcu, I., 36, 38 (B)
Turculețu, Ioan, / 434 (X)
Turdeanu, E., 47, 48, / XVI, 399, 494, 495, 498 (B)

Ț

Țamblac, Grigore, (1364—1420), / 305 (A)
Țepelea, G. F., 95, 113, 114 (B)
Țonev, B., 85, 108 (B)
Țrțe ot Ribița, 56 (C)

U

Udriște Năsturel (c. 1600—1659), 29, 34, 37, 38, 47, 49, 51, 54,/XVIII, 400, 439, 440, 446, 452, 454, 459, 461, 466, 470, 476, 477, 483—485, 492—494, 495, 497, 498, 499 (v. și *Varlaam și Ioasaf*)
Ungurean, Nicolae, 71 (C)
Ungurianu, Mihai, / 253 (P, X)
Ureche, Grigore (c. 1595—1647), 15 (A)
Urechia, V.A. (1834—1901), 106, / 399, 400 (B); / 394 (P)
Ursache, Costache, / 465 (P)
Ursache, Iordache, / 318 (C)
Ursu, Toader Noianul, / 458 (C)

V

Vaillant, André, / XVI (B)
Valahul, Gherman v. *Gherman Valahul*
Valenziani, E., 11 (B)
Valerius, Iulius, / 504 (A, T)
Vardalah, C. (1775—1830), 225 (A)
Varlaam protosinghelul, / 468 (C)
Varonie v. *Baronius*
Varsanufie, (sf. 6 fevr.)/ 246, 248 (A)
Vartolomei ieromonah, 122 (C)
Varvara, soția lui Chesarie dascăl, 185 (X)
Vasălie, Iordachi, / 464 (X)
Vasici, Pavel, 27, 105 (B)
Vasile, / 369 (P)
Vasile Adam, logofăt, 120 (P)
Vasile, căpitan din Iași, 68 (P)
Vasile cel Mare (de Cesareea, 329 — 379; sf. 1 și 30 ian.), 55, 131, 152, / 246, 248, 249, 258, 276, 454, 487, 489 (A)
Vasile de la Poiana Mărului, / 248 (A)
Vasile diac, 119 (C)
Vasile (Dimitrovici), 110 (C)
Vasile, episcop de Emesa, (sf. 27 april.) / 450 (A)
Vasile, Ioniță, / 354 (C)
Vasile Lepădatu, / 465 (P)
Vasile Lupu (Mold. 1634—1653), 15 (D)
Vasile Pantor, 60 (C)
Vasile sin Roșca, preot, 68 (X)
Vasiliu, Haralamp, dascăl, 158 (P)
Vážný, V., / XIX (B)

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Văcărescu, Ienache (m. 1797), / 263 (A)
Vărzariu, Toma din Budac (?), 122 (P)
Velculescu, Cătălina, 18, / XXIII (B)
Velescu, Șt., 241 (A)
Velichi, C.N., / 436 (B)
Velicicovschi, Paisie v. *Paisă Velicicovschi*
Veniamin Costachi (Negel, 1768—1848) mitropolit Mold. (1803—1808; 1812—1842), 171, 192—193, / 341, 485 (D)
Veniamin ierodiacon, / 467 (X)
Veniiamin, monah Bannul, / 353—354 (P)
Veniamin Ruskin ieromonah, / 263 (T)
Verzariu, Vasile, econom în Budac, 122 (P)
Veselovski, A., 107 (B)
Viaṇu, T. (1897—1964), 48 (B)
Vichentie, episcop, / 487 (A)
Victor, preot la metohul Icoanei, / 383—384 (X)
Vineţchi, Gavril Avgi-başa, / 255 (T)
Vintilă logofăt sin Radu logofăt, / 345 (C)
Visarion, / 270 (X)
Vîrlan, Ioan sin Ioniţă, / 423 (X)
Vîrnav, Scărlat, / 394 (C)
Vîrnav (?), Vasile, 199 (P)
Vlad Boţulescul logofăt din Mălăeşti (Haţeg), / / 453 (T)
Vlad din Şutinga, / 273 (C)
Vladimir (Vasile cel Sfînt), cneaz de Novgorod (956—1015), 171 (D)
Vlah Ion, 55, / 271 (C)
Vlădescu, Nicolae, sulger, 234 (C)
Vlădescu, R., 116 (B)
Voileanu, Matei, / 366, 376, 380—381, 383—384, 394, 453, 499 (C)
Voileanu, Matei, / 381, 394, 397 (P, E)
Voina, Ioniţă Ion (Basarab), 457, 483—484 (C)
Voina, Mihai, / 484 (X)
Voina, Nicolae Ioan, / 484 (C)
Voina, Alesandraţa (?), / 351 (P)
Voine, Nicula, / 351 (P)
Voinea, Theodor, 227, / 331, 494 (E)
Voinescu, T., 48 (B)
Voiture, Vincent (1597—1648), 120 (A); v. *Alfidalis şi Zelidia*
Volfu, doctor din Sibiu, 132 (X)
Vollmöller, K., / 262 (B)
Voronca, Elena, 130 (P)
Vrabie, G., 13, 43, 53 (B)
Vranousis, L., 210 (B)
Vrichita fericitul, 133 (A)

W

Warszewicki, S., / XII, XXI (B)
Wartha, H., / 329 (E)
Weissman, I., / 431 (E)
Wierzbowski, T., 11 (B)
Wild, G., / XVI (B)
Wilkowski, Gaspar, / XII (B)
Wiłsocki, W., / 11 (B)
Wolff, Leon, / 329 (T)
Würzbach, W., 14, / XIV (B)
Wyspiański, St. (1869—1907), / XXI (B)

X

Xenopol, A. D., (1847—1920), / 399 (B)

Z

Zabelin, I. E., 182 (P)
Zaganescu, Teodorit, / 443 (X)
Zaharie, ierei ot Neamţu, / 350 (X)
Zamfir Chiriac, 217 (X)
Zamfir, Costachi, / 322 (X)
Zamfirescu, Dan, 14, 51, 52 (B)
Zampakis, Aggelos, / 425 (P)
Zane, G., 231 (B)
Zdrobiş, Dimitrie, 120 (P)
Zedler, G., 11 (B)
Zercălescu, Ştefanachi, / 343 (P)
Zlatoust, Ioan v. *Ioan Hrisostomul*
Zograf, Ilie, / 459 (P)
Zugrav, I., / 308, 334 (B)
Zugravul, Constantin, / 273 (X)
Zugravul, Gheorghe, / 274 (X)
Zschorn, A., / XXI (B)
Zwibel, I., M., / 370 (E)
Zwiebel, Alb., 63, 69, 135, 142, 153, 240, / 255, 315, 368 (P, E)

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

INDICE DE LOCALITĂŢI

Abaşfalva (Aldea — Mărtiniş, Harghita) 130
Abrud (Alba) / 262
Adrianopol 204
Afisna v. *Athina*
Africa 73
Agapia, măn. (Neamţ) 47, / 495
Akkerman (Cetatea Albă) 204
Alba Carolina v. *Alba Iulia*
Alba Iulia 37, 222, / 273
Alep (Halep) / v. *Istoria lui Skinder*
Ampoiu (Alba) / 273
Anglia / 453
Aninoasa, măn. (Argeş) / 424
Anthim, măn. (Bucureşti) / 431
Anthina v. *Athina*
Ardeal v. *Transilvania*
Argeş, episcopie (măn.) / 431, 476, 500
Argeş, jud. 204
Argeşil, moşie (Ţ. R.) 213
Arnota, măn. (Argeş) 214
Asia 73, 82
Asia Mică 35, 42
Athina (Afisna, Anthina, Atena) v. *Alexandrie*
Athos (munte) 42, 157, / 300, 395, 451, 454—455, 499
Avrig (Sibiu) 31, 175, / 491

Bacău 74
Bacău, jud. / 278, 360
Baia (de Aramă), plasă (Mehedinţi) / 294
Banat 108, 109, 113, 218
Banul, măn. (Buzău) / 446
Batoţi (plasa Blanhinta — Blahniţa?; Deveselu — Mehedinţi) / 294
Băhnă⟨şe⟩ni (Pîrjol — Bacău) / 338
Băjeşti (Muscel) / 498
Băneşti (?) 58
Bărăţia (Bucureşti) / 303, 518
Bărbăteşti (Rîmnicu-Vîlcea) / 388, 398
Bărboi (Iaşi) / 264
Beciu v. *Vlena*
Belgrad (Bălgrad) v. *Alba Iulia*
Beoţia / 297
Bistriţa, măn. (Costeşti — Vîlcea) 54, 214, / 255, 442, 451—452, 481—482
Bistriţa de Jos (Bacău) / 360
Bistriţa de Sus, plasă (Neamţ) 74
Bizanţ (v. şi *Constantinopol*) 39, 42, 43
Bîrlad (jud. Vaslui) 101, 193, / 285, 339—340
Blaj (Alba) 46, 229
Bodescu, măn. (jud. Vaslui?) 193
Bogdăneşti (jud. Vaslui?) 72—75
Bogna (jud. Roman) 74
Boiu Mare (Maramureş) 124
Bolgarseghiul Braşovului v. *Şcheii Braşovului*
Borca (Neamţ) 157—158
Borsec (Harghita) / 419
Botoşani, 170, 173, 199, / 363, 404, 432, 468
Bozovici (Caraş-Severin) / 253
Braşov 29, 31, 35, 37, 42, 58, 97, 102, 106, 113, 125, 129, 131, 137, 162, 173, 175—176, 178, 200, 212, 226, 229—230, 233, 241, / 264, 276, 295, 302—303, 305, 309, 322—323, 328, 330, 334, 375, 392—393, 403, 413, 457, 484, 508, 516, 520
Brateiu, sat (Sibiu) / 281
Brăila 242, / 517
Breaza (Prahova) / 457
Broşteni (Neamţ) 171, / 392
Bucovina 33—34, 74, 197, / 334, 435, 468, 505
Bucureşti 28, 35, 98, 101—104, 125, 129, 162—164, 171, 176—177, 179, 196, 198, 203, 212, 217, 226—227, 229, 233—234, 238, / 243, 254, 262, 290, 301—303, 314, 320, 328—333, 337, 345—346, 365—366, 370, 392, 395, 398, 405, 410—412, 446, 454, 484, 494, 506—509, 515, 519
— bis. Bărăţia / 303, 518
— bis. sf. Dumitru / 467
— bis. sf. Nicolae (Şelari) 147
— bis. sf. Ştefan / 467
— bis. sf. Voievozi / 462
— hanul Colţea, la Boltă / 411
— mahalaua Lucaci, / 286—287
— măn. Anthim / 431
— metocul Icoanei / 384
— piaţa Precupeţelor / 383
— şcoala Sf. Sava / 228
— şcoala Sf. Vineri / 78
— Sfîntul Gheorghie Vechi, şcoala domnească 150, 152, / 420 (?)
— Tîrgul Dinnăuntru / 346
— uliţa Braşovanilor / 518
Budac (Budacul Românesc — Bistriţa) 122
Budapesta 180, / 399
Bulgaria 175
Buninţi (Suceava) 160
Burdusaci (Tecuci) / 423
Buzău 110, 225, 241, / 399, 513—515

Caracal (Olt) / 322
Caransebeş (Caraş-Severin) 159, 218, 223, /364
Carapciu (Suceava) 130
Carlova v. *Alba Iulia*
Călăcia (Călacea—Timiş) / 423
Căldăruşani, măn. (Ilfov) 140, / 286, 291, 384, 486
Căţuneni (Daneş — Mureş?) / 458
Căzăneşti (Vaslui) / 372
Cechea Mare v. *Checea*
Ceptura (Prahova) / 346

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Cernăuți 130, / 308, 395
Cernica, măn. (Ilfov) / 383—384, 400, 405, 457, 467
Cetatea Albă (v. și *Akkerman*) / 305
Checea Mare (Checea — Nagy Kőcse, Checea Română — Timiș) 142
Chici (C)arnaziriu v. *Prașlița*
Chișinău 83, 108, 120, 163
Cihirin (Ucraina) 140
Cîmpina (Prahova) / 422, 424, 454
Cîmpulung Moldovenesc (Suceava) 223
Cîmpulung Muscel (Argeș) 112, 161, /520
Cluj-Napoca 219—220, 222, 230, / 272, 343, 405, 426
Cocorăști, moșie (Prahova) 213
Constantinopol (Țarigrad) 42, 72, 77, 169, / 285—286, 301—302, 308, 344—345, 348, 369—371, 374, 380, 390—393, 400, 402, 404, 411, 449—450
Conțești, moșie (Teleorman) / 322
Copou (Iași) 190
Corlătești (Bogdănești — Tutova) 193
Cosăuți (Soroca) / 285
Coșula, măn. (Botoșani) 111
Coteni (Buhoci — Bacău) / 314
Cotumba, schit — Brusturoasa (Bacău) / 278
Cotofenii din Față (Dolj) 215
Cozia, măn. (Vîlcea) 151, 217, / 312, 476
Craiova 100, 215—217, 237, / 249, 286, 330, 365, 381, 411
Craiova (Ineu — Crișana) 60
Creta 41
Croația 41
Cucuteni (Iași) / 354
Curtea de Argeș 161
Czernovitz v. *Cernăuți*

Dacia 27, 180—181
Daia (Sebeș) / 273
Davideni (Țibucani—Neamț) 84
Deleni (Vaslui) 171
Delvi 152; v. și *Alexandrie*
Dlăga (Lunga? — Tg.-Secuiesc)/374
Drăgășani (Vîlcea) 217
Dorohoi (Botoșani) 109
Dragomirna, măn. (Suceava) / 499, 500
Drăguș, măn. (Viștea — Brașov) / 380
Drămănești, moșie (Dărmănești— Dîmbovița) 213
Dridif (Voila — Brașov) / 359
Dunăre 32, 181, 206, 207, / 285, 398

Efes v. *vieți de sfinți (Cei șapte coconi din . . .)*
Egrip v. *Eghipet*
Eghipet (v. și *Alexandrie)* 56, 69, 76, 79, 82, 90, 158, 202
Eleon, măgura v. *Muntele Eleonului*
Europa 29, 36, 53, 73, / 343, 400
Evricomis, cetate v. *Ismin și Ismenia*

Fălciu (Vaslui) 74, 89, / 371
Ferrara (Italia) 95
Fierăști v. *Hierăști*
Filipus, cetate v. *Alexandrie*
Filig (Fîrliug — Caraș-Severin) 151
Fîntînele, moșie (Suceava) / 370
Focșani (Vrancea) / 320, 328
Franța 120, / 434
Frăsinet, moșie (Ț. R.) 213
Frătăuțul Nou (Rădăuți—Suceava) / 395
Frighia v. *Esopie*

Galați 29, 35, 43, 196, / 258, 369, 510
Galiția / 495
Gavaoni, moșie (Ț. R.) 213
Gavojdia (Timiș) 150
Germania 35, 41
Giurgiu 204, / 345
Gorj, jud. 204, / 398
Grecia 206

Hancea (Vorești — Suceava) / 404
Hațeg 109, 110
Hărnicești (Maramureș) 107
Hiatfalău, sat / 281
Hierăști (Fierăști, Herești; Ilfov) / 494, 496
Hilișteni (Helești — Iași) / 320—321
Hîrsovița, schit (Vaslui) / 391
Horodniceni (Suceava) 158
Hotin 184
Hurez, măn. (Vîlcea) 29, 42, / 312, 334, 442, 449, 458, 498
Huși (Vaslui) 139, 170—171, / 284, 295
Huși, episcopia 200, / 342

Iagarova (schit la Athos) / 451
Ialomița, moșie (Ț. R.) 213
Iași 41, 77 (rect. *eșind)*, 100, 117, 119, 128, 174, 177, 201, 231, / 264, 285, 307, 341, 353, 355, 372, 399—401, 423 426, 502—503, 515
— bis. Sava / 401
— bis. Tălpălari / 400
— Copou 190
— mitropolia 167, / 336, 339, 342
— școala dascălului Chiriac, 77
Ibiștorf(-ul Săsesc, Sas Ibiștorf, Ighiș—Sibiu) 137—138
Ierusalim v. *Alexandrie*
India (v. și *Alexandrie, Varlaam și Ioasaf)* 51, / 497
Ionășeni (Vîrful Cîmpului — Botoșani) / 465
Ismail 83
Italia 35, 41, 94, 182, 186, 195, / 398, 452—453
Iugoslavia / 333

Karlowitz / 333
Kiev 83, 84, 125, / 276, 363, 379, 381, 405, 455—456, 471—475
Krehov, măn. (Galiția) / 495
Kronstadt v. *Brașov*
Kuciuk — Kainargi 230
Kutein (Movilău) 34, 37, 47, / 498

Lainici, schit (Gorj) / 250
Lapoș, schit (Dărmănești — Bacău) 218
Leningrad 112
Lepindea (?) (Tîrnăveni—Mureș?) / 477
Londra 41
Lucaci, v. *București*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Lugoș (Timiș) 130, / 333
Luminile (Morărești — Argeș) 204
Luncavița (Caraș-Severin) 97
Lupul Munteanul (Argeș) 63

Macedonia v. *Alexandrie, Erotocrit*
Maerii Belgradului (Alba) / 273
Maerii Mediașului (Sibiu) 137
Manchester (Anglia) /453, 499
Maramureș 107
Măcrești (Onceștii de Sus, Uncești — Vaslui) / 361—362
Mălăiești (Sălașul de Sus — Hunedoara) / 496
Mărculești, schit (Flămînda—Cîmpulung-Muscel) 161
Mărgineni (Neamț) 185
Mediaș (Sibiu) 137
Mehedinți, jud. 204, / 294
Mercina (Caraș-Severin) 159
Mihoveni (Mihoreni — Botoșani) 156
Milano (Italia) / 453, 495
Miralichia (în ostrovul Lindo) v. și *vieți de sfinți*, Nicolae; 49, 204,
Moesia 175
Mogoșoaia (București) 60, / 286
Moldova 27, 34, 42, 51, 53—54, 63, 65, 67, 69, 72, 77, 79—80, 83—85, 89, 91—93, 96, 104, 107, 110—112, 117—120, 126—127, 130, 136, 138, 140—141, 143, 147, 155—156, 159, 167—168, 171—174, 182, 185—187, 193, 197, 199—202, 207, 219—221, 224/243, 257—259, 262—263, 265, 275, 279, 283—287 293, 295, 297—298, 307—308, 313—314, 316, 318—320, 323, 326, 335—343, 347, 353—354, 356, 359, 361, 363, 367—372, 384—385, 390—391, 393—394, 396—397, 400, 402, 404, 406, 412—413, 415, 417—418, 420, 425—426, 429, 432—433, 442, 458——459, 462, 464—465, 484, 495, 497—498, 501—503, 505, 507, 510—511.
Moldovița (Suceava) / 499
Moldovlahia / 502
Moscova 182, 196, / 277, 304, 306, 353, 379, 381, 498
Movilău 96, 116
Movrinșteni (Argeș) 204
Muntele (Măgura) Eleonului (Măslinilor) 149, 170, 171, 218, / 256 v. și *Avestița* ...
Muntele Negru (Argeș) 204
Muntenia v. *Țara Românească*
Muscel, jud. 201, 230

Năsăud (Bistrița) / 435
Neamț, măn. 29, 32, 45, 47, 106, 110, 112, 115, 119, 148, 172, / 363, 400, 404, 452, 495, 497, 500, 504
ținut 171, 203, / 400
Negoești, moșie (Ț.R.) 213
Nucet, măn., moșie (Dîmbovița) / 370

Ocolul de Jos, plasă (Mehedinți) / 294
Oiești (Pămînteni, Ungureni — Argeș) 132
Olt (apa) 107
Oltenia 48, 54, 110, / 398
Oltenița (Ilfov) 129
Onceștii de Sus (Uncești — Vaslui) / 362
Oradea / 343
Orăștie (Hunedoara) 109, 126
Oșești (Vaslui) 171
Ozun (Covasna) 130

Paris / 520
Păușe (Bihor) / 460
Pecerska, lavră (Kiev) / 455—456, 471—475
Persia (Persida) 55, 59, 69, 70, 76, 82, 93, 146, 212 v. *Alexandrie*
Petersburg 42, 172
Piatra Neamț 203, / 414
Pipirig (Neamț) / 414
Pitești 162
Plngărați, măn. (Neamț) / 400
Ploiești / 383—384
Pocreaca (Vaslui) 201, / 485
Poenile Oancii (Stănița — Neamț) / 285
Poiana Mărului (Rîmnicu—Sărat) / 248
Popeni (Brăești — Botoșani) / 425, 465
Poroina, moșie (Mehedinți) / 294
Porcești (Moldoveni — Neamț) 171
Potăceani, moșie (Ț. R.) 213
Praga / 306
Prahova, plaiul / 454
Praștița (Proștița sau Proștea Mică-Mediaș) 137
Precista, măn. (Neamț) / 452
Predeal (Brașov) / 355—356
Prejmir (Brașov) / 352
Prezod (? Băjești — Argeș) 203
Principatele Române 109, 207, 229, 231, / 403
Protato, măn. (Athos) / 451
Provița (Prahova) / 457
Prut / 354
Putna, măn. (Suceava) 70, 81, / 268, 305, 370

Rahchebah (? Slezia) / 339
Rădăuți, episcopie (Suceava) / 268
Rășinari (Sibiu) 77, 86, 88
Recea (Teleki: Recea Nouă — Brașov) / 359
Reșca (Dobrosloveni — Olt) 107
Remetea (Alba) 221
Remetea (Caraș—Severin) 151
Ribița (Brad-Hunedoara), 56
Rim (Roma) 227, / 390, 408, 425, 492 v. și *Alexandrie*
Rimnic, episcopia (Vîlcea) 95, 114, 129, 217, / 283, 443, 458—459, 508
Rișca, măn. (Bogdănești-Suceava) / 353—354
Roma v. *Rim*; v. *Alexandrie*
Roma cea Nouă v. *Constantinopol*
Roman (Neamț) 74, 84, 171, 192, 194, / 285, 342
— bis. Sf. Gheorghe 84, 194
— episcopia/336, 338
Rotopănești (Horodniceni — Suceava) 61
Rucăr (Argeș) / 275
Ruginoasa (Iași) / 433
Rusia 83, 91, 96, / 379, 381, 445, 455—456, 471, 475, 502

Sasca (Caraș—Severin) / 253
Săbiel v. *Sibiel*
Săcul v. *Secul*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Sălaj 127
Sălătruc (Argeș) 204
Sălcioa de Sus (Alba) 95, 221,/434
Sărățini (Vaslui) / 320
Sătmar (Satu Mare) / 366
Sân Micloș (Sinnicolaul Mare — Timiș) 130
Sebișel (Hunedoara) 126
Secul, măn. (Neamț) 148
Selcioa de Sus v. *Sălcioa*
Serbia 175
Sfeta Gora v. *Athos*
Sfîntul Sion 135
Sibiel (Săliște — Sibiu) / 273
Sibiu 28—29, 35, 39, 42—43, 75—76, 95—98, 102, 114, 132, 162, 167, 174—178, 194, 221, 224—226, 229—231, / 281, 301, 303, 353, 355, 390, 395, 433—434, 476, 486, 505, 513—515
Sichelon (Sicilia) 136
Sighișoara (Mureș) / 290
Sigmaringen (Prusia) / 399
Sinai / 249
Sinaia, măn. (Prahova) / 297, 370, 496
Singurătatea Movrinștenilor (Movrinșteni — — Argeș?) 204
Siracusa 136
Siretul de Sus, ocol / 285
Simpetru (Hațeg, Brașov?) 109, / 271
Snagov (Ilfov) 29, 128, / 280, 282, 287—288, 291, 299, 302—305
Sofia 108, 113, 115, / 399, 417
Solnocul de Mijloc (Marghita — Bihor) 127
Solon, cetatea v. *Alexandrie*
Sorbona 36
Soroca / 285
Spalath / 251
Spania (Ispania) 118—119
Spata (Lugoj — Timiș) 60
Strij (Polonia) / 320
Suceava 70, 74, 107, 111—112, 173, / 296, 307—308, 334, 504
Sucevița, măn. (Suceava), / 305

Școlii Brașovului 37, 212, / 264, 295, 303, 333
Șofrănești (Sofronești—Vaslui) / 314
Șoimușul (Românesc — Mureș) / 380, 453, 499
Șuici (Argeș) 132, 204
Șumla 171, / 285
Șutinga (Șutag-Tău ?, Alba) / 273

Tălpălari (Iași) / 400
Tecuci, ocolul Mijlocului (Galați) 172,193,/285
Teiuș (Vîlcea) 232
Telești (Gorj) 236
Theleki (Recea) v. *Recea (Theleki)*
Tighina / 390
Tismana, măn. (Gorj) / 442—443
Tîrgoviște / 405, 462
Tîrgu-Jiu (Gorj) / 249—250
Tîrgu-Neamț (Neamț) 98, 186, / 337
Tîrnauca (Dorohoi—Botoșani) 92
Tîrnovo 71, 113
Tomșani, moșie (Ț. R.) 213
Topolog, plasa (Argeș) 203
Transilvania 34, 41—42, 51, 55, 57, 60, 62, 66, 75—76, 81, 86, 89, 95, 105, 107, 109, 125—127, 129—130, 132, 135, 142, 150, 154, 161, 168, 173—180, 199, 211, 219—222, 225, 229, 233/243, 253, 255, 260, 264, 269—270, 272, 274, 281, 290—291, 302, 304, 309, 322, 351—352, 355, 357—358, 363, 366—367, 374—375, 390, 393, 399, 405, 407, 412, 453, 460, 483, 485—486, 492, 513
Troada cetate (v. *Istoria Troadei*) 90
Turcheș — Săcele (Brașov) / 256, 353
Turnu-Severin / 294—295
Tutova, județ (Vaslui) 74, 193

Țara Moscului v. *Rusia*
Țara Românească 27, 42, 51, 54, 56, 58—59, 61—62, 70, 78, 88—89, 93, 105, 124, 127, 131, 140, 143, 145, 148, 151—152, 160, 162, 165, 198,203—205, 207,213—218, 233—235, 237—240, / 243—244, 250, 253, 256, 264, 275, 282, 285—291, 296, 299—300, 302—303, 310, 312, 314—315, 317, 321, 324—325, 334, 348, 350—351, 364, 370, 381, 386, 391—392, 394, 396, 405, 408, 411, 416, 417, 420, 421, 423, 424, 429, 431, 437, 440, 442—443, 446, 449, 451, 453, 457—458, 461, 466, 469, 475—477, 485, 491, 494, 501, 511—512, 516
Țarigrad v. *Constantinopol*
Țările Române / 399, 400

Ugrovlaghia, mitropolia / 424, 445
Umbrărești sat (Tecuci — Galați) / 285
Ungaria / 399
Ungurașu (Cluj) 121

Valahia v. *Țara Românească*
Valea, măn. (Muscel — Argeș) 230
Valea Gardului (Ceptura—Prahova) / 384
Vaslui 171
Vatopedi, măn. / 395
Vălenii de Munte (Prahova) 147, 178, / 328, 517—518
Văltureani, moșie (Ț. R.) 213
Văratec, măn. (Neamț) / 260
Veneția 29, 42, 94, 207, 230, / 305, 334, 399, 401, 403, 405
Verești (Suceava) / 404
Verona 182, 186 v. *Bertoldo...*
Verșeți v. *Vîrșeț*
Viena 207, / 345, 453, 495
Viorești (Horezu—Vîlcea) 111, 114
Visag (Victor Vlad Delamarina — Timiș) 151
Vithanie 169
Vîlcea 232, / 398
Vîrșeț (Iugoslavia) 158
Vorona, măn. (Botoșani) 32, / 298
Voroneț, măn. (Suceava) 229, 230

Zalatna v. *Zlatna*
Zamfira, măn. (Prahova) / 290
Zlatna (Alba) 155, / 273
Zürich 41

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

TABEL DE MANUSCRISE*

Biblioteca Academiei R. S. România

9 459—460, 461, 463
44 140
57 25, 338—339
60 336
63 391—392, 398
65 221—222
86 Descrierea ms-ului (*Cronograf*) se va face în vol. II al acestei *Bibliografii...*; 24, 25, 319, 395
145 199
149 221
154 372, 433
158 25, 197
197 25, 235
270 24, 88—89, 503, 505
273 394
274 142—143
276 287
284 351, 367
343 117
347 335
351 348
355 335—336
417 23, 452—453
418 477
438 61
476 140
483 290—291
506 341
558 93
559 31, 269—270, 304, 305, 306
575 62—63, 348, 501
577 122
582 240
588 437—439, 464, 498
830 217—218, 351, 416
869 502
938 255—256, 262
1055 370
1063 86, 503
1065 77, 502, 505
1067 23, 182, 185, 217, 308, 510—511
1125 286—287
1132 458
1133 200, 510
1151 23, 243—244, 262, 370
1154 275
1155 77, 107, 112, 129, 287, 501, 507
1157 222, 511—512
1166 291
1170 327
1204 220, 288, 511
1207 223, 512
1201 372
1214 219
1229 238—239
1234 286
1260 323—324
1262 25, 370, 372
1264 65, 286, 390—391
1282 253, 291
1286 130
1296 69—70
1303 65—66
1305 296
1318 220
1319 198
1328 299, 494
1337 120
1344 25, 369, 372
1361 391
1362 78—79, 312—313
1364 415, 435
1366 420
1367 236—237
1370 493
1374 235—236
1398 461—462, 466
1414 127—129
1417 182—185
1432 427—428, 485
1436 25, 42, 211—212, 243, 262, 264, 274—275, 304, 407, 435
1479 431
1506 433—434
1516 147—148
1524 168—171, 201—202, 293
1551 25, 461—464
1572 77—78
1573 461, 465—466
1584 160—161
1590 477—482
1601 369, 391
1629 63—64
1652 358—359
1679 238
1702 64, 384
1714 143
1718 235
1723 62
1728 354—355
1729 140—141
1735 131—132, 351
1739 126—127
1751 393
1756 280—281
1759 193—194
1761 295
1766 408—412
1784 371, 432
1785 385—386
1810 167—168
1817 25, 26 <rect. 1871>, 344—346
1820 344
1843 233, 241
1867 56—57, 122, 214
1903 453—457, 470, 471
2008 466—467
2079 370—371
2088 24,26,138—140,187,220
2100 241—250
2158 256—257, 262
2183 386—389
2188 289—290, 351, 417
2189 187—193
2215 282—283
2242 359—360
2250 283—284
2323 94—95
2339 152—154
2366 171—172
2369 281
2375 162
2379 356—357
2432 317—318
2456 23, 213—214
2458 446—449
2470 440—443, 494, 496, 498
2509 151—152
2510 458—459
2563 324
2577 457—458
2587 24, 25, 26, 310—312, 333
2596 449—452
2605 23, 340
2606 24, 202—203
2623 368, 372
2636 309—310
2676 205—206
2747 357
2769 23, 200—201, 342, 484—485, 494
2774 23, 338
2796 475—477
2861 313—314
2868 339—340
2886 233—234
2989 25, 353—354
3013 144—145
3049 172
3093 66—67
3170 81—83, 129, 460
3181 150—151
3182 85
3184 425—426
3186 464—465
3187 316
3191 421—422

* V. și *biblioteci* în *Indicele tematic...*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

3195 218
3203 422—423
3218 257—258
3239 298
3259 342—343
3275 250—253
3325 467—468
3343 469—475
3339 443—446, 494
3344 132—135
3355 141—142, 224
3365 222—223
3372 70—71, 218, 353
3374 89
3381 393
3384 348—350
3388 413—414
3390 80, 220
3391 72—75, 129, 219, 415—416
3395 58—59
3399 375—381, 394
3403 145—147
3456 319—321
3464 91—92
3482 161—162
3507 296—297
3512 15, 80—81
3514 198, 210
3518 25, 124—125
3521 65
3531 336—337
3548 259—260
3581 341—342
3583 117—118
3590 253—255
3619 239—240
3626 298
3637 240—241
3677 234—235
3746 468—469
3775 284—285
3820 352—353
3821 55—56, 270—271; v. și *Codex Neagoeanus*
4104 67—69, 126, 197, 390, 412
4136 314—315
4213 297
4246 119—120
4252 158—159
4274 258—259
4289 56
4358 93
4364 423—424
4373 63
4378 429—431
4493 364
4620 56, 265—269, 305, 306
4646 79—80
4756 363
4766 237—238
4793 25
4811 418—419
4837 337—338
4862 148—150
4866 86—88
5046 341
5115 412—413
5121 174
5188 361—363
5210 355—356
5296 424—425
5299 260—262
5454 275—278
5475 173—174
5476 279
5496 75
5498 199—200
5499 322—323
5501 324—325
5503 363
5545 117, 118—119
5555 296
5556 429
5558 78
5562 326—327
5619 492—493
5647 205
5791 143—144
5902 321—322
5919 392
5937 156—158, 240, 432—433
5967 203—205, 394
6001 92—93
6004 86
6007 154—155
6016 325—326
6031 215—216
6036 155—156
6040 159—160
6056 293—295
6059 318
6064 291—293
6097 485—486

Biblioteca Academiei R. S. România — Filiala Cluj-Napoca

6 135—138, 222, 288
88 *(92)* 125—126
101 *(107)* 272—273
183 *(190)* 130, 219
208 *(216)* 59—60, 61
506 343
596 89—91

Biblioteca „Astra" — Sibiu

27 76—77
45 / 486—491
CM 8 / 374—375
CM 23 390

Biblioteca Centrală de Stat — București

II 24 25, 26, 186, 199, 368, 417
II 59 (11372) / 4921—94
21178 / 457, 483—484

Biblioteca Centrală Universitară — Cluj-Napoca

3202 121
4062 426
4351 57—58
4390 123—124

Alte mse. cu cărți populare: **4244** *Istoria lui Arghir*, cca. 1852; copist: Petru Isfan din Macedonia și **4348** Pilde din *Varlaam și Ioasaf*, copiat de Ioan Erneanul (=Matei Voileanu, cf. ms. **81**, Bibl. Muz. Oltenia—Craiova) la 1749.

Biblioteca Centrală Universitară — Iași

V 15 307

Biblioteca Centrală Universitară — Iași mai posedă următoarele manuscrise de cărți populare:

I-3 *Alexandrie* copie din 12 sept. 1793.

III-182 *Alexandrie*, sec. XIX, început.

II-10 *Archirie și Anadan*, copie din 1822 (Ștefan Oescu).

III-37 *Bertoldo (Curajul lui Beltodor)*, 1819, Iași, (Gh. Buzilă).

III-20 *Esopie* din 1728, Moldova, (Petre?), cu porunca lui Antonachi Ramadan biv vel armaș. Mai conține: *cronograf* și *Cronica lui Amiras*. A fost cercetat de Mihai Eminescu (f. nenum. IV). A fost în posesia lui Enachi Cogălniceanu.

V-32 *Varlaam și Ioasaf*, Huși, 1798) (Iordachi Barboescu).

I-7 *Istoria lui Stridel (Skinder) pre înțeleptul*, Iași, 1797 (Costachi Vîrnav).

III-128 *Istorie pentru trei dervișii și cinci stăpînitoare fete din Vavilon (Halima)*, Moldova, 1806 (Dimitrie Holban).

III-7 *Alexandrie*, Moldova, 1832—1834 (Angheluță sin Andrii Coșniță).

III-30 *Istoria Troadei*, cca. 1797.

VI-259 *Alțidalis și Zelidia*, 1839—1844 cca.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

II-76 *Esopie*, București, școala domnească de la Sf. Gheorghe, 1783 (Ștefan Oescu); miscelaneul mai conține: *Istoria poamelor*.

Ms. V—15 *(Halima)* mai conține și *Povestirea lui Arghirie cu nepotu-său Anadal*, Iași, sec. XVIII.

Pentru descrierea fondului de manuscrise al acestei biblioteci pot fi consultate:

Karl Kurt Klein, *Biblioteca Universității din Iași*, în „Boabe de grîu", an. V (1934), p. 257—283

Dan Simonescu, *Manuscrise literare din Biblioteca Universității „Cuza-vodă" — — Iași*, în „Scriptum", I. (1943), p. 26—29

Biblioteca măn. Neamțului

Ms. fără cotă, / 452

Biblioteca măn. Sf. Ioan cel Nou — Suceava

Ms. fără cotă, / 307—308

Biblioteca Municipală Cluj -Napoca

Ms. fără cotă, 60—61

Biblioteca Muzeului Județean Alba-Iulia

Ms. 339 222

Biblioteca Muzeului Olteniei — Craiova

Ms. 52 215, 231
Ms 53 216—217
Ms. 62 237
Ms. 81 381—384

Biblioteca „V. A. Urechia" — Galați

Ms. 5747 510

Redactor: CECILIA CÂRLĂNESCU
Tehnoredactor: MELUȘ TUREAC

Bun de tipar 27.IV.1978. Tiraj 1550 ex.
Format 16/70×100. Coli de tipar: 22.
C.Z. pentru biblioteci mari {*019.941:398.5(498)* / *016:398.5(498)*}
C.Z. pentru biblioteci mici: 019.94:398(498)

cd. 426 I.P. INFORMAȚIA
str. Brezoianu nr. 23—25,
București

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Lei 26

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

Lei 26
https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro

BIBLIOGRAFIA ANALITICĂ A CĂRȚILOR POPULARE LAICE este un instrument de lucru original prin concepție și structură, în care pentru prima dată în literatura de specialitate se face, la un loc, descrierea tuturor manuscriselor cunoscute ale fiecărei cărți populare laice, notîndu-se atent conținutul (în care apar legende, teme, motive), diferențele de la un manuscris la altul, notele marginale, miniaturi, desene, însemnările diverșilor proprietari ai textelor copiate ; se indică fondurile și cotele manuscriselor, edițiile și bibliografia de referință a fiecărei cărți ; în felul acesta cercetătorul știe precis unde să meargă, ușurîndu-i-se considerabil procesul investigației pentru diverse probleme în studiu.

În mare măsură, lucrarea devine și un ghid în descoperirea de manuscrise noi privind aceeași carte populară și în definirea rapidă a individualității lor, prin comparație cu manuscrisele descrise în bibliografie, fiind deci la îndemîna bibliografilor și bibliotecarilor în munca de inventariere și în stabilirea exactă a patrimoniului cultural.

Fără îndoială, un asemenea instrument de lucru este indispensabil cercetătorului în domeniul literaturii vechi, filologiei, folcloristicii, literaturii comparate, sociologiei literaturii, istoriei artei, avînd în același timp un rol fundamental în stabilirea textelor viitoarelor ediții de cărți populare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.inst-calinescu.ro